

การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

**THE DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING SKILL BY USING ACTIVITY PACKAGES OF CRITICAL
 THINKING SKILL ON THE TOPIC OF BUDDHIST DOCTRINE FOR PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS**

รุ่งทิพา รอดวิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร. สุเทียบ ละอองทอง
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบทักษะ
 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรม
 ทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 4) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกทักษะ
 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5)
 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มี ต่อการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรม
 ทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนาดี อำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปี
 การศึกษา 2553 จำนวน 17 คน ได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้
 ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน 3) แบบทดสอบ วัดทักษะ
 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
 ทางเรียนเรื่องหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ และ 5) แบบวัดความพึง
 พอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
 การทดสอบสมมติฐานใช้ E_1 / E_2 . E.I. และ Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.70/85.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือเกณฑ์
 มาตรฐาน 80/80

2. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่องหลักธรรมทาง
 พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อน
 การเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่องหลักธรรมทาง
 พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6807 แสดงว่ามีร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับร้อยละ 68.07 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้คือร้อยละ 50

5. นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก

คำสำคัญ: กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ, หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา,ชุดกิจกรรม ฝึกทักษะ

ABSTRACT

The main purposes of this study were to : 1) study the efficiency of the activity packages of critical thinking skill on the topic of Buddhist doctrine for Prathomsuksa 4 students to meet the criteria set at 80/80; 2) compare Prathomsuksa 4 students' critical thinking skill before and after using the activity packages of critical thinking skill on the topic of Buddhist doctrine for Prathomsuksa 4 students ; 3) compare the student's learning achievement scores before and after using the activity packages of critical thinking skill on the topic of Buddhist doctrine for Prathomsuksa 4 students ; 4) study the effectiveness index of the activity packages of critical thinking skill on the topic of Buddhist doctrine for Prathomsuksa 4 students ; and 5) study the satisfaction of students towards the activity packages of critical thinking skill on the topic of Buddhist doctrine for Prathomsuksa 4 students. The samples of this study were 17 Prathomsuksa 4 students of Bannadee school in Klonghad District under Sakaeo Educational Service Area Office 1, studying in the first semester of academic year 2010. The samples were selected by purposive sampling technique. The instruments employed in this study were : 1) 5 sets of activity packages of critical thinking skill on the topic of Buddhist doctrine for Prathomsuksa 4 students ; 2) 10 lesson plans on the topic of Buddhist Doctrine for Prathomsuksa 4 students ; 3) 20-item critical thinking skill tests; 4) 20 – item learning achievement tests ; and 5) 20-item questionnaire asking the satisfaction of students towards the activity packages of critical thinking skill on the topic of Buddhist doctrine for Prathomsuksa 4 students. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, and standard deviation, and E_1 / E_2 . E.I. and dependent samples t-test were applied to test the hypotheses. The results of the study were as follows:

1. The activity packages of critical thinking skill on the topic of Buddhist Doctrine for Prathomsuksa 4 students had the efficiency of 86.70 /85.74 which was higher than the criteria set of 80/80.
2. The students' critical thinking skill scores after using the activity packages on the topic of Buddhist Doctrine for Prathomsuksa 4 students were higher than before at the significant difference at the level of .01.
3. The students' learning achievement scores after using the activity packages on the topic of Buddhist Doctrine for Prathomsuksa 4 students were higher than before at the significant difference at the level of .01.
4. The effectiveness index of the activity packages on the topic of Buddhist Doctrine for Prathomsuksa 4 students was at .6807 which showed that the students learning achievement progress was at 68.07 % which was higher than the criteria set of 50%.

5. The students' satisfaction towards the activity packages on the topic of Buddhist Doctrine for Prathomsuksa 4 students as a whole were at high level.

Keyword(s) : Critical Thinking Skill, Buddhist Doctrine, packages of skill practice.

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาวัยรุ่นถือเป็นปัญหาของใหญ่สังคมไทย เช่น การค้า การเสพติด การใช้รถใช้ถนนที่ฝ่าฝืนกฎจราจร และการยกพวกตีกัน ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้น ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยจะเห็นได้จากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ และหนังสือพิมพ์ ปัญหาวัยรุ่นเกิดจากการเลียนแบบ หรือการเรียนรู้จากข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ผิดและขาดการยั้งคิดอย่างมีเหตุผล พฤติกรรมของบุคคลทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่แสดงออก เนื่องมาจากการเรียนรู้ และค่านิยมที่ผิด เห็นคุณค่าของเงินสำคัญมากกว่าคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ซึ่งความเชื่อและพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น นับวันยิ่งเพิ่มมากขึ้นและเป็นปัญหาร้ายแรงทางสังคมที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน นอกจากนี้การขาดจุดเน้นในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนสถาบันการศึกษา บ้าน และวัด มักให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในทางบวก คือ เก่ง ดี และ มีความสุข แต่ขาดการเน้นย้ำ การอบรม สั่งสอนในด้านลบ คือการเกรงกลัว ละอายต่อการทำผิด ซึ่งจะมีผลทำให้เด็กและเยาวชน ขาดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งในจิตใจ จึงเป็นช่องทางให้เด็กเลียนแบบ หรือถูก ชักจูงให้ทำผิดได้ง่ายขึ้น หรือในบางครั้งเด็กอาจกล้ากระทำความผิดอย่างไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย (สนอง เกรือมาก. 2546 : 5-6) ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะสอนให้เด็กมีคุณธรรมทางด้านจิตใจ และวัตถุโดยเฉพาะในกลุ่มสาระพระพุทธศาสนา ควรจะสอนให้นักเรียนได้เกิดความรู้สึกตระหนักในด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

ดังนั้นพื้นฐานในการเรียนรู้โลกอนาคต กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) จึงเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นอย่างสมเหตุสมผล มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถ คิดกว้าง คิดลึก คิดถูกต้อง คิดชัดเจน คิดถูกต้อง และคิดอย่างมีเหตุผลโดยอาศัยความสามารถทางการคิดที่ไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัญหาสถานการณ์ที่ปรากฏข้อโต้แย้ง หรือข้อมูลคลุมเครือ โดยใช้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเองในการตัดสินใจ เพื่อสรุปเป็นข้อยุติที่สมเหตุสมผล (ทศนา แหม่มณีและคณะ 2544 : 58) เพราะตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายต้องพบเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่เป็นปัญหาใหญ่ ปัญหาเล็ก การศึกษาปัจจุบันมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างคนให้มีการคิด มีวิจารณญาณ ด้วยเหตุผลที่ดี เกิดความรักในการเรียนรู้ และมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ได้เองอย่างไม่สิ้นสุด (ขจรศักดิ์ สีเสน. 2544 : 14-19)

ผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนบ้านนาดี ในรอบแรก ได้มีข้อเสนอแนะจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ.ในมาตรฐานที่ 4 ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ สถานศึกษาควรจัดนโยบาย การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้มีการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดไตร่ตรอง คิดสร้างสรรค์และจินตนาการและการประเมินรอบสอง ปรากฏว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์มีความพึงพอใจร้อยละ 75 อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องพัฒนา การดำเนินโครงการ/กิจกรรมไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ และตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ของสถานศึกษาไม่ครอบคลุม ตัวบ่งชี้ที่ 3 ใน 4 ของมาตรฐาน สรุปสถานศึกษามีการพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา แต่ไม่บรรลุมาตรฐานตามแผนของสถานศึกษา

โดยคะแนนเฉลี่ยระหว่างผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์กับแบบอิงสถานศึกษามีค่าเฉลี่ย 2.99 ตามเกณฑ์ที่ สมศ.กำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน(สมศ.) 2551 : 13)

นักวิชาการหลายท่านเสนอแนะการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะเพื่อพัฒนากระบวนการคิดไว้ ดังนี้ ประพฤติ ศิลพิพัฒน์ (2540 : 30) กล่าวว่าชุดกิจกรรมเป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง มีการจัดสื่อไว้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจเรียนตลอดเวลา ทำให้เกิดทักษะ ในการแสวงหาความรู้ นาริรัตน์ พิกสมบูรณ์ (2544 : 26) กล่าวว่าชุดกิจกรรมคือสื่อการเรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นมีผู้วิจัยหลายการพัฒนาหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิด เพลินจิตน์ เวฬุวรรณวรกุล (2550 : บทคัดย่อ)ได้ทำการพัฒนาชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เปรียบเทียบทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 โรงเรียนบ้านโคกสว่าง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2549 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 24 คน โดยสุ่มอย่างง่าย ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.78/85.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่องหลักธรรมทางพุทธศาสนาอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนานักเรียนตามตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 4 คือให้ผู้เรียนมีความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์และด้วยเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนและความคิดวิจารณ์สูงขึ้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เรื่องชุดกิจกรรมฝึกทักษะ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ระดับชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 4 เพราะหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เน้นในด้านการปฏิบัติทางจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจทำให้ ผู้เรียนได้มีทักษะการคิดวิจารณ์ หรือคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักใช้ความรู้ให้ถูกต้องมีคุณธรรม รู้หลักในการดำเนินชีวิต และเผชิญกับปัญหา ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีระบบ และสามารถใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และตรรกะตรง อย่างรอบคอบ ในการตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้เท่าทันกับสถานการณ์ของโลก ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องตลอดเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมี วิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าดัชนีประสิทธิผล สูงกว่าร้อยละ 50
5. นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านนาดี อำเภอคลองหาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2.2 ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4

2.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม ทักษะกระบวนการคิดอย่างมี วิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4

2.2.4 ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2.5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิด อย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ใช้ในชั่วโมงเรียนปกติ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง และใช้เวลาในการทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมงและหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมเวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ในกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร รวมจำนวนห้องเรียน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 51 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านนาดี อำเภอคลองหาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. แผนการจัดการเรียนรู้
3. แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ
5. แบบวัดความพึงพอใจในการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการสร้างชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการสนทนาค้นคว้าเพื่อพิเคราะห์ เน้นมานุรักษ์ จำนวน 5 ชุด ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 ศรัทธา 4 ชุดกิจกรรมที่ 2 หลักกรรม ชุดกิจกรรมที่ 3 เบญจศีลชุดกิจกรรมที่ 4 เบญจธรรมชุดกิจกรรมที่ 5 ไตรสิกขา นำชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแล้วจากผู้เชี่ยวชาญ มาทดสอบประสิทธิภาพ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านนาดี ปีการศึกษา 2553 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 17 คน ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในครั้งนี้ (E_1 / E_2) เท่ากับ 86.70/85.74 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด
2. แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามขั้นตอน โดยการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผนให้สอดคล้องกับชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมรวมทั้งข้อเสนอแนะในด้านสาระสำคัญ มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการประเมินผลในแต่ละแผน 3. แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ มีขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากเอกสารทางวิชาการ เอกสารด้านการวัดและประเมินผล และสร้างแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณขึ้น โดยศึกษาและพัฒนาตามแนวของ ซาลินี เอี่ยมศรี (2536: 43) และอิงรูปแบบลักษณะแบบสอบวัดจาก Cornell Critical Thinking Test, Level X เพื่อใช้วัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 ตามขั้นตอนของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบสอบปรนัย 3 ตัวเลือก รวมจำนวน 20 ข้อ โดยนำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณา

ความสอดคล้องระหว่างคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 แล้วจึงมาวิเคราะห์ความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 197) ปรากฏว่าแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.37 – 0.60 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.28 – 0.63 หากค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 197-199) ปรากฏว่าแบบทดสอบวัดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความเชื่อมั่น 0.90

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ โดยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการทดลอง โดยแบบทดสอบที่สร้างเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และครอบคลุมเนื้อหาที่สอน จำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามของแบบทดสอบกับตัวชี้วัด เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์รายข้อ หากค่าดัชนีมีความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538, 197) ปรากฏว่าได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.33 – 0.58 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.33 – 0.56

5. แบบวัดความพึงพอใจในการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรม ทักษะ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามแบบวัดของ ลิเคิร์ท (Likert) นำแบบวัดความ พึงพอใจที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมแนวคิด เนื้อหาสาระที่สำคัญ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข นำแบบวัดความพึงพอใจ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบพิจารณาความตรงทางเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้ต้องมี ค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปดำเนินการขั้นต่อไปปรากฏว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ทดสอบความรู้ก่อนเรียนกับกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนบ้านนาดี จำนวน 17 คน ด้วย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลาในการทดสอบ 30 นาที

2. ดำเนินการสอนตามขั้นตอนการสอนในชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 ชุด ชุดละ 2 ชั่วโมง ใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้รวม 10 ชั่วโมง โดยการจัดการเรียนรู้ได้ให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้ และฝึกทักษะตามคำชี้แจงในชุดกิจกรรมทักษะ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งในแต่ละชุดกิจกรรมจะมีการฝึกทักษะทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ หลังจากทำชุดกิจกรรมแต่ละชุดเสร็จแล้ว จะมีการอภิปรายคำตอบร่วมกันจากนั้นจึงเฉลยแนวคำตอบ และเก็บคะแนนในแต่ละชุดกิจกรรมทันที

3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและวัดความพึงพอใจในการเรียน โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้ ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4. ตรวจสอบคะแนนจากแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วบันทึกคะแนน เป็นคะแนนการทดสอบหลังเรียน นำผลคะแนนที่

ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบ หลังเรียน และนำผลคะแนนจากการวัดความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนมาวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เปรียบเทียบคะแนน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการทดสอบ ค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)
3. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน
4. การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
5. ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการหาค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 86.70/85.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน
4. ค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิด อย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ได้เท่ากับ 0.6807 หมายความว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นร้อยละ 68.07 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม
5. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 86.70/85.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ผลจากการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ผ่านการตรวจเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จากนั้นนำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532 : 494 - 495) เมื่อนำไปหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนักเรียนจำนวน 3 คน ซึ่งผลที่ได้ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุง ดังนี้คือ ปรับคำชี้แจงให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมให้เหมาะสม เมื่อปรับปรุงชุดกิจกรรมใหม่แล้ว ได้นำไปทดลองหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็กจำนวน 10 คน ผลปรากฏว่ามีประสิทธิภาพคือ 82.40/83.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว จึงนำไปหาประสิทธิภาพภาคสนาม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 20 คน ซึ่งเป็นการหา ประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังกล่าว จึงทำให้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี

2. ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน จากการได้จัดทำชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยนำทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีขั้นตอนในการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นอย่างดีและชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน จึงทำให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้เพราะได้มีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอน ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ศึกษาค้นคว้าโครงสร้างหลักของ Bloom ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางสติปัญญาในการเรียน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความจำ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้น และได้แบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้ได้ตรวจสอบและนำแบบทดสอบไปหาประสิทธิภาพจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ทดสอบและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์ตรงตามตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532:494) ที่กล่าวว่าชุดการเรียนรู้หรือชุดกิจกรรมจะช่วยทำหน้าที่สอนโดยช่วยสร้างสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่มุ่งหวัง จากการที่ได้จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีการดำเนินการจัดทำตามขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมที่ดีและมีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ วิเคราะห์ตัวชี้วัด มีการประเมินผลการเรียนรู้ที่ตรงตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

4. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.6807 ซึ่งหมายความว่านักเรียนที่เรียนโดยชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 68.07 ตามแนวคิดของฮอฟแลนด์ (Hovland.1949 : unpaged ;อ้างถึงใน เพลชฌู กิจระการ. 2546 : 1) ที่ได้เสนอดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งได้จากการหาความแตกต่างของ การทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำได้เพิ่มขึ้นได้ ฮอฟแลนด์ เสนอว่า ค่าความสัมพันธ์ของการทดลองจะสามารถทำได้อย่างถูกต้องแน่นอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของ

คะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุดดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อ แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีการพัฒนาในด้านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและน่าพอใจ

5. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับพึงพอใจเป็นเพราะการให้นักเรียนมีอิสระในด้านการคิดด้วยตนเอง มีการศึกษาหาความรู้และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีการฝึกการคิดตามกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณจนเกิดเป็นทักษะ ครูเป็นเพียงผู้แนะนำแนวทางอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ บลูม (Bloom, 1976 : 72 - 74) ที่กล่าวไว้ว่าถ้าสามารถจัดการเรียนรู้ โดยจัดให้นักเรียนได้ทำพฤติกรรมตามที่ตนเองต้องการก็อาจจะคาดหวังได้แน่นอนว่านักเรียนทุกคนได้มีความพร้อมทั้งกับกิจกรรมที่ตนเองเลือกนั้นด้วยความกระตือรือร้น พร้อมทั้งความมั่นใจ มีความพึงพอใจ และมีความสนใจเมื่อเริ่มเรียน จะทำให้นักเรียนเรียนได้เร็วและมีความสุขกับการเรียน และมีความสำเร็จสูง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมให้เข้าใจและดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการเรียนรู้ ด้านการคิด และทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดความคิด

1.2 ในการทำชุดกิจกรรมแต่ละครั้งครูควรอธิบายขั้นตอนในกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณแต่ละขั้นก่อนที่จะให้นักเรียนทำชุดกิจกรรม และควรให้นักเรียนทราบผลทันที เพราะจะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการฝึกครั้งต่อไป และควรร่วมอภิปรายถึงวิธีการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาและหาคำตอบที่ถูกต้องทุกครั้ง

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการตอบคำถามนักเรียนจะมีความกังวลในเรื่องการเขียนตอบ เนื่องจากการใช้ภาษาไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน ครูผู้สอนต้องให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด แต่เมื่อนักเรียนปรับตัวได้แล้วความร่วมมือของนักเรียนจะมีมากขึ้น เกิดความสนุกสนานในการทำชุดกิจกรรม

1.4 ความสามารถในการอ่านของนักเรียนส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อนักเรียนเจอปัญหาจะทำให้ไม่อยากอ่านต่อ การแบ่งวรรคตอนในการอ่าน อ่านปัญหาไม่เข้าใจ ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าใจในปัญหานั้นได้ ผู้วิจัยจึงควรอ่านสถานการณ์ให้นักเรียนฟังก่อนโดยให้นักเรียนอ่านตามผู้วิจัยเพื่อฝึกการอ่านวรรคตอนให้ถูกต้องก่อนที่นักเรียนจะทำชุดกิจกรรมจะทำให้ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ถูกต้องมากขึ้น

1.5 ครูไม่ควรปิดกั้นความคิดของนักเรียน ควรให้นักเรียนได้แสดงออก วิธีคิดที่แปลกใหม่พร้อมแสดงเหตุผลในความคิด ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่กล้าแสดงออก ให้ความช่วยเหลือแนะนำเพิ่มเติมและแก้ไขข้อบกพร่องรวมถึงเสริมแรงให้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนรู้ซ้ำ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับวิธีการสอนรูปแบบอื่น เช่นการสอนแบบโครงงาน เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2.2 ควรมีการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ
- 2.3 ควรมีการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เอกสารอ้างอิง

- ขจรศักดิ์ สีเสน.(2544). “ การแก้ปัญหาด้วยการคิดสร้างสรรค์.” วารสารวิชาการ.(1) : 14-19.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532. เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิตนา แคมมณีและคณะ.(2544). วิทยาการด้านการคิด.กรุงเทพมหานคร : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- นาริรัตน์ พักสมบุรณ์. (2544). การใช้ชุดส่งเสริมศักยภาพทางวิทยาศาสตร์ในการพัฒนา ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประพุดติ ศीलพิพัฒน์.(2540). การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสิ่งประดิษฐ์ในค่ายวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อความสามารถในการสร้างสิ่งประดิษฐ์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เผชญิ กิจระการ. (2546). “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E_1 / E_2)” , วารสารการวัดผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 8 (8): 30 – 31 ; กรกฎาคม.
- เพลินจิตต์ เวฬุวรรณกุล. 2550. การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ชุดกิจกรรมเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สนอง เครือมาก. 2546. “การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาสังคมไทย”. วารสารวิชาการ.6 (8), 5-6.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (อัดสำเนา).
- _____. 2551. รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (อัดสำเนา).
- Bloom, B.S. (1976). **Taxonomy of Educational Objective Handbook I : Cognitive Domain**. New York : David Mckay Company Inc.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

EFFECTS OF THE INQUIRY METHOD IMPLEMENTATION TO DEVELOP SCIENCE LEARNING ACHIEVEMENT AND CRITICAL THINKING ABILITIES OF MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

สวาสดี ลาพันธ์ อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยานุกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 4) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 5) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนบ้านเขาแหลม ปีการศึกษา 2553 โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 35 คน เนื่องจากโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบละความสามารถ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียน เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ E_1 / E_2 , E.I. และ Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 84.41/84.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ได้เท่ากับ 0.6484 หมายความว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นร้อยละ 64.84 5) ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การคิดวิเคราะห์

ABSTRACT

The purposes of this study were to : 1) study whether the efficiency of lesson plan using investigating method implementation to develop science achievement and critical thinking ability of Matthayomsuksa 1 students meet the criteria set at 80/80 ; 2) compare science achievement before and after investigating method implementation to develop science achievement and critical thinking ability of Matthayomsuksa 1 students ; 3) compare students's critical thinking ability before and investigating method implementation to develop science achievement and critical thinking ability of Matthayomsuksa 1 students ; 4) find effectiveness index of students's learning by using investigating method to develop science achievement and critical thinking ability of Matthayomsuksa 1 students ; and 5) study the satisfaction of students towards investigating method implementation to develop science achievement and critical thinking ability of Matthayomsuksa 1 students. The samples of this study were 35 Matthayomsuksa 1 students of Bankhaolam School, studying in the first semester of academic year 2010 , by selecting the cluster random sampling. The instruments employed in the study were : 1) science lesson plans on a topic of Matter Property and Classification by using investigating method ; 2) 30-item achievement tests ; 3) 20-item critical thinking ability test ; 4) 15 – item questionnaire asking the satisfaction of students toward learning on Matter Property and Classification with 5 levels rating scale. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, and standard deviation, and E_1 / E_2 . E.I. and dependent samples t-test were applied to test the hypotheses. The results of the study were as follows: 1) The efficiency of lesson plan using investigating method on Matter Property and Classification for Matthayomsuksa 1 students was 84.41/84.00 which was higher than the criteria set of 80/80. 2) Learning achievement of students before and after learning by lesson plan using investigating method implementation on Matter Property and Classification for Matthayomsuksa 1 students was significant difference at the level of .01. 3) The students thinking ability after learning by investigating method on Matter Property and Classification were higher than before learning. 4) The effectiveness index of students learning by using investigating method on Matter Property and Classification meaning the students learning progress was 64.84 % 5) The satisfaction of students towards investigating method implementation on Matter Property and Classification was at high level.

Keywords: Inquiry Method Implementation, Learning Achievement, Critical Thinking

บทนำ

ปัจจุบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยให้มนุษย์เข้าใจธรรมชาติ ทำให้มนุษย์พัฒนาความคิดและนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ทำให้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และได้ถูกบรรจุให้มีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอที่จะนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวินิจฉัยและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในด้านอาชีพ การดำรงชีวิต สุขภาพอนามัย ตลอดจนสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปกป้องสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นการนำแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ไปสู่การปฏิบัติกำหนดว่าการจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้และทักษะประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และมีจุดมุ่งหมาย พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญามีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ โดยกำหนดให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่านรักการเขียน รักการค้นคว้ามีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญหา และทักษะในการดำเนินชีวิต (กรมวิชาการ.2545:3-4)

นอกจากนี้ กองการวิจัยทางการศึกษา (กรมวิชาการ.2542 : 33-34) กล่าวว่า การคิดเป็นความสามารถที่พัฒนาได้ โดยการฝึกฝนการคิดจากระดับง่ายจนถึงระดับที่ซับซ้อนมากขึ้น ได้แก่ ฝึกทักษะการคิด ลักษณะการคิด และกระบวนการคิดตามลำดับ โดยการจัดทำกิจกรรม การเรียนการสอนตามระดับวัย วุฒิภาวะของแต่ละคนโดยให้นักเรียนคิดเป็น ให้นักเรียนตระหนักในปัญหาและคิดหาทางแก้ปัญหาโดยใช้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มาผสมผสานจนเกิดความคิดที่จะเลือกตัดสินใจหรือปฏิบัติให้เกิดความพึงพอใจ และความสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเขาแหลม อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ในด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ผลการประเมินอิงเกณฑ์อยู่ในระดับดี และมีข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ควรให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะฝึกการพูดหน้าชั้นเรียน คิดนอกกรอบ การตั้งประเด็นคำถาม เพื่อการเรียนรู้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2549 : 49)

จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O – Net) ของช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 ระดับโรงเรียน โรงเรียนบ้านเขาแหลม อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว สรุปได้ดังนี้ วิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 32.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.46 และ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (LAS) สรุปผลการประเมินวิชาวิทยาศาสตร์ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.28 ผลการประเมินอยู่ระดับดี ร้อยละ 11.11 ระดับ พอใช้ ร้อยละ 65.08 และระดับปรับปรุง ร้อยละ 23.81 จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนบ้านเขาแหลม อยู่ในเกณฑ์พอใช้

ดังนั้นในการแก้ปัญหาดังกล่าว ครูจึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง การให้ผู้เรียนได้มีบทบาทร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น กระตุ้นให้

ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้อยากเห็น ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการสอนที่เหมาะสม ที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method) (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2545 : 56) การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นรูปแบบการสอนที่แก้ปัญหาการสอนของครูได้ดีอีกแบบหนึ่ง เป็นวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์ คิดไตร่ตรองให้รอบครอบ มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมเกิดความสนุกสนาน ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ดีในการแสวงหาคำตอบจากปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 220-221) วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่ ดร.วีระยุทธ วิเชียรโชติ ได้พยายามเผยแพร่วิธีการสอนแบบนี้ กล่าวว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ ขั้นประเมิน การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ก้าวไกลกว่าการสอนแบบวิทยาศาสตร์ ในลักษณะที่คิดไปไกลถึงการใช้ประโยชน์ด้วย ไม่จำกัดเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2546 : 147) การสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีหลักการว่า ความรู้ คือ โครงสร้างทางปัญญาที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ที่เผชิญความรู้เกิดจากตัวผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายแก่สิ่งที่ได้เรียนโดยการนำมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถ ความเชื่อของตน กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะดังกล่าวจะช่วยฝึกให้สร้างความหมายใหม่ กับสารสนเทศใหม่ที่ได้รับ การเรียนรู้เป็นกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเกิดขึ้นโดยการสืบเสาะร่วมกัน การเรียนแบบที่มีความร่วมมือในการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกันจะทำให้ผู้เรียนมีความลึกซึ้งและกว้างขวางขึ้น เพราะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นและเป็นการขยายทัศนะของตนเองให้กว้างขึ้น(สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2545 : 129) จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและแนวคิดดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองได้มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขาแหลม ปีการศึกษา 2553 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนรวมจำนวน 70 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนบ้านเขาแหลม ปีการศึกษา 2553 โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 35 คน เนื่องจากโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ค่าดัชนีประสิทธิผล และ ความพึงพอใจของนักเรียน

3. ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ปีการศึกษา 2553 ใช้ในชั่วโมงเรียนปกติสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง

4. เครื่องมือการวิจัย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 แผน 15 ชั่วโมง

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ

4.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ

4.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ทดสอบความรู้ก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ แล้วนำแบบทดสอบทั้ง 2 มาตรวจให้คะแนน แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน

5.2 ทำการทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก จำนวน 7 แผน ระยะเวลา 15 ชั่วโมง

5.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็น ชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน และประเมินความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพของแผน ของกรมวิชาการ (2545 : 57-58)

6.2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียน โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

6.3 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังการเรียน โดยการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

6.4 การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการของ กู๊ดแมน เฟลชเชอร์ และชไนเดอร์ (Goodman, Fletcher & Schneider. 1980 : 30-34; อ้างถึงใน เจริญ กิจระการ. 2542 : 1-3)

6.5 ศึกษาความพึงพอใจในการเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 111)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E1 / E2) เท่ากับ 84.41/84.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก สูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน

3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน

4. ค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ได้เท่ากับ 0.6484 หมายความว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นร้อยละ 64.84

5. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E1 / E2) เท่ากับ 84.41/84.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือ จากนั้นนำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532 : 494 - 495) กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ มีการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ และทำให้เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพเยาว์ เมธยะกุล (2547 : 92)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้เพราะได้มีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกรมวิชาการ (2551 : 23) มีการวิเคราะห์หัวข้อวัดและระดับพฤติกรรมเพื่อออกข้อสอบให้

ครอบคลุม เนื้อหา กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ตามแนวทางของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ ด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และทักษะกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพงษ์ หมอกมุงเมือง. (2546 : 48) นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน คิดหาคำตอบตามกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาสัน (Mason. 1998 : 3450) ได้ทำการศึกษาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ เกี่ยวกับการเคลื่อนที่ในแนวราบ ของนักเรียนเกรด 2 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 คน ใช้เวลา 10 วัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนทำคะแนนหลังเรียนได้มากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่เป็นเช่นนี้เพราะแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก ที่สร้างขึ้นได้ผ่านการหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532 : 494 - 495) จนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และหลังจากที่นักเรียนได้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก ทั้งหมด 7 แผน แต่ละแผนมีกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ตามแนวทางของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546 : 213) มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้และขั้นประเมิน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น

4. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6484 หมายความว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 64.84 ตามแนวคิดของฮอฟแลนด์ (Hovland.1949 : unpagged ;อ้างถึงใน เจริญ กิจระการ. 2546 : 1) ที่กล่าวไว้ว่า ค่าความสัมพันธ์ของทดลองจะสามารถทำได้ถูกต้องแน่นอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุดดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อ

5. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง สมบัติของสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยยุพเยาว์ เมษะกุล (2547 : 92) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง หินและการเปลี่ยนแปลง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ บลูม (Bloom.1976 : 72 - 74) ที่กล่าวว่าถ้าสามารถจัดการเรียนรู้ โดยจัดให้นักเรียนได้ทำพฤติกรรมตามที่ตนเองต้องการก็น่าจะคาดหวังได้แน่นอนว่านักเรียนทุกคนได้มีความพร้อมทั้งกิจกรรมที่ตนเองเลือกนั้นด้วยความกระตือรือร้น พร้อมทั้งความมั่นใจ มีความพึงพอใจ จะทำให้นักเรียนเรียนได้เร็วและมีความสุขกับการเรียน และมีความสำเร็จสูง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นแผนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการนำไปประยุกต์ใช้ได้ทุกช่วงชั้น โดยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้ทุกแผน

1.2 ครูผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาสาระในบางแผนเพื่อให้เหมาะสมกับระดับชั้นอื่น ๆ และหลักสูตร

สถานศึกษา แล้วจัดการเรียนการสอนได้ทุกระดับชั้น

1.3 ครูผู้สอนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรวิทยาศาสตร์ ควรให้การส่งเสริมสนับสนุนและเผยแพร่การจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อใช้เป็นเทคนิควิธีการในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ให้มากกว่าที่เป็นอยู่และใช้อย่างต่อเนื่องยั่งยืนต่อไป

1.4 ครูผู้สอนควรมีการใช้และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม / สื่อ / แหล่งเรียนรู้ / การวัดผลประเมินผล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้สูงขึ้น ดังนั้น ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ในเนื้อหากลุ่มสาระอื่น ๆ ในช่วงชั้นอื่นต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ กับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การเรียนแบบร่วมมือที่ประสบความสำเร็จเป็นทีม (STAD), การเรียนแบบTGT, การเรียนแบบ Jigsaw ,และอื่น ๆ

2.3 ควรมีการเปรียบเทียบความคงทนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพของการสอนแบบนี้

2.4 ควรมีการบูรณาการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ไปประยุกต์ใช้กับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้ามีข้อมูลทางเลือกที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2542). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุ สภาลาดพร้าว.

กิตติพงษ์ หมอกมุงเมือง. (2546). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติในวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง แสง

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหา ความรู้. วิทยานินพนธ์ ศศ.ม.

(หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์.(2532).เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8 – 15 (พิมพ์ครั้งที่ 8).

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

เผชิญ กิจระการ. (2542). ดัชนีประสิทธิผล. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เผชิญ กิจระการ. (2546). “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E₁ / E₂)” ,วารสาร การวัดผล การศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 8 (8): 30 – 31 ; กรกฎาคม.

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2545). **พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ยุพเยาว์ เมธะกุล. (2547). **การพัฒนาแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง หินและการเปลี่ยนแปลง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538) . **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวัดผลและการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546) . **สาระและมาตรฐานหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชาวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมการฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต บางเขน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2551). **รายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (อัดสำเนา).
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). **21 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- Bloom, B.S. (1976). **Taxonomy of Educational Objective Handbook I : Cognitive Domain**. New York : David Mckay Company Inc.
- Mason.R.T. (1998). "Learning Algebra Personally." **Dissertation Abstracts International**. 58 (9) : 3450 – A ; March.

ผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

THE EFFECTS OF USING READING ENHANCING EXERCISE PACKAGES
FOR DEVELOPMENT OF READING WORDS WITH VOWELS SKILL
FOR PRATHOMSUKSA 2 STUDENTS

อมรรัตน์ ชลพัฒนา อาจารย์ ดร.สุรัชย์ ปิยานุกูล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่าง ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 3) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาดี อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา เขต 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 1) แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ชุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านคำที่ประสมสระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ และ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ $E1 / E2$, $E.I$ และ Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.85/86.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 2) นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ 0.7431 แสดงว่ามี ร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับร้อยละ 74.31 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ 50 และ 4) นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจในการเรียนโดยแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน, คำที่ประสมสระ

ABSTRACT

The main purposes of this study were to: 1) study the efficiency of reading enhancing exercises for Prathomsuksa 2 students to meet the criteria set at 80/80 ; 2) compare the reading achievement before and after learning through the exercises for Prathomsuksa 2 students; 3) study the effectiveness index of reading enhancing exercises for Prathomsuksa 2 students; and 4) study the satisfaction of those students towards the exercises packages. The samples of this study were 20 Prathomsuksa 2 students of Bannadee School in Klonghad District under Sakaeo Educational Service Area Office 1, studying in the first semester of academic year 2010. The samples were selected by purposive sampling technique. The instruments employed in this study were 1) 10 sets of exercises of reading enhancing exercises for Prathomsuksa 2 students; 2) 20 – item achievement tests; and 3) the questionnaire asking for the package satisfaction. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean and standard deviation, and $E1 / E2$, E.I., and dependent samples t-test were applied to test the hypotheses. The results of the study were as follows: 1) The efficiency of reading enhancing exercises for Prathomsuksa 2 students was 82.85/86.00 which was higher than the criteria set of 80/80; 2) The students' reading achievement scores after learning through the packages of reading enhancing exercises for Prathomsuksa 2 students were higher than before at the level of 0.05 significant difference; 3) The effectiveness index of reading enhancing exercises for Prathomsuksa 2 students was at 0.7431 which showed that the students' learning achievement progress was at 74.31% which was higher than the criteria set of 50%; and 4) The students' satisfaction towards the learning packages of reading enhancing exercises for Prathomsuksa 2 students was at the "most level".

Keywords: Reading Enhancing Exercise Packages, Words with Vowels

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจการงาน ดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ สร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคม และเศรษฐกิจ ทั้งนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์และสุนทรียภาพ โดยมีการบันทึกไว้ในรูปวรรณคดีและวรรณกรรมที่ล้ำค่า ดังนั้นภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าต่อการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยสืบไป (กรมวิชาการ. 2545 : 3)

กรมวิชาการ (2545 : 24) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ในมาตรา 24 ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมวิชาการ (2551 : 12) ได้กำหนดในข้อ 3 ว่า ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดสามารถพัฒนาคนได้เต็มศักยภาพ อีกทั้งมาตรฐานสาระการเรียนรู้

ภาษาไทยกำหนดให้นักเรียนใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

กระแสความห่วงใยของคนไทยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย และการใช้ภาษาไทยได้ปรากฏอยู่เนือง ๆ โดยพบว่า ผู้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บางคนยังอ่านหนังสือ ไม่ออก เขียนไม่ได้ ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา บางคนมีปัญหาเรื่องความเข้าใจการอ่าน และความอ่อนด้อยเรื่องการเขียน หรือผู้จบระดับอุดมศึกษาบางคนมีความสามารถทางภาษายังไม่เพียงพอแก่การปฏิบัติงานและที่สำคัญอย่างมากก็คือความห่วงใยภาษาไทยอันเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาติ ควรแก่การภูมิใจอย่างยิ่ง คนไทยจำนวนไม่น้อยกลับไม่ตระหนักในคุณค่าของภาษาไทย มีผู้สนใจศึกษาเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจที่ลึกซึ้งและให้มีความรู้แตกฉานน้อยมาก (กรมวิชาการ, 2545 : 2)

จากการประเมินคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านนาดี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การประเมินระดับชาติหรือข้อสอบแห่งชาติ (National Assessment หรือ National Test) ในปีการศึกษา 2551 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยค่อนข้างต่ำ ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคะแนนต่ำมาก คือมีคะแนนร้อยละ 35.25 ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูโรงเรียนนี้จึงต้องหาแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีระดับสูงขึ้น เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาดี สมควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะเป็นระดับการวางรากฐานการศึกษา ถ้านักเรียนมีความรู้พื้นฐานดี ก็จะสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในวิชาอื่นได้ดีและมีผลสัมฤทธิ์สูงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546 : 127) ที่กล่าวถึงระดับประถมศึกษาว่าระดับประถมศึกษาเป็นบุคคลสำคัญพิเศษ ในชีวิตการเรียนรู้ของเด็กทุกคน เพราะเป็นครูคนแรกที่จะได้เปิดประตูให้เข้าสู่การศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเป็นคนที่สมบูรณ์ให้แก่ประเทศชาติ

จากประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาของผู้วิจัย 15 ปี พบว่าปัญหาของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่พบมากที่สุดก็คือ ปัญหาการอ่านและการเขียน โดยเฉพาะ การอ่านหนังสือไม่ออก อ่านหนังสือไม่คล่อง ปัญหาที่ผู้วิจัยพบ เช่น นักเรียนบางคนจะใช้วิธีการท่องจำคำๆ นั้น เช่น นักเรียนอ่านคำว่า “ตก” ได้ แต่อ่านคำว่า “บก” ไม่ได้ หรือนักเรียนอ่านคำว่า “เขิน” ได้ แต่พอผู้วิจัยเปลี่ยนพยัญชนะต้นเป็นคำว่า “เดิน” นักเรียน จะอ่านไม่ได้ จะเห็นว่าพอเปลี่ยนพยัญชนะต้นเท่านั้น นักเรียนก็ไม่สามารถอ่านคำต่อไปได้ ปัญหานี้เกิดจากความบกพร่องด้านการอ่านของนักเรียนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ด้านการอ่านคำ การประสมคำ ซึ่งสละบางตัวจะมีการคงรูปเดิม เปลี่ยนรูปและลดรูป แล้วแต่ลักษณะของคำนั้นๆ ซึ่งลักษณะของคำไทยมีลักษณะเป็นการประสมคำหลายรูปแบบ ทำให้จดจำยาก การใช้ภาษามีเกณฑ์ไม่ตายตัว นักเรียนขาดการฝึกฝนและไม่ให้ความสำคัญกับการอ่าน ไม่มีนิสัยรักการอ่าน จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถอ่านคำได้ถูกต้อง

ผู้วิจัยจึงแสวงหาแนวทางการพัฒนาความรู้และทักษะการอ่านของนักเรียนในรูปแบบของการจัดทำแบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถอ่านประสมคำได้แม่นยำและเกิดความคล่องแคล่วในการอ่านดีขึ้นอีกทั้งการพัฒนาในครั้งนี้ยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีระดับที่ดีขึ้นกว่าเดิมอีกด้วย ยังมีนักวิชาการหลายท่านที่เห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้นซึ่งให้ความหมาย ความสำคัญของแบบฝึกเสริมทักษะดังนี้ อัจฉรา ชีวพันธ์ (2532 : 102) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกหัด หมายถึง สิ่งสร้างขึ้นเพื่อเสริมความเข้าใจและเสริมเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนที่ช่วยให้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติและนำความรู้ไปใช้ได้ อย่างแม่นยำ ถูกต้อง คล่องแคล่ว อนุศักดิ์ วิชาลัย (2536 : 27) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแบบฝึกว่าเป็นวิธีสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น เพราะนักเรียนมีโอกาสที่จะนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น กมล ดิษฐ์กมล (2539 : 15) กล่าวว่า

“หัวใจสำคัญของการสอนวิชาทักษะอยู่ที่ การฝึก การฝึกอย่างถูกวิธีเท่านั้นที่จะทำให้เกิดความชำนาญคล่องแคล่ว ว่องไว และทำได้โดยอัตโนมัติ นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยหลายท่านที่ได้ทำการวิจัยการใช้แบบฝึก เช่น ผลการวิจัยของ กาญจนา ปฏิเวชวัฒนากร (2551 : 61) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำที่ประสมสระเอีย สระเอือมีตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำที่ประสมสระเอีย สระเอือ มีตัวสะกด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.65/81.66 แสดงว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำที่ประสมสระเอีย สระเอือมีตัวสะกดสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะแก้ไข พัฒนานักเรียนในเรื่องการอ่านคำที่ประสมสระ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

2

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำ ที่ประสมสระ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานในการวิจัย

1. แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผล ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป
4. นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะ การอ่านคำที่ประสม สระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านนาดี อำเภอคลองหาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3.เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือคำที่ประสมด้วยสระ อะ อือ เอะ แอะ เอื้อ เออ อัว เอีย โอะ และ อำ ในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. แบบแผนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการศึกษาเชิงทดลอง (Quasi Experiment) แบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One –Group Pretest Posttest Design)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้

2.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ จำนวน 1 ฉบับ

2.4 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

3.1 ทดสอบความรู้ก่อนเรียนกับกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนบ้านนาดี จำนวน 20 คน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

3.2 ดำเนินการสอนตามขั้นตอนการสอนในแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 10 ชุด ชุดละ 2 ชั่วโมง ใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้รวม 20 ชั่วโมง โดยในการจัดการเรียนรู้ได้ให้นักเรียนฝึกทักษะตามคำชี้แจงในแบบฝึกเสริมทักษะ การอ่าน ซึ่งในแต่ละชุดกิจกรรม จะมีการฝึกทักษะ หลังจากทำชุดกิจกรรมแต่ละชุดเสร็จแล้ว จะมีการอภิปรายคำตอบร่วมกันจากนั้นจึงเฉลยแนวคำตอบ และเก็บคะแนนในแต่ละชุดกิจกรรมทันที

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

3.4 ตรวจคะแนนจากแบบทดสอบ แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และให้คะแนน 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 คำตอบ แล้วบันทึกคะแนนเป็นคะแนนการทดสอบหลังเรียน นำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนมาวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 หาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ E_1 / E_2 โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ที่ 80 / 80,

4.3 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน โดยใช้ t-test ในการทดสอบสมมติฐาน

4.4 หาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีประสิทธิผล E.I. (The Effectiveness Index)

ผล/สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการสรุปผล ออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 82.85/86.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ การอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระอย่างชัดเจน

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้เท่ากับ 0.7431 หมายความว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นร้อยละ 74.31 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.85/86.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 สาเหตุที่แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพราะผู้วิจัยได้พัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านตามขั้นตอนการวิจัย กล่าวคือ เมื่อแบบฝึกผ่านการตรวจเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือ แล้วผู้วิจัยนำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532:494,495) นั่นคือการหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนักเรียนจำนวน 3 คน ซึ่งผลที่ได้ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุง ดังนี้คือ ปรับคำชี้แจงให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมให้เหมาะสม เมื่อปรับปรุงแล้ว ได้นำไปทดลองหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็กจำนวน 10 คน ผลปรากฏว่ามีประสิทธิภาพคือ 81.00/85.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วจึงนำไปหาประสิทธิภาพภาคสนาม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 20 คน ด้วยการหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังกล่าว จึงทำให้ แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้แบบฝึกยังมีข้อดีตามหลักการสร้างแบบฝึกอีก ดังต่อไปนี้คือ

1.1 แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ คือผู้เรียนมีการเรียนรู้จากสิ่งที่ยากไปหาสิ่งที่ง่ายขึ้น มีรูปภาพประกอบจึงดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และเหมาะสมกับความรู้โดยความเข้าใจในกฎเกณฑ์หรือหลักการ มีลำดับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ ทำให้เกิดความรู้และความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ สมศักดิ์สินธุระเวชญ์ (2544 : 106) กล่าวว่า แบบฝึกหัด คือการจัดประสบการณ์ที่เน้นการฝึกหัด เพื่อให้เกิดความจำ จนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ ขั้นตอนในการสอนก็มักจะเริ่มต้นด้วยการบอกหรือทำให้ดูเป็นตัวอย่างแล้วให้นักเรียนทำตามและฝึกหัดเรื่อยไปจนกระทั่งจำและทำได้ แล้วยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการทำแบบฝึกของ อนงค์ศิริ วิชาลัย (2536 :27) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแบบฝึกว่าเป็นวิธีสอนที่สนุก อีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้น

1.2 รูปแบบของแบบฝึก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ออกแบบหลากหลายครอบคลุมเนื้อหาที่มีลักษณะแตกต่างกันในแต่ละแบบฝึก 1 ชุด จำนวน 7 แบบฝึก ซึ่งแต่ละแบบฝึกจะมีภาพประกอบ มีนิทานควบคู่ซึ่งเหมาะกับวัยและความสามารถของเด็ก แบบฝึกในแต่ละแบบฝึกมีกิจกรรมที่นักเรียนเรียนแล้วเกิดความสุขสนุกสนานมีความท้าทายอยากจะทำต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ชันธชัย มหาโพธิ์ (2535 : 37) กล่าวว่าแบบฝึกที่ดีควรจะประกอบด้วยเนื้อหาที่ตรงกับจุดประสงค์ กิจกรรมเหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของนักเรียน มีภาพประกอบ มีการวางฟอร์มที่ดี มีที่ว่างเหมาะสำหรับการฝึกเขียน ใช้เวลาที่เหมาะสมและท้าทายความสามารถของผู้เรียนและสามารถนำไปฝึกด้วยตนเองได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระอย่างชัดเจน จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ การอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการอ่านคำที่ประสมสระ หลังการใช้แบบฝึกซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณิ ไชย

เทพ (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดเวฬุวัน สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ สารภี สำนักงานการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียน มีประสิทธิภาพ 90.49/83.462 และเมื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนแล้วช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำ สูงกว่าการใช้แบบฝึกเสริมทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

3. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.7431 ซึ่งหมายความว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 74.31 ตามแนวคิดของฮอฟแลนด์ (Hovland.1949 : unpagged ;อ้างถึงใน เจริญ กิจระการ. 2546 : 1) ที่ได้เสนอการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งได้จากการหาความแตกต่างของ การทดสอบ ก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้ ฮอฟแลนด์ กล่าวว่าค่าความสัมพันธ์ของทดลองจะสามารถทำได้อย่างถูกต้องแน่นอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุดดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อ แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีการพัฒนาในด้านการอ่านคำที่ประสมสระเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และ น่าพอใจ

4. ความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการวิจัยความพึงพอใจต่อการ ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดของแบบประเมิน ทั้งนี้เป็นเพราะแบบฝึกที่สร้างขึ้น สอดคล้องกับพัฒนาการผู้เรียน คือ เรียนรู้จากสิ่งที่ยากไปหาสิ่งที่ง่ายขึ้น เรียนรู้โดยความเข้าใจในกฎเกณฑ์หรือหลักการ มีลำดับการเรียนรู้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ได้รับการฝึกฝนบ่อยๆ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยจัดเนื้อหาของแบบฝึกให้เป็นไปตามลำดับขั้นพฤติกรรมการเรียนรู้และแบบฝึกที่สร้างขึ้นได้มีการกำหนดจุดประสงค์ของแบบฝึกไว้ชัดเจน มีกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้ระยะเวลาการฝึกน้อย มีคำสั่งที่ชัดเจน นักเรียนสามารถเข้าใจและทำได้ด้วยตนเอง รวมทั้งก่อนที่จะนำแบบฝึกไปใช้ในภาคสนามได้ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามขั้นตอน มีการปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบฝึกที่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีการกำหนดกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน ครูควรแนะนำวิธีการใช้แบบฝึกแก่นักเรียนให้เข้าใจก่อนเริ่มทำกิจกรรม
2. ครูผู้สอนควรศึกษาการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านให้เข้าใจและดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนร่วมสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดความคิด
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ครูควรอ่านคำสั่งและอธิบายให้นักเรียนฟังจนเข้าใจก่อนในระยะแรก เมื่อนักเรียนปรับตัวได้แล้ว จึงปล่อยให้ นักเรียนศึกษาเอง ครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านไปในกลุ่มคำอื่นที่มีปัญหาในการอ่าน อาทิ คำควบกล้ำ คำที่มีตัวสะกดการันต์ ในชั้นอื่น ๆ

2. ควรพัฒนาหรือสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เช่น การอ่านในใจ การอ่านจับใจความ การฟัง การเขียน การคิดวิเคราะห์ และการพูดในโอกาสต่างๆ ในชั้นเรียนอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กมล ดิษฐกมล. (2539). “กลวิธีการสอนทักษะ” วารสารศูนย์ศึกษา. 13(1) : 16 – 20.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : องค์การรับสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. 2546. การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : คูรุสภาลาดพร้าว.
- _____. 2551. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา ปฏิเวชพัฒนางกูร. (2551). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำที่ประสมสระเอีย สระเอือ มี ตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จันทร์ชัย มหาโพธิ์. (2535). รายงานการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยใช้ แบบฝึก การเขียนสะกดคำ กับการเขียนตามคำบอก. อุดรธานี: สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2532). เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่8). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ. (2538). เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อ ระดับประถมศึกษาเล่มที่ 1,2. (พิมพ์ครั้งที่ 14). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เผชิญ กิจระการ. (2546). “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E_1 / E_2)” , วารสารการวัดผล การศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 8 (8): 30 – 31 ; กรกฎาคม.
- สมศักดิ์ สินธุเวชชัย. (2544). การประเมินผลกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ฝ่ายส่งเสริม มาตรฐานการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- สุพรรณิ ไชยเทพ. (2543). การใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำใน วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนงค์ศิริ วิชาลัย. (2536). ผลการใช้ตำนานพื้นบ้านล้านนาเพื่อพัฒนาความเข้าใจการอ่าน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6. เพาะ: ม.ป.พ.
- อจรา ชีวพันธ์. (2532). กิจกรรมการเล่นประกอบการเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

EFFECTS OF USING COMPUTER-ASSISTED INSTRUCTION ENTITLED "MATHEMATIC PROBLEM
SOLVING" FOR PRATOMSUKSA 6 STUDENTS

ณัฐพันธ์ ศรีบุญเรือง อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยานุกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน เรื่อง การแก้ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80 /80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียน ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยใน ครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านบุชเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้ค่าคะแนนที่แบบ Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.85/83.33 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ดัชนีประสิทธิผล ของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 0.6774 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน เพิ่มขึ้นร้อยละ 67.74 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย สอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน,การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์, ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย สอน, ดัชนีประสิทธิผล

ABSTRACT

The aims of this study were 1) to study if the efficiency of a computer-assisted instruction lessons entitled "Mathematic Problem Solving" for Prathomsuksa 6 students meet the 80/80 criteria; 2) to compare learning achievement before and after the treatment; 3) to study the effectiveness index of the computer-assisted instruction lessons; and 4) to study the satisfaction of the students learned with the lessons. The samples of the study were 26 fourth grade students studying at Wadbanbukeeleek School, Lamplaimas District, Buriram Province recruited by purposive sampling. The collected data was analyzed through percentage, means, and standard deviation. The researcher found that 1) the efficiency of the lessons was

83.85/83.33; 2) the learning achievement of the students after the treatment was higher than before the treatment at the .01 level of statistical significance; 3) the effectiveness index of the lessons was 67.74%; 4) the students' satisfaction level was high.

Keywords: Computer-Assisted Instruction, Mathematic Problem Solving, efficiency of computer-assisted instruction, effectiveness index

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่างๆ ที่ช่วยให้คนนั้น อยู่รอดในโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ามากที่สุด ให้มีคุณภาพ ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยมีเป้าหมายให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข นอกจากนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และศีลธรรมสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะพร้อมมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษ ที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 2) ดังนั้น การที่จะดูคุณภาพการศึกษาจึงต้องดูที่คุณภาพคน ที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย ในวงการศึกษไทยต้องมีการปฏิรูปการศึกษา โดยมีหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายแม่บทใช้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชาติบัญญัติไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 11) สถานศึกษาจึงต้องดำเนินการจัดการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความมุ่งหวังดังกล่าวตาม มาตรา 23

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบระเบียบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์วางแผนตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 56) การแก้ปัญหาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพราะในการแก้ปัญหาผู้เรียนต้องใช้ความคิด ทักษะการ คิดคำนวณ หลักการ กฎ หรือสูตรต่างๆ นำไปใช้แก้ปัญหา โดยเฉพาะทักษะการแก้ปัญหา มีความสำคัญต่อชีวิตและสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ ในการสอนผู้เรียนให้รู้จักแก้ปัญหา จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา ช่วยส่งเสริมให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีขั้นตอน มี

ระเบียบ แบบแผนและรู้จักตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่มักไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากผู้เรียนมีปัญหาในเรื่องของการทักษะการอ่านทำความเข้าใจโจทย์และการวิเคราะห์ (สิริพร ทิพย์คง. 2545: 97)

สภาพการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เดิมเน้นเพียงเพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะ ในการคิดคำนวณเป็นหลัก เน้นให้พิจารณาตัวอย่าง อธิบายแล้วให้ทำแบบฝึกหัดไม่เน้นกระบวนการคิดและความสามารถทางคณิตศาสตร์ในระดับสูง เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีเหตุผล และแสดงความคิดออกมาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางคณิตศาสตร์ค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน คือ ครูไม่ใช่อุปกรณ์การสอน ไม่รู้จักยืดหยุ่นในการสอน ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายที่จะเรียน ไม่อยากเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าครูขาดสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลงด้วย ดังนั้นจึงต้องอาศัยวิธีการสอน และสื่อการสอนที่เหมาะสม เพื่อการสร้างความเข้าใจในกระบวนการของคณิตศาสตร์ ซึ่งจะทำได้โดยเรียนจากอุปกรณ์ ของจริง ทำให้นักเรียนมีโอกาสสัมผัสจับต้อง มีสิ่งช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานระหว่างเรียนพร้อมทั้งมีสิ่งที่น่าสนใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์แล้ว ครูผู้สอนต้องให้ความสนใจในการปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีและเห็นคุณค่าของคณิตศาสตร์ โดยจัดกิจกรรม การเรียนการสอนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม สอนจากง่ายไปหายาก ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ให้ประสบความสำเร็จตามระดับความสามารถของนักเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน หมั่นตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความอบอุ่นเป็นกันเอง การเสริมแรง การจูงใจ และการตอบสนองความต้องการของนักเรียน

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI: Computer-Assisted Instruction) เป็นสื่อทางการเรียน การสอนรูปแบบหนึ่ง ซึ่งใช้ความสามารถทางคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอประสม อันได้แก่ข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก แผนภูมิ กราฟ วิดิทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว และเสียง เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียนหรือองค์ความรู้ ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับการสอนจริงในห้องเรียนมากที่สุด โดยใช้คอมพิวเตอร์ เป็นสื่อช่วยถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ไปสู่ผู้เรียน สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิชาภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ สังคม คณิตศาสตร์ พลศึกษาและศิลปะ รวมถึงวิชาคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาทบทวน เพิ่มพูนความรู้ จากการเรียนได้ตามต้องการ ซึ่งเนื้อหาที่สอนนั้นสามารถเป็นได้ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้นก็ได้ การใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้สามารถใช้ประกอบขณะที่ผู้สอนทำการสอนเอง คือ ใช้ประกอบขณะ ดำเนินการสอน และใช้ช่วยเสริมก่อนการสอนหรือภายหลังการสอน เช่น การสอนเสริมหรือทบทวน หรือการใช้สอนแทนผู้สอน การใช้คอมพิวเตอร์นำเสนอบทเรียนหรือเนื้อหาสาระต่างๆ แทนครูผู้สอนผู้เรียนสามารถใช้เรียนเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นการให้ความสนใจในการพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์สอนแทนผู้สอน จึงเป็นแนวทางสมควรให้ความสนใจ และรับการสนับสนุนในการศึกษาและพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ ภัททิรา เหลืองวิลาส (2547: 14) กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนเรียกว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI: Computer-Assisted Instruction) ทำให้การเรียนการสอนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ ตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ทันที ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดและหาเหตุผลมาตอบคำถามด้วยตนเอง จึงเป็นการช่วยเสริมแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

จากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ พบว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับประเทศมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 43.76 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 43.65 และระดับศูนย์สอบ(โรงเรียน) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 44. 60 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 1. 2551) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6

โรงเรียนวัดบ้านบุชีเหล็ก อำเภอลำปลายมาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนพบว่า การเรียนการสอนคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่สอนให้นักเรียนเข้าใจยาก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำ เมื่อดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ คือ ร้อยละ 80 แต่ผลคะแนนของนักเรียนที่ได้คิดเป็นร้อยละ 73.40 (แบบกรอกคะแนนการประเมินผล ประจำปี. 2551) ปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่พบคือ นักเรียนบางส่วนขาดความสนใจ และไม่เห็นคุณค่าของวิชาคณิตศาสตร์ มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์เพราะเห็นว่าเป็นวิชาที่เรียนยาก เข้าใจยาก มีแบบฝึกหัดมาก โดยเฉพาะเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายที่จะเรียน ไม่อยากเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลงด้วย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ช่วยแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งช่วยนักเรียนที่ไม่เข้าใจบทเรียนให้สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของความก้าวหน้าทางการเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียน ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

สมมติฐานของการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่า 50% ขึ้นไป
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 4 อำเภอลำปลายมาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 216 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านบุชี่เหล็ก กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 4 อำเภอลำปลายมาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

2.2.2 ดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียน

2.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พ.ศ. 2551 ได้แก่ โจทย์ปัญหาการบวก โจทย์ปัญหาการลบ โจทย์ปัญหาการคูณ โจทย์ปัญหาการหาร และโจทย์ปัญหาระคน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ใช้เวลาในการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (One Group Pretest-Posttest Design)

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 1 ฉบับ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลาในการวิจัยรวม 16 ชั่วโมงโดยทำการทดลองในระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2553 ถึงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2553 ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลองใช้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2. ดำเนินการทดลอง ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงจุดประสงค์ต่าง ๆ และวิธีปฏิบัติในการเรียน ด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

2.2 ให้นักเรียนทำการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น ซึ่งนักเรียนทราบผล การทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยตนเองจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2.4 เมื่อนักเรียน เรียนจบบทเรียนทั้งหมดแล้ว นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน

2.5 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ด้วยบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.6 นำผลการทดสอบก่อนเรียน การทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วยเรียน การทำแบบฝึก เสริมทักษะ และการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนมาหาค่าทางสถิติ

2.7 นำผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียน และผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนมาหาค่าดัชนี ประสิทธิภาพของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลการเรียนรู้

2. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับ หลังเรียนในการใช้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นโดยใช้ t - test แบบ Dependent Samples t-test

3. หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523: 133-134)

4. หาค่าดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้สูตร E.I (เชษฐา กิจระการ. 2542: 136)

5. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏผลดังนี้

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.85/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย สอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 0.6774 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.74

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้น เกี่ยวกับการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้วิจัยขอนำเสนอประเด็นผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 83.85/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ มีการศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ในสาระที่ผู้วิจัยสอน กล่าวคือ มีการศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เทคนิค วิธีการสอน หลักการสอนตลอดจนทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ มีการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์และด้านการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ช่วยตรวจสอบ ปรับปรุง มีการทดลองใช้รวมทั้งสร้างโดยใช้หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จเด็จ ทศวงษา (2545: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพ 83.22/81.33 นอกจากนี้ พิมวรา พรหมสถาพร (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซ่อมเสริมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนซ่อมเสริมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องสมการและการแก้สมการ ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.75/82.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ส่วนปรียา รัตนชาคริต (2548:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาการหาร ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.5/82.5 และ ราชน โพธิ์ขำ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารเศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารเศษส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.92/80.64

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เมื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนดีขึ้น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประโยชน์สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนเรียนรู้ได้ เร็ว-ช้า ตามศักยภาพของนักเรียนกระตุ้นให้มีความอยากรู้อยากเรียน สร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างดี ซึ่งตรงกับงานวิจัยของสิรินทิพย์ สุวรรณวิทย์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์โดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัชนา

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง ความสัมพันธ์โดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของลดามาต หัมพานนท์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการแบ่งกลุ่มตาม ผลสัมฤทธิ์ (Student Teams-Achievement DivisionหรือSTAD) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ผล การศึกษาพบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ มีค่าเท่ากับ .6774 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้า ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.74 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเรื่องที่ น่าสนใจ เราใจ แปลกใหม่ นักเรียนไม่เคยได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมในลักษณะนี้มาก่อน จึงทำให้เป็นที่สนใจ และทำให้ นักเรียน มีความอยากรู้อยากเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และส่งผลให้ประสิทธิภาพในการเรียนสูงขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2543: 1) กล่าวว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่ สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือ ปฏิบัติจริง ทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนั้น ภัทริรา เหลืองวิลาส (2547: 14) ได้กล่าวว่า การนำ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนเรียกว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI: Computer-Assisted Instruction) ทำให้ การเรียนการสอนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ ตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียน ป้อนเข้าไปได้ทันที ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดและหาเหตุผลมา ตอบคำถามด้วยตนเอง จึงเป็นการช่วยเสริมแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชัน โพรธิชา (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การ บวก ลบ คูณ หาคะส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หาคะส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้น มีค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับร้อยละ 68

4. ผลการแสดงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน เรื่อง การ แก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.34 มีค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.31 สอดคล้องกับ ราชัน โพรธิชา (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หาคะส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความ พึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังสอดคล้อง กับ เฮอร์เบิร์ต (Hertzberg . 1959 : 113-115; อ้างถึงใน โสภา ภิรมย์รัตน์. 2550 : 23) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ซึ่งได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ทำงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ เป็นต้น 2) ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึง พอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต เป็นต้น ซึ่งปัจจัยทั้งสองเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงาน และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนความพึงพอใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นักเรียน

ทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายในเป็นผลด้านความรู้สึกรักของนักเรียนที่เกิดแก่ตัวนักเรียนเอง

สรุปได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.85/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 0.6774 ซึ่งแสดงนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.74 นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก สามารถนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นไปใช้เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรจะให้โอกาสผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการใช้สื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ครูจัดให้กับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

1.2 ควรมีการเผยแพร่และทำการสำเนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ในห้องสมุดของโรงเรียน ห้องวิชาการ ห้องศูนย์สื่อการเรียนรู้ เพื่อเป็นการขยายแหล่งการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ครูผู้สอนควรมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ มีเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาเป็นของตนเองและครูต้องมีความสามารถในการออกแบบบทเรียนด้วยตนเอง ซึ่งหากองค์ประกอบดังกล่าวไม่เกิดขึ้นในครูคนเดียวก็อาจทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ยาก หากมีหน่วยงานที่มีเครื่องมือและผู้เชี่ยวชาญสนับสนุน มีเอกสารงานวิจัยให้ค้นคว้าอย่างแพร่หลาย การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนน่าจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

2.2 ควรมีการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรนำโปรแกรมอื่น ๆ มาใช้ร่วมด้วยควรพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น สามารถส่งผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2543). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

จเด็จ ทศวงษา. (2545). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2523). เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีเพื่อสื่อการศึกษา หน่วยที่ 11- 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- แบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปี. (2551). **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2551** โรงเรียนวัดบ้านบุ
ชี้เหล็ก. ตำบลแสงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- ปรียา รัตนชาคริต. (2548). การศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วง
ชั้นที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เผชญ กิจระการ. (2542). **ดัชนีประสิทธิผล**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมวรา พรหมสถาพร. (2546). การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อสอนซ่อมเสริมวิชาคณิตศาสตร์
เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
 มหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภัททิรา เหลืองวิลาศ. (2547). **สร้างสื่อการเรียนการสอน CAI ด้วย macromedia authorware 7**.
 กรุงเทพมหานคร : สวัสดิ์ไอที.
- ราชัน โพธิ์ชา. (2549). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การ
บวก ลบ คูณ หาร เศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราช
 ภัฏมหาสารคาม.
- ลดา มาศ หัมพานนท์. (2546). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.(2551). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่
2 (ป.6) ปีการศึกษา 2551. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- สิริพร ทิพย์คง.(2545). **หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ จำกัด.
- สิรินทิพย์ สุวรรณวิทย์. (2548). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง **ความสัมพันธ์** โดยใช้
สื่อคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัยนาท. การศึกษา
 ค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภา
 วิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- โสภา ภิรมย์รัตน์. (2550). ผลการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน วิชา งานบ้าน ประกอบ
แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- Herzberg, F. (1959). **The Motivation to Work**. New York: John Wiley and Sons Inc.

ผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการคูณ การหาร ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

Effects of Using Computer Assisted Instruction Entitled Multiplication and Division
for Prathomsuksa 4 Students

ทศิตยา ประสิทธิ์เตสัง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชาพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล พงศ์สุวรรณ

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านว่านเขื่อนค้อวิทยา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาในการทดลอง 16 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สารการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์แบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30-0.78 ค่าความยากตั้งแต่ 0.26-0.44 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.9200 แบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้ค่า Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.75/83.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่ากับ 0.7031 แสดงว่ามีร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับร้อยละ 70.31 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 50

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการคูณ การหาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความพึงพอใจในการเรียนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร จำนวนมากกว่าร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในระดับมาก

5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร มีความคงทนในการเรียนรู้

คำสำคัญ : บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน , การสอนคณิตศาสตร์ , การคูณ การหาร

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the efficiency of the computer assisted instruction (CAI) of mathematics subject entitled multiplication and division for Prathomsuksa 4 students with the standard criteria set of 80/80; 2) to examine the effectiveness index of the CAI; 3) to compare the mathematics subject learning achievement before and after teaching by CAI for Prathomsuksa 4 students; 4) to study the students' satisfaction towards the CAI of mathematics subject entitled multiplication and division; and 5) to determine the learning retention taught by CAI of mathematics subject entitled multiplication and division for Prathomsuksa 4 students. The samples were 30 Prathomsuksa 4 students studying in the first semester of the academic year 2010 at Banwankhernkhorwithaya School in Lamplaimas District, Buriram Province under Buriram Primary Educational Service Area Office 1, selected by simple random sampling. The duration of the experiment procedure was 16 periods. The research instruments included: 1) lesson plans focused on mathematics strand entitled multiplication and division for Prathomsuksa 4 students by using CAI; 2) CAI of mathematics strand entitled multiplication and division for Prathomsuksa 4 students; 3) a 30-item 4 multiple-choice achievement test with the discrimination index between 0.30-0.78, difficulty value between 0.26-0.44 and the reliability value at 0.9200; and 4) a 15-item of 5-rating scale satisfaction questionnaire. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The efficiency of the CAI of mathematics strand entitled multiplication and division for Prathomsuksa 4 students was 83.75/83.56, which was higher than the standard criteria set of 80/80.
2. The effectiveness index of the CAI of mathematics strand entitled multiplication and division for Prathomsuksa 4 students was 0.7031 (73.31%), which was more than the criteria set of 50%.
3. The Prathomsuksa 4 students who learned by using CAI of mathematics strand entitled multiplication and division for Prathomsuksa 4 students after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.
4. More than 80% of Prathomsuksa 4 students were satisfied toward the learning by using CAI of mathematics strand entitled multiplication and division for Prathomsuksa 4 students as a whole at least "high" level.
5. The Prathomsuksa 4 students who learned by CAI of mathematics strand entitled multiplication and division had the learning retention.

Keyword : Computer Assisted Instruction , Teaching Mathematics , Multiplication and Division

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กฎหมายแม่บททางการศึกษาของประเทศไทย มาตรา 22 และมาตรา 24 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้การเรียนรู้เกิดได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ และในมาตรา 63 ได้กำหนดให้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อพัฒนาการ จัดกระบวนการศึกษาโดยรัฐต้องจัดสรรการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ที่จำเป็น เพื่อประโยชน์สำหรับการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ กำหนดให้ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้ทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและรัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้ง การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. 13-14) จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ทำให้ต้องมีการปรับกระบวนการเรียนรู้ใหม่ จะต้องนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกโอกาสที่ทำได้ ต้องมีการผลิต พัฒนาและวิจัยสื่อเทคโนโลยี เพื่อให้ได้สื่อที่ทันสมัย และเกิดการใช้ที่คุ้มค่าเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย เพื่อสนองตอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้มีคุณภาพ เพื่อที่จะเป็นรากฐานในการที่จะพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จ และมีความก้าวหน้าตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน ที่จะต้องปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกระตุ้นและพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้พร้อมที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการสร้างสื่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) เป็นสื่อที่น่าสนใจ เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยและกำลังได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบัน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อในการนำเสนอบทเรียนโดยมีการนำเสนอประสมเข้ามาช่วย เช่น ข้อความ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ตามการนำเสนอของบทเรียน ซึ่งจะออกแบบไว้ให้ผู้เรียนได้รับผลย้อนกลับตามการตอบสนองของตน และเมื่อเรียนจบ ผู้เรียนก็จะได้รับการประเมินการเรียนรู้ของตนและทราบผลการเรียนรู้ของตน (เจตเจ้ ทศวงษา. 2545 : บทคัดย่อ) ผู้เรียนก็จะได้รับรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถที่จะประเมินและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้ตลอดเวลาที่มีการโต้ตอบพร้อมทั้ง การได้รับผลย้อนกลับ (Feedback) ในขณะเดียวกันคนที่เรียนอ่อนก็ศึกษาเนื้อหาไปแบบช้าๆ แต่ถ้านักเรียนที่มีความสามารถก็สามารถเรียนรู้โดยใช้ระยะเวลาเพียงสั้นๆ และถ้าผู้เรียนคนใดต้องการศึกษาเนื้อหาตามที่ตัวเองสนใจก็สามารถเลือกเรียนได้โดยไม่ต้องพึ่งครูผู้สอนหรือเพื่อน ต้องการเรียนเนื้อหาใด เมื่อใด ก็สามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ (Anywhere Anytime Learning) และคอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังเป็นสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตั้งใจมีความกระตือรือร้น ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเนื่องจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหายิ่งขึ้นทำให้นักเรียนรู้จักและไม่ข้ามขั้นตอน การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ได้ตามระดับความสามารถของตนเอง เป็นการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนอีกด้วย

วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล มีระบบ แบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ทำให้

สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2544 : 1) คณิตศาสตร์จึงเป็นรากฐานแห่งความเจริญของเทคโนโลยีด้านต่างๆ แต่เนื่องจากคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ยาก การที่จะให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น ครูควรพยายามเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมให้มากที่สุด สิ่งหนึ่งที่จะช่วยได้คือ สื่อการสอน (ยุพิน พิศกุล. 2545 : ไม่มีเลขหน้า)

จากการสรุปผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านวุ่นเขื่อนค้อวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ในปี พ.ศ.2550 และ พ.ศ.2551 พบว่าผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 39.88 ได้รับระดับผลการเรียนระดับ 1 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านวุ่นเขื่อนค้อวิทยา. 2550 : 13-15) และนักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 37.38 ได้รับระดับผลการเรียนระดับ 1 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านวุ่นเขื่อนค้อวิทยา. 2551 : 13-15) และจากประสบการณ์ในการสอนคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของผู้วิจัย พบว่าเนื้อหาในเรื่องการคูณ การหาร เป็นเนื้อหาที่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะค่อนข้างยาก ต้องใช้เวลามาก จึงจะสอนได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายไม่อยากที่จะเรียนรู้จึงยากที่จะสอนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีได้ อีกทั้งเรื่องจำนวนจริง ยังเป็นเนื้อหาที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ทุกสาระในระดับที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้พยายามหาวิธีการสอน รวมทั้งหาสื่อต่างๆ มาช่วยแก้ปัญหาในการสอน แต่ผลก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพื่อเป็นการสนองตอบต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ทำให้ผู้วิจัยสนใจสื่อการเรียนรู้เพื่อมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ชื่อว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในเรื่องการคูณ การหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการคูณการหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
5. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนของนักเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การคูณ การหาร มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าร้อยละ 50 ขึ้นไป
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่อง การคูณ การหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนเรียน

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชา คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ในระดับมากขึ้นไป

5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความทงทนในการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านว่านเขื่อนค้อวิทยา อำเภอลำปลายมาศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 60 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านว่านเขื่อนค้อวิทยา อำเภอลำปลายมาศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 ความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่

1. การคูณจำนวนที่มีหนึ่งหลักกับจำนวนที่มีหลายหลัก
2. การคูณจำนวนที่มีสองหลักกับจำนวนที่มากกว่าสองหลัก
3. โจทย์ปัญหาการคูณ
4. การหารที่มีตัวหารไม่เกินสามหลัก
5. โจทย์ปัญหาการหาร

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 สัปดาห์ วันละ 1 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการคูณ การหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลัง การทดลองด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (One Group Pretest-Posttest Design)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยมีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำนวน 5 หน่วย ใช้เวลาทั้งหมด 16 ชั่วโมง

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร จำนวน 5 หน่วย

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการคูณ การหาร เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการคูณ การหาร ซึ่งกำหนดเกณฑ์การตัดสินเป็น 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลาในการวิจัยรวม 16 ชั่วโมง โดยสอนในชั่วโมงเรียนปกติ

1. ก่อนเรียนทำความเข้าใจกับนักเรียนพร้อมกับชี้แจงขั้นตอนของการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบว่านักเรียนจะต้องเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบด้วยเนื้อหาแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกหัด และแบบทดสอบหลังเรียน

2. ดำเนินการสอนตามแผนที่สร้างไว้ทั้ง 5 หน่วย โดยผู้วิจัยได้ทำการทดลองตามลำดับต่อไปนี้

2.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ

2.2 ทำการทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการคูณ การหาร ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง (รวมเวลาการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน)

2.3 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Posttest) และนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการตรวจให้คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่าหนึ่งตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองต่อไป

2.4 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการคูณ การหาร สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.5 หลังจากเรียนไปแล้ว 16 วัน ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน-หลังเรียน แต่มีการสลับข้อและตัวเลือกของข้อสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการคูณ การหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ โดยคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบของผู้เรียนในบทเรียนทั้งหมด ต่อร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด (E_1 / E_2) โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ที่ 80/80

2. หาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คำนวณจากสูตร $E.I.$ (เมซญู กิจระการ. 2544: 136)

3. เปรียบเทียบผลการทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการคูณ การหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ด้วยสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการคูณ การหาร โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนเป็นรายข้อ หาร้อยละของจำนวนนักเรียนในระดับความพึงพอใจต่างๆ และทดสอบสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่มีความพึงพอใจในระดับมาก และมากที่สุด โดยใช้ค่าสถิติ z

5. วิเคราะห์ความคงทนในการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการคูณ การหาร โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและหลังเรียนและคะแนนหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เมื่อเวลาผ่านไป 16 วัน โดยใช้ค่าสถิติ t (Dependent Samples t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการคูณ การหาร ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ตามเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 85.75/83.56

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่ากับ 0.7031 แสดงว่ามีร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับร้อยละ 70.31 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 50

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการคูณ การหาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความพึงพอใจในการเรียนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร จำนวนมากกว่าร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในระดับมาก

5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร มีความคงทนในการเรียนรู้ หลังจากเรียนไปแล้ว 14 วัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการทดลอง การวิจัยเกี่ยวกับการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการคูณ การหาร ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.75/83.56 แสดงว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เฉลี่ยร้อยละ 85.75 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเฉลี่ยร้อยละ 83.56 แสดงให้เห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการเรียนรู้ของ (เจตน์ ทศวงษา, 2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณการหาร สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพ 83.22/81.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกระทำการอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ตามการนำเสนอของบทเรียน ซึ่งจะออกแบบไว้ให้ผู้เรียนได้รับผลย้อนกลับตามการตอบสนองของตนและเมื่อเรียนจบ ผู้เรียนจะได้รับการประเมินการเรียนรู้ของตน และทราบผลการเรียนรู้ของตน โดยในการเรียนรู้มีการตอบโต้กันได้ระหว่างผู้เรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ในทันที เป็นการช่วยเสริมแรงให้แก่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสนุกไปกับการเรียน ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับ (ฉวีวรรณ กิรติกร. 2540 : 20) และ (รักพงษ์ วงษ์ธานี. 2546 : 3) “ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เองตามเอกภาพ สามารถเรียนรู้ได้บ่อยครั้งตามความสนใจ สามารถเลือกเรียนได้อย่างสะดวกทั้งเวลาและสถานที่ สนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี” ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ .7031 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนคิดเป็น ร้อยละ 70.31 ตามแนวคิดของฮอฟแลนด์ (Hovland. 1949 : unpagged; อ้างถึงใน เษชัญ กิจระการ. 2546 : 1) ที่ได้เสนอการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้ ฮอฟแลนด์ กล่าวว่า ดัชนีความสัมพันธ์ของการทดลองจะสามารถทำได้ถูกต้องแน่นอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุดดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อ แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีการพัฒนาในด้านการคูณ การหาร เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและน่าพอใจ

3. ความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สารการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ผลการทดสอบร้อยละของค่าเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 50.98 แสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบร้อยละของค่าเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นแสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีพัฒนาการของบรูเนอร์ (Bruner) คือ จัดเนื้อหาวิชา จัดวิธีสอนให้เหมาะสมกับวัย ให้ประสบการณ์ที่มีรูปธรรมให้มาก และครูเป็นผู้แนะแนวทางในการให้เด็กค้นพบความรู้ด้วยตนเอง รู้จักค้นคว้าหาความรู้ แนวคิดและทฤษฎีของบลูม (Bloom) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการเสริมแรงและสะท้อนข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงและแก้ไขผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นรูปแบบการเรียนแบบใหม่ เป็นการนำสื่อที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้เรียนก็จะได้รับรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากเดิม การนำเสนอเนื้อหาแบบเป็นลำดับขั้นตอน แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อย ๆ เริ่มจากง่ายไปหายาก มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องง่ายต่อการเข้าใจ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตั้งใจ มีความกระตือรือร้น ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหายิ่งขึ้นทำให้นักเรียนรู้จริงและไม่ข้ามขั้นตอน การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ได้ตามระดับความสามารถของตนเอง เป็นการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนอีกด้วย

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สารการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการคูณ การหาร และทดสอบสัดส่วนจำนวนที่มีความ พึงพอใจในระดับมาก โดยใช้ z ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงให้เห็นว่ามีจำนวนนักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ที่มีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

จากการจัดเรียงลำดับความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า ความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ คือ การเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างสนุก เพลิดเพลิน ไม่เครียด นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการคูณ การหาร ได้ด้วยตนเอง การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ เฮิร์ชเบิร์ก และคนอื่น ๆ (Herzberg and other. 1959. 113-115; อ้างถึงใน วิรุฬห์ พรรณเทวี. 2549 : 89) กล่าวว่า ในการดำเนินกิจกรรมฝึกทักษะ ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานในครั้งนี้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศ สถานการณ์ สื่อการสอน คือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เอื้อต่อการเรียนที่เป็นปัจจัยกระตุ้นก่อให้เกิดความพึงพอใจและความสำเร็จในงานนั้น ๆ

5. ความคงทนในการเรียนของนักเรียนที่เรียนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบ โดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเมื่อเวลาผ่านไป 16 วัน ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย ภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียง สีสรรค์ที่น่าสนใจ และได้บรรจุทั้งเนื้อหาสาระที่เรียงจากง่ายไปหายาก มีแบบฝึกหัด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ เลือกเรียนได้ตามความสนใจ เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนสามารถกลับไปศึกษาและทำแบบฝึกหัดได้ตลอดเวลาจนทำให้เข้าใจ นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ยังมีความสามารถในการตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ในทันที ซึ่งเป็นการช่วยเสริมแรงให้แก่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสนุกไปกับการเรียน ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายและเกิดความคงทนในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ (เจด็จ ทศวรางษา. 2545 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีคะแนนเฉลี่ยความคงทนในการเรียนรู้หลังจากเรียนแล้ว 4 สัปดาห์ ไม่แตกต่างจากคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังเรียน แสดงว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้นักเรียนจดจำความรู้ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีเวลาศึกษาบทเรียนด้วยตนเองนอกเวลาเรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถและความพอใจของตน แล้วนักเรียนก็จะบรรลุจุดประสงค์ได้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
2. ควรให้ผู้เรียนรู้โดยมีระเบียบวินัยในการเรียน และมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
3. ก่อนเรียนควรตรวจสอบความพร้อมในการทำงานของโปรแกรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในครั้งต่อไป น่าจะมีการแทรกเกมคณิตศาสตร์ ที่เป็นการฝึกทักษะในเนื้อหานั้นด้วย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานไปกับการฝึกทักษะมากกว่าการฝึกทักษะในแบบฝึกหัดทั่วไป
2. ควรสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในเรื่องอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **สถานภาพการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จเด็จ ทศวงษา. (2545). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการคูณ และการหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ฉวีวรรณ กิรติกร. (2540). **การพัฒนาการคิดคำนวณของนักเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เผชิญ กิจระการ. (2544). **การวิจัยและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม :

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.

ยุพิน พิพิธกุล. (2545). **การเรียนการสอนคณิตศาสตร์.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาการมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รักพงษ์ วงษ์ธานี. (2546). **เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้โปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิธีเรียนต่างกัน.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(เทคโนโลยีการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.

วิรุฬ พรรณเทวี. (2549). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงาน กระทรวงมหาดไทยในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การเมืองการปกครอง). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
The Development of the Instructional Learning Center Package Entitled Thai History
for Matthayomsuksa 1 Students

จิราพร จันทรโสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวรินทร์ ประชาพันธ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรานีพันธ์ จารุวัฒนพันธ์
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ 0.22 ถึง 0.82 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้ Dependent Samples t- test ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.29/81.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6683 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าร้อยละ 66.83
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการสอนด้วยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to develop the instructional learning center package entitled Thai history for Matthayomsuksa 1 students with the efficiency criteria set at 80/80; 2) to investigate the effectiveness index of the instructional learning center package entitled Thai history for Matthayomsuksa 1

บทความฉบับเต็ม ภาคโปสเตอร์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554

students; 3) to compare the students' learning achievement before and after learning through the instructional learning center package entitled Thai history; and 4) to study the students' satisfaction towards the instructional learning center package entitled Thai history. The samples were 35 Matthayomsuksa 1 students studying in the first semester of the academic year 2010 at Banhinleakfai School under Buriram Primary Educational Service Area Office 4, selected by simple random sampling technique. The instruments used in this study were: 1) 4 sets of the instructional learning center package entitled Thai history ; a 40 –item with 4 multiple-choice achievement test with its difficulty (P) between 0.20-0.80, discrimination index (B) between 0.22-0.82, and reliability value at 0.82; and 3) students' satisfaction questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The instructional learning center package entitled Thai history for Matthayomsuksa 1 students had the efficiency of 83.29/81.14 which was higher than the criteria set of 80/80.
2. The effectiveness index of the instructional learning center package entitled Thai history for Matthayomsuksa 1 students was 0.6683 which means that 66.83% of students reported that they were developed.
3. Matthayomsuksa 1 students who learned by instructional learning center package entitled Thai history after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.
4. Matthayomsuksa 1 students were satisfied toward the instructional learning center package entitled Thai history at "high" level.

Keywords: Instructional learning center package, Thai history

บทนำ

ในยุคสังคมข่าวสารเช่นปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีนำข่าวสารข้อมูลไปสู่มนุษย์ได้เร็วและมากขึ้น จึงจำเป็นจะต้องให้การศึกษามีคุณภาพ เพราะการศึกษาเป็นกลไกพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ แต่ในสภาพปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้เยาวชนของชาติไม่ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ตลอดจนความเป็นมาของชนชาติไทยเท่าที่ควรจะเป็น ดังพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถที่ทรงแสดงความห่วงใยต่อเยาวชนรุ่นหลัง ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชาติไทยโดยการปลูกฝังเยาวชนได้ตระหนักถึงความเป็นมาของชาติไทย มีความรักความสามัคคีและภาคภูมิใจแผ่นดินไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 5) จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ (กรมวิชาการ, 2545 : 1)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีวิชาที่ปลื้มก้อยลงโดยเฉพาะอีก คือ วิชาประวัติศาสตร์ (กรมวิชาการ, 2544 : 40) ซึ่งมีคนจำนวนมากเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ไร้ประโยชน์ น่าเบื่อหน่าย เพราะเป็นวิชาที่ด้วยเรื่องราวในอดีต ซึ่งไม่สัมพันธ์กับปัจจุบัน เป็นวิชาที่อาศัยการท่องจำเหตุการณ์ตลอดเวลา ไม่ชวนให้น่าสนใจ (ณรงค์ พ่วงพิศ, 2543 : 14) อีกทั้งผลการสัมมนาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 1) พบว่า การเรียนประวัติศาสตร์ของผู้เรียนมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เป็นผลมา

จากการสอนของครูผู้สอนประวัติศาสตร์ไทยในโรงเรียนไม่มีการเตรียมการสอน การพัฒนาการสอนยังคงเน้นการสอนแบบบรรยายที่เน้นเนื้อหาจากแบบเรียน และหลักสูตรการศึกษาของไทยยังละเลยวิชาประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ จากผลการสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในช่วงระยะเวลา 2 ปีการศึกษา (พ.ศ. 2551 - 2552) พบปัญหาคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ค่อนข้างต่ำ มีผลการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 67.83 และ 69.27 (รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนบ้านหินเหล็กไฟ, 2552) ซึ่งยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนตั้งไว้ คือ ร้อยละ 70 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สารประวัติศาสตร์ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูผู้สอน ปรากฏว่าครูส่วนมากสอนโดยไม่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อการสอนน้อย ใช้กระดานและหนังสือประกอบการสอน จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ในระดับความจำเท่านั้น แสดงว่าการถ่ายทอดความรู้ของครูไม่เพียงพอที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างที่ต้องการได้ (วีระเดช เชื้อนาม, 2545 : 6) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน น่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เพราะเป็นนวัตกรรมที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นชุดการสอนสำหรับให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2533 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2545 : 210) ได้ทดลองใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนพบว่า การสอนโดยใช้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพกว่าการสอนด้วยวิธีธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนมีพัฒนาการทางทัศนคติที่ดีต่อการสอนโดยใช้ชุดการสอนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจและมีแนวคิดที่จะพัฒนาความรู้ให้กับผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงพัฒนาการสอนด้วยการสร้างชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่องประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติจริง ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน รู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่องประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ จากการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่องประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าร้อยละ 50 ขึ้นไป

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 กลุ่มคูเมือง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านสาวเอ้ จำนวน 33 คน โรงเรียนบ้านคูบัว จำนวน 11 คน โรงเรียนวัดบัวทอง จำนวน 16 คน โรงเรียนไตรคามศรีอนุสรณ์ นักเรียน 22 คน และโรงเรียนบ้านหินเหล็กไฟ จำนวน 35 คน รวมทั้งหมด จำนวน 5 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 117 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ชุด ชุดละ 2 ชั่วโมง

ชุดที่ 1 อาณาจักรโบราณในดินแดนประเทศไทยก่อนสมัยสุโขทัย

ชุดที่ 2 การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

ชุดที่ 3 พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของไทยสมัยสุโขทัย

ชุดที่ 4 การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและผลงานของบุคคลสำคัญในสมัยสุโขทัย

4. ระยะเวลาในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ใบงาน และแบบทดสอบย่อย

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 4 ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ได้เตรียมนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยทำการปฐมนิเทศ ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนด้วยตนเอง ซึ่งในการใช้รูปแบบการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ แต่ละชุดประกอบด้วย 5 กลุ่มกิจกรรม และกิจกรรมสำรองอีก 1 กลุ่มกิจกรรม เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มที่ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละกลุ่มเสร็จก่อนเวลา ก็จะเข้าปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มสำรอง ในการดำเนินการทดลอง

3. เมื่อทำการทดลองครบ 4 ครั้งแล้ว ครูสุบพบทเรียนร่วมกับนักเรียนเพื่อทบทวนความรู้อีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งได้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหลากหลาย มีการตอบคำถามจากประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 5 ศูนย์ ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น หลังจากนั้น ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผลการพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 โดยใช้สูตร $E1/E2$

2. หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สูตร $E.I.$

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ Dependent Samples t-test

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 83.29/81.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6683 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 66.83

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการสอนด้วยการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.29/81.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา สุธหล้า (2548, บทคัดย่อ) และวิมล เผ่าเวียงคำ (2551, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การที่ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และมีวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เทคนิควิธีการ เนื้อหา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ได้ผ่านการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองเพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ทดลองแบบ 1:1 โดยใช้นักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบัวทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 ที่มีระดับการเรียนรู้ปานกลาง และอ่อน โดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 3 คน ครั้งที่ 2 ทดลองแบบ 1:10 โดยได้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านสาวเอ้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่ไม่เคยเรียนจากชุดการสอน หรือเนื้อหาสาระในเรื่องนี้มาก่อน จำนวน 10 คน จากกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ครั้งที่ 3 ทดลองแบบกลุ่มใหญ่ 1:100 หลังจากทำการทดลองกับกลุ่มย่อย ได้ทำการปรับปรุงสื่อ และกิจกรรมทั้งหมดและขยายผลการทดลองของชุดการสอน ให้มีสื่อการเรียนรู้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่จะทำการทดลองในภาคสนาม แล้วนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมพรสำราญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ก่อนนำไปทดลองจริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเป็นชุดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้การสื่อประสม ประกอบการบรรยายของครูที่สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละศูนย์ ดังคำกล่าวของนิพนธ์ สุขปรดี (2537 : 212) ที่ว่าชุดการสอน คือ การจัดระบบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ ที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง หรือที่ครูสามารถใช้กับผู้เรียนเป็นกลุ่ม หรือในระบบการเรียนการสอนมวลชน โดยชุดการสอนจะมีสื่อประสมสำหรับผู้เรียนและผู้สอน ใช้ในการวางแผนการดำเนินการเรียนการสอนและการประเมินผลอย่างครบถ้วน

1.2 ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำหลักจิตวิทยาของสกินเนอร์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2523 : 119-120 ; อ้างถึงใน อัมพร กุลาเพ็ญ, 2544 : 78) เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามศูนย์การเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น หากนักเรียนคนใดเสร็จก่อน โดยนักเรียนคนอื่นยังไม่เสร็จ ก็มีกิจกรรมสำรองให้ปฏิบัติอย่างหลากหลาย เช่น การเล่นเกมต่อภาพ การจับคู่การวาดภาพระบายสี เป็นต้น ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่เบื่อหน่าย มีความสนใจการเรียนตลอดเวลา

1.3 ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น นำทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจต์ (ทิตนา แวมมณี, 2545 : 64) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับระดับความรู้ความเข้าใจ

ของนักเรียน โดยให้นักเรียนใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม และประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง กล้าตัดสินใจ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน

2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6683 ซึ่งหมายความว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน 0.6683 หรือคิดเป็นร้อยละ 66.83 ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของเผชิญ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี (2546, 30-36) กล่าวว่าดัชนีประสิทธิผล (E.I) เป็นค่าตัวเลขที่แสดงอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐานความรู้เดิม หลังจากนักเรียนได้ประสบการณ์การเรียนรู้จากชุดการสอน โดยถือเกณฑ์ 0.50 ขึ้นไป และอาจแปลงค่าคะแนนที่ได้ให้อยู่ในรูปร้อยละ โดยดัชนีประสิทธิผลคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลองกับการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อแสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและน่าพอใจ

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพูลทรัพย์ โพธิ์สุ (2546 : 62) พบว่า ผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ด้านความรู้ของนักเรียนสูงกว่าระดับดีมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และวิมล เผ่าเวียงคำ (2551, บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่าชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ สารการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้นั้นเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อรูปภาพ เอกสารและสื่อวิธีการ เช่น การสรุปผลร่วมกัน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น และได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน นักเรียนเก่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนอ่อนเพื่อให้คะแนนของกลุ่มดีขึ้น นักเรียนมีโอกาสทราบความก้าวหน้าของตนเองทันที อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังด้านความรับผิดชอบ ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมให้กับนักเรียนได้อีกด้วย

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความพึงพอใจมากซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพูลทรัพย์ โพธิ์สุ (2546 : 62) จากการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ด้านความรู้ของนักเรียนสูงกว่าระดับดีมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการและสื่อที่หลากหลาย ครูใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ เหมาะกับวัย นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสสืบเสาะความรู้ และได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จึงทำให้มีความพึงพอใจต่อการเรียนในครั้งนี้ ส่วนข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ เวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกลุ่มกิจกรรมเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนที่เรียนช้า ยังขาดทักษะในการเขียนสรุปองค์ความรู้ ดังนั้นในการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงต้องมีการพัฒนาด้านการอ่านและการเขียนควบคู่ไปด้วย

ผลจากการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเหมาะที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูงขึ้น โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ส่งผลต่อนักเรียนมีจิตสำนึกร่วมทางประวัติศาสตร์ และเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความพึงพอใจในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า

1.1 ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องศึกษาคู่่มืออย่างละเอียด และมีการทดลองใช้สื่อก่อน รวมถึงเตรียมความพร้อมด้านสื่อ อุปกรณ์ ตัวครู นักเรียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความพร้อมใจการจัดการเรียนการสอนของครู

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นการที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยกระบวนการแบบศูนย์การเรียนรู้ แต่ถ้านักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัย นักเรียนสามารถสอบถามครูผู้สอนได้ ครูต้องคอยดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

1.3 ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ และการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.4 ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องอื่นๆ เพราะวิธีการสอนนี้เป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ในการสร้างชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ครูควรใช้สื่อที่หลากหลาย และศึกษาถึงกระบวนการสร้างสื่อให้เข้าใจ ควรปรึกษาและขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีความสามารถในการผลิตสื่อ เพื่อให้เกิดความถูกต้องและได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนกับนวัตกรรมการเรียนรู้แบบอื่นๆ

2.3 ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่นๆ ที่มีต่อผลการเรียนของนักเรียนด้วยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เช่น ความวิตกกังวล ความสนใจ ความคงทนในการเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานปลัดกระทรวง. กองกลาง. 2543. หนังสือที่ ศธ. 0201.1/1795 เรื่อง ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา. 23 กุมภาพันธ์.

ณรงค์ พวงพิศ. (2543). ปัญหาการยึดครองดินแดนบางส่วนในอินโดจีนระหว่างไทยกับฝรั่งเศส หลังสงครามมหาเอเชียบูรพา (พ.ศ.2489-2490). วารสารประวัติศาสตร์.

ทศนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

นิพนธ์ สุขปรดี. (2537). การออกแบบสื่อประสม ในประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- เผชิญ กิจระการ และสมนึก ภัททิยานี. (2545). ดัชนีประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index: E.I.). วารสารการวัดผลการศึกษา. ปีที่ 8 (6): 31-51; กรกฎาคม.
- พูลทรัพย์ โพธิ์สุ. (2546). การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่องพืชและสัตว์ ในสาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2. ปรินทิพ. กทม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วาสนา สุธล้า. (2548). การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์. ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิชาการ,กรม. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชสาราญราษฎร์.
- _____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: ชูรสภา ลาดพร้าว.
- วิมล เฝ้าเวียงคำ. (2551). การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วีระเดช เชื้อนาม. (2545, กุมภาพันธ์). เจาะแก่น "Child Centered" การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคืออะไร. วารสารวิชาการ. 5(2), 2-10.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552, สิงหาคม, 5). ปฏิรูปการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย, คมชัดลึก, หน้า 16.
- อัมพร กุลาเพ็ญ. (2544). การพัฒนาชุดสื่อประสมที่มีประสิทธิภาพประกอบการเรียนการสอนแบบ ศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์. กทม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

**การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
Learning Packages Development by Using Learning Cycle in Sciences Strand
for Matthayomsuksa II Students**

**รัศมี ชำนาญงาม รองศาสตราจารย์มาลณี จุฑาปะมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 26 (บ้านหนองหิน) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้บทเรียนสำเร็จรูป แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ซึ่งมีค่าความยากง่ายตั้งแต่ .45 – .80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .25 - .93 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .8993 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.49/83.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนในระดับสูง

คำสำคัญ: การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป, บทเรียนสำเร็จรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้, กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ABSTRACT

The objective of this research were : 1) to develop the learning packages entitled “Animal Life” in Sciences strand for Matthayomsuksa II students based on the efficiency criteria set at 80/80 ; 2) to compare the students’ learning achievement before and after learning through the learning packages ; and 3) to study the satisfaction of those students towards the learning packages. The samples obtained by purposive sampling were 25 Matthayomsuksa II students in the first semester of 2010 academic year from Thairathvitthaya 26 (Bannonghin) School, under Buriram Educational Service Area Office 3. The research instruments included the learning packages, the lesson plans using with the learning packages, the achievement test constructed by the researcher with the difficulty index ranged from .45 to .80, the discrimination index ranged from .25 to .93, and the reliability value of .8993, and the questionnaire asking for

the learning packages satisfaction. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The research results were as follows :

1. The learning packages in Sciences strand for Matthayomsuksa II students had the efficiency of 83.49/83.07 which was higher than the criteria set at 80/80.
2. The learning achievement of students after learning through the package was higher than before learning with statistical significant difference at .01 level.
3. The students were satisfied with the learning packages in Sciences strand for Matthayomsuksa II students at a high level.

Keyword: Learning Package Development by Using Learning Cycle

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักในโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนแต่ละระดับชั้นให้ต่อเนื่องเชื่อมโยง ทำให้คนพัฒนาความคิด มีทักษะในการค้นคว้า สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อให้บรรลุผล จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ได้พัฒนาสมอง การคิด และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ (กรมสามัญศึกษา. 2543 : 6) โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 43) การวางแผนการเรียนรู้ กระตุ้นแนะ ช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีหนึ่งก็คือ การใช้สื่อการเรียนรู้

ในสภาพปัจจุบันพบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์นั้น ครูส่วนใหญ่จะใช้วิธีสอนแบบบรรยายอย่างเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบการศึกษาค้นคว้า ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาไม่เป็น ไม่กล้าแสดงออก ดังนั้นครูควรใช้วิธีการสอนแบบหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างเป็นกระบวนการและมีนิสัยรักการอ่านจัดกิจกรรมตามความต้องการของผู้เรียน มีการประเมินผลแบบหลากหลายและตามสภาพจริง (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 9) บทเรียนสำเร็จรูปก็เป็นสื่อที่เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นสื่อที่มีความคงทน เคลื่อนย้ายได้ง่ายเข้ากับกลุ่มเป้าหมายที่เราต้องการได้ทุกสภาวะ ผลิตได้ง่าย ราคาถูกกว่าการผลิตสื่อชนิดอื่น และเป็นที่ยอมรับกับนักเรียนได้เป็นอย่างดี (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2545 : 147) บทเรียนสำเร็จ จึงนับว่าเป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษารูปแบบหนึ่ง ที่เหมาะสมจะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน สามารถช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตรและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นสื่อการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามศักยภาพและตามความสามารถของแต่ละคน เป็นการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ครูต้องจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ ซึ่งเป็น

การจัดการเรียนการสอนที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน มีกระบวนการที่หลากหลายเน้นให้ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตสัตว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 26 (บ้านหนองหิน) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 25 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 2.1 บทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ชีวิตสัตว์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 เล่ม
 - 2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้ประกอบบทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ชีวิตสัตว์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 แผน
 - 2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อวัดความสามารถในการเรียน โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ชีวิตสัตว์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนจบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
 - 2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ชีวิตสัตว์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ
3. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้
 - 3.1 การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ สร้างบทเรียนสำเร็จรูปทำการทดสอบเครื่องมือ (Try out) ขั้นทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ขั้นทดลองกลุ่มเล็ก และขั้นทดลองภาคสนาม นำบทเรียนสำเร็จรูปไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.2 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาวิเคราะห์จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาค้นคว้าวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้น ดังนี้
 - 3.2.1 ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation Phase) โดยครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความรู้เดิมออกมา ให้ครูทราบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียน เพื่อจัดลำดับความถูกต้อง
 - 3.2.2 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน ครูเป็นคนกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถาม กำหนดประเด็นที่จะศึกษาในกรณีที่ยังไม่มีประเด็นใดน่าสนใจ ครูอาจให้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ การอภิปรายกลุ่ม หรือเป็นผู้กระตุ้นด้วยการเล่นขั้นก่อน

3.2.3 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) เป็นการกำหนดแนวทางในการสำรวจตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นได้ ลงมือปฏิบัติเก็บรวบรวมข้อมูล อาจใช้วิธีการทดลองกิจกรรมภาคสนาม การสร้างสถานการณ์จำลอง

3.2.4 ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) เป็นการนำข้อมูลจากการสำรวจมาวิเคราะห์แปลผลสรุปผล และนำเสนอผลในรูปแบบต่าง ๆ

3.2.5 ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase / Elaboration Phase) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมหรือแนวความคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำข้อสรุปที่ได้ไปอธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่น ๆ

3.2.6 ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) เป็นการประเมินด้วยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีความรู้อะไรบ้าง อย่างไร และมากน้อยเพียงใด จากนั้นจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ

3.2.7 การนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนมาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การตอบคำถาม นำความรู้ที่ได้รับไปสร้างความรู้ใหม่

3.3 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน วิธีการสร้างแบบทดสอบ เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ในแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงในการวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นำแบบทดสอบที่ได้ทดลอง (Try Out) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ หาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR – 20) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 192-198)

3.4 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป กำหนดกรอบเนื้อหาแนวคิดและขอบข่ายโครงสร้างของคำถาม สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจ ด้วยการนำไปหาค่าอำนาจการจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ นำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความพึงพอใจ แล้วคัดเลือกค่าอำนาจจำแนกที่ถือว่ามีความเหมาะสมสูง ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 2.47 – 10.95 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล สร้างเครื่องมือเสร็จแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ นำที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง นำไปทดลองหาค่าความเชื่อมั่น และพัฒนาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 26 (บ้านหนองหิน) ในภาคเรียนที่ 1 ในปีการศึกษา 2553 ใช้เวลาในการทดลอง 14 ชั่วโมง โดยใช้ทดลองตามตารางเรียนปกติของผู้เรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2541 : 495)

5.2 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สูตร t - test (Dependent Samples)

5.3. การวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากนี้วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดค่าดังนี้

คะแนน 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนน 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
คะแนน 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
คะแนน 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.49/83.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อบทเรียนสำเร็จรูปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.50$, $\delta = 0.63$) พบว่า ข้อ 4 บทเรียนสำเร็จรูปทำให้เกิดการกระตุ้นอยากเรียนอีก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.64$, $\delta = 0.56$) รองลงมา คือ ข้อ 9 นักเรียนชอบเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป ($\mu = 4.60$, $\delta = 0.57$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.49/83.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องมาจากบทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีกระบวนการออกแบบและพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปอย่างเป็นระบบและวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เทคนิควิธีการ เนื้อหา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ได้ผ่านการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพ 3 ครั้ง และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง นอกจากนั้นบทเรียนสำเร็จรูปที่พัฒนาขึ้นได้คำนึงถึงวัย พื้นฐานความรู้เดิม ศักยภาพของผู้เรียน มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ภาษาที่ใช้มีความเข้าใจง่ายชัดเจนมีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันในแต่ละกรอบ นอกจากนั้นบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองสามารถศึกษาบทเรียนในเวลาใด เมื่อไรก็ได้ตามความพอใจ นักเรียนได้เรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอน

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยสามารถกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปได้ศึกษาวิธีสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เนื้อหาสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คำอธิบายรายวิชา และหนังสือแบบเรียนต่าง ๆ ทำให้มีการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปอย่างเป็นระบบ ตามแบบแผนของการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป มีการเลือกเนื้อหาสาระที่นำมาสร้างอย่างเหมาะสม วิเคราะห์เนื้อหาสาระประกอบกับการเรียบเรียงเนื้อหาได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย โดยแบ่งเป็นเนื้อหาย่อย ๆ เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนได้ใช้รูปแบบการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การแสวงหาความรู้ โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองสามารถ ประเมินผลตรวจสอบองค์ความรู้ที่ตนเองได้แสวงหามา ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะส่งเสริมกระบวนการคิดให้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี มีกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ส่งเสริมการจดจำความรู้ระยะยาวของสมองและสามารถเรียกกลับมาใช้ได้ อีก ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อบทเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะบทเรียนสำเร็จรูปมีภาพที่มีความสวยงาม น่าสนใจ ชัดเจน เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา เนื้อหามีความยากง่ายพอเหมาะ กระตุ้นและสร้างความสนใจในการเรียน ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ทุกเวลา นักเรียนสามารถย้อนกลับมาศึกษาเนื้อหาที่ไม่เข้าใจได้ ภาษาที่ใช้ในบทเรียนสำเร็จรูปทำให้นักเรียนเข้าใจง่าย การเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงความรู้กับวิชาอื่นได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง ตามแนวทฤษฎีสร้างสรรคความรู้ (Constructivism) (Lawson. 1995 : 424 ; อ้างถึงใน รุจภา ประถมวงษ์. 2551 : 16) นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติกิจกรรม (Hands-on Activities) มีการคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนจึงมีความพอใจและมีความสุขในการเรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.49/83.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชีวิตสัตว์ โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 1.1 การใช้บทเรียนสำเร็จรูป ประกอบการเรียนการสอน ครูควรให้คำแนะนำชี้แจงแนวปฏิบัติแก่นักเรียน เน้นเรื่องความซื่อสัตย์ และระเบียบวินัยในการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปด้วยตนเอง

1.2 การที่ครูจะนำบทเรียนสำเร็จรูปไปใช้สอน ควรศึกษารายละเอียด และขั้นตอนการสอนต่าง ๆ ให้เข้าใจเพื่อการเรียนการสอนจะได้มีประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 ก่อนที่ครูจะให้แก่นักเรียนใช้บทเรียนสำเร็จรูป ควรชี้แจงและแนะนำให้นักเรียนเข้าใจวิธีและขั้นตอนการใช้บทเรียนสำเร็จรูปอย่างดีเพื่อมิให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน

1.4 การนำบทเรียนสำเร็จรูปไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น ครูควรปรับเวลาการทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสร้างบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องอื่น ๆ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อใช้พัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปให้เป็นนวัตกรรมที่แปลกใหม่ ทันสมัย และใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและมีความเชื่อถือได้สูง

2.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้บทเรียนสำเร็จรูป โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับนวัตกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมสามัญศึกษา. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2541). “การจัดการเรียนการสอน” เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีการสอน หน่วยที่ 10. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

รุ่ง แก้วแดง. (2541). “ความสามารถทางวิทย์-คณิตของเด็กไทย” ใน วท.9 วิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. หน้า 36 . จันทบุรี : โปรออฟเซท.

รจนาภา ประถมวงษ์. (2551). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาการวิจัยการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา 0506703 การพัฒนาการเรียนการสอน.

มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Effects of Computer Assisted Instruction Entitled “Food Transforming from
Dried Rice” of Occupation Technology Strand for Matthayomsuksa 2 Students

มัทนา พรหมป้าต อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยานุกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองโสน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน E_1/E_2 E.I. และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดย Dependent Sample- test ผลการวิจัยมีดังนี้

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 83.23 /82.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.57 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 57

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.57

ดังนั้นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.23 /82.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 และความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ชุดนี้มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน , การแปรรูปอาหาร , ข้าวตากแห้ง , มัธยมศึกษาปีที่2

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to investigate Whether the effectiveness of the computer assisted instruction (CAI) entitled “Food Transforming from Dried Rice” of occupation and technology strand for Matthayomsuksa 2 Students to meet the criteria Set 80/80; 2) to compare the students’ learning achievement before and after using CAI 3) to study the efficiency index of CAI 4) to examine the students’ satisfaction to words using CAI The samples were 13 students studying in Matthayomsuksa 2 Students at Nong Sano School under Buriram Educational Service Area Office 1, in the second semester of academic year 2010, selected by cluster random sampling. The research instruments included CAI lessons, learning achievement measurement test, and satisfactory questionnaire. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, standard deviation, and Dependent Samples t- test. The findings were as follows: 1) the effectiveness of the CAI entitled “Food Transforming from Dried Rice” of occupation and technology strand for Matthayomsuksa 2 Students were 83.23/82.05 with was higher than the standard criteria set at 80/80. 2) The learning achievement of the students’ post-test mean scores were higher than the pretest mean scores, with the significant difference at .05 level. 3) The efficiency index of the CAI entitled “Food Transforming from Dried Rice” of occupation and technology strand for Matthayomsuksa 2 Students were 0.57 showed that the students’ knowledge were increased (57.00%). 4) The students were satisfied with the CAI entitled “Food Transforming from Dried Rice” of occupation and technology strand for Matthayomsuksa 2 Students at “highest” levels with the mean scores of 4.57. The CAI entitled “Food Transforming from Dried Rice” of occupation and technology strand for Matthayomsuksa 2 Students were 83.23/82.05 with was higher than the standard criteria set at 80/80. and satisfaction of the students in the most this indicates that the computer lessons are appropriate for use in teaching and learning for students more effectively.

Keyword (S): Computer Assisted Instruction , Food Transforming , Dried Rice, Matthayomsuksa 2

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (กรรมาการ. 2546 : 9) คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศจากภูมิปัญญาพื้นบ้านภูมิปัญญาไทย และเทคโนโลยีสากลมาใช้อย่างถูกต้อง เหมาะสม คุ่มค่าและมีศีลธรรม สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ๆ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐานได้แก่ ความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์และอดทน อันจะนำไปสู่การช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและสามารถแข่งขันในระดับสากลตามบริบทของสังคมไทย

การจัดการเรียนรู้ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ซึ่งถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (กรมวิชาการ. 2545 : 21) ฉะนั้นครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ ในการแสวงหาความรู้จากสื่อ แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างสรรค์ตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดี ผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนานไปกับการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางคอมพิวเตอร์ไปในตัวด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อการสอนที่ผู้เรียนสามารถที่จะศึกษาได้ตามความสามารถในการเรียนรู้ของตนเอง สามารถใช้เวลาว่างมาศึกษาเพิ่มเติมจากการเรียนการสอนในชั่วโมง เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความชำนาญยิ่งขึ้น มีสิ่งเร้าและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เนื้อหาในด้านทฤษฎี หลักเกณฑ์ กระบวนการ และการฝึกฝนทักษะจากแบบฝึกหัดซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อไป

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งในด้านความเร็วช้าของการเรียน เนื้อหา และลำดับของการเรียนเป็นการขยายขอบเขตความสามารถในการเรียนของผู้เรียน ช่วยให้เรียนรู้ได้รวดเร็วด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองหรือศึกษาเป็นกลุ่มไม่ว่าจะเป็นในชั่วโมงการเรียนหรือภายนอกเวลาเรียนปกติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2546 : 55) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีหลายรูปแบบ เช่น แบบสอน เนื้อหา แบบฝึกหัด แบบสร้างสถานการณ์จำลอง และแบบแก้ปัญหา รูปแบบจะเป็นลักษณะใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของบทเรียนเป็นสำคัญ การออกแบบบทเรียนรูปแบบใดก็ตาม จะมีหลักการคล้ายกันคือ ต้องเป็นบทเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนรู้หรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเองได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เทคนิคในการออกแบบจะเน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน การควบคุมแนวทางและกิจกรรมการเรียนรู้ การติดตามความก้าวหน้า และการประเมินผลการเรียน เทคนิคการออกแบบบทเรียนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ด้านคือ ด้านการออกแบบการสอน และการออกแบบหน้าจอ การออกแบบการสอนจะเน้นเทคนิค และขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียน ส่วนการออกแบบหน้าจอนั้นจะเน้นการออกแบบองค์ประกอบหน้าจอให้น่าสนใจเป็นหลัก (บุปผาชาติ ทัพพิกรณ์ และคณะ. 2544 : 69) นอกจากนี้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถสนองความต้องการในการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างดี และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามเวลาที่สะดวก ตามความสนใจของผู้เรียนและที่สำคัญที่สุดคือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีการประเมินผลในตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเห็นผลสำเร็จเห็นความก้าวหน้าของตนเองในการเรียนรู้ในแต่ละตอน นอกจากนี้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังสามารถช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้สอนได้ด้วย และการเรียนโดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ถือเป็นการนำเอาสื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีระดับสูงมาใช้ในการเรียนการสอน ช่วยให้การเรียนการสอนสามารถปฏิสัมพันธ์กันได้ระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังตอบสนองข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ทันที ซึ่งเป็นการช่วยเสริมแรงผู้เรียน (กิตานันท์ มลิทอง. 2546 : 157)

จากปัญหาในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองโสน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ในปีที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 60.38 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ กอปรกับครูได้ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมๆ เช่น แบบบรรยาย แบบสาธิต และใช้สื่อการสอนประเภท หนังสือ ตำรา ใบงาน ใบความรู้เป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยเห็นว่า การนำสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน น่าจะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้นและส่งผลให้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาเรื่องข้าวตากแห้งที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านในอดีตที่มีวิธีการเก็บรักษาข้าวสุกที่เหลือจากการรับประทานด้วยการนำไปตากแห้ง และสามารถนำมาประกอบเป็นอาหารชนิดต่างๆ โดยนำมาจัดทำเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ดังที่ (กิตานันท์ มลิทอง. 2546 : 157) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังสามารถช่วย

แก้ปัญหาการขาดแคลนผู้สอนได้ด้วย และการเรียนโดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ถือเป็นการนำเอาสื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีระดับสูงมาใช้ในการเรียนการสอน ช่วยให้การเรียนการสอนสามารถปฏิสัมพันธ์กันได้ระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังตอบสนองข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ทันที ซึ่งเป็นการช่วยเสริมแรงผู้เรียน (ถนอมพร เลาหจรัสแสง. 2541:) กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ โดยไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลาและสถานที่ ดังนั้นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะเป็นวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียน รวมทั้งผู้เรียนได้มีโอกาสในการแสดงออกถึงพฤติกรรมการตอบสนองต่อบทเรียนอีกด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองโสน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆต่อไปได้ อีกทั้งเป็นการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาพัฒนาการศึกษาของไทยให้ก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง

สมมติฐานของการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้งกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่ามากกว่าร้อยละ 50
4. นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเมืองบุรีรัมย์ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 3 ห้อง ได้แก่

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง จำนวน 60 คน โรงเรียนบ้านตะโก จำนวน 30 คน โรงเรียนบ้านหนองโสน จำนวน 13 คน รวม 103 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองโสน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้อง รวม 13 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท คือ 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 หน่วย ได้แก่ ความหมายของการแปรรูปอาหาร , วิธีการแปรรูปอาหาร , การแปรรูปข้าวตากแห้ง , อุปกรณ์-เครื่องมือ และผลิตภัณฑ์จากข้าวตากแห้ง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ฉบับ มีรายการประเมิน จำนวน 15 ข้อ ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเมืองบุรีรัมย์ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 3 ห้อง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง โรงเรียนบ้านหนองโสน รวม 103 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองโสน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้อง รวม 13 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้ระยะเวลา 16 ชั่วโมง วิธีการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One Group Pretest-Posttest Design) ลักษณะการทดลองแบบนี้คือ มีกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม แล้วทำการทดลองโดยมีขั้นตอนการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ผู้วิจัยศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ
2. ทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง การแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง โดยผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้แล้วทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
3. แบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน 30 ข้อ ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest)
4. นำผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) การทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและการทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของกลุ่มทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการดังนี้

1. การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้คาดหวัง โดยหาค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด โดยใช้สูตร IOC
2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง ตามเกณฑ์ 80/80

3. หาค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : EI) ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง

4. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความเชื่อมั่น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 83.23 /82.05 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 58.46 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนร้อยละ 82.05 แสดงว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.57 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 57

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.57

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.23 /82.05 หมายความว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเรียนร้อยละ 83.23 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.05 แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีธนา คุ่มทรัพย์ (2546:บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องกล้วยและการแปรรูป ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพ 83.33/85.33

2. ความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่าผลต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีสูงกว่าก่อนเรียนมากกว่าร้อยละ 23.59 แสดงว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยสามารถกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดทฤษฎีของกาเย มีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การวิเคราะห์ความรู้เดิมของเด็ก การจัดลำดับขั้นตอน การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การจัดกิจกรรมตามถนัด และมีการประเมินผลการเรียน

3. ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าเท่ากับ 0.57 หมายความว่า หลังการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์แล้วนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 57 ที่เป็นเช่นนี้ เพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นสื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงมาให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันได้ ระหว่างผู้เรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ มีความสามารถในการตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ทันที เป็นการช่วยเสริมแรงแก่ผู้เรียนซึ่งบทเรียนจะมีตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว รวมทั้งเสียงประกอบ ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานกับการเรียน (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2542 : 3-5) สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิพร ประทุม (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเท่ากับ 0.62 จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความรู้เพิ่มขึ้น

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ย 4.57 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด (ศรีสกุล คุณิพงษ์. 2546: 31) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับในสิ่งที่ต้องการหรือบรรลุจุดหมายในระดับหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่นั้น เกิดขึ้นจากความต้องการหรือจุดหมายนั้นได้รับการตอบสนอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธีรเดช จันทดัด. 2549:99) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการเพาะเห็ดนางฟ้า กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในระดับมากที่สุด เป็นเพราะผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาบทเรียนโดยการออกแบบตามกระบวนการมัลติมีเดีย ประกอบด้วย ภาพ แสง สี เสียง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีไม่เบื่อหน่ายและเ้าความสนใจ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ทำการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ไม่เบื่อหน่าย สามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแปรรูปอาหารจากข้าวตากแห้ง ข้อ 4,8,10,11 พบว่าอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ดังนั้นควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยการใช้ภาพเคลื่อนไหวหรือวีดิทัศน์แทนภาพนิ่ง เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนสนใจเรียนมากขึ้น ควรใช้เสียงบรรยายแทนการให้ผู้เรียนอ่านเนื้อหาเอง เพื่อสื่อสารให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้รวดเร็ว และใช้โปรแกรมในการนำเสนอบทเรียนที่ทันสมัยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในสาระอื่นๆ เช่น งานประดิษฐ์ งานเกษตร งานช่าง เป็นต้น

2.2 ควรมีเสียงบรรยายประกอบภาพเคลื่อนไหว เพื่อเสริมให้บทเรียนน่าสนใจมากขึ้นจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก ตื่นเต้นและไม่เบื่อกับการเรียน

2.3 ควรศึกษารูปแบบและวิธีการนำเสนอบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนรูปแบบต่างๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและระดับความรู้ของผู้เรียน

2.4 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2.5 ควรมีการพัฒนาต่อยอดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในเนื้อหาต่อไป เพื่อนำไปใช้ในระบบออนไลน์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2546). **การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2546). **เทคโนโลยีร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2546). **เทคโนโลยีการศึกษาทฤษฎีและการวิจัย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ถนอมพร เลาจรัสแสง. (2541). **คอมพิวเตอร์ช่วยสอน. หลักการออกแบบและสร้างคอมพิวเตอร์**
- ธีรเดช จันทัด. (2549). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเพาะเห็ดนางฟ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. กทม.(การศึกษาค้นคว้าอิสระ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. แหล่งที่มา : ฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์ช่วยสอน โปรแกรมมัลติมีเดียทูลบีค. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ดวงกลมโปรดักชั่น จำกัด.
- บุปผชาติ ทัพพิกรณ์ และคณะ. (2544). **ความรู้เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศรีธนา คุ่มทรัพย์. (2546). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องกล้วยและการแปรรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. แหล่งที่มา : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์.**
- ศรีสกุล คุณิพงษ์. (2546). **ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่มีต่อวารสารพัฒนาที่ดิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยลัยเกษตรศาสตร์. แหล่งที่มา : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์.**
- สิทธิพร ประทุม. (2552). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง พื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1.ค.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. แหล่งที่มา : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์.**

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม
ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Effects of Learning Management Plans by Using Community Learning
Resources Entitled “Community Tradition and Culture” Of Social Studies,
Religion and Culture strand for Prathomsuksa 3 Students

ประมวล พรหมป้าชัด ผศ. ดร. สุเทียบ ละอองทอง
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านรูน ตำบลบัวทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แผนการจัดการเรียนรู้ 2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ $E_1/E_2/E.I.$ และ t-test Dependent Samples ผลการวิจัยมีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 81.96/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80

2. คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.62 หมายความว่านักเรียนมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 62.00

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.53

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ประสิทธิภาพ, ความพึงพอใจ,

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to study whether the effectiveness of learning management plans by using community learning resources entitled “community tradition and culture” of social studies, religion and culture strand for Prathomsuksa 3 students met the criteria set 80/80; 2) to compare the students’ achievement scores before and after using the learning management plans by using community learning resources entitled “community traditional culture” of social studies, religion and culture strand for Prathomsuksa 3 students’ 3) to investigate the efficiency index of the learning management plans by using community learning resources entitled “community tradition and culture” of social studies, religion and culture strand for Prathomsuksa 3 students; and 4) to investigate the students’ satisfaction towards learning through the learning management plans by using community learning resources entitled “community tradition and culture” of social studies, religion and culture strand for Prathomsuksa 3 students. The sample consisted of 10 Prathomsuksa 3 students in 1st semester of academic year 2010 of Watbanroon School, Buathong Subdistrict, Muang District, Buriram Province under Buriram Primary Educational Service Area Office 1 obtained by using purposive random sampling technique. The research instrument consisted of: 1) learning management plans; 2) learning achievement test; and 3) questionnaire about students’ satisfaction. The statistics used for data analysis consisted of percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by using E1/E2 E.I. and Dependent Samples t-test. The results were as follows:

1. The effects of learning management plans by using community learning resources entitled “community tradition and culture” of social studies, religion and culture strand for Prathomsuksa 3 students met the criteria of 81.96/82.00 which was higher than the set criteria of 80/80

2. The posttest achievement scores after using the learning management plans by using community learning resources entitled “community traditional culture” of social studies, religion and culture strand for Prathomsuksa 3 students was significantly higher than those of the pretest scores at .05 level.

3. The value of efficiency index of the learning management plans by using community learning resources entitled “community traditional culture” of social studies, religion and culture strand for Prathomsuksa 3 students was 0.62, it meant that students’ learning achievement had increased 62.00%

4. The students' satisfaction towards the learning management plans by using community learning resources entitled "community tradition and culture" of social studies, religion and culture strand for Prathomsuksa 3 students were at the highest level ($\bar{x} = 4.53$)

Keyword(S) : effectiveness, achievement, efficiency, satisfaction,

บทนำ

การศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่ได้รับการศึกษาสูง ประเทศนั้นมักจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุกด้านทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจการศึกษาและวัฒนธรรม ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องพัฒนาคนโดยใช้กระบวนการทางการศึกษาทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการทางการศึกษาช่วยพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปด้วยความราบรื่นเกิดผลที่แน่นอนรวดเร็วในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษานำไปสู่การพัฒนามนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศและประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้นั้นประชาชนในประเทศต้องได้รับการพัฒนาทางด้านการศึกษาดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริงของชุมชน และสังคมนั้น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาประเทศ (เอกวิทย์ ณ กลาง.2540: 206)

ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่เน้นด้านพฤติกรรมของคนและสิ่งแวดล้อม มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและเจตคติอันดีเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของสังคม ประเทศชาติและโลกโดยส่วนรวมจุดมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มุ่งเน้นพฤติกรรมของคนและสิ่งแวดล้อม มุ่งหวังว่าผู้เรียนจะนำความรู้ไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เพราะฉะนั้นวิชาสังคมศึกษาจึงควรให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพแวดล้อมที่ตัวนักเรียนอาศัยอยู่ ทั้งที่เป็นปัญหาและสภาพโดยทั่วไป ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้ไปปรับตนเองให้เข้ากับสภาพของสังคมที่ตนเองสัมพันธ์อยู่ได้อย่างมีคุณค่า (ลัดดา ศิลาชัย. 2534: 4) โดยธรรมชาติของวิชาสังคมศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงไม่จำเป็นที่จะต้องเรียนจากห้องเรียนเพียงอย่างเดียว รูปแบบของการเรียนการสอนควรให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งชุมชนด้วย เพราะนักเรียนจะได้เรียนจากสภาพการณ์ที่แตกต่างกันไป ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา นอกจากจะสอนให้ ผู้เรียนรู้เนื้อหาแล้ว ยังต้องสอนให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ของสังคมด้วย

โรงเรียนวัดบ้านรุนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ความสำคัญต่อ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพราะเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ของนักเรียน ครูควรใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนหลายๆ วิธี เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัยและดำเนินกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้สอนจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนหลายๆ วิธี เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ครูผู้สอนต้องพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การวัดประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในปีที่ผ่านมาของโรงเรียนวัดบ้านรุน พบว่า ผู้เรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในเรื่องของการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีที่มีในชุมชนขาดความสนใจในวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่ในชุมชน เพราะครูผู้สอนเน้นการจัดการเรียนการสอนที่อยู่ในรูปหนังสือ ตำราเรียนที่เป็นเรื่องไกลตัวนักเรียน อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนขาด

ความสนใจ เพราะมีสื่อที่ทำให้ผู้เรียนสนใจ เช่น วัฒนธรรมการพูด การแสดงออก การกิน การละเล่น ละครโทรทัศน์ การโฆษณา การสื่อสารผ่านโทรศัพท์ สื่ออินเทอร์เน็ต เกมส์ ผู้วิจัย จึงเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนครูผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องเหล่านี้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามเป้าหมายของโรงเรียน และให้ผู้เรียนมีความรักภาคภูมิใจ ช่วยกันอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดบ้านรุนอยู่ในระดับดีและดีมาก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพราะในปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษได้ถูกละเลยและขาดความสนใจจากคนรุ่นหลังที่หลงใหลตามวัฒนธรรมต่างชาติหรือประเพณีที่ไม่ใช่ของคนไทย ครูถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ให้ความรู้และอบรมเด็กให้มีคุณภาพเกิดความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีไทย จึงควรมุ่งนำสิ่งดีงามที่มีอยู่ในชุมชนที่พ่อแม่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาสอนและให้เด็ก ๆ ได้ศึกษาเพื่อให้คงอยู่และเกิดความรักหวงแหน ในวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าสูงกว่า 0.50 ขึ้นไป

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในพื้นที่เขตบริการของ ตำบลบัวทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนวัดบ้านสวายสอ โรงเรียนบ้านตะเคียน โรงเรียนบ้านหนองเพชรและโรงเรียนวัดบ้านรูน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 65 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านรูน ตำบลบัวทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยเป็นครูประจำวิชา

2. สารการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย

สารการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 เรื่อง 8 แผน ๑ละ 2 ชั่วโมง ดังนี้

1. วัฒนธรรมด้านภาษา (ไทยเขมร ไทยลาว ไทยโคราช ไทยส่วย)
2. วัฒนธรรมด้านการทำมาหากิน (การทอผ้าไหม)
3. วัฒนธรรมด้านจิตใจ ความเชื่อ (การสะเดาะเคราะห์)
4. วัฒนธรรมด้านการละเล่นพื้นบ้าน (เดินกะลา เล่นว่าว ม้าก้านกล้วย)
5. ประเพณีการบายศรีสู่ขวัญ
6. ประเพณีการบวชนาค
7. ประเพณีการแต่งงาน
8. ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 3 ชนิดคือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มี 5 ระดับดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.2 ศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1.3 ศึกษาเอกสาร หลักการ วิธีการ ดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ของกรมวิชาการ (2545:22-23)

1.4 จัดทำกำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ จำนวน 8 เรื่อง 8 แผน นำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดบ้านรุน อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

การทดลองก่อนนำไปใช้จริง นำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปทดลองครั้งที่ 1 กับนักเรียน 9 คนโดยเลือกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อ่อน ปานกลาง และเก่ง กลุ่มละ 3 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากแล้วทดลองกับนักเรียนที่ละกลุ่ม โดยทดลองกับนักเรียนอ่อน แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุง นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงไปทดลองกับนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลาง นำผลที่ได้มาปรับปรุง แล้วจึงนำไปทดลองกับนักเรียนที่เก่ง หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การพิจารณาปรับปรุง พิจารณาจากการสังเกตพฤติกรรมขณะเรียนของนักเรียน แบบฝึกหัด ผลการสอบและการสัมภาษณ์นักเรียนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนและ นำแผนการจัดการเรียนรู้ จากการทดลองครั้งที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบ้านรุน จำนวน 14 คน ซึ่งเคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อน แต่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา นำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขมาโดยลำดับไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มใหญ่ จำนวน 10 คนในปีการศึกษา 2553 เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความรู้ เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ
2. ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดความก้าวหน้า เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครบแล้ว ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม
4. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อแผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80 / 80 โดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการทดสอบค่าสถิติ t (t- test Dependent Samples) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05
4. หาค่าดัชนีประสิทธิผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
5. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 :67)

ผลการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านรุน ตำบลบัวทอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 10 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.96/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้มี ค่าเท่ากับ 0.62 หมายความว่า นักเรียนมีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 62.00 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.53

อภิปรายผล

จากการวิจัยผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 81.96/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 หมายความว่า นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมในการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 81.96 และนักเรียนสามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 82.00 เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สุทธิตา สุภชัยวัฒน์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า รูปแบบการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มี 4 ขั้นตอน คือ การนำเสนอ การวางแผน การดำเนินการและการประเมินและปรับปรุงแก้ไข ทำให้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนช่วยให้ให้นักเรียนจำนวนร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าร้อยละ 70

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 53.00 และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.00 แสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบของคะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั้นแสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน ที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียน ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องผลงานการวิจัยของ จันทรา อ่อนระหง (2550: บทคัดย่อ)

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.62 แสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาตามแผนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 62 นั้นแสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีความสนใจในการเรียน เป็นผลให้นักเรียนมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไค์ (สมศักดิ์ จีวัฒนา. 2546: 49) ว่าการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองจะดีขึ้น เมื่อผู้เรียนแน่ใจว่าพฤติกรรมตอบสนองของตนถูกต้องและการให้รางวัลจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมนั้นๆ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจด้านความสามารถในการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.53 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎี และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมชาย เสมากุล (2550:บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนบ้านเขาวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุทัยธานี พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด พวงจันทร์ ศรีทอง (2550: บทคัดย่อ) เรื่อง เอกสารประกอบการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นสู่อาชีพตามวิถีพอเพียง โรงเรียนวิสุทธิกษัตริย์ พบว่า การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ควรพิจารณาความเหมาะสมระหว่างเวลา กับสถานที่ และควรปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนไปด้วยเพื่อสร้างนิสัยให้กับนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. การเชิญวิทยากรมาบรรยายเป็นกิจกรรมที่ดี ทำให้นักเรียนสนใจเรียนและมีความสุขในการเรียน ไม่จำเจ อยู่กับครูผู้สอนคนเดียว
3. ในการเรียนเป็นกลุ่มของนักเรียนควรแบ่งกลุ่มหรือจัดกลุ่มนักเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลา เพื่อให้ นักเรียนทุกคนมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่มของตนเองด้วย
4. ควรสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้รับทราบเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อความเข้าใจในการเรียนของนักเรียน
5. ควรมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆด้วย
2. ควรทำวิจัยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกับเนื้อเรื่องอื่นๆในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้วย
3. ควรทำการวิจัยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆและระดับชั้นอื่นๆด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ.(2545 ค). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544** . พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- จันทร์ อ่อนระหง. (2550). ผลการสอนแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ “บ้านหลวงของเรา” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงรายเขต 1. ค.ม. หลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- พวงจันทร์ ศรีทอง. (2550). รายงานผลการใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นสู่อาชีพตามวิถีพอเพียง.
โรงเรียนวิสุทธิกษัตริย์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.
- ลัดดา ศิลาน้อย. (2534). เอกสารการสอนวิชา 215 340 การสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา.ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศักดิ์ จีวัฒน์. (2542). คอมพิวเตอร์ช่วยสอน. บุรีรัมย์ : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุทธิดา สุภชัยวัฒน์. (2548). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์. ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค: วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย.
นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหของโพลยา เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

THE DEVELOPMENT OF ACTIVITY PACKAGES USING POLYA'S PROBLEM-SOLVING TECHNIQUES
IN PERCENTAGE PROBLEM QUESTION FOR PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS

ศรินยา คุณประทุม รองศาสตราจารย์มาลินี จุโทปะมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหของโพลยา เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ 3) และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 28 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ชุดฝึกกิจกรรมเรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหของโพลยา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ และแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (Dependent Samples t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหของโพลยา เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.32/83.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหของโพลยา เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหของโพลยา เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรม, เทคนิคการแก้ปัญหของโพลยา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The research objectives were: 1) to develop the activity packages using Polya's problem solving techniques Percentage Problem Question for Prathomsuksa 5 students ; 2) to compare student's achievement scores before and after the use of activity packages using Polya's problem solving techniques in Percentage Problem Question for Prathomsuksa 5 students; 3) to study students' satisfaction towards those packages. The samples were 28 Prathomsuksa 5 students of Sensiri Anusorn School, Muang District, Buriram Province in the second semester of academic year 2010, selected by purposive sampling technique. The research instruments included activity packages using Polya's problem solving techniques entitled "Percentage Problem Question", lesson

plans based on Polya's problem solving techniques, achievement tests, and student's satisfaction questionnaire. The collected data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The results of the study revealed that:

1. The efficiency of the activity packages using Polya's problem solving techniques in entitled "Percentage Problem Questions" for Prathomsuksa 5 students was at 86.32/83.69 which was higher than the criteria set.
2. The students' achievement after the use of the activity packages using Polya's problem solving techniques entitled "Percentage Problem Questions" for Prathomsuksa 5 students was higher than before at the .05 level of statistical significant difference.
3. The students' satisfaction towards the activity packages using Polya's problem solving techniques in entitled "Percentage Problem Questions" for Prathomsuksa 5 students was at a high level.

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษนี้และในอนาคตเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบต่อประชากรโลกอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นไปตามความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ข่าวสารและวิทยาการต่าง ๆ ที่แพร่สะพัดไปโดยปราศจากพรมแดนทำให้สังคมโลกเป็นสังคมเศรษฐกิจที่มีความรู้เป็นฐาน ความรู้ของคนในชาติเป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ไม่ใช่การมีทุนมาก ไม่ใช่การมีทรัพยากรธรรมชาติหรือแรงงาน แต่เป็นความรู้และเป็นผู้ที่มีความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ให้เกิดประโยชน์จริง การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพคน การศึกษาสร้างคนให้มีคุณภาพเป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริตรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม มีความรักสามัคคีและรักชาติ ตลอดจนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดสิทธิให้คนไทยได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดการศึกษาและส่งเสริมให้ทุกส่วนของสังคมมาร่วมในการจัดการศึกษา (จรรยาพร ธรณินทร์. 2543 : 1)

วิทยาการที่มีอยู่ทั้งหลายทั้งมวลรวมทั้งคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งที่เป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาความคิดของบุคคลซึ่งได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์วางแผนตัดสินใจแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1) และสามารถคิดตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นคณิตศาสตร์จึงเป็นรากฐานของศาสตร์อื่นทั้งปวง อีกทั้งคณิตศาสตร์ยังเป็นศาสตร์แห่งการคิดและเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของสมองในด้านการคิด โดยอาศัยกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนเกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดทักษะและกระบวนการคิดด้วยการลงมือปฏิบัติจริงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาเต็มศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนให้ได้คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น (สุร กาญจนมยุร. 2544 : 42)

การเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ จะอยู่ในรูปของโจทย์ปัญหา การแก้โจทย์ปัญหาจึงเป็นเป้าหมายสุดท้ายและสูงสุดของการสอนวิชาคณิตศาสตร์ จะเห็นได้จากการแก้โจทย์ปัญหาเป็นจุดประสงค์ปลายทางในเกือบทุกบทเรียน (วิภาดา ปัญญาประชุม. 2540 : 1-2) ดังนั้น จึงควรเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการ แก้โจทย์ปัญหา

ปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ O-NET (Ordinary National Educational Test)

ปรากฏว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ยใน ปีการศึกษา 2549-2552 โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ ปีการศึกษา 2549 ร้อยละ 29.56 ปีการศึกษา 2550 ร้อยละ 32.49 ปีการศึกษา 2551 ร้อยละ 35.95 และปีการศึกษา 2552 ร้อยละ 28.56 (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2552 : 8) และในระดับ โรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลปรากฏว่าอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 25.85 คะแนน เมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม 100 คะแนนและดังจะเห็นได้จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่ ผลคะแนน LAS (Local Assessment System) วิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 38.66 เมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม 100 คะแนน จากรายงานผลการประเมินดังกล่าวชี้ได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ยังอยู่ในระดับต่ำ ไม่เป็นที่น่าพอใจ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นหาวิธีแก้ไขเพื่อปรับปรุงวิธีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามที่หลักสูตรกำหนด นักเรียนสมควรที่จะได้รับการพัฒนา ปัญหาที่ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์พบมากที่สุดคือ นักเรียนขาดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์นั่นเอง (โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์. 2552 : 5)

การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้นำขั้นตอนในการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา โดยกำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และมีชุดฝึกกิจกรรมประกอบในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่เป็นสื่อการเรียนรู้ที่จะสามารถทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระคณิตศาสตร์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอนการแก้ปัญหาโจทย์ปัญหาแบบต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนของการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนคือ ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ขั้นวางแผนการแก้ปัญหา ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาและขั้นตรวจสอบผล (Polya. 1957 : 16-17 อ้างถึงใน สมเดช บุญประจักษ์. 2543 : 5-7) มีขั้นตอนเรียงเป็นแนวเส้นตรง ซึ่งต้องดำเนินการไปที่ละขั้นตามลำดับเพื่อให้ได้คำตอบซึ่งแนวทางเช่นนี้จะทำให้เข้าใจว่าการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการในแนวตรงเสมอและการแก้ปัญหาเป็นชุดของขั้นตอนที่ต้องทำที่ละขั้น โดยผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการอ่านและการปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้องจากชุดฝึกกิจกรรม ครูเป็นเพียงผู้ที่คอยให้คำปรึกษา ผู้เรียนสามารถค้นพบหลักการความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เมื่อผู้เรียนได้เรียนตามขั้นตอนแล้วผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจและมีความรู้ที่คงทน สามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อใช้พัฒนานักเรียนและแก้ปัญหการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้ด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 58 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

- 2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ
- 2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 เวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวมจำนวน 12 ชั่วโมง

4. **เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง** เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ และให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นจัดเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีชุดฝึกกิจกรรม 12 ชุด ดังนี้

- ชุดที่ 1 เรื่อง โจทย์ปัญหาการคูณและการหาร
- ชุดที่ 2 เรื่อง ความหมายของร้อยละ
- ชุดที่ 3 เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ หรือเปอร์เซ็นต์ (%)
- ชุดที่ 4 เรื่อง โจทย์ปัญหาการลดราคา
- ชุดที่ 5 เรื่อง ความหมายของกำไร - ขาดทุน
- ชุดที่ 6 เรื่อง โจทย์ปัญหาการหาค่าไร
- ชุดที่ 7 เรื่อง โจทย์ปัญหาการหาขาดทุนและราคาขายจากทุน
- ชุดที่ 8 เรื่อง โจทย์ปัญหาการหาค่าไรและราคาซื้อ (ทุน) จากราคาขาย
- ชุดที่ 9 เรื่อง โจทย์ปัญหาการหาขาดทุนและราคาซื้อ (ทุน) จากราคาขาย
- ชุดที่ 10 เรื่อง การหาร้อยละ หรือเปอร์เซ็นต์
- ชุดที่ 11 เรื่อง การหาร้อยละ หรือเปอร์เซ็นต์ของลดราคา
- ชุดที่ 12 เรื่อง การหาร้อยละ หรือเปอร์เซ็นต์ของกำไรหรือขาดทุน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยมีแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design กลุ่มเดียวแต่มีการวัดผล ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยดำเนินการดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ
2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน
3. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน
4. ใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการเรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
5. หาค่าประสิทธิภาพของชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
6. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการเรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. ชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทั้งหมดจำนวน 12 ชุด มีแบบทดสอบย่อยในแต่ละชุด จำนวน 12 ฉบับ ฉบับละ 10 ข้อ
2. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่จัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทั้งหมดจำนวน 12 แผน สอน 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ใช้เวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน รวม 12 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อสอบรายข้อมีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.23 - 0.46 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.8375
4. แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ด้วย ชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามเป็นรายข้อมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.26-0.62 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.7607

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของ โพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 80/80

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรม โดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ Dependent Samples t-test

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยาเรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการวิจัยดังนี้

1. ชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 86.32/83.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักเรียนที่ได้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ที่จัดกระบวนการเรียน การสอนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา มีการพัฒนาการเรียนเพิ่มขึ้น
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ที่จัดกระบวนการเรียน การสอนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 86.32/83.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เป็นเพราะชุดฝึกกิจกรรมที่ใช้ประกอบการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ มีการศึกษาแนวคิดหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของชุดฝึกกิจกรรม และผู้เรียนมีผลงานจากการปฏิบัติกิจกรรมในชุดฝึกกิจกรรม ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามความถนัด ความสนใจ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพและผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ เพ็ญศรี สร้อยเพชร (2542 : 5-6) และไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2546 : 199) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียน การสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนโดยการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนทราบผลการจัดกิจกรรมของตนเองในทันทีว่าเป็นอย่างไร การให้อิสระในการทำงานแก่เด็ก สิ่งที่สำคัญคือ ได้ปลูกฝังเจตคติที่ดีแก่เด็กในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ถ้าเด็กมีความพึงพอใจเห็นประโยชน์และคุณค่าต่อการเรียน ย่อมจะสนใจมากขึ้นอันจะนำไปสู่ความสำเร็จของตนเอง นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom .1976 : 115-124) ที่กล่าวว่าพื้นฐานของผู้เรียนเป็นหัวใจในการเรียน ผู้เรียนแต่ละคนจะเข้าชั้นเรียนด้วยพื้นฐานที่จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ต่างกัน ถ้าเขามีพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน ความรู้ที่จำเป็นก่อนเรียน แรงจูงใจในการเรียน และคุณภาพของการสอน

เป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้ เพื่อให้แต่ละคนและทั้งกลุ่มมีระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้น และการให้แนวทางหรือคำอธิบายของครูที่ทำให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนว่าเมื่อเรียนเรื่องนั้น ๆ แล้ว จะต้องมีความสามารถอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งภายนอกหรือภายในตัวนักเรียนเอง เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ฯลฯ การให้ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง จะต้องมีการแจ้งผลการเรียนและข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบเพื่อผู้เรียนจะได้ทราบว่าคำตอบของตนว่าถูกหรือผิด ซึ่งการให้แรงเสริมจะต้องกระทำทันทีทันใด เมื่อผู้เรียนได้เรียนตามกิจกรรมในชุดฝึกกิจกรรมแล้วมีการตอบคำถามจะต้องให้แรงเสริมทันที

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โจทย์ปัญหาหรร้อยละ ที่จัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา มีการพัฒนาทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีสาเหตุมาจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา โดยเน้นกิจกรรมการแก้ปัญหาที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ปฏิบัติตามขั้นตอนรู้จักการคิดวิเคราะห์ มีความสมเหตุสมผลในการหาคำตอบก่อนที่จะสรุปเป็นองค์ความรู้ ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม สามารถสรุปเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมในชุดฝึกกิจกรรม มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อทราบผลความก้าวหน้าของตนเองทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดทักษะกระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์ สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้แก้ปัญหาได้ สอดคล้องและเหมาะสมกับยุคการปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพความสามารถและความถนัดของตนเอง กิจกรรมดังกล่าวจะส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและตลอดไป

3. ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาหรร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 สาเหตุมาจากผู้เรียน ได้เรียนรู้ อย่างมีอิสระในการทำงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและเกิดความพึงพอใจมากขึ้น เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนได้นำเสนอผลงานของตนเอง ทำให้ทราบถึงผลคะแนนการพัฒนาของตนเอง ให้คำชี้แนะและช่วยเหลือนักเรียนหรือผู้ที่มีปัญหา ผู้เรียนมีความสนใจ การร่วมกิจกรรม มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ผู้เรียน เกิดความสุขในขณะที่เรียน มีความขี้มั่นใจ มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน แสดงว่าผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ชุดฝึกกิจกรรมมีประสิทธิภาพมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีทักษะใน การเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ วรธนา วีระเดชากุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาชุดกิจกรรมปฏิบัติการ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากใช้ชุดกิจกรรมปฏิบัติการ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ชุดฝึกกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง โจทย์ปัญหาหรร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูต้องพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนทุกคน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดได้เต็มที่อย่างเท่าเทียมกันตามศักยภาพของตนเอง รู้จักการช่วยเหลือกัน กล้าคิด กล้าแสดงออกและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

2. ผู้สอนควรให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนผู้มีปัญหา ควรแจ้งผลการปฏิบัติทันที เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความรู้ของตนเองและเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียน ยกย่อง ชมเชย เสริมแรง และให้ความสนใจกับนักเรียนทุกคน ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ

3. ครูผู้สอนควรเตรียมการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เวลาที่ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยืดหยุ่นได้บ้างตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา ควรนำเอารูปแบบการสอนโดยใช้วิธีสอนโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่องโจทย์ปัญหา ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น ๆ

2. ควรสนับสนุนให้หาวิธีสอนแบบต่าง ๆ มากกว่า 2 วิธีขึ้นไป เพื่อหาวิธีสอนที่ดีที่สุดที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง โจทย์ปัญหา พร้อมทักษะอื่น ๆ ที่ต้องการ

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนแบบแก้ปัญหา เรื่อง โจทย์ปัญหา และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ระดับสติปัญญา ความคงทนในการเรียนรู้ ยุทธวิธีในการแก้ปัญหา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.

จรรยาพร ธรณินทร์. (2543). **ก้าวต่อไปของการปฏิรูปการศึกษาไทย.** เอกสารวิจัยส่วนบุคคลวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. (2546). **เทคโนโลยีการศึกษา : ทฤษฎีและการวิจัย.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เพ็ญศรี สร้อยเพชร. (2542). **ชุดการเรียนการสอน.** กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏนครปฐม.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โรงเรียน. เสนศิริอนุสรณ์. (2552). **สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์.** บุรีรัมย์ : โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์. อัดสำเนา.

วรรณนา ชีระเดชากุล. (2550). **ชุดกิจกรรมปฏิบัติการ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนไตรภูมิวิทยา.** บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.

วิภาดา ปัญญาประชุม. (2540). **แบบฝึกเสริมทักษะที่มีประสิทธิภาพวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาการคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.** ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมเดช บุญประจักษ์. (2543). **เอกสารประกอบการอบรมครู.** กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏ พระนคร.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2552). **รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552.** กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา.

สุวร กาญจนมยุร. (2544). **เทคนิคการใช้สื่อ เกมและของเล่นคณิตศาสตร์ระดับ ประถมศึกษา เล่ม 2.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- Bloom, B. S. and others. (1976). **Hand Book on Formative and Summative Evalutiion of Student Leaning**.
New Youk : McGraw-Hill.
- Polya, G. (1957). **How To Solve It. A New Aspect of Mathematical Method**. Garden City, New York :
Doubleday and Company.

ผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
**EFFECT OF USING THE SUPPLEMENTARY SKILL PRACTICE EXERCISES TO DEVELOP BASIC WORD
 WRITING FOR PRATHOMSUKSA 2 STUDENTS**

เรือนใจ อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 3) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลธรรมศิริวิทยาการ อำเภอโคกสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 16 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียน จำนวน 30 ข้อ และ 4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ E_1/E_2 , E.I. และ Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.31/85.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7182 แสดงว่ามีร้อยละความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับร้อยละ 71.82 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้คือร้อยละ 50
4. นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะ การเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แบบฝึกเสริมทักษะ, คำพื้นฐาน, การเขียนสะกดคำพื้นฐาน

ABSTRACT

The main purposes of this study were : 1) to study the efficiency of the supplementary skill practice exercises to develop basic word writing for Prathomsuksa 2 students to meet the criteria set at 80/80 ; 2) to

compare the students' writing basic word achievement scores before and after learning through the supplementary skill practice exercises for Prathomsuksa 2 students; 3) to study the effectiveness index of the supplementary skill practice exercises to develop basic word writing for Prathomsuksa 2 students; and 4) to study the satisfaction of those students towards the supplementary skill practice exercises to develop basic word writing for Prathomsuksa 2 students. The samples of this study were 28 Prathomsuksa 2 students of Anubanthammasiriwittayakarn School in Khokesung District under Sakaeo Educational Service Area Office 2, studying in the second semester of academic year 2010. The samples were selected by purposive sampling technique. The instruments employed in this study were : 1) 8 sets of the supplementary skill practice exercises to develop basic word writing for Prathomsuksa 2 students; 2) 16 lesson plans for the supplementary skill practice exercise to develop basic word writing for Prathomsuksa 2 students; 3) 30 – item writing achievement tests; and 4) 10 – item questionnaire asking about students' satisfaction toward the supplementary skill practice exercises to develop basic word writing for Prathomsuksa 2 students. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, and standard deviation. E_1/E_2 , E.I., and Dependent samples t-test was applied to test the hypotheses. The results of the study were as follows:

1. The efficiency of the supplementary skill practice exercise to develop basic word writing for Prathomsuksa 2 students was 86.31/85.48 which was higher than the criteria set of 80/80.
2. The students' basic word writing achievement after studying by the supplementary exercises was higher than before at the level of .05 statistical significant difference.
3. The effectiveness index of the supplementary skill practice exercise for Prathomsuksa 2 students was at 0.7182 which revealed that the students' learning achievement progress was at 71.82% which was higher than the criteria set of 50%.
4. The students' satisfaction towards the learning packages of the supplementary skill practice exercises to develop basic word writing for Prathomsuksa 2 students was at the "highest" level.

Keywords: Skill Practice Exercises, Basic Words, Basic Words Writing

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กรมวิชาการ. 2551 : 3) ส่วนการเขียนสะกดคำนั้นถือว่าเป็นทักษะภาษาที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่ง เพราะเป็นการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงพูด เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดเรื่องราวต่าง ๆ ดังนั้นการเขียนสะกดคำ จึงมีความสำคัญต่อการเขียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเขียนอย่างหนึ่ง นักเรียนจะต้องสะกดคำให้ถูกต้องก่อน จึงจะสามารถเขียนประโยคและเรื่องราวได้ และถือว่าเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมได้อีกวิธีหนึ่ง นอกจากนี้การเขียนสะกดคำยังเป็นทักษะพื้นฐานในการแสดงออกที่สำคัญในการเรียนการสอนเกือบทุกวิชา เพราะต้องอาศัย การจดบันทึกเพื่อรวบรวมหรือสรุปเรื่องราวที่ได้ยิน ได้ฟัง เพื่อเขียนหรือตอบปัญหา สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2546 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า “การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องจะช่วย

ให้การสื่อความหมายมีประสิทธิภาพ ถ้านักเรียนเขียนสะกดคำผิดจะทำให้การสื่อความหมายผิดไปด้วยและส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่เป็นไปตามที่ประสงค์” ทักษะการเขียนนับว่าเป็นทักษะที่มีความจำเป็นที่ใช้ในการรับสารและส่งสาร เพราะโลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่โยงโลกให้เล็กลง โลกของการศึกษาจึงมีได้จำกัดอยู่ภายในห้องเรียนเท่านั้นการอ่านและการเขียนเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งใหญ่ในการพัฒนาคนในยุคโลกไร้พรมแดน

แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยไม่เหน็ดเหนื่อยและไม่เบื่อหน่าย เพราะแบบฝึกทักษะที่ดีจะต้องสร้างตามหลักการฝึกทักษะการเขียน โดยให้เริ่มเรียนตั้งแต่ข้อง่าย ๆ ไปหาข้อที่ยาก ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545 : 43) แบบฝึกทักษะเป็นเทคนิคการสอนที่สนุก อีกวิธี แบบฝึกทักษะต้องมีความหลากหลาย การให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ๆ จะทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านการเรียนดีขึ้น นอกจากนั้นแบบฝึกยังช่วยให้มีความคงทนในการเรียนรู้อีกด้วย นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกต่าง ๆ มีความคงทนในการเรียนรู้ได้ดี เพราะนักเรียนได้กระทำบ่อย ๆ ได้ลงมือฝึกกระทำเอง และนักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการทำแบบฝึก (มณฑิรา ภักดีณรงค์. 2540 : 96) ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยุ่งยากซับซ้อนกว่าทักษะอื่น ๆ เพราะผู้ที่เขียนได้ดีจะต้องเป็นบุคคลที่ฟังมาก อ่านมาก มีความรู้ และประสบการณ์กว้างขวาง พร้อมทั้งยังสามารถเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนมาเรียบเรียงเป็นภาษาเขียนได้ถูกต้อง และสละสลวย ทักษะการเขียนจะเกิดมีในบุคคลใด ๆ ได้ บุคคลนั้นจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ (สนิท สัตโยภาส. 2545 : 142) ได้ศึกษาการพัฒนาการเขียนสะกดคำพื้นฐาน กลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกด ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำของนักเรียน ภายหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำก่อนใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาปัญหาการเขียนสะกดคำพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลธรรมศิริวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ปีการศึกษา 2553 โดยนำคำจากหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มาเขียนตามโครงการอ่านก่อนเรียน-เขียนก่อนกลับ โดยเขียนตามคำบอกทุกวัน ก่อนกลับบ้าน นอกจากนี้ยังรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่ โรงเรียนอนุบาลธรรมศิริวิทยาคาร ในปีการศึกษา 2552 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 2552 : 35) ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนตั้งไว้ คือร้อยละ 70 จากผลการประเมินพบว่านักเรียนมีคะแนนค่อนข้างต่ำ และทักษะที่เป็นปัญหาคือ ทักษะด้านการเขียน พบว่านักเรียนมีปัญหา ในการเขียนสะกดคำคือ เขียนพยัญชนะต้นผิด ไม่เขียนพยัญชนะต้น เขียนอักษรนำผิด ไม่เขียนพยัญชนะตัวตาม วางตำแหน่งสระ วรรณยุกต์ผิด เขียนสระผิด ไม่เขียนสระ วางตำแหน่งตัวสะกดผิด ไม่เขียนตัวสะกด เขียนตัวสะกดผิด ไม่เขียนวรรณยุกต์ เขียนตัวการันต์ผิด ไม่เขียนตัวการันต์(ทิพย์สุดา จงกล. 2541 : 14)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะทำวิจัย เรื่อง ผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ขึ้น เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งแบบฝึกที่ดีจะต้องเกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีคำสั่ง หรือคำอธิบาย มีคำแนะนำในการใช้ แบบฝึกมีรูปแบบที่น่าสนใจและมีกิจกรรมการฝึกที่หลากหลาย ซึ่งทักษะการเขียนสะกดคำจะเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การเขียนคำ วลี ประโยค รวมทั้งการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีการพัฒนาการเขียนสะกดคำให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำพื้นฐาน ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียน ที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานในการวิจัย

1. แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าร้อยละ 50
4. นักเรียนร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนอนุบาลธรรมศิริวิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 56 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนอนุบาลธรรมศิริวิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดทำเป็นแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 เล่ม
3. ระยะเวลาในการทดลอง ใช้เวลาในการทดลอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม 2553 ถึงวันที่ 7 มกราคม 2554 แต่ละกิจกรรมใช้เวลาทดลอง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาดทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4.2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ในการสร้างและพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย

1. แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน จำนวน 8 เล่ม
2. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน จำนวน 16 แผน ๑ ละ 1 ชั่วโมง
3. แบบทดสอบย่อยสำหรับแต่ละแบบฝึกเสริมทักษะ จำนวน 10 ข้อ
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำพื้นฐาน จำนวน 30 ข้อ
5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนา การเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2537 : 249) การดำเนินการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กที่มีปัญหาด้านการเขียนสะกดคำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ระยะเวลาทดลอง 4 สัปดาห์ จะทำการทดลองในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาทดลองทั้งหมด 16 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะ การเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยนำแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียน ไปเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยคำชี้แจง วัตถุประสงค์ แผนการสอน แบบประเมิน แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน จำนวน 8 ชุด ๆ ละ 8 แบบฝึก มีประสิทธิภาพ 86.31/85.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนส่วนใหญ่ชอบการเรียนการสอนด้วยแบบฝึก เสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน มีกิจกรรมให้ฝึกหลากหลาย ทำความเข้าใจความสามารถของตนเอง และเห็นว่าการมีรูปแบบของแบบฝึกเสริมทักษะ การเขียนสะกดคำมีความสวยงาม ชอบภาพประกอบ และนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐานช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ทางภาษาให้ตนเอง ทำให้เขียนได้ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น

3. ค่าดัชนีประสิทธิผล ของแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้เท่ากับ 0.7182 หมายความว่า นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นร้อยละ 71.82

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกเสริมทักษะเสริมทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในระดับมากที่สุด มากกว่าร้อยละ 80 มีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบเพื่อการฝึกซ้ำบ่อย ๆ เกิดความชำนาญในการเขียนจากการปฏิบัติกิจกรรม ด้วยตนเอง รูปเล่มมีรูปภาพสีประกอบเพื่อความสวยงามและดึงดูดความสนใจ แบบฝึกจากง่าย ไปหายาก ควรมีการฝึกเป็นคู่เพื่อฝึกการทำงานร่วมกัน ด้านเนื้อหาควรเป็นคำที่นักเรียนมักเขียนผิดบ่อย ๆ หรือเป็นคำยากที่ปรากฏในบทเรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 86.31/85.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

สาเหตุที่แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพราะผู้วิจัยได้พัฒนาแบบฝึก เสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน ตามขั้นตอนการวิจัย กล่าวคือ เมื่อแบบฝึก ผ่านการตรวจเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แล้วผู้วิจัยนำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532 : 494-495) นั่นคือ การหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนักเรียนจำนวน 3 คน ซึ่งผลที่ได้ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุง ดังนี้คือ ปรับคำชี้แจงให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมให้เหมาะสม เมื่อปรับปรุงแล้ว ได้นำไปทดลองหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็กจำนวน 9 คน ผลปรากฏว่ามีประสิทธิภาพ คือ 82.00/85. ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วจึงนำไปหาประสิทธิภาพภาคสนาม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 28 คน ด้วยการหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังกล่าว จึงทำให้ แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่

สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนาด น่วมทอง (2542 : บทคัดย่อ) พบว่า แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำพื้นฐานในบทเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 93.71/92.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นฤดี ผิวงาม (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนเรื่องราว วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์คือ 83.68 / 83.33 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุมา ตั้งพัฒนาสมบุญ (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์คือ 92.70/90.36 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของบรรหาร บุญจำเริญ (2545 : บทคัดย่อ) พบว่าแบบฝึกเสริมทักษะ การอ่านคำที่ออกเสียงไม่ตรงกับรูปวรรณยุกต์ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.00/94.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมพิศ คงทรง (2549 : บทคัดย่อ) พบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 83.04/82.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปริศนา พลหาญ (2549 : บทคัดย่อ) พบว่า แบบฝึกหัดหลักเกณฑ์ทางภาษาไทย เรื่อง การเขียนประโยคความรวมมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 86.16/85.48 ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าแบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้นด้วยการผ่านขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ครั้ง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจนมีคุณภาพ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ การศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ สร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน ตลอดจนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้รับการตรวจสอบและให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนที่จะนำไปทดลอง กับกลุ่มทดลองและตรวจเก็บคะแนนไว้พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบก่อนจะนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง จึงทำให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบความก้าวหน้าของแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน โดยการนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน มาเปรียบเทียบโดยใช้ค่าสถิติ t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2534 : 201) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนาด น่วมทอง (2542 : บทคัดย่อ) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำพื้นฐานในแบบเรียนภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ อรุมา ตั้งพัฒนาสมบุญ (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำวิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ค่าดัชนีประสิทธิผล ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนา ทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0. 7182 ซึ่งหมายความว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.82ตามแนวคิดของฮอฟแลนด์ (Hovland.1949 : unpagged ;อ้างถึงใน เษษฐิ์ กิจระการ. 2546 : 1) ที่ได้เสนอดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งได้จากการหาความแตกต่างของ การทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำได้เพิ่มขึ้นได้ ฮอฟแลนด์ เสนอว่า ค่าความสัมพัทธ์ของทดลองจะสามารถทำได้ถูกต้องแน่นอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุดดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อ แสดงว่านักเรียนที่

เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำที่ประสมสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีการพัฒนาในด้านการอ่านคำที่ประสมสระเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและน่าพอใจ

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

4.1 แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ ในการเขียนสะกดคำพื้นฐานกับผู้เรียนได้สูงขึ้น สังเกตได้จากคะแนนหลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก และแบบฝึก ที่นักเรียนทำนั้นเน้นนักเรียนได้อ่านและเขียนซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.2 กิจกรรมการสอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายและแก่เสริมทักษะมีความหลากหลายมีภาพและสีสันสวยงาม สื่อความได้ดีน่าสนใจ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจึงทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่าแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบฝึกที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกเสร็จเรียบร้อยแล้ว คุณครูควรตรวจแล้วแจ้งคะแนน ให้นักเรียนทราบทันที เพราะนักเรียนจะมีความกระตือรือร้นในการเขียนมากยิ่งขึ้น

1.2 ในการเขียนไม่ควรเข้มงวดมากนัก เช่น การสะกดผิดหรือวางรูปวรรณยุกต์ไม่ถูกต้อง ไม่ควรให้แก้ไขบ่อยครั้ง เพราะการแก้ไขจะทำให้เด็กเกิดอาการท้อแท้และเบื่อหน่ายการเขียน ควรให้ผ่านไปก่อนแล้วจดบันทึกข้อบกพร่องแล้วจัดกิจกรรมแก้ไขใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ กับวิธีสอนวิธีอื่นๆ เช่น การสอนแบบสื่อประสม แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนเช่น ประสบการณ์ของนักเรียน วิธีสอนของคุณครู เนื้อหา รูปภาพที่นำมาเป็นสื่อ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.

_____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2532). “หน่วยที่ 14 ชุดการสอนระดับประถมศึกษา”. ในเอกสารชุดวิชา สื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 7 – 15 . นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราชา.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2534). สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เจริญพร.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). การสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ทิพย์สุตา จงกล. (2541). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นฤดี ผิวงาม. (2545). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนเรื่อง **วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๕**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บรรหาร บุญจำเริญ. (2545). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านคำที่ออกเสียงไม่ตรงกับรูป **วรรณยุกต์ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขา การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.

ปิยนดา น่วมทอง. (2542). การเขียนสะกดคำพื้นฐาน ในแบบเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียน **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ปริศนา พลหาญ. การพัฒนาแบบฝึกทักษะหลักเกณฑ์ทางภาษาไทย สำหรับนักเรียน**ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

เพ็ญญ์ กิจระการ. (2546). **ดัชนีประสิทธิผล**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,

มณฑิรา ภักดีณรงค์. (2540). การศึกษาแบบฝึกเสริมทักษะกิจกรรมขั้นตอนที่ **5 ที่มีประสิทธิภาพและความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องยังไม่สายเกินไป วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2537) **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สนธิ สันตโยภาส. (2545). การสอนภาษาไทยแก่เด็กปฐมศึกษา. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. (2552). รายงานผลการศึกษาประจำปีการศึกษา **2552**. สระแก้ว : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2.

อรอุมา ตั้งพัฒนาสมบุญ. (2546). "**การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**." วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาหลักสูตร และการนิเทศ). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT
 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

The Development of the Spelling of Thai Words by Using Cooperative
 Learning LT Technique in Thai Creative Writing for Prathomsuksa 2 Students

ประนอม แดงงาม รองศาสตราจารย์มาลินี จุโทปะมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT กลุ่มตัวอย่างใช้เลือกโดยจำเพาะเจาะจง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านมาบสมอ อำเภอมืองบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Dependent) ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.18 / 85.42
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ การเขียนสะกดคำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบฝึกทักษะ, การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT, การเขียนสะกดคำ

ABSTRACT

The purposes of research were :1) to develop the spelling of Thai words by using cooperative learning LT technique in Thai creative writing for Prathomsuksa 2 students with the efficiency criteria set of 80/80 ; 2) to compare Prathomsuksa 2 students' achievement mean scores before and after using the spelling of Thai words by using cooperative learning LT technique in Thai creative writing for Prathomsuksa 2 students; and 3) to investigate Prathomsuksa 2 students' satisfaction after using the spelling of Thai words by using

cooperative learning LT technique in Thai creative writing for Prathomsuksa 2 students. The sample consisted of 16 Prathomsuksa 2 students in the 2nd semester, of 2010 of Ban Mapsamor School in Muang District, Buriram Province under Buriram Primary Educational Service Area Office 1, selected by purposive sampling technique. The research instruments consisted of :1) ten exercises for spelling of Thai words by using cooperative learning LT technique in Thai creative writing for Prathomsuksa 2 students; 2) ten Thai strand lesson plans; 3) a 30 – item achievement test with 3 multiple choices; and 4) a 10 - item questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by dependent samples t-test. The results of the study revealed as follows:

1. The exercises for spelling of Thai words by using cooperative learning LT technique in Thai creative writing for Prathomsuksa 2 students met the criterion of 87.18/85.42.
2. Prathomsuksa 2 students' achievement mean scores after using the spelling of Thai words by using co-operative learning LT technique in Thai creative writing for Prathomsuksa 2 students was statistical significantly higher than those of pretest mean scores at .01 level.
3. Prathomsuksa 2 students' satisfaction towards the exercises for spelling of Thai words by using cooperative learning LT technique in Thai creative writing for Prathomsuksa 2 students was at a high level.

Keyword: The Development of the Spelling of Thai Words by Using Cooperative Learning LT Technique

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ถือว่าเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย ภาษาไทยมีความสำคัญ เช่น เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจและความต้องการต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน สามารถทำให้ทำงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข ภาษาไทยยังใช้ในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อแสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านประเพณีและค่านิยมอันดีงาม โดยปรากฏในลักษณะของ วรรณคดี วรรณกรรม บทละคร เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ฯลฯ ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไปและจำเป็นอย่างยิ่งที่คนไทยทุกคนควรให้ความสำคัญและฝึกฝนให้มีทักษะทางภาษาไทย สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างถูกต้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้ภาษาไทยอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีจุดประสงค์ให้นักเรียนเรียนภาษาไทยเพื่อเป็นเครื่องมือในการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน อันได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลินและการประกอบอาชีพ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรและมีคุณภาพนั้น จึงจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันทั้งทักษะการรับเข้ามาคือ การอ่านและการฟัง กับทักษะการถ่ายทอดออกไป คือ การพูดและการเขียน ในด้านการเขียนถือว่าเป็นทักษะสุดท้ายที่ยากซับซ้อนและเป็นทักษะการถ่ายทอดที่มีความสำคัญต่อการสื่อสารเป็นอย่างยิ่ง การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และเป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญาของบุคคล โดยถือว่าเป็นการแสดงภูมิปัญญาและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียนและถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมได้อีกวิธีหนึ่ง

(วรณีย์ โสมประยูร. 2542 : 139-141) นอกจากนี้ การเขียนยังเป็นทักษะที่มีความคงทนมากกว่าทักษะอื่น เพราะสามารถจารึกเป็นตัวอักษรเก็บไว้ได้นาน ไม่ลบเลือนเร็วเหมือนการพูด ดังนั้นจึงถือได้ว่าการเขียนเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างอดีตกับปัจจุบันและปัจจุบันถึงอนาคตได้เป็นอย่างดี

ปัญหาที่สำคัญของการสอนภาษาไทยคือปัญหาด้านการเขียน โดยเฉพาะการเขียนสะกดคำที่เป็นคำยาก ลักษณะคำยากมากที่นักเรียนมีปัญหาในการเขียน 4 ประการคือ คำที่มีพยัญชนะต้นควบกล้ำ คำที่ผันด้วยวรรณยุกต์เสียงตรีและเสียงจัตวา คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด คำที่เป็นอักษรนำ และจากประสบการณ์การสอนภาษาไทยของผู้วิจัยเอง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังเขียนหนังสือไม่ถูกต้องโดยเฉพาะคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนขาดความรู้และทักษะพื้นฐานทางภาษา ขาดทักษะในการฝึกการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องโดยไม่รู้ว่าพยัญชนะตัวใดบ้างที่สามารถใช้แทนตัวสะกดในมาตราแม่ต่าง ๆ ได้ จากปัญหาดังกล่าวทำให้นักเรียนเขียนคำไม่ถูกต้อง ผิดความหมาย อ่านแล้วไม่สามารถสื่อความเข้าใจ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่ำซึ่งเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไข จากการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านมาบสมอ อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร พบว่าค่าเฉลี่ยในกลุ่มสาระภาษาไทยร้อยละ 51.00 เมื่อพิจารณาเฉพาะทักษะการเขียนแล้วมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือร้อยละ 38.00 ซึ่งนับว่าเป็นผลการประเมินที่ต่ำมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 : 2552)

การเขียนสะกดคำที่ถูกต้องเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ภาษาไทยได้ดีและมีประสิทธิภาพคนไทยทุกคนควรตระหนักถึงปัญหาของการเขียนสะกดคำผิดและช่วยกันแก้ไขปัญหายังจริงจัง โดยเฉพาะครูผู้สอนนับเป็นผู้มีบทบาทสำคัญโดยตรงที่จะช่วยทำให้นักเรียนเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง ครูควรพยายามแสวงหาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ วิธีที่จะฝึกทักษะทางภาษาไทยได้ผลดีวิธีหนึ่งคือ การฝึกด้วยแบบฝึกทักษะเพราะแบบฝึกทักษะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการสอนภาษา ดังทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546 : 59-65) ที่กล่าวว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้รับการฝึกฝนหรือการกระทำซ้ำ” นอกจากนี้แบบฝึกทักษะยังช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์และฝึกทักษะได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นจึงอาจเชื่อได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากสภาพและปัญหาการเรียนภาษาไทยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีภาระหน้าที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนภาษาไทย จึงมีความเชื่อว่าถ้านักเรียนได้รับการฝึกซ้ำบ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกทักษะจนชำนาญแล้วจะทำให้นักเรียนเขียนหนังสือได้ถูกต้อง จึงได้นำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT (Learning Together) มาใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ไพฑูริย์. 2547 : 8) การเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบนี้มีการกำหนดสถานการณ์และเงื่อนไขให้นักเรียนทำผลงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันเอกสาร การแบ่งงานที่เหมาะสม และการให้รางวัลกลุ่มซึ่งพบว่าเป็นวิธีการเรียนรู้แบบกลุ่มที่ง่าย ไม่ยุ่งยาก เหมาะกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ขั้นตอนการเรียนจะเน้นการกำหนดสถานการณ์และรูปแบบไว้ชัดเจนผู้เรียนทำผลงานเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นไปตามนโยบายหลักของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ขึ้น เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาในการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดที่นักเรียนเขียนผิดบ่อย ๆ ได้ และช่วยพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านมาบสมอ อำเภอมืองบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 16 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ชุด เนื้อหาที่นำมาใช้ในแบบฝึกทักษะ ได้แก่ คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ในหนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
 - 2.2 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ประกอบการแบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนสะกดคำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 แผน
 - 2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดความสามารถเรื่อง การเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบทดสอบใช้ก่อนฝึกและใช้หลังฝึกจำนวน 1 ชุด เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ มี 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
 - 2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ
3. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้
 - 3.1 การสร้างแบบฝึกทักษะ ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สร้างแบบฝึกทักษะทำการทดสอบเครื่องมือ (Try out) ขั้นทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ขั้นทดลองกลุ่มเล็ก และขั้นทดลองภาคสนาม นำแบบฝึกทักษะไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.2 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาวิเคราะห์จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาค้นคว้าวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแบบฝึกทักษะ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านสาระสำคัญ จุดประสงค์ ตัวชี้วัด เนื้อหา สื่อการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลในแต่ละแผนโดยใช้เกณฑ์การประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ นำคะแนนจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 10 แผน ของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 166)

3.3 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาศาสตร์และวิธีการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน วิธีการสร้างแบบทดสอบ เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ในแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงในการวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นำแบบทดสอบที่ได้ทดลอง (Try Out) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ หาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยวิธีของโลเวท (Lovett) (สมนึก ภัททิยนี. 2545 : 230)

3.4 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ กำหนดกรอบเนื้อหา แนวคิดและขอบข่ายโครงสร้างของคำถาม สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตรวจสอบด้านเนื้อหา ความถูกต้องและความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ นำคะแนนจากการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มาหาค่าเฉลี่ย แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 166)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกรายการแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดสอบก่อนทดลองสอน 1 วัน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดสอบเอง ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดการการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะ การเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ใช้เวลาในการสอน 10 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 10 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน

4.3 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) จากการทดลองสิ้นสุดลง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไปสอบถามนักเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการทดสอบค่า Dependent Samples t-test

5.3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเปรียบเทียบเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 166)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 87.18 / 85.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ผลจากการนำแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้ พบว่าแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.18 / 85.42 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 80/80 หมายความว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ได้มาจากคะแนนเฉลี่ยในการทำแบบฝึกทักษะทุกชุดของนักเรียนทุกคน (E_1) คิดเป็นร้อยละ 87.18 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ได้มาจากคะแนนเฉลี่ยการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนทุกคน (E_2) คิดเป็นร้อยละ 85.42 สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิตา แจ่มจบ (2545 : 47) ณัฐกานต์ ซาติเพชร (2549 : บทคัดย่อ) นิพล ทองคำดี (2549 : บทคัดย่อ) และพรสวรรค์ บัวโสม (2549 : 83) ได้วิจัยเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกุณา เลิกนอก (2545 : บทคัดย่อ) และสุภจิตร คงสุวรรณ (2550 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงมาตราตามตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากก่อนที่จะสร้างแบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะจนเกิดความเข้าใจ และแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบได้ผ่านการตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผ่านการประเมินความสอดคล้องด้านเนื้อหาและจุดประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญและมีการปรับแก้จนเป็นที่น่าพอใจ ตลอดจนมีการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ โดยทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง กลุ่มเล็กและภาคสนามตามขั้นตอนก่อนนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงดังที่ คำรณ ล้อมในเมือง (2548 : 10) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้เรียน และแบบฝึกที่ดีควรมีเนื้อหาตรงกับจุดประสงค์ เรียงจากง่ายไปหายาก เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียนอาจมีภาพประกอบ คำสั่งหรือคำชี้แจงสั้น ๆ มีรูปแบบที่หลากหลาย นักเรียนได้ใช้ความคิด และท้าทายความสามารถของผู้เรียน สำหรับแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นได้ยึดหลักจิตวิทยาโดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีคำสั่งที่ชัดเจน และมีภาพประกอบที่สวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน มีคำแนะนำในการใช้ มีคำชี้แจงที่ชัดเจน ทุกกิจกรรมจะมีตัวอย่างประกอบ องค์ประกอบเหล่านี้ เป็นลักษณะ

ของแบบฝึกทักษะที่ดี จึงทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ สามารถทำแบบฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิตา แฉงจบ (2545 : 47) สุกุณา เลิกนอก (2545 : บทคัดย่อ) ณัฐกานต์ ซาติเพชร (2549 : บทคัดย่อ) นิพล ทองคำดี (2549 : บทคัดย่อ) และสุกจิตร คงสุวรรณ (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของนักเรียน แบบฝึกทักษะเน้นการปฏิบัติจริง นักเรียนจึงมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแบบฝึกทักษะ ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียน เกิดการเรียนรู้ที่ถาวร และการใช้แผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้ได้ผลงานกลุ่ม ในขณะที่ทำงานนักเรียนต้องช่วยกันคิดและช่วยกันตอบคำถาม สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและทุกคนเข้าใจที่มาของคำตอบ ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนสามารถจดจำคำศัพท์ได้ และเกิดทักษะในเรื่อง การเขียนสะกด เป็นอย่างดี จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกุณา เลิกนอก (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการเรียนรู้ และแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดอยู่ในระดับมากและ ณัฐกานต์ ซาติเพชร (2549 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยากในระดับมากและมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมาจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยมีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากเมื่อนักเรียนทำได้จึงเกิดแรงจูงใจที่อยากจะทำ แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ ได้รับความสนใจมีรูปภาพประกอบสวยงาม ทำให้นักเรียน มีความสุขในการเรียน กิจกรรมในแบบฝึกทักษะเน้นการฝึกซ้ำๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยตรง ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการเรียนมากขึ้น สามารถพัฒนาการเขียนได้อย่างถูกต้อง จึงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจกับเทคนิคและวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT (Learning Together) ให้ชัดเจน รวมทั้งการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ

1.2 ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มครูควรกำชับเรื่องเวลาและกระบวนการกลุ่มการช่วยเหลือกันในกลุ่ม ความรับผิดชอบ และความถูกต้อง ความสะอาดเรียบร้อยของผลงานเพื่อเป็นการสร้างนิสัยที่ดีในการทำงาน

1.3 ควรมีการเสริมแรง เช่น กล่าวคำชมเชย หรือการให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ไม่ควรให้พร้าเพื่อจนเกินไป ตลอดจนการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการบันทึกผลคะแนนการทำแบบทดสอบ ซึ่งเป็นวิธีการเสริมแรงอีกอย่างหนึ่งที่ให้นักเรียนอยากพัฒนาตนเองให้ได้คะแนนมากขึ้น

1.4 ครูควรแจ้งผลการตรวจแบบฝึกทักษะในทุกกิจกรรมให้นักเรียนทราบทันทีเพื่อให้นักเรียนทราบผลสำเร็จและข้อบกพร่องของตนเอง เป็นการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

1.5 ครูผู้สอนสามารถนำวิธีการและการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT ไปดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาอื่น ๆ ได้ ตามความเหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละวิชา

1.6 การนำแบบฝึกทักษะไปใช้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ เพราะครูสามารถพัฒนาแบบฝึกทักษะได้อย่างหลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรจัดทำแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ ความคงทน ในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนอื่นๆ

2.3 ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะในเนื้อหาอื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คำรณ ล้อมในเมือง. (2548). คู่มือฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน เล่ม 2/1. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- ณัฐกานต์ ชาติเพชร. (2549). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลคูเมือง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นิพล ทองคำดี. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บัณฑิตา แจงจบ. (2545). การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการสะกดคำในมาตราตัวสะกด ที่มีพยัญชนะใช้หลายตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- พรสวรรค์ บัวโฮม. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการแจกลูกและสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลพรเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2542). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- สฤณ เลิกนอก. (2545). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(สาขาหลักสูตรและการสอน).
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2545). การวัดผลการศึกษา. ภาพสัณฐาน : ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2552). รายงานผลการสอบ (LAS). บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- สุภจิตร คงสุวรรณ. (2550). แผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ไสว พักขาว. (2547). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <<http://www.drsawai.com/2>. สืบค้นเมื่อ 10/09/2553.

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด
สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ
โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

EFFECTS OF CO-OPERATIVE LEARNING ACTIVITIES PLANS WITH LEARNING ACTIVITY
PACKAGES OF THAI LANGUAGE STRAND ENTITLED “READING AND WRITING WORDS WITH
IRREGULAR SPELLING” FOR PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS

บุญเชิด จงกุล อาจารย์ ดร. พญู โกจารย์ศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสายตรี 9 อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการวิจัย พบว่า

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 87.67 / 82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.53
4. ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81

คำสำคัญ : แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, ค่าดัชนีประสิทธิผล, ความพึงพอใจของนักเรียน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study effects of co-operative learning activities plans with learning activity packages of Thai language learning strand entitled “reading and writing words with irregular spelling” for Prathomsuksa 3 students with the instructional package criteria of 80/80 2) to compare student's achievement before and after using co-operative learning activities plans with learning activity packages of Thai language learning strand entitled “reading and writing words with irregular spelling” for Prathomsuksa 3 students 3) to find the effectiveness index of co-operative learning activities plans with learning activity packages of Thai language learning strand entitled “reading and writing words with irregular spelling” for Prathomsuksa 3 students and 4) to investigate the satisfaction of co-operative learning activities plans with learning activity packages of Thai language learning strand entitled “reading and writing words with irregular spelling” for Prathomsuksa 3 students. The samples were 16 students studying in Prathomsuksa 3 at Bansaitree 9 School, Bankruad District under Primary Buriram Educational Service Area Office 2 in the second semester of academic year 2010 selected by purposive random sampling. The results of this research were as follows :

1. Lesson plans with co-operative learning activities plans and packages of Thai language learning strand entitled “reading and writing words with irregular spelling” for Prathomsuksa 3 students met the efficiency criterion of 87.67/82.50 which were higher than the set criterion of 80/80.
2. The achievement of the students' posttest mean scores were higher than the pretest mean scores with the significant difference at .01 level.
3. The effectiveness index of co-operative learning activities plans with learning activity packages of Thai language learning strand entitled “reading and writing words with irregular spelling” for Prathomsuksa 3 students were in creasing 66.53 %.
4. The students' satisfaction towards using co-operative learning activities plans with learning activity packages of Thai language learning strand entitled “reading and writing words with irregular spelling” for Prathomsuksa 3 students were at the highest level with the mean score of 4.81.

Keyword (s) : Co-operative learning activities plans, The effectiveness index, The students' satisfaction, The student learning achievement.

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สำคัญยิ่งของคนไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ เพื่อเป็นเครื่องแสดงว่า ชาติไทยเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่และมีวัฒนธรรมตั้งแต่โบราณกาล นอกจากนี้ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย ที่คนไทยทุกคนต้องใช้ไปตลอดชีวิต และยังเป็นเครื่องผูกพันให้คนไทยมีความรู้สึกเป็นชาติเดียวกันอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น คนไทยทุกคนจะต้องช่วยกันบำรุงรักษาภาษา

ของตนให้ถูกต้อง บริสุทธิ์และสมบูรณ์มั่นคง ก็จะได้ชื่อที่สามารถรักษาความเป็นชาติของตนได้ด้วย การเรียนการสอนภาษาไทยจึงควรที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า มีความรู้มีทักษะ และเจตคติที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม

การอ่านและการเขียนต่างก็เป็นปัจจัยส่งเสริมซึ่งกันและกัน คือผู้ที่เขียนถูกต้องชัดเจนก็จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านด้วย ซึ่งการอ่านและการเขียนต่างก็มีส่วนสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักเรียนใช้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ผลการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่าน และในขณะเดียวกันการถ่ายทอดความรู้ก็ย่อมอาศัยทักษะการเขียนเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องจะช่วยให้การสื่อความหมายมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าเขียนสะกดคำผิด ก็จะทำให้การสื่อความหมายผิดไปด้วย ด้วยความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 12) ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นเทคนิคการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่สนองต่อหลักสูตรนี้ ดังคำกล่าวของ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 34) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากร เป็นกำลังใจให้กันและกัน คนเรียนเก่งช่วยเหลือคนเรียนอ่อน สมาชิกในกลุ่มร่วมรับผิดชอบต่อความสำเร็จของตนเองและความสำเร็จของกลุ่ม

จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาก่อนวัด 4 ตำบลหนองไผ่งาม อำเภอบ้านกรวด จำนวน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหนองไผ่งาม 1 โรงเรียนบ้านหนองไผ่งาม 2 โรงเรียนบ้านตะลุมพุก โรงเรียนบ้านสายตริ 9 และโรงเรียนบ้านสายตริ 16 ผลการประเมินพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าทำทุกวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน โรงเรียนบ้านสายตริ 9 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ที่ผ่านมาพบว่า ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549 พบว่า รายวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.50 คิดเป็นระดับ ปรับปรุง ร้อยละ 66.67 ระดับ พอใช้ ร้อยละ 33.33 ระดับ ดี ร้อยละ 0.00 ปีการศึกษา 2550 รายวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.42 ปีการศึกษา 2551 รายวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.01 และปีการศึกษา 2552 รายวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.52 นอกจากนี้ ผลการทดสอบ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 พบว่า วิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.44 ปีการศึกษา 2551 รายวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.06 และปีการศึกษา 2552 รายวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.88 ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 ปีการศึกษา 2551 และปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนบ้านสายตริ 9 จากการทดสอบปลายปีพบว่าได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 71.80 , 70.06 และ 68.20 ตามลำดับ ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายที่โรงเรียนบ้านสายตริ 9 กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75.00 ตามเกณฑ์มาตรฐานระดับ ดี ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำนั้น จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนพบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่ต่ำมากเกิดจากนักเรียนยังขาดทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนอ่านหนังสือไม่คล่อง เขียนคำศัพท์ เขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะคำศัพท์ที่ยากและมีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (โรงเรียนบ้านสายตริ 9. 2552 : 9)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่

สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และเป็นวิธีที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและแก้ปัญหาให้นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านและการเขียน จำตัวสะกดไม่ได้ และเขียนคำศัพท์ไม่ถูกต้อง จะมีพัฒนาการด้านการอ่าน เขียน ฟัง ดูและพูด คำที่มีตัวสะกดตามมาตราต่าง ๆ ได้ถูกต้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นสูงขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบที่เรียกว่า One - Group Pretest - Posttest Design

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านกรวด 4 ตำบลหนองไม้งาม อำเภอบ้านกรวด ซึ่งมี 5 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนบ้านหนองไม้งาม 1 โรงเรียนบ้านหนองไม้งาม 2 โรงเรียน บ้านตะลุมพุก โรงเรียนบ้านสายตรี 9 โรงเรียนบ้านสายตรี 16 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 159 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสายตรี 9 อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างและใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 แผน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

2.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและ การเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 ชุด จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าเฉลี่ย 4.82 แสดงว่ามีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

2.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าความยากตั้งแต่ .45 -.67 ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .49 -.84 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 10 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 80/80

3.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แต่ละชุดโดยใช้ สถิติ Dependent Samples t - test

3.3 หาค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ E.I. คำนวณตามวิธีการของเว็บ (Webb ; อ้างถึงใน สังคม ภูมิพันธ์. ม.ป.ป. : 1)

3.4 หาค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 166)

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบท้ายแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรม 9 ชุด ของนักเรียนทั้งหมดมีคะแนนเฉลี่ย 4.38 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.67 แสดงว่าค่า $E_1 = 87.67$ และคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนเฉลี่ย 24.75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.50 แสดงว่า ค่า $E_2 = 82.50$ ดังนั้น แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ $E_1/E_2 = 87.67 / 82.50$

2. คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3. ดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 คน มีค่าเท่ากับ 0.6653 หรือคิดเป็นร้อยละ 66.53 แสดงว่าดัชนีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.53

4. ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสายตรี 9 ที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมเท่ากับ 4.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13 ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 80

การอภิปรายผล

1. ผลจากการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้ พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.67 / 82.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80 / 80 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดสูงขึ้น

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6653 หรือคิดเป็นร้อยละ 66.53 แสดงว่าดัชนีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.81 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

จึงสรุปได้ว่า ผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นนวัตกรรมที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และบรรลุผลได้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การวิจัยผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียดในแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดี และจัดทำและจัดหาสื่อการเรียน เช่น บัตรภาพ บัตรคำ เกมต่าง ๆ ให้พร้อมก่อน จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ

1.2 การจัดการเรียนรู้และการใช้ชุดกิจกรรม นักเรียนมีความแตกต่างกัน มีศักยภาพไม่เท่าเทียมกัน ครูต้องคอยดูแลและแนะนำช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยคนเก่งช่วยเหลือคนอ่อน ช่วยกันทำงานและส่งงานพร้อมกัน

1.3 ควรมีการเสริมแรงเป็นระยะ ๆ เมื่อนักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมได้ถูกต้องเหมาะสม เช่น การกล่าวคำชมเชย หรือการให้ของรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ไม่ควรให้พร่ำเพรื่อจนเกินไปและอธิบายไม่ให้นักเรียนพัฒนาตนเอง เพื่อหวังรางวัลตอบแทนเพียงอย่างเดียว ตลอดจนการให้นักเรียนได้บันทึกผลคะแนนการทำแบบทดสอบ แบบฝึก ในแบบบันทึกความก้าวหน้าของตนเอง ก็เป็นการเสริมแรงอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนอยากพัฒนาตนเองให้ได้คะแนนดีขึ้น

1.4 ควรตรวจแบบฝึก แบบทดสอบและให้นักเรียนทราบผลในทันที จะช่วยให้นักเรียนกระตือรือร้น เพราะได้รู้จุดเด่น จุดด้อย ในการพัฒนาการเรียนของตนเอง

1.5 ในระหว่างทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อหาประสิทธิภาพ ควรมีผู้ช่วยเพื่อจดบันทึกและสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อเก็บข้อมูล

1.6 ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง และควรจัดทำในทุกระดับชั้น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551** กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ดาราณี โพธิ์ไทร. (2552). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำที่ไม่ตรง ตามมาตราตัวสะกด โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทองสุข วงศ์ทิพย์. (2550). **การสร้างชุดกิจกรรมเสริมทักษะ การเขียนสะกดคำภาษาไทยตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

- ทัศนียา แก้วคงคำ. (2550). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียน **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวัดผลประเมินผล. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- โรงเรียนบ้านสายตรี 9. (2552). รายงานข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา **2549 - 2550**. โรงเรียนบ้านสายตรี 9 อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.
- ฤชทัย ไชยขาว. (2551). การปฏิบัติการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2** โรงเรียนบ้านเป่า (รัฐราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:วัฒนาพานิช.
- สังคม ภูมิพันธ์. (ม.ป.ป.) **ดัชนีประสิทธิผล**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

THE DEVELOPMENT OF CREATIVE WRITING EXERCISES THROUGH STAD COOPERATIVE LEARNING
IN ENGLISH COURSE FOR PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS

สุรรัตน์ แยมศรี รองศาสตราจารย์มาลีณี จุฑาปะมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการณ
สาขาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย1) เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างใช้ประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านคูบอน อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน12 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยได้แก่ แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 18 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 18 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 10 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า

1. แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.49/83.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาแบบฝึกทักษะ, การเขียนเชิงสร้างสรรค์, การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop creative writing exercises through STAD cooperative learning in English course for Prathomsuksa 5 students, 2) to compare the English learning achievement of Prathomsuksa 5 students before and after using these exercises, and 3) to study the students' satisfactions towards these exercises. The population were 12 fifth graders studying in academic year 2010 of Bankoobon School in Khumuang District, Buriram Province. The instruments used for data

collecting were 18 sets of English creative writing packages, 30 items of achievement test, and 10 items of students' satisfaction questionnaire. The findings were as follows :

1. The creative writing exercise had an effectiveness index of 84.49/83.61 which was higher than the criteria set.
2. The students' learning achievement after using creative writing exercise was higher than before using these exercises with the significant difference at .05 level.
3. The students' satisfaction towards creative writing exercises as a whole were at high levels

Keyword (s) : development of creative writing exercise, Creative Writing, Through Stad Cooperative Learning, The student learning achievement

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ เป็นสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ ประกอบกับในยุคนี้เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีที่ต้องใช้ทักษะทางภาษาอังกฤษ ดังที่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 220-221) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดังกล่าว สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไว้เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิด วัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ การเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต การเขียนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ เพราะในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องอาศัยการเขียนเป็นพื้นฐาน การเขียนจึงเป็นทักษะที่ผู้เรียนทุกระดับชั้นต้องเรียนและฝึกฝนอย่างจริงจัง

จากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System : LAS) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคูบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีผลการทดสอบวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับ ปรับปรุง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. 2553 : 5) โดยเฉพาะในหน่วยเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการฝึกทักษะการเขียนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการคิด และพัฒนาจินตนาการทางอารมณ์ของนักเรียนให้ดีขึ้น แต่การสอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีนั้น นอกจากครูจะใช้สื่อประกอบการสอนแล้ววิธีการสอนของครูก็มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดจินตนาการ การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เนื่องจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เป็นการนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนข้อเท็จจริง เกิดความคิดรวบยอด ค้นหาสิ่งที่คำตอบชัดเจนแน่นอน โดยผู้เรียนต้องทำงานภายในกลุ่มที่มีสมาชิกจำนวน 4 – 5 คนที่มีความสามารถแตกต่างกันทุกคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งในกลุ่มมีกฎ กติกา ข้อตกลง มีความรับผิดชอบช่วยเหลือกันและกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ยอมรับความแตกต่างและความสามารถของเพื่อนในกลุ่ม มีการช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้เข้าใจเนื้อหา และมีการประเมินสิ่งที่เรียนไปแล้วโดยมีการทดสอบเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม แล้วนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มเป็นคะแนนกลุ่มมาหาค่าเฉลี่ย กลุ่มที่มีคะแนนถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับรางวัลหรือการชมเชย ดังนั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD นี้จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ข้อค้นพบที่ได้จะทำให้ได้รับองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปขยายผลในมิติการพัฒนาผลสัมฤทธิ์รายวิชาภาษาอังกฤษที่มีปัญหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรูปแบบของการบูรณาการแบบสหวิทยาการกับรายวิชาอื่น ๆ เป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ในรูปแบบที่เรียกว่า One-Group Pretest-Posttest Design กลุ่มเดียว แต่มีการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านคูบอน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้สร้างและใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้
 - 2.1 แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 18 ชุดซึ่งแต่ละชุดมีคะแนนการวัดทักษะการเขียน คะแนนเต็มชุดละ 20 คะแนน
 - 2.2 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อประกอบการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 18 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง ใช้เวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวม 20 ชั่วโมง รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน
 - 2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อทดสอบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังจากที่นักเรียนใช้แบบฝึกทักษะครบทุกฉบับ ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าความยากรายข้อ ตั้งแต่ .20 ถึง .80 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .20 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8349
 - 2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้
 - 3.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 80/80

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สถิติ Dependent Samples t-test

3.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังแสดงในตาราง 1-2

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 E_1/E_2 ตาม เกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ
คะแนนการทำแบบฝึกทักษะ (E_1)	360	304.17	1.22	84.49
คะแนนการทำแบบทดสอบหลังการทำแบบฝึกทักษะ (E_2)	30	25.08	1.78	83.61

จากตาราง 1 พบว่าแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.49/83.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80ที่ตั้งไว้

ตาราง 2 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพ	N	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	S.D.	t
คะแนนการทำแบบฝึกทักษะ (E_1)	12	84.49	1.22	49.804*
คะแนนการทำแบบทดสอบหลังการทำแบบฝึกทักษะ (E_2)	12	83.61	1.78	13.861*

จากตาราง 2 พบว่า เมื่อนำไปทดสอบสมมุติฐานการวิจัยตามสูตรจะได้ค่า t ของ (E_1) เท่ากับ 49.804 และค่า t ของ (E_2) เท่ากับ 13.861 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความแตกต่าง คะแนนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการทดสอบจำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน

กลุ่มตัวอย่าง	N	D	$\sum D^2$	$(\sum D)^2$	t
ก่อนฝึก	12	134.00	1582.00	17956	13.861*
หลังฝึก	12				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า (t_{05} , $df = 11$) = 2.790)

จากตาราง 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60

การอภิปรายผล

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายดังนี้ แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.49/83.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 เนื่องจากผู้วิจัยสร้างแบบฝึกทักษะอย่างมีระบบตามขั้นตอนโดยการศึกษาทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผศ.ดร. ปัญญารัตนศิริ (2540 : 17) ที่กล่าวว่าลักษณะแบบฝึกที่ดีต้องสร้างตามหลักจิตวิทยา ควรมีหลายรูปแบบแบบฝึกแต่ละชุดควรมีระยะสั้นเรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีการประเมินขณะฝึก และแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างยังผ่านการตรวจและแนะนำจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ กล่าวแสดงออก พัฒนาตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทั้งนี้จากการสังเกตของครูผู้สอน การสัมภาษณ์ และการตรวจแบบฝึกทักษะ การตรวจแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับวิลมรตัน สุนทรโรจน์ (2546 : 28) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD เป็นการสอนในชั้นเรียนที่มีการแบ่งเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม แต่ละทีมหรือกลุ่มแบ่งแบบความสามารถของนักเรียน เก่ง ปานกลางอ่อน แล้วให้นักเรียนแต่ละทีมร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมช่วยเหลือกันเป็นทีม หลังจากเรียนแต่ละเนื้อหาให้นักเรียนต้องทำแบบทดสอบย่อยเป็นรายบุคคล แล้วนำคะแนนของสมาชิกในทีมมารวมกันนักเรียนที่ตอบคำถามหรือปฏิบัติกิจกรรมได้ดีขึ้นจะได้คะแนนพิเศษเป็นรางวัล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมแบบ

ร่วมมือเทคนิค STAD อย่างเป็นระบบทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์และจากการสังเกตและสัมภาษณ์นักเรียนหลังการได้รับการด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้คือ นักเรียนมีความสนุกสนานการเรียน นักเรียนได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่ม นักเรียนมีส่วนช่วยเหลือกลุ่ม นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนๆในกลุ่ม และ นักเรียนรู้สึกชอบต่อการทำงานกลุ่ม ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ที่กล่าวว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งเพราะการจัดการจัดการเรียนการสอนเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคม มีการปฏิสัมพันธ์กัน การทำงานเป็นกระบวนการกลุ่มมีการช่วยเหลือและรับผิดชอบร่วมกัน มีการยอมรับความแตกต่างระหว่างเพื่อน กิจกรรมในแบบฝึกแต่ละแบบฝึกสร้างความสนใจ ทำทนายความสามารถ อันส่งผลให้ทุกคนมีความสุขในการเรียนหรือการทำงาน จึงทำให้ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกานต์ ตันทิพย์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยนี้ครูผู้สอนควรนำการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและครูควรได้มีการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะอยู่เสมอ ๆ ด้วยการจดบันทึกปัญหาที่พบในขณะที่ทำแบบฝึกทักษะของนักเรียนในแต่ละครั้งเพื่อนำข้อบกพร่องที่ค้นพบนำไปแก้ไขต่อไป และที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนหากชั่วโมงใดที่ประสบปัญหาเรื่องตัวแปรแทรกซ้อนซึ่งทำให้นักเรียนมีสมาธิน้อยในการเรียน รีบร้อนที่จะทำให้กิจกรรมจบอย่างรวดเร็ว เช่น มีกิจกรรมต่างๆที่นักเรียนสนใจมากกว่า ต้องการไปร่วม อยากรู้อยากเห็น ครูควรทำการทดลองกิจกรรมนั้นใหม่อีกครั้งเพื่อให้ผลการทดลองได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการจัดทำแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ด้วยเพื่อส่งเสริมการเขียนสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการเรียนระหว่าง นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคSTAD วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนอื่น ๆ

2.3 ควรศึกษาผลการเรียนรู้ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาภาษาอังกฤษกับนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อนแต่ปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมในแต่ละแบบฝึกทักษะให้เหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน

2.4 ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะในเนื้อหาอื่น และระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551** กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ณัฐกานต์ ตันทิพย์. (2546). **การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). อุดรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ผกาดี ปัญญวรรณศิริ. (2540). **การสร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ร ล และพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว เพื่อใช้เสริมการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2546 กรกฎาคม). **“การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning).”** วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 9(1) : 30–37 ;.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4. (2553). **รายงานผลการศึกษา. บุรีรัมย์ : กลุ่มงานวัดและประเมินติดตามผลการศึกษา.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

**THE EFFECT OF READING AND WRITING CLUSTER WORDS EXERCISES USED
FOR PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS.**

มณฑา จันทรไช้ อาจารย์ ดร.สุรัชย์ ปิยานุกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่าน และการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ก่อนและหลังการใช้ แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านวังวนอำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว จำนวน 19 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียน และหลังเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า

1) แบบฝึกทักษะการอ่าน และการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.38/87.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80

2) นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่ากับ 69.04

4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ผลการใช้แบบฝึกทักษะ, การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) study the effectiveness of reading and writing cluster words exercises for Prathomsuksa 4 students to meet criteria 80/80 2) compare the reading and writing achievement before and after learning through the exercises for Prathomsuksa 4 students, 3) study the effectiveness index of reading and writing cluster words exercises for Prathomsuksa 4 students, and 4) study the satisfaction of those students towards the exercise packages. The sample of this study were 19 Prathomsuksa 4 students of Banwangwon School in Klonghad District, under Sakaeo Educational Service Area Office 1, studying in the second

semester of academic year 2010. The researcher selected the samples by purposive sampling. The instruments employed in this study were 1) 14 sets of exercises of reading and writing words exercises for Prathomsuksa 4 students, 2) 30 – item pre and post achievement tests, and 3) the questionnaire asking for the package satisfaction. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, and dependent Sample t- test. The results of the study were as follows:

1) The effectiveness of reading and writing cluster words exercises for Prathomsuksa 4 students had the effectiveness of 85.38/87.02 which was higher than the set criteria.

2) The student's reading achievement scores after learning through the packages of reading and writing cluster words exercises for Prathomsuksa 4 students were higher than before learning at the level of .05

3) The effectiveness index of reading and writing cluster words exercises for Prathomsuksa 4 students was at 69.54

4) The student's satisfaction towards the learning with reading and writing cluster words exercises used for Prathomsuksa 4 students was at the 'most level'.

Keyword(s): Exercises, Reading and Writing Cluster Words

บทนำ

ภาษาไทยของคนไทยใช้สื่อสาร	เป็นผลงานบรรพบุรุษผู้สร้างสรรค์
ให้ภาษาไทยคนไทยไปทราบนาน	เพื่อลูกหลานมีภาษาน่าชื่นชม
ภูมิปัญญาของคนไทยก้าวไกลนัก	เอกลักษณ์ของชาติไทยได้สั่งสม
ประเพณีวัฒนธรรมล้ำนียม	ล้ำค่าสมเป็นสมบัติของชาติไทย

จากบทร่ายกรองที่ผู้วิจัยได้ประพันธ์ขึ้นมานี้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของภาษาไทยว่าเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของบรรพบุรุษของไทย ที่เล็งเห็นความสำคัญภาษาไทย เพื่อให้ลูกหลานของไทยได้ใช้ภาษาในการสื่อสารแลกเปลี่ยนประเทศอื่น ๆ ภาษาไทยไม่เหมือนภาษาอื่น ๆ เป็นภูมิปัญญาที่ก้าวไกล เพราะภาษาไทยมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย เป็นภาษาที่สวยงามในด้านที่มีความไพเราะ มีคำศัพท์ให้ใช้ได้อย่างหลากหลาย ทั้งรูปแบบการใช้ฐานะของผู้ใช้ ตลอดจนคำในภาษาไทยทุกคำยังแฝงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของไทย ด้วยเหตุนี้ภาษาไทยจึงถือว่าเป็นสมบัติอันล้ำค่าที่คนไทยทุกคนควรอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติสืบต่อไป

ด้วยเหตุที่ภาษาไทยมีความสำคัญและทรงคุณค่า คนไทยจึงควรเอาใจใส่ ปรับปรุงการใช้ ภาษาไทยให้สมคุณค่าที่สุด ครูผู้สอนภาษาไทยจึงควรตระหนักในคุณค่าของภาษาไทยและ หมั่นปรับปรุงวิธีการสอนในอันที่จะถ่ายทอดความรู้วิชาภาษาไทยเพื่อให้นักเรียนมีความรัก และเห็นคุณค่าของภาษาไทย เพื่อไม่ให้มีปัญหาในการจัดการศึกษา ซึ่ง สาลี รักสุทธี กล่าวว่า ปัญหาที่พบอย่างซ้ำซากของการจัดการศึกษาไทยที่น่าตกใจอย่างหนึ่งก็คือ นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ที่บอกว่าน่าตกใจก็เพราะว่าทั้ง ๆ ที่เป็นเด็กไทย ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน และสอนโดยครูไทยด้วย แต่เหตุใดเด็กไทยจึงยังอ่านภาษาไทย ถึงขั้นอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ มีหนังสือปัญหานี้มีอยู่ทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงมัธยม จึงกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาระดับวิกฤติ รัฐบาลจึงให้ “การอ่านเป็นนโยบายแห่งชาติ” ทั้งนี้ เพราะการอ่านและเขียนภาษาไทยถือเป็นหัวใจของการเรียนรู้ ซึ่งหากนักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ก็จะส่งผลต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ ด้วย สอดคล้องกับ เถลิงกิจ แก้วเสน่ห์ (2545:3) ได้กล่าวถึง ความสำเร็จในชีวิตการเรียนการศึกษา และการประกอบอาชีพหลายอย่าง ขึ้นอยู่กับการอ่าน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่ง ถ้าคิดให้ละเอียดลึกซึ้งแล้ว จะเห็นได้ว่าในชีวิตของคนเรานั้นแทบทุกอาชีพและระดับชั้นไม่อาจหลีกเลี่ยงการอ่านได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียน

นิสิต นักศึกษา ใช้ชีวิตส่วนใหญ่เพื่อการอ่าน การอ่านออกเสียง ร ล ไม่ถูกต้องชัดเจนมักจะเป็นอุปสรรคขัดขวางความสำเร็จในชีวิตของตนเองไม่ใช่น้อย คงไม่มีใครหรือบริษัทใดจ้างคนที่ออกเสียง ร ล หรือคำควบกล้ำไม่ถูกต้องชัดเจน ให้เป็นประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ได้มีนักวิจัยได้ทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียนภาษาไทย เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ อาทิเช่น อารงค์ ใจรงกา (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านออกเสียงหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว สูงถึงร้อยละ 78.86 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนใช้แบบฝึก และหลังการใช้แบบฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ จุฑามาศ ศรีวิลัย (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว โดยใช้ภาพประกอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านมีค่าเป็น 91.76 / 92.69 นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 91.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรก นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านคำควบกล้ำ ร ล ว ได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 92.69 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการประเมินคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านวังวน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การประเมินระดับชาติหรือข้อสอบแห่งชาติ (National Assessment หรือ National Test) ในปีการศึกษา 2551 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยค่อนข้างต่ำ ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคะแนนต่ำมาก คือมีคะแนนร้อยละ 40.53 ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6) ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยที่ต่ำกว่าเกณฑ์ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูโรงเรียนนี้จึงต้องหาแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้มีระดับสูงขึ้น เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านวังวน สมควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะเป็นระดับการวางรากฐานการศึกษา ถ้านักเรียนมีความรู้พื้นฐานดี ก็จะสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในวิชาอื่นได้ดีและมีผลสัมฤทธิ์สูงไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและ การเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำของนักเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ที่ระดับนัยสำคัญ .05
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ มีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่าร้อยละ 50
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ในเขตตำบลชัยมงคล อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนบ้านนาดี โรงเรียนบ้านวังยาง และโรงเรียนบ้านวังวน ใช้โรงเรียนละ 1 ห้อง จำนวนนักเรียน คือ โรงเรียนบ้านนาดี 19 คน โรงเรียนบ้านวังยาง 7 คน และโรงเรียนบ้านวังวน 19 คน รวมทั้งสิ้น 45 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านวังวน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 19 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ คือ แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. ตัวแปรตาม คือ

2.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำของนักเรียนเรื่องการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. เวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลาสอน 3 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. เนื้อหา เป็นแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ 15 ชุด ใช้เวลาทดลอง ชุดละ 1 ชั่วโมง รวมเวลา 15 ชั่วโมง (ไม่รวมทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน) โดยใช้ คำควบกล้ำ ที่เป็นปัญหาทั่วไปและคำควบกล้ำที่มีอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งแยกตามชนิดของ คำควบกล้ำได้ดังนี้ 1) คำควบกล้ำ กร 2) คำควบกล้ำ กล 3) คำควบกล้ำ กว 4) คำควบกล้ำ ขร, ขล

5) คำควบกล้ำ ขว 6) คำควบกล้ำ คร 7) คำควบกล้ำ คล 8) คำควบกล้ำ คว 9) คำควบกล้ำ ตร 10) คำควบกล้ำ พร 11) คำควบกล้ำ ปล 12) คำควบกล้ำ ผล 13) คำควบกล้ำ พร และ 14) คำควบกล้ำ พล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 14 ชุด

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 แผน

1.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

1.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

โดยมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จัดทำแผนการจัด การเรียนรู้ ให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ แนะนำ นำแผนการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุง แก้ไข และนำไปใช้

2. การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ โดยจัดทำแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ 14 แบบฝึก โดยแต่ละแบบฝึกทักษะ จะให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ทางภาษา การฝึกสะกดคำและแจกลูกคำ อ่านจำคำศัพท์ ดูภาพทราบคำ คำคล้องจอง ร้อยกรองพาเพลิน เมื่อสร้างเสร็จแล้ว นำแบบฝึกทักษะให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ แนะนำ ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำแบบฝึกทักษะมาปรับปรุง แก้ไข และนำไปใช้

3. การสร้างแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามแบบวัดของ ลิเคิร์ท (Likert) จากนั้นให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ แนะนำ ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไข และนำไปใช้

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านวังวน จำนวน 19 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้ทดลองเองและใช้เวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์นั้น ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ประเมินก่อนการทดลอง (Pre-test) ก่อนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนจะต้องทำการประเมินก่อนการทดลองใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบ ประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วบันทึกผลการประเมินไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลองเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้น

2.3 ทำการประเมินหลังการสอน(Post-test) เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้ง 14 ชุด จบลง จะทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบประเมินการอ่านและการเขียนฉบับเดิม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ โดยการทดสอบค่าสถิติ t (Dependent Sample t – test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.3 หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้วิธีของกูดแมน เฟลทเซอร์และไนเดอร์

3.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่าน และการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.38/87.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ถือได้ว่าแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดทำขึ้น มีประสิทธิภาพเชื่อถือได้

2 นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำมากขึ้น

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านและ การเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่ากับร้อยละ 87.02 ถือได้ว่านักเรียนมีความก้าวหน้า ในการเรียนเรื่องการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำสูงขึ้น

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 85.38/87.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

สาเหตุที่แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะมีการพัฒนาเป็นลำดับ ได้ผ่านขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม โดยศึกษาจากหลักสูตร เนื้อหา เทคนิคการสร้างจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการสร้างและได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้รับการตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เมื่อแบบฝึกทักษะผ่านการตรวจเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แล้วผู้วิจัยได้นำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน ของชัยยงค์ พรหมวงศ์

(2537:494 - 495) นั่นคือการหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนักเรียนจำนวน 3 คน ซึ่งผลที่ได้ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุง ดังนี้คือ ปรับคำชี้แจงให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมให้เหมาะสม เมื่อปรับปรุงแล้วได้นำไปทดลองหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็กจำนวน 10 คน ผลปรากฏว่ามีประสิทธิภาพคือ 82.05/85.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว จึงนำไปหาประสิทธิภาพภาคสนาม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 19 คน ซึ่งเป็นการหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังกล่าว จึงทำให้ แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อย่างชัดเจน

จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนหลังการใช้ แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ หลังการใช้แบบฝึกซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรณิการ์ ภิมาลัย (2547 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าเยี่ยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน คำควบกล้ำ โดยใช้รูปแบบ การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ แล้วนักเรียนสามารถพัฒนาทักษะ ในการอ่าน และมีความสามารถในการอ่านคำควบกล้ำของตนเองได้คล่องขึ้น ถูกต้องชัดเจนและรวดเร็วขึ้น แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.99/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.6954 ซึ่งหมายความว่านักเรียน ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 69.54 ตามแนวคิดของฮอฟแลนด์ (Hovland,1949 : unpagged ; อ้างถึงใน เษชัญ กิจระการ 2546 : 1) ที่ได้เสนอดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งได้จากการหาความแตกต่างของ การทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำได้เพิ่มขึ้นได้ ฮอฟแลนด์ เสนอว่าค่าความสัมพันธ์ของทดลองจะสามารถทำได้อย่างถูกต้องแน่นอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุดดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อ แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีการพัฒนาในด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและน่าพอใจ

4. ความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัยความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะแบบฝึกที่สร้างขึ้นเป็นสื่อที่นักเรียนสนใจ มีภาพประกอบสวยงาม เหมาะสมกับนักเรียนจึงช่วยสร้างความสนใจและช่วยผู้เรียนได้ฝึกภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ได้เรียนรู้จากสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยากขึ้น เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยจัดเนื้อหาของแบบฝึกให้เป็นไปตามลำดับขั้น แบบฝึกที่สร้างขึ้นได้มีการกำหนดจุดประสงค์ของแบบฝึกไว้ชัดเจน มีกิจกรรมหลากหลาย มีคำสั่งที่ชัดเจน นักเรียนสามารถเข้าใจและทำได้ด้วยตนเอง รวมทั้งแบบฝึกที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามขั้นตอน มีการปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนจึงมีทัศนคติที่ดีต่อการ

อ่านและการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนินฐา จิตศรัทธา(2549 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะ ในระดับพึงพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1.ครูผู้สอนควรศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำให้เข้าใจและดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ควรปรับเนื้อหาของแบบฝึกทักษะให้มีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนให้มากที่สุด เพื่อจะได้เห็นประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะได้ชัดเจน

1.2. ครูผู้สอนควรรหาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อฝึกทักษะให้นักเรียนได้อ่านออกเสียงและเขียนคำควบกล้ำ ร ล ว ได้อย่างถูกต้อง

1.3. ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนได้ฝึกสะกดคำอ่านได้อย่างถูกต้องก่อนฝึกทักษะ การอ่านคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกทักษะ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว โดยใช้แบบฝึกทักษะกับการสอนรูปแบบอื่น ๆ เช่น 4 MAT

2.2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงโดยใช้แบบฝึกทักษะในกลุ่มสาระอื่น ๆ ในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาความสามารถทางการอ่านและเขียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ ภิมาลย์. (2547). การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน

เรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชนินฐา จิตศรัทธา.(2549). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ วิชาภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

มหาสารคาม:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จุฑามาศ ศรีวิลัย. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว โดยใช้ภาพประกอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์.(2537). เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

เถกิงกิจ แก้วเสน่ห์. (2545). อ่านอย่างไรอ่านให้ดี. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.

เผชิญ กิจระการ. (2542). ดัชนีประสิทธิผล. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อานงค์ ไจรงกา.(2547).การพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ผลการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2
Effects of Basic Scientific Process Skill Exercises for the 2nd Yaer Kindergarteners

ชบาไพร รัตนกาญจน์ อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยานุกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหลัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) นำไปทดลองสอนในจำนวน 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 20 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนอนุบาลปีที่ 2 แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน E_1/E_2 E.I. และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดย Dependent Samples t- test ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.58/87.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งได้รับการฝึกโดยแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานมีค่าเท่ากับ .80 แสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก ดังนั้นแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.58 / 87.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 และความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก แสดงว่าแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน นี้มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนระดับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ประสิทธิภาพ, ความพึงพอใจ, แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to determine the efficiency of the process and practice of basic science for the 2nd year kindergartens with the criteria set at 80/80, 2) to compare the students' learning

achievement skills of basic scientific process for the 2nd year kindergarteners before and after using the practice of basic scientific process, 3) to examine the index of effectiveness of the basic scientific process skills, and 4) to study the satisfaction of students on learning skills by using the practice of basic scientific process. The samples were 20 2nd year kindergarteners studying in the second semester of the academic year 2010 at Ban Lak School under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, selected by using cluster random sampling technique. The basic scientific process skills were employed with 9 weeks for 2 days a week and 20 minutes a day. The research instruments were 1) 18 experienced plans management of basic scientific process skills, 2) 18 sets of the practice of basic scientific process skills, 3) the achievement tests with its reliability at 0.812, and 4) students' satisfaction assessment towards the learning management by using the basic scientific process. The statistics used to analyze the collected data were mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The findings were as follows: 1) The effects of the basic scientific process were effectively at 83.58/87.16, which were higher than the set criteria at 80/80. 2) The 2nd year kindergarteners' learning achievement scores who learned by the basic scientific process after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance. 3) Index of the effectiveness of the basic scientific process skills equaled 0.8 which was 80% students reported that they were developed.

4) The 2nd year kindergarteners were satisfied toward the basic scientific process skills as a whole at "high" levels.

Keywords: effectiveness, achievement, efficiency, satisfaction, scientific Process Skill Exercises

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้กับเด็กที่มีอายุ 3-6 ปีให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และเน้นการพัฒนา กล้ามเนื้อเล็ก – ใหญ่ ผักประสาทสัมผัสทั้งห้า – หู ตา พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ ให้ผู้เรียนมีอารมณ์แจ่มใส เบิกบาน สามารถควบคุมอารมณ์ได้และมีวินัยในตนเอง พัฒนาการด้านสังคม ให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและผู้อื่นสามารถ อยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ส่วนพัฒนาการด้านสติปัญญา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาด้านภาษา คณิตศาสตร์ ผัก การคิดแก้ปัญหาและการใช้เหตุผล โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เห็นทางตา ได้ยินทางหู ได้ดมกลิ่นทางจมูก ได้ ชิมรสทางลิ้น และได้สัมผัสทางผิวหนัง ดังนั้น การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาให้กับเด็กปฐมวัย ควรจัด สิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาส ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าใน

การเรียนรู้โดยเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและก้าวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัว ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นับว่าเป็นเครื่องมือ หรือวิธีการที่สำคัญในกระบวนการค้นคว้า วิเคราะห์ผลงาน แก้ปัญหาต่าง ๆ และเป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการ แสวงหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาได้ปัญหาหนึ่งอย่างคล่องแคล่วชำนาญ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับ ความเห็นของ รัตมี แสงสุวรรณ (2552 : 2) ว่าเด็กสามารถเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้เพราะสิ่งแวดล้อมกับตัวเด็กเป็น วิทยาศาสตร์ทั้งหมด วิทยาศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาชีวิตของเด็ก เด็กสามารถเรียนวิทยาศาสตร์ ได้เพราะวิทยาศาสตร์ช่วยพัฒนาการคิด ดังนั้นเด็กปฐมวัยจึงควรได้รับการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นั้นต้องเริ่มจากทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการวัด ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการลงความเห็น และ ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างมิติกับเวลา โดยการจัดประสบการณ์และการใช้วัสดุเครื่องมือที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ 2551: 167)

จากผลการศึกษารูปได้ว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถส่งเสริมได้โดยการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกตทดลอง ลงมือปฏิบัติจริง และการเรียนรู้จากการเข้าไปสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมโดยตรงด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เด็กได้ฝึกคิด ตัดสินใจ หาเหตุผล รู้จักแก้ปัญหาและเรียนรู้ตามวุฒิภาวะของเด็ก และนอกจากนี้ แบบฝึกยังเป็นอีกหนึ่งนวัตกรรมหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนทุกระดับชั้นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพราะแบบฝึกช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้นนักเรียนมีความเชื่อมั่นในการแสวงหาความรู้ ฝึกความรับผิดชอบ และสามารถประเมินผลงานของตนเองได้ อีกทั้งสนองความต้องการในการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล เพราะเป็นการศึกษาด้วยความสนใจสมัครใจ พอใจและพร้อมที่จะเรียน อันส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ จดจำได้ดีและรวดเร็วนอกจากนี้แบบฝึกยังช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่น จุดบกพร่องของนักเรียนแต่ละคน อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้แบบฝึกเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพราะทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานเป็นทักษะที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาที่มุ่งให้เด็กรู้จักคิดหาเหตุผลให้เกิดความเข้าใจและรู้จักตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท คือ 1) แผนการจัดประสบการณ์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน จำนวน 18 แผน 2) แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 18 ชุด พร้อมคู่มือการใช้แบบฝึก 3) แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 แบบรูปภาพชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ พร้อมคู่มือการใช้ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 1 ฉบับ มีรายการประเมิน จำนวน 8 ข้อ ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 กลุ่มโรงเรียนตำบลเขาหินเหนือก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 ห้อง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเขาหินเหนือก โรงเรียนบ้านตรุง โรงเรียนบ้านห้วย โรงเรียนบ้านศรีสุข และโรงเรียนบ้านหลัก รวม 58 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหลัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อำเภอบ้าน

กรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้อง รวม 20 คนได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

สรุปผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ (E_1 , E_2) เท่ากับ 83.58/87.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. ผลพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งได้รับการฝึกใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานมีค่าเท่ากับ .80 แสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 80
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับอนุบาลปีที่ 2 ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลจากการนำแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับอนุบาลปีที่ 2 ได้นำไปใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหลัก พบว่าแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ คือ 83.58 / 87.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ (80/80) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีแนวคิดในการสร้างแบบฝึกมีสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ด้านการจัดประสบการณ์ นักเรียนจากแบบฝึกที่มีรูปภาพที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตนัย คงสิม (2550 :บทคัดย่อ) จำเียร ธนดักขร (2550 : บทคัดย่อ) สมหมาย อินทร์กลั่น (2550 : บทคัดย่อ) และวาสนา มาลาทอง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่าแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับอนุบาล ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยได้หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับอนุบาลปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

ในการสร้างแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ได้ผ่านกระบวนการตามขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เทคนิควิธีการ หลักการที่เป็นแนวทางในการนำไปสู่การเรียนรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและได้วิเคราะห์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ออกเป็น 6 ทักษะ จัดทำแบบฝึก 18 ชุด โดยมีคู่มือการใช้ คำชี้แจง ใช้อย่างที่นักเรียนเคยเห็นและคุ้นเคยเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนซึ่งเป็นลักษณะที่ดีของแบบฝึก สอดคล้องกับหลักการสร้างแบบฝึกของจิตา สอนองนา รด (2542 : 26-27) ที่กล่าวว่าแบบฝึกที่ดีควรเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัย รูปแบบการฝึกต้องสร้างความสนใจ เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีคำชี้แจงสั้นๆ คำสั่งกะทัดรัด ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย ใช้เวลาไม่นานเกินไป และสร้างหลายรูปแบบเพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อหน่าย

นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำและผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญอีกทั้งผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทำแบบฝึกด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน

2. ผลพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งได้รับการฝึกโดยแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นแสดงว่า ผลพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับชั้นอนุบาลปีที่ 2 สูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฏฐธัญญาณี เพชรผา (2548 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.56/82.20 ซึ่ง สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และหลังการใช้แบบฝึกทักษะแล้ว นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และวาสนา มาลาทอง (2551: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องรายงานการสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.69/87.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมีคะแนนผลพัฒนาการหลังการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ดัชนีประสิทธิผลของ แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ .80 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 80 ซึ่งอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของแก้วอุตร เชื้อหาญ (2545 :บทคัดย่อ) พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.55 ซึ่งแสดงว่ามีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 55.00 และผลการวิจัยของ นฤมล สังข์พุทธินันท์ (2546:บทคัดย่อ) พบว่ามีดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.65 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 65.00 และงานวิจัยของ เจริญ วรนาถนฤมล (2547:83) พบว่ามีดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6340 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 63.40 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังนี้ ผู้วิจัยได้จัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกคิดหาคำตอบด้วยตนเอง โดยจัดให้มีสื่อของจริงและรูปภาพ มีความน่าสนใจ ชวนให้คิด อยากตอบอยากฝึกทำ แข่งขันกันเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ครูคอยให้คำแนะนำ เสริมแรงเพื่อให้ มีความพร้อมทางการเรียนเป็นอย่างดี

4. นักเรียน มีความพึงพอใจที่ได้เรียนด้วย แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จากการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีคะแนนความพึงพอใจร้อยละ 95.66 อาจเนื่องมาจาก แบบฝึกที่สร้างขึ้น กิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมระบายสีตามความคิดของตนเองอย่างอิสระ ทำให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภานุวิชญ์ จันท้าว (2551:บทคัดย่อ) บุญมา เญยบัว (2553: บทคัดย่อ) และสายหยุด กิจสุวรรณ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามที่กำหนด สามารถนำไปใช้เป็นสื่อและนวัตกรรมประกอบการสอนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หลังจากการทำแบบฝึกแต่ละชุดเสร็จแล้ว ควรมีการเฉลยร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อให้ทราบถึงความเข้าใจของผู้เรียนตามเนื้อหาที่เรียนว่าถูกต้องหรือไม่

1.2 ควรสร้างแบบฝึกที่ใช้รูปภาพลายเส้น เพราะสามารถให้นักเรียนได้ฝึกบรรยายสีให้เหมือนของจริง เพื่อความเข้าใจถูกต้อง และทำให้แบบฝึกมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ในการนำแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ครูควรวางแผนการจัดการเรียนให้ต่อเนื่อง เหมาะสมปรับเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานกับกลุ่มใช้การสอนปกติ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน กับเนื้อหาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป เพราะจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551).การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เบิร์น- เบสบุ๊คส์.

แก้วอุดร เชื้อหาญ. (2545).การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มประสบการณ์สร้าง

เสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546).หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร .

เจริญ วรนาถนฤมล. (2547).การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จำเนียร ถนัดอักษร. (2550).รายงานการพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้น

พื้นฐาน ชั้นอนุบาลปีที่ 2. ค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2553, จาก [http:// www.kroobannok.com](http://www.kroobannok.com).

ณัฐธัญญาณี เพชรผา. (2548).การพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน

สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ธิดา สอนงนารณ. (2542).การสร้างแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาลสำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร.

นฤมล สังข์พุทธรินันท์. (2546).การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องระบบ

นิเวศน์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิตนัย คงสิม. (2550).การพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับ

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. ค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2553, จาก . [http:// www.vcharkarn.com](http://www.vcharkarn.com).

บุญมา เจยบัว. (2553).การใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน 8 ทักษะ กลุ่มสาระการ

เรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.

- ภาณุวิชญ์ จันท้าว. (2551). รายงานผลการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 .
 ค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2553, จาก <http://kroobannok.com>.
- รัศมี แดงสุวรรณ. (2552). วิทยาศาสตร์เป็นยาขมสำหรับเด็ก ๆ จริงหรือ. ค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2553,
 จาก <http://supansa111.multiply.com>.
- วาสนา มาลาทอง. (2551). รายงานการสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
 ขั้นพื้นฐาน. ค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2553, จาก <http://kroobannok.com>.
- สมหมาย อินทร์กลั่น. (2550). การพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน
 สำหรับอนุบาลปีที่ 1 . ค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2553, จาก <http://www.vacharkarn.com>.

ผลการใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1
Effects of storytelling For Enhancing Mathmatical Basic Skill of the First
Year Early Childhood

กัลยา กองสกุล อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยานกุล
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

ผลงานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพของนิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย 3) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการใช้การเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อนิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านเขาดินเหนือ อำเภอบ้านกรวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน เป็นนักเรียนชาย 10 คน หญิง 7 คน รวม 17 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานที่มีผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยจำนวน 9 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลา 9 สัปดาห์ จำนวน 27 แผน 2) นิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการสังเกต ด้านการจำแนก และด้านการเปรียบเทียบ จำนวน 9 เรื่อง 3) แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย แบบรูปภาพจำนวน 30 ข้อ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมและการตอบคำถามเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย 5) แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อนิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ ค่า t -test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ $85.30 / 86.06$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $80/80$.
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการใช้การเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ .74 แสดงว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 74
4. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อนิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ $85.30/86.06$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ $80/80$ และความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก แสดงว่ากิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์นี้มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนระดับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ประสิทธิภาพ, ความพึงพอใจ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to find the efficiency of the stories to enhance the basic mathematics skills for the 1st year kindergartners, 2) to compare the students' basic Mathmatic Skill for Early Childhood the 1st year kindergartners before and after using the use of story telling of the basic mathematics skills, 3) to examine the index of effectiveness of the use of story telling of the basic mathematics skills, and 4) to study the satisfaction of students towards the stories to enhance the basic mathematics skills. The samples were 17 (10 boy and 7 girl) 1st year kindergartners studying in the second semester of the academic year 2010 at Khao Daen Nuer School under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, selected by using cluster random sampling technique. The research instruments including 1) 27 experienced plans management of the basic mathematics skills, 2) 9 stories concerning the basic mathematics skills in terms of observation, classification, and comparison, 3) 30 story pictures of the achievement tests of the basic mathematics skills, 4) the behavioral observation and question responding about the basic mathematics skills, and 5) students' satisfaction assessment towards the stories to enhance the basic mathematics skills. The statistics used to analyze the collected data were mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The findings were as follows: 1) The effectiveness of the experienced plans management of the story telling was 85.30/86.06, which was higher than the standard criteria set of 80/80. 2) The 1st year kindergartners who learned by the experienced plans management of the story telling after learning had higher experienced plans management than before learning at the .01 level of statistical significance. 3) Index of the effectiveness of the basic mathematics skills equaled .74 which was 74% students reported that they were developed. 4) The 1st year kindergartners were satisfied toward the basic mathematics skills at "high" levels.

Keywords: Early Childhood, Basic Mathmatic skills, storytelling,

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการทางสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป การศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน (วิชาการและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. 2546 : 1) กล่าวว่าการศึกษามุ่งเน้นให้เด็กคิดมากกว่าท่องจำ กล่าวคือเด็กสามารถคิดเปรียบเทียบได้ แยกสิ่งของเครื่องใช้หรือสิ่งต่างๆ ที่เด็กเข้าใจได้อย่างเป็นหมวดหมู่เป็นขั้นตอน รู้จักเชื่อมโยงสัมพันธ์และถูกต้องทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ มีส่วนช่วยสร้างคุณลักษณะพิเศษให้เกิดในตัวเด็ก คือ ให้เป็นคนช่างสังเกต คิดอะไรอย่างมีเหตุผล แสดงความคิดเป็นระบบเด็กสามารถคิดเปรียบเทียบได้ แยกสิ่งของเครื่องใช้หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กเข้าใจได้อย่างเป็นหมวดหมู่เป็นขั้นตอน แสดงความคิดเป็นระบบ มีความละเอียดรอบคอบ และมีปฏิภาณไหวพริบดีขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

การสอนคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยครูจัดประสบการณ์ ให้เด็กฝึกคิดหาเหตุผล และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่างๆ อันเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษา การฝึกให้รู้จักสังเกต เปรียบเทียบรูปทรง ขนาด น้ำหนัก และปริมาณสิ่งของ เหล่านี้คือความพร้อมทางคณิตศาสตร์ในการจัดหานิทานที่เหมาะสมควรคำนึงถึงวัยของเด็ก เพราะเด็กสนใจนิทาน เพียเจท์ (Piaget. 1952 : 26) กล่าวว่า เด็กช่วงอายุ 3 – 6 ปี จะถือเอาตัวเองเป็นสำคัญ และเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือการสัมผัส และปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด เด็กวัยนี้ชอบฟังนิทานจึงใช้นิทานส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้อง โดยนิทานจะทำให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ แม้ว่าเด็กในปัจจุบันนี้จะได้รับความจริงทางคณิตศาสตร์มากขึ้น แต่นิทานก็ยังมีเสน่ห์ดึงดูดใจเด็กอยู่มาก เพราะเป็นเรื่องที่ได้ยิน ได้ฟังมาตั้งแต่เยาว์วัย เด็กอายุระหว่าง 4-10 ปี เมื่อได้ยินคำว่า “นิทาน” ก็สนใจที่จะฟังทันที เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่ขาดนิทานไม่ได้ นิทานจึงมีอิทธิพลต่อความคิดและจินตนาการของเด็กมาก นอกจากนี้นิทานยังมีคุณค่าต่อการพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและยังเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านหนังสืออีกด้วย (สำเภาแลติ. 2550 : 2)

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ดี และมีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเล่านิทานเป็นการเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่ช่วยให้เด็กเข้าใจดีขึ้นเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนรู้ กล่าวแสดงออกและมีแรงจูงใจให้เปิดรับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตอบสนองความต้องการ ของเด็ก เช่นความอยากรู้อยากเห็น ความสัมผัสผัส ผลเนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าว จะช่วยให้เด็กมีความสุขเกิดความรู้สึกดีที่เรียน การเล่านิทานโดยใช้หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบนั้น กระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกตื่นเต้น ตั้งใจฟังครูลำเลียงเรื่องราวเพลิดเพลินกับการดูภาพสีสัน สวยงาม เพราะภาพเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องได้รวดเร็ว เป็นหัวใจสำคัญของหนังสือนิทาน เป็นเครื่องปรุงแต่งให้หนังสือน่าอ่าน เกิดความเพลิดเพลิน รูปภาพที่ใช้ประกอบนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายหรือแสดงสิ่งที่ต้องการให้เห็นโดยมุ่งให้ผู้ดูสามารถเข้าใจและจดจำได้ดีในเรื่องนั้น ๆ การนำนิทานประกอบภาพมาเป็นสื่อในการจัดประสบการณ์พัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ จะช่วยทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเกิดจินตนาการ และเกิดการคิดอย่างมีเหตุผลได้ (วรรณิ ศิริสุนทร. 2532 : 81)

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผลการใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 กลุ่มโรงเรียนตำบลเขาดินเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อจะศึกษาผลการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทานของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นหรือไม่ ผลการวิจัยนี้อาจจะเป็นแนวทางให้ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้เห็นคุณค่าการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ให้แก่เด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของนิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีต่อนิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มัลติมีเดียพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยจำนวน 9 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลา 9 สัปดาห์ ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์หน่วยละ 20 นาที จำนวน 27 แผน 2. นิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการสังเกต ด้านการจำแนก และด้านการเปรียบเทียบ จำนวน 9 เรื่อง ทักษะละ 3 เรื่อง 3. แบบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 แบบรูปภาพจำนวน 30 ข้อได้แก่ ด้านการสังเกต จำนวน 10 ข้อ ด้านการจำแนกจำนวน 10 ข้อ และด้านการเปรียบเทียบ จำนวน 10 ข้อ 4. แบบสังเกตพฤติกรรมและการตอบคำถามเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย 5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อนิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 กลุ่มโรงเรียนตำบลเขาหินเหนอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 ห้อง ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขาหินเหนอ โรงเรียนบ้านตรุง โรงเรียนบ้านศรีสุข โรงเรียนบ้านหลัก โรงเรียนบ้านหัว รวม 58 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขาหินเหนอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้อง รวม 17 คนได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มัลติมีเดียพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ $85.30/86.06$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มัลติมีเดียพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยรวมและเป็นรายคน ได้แก่ การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการใช้การเรียนรู้ที่มัลติมีเดียพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ .74 แสดงว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 74
4. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อนิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก
5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มัลติมีเดียพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในทุกทักษะสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องผลการใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มัลติมีเดียพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ได้นำไปใช้กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขาหินเหนอ พบว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มัลติมีเดียพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) คือ $85.30/86.06$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการสังเกต ด้านการจำแนก และด้านการเปรียบเทียบชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด ตอบโธสง (2552 : บทคัดย่อ) เสน่ห์ ทองบัว (2552 : บทคัดย่อ) และศุภานิช กันสุมาโส ((2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย

เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยการเล่านิทานภาพประกอบมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทั้งนี้ จากเหตุผลดังต่อไปนี้ การสร้างและการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานโดยใช้ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ผู้วิจัยได้ผ่านกระบวนการตามขั้นตอนโดยใช้วิธีการคือศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทั้ง 3 ด้านคือทักษะด้านการสังเกต ด้านการจำแนก และด้านการเปรียบเทียบ จึงได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานโดยใช้ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์จำนวน 9 ชุด โดยมีนิทานประกอบ 9 เรื่อง เป็นนิทานที่เน้นทักษะทั้ง 3 ด้าน มีเนื้อหาสั้นเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีรูปภาพที่มีสีสันน่าสนใจ นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำและผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัยได้ร่วมฝึกถาม – ตอบเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ก่อนการจัดประสบการณ์ และหลังการจัดประสบการณ์การเล่านิทานที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ด้านการสังเกต ด้านการจำแนก และด้านการเปรียบเทียบ พบว่า แผนการจัดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นแสดงว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงนา ทานะ (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่สอดแทรกทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์รวมทุกทักษะสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และวรรณิ ไชยภักดี (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กระดับปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์รวมทุกทักษะสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสุภาพร โพธิ์พรต (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการใช้นิทานคณิตเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 2 ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยการใช้นิทานคณิต มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในทุกทักษะสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการใช้การเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ .74 แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 74 ซึ่งอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น

4. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อนิทานเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 2.84 คิดเป็นร้อยละ 94.66 อยู่ในระดับ มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา ดีพิงตน (2536 : 9) กล่าวว่าพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนกตามรูปร่าง ขนาด น้ำหนัก ความยาว ความสูง ความเหมือน ความแตกต่าง การเรียงลำดับ การวัด การบอกตำแหน่ง และการนับเพื่อเป็นพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเล่านิทานเป็นสิ่งที่นักเรียนสนใจ ชอบหนังสือ รูปภาพที่มีสีสันสวยงาม รวมถึงเทคนิคการเล่านิทานของครู ทำให้นักเรียนร่วมกิจกรรมและตอบคำถามด้วยความสนใจเป็นอย่างดี

5. รูปแบบในการจัดประสบการณ์การเล่านิทานที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำถาม สื่อ หนังสือนิทานประกอบการเล่าและการสรุปเรื่องโดยใช้คำถาม กระตุ้นระหว่างการเล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการสังเกต ด้านการจำแนก และด้านการเปรียบเทียบ เป็นการใช้คำถามนี้เป็นการช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็กทำให้เด็กเกิดความคิดเชื่อมโยงความรู้เก่าและความรู้ใหม่ ซึ่งการให้เด็กแสดงพฤติกรรมโดยการพูดและการกระทำจะส่งผลต่ออัตราการเรียนรู้ร้อยละ 90 สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ วันทนีย์ เหมะผดุงกุล (2535 : 69-76) ที่ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ครูใช้คำถามระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์มีพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกัน โดยด้านภาษาและคณิตศาสตร์สูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลจากการนำแผนการจัดประสบการณ์การเล่นที่สอดคล้องกับพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้วยการเล่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าเกณฑ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.2 การจัดกิจกรรมการเล่นคณิตศาสตร์ควรคำนึงถึงระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ต้องมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีเนื้อหาที่เหมาะสมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีรูปภาพที่มีสีสันน่าสนใจ

1.3 นิทานที่ใช้ควรมีเนื้อหาที่กระชับ เลือกใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางให้ทำกิจกรรมในสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติโดยใช้ประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน หรือกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมให้อย่างสนุกสนาน

1.4 จากการจัดประสบการณ์การเล่นที่สอดคล้องกับพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยพบว่าของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่สอดคล้องกับพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์รวมทุกทักษะสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเล่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านอื่น ๆ อีก เช่น พัฒนาทักษะด้านการนับ ด้านการจัดประเภท เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลการจัดประสบการณ์การเล่นที่สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็กปฐมวัยกับรูปแบบอื่น ๆ เช่น การปฏิบัติทดลอง ที่มีผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

2.3 ควรมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันกับ การสร้าง “นิทานคณิต” สำหรับพัฒนาการด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ พื้นฐานด้านอื่นๆ ให้กับเด็กปฐมวัย เช่น การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหา

เอกสารอ้างอิง

พจนา ทานะ. (2550). การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยการ “เล่นนิทานที่สอดคล้องกับพื้นฐานทางคณิตศาสตร์”. ค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2554, จาก [ครูบ้านนอก.com](http://www.ban-nong.com).

วรรณิ ศิริสุนทร. (2532). การเล่นนิทาน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วรรณิ ไชยภักดี. (2550). การใช้กิจกรรมการเล่นเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนปฐมวัย. ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2554, จาก [ครูบ้านนอก.com](http://www.ban-nong.com).

วันทนีย์ เหมะผดุงกุล. (2535). พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมในวงกลม. ปรินญาณพนธ์ กสม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ศุภานิช กันสุมาโส. (2552). การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยใช้หนังสือนิทานส่งเสริมทักษะสำหรับเด็กปฐมวัย. ค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2554, จาก <http://www.ban-nong.com>.

- สมคิด ตอประสง. (2552). การพัฒนานิทานคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2554, จาก <http://www.buriram4.com>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำเภา แลดี. (2550). ผลการจัดประสบการณ์การเล่นที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุภาพร โพธิ์พรต. (2551). การใช้นิทานคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. ค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2554, จาก <http://www.ครูบ้านนอก.com>.
- เสน่ห์ ทองบัว. (2552). การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยการเล่นภาพประกอบ. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2554, จาก [ครูบ้านนอก.com](http://www.ครูบ้านนอก.com).

ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย
EFFECTS OF USING THE CREATIVE ART ACTIVITY MODEL FOR LEARNING TOWARD THE EARLY
CHILDHODS, COOPERATIVE BEHAVIORS

รักษัณณิ ผลแก้ว รองศาสตราจารย์ ดร. สมมาตร ผลเกิด
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวมและรายด้านได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเป็นผู้นำ ผู้ตามและความรับผิดชอบในหน้าที่ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเด็กปฐมวัยอายุ 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านโชคกราด ตำบลบ้านตะโก อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา บุรีรัมย์เขต 2 จำนวน 16 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว (One-Group Pretest-Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ จำนวน 40 แผน 2) แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบ t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้มีพฤติกรรมความร่วมมือทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเป็นผู้นำ ผู้ตามและความรับผิดชอบในหน้าที่หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61

คำสำคัญ: รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์, พฤติกรรมความร่วมมือ, เด็กปฐมวัย,

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the effects of using the creative art activity model for learning toward the early childhoods' cooperative behaviors both as a whole and at each aspect, namely; others assistance; leadership; follower; and task responsibility, 2) to compare the early childhood cooperative behaviors before and after learning through the creative art activity model, 3) to study the early childhoods' satisfaction towards the creative art activity model for learning. The research samples consisted of 16 early childhoods who were 4-5 years old, selected by using purposive random sampling method from those studying in the second semester of the academic year 2010 at Banchokkrad School under Buriram Primary Educational

Service Area Office 2. The instruments used in this study were 1) the activity plans management using the creative art activity model for learning with 40 plans, 2) the early childhoods' cooperative behaviors forms, and 3) a 10-item of 5-rating scale satisfaction questionnaires. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The early childhoods who learned by the creative art activity model for learning after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.

2. The early childhoods' cooperative behaviors after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.

4. The early childhoods were satisfied toward the activity management by using the creative art activity model for learning toward the cooperative behaviors as a whole at "high" levels.

Keywords: Creative Art Activity Model, Cooperative Behaviors, Early Childhood.

บทนำ

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทร มีความสัมพันธ์เป็นพี่เป็นน้อง ประชาชนอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีวิถีการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามสืบทอดกันมา ตั้งแต่โบราณ ทำให้เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ดังนั้นเมื่อคนในชุมชนเผชิญกับปัญหาต่างๆ จะแก้ไขปัญหาได้โดยอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน ความร่วมมือเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาได้กับบุคคลให้เกิดคุณลักษณะนิสัย ที่พึงประสงค์ การอยู่ร่วมกันในสังคม การเรียนรู้จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน พึ่งพาอาศัยกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขจึงเป็นเรื่องจำเป็นในการดำรงชีวิต แต่ถ้ามนุษย์ไม่ร่วมมือกัน ย่อมนำความยุ่งยากมาสู่สังคม(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.2551: 102) ซึ่งการสร้างพฤติกรรมความร่วมมือให้บุคคลในสังคมต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย นักการศึกษาระดับปฐมวัยตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ (Cooperative Behaviors) ของเด็กมานานนับสิบปี ความตระหนักนี้มีอย่างต่อเนื่องและทวีมากขึ้น เนื่องจากความก้าวร้าวรุนแรงที่เพิ่มขึ้นของสังคมและมีผลกระทบจากการแข่งขันทางเศรษฐกิจและความเสื่อมทางจริยธรรม ทำให้จำเป็นต้องเน้นการพัฒนาเด็กให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดี รู้จักทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์สังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (พัชรีย์ ผลโยธิน.2540:59)

จากการศึกษามโนทัศน์แต่ละรูปแบบในรายละเอียด ผู้วิจัยมีความเห็นว่าศิลปะบูรณาการและศิลปะค้นหาสามารถพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ได้เป็นอย่างดีเพราะศิลปะบูรณาการ หมายถึงการที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการเรียนรู้ด้วยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่ได้รับเข้ากับประสบการณ์เดิมแล้วถ่ายทอดความรู้ ความคิดและจินตนาการแล้วพัฒนาผลงานเป็นภาพหรือสิ่งประดิษฐ์โดยการบูรณาการสาระและบูรณาการวิธีการทำงาน ศิลปะสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้กับ พฤติกรรมความร่วมมือ การให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการค้นหาความรู้จากงานศิลปะทั้งที่เป็นภาพศิลปะ ผลงานของเด็ก ประติมากรรม หรือศึกษางานศิลปะนอกสถานที่ เพื่อสร้างองค์ความรู้แล้วถ่ายทอดความรู้ใหม่ลงในงานศิลปะสร้างสรรค์ ก็สามารถพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยได้เช่นกัน

รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบหนึ่งที่ รศ.ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ ได้ทำการศึกษาและพบว่า ศิลปะสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้สาระวิชาและพัฒนาเด็กได้ ทั้งยังทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนานกับการเรียนรู้โดยจำแนกกิจกรรมออกเป็น 6 กิจกรรมได้แก่ 1.ย่ำการเรียนรู้ด้วยศิลปะ เรียกว่าศิลปะย่ำ 2. ปรับภาพการเรียนรู้เป็นงานศิลปะ เรียกว่าศิลปะปรับภาพ 3. ถ่ายทอดการเรียนรู้เป็นศิลปะเรียกว่า ศิลปะถ่ายทอด

4. เปลี่ยนสิ่งเรียนรู้สู่งานศิลปะ เรียกว่าศิลปะเปลี่ยนแบบ 5. บูรณาการเรียนรู้สู่งานศิลปะ เรียกว่าศิลปะบูรณาการ 6. ค้นหาความรู้จากศิลปะเรียกว่าศิลปะค้นหา (กุลยา ตันติผลาชีวะ.2547:31-38)

รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550:1) การศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านโชคราด ตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการประเมินด้านผู้เรียน สรุปได้ว่าโรงเรียนควรพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการเชื่อมโยงความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็ก ปีการศึกษา 2551 ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอห้วยราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สรุปได้ว่าพัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัยมีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตลอดจนปรับเปลี่ยนวิธีสอนและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ.2545 โดยเฉพาะอย่างยิ่งตาม มาตราที่ 24 ในหมวดที่ 4 ซึ่งกำหนดให้ครูจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างของผู้เรียนรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครองและผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเป็นผู้นำผู้ตามและความรับผิดชอบในหน้าที่
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้รูปแบบ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือ

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้มีพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านโชคราด อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 16 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมความร่วมมือและความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้

3. ระยะเวลาในการทดลอง การทดลองครั้งนี้ดำเนินการทดลอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2554 - 31 มีนาคม 2554 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ได้แก่วันจันทร์- วันศุกร์ วันละ 40 นาที เวลา 10.00 - 10.40 น. ช่วงของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ รวมระยะเวลาทดลองทั้งสิ้น 40 ครั้ง

วิธีการดำเนินการวิจัย การวิจัยผลการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านโชคกราด ตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 16 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ จำนวน 8 หน่วย ๆ ละ 5 แผน รวม 40 แผนได้แก่

1.4.1 หน่วยผักสดสะอาด	จำนวน 5 แผน
1.4.2 หน่วยดาวพิเศษ	จำนวน 5 แผน
1.4.3 หน่วยโลกสวยด้วยมือเรา	จำนวน 5 แผน
1.4.4 หน่วยยานพาหนะ	จำนวน 5 แผน
1.4.5 หน่วยต้นไม้ให้ร่มเงา	จำนวน 5 แผน
1.4.6 หน่วยฤดูร้อน	จำนวน 5 แผน
1.4.7 หน่วยชุมชนของเรา	จำนวน 5 แผน
1.4.8 หน่วยเมืองไทยที่รัก	จำนวน 5 แผน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 3 ระดับคือ ระดับคะแนน 3, 2 และ 1

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความพึงพอใจของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคะแนน 3, 2 และ 1 และแทนค่าตัวเลขด้วยรูปภาพ จำนวน 10 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างแผนการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้

1.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย

1.3 ศึกษาหลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

1.4 กำหนดเนื้อหาการเรียนรู้จากแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 8 หน่วย หน่วยละ 5 แผน รวม 40 แผน

1.5 ออกแบบการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดย

1.5.1 กำหนดมโนทัศน์ที่ต้องเรียน

1.5.2 จุดประสงค์การสอน

1.5.3 รูปแบบงานศิลปะที่เหมาะสมกับเรื่องที่เด็กเรียน

1.5.4 ขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ ตามรูปแบบ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กระตุ้นการเรียนรู้

1. ให้สิ่งเร้าที่สอดคล้องกับสาระ
2. ครูตั้งคำถามให้เด็กตอบจากการคิดที่เด็กเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 กรองสู่มโนทัศน์

1. กระตุ้นให้สะท้อนความคิดและโยงความรู้เพื่อให้เข้าใจมากขึ้น
2. ใช้คำถามให้เด็กตอบจากการคิดที่เด็กเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาด้วยศิลปะ

1. นำความรู้สู่งานศิลปะ
2. ทำงานศิลปะอิสระ

ขั้นตอนที่ 4 สรุปสาระที่เรียนรู้

1. อธิบายงานที่ทำ
2. อภิปรายสรุปสิ่งที่เรียนรู้

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม สื่ออุปกรณ์และการประเมินผล ดังนี้

1.7.1 อาจารย์ ดร. กระพัน ศรีงาน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยและวัดผลการศึกษา

1.7.2 นางศุภกาญจน์ เสมียนรัมย์ ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอนตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ (การศึกษาปฐมวัย) โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” กองการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

1.7.3 นางสาวรณิ สัสดี ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ (การศึกษาปฐมวัย) โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำโดยใช้เกณฑ์ความเห็นตรงกัน 2 ใน 3 ท่าน ดังนี้ การใช้ภาษาให้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้และเขียนสื่อที่ต้องใช้ให้ครบทุกแผนการจัดกิจกรรม

1.9 นำแผนการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4 - 5 ปี โรงเรียนบ้านตะโกบำรุง อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อปรับการใช้ภาษาและสื่อให้ถูกต้อง

1.10 นำแผนการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านโชคราด จำนวน 16 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ โดยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือประเมินพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง (Pretest) โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้สังเกตพฤติกรรมความร่วมมือช่วงการจัดกิจกรรมปกติ กับเด็กกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการสังเกตเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล
2. ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและสังเกตพฤติกรรมระหว่างทดลองทุกครั้ง
3. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือหลังการทดลอง (Post test) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือซึ่งเป็นแบบประเมินชุดเดียวกับการประเมินก่อนการทดลอง
4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือ
5. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ทั้งโดยรวมและรายด้านได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเป็นผู้นำ ผู้ตามและความรับผิดชอบในหน้าที่ โดยนำข้อมูลไปหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ทั้งโดยรวมและรายด้านได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่นการเป็นผู้นำ ผู้ตามและความรับผิดชอบในหน้าที่โดยใช้การทดสอบของ t- test for Dependent Samples
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้ (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2553: 267)
 - 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด
 - 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
 - 2.51-3.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้มีพฤติกรรมความร่วมมือทั้งโดยรวมและรายด้านได้แก่ด้านการช่วยเหลือ ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามและด้านความรับผิดชอบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า การที่พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบก่อนการทดลองซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยทั้งนี้ เนื่องมาจากการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้มีการจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1.1 ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามและให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเองซึ่งสอดคล้องกับ แบนดูรา (1977 : 22 – 27) กล่าวไว้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือ โดยเริ่มจากการให้อิสระในการพูดคุย และแสดงความคิดเห็นของตนเองภายในข้อตกลงของการสนทนา ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน โดยครูไม่มีการเข้าไปแทรกแซงในขณะที่เด็กแต่ละคนกำลังพูด ยกเว้นเมื่อเห็นว่าเด็กสะดุด หยุดไม่พูดต่อ ครูจะกระตุ้นเด็กด้วยคำถามที่เตรียมไว้ ซึ่งคำถามของครูมีความหมายต่อการเรียนรู้ โดยสาระที่นำมาเรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่คุ้นเคย เช่น โลกสวยด้วยมือเรา ยานพาหนะ ต้นไม้ให้ร่มเงา ซึ่งสอดคล้องกับวันเพ็ญ วรรณโกมล (2545 : 5 – 6) ได้กล่าวถึงเป้าหมายในวิชาสังคมไว้ข้อหนึ่งว่าเป็นกระบวนการถ่ายทอดมรดกทางสังคม (Socialization) กล่าวคือ ต้องการให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ทางสังคม ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ การจัดระบบขององค์กรต่าง ๆ และวิธีการเรียนโดยการสรุปการเรียนรู้ทุกครั้งจะต้องมีครูเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อตัวหนึ่งที่ทำให้เด็กได้เกิดมโนทัศน์ที่ถูกต้อง

1.2 ขั้นกรองสู่มโนทัศน์ เป็นการกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ วีรพงศ์ บุญประจักษ์ (2545:67) ที่ว่าเด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงของสังคมทางกายภาพ เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว และสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องด้วย การสอนแบบค้นพบเป็นการสร้างมโนทัศน์ที่ง่ายไปหายาก โดยเกิดจากการนำความรู้เก่ามาสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เด็กค้นพบ การใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเองและขยายเป็นการเข้าใจมโนทัศน์ที่ยากยิ่งขึ้น ในการทดลองในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถาม ถามให้เด็กตอบจากการคิดเกี่ยวกับสิ่งเร้าที่สอดคล้องกับการเรียนรู้

1.3 ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ ในขั้นนี้ผู้วิจัยเน้นให้เด็กทำงานกลุ่ม ลักษณะของกิจกรรมศิลปะบูรณาการก่อให้เกิดการช่วยเหลือกัน รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามและรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ ซึ่งแต่ละกลุ่มก็มีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปทำงานกลุ่มเสร็จสมบูรณ์ตามข้อตกลง โดยจะเห็นได้ว่าเด็กได้ทำตามกฎระเบียบของกลุ่ม และรู้จักทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี ส่วนศิลปะค้นหาเด็กได้ร่วมกันหาข้อความรู้จากงานศิลปะโดยสังเกตจากสื่องานศิลปะ สื่อของจริง สื่อนอกสถานที่ และช่วยกันสนทนา อภิปรายโต้แย้ง ถึงสื่อชนิดต่าง ๆ เพื่อหาข้อความรู้ตามจุดประสงค์ในขั้นนี้เอง การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ ได้ค้นหาและเลือกภาพที่คิดว่าถูกต้องร่วมกัน และนำภาพเหล่านั้นมาสนทนาและเปรียบเทียบกัน ช่วยกันหาภาพที่ถูกต้องติดลงในงานกลุ่มตน จึงเกิดทักษะทางสังคมขึ้น (Hurlock.1978 : 228) การทำงานเป็นกลุ่มจะมีกฎกติกาของการทำงานศิลปะบูรณาการและศิลปะค้นหาตามที่กลุ่มตกลงกันได้ หรือกำหนดตามขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้เด็กได้ฝึกทำตามข้อตกลง ทำให้เด็กได้มีประสบการณ์ ฝึกการรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้ที่ปฏิบัติตามได้ถูกต้องจะได้รับการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เด็กทราบว่าพฤติกรรมใดเหมาะสมเมื่ออยู่ในกลุ่ม สอดคล้องกับ วิรุณ ตั้งเจริญ (2537 : 203) ที่กล่าวว่าสิ่งที่เด็กได้ทำงานร่วมกัน ย่อมเป็นการหล่อหลอมความคิดร่วมกัน รู้จักเคารพนับถือกัน รู้จักผ่อนผันผ่อนยาวให้กัน รู้จักเสียสละให้กัน ไม่รบกวนเบียดเบียนผู้อื่น จึงจะเป็นห้องเรียนที่พัฒนาพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การสรุปและนำเสนอสรุปสาระสำคัญที่เรียนรู้ ผู้วิจัยได้ให้เด็กได้สรุปร่วมกันภายในกลุ่มแล้วจึงออกมารายงานหน้าชั้นเรียนและในขั้นตอนนี้อาจทำให้เด็กได้มีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันภายในกลุ่ม รู้จักออกความคิดเห็น เกิดการโต้ตอบ อภิปราย สนทนาถึงข้อความรู้ที่ตนได้รู้เรียนมา สิ่งที่อยู่ในประสบการณ์และสิ่งที่สนใจตามจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ร่วมกันหาข้อสรุปในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้เกิดมโนทัศน์เดียวกันและขั้นตอนนี้อาจสามารถขยายข้อความรู้ของเด็กและทำให้มโนทัศน์เด็กชัดเจนยิ่งขึ้นโดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมหรือปรับความคิดของเด็กให้ตรงตามจุดประสงค์และข้อความรู้ในหน่วยการเรียนรู้ (Bessell and Ball.1972:199) ซึ่งบางกิจกรรมครูไม่จำเป็นต้องมีบทบาทในขณะที่เด็กทำกิจกรรมเลยแต่ในบางกิจกรรมครูยังจำเป็นที่จะต้องเข้าไปมีบทบาทอยู่บ้างเพราะพฤติกรรมบางอย่างของเด็กเกิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์เดิม ดังเช่นทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ประสบการณ์ทำให้เด็กรู้จักช่วยเหลือกัน รับผิดชอบ และเข้าใจบุคคลอื่นมากขึ้น

2. ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมความร่วมมือรายด้านได้แก่การช่วยเหลือผู้อื่น การเป็นผู้นำ ผู้ตามและความรับผิดชอบในหน้าที่ของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาสูงขึ้นทุกด้าน สามารถอภิปรายจำแนกรายด้านได้ดังนี้

2.1 การช่วยเหลือผู้อื่น จากการทดลองสังเกตเห็นได้ชัดว่าการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบค้นหาและแบบบูรณาการ สามารถทำให้เด็กเกิดทักษะการช่วยเหลือผู้อื่นโดยเด็กได้ถ่ายทอดความคิดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องมาช่วยกันทำงาน แก้ไขปัญหา เพื่อสร้างผลงานศิลปะให้สำเร็จ จึงเกิดพฤติกรรมความร่วมมือโดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.66 สอดคล้องกับพัชรี ผลโยธิน (2540: 60-61) กล่าวว่ากิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่ดีต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยเหลือกัน เด็กเรียนรู้ที่จะคอย เรียนรู้ที่จะให้ เกิดการเรียนรู้และเอื้ออาทรต่อกันและทำงานเป็นกลุ่มตั้งแต่ 2- 6 คน ในการที่จะตัดสินใจแลกเปลี่ยนความคิดที่จะทำงานดำเนินสำเร็จไปตามเป้าหมายซึ่งโอกาสที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นการเพิ่มพูนโอกาสเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและสติปัญญา ดังที่คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กรมวิชาการ. 2546: 31)ได้กำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยไว้ในมาตรฐานที่ 4 คือ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ 3คือมีความเมตตา กรุณา และช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งการที่เด็กต่างคนต่างร่วมมือกันจะทำให้เกิดการช่วยเหลือกันมากขึ้น

2.2 การเป็นผู้นำ ผู้ตาม จากหลักการของศิลปะค้นหาและศิลปะบูรณาการในขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมจำเป็นต้องเรียนรู้ด้วยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่และประสบการณ์เดิมแล้วถ่ายทอดความรู้ ความคิดและจินตนาการพัฒนาผลงานเป็นภาพหรือสิ่งประดิษฐ์โดยการบูรณาการสาระและบูรณาการวิธีการทำงานศิลปะสร้างสรรค์ ดังนั้นเด็กจึงมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันที่จะนำเอาสาระมาถ่ายทอดเป็นงานศิลปะ ผู้วิจัยพบว่า เด็กเกิดการทำงานแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เด็กได้แสดงความคิดเห็น สนทนาโต้ตอบ บอกความต้องการของตนเอง คิดริเริ่มทำกิจกรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางตลอดจนสร้างข้อตกลงร่วมกันซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ที่ได้กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเด็กปฐมวัย 3-5 ปี ประกอบด้วยมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 2 คือการปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สภาพที่พึงประสงค์คือการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันในด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม ดังจะเห็นว่าพฤติกรรมความร่วมมือด้านการเป็นผู้นำผู้ตามนี้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเห็นได้ชัดเจนก่อนและหลังการทดลองเพราะมีกิจกรรมที่หลากหลาย เด็กมีความสามารถและใช้ความสามารถของแต่ละคนที่แตกต่างกัน เด็กชอบแสดงออกและชอบการเป็นผู้นำ

2.3 ความรับผิดชอบในหน้าที่ จากหลักการของศิลปะค้นหาและศิลปะบูรณาการ เด็กต้องพัฒนาความคิดจินตนาการสร้างผลงานเป็นภาพหรือสิ่งประดิษฐ์โดยการบูรณาการสาระหรือวิธีการในการทำงานศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการเรียนรู้ด้วยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่รับกับประสบการณ์เดิมแล้วถ่ายทอดความรู้ ดังนั้นการที่จะนำสาระหรือวิธีการมาทำงานศิลปะจึงต้องใช้ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองในระดับปฐมวัยขั้นต้นง่ายๆ เช่น การรับผิดชอบงานง่ายๆที่ตนเองได้รับมอบหมายให้สำเร็จลงไปด้วยดี ดังที่เบญญา

แสงมะลิ (2545: 262) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ซึ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้การรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง โดยในขณะที่เด็กทำงานกับวัสดุต่างๆ เด็กมีความรับผิดชอบในการเลือก การกำหนดรูปร่างและใช้การตัดสินใจ การควบคุมประสบการณ์ที่เป็นผลสำเร็จจะสร้างความเชื่อมั่นในตนเองและรู้คุณค่าของความเป็นมนุษย์

สรุปผลการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้มีการพัฒนาความร่วมมือหลังการทดลองสูงขึ้นทั้งโดยรวมและรายด้านได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตามและด้านความรับผิดชอบ
2. พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- 1.1 ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดในแผนการจัดกิจกรรมให้ถี่ และจัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียน เช่น รูปภาพ นิยายสาร อุปกรณ์ประกอบการแสดง ฯลฯ ให้พร้อมก่อนจึงจะทำให้การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จ
- 1.2 ขนาดกลุ่มที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมศิลปะกลุ่มที่ดีในการทดลองควรเป็น 4-5 คน เนื่องจากเด็กได้มีโอกาสในการทำกิจกรรม มีโอกาสใช้สื่อ ได้แสดงความคิดเห็น มีโอกาสได้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเรียนรู้การแก้ไขปัญหาพร้อมกัน
- 1.3 ในการทำงานศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ควรให้เด็กได้สรุปข้อความที่ตนเองได้เรียนทุกครั้ง เพื่อให้เด็กได้ย้าสาระความรู้ที่ตนเองได้จากการจัดกิจกรรมศิลปะ และเพื่อเป็นการประเมินผลเด็กถึงความเข้าใจในเนื้อหาหรือตรงตามจุดประสงค์ที่ครูได้ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ.(2546). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็ดวีสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551,กุมภาพันธ์) **แม่และเด็ก**. กรุงเทพฯ: แพลนพับลิชชิ่ง.เบญจา แสงมะลิ. (2545). **การพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- พัชรี ผลโยธิน. (2540,มกราคม). **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล.(2545: 5-6). **การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วิรุณ ตั้งเจริญ.(2537). **การศึกษาเด็ก**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

- วีรพงศ์ บุญประจักษ์.(2545). การจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยที่มีผลต่อพฤติกรรม ทางสังคมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (การศึกษาปฐมวัย).กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์.(2553).การวัดและประเมินแนวใหม่เด็กปฐมวัย.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ดอกหญ้าวิชาการ.
- สุลักษณ์ สุขแก้ว .(2549). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD.วิทยานิพนธ์ ค.ม.(หลักสูตรและการสอน).บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน).(2550).รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน บ้านโชคกรด.กรุงเทพฯ:
- Bessel,H.and Ball,G.(1972).”**Human Development Program: Pre-School and Kindergarden Activity Guide**,(online). Available: E-mail: [http://ericir.Syr.edu/edu p / web-cgi / fastweb?Erice.No:ED148697](http://ericir.Syr.edu/edu%20p/web-cgi/fastweb?Erice.No:ED148697).
- Hurlock, Elizabeth B. (1978). **Child Development**: 6 th ed. New York: McGraw - Hill Book Co.

ผลการใช้ชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

EFFECTS OF IMPLEMENTATION OF THE LEARNING PACKAGES BY USING COMMUNITY AND
NATURAL LEARNING SOURCES ENTITLED "SEED MAINTENANCE"
FOR PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS

มัลลย์ ภัคดีเกียรติ รองศาสตราจารย์ ดร. สมมาตร ผลเกิด
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่อง การดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่อง การดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสระคู (สิริทัศนประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 19 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) ชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช จำนวน 6 ชุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่า E_1/E_2 ค่า E.I. และค่า t-test แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 87.98/85.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.6101

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดการเรียนรู้, แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to study the efficiency of the learning packages using community and natural learning sources entitled "Seed Maintenance" for Prathomsuksa 5 students with the criteria set of 80/80; 2) to compare the students' learning achievement mean scores before and after using the learning packages using community and natural learning sources entitled "Seed Maintenance" for Prathomsuksa 5 students; 3) to examine the effectiveness index of the learning packages using community and natural learning sources entitled "Seed Maintenance" for Prathomsuksa 5 students; and 4) to investigate the students' satisfaction towards the learning packages using community and natural learning sources entitled "Seed Maintenance" for Prathomsuksa 5 students. The samples of this study were 19 Prathomsuksa 5 students, studying in the second semester of the academic year 2010 at Bansrakoon School under Buriram Primary Educational Service Area Office 1, selected by using simple random sampling technique. The research instruments were : 1) 6 learning packages using community and natural learning sources entitled "Seed Maintenance" for Prathomsuksa 5 students; 2) 40-item achievement test with 4 multiple choices; and 3) 15- item questionnaire on students' satisfaction. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by E_1/E_2 , E.I. and dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The learning packages using community and natural learning sources entitled "Seed maintenance" for Prathomsuksa 5 students had the efficiency of 87.98/85.78 which was higher than the criterion set of 80/80.
2. The students' achievement mean score after using the learning packages using community and natural learning sources entitled "Seed Maintenance" for Prathomsuksa 5 students was higher than before using those learning packages at .05 level of statistically significant difference.
3. The effectiveness index of the learning packages using community and natural learning sources entitled "Seed Maintenance" for Prathomsuksa 5 students was at 0.6101.
4. The students' satisfaction towards the learning packages using community and natural learning sources entitled "Seed Maintenance" for Prathomsuksa 5 students was at high level.

Keywords (S): the learning packages, community and natural learning sources, seed maintenance

บทนำ

เป้าหมายของการศึกษาของประเทศไทยได้เน้นทักษะการคิด เพื่อสร้างความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเลือก การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีค่านิยมที่ดีต่อสังคม เป้าหมายดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้ด้วยการให้การศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 24 ที่เน้นความสำคัญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และต้องการให้ชาติไทยจะเจริญทัดเทียมนานาชาติ ด้วยเห็นว่า

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาชาติ (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. 2548 : 6-7)

การจัดการศึกษาจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญต่อวิทยาศาสตร์ เพื่อเตรียมพร้อมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เข้าสู่สังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ อีกทั้งได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 2) ครูผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ หลาย ๆ ด้าน อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาคุณภาพชีวิต (สถาบันส่งเสริม การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2546 : 3)

การสอนวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน สาเหตุหลักคือครู ไม่มีครูสอนเฉพาะวิชา การวัดและประเมินผลไม่สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียน ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง จากการวิจัยและประเมินผลการศึกษา ในการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2542 – 2551 ได้ข้อสรุปว่าคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ ลดลงอย่างต่อเนื่องทุกวิชาในช่วงเวลา 5 ปี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 3-6) และจากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2552 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสระคูณ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 38.76 (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2552 : 8) และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ระดับท้องถิ่น (LAS) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสระคูณ ในปีการศึกษา 2552 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.93 ไม่ถึงเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ คือร้อยละ 70 (โรงเรียนบ้านสระคูณ. 2552 : 7)

ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน จำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องหาเทคนิควิธีการ สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย ได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว จากการศึกษาผลการวิจัยของกองเกียรติ ขอบเวศน์ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ตำบลพุนใน อำเภอกะยง จังหวัดพังงา พบว่า ชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 81.66/80.88 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งมีเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่อง การดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียน

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าร้อยละ 50

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในตำบลโคกล่าม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 6 โรงเรียน รวมนักเรียน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสระคูณ (สิริทัศน์ประชาสรรค์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 19 คน ได้มาโดยการสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับฉลากโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการเลือก

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งก่อนและหลังเรียน

2.2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2554 - 16 มีนาคม 2554

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการโดยสังเขปดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช จำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ประเภทสิ่งพิมพ์
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างชุดการเรียนรู้ เรื่อง การดำรงพันธุ์ของพืช ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้
 - 1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและวิธีการสร้างชุดการเรียนรู้จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.2 กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งคำนึงถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และกิจกรรม
 - 1.3 สร้างชุดการเรียนรู้ จำนวน 6 ชุด ประกอบด้วยคู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.4 นำชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และกิจกรรม แล้วแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
 - 1.5 นำชุดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) แบบรายบุคคล (1 : 1) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสระคูณ โดยใช้นักเรียนที่เป็นเด็กเก่ง ปานกลางและอ่อน รวม 3 คน หลังจากนั้นทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน ที่ไม่ซ้ำกับนักเรียนกลุ่มเดิม เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสระคูณ โดยเป็นนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ประเภทละ 3 คน เพื่อดูความเหมาะสมของ กิจกรรมกับเวลาที่ใช้
- ครั้งสุดท้ายทดลองภาคสนามหรือกลุ่มใหญ่ ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสระคูณ จำนวน 26 คน ที่ไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
- 1.6 นำชุดการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป
2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือ เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาจำนวน 60 ข้อ นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง

2.3 บันทึกผลการพิจารณาจะแนบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นรายข้อ โดยเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00

2.4 นำไปทดลอง (Try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสระคูณ เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบรายข้อ โดยเลือกข้อสอบที่มี ค่าความยาก (P) ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (B) ที่มีค่าตั้งแต่ .20 – 1.00 ไว้จำนวน 40 ข้อ แล้วนำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีการของโลเวทท์ (Lovett) หลังจากนั้นจัดพิมพ์และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้น ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอนั้นหลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสระคูณ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 คน จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α – Coefficient) ด้วยวิธีการของ ครอนบัค (Cronbach)

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีขั้นตอนดังนี้

1. ประเมินเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียน แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบ ก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ

2. จัดกิจกรรมตามคู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบย่อยชุด ๆ ละ 10 ข้อ โดยหลังจากปฏิบัติกิจกรรมแต่ละชุดแล้ว ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดและทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบย่อยชุดเดิม

3. เมื่อทดลองครบทุกชุดแล้ว นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

4. ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ แล้วรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช ตามเกณฑ์ 80/80 โดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าสถิติ t-test (Dependent Samples) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05
3. หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช วิเคราะห์โดยการคำนวณจากสูตรการหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยถือเกณฑ์ 0.50 ขึ้นไป
4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง การดำรงพันธุ์ของพืช โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่อง การดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่อง การดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 87.98/85.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.6101 คิดเป็น ร้อยละ 61.01 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 61.01
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.98/85.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและวิธีการที่เหมาะสม มีการกำหนดหัวข้อย่อย สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ แบบฝึกหัด แนวคำตอบแบบฝึกหัด แบบทดสอบย่อยก่อนเรียนและหลังเรียนประจำชุดการเรียนรู้ เฉลยแบบทดสอบย่อยประจำชุดการเรียนรู้ และมีคำชี้แจงและคำแนะนำวิธีการใช้อย่างละเอียด กิจกรรมเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน และใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในชุมชนและธรรมชาติ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาวิธีสร้างชุดการเรียนรู้ของ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 53-55) คือ มีการวางแผนและจัดลำดับเนื้อหา กำหนด หัวเรื่อง จัดแบ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ เพื่อสะดวกแก่การเรียนรู้ กำหนดความคิดรวบยอดหรือหลักการ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และแบบประเมินผล สอดคล้องกับทฤษฎีบทเรียนของ แซมเมอร์ (2547 : 51) ได้

แนะนำว่า ใช้กฎการเรียนรู้ ของธอร์นไดค์ (Thondike) เกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือเมื่อนักเรียนได้ทราบผลย้อนกลับทันที จะส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจลักษณ์ประดิษฐ์แท้ (2548 : 50) ได้วิจัยเรื่องการสร้างชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพืช ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพืช มีประสิทธิภาพ 85.67/84.33 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดการเรียนรู้ที่เข้าร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการสร้างที่เป็นระบบ ชุดการเรียนรู้แต่ละชุดมีกิจกรรมที่น่าสนใจ เนื้อหาสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กิจกรรมเน้นให้นักเรียนสืบค้นข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ มีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นระหว่างเพื่อนในกลุ่มและต่างกลุ่ม ตามแนวคิดของบุญเกื้อ คอระหาเวช (2542 : 110-111) ที่กล่าวว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของก้องเกียรติ ขอบเวช (2548 : 50) ที่ได้วิจัยการพัฒนา ชุดการเรียนรู้เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีเจตคติที่เอื้อต่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้นี้ในโรงเรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.6101 คิดเป็นร้อยละ 61.01 ซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 61.01 ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ มีการวางแผนและเตรียมการล่วงหน้า โดยการสำรวจและเลือกแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของสุนิสา วิชัยวงษ์ (2549 : 32-33) ที่มีการสำรวจ วิจัยร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น สังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ ผ่อนจรัส (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้มีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.73

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แหล่งเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สำรวจและเลือกใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน และผูกพันกับชีวิตประจำวันของนักเรียนและชุมชน ตามแนวทาง การเลือกแหล่งเรียนรู้ของสุนิสา วิชัยวงษ์ (2549 : 32-33) ซึ่งได้แนะนำว่า ในชุมชนมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญคือ ป่าชุมชน ซึ่งในอดีตชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนแห่งนี้ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและได้รับประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับสมโภช ภูสุวรรณ (2546 : 27) ที่กล่าวว่าการใช้แหล่งเรียนรู้ใกล้ตัว ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและสัมพันธ์กับวิถีชีวิต อีกทั้งมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็น ของจริงตามธรรมชาติ เป็นการสร้างความสนใจของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.98/85.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 61.01
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัยพบว่าชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่งที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ครูผู้สอนที่นำชุดการเรียนรู้ไปใช้ ต้องปฐมนิเทศ ซึ่งแจ้งเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรม
2. ในการนำชุดการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้ควรปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน
3. ครูต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดและให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียน
4. ควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์และการช่วยเหลือกันในกลุ่ม
5. ครูผู้สอนควรยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับกิจกรรม
6. ครูผู้สอนควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืชไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นอื่น ๆ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความใกล้ชิดกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ ในเนื้อหาอื่น หรือในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อหรือรูปแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อหาเดียวกัน
3. ควรวิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เรื่องการดำรงพันธุ์ของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ ตัวแปรอื่น ๆ เช่น การทำงานกลุ่ม ความคงทนในการเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.

กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกียรติศักดิ์ ผ่อนจรุง. (2547). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่โดยใช้ชุดการสอน**. วิทยานิพนธ์

ศษ.ม.(สาขาวิชาการประถมศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ก้องเกียรติ ขอบเวศน์. (2548). **การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียน**

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ตำบลครุใน อำเภอกะยง
จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน). ภูเก็ต: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ทิตนา แคมมณี. (2547). **ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.**

บุญเกื้อ คอราหาเวช. (2542). **นวัตกรรมทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาควิชา**
เทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.

เบญจลักษณ์ ประดิษฐ์แทน. (2548). **การสร้างชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**
เรื่อง พืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาการ
ประถมศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2548). **วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ :**
พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

โรงเรียนบ้านสระคูณ. (2552). **รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2552.**
บุรีรัมย์ : โรงเรียนบ้านสระคูณ.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). **การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่ม**
วิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สมโภช ภูสุวรรณ. (2546). **การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นทักษะ**
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์ : สถาบันราชภัฏ
นครสวรรค์.

สุนิสา วิชัยวงศ์. (2549). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ**
โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน. รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม. (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา). ขอนแก่น :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). **20 วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม**
ค่านิยมและการเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปีของการปฏิรูปการศึกษา**
(พ.ศ.2542 - 2551). กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2552). **รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ**
ปีการศึกษา 2552. กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://bet.obec.ho.th>

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
DEVELOPMENT OF READING AND WRITING SKILLS PACKAGE FOR PRATHOMSUKSA 1 STUDENTS

ไพรวรรณ ศรีกุลลา อาจารย์ ดร.สุรัชย์ ปิยานุกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านโคกสูง (สมานสามัคคี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวนห้องเรียน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 13 คน ซึ่งได้มาแบบเจาะจง ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ จำนวน 5 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้ คำ จำนวน 20 แผน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนการอ่านและการเขียนสะกดคำ ซึ่งมีความยากตั้งแต่ .44-.78 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8668 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่า (1) แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.10/88.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ การอ่านและการเขียนสะกดคำ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: แบบฝึก, การเขียน, การอ่าน, สะกดคำ, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop the reading and writing skills package for Prathomsuksa 1 students to meet the standard criteria set at 80/80; and 2) to compare the reading and writing achievement of Prathomsuksa 1 students before and after using the package. The samples were 13 students who were from 1 class studying at Bankoksung (Samansamakhee) School in the first semester of academic year 2010 under Buriram Primary Educational Service Area Office 3, selected by using purposive random sampling. A one group pretest-posttest design was used for this study. The instruments were 1) 5 sets of the reading and writing skills packages, 2) 20 learning management plans, and 3) reading and writing achievement tests with its difficulty value between .44-.78, discrimination between .20-1.00, and reliability at .8668. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The findings showed that (1) the packages of the reading and writing skills in Thai language strand for Prathomsuksa 1 students had the efficiency at 89.10/88.31, which were higher than the standard criteria set at 80/80; and (2) the learning achievement on reading and writing skills for Prathomsuksa

1 students taught by using reading and writing skills before learning were higher than after treating statistically significant difference at .01 levels.

Keyword (s): Exercises, Writing, Reading, Spelling, Prathomsuksa 1 Studnets

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติและเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คนในชาติจะต้องหวงแหนและรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติเอาไว้ การที่จะรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติเอาไว้นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามเอกลักษณ์ทางภาษารวมทั้งต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย แนวทางหนึ่งที่จะธำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมทางภาษาของชาติเอาไว้ นั่นก็คือการจัดให้ภาษาไทยเป็นรายวิชาที่ผู้เรียนทุกระดับจะต้องศึกษาโดยเฉพาะผู้เรียนในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่มีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็วเพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาในระดับสูงต่อไป ด้วยเหตุที่ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ผู้ที่ใช้ภาษาไทยได้ดีจะทำให้ประสิทธิภาพในการสื่อสารดีด้วย ซึ่งในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยมิได้มุ่งหวังให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว หากมุ่งหวังให้สามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงมุ่งเน้นฝึกฝนให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ ความรู้ทักษะกระบวนการและคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมโดยกำหนดสาระหลักของการเรียนรู้ออกเป็น 5 สาระได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษาวรรณคดีและวรรณกรรม ในการจัด การเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาการทั้งทางด้านการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด มีความสามารถทางหลักเกณฑ์ทางภาษา เห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดมีทักษะกระบวนการทางภาษา มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ตลอดจนสามารถนำไปใช้ใน การดำเนินชีวิตได้ การที่จะสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันทั้งทักษะการฟัง การพูด การดู การอ่านและ การเขียน ทั้งนี้เนื่องจากทักษะการอ่านและทักษะการเขียนนับว่าเป็นทักษะที่มีความจำเป็นที่ใช้ในการรับสารและส่งสาร เพราะโลกยุคปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่โยโลกให้เล็กลง โลกของการศึกษาจึงมิได้จำกัดอยู่ภายในห้องเรียนเท่านั้น การอ่านและการเขียนเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนในยุคโลกไร้พรมแดน (ณัฐกานต์ ชาติเพชร, 2549 : 2)

ปัจจุบันรัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายสนับสนุนให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน เห็นได้ว่ามีโครงการส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะจากการสำรวจพบว่าคนไทยอ่านหนังสือน้อยมาก จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าการอ่านหนังสือในปัจจุบัน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประชาชนและคนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และยังเป็น การพัฒนาสมองของผู้อ่านไปในตัวด้วย ซึ่ง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551: 1) ได้มีการเปิดเผยผลสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของประชากร ประจำปี 2551 โดยได้มีการเก็บข้อมูลจากประชากรอายุ 6 ปี ขึ้นไป ซึ่งพบว่าเพศชายอ่านหนังสือมากถึงร้อยละ 51.5 ขณะที่เพศหญิงอ่านหนังสือเพียง 48.5 เท่านั้น และจะพบว่ามีการอ่านหนังสือมากที่สุดในช่วงวัยเด็กอายุระหว่าง 10-14 ปีโดยสาเหตุอาจเนื่องมาจาก วัยนี้ อยู่ในวัยเรียนหนังสือ รองลงมาคือกลุ่มคนทำงาน และผู้สูงอายุ ซึ่งหนังสือที่พบว่าผู้อ่านนิยมอ่านมากที่สุด ได้แก่หนังสือพิมพ์ หนังสือนิยายและหนังสือการ์ตูนตามลำดับ และไม่ว่ากลุ่มของผู้อ่านหนังสือจะนิยมอ่านหนังสือประเภทใด สิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากการอ่านจะช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น การอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่จะช่วยใน การพัฒนาการเรียนไปสู่ทักษะอื่น ๆ เช่น การฟัง การดู การพูดและการเขียน ในลักษณะทักษะพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการเรียนรู้อยู่

วิชาต่าง ๆ และเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้ในโลกกว้าง การอ่านช่วยให้เราสามารถคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตได้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ผ่านมาในปีการศึกษา 2551 พบว่า ผลการเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในปีการศึกษา 2551 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.25 จากการประเมินคุณภาพทางการศึกษา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3, 2551, 202) และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มโรงเรียนหนองยายพิมพ์ โดยวิชาการกลุ่ม(วิชาการกลุ่ม, 2551, 45) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทยคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.89 จากประเมินพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง โดยเฉพาะสระประสมและสระเปลี่ยนรูป ลดรูป ได้แก่ สระอะ สระโอะ สระอัว สระเออ และสระเอะ เป็นสระที่ทำให้เด็กสับสน ออกเสียงสระไม่ถูกต้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกิดแนวคิดจะพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับชั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำมาทดลองใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูป สระลดรูป ที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียน โดยการรวบรวมคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูป สระลดรูป จากบัญชีคำพื้นฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำให้นักเรียนอ่านจากบัญชีคำพื้นฐานทั้งหมด 320 คำ มาจัดทำเป็นแบบฝึกเสริมทักษะให้มีรูปแบบที่น่าสนใจ มีกิจกรรมการฝึกที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจไม่เบื่อหน่าย จัดเนื้อหาของแบบฝึกให้เหมาะสมกับระดับชั้น ระดับความสามารถของผู้เรียนโดยหวังว่าแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นนี้ จะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาการอ่านและการเขียนคำได้ถูกต้อง และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียน การสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในระดับสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนคำ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .01
3. ประสิทธิภาพของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่า 50 % ขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มโรงเรียนหนองยายพิมพ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 143 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ใช้จากจำนวนประชากรของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกสูง (สมานสามัคคี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.2.2 ประสิทธิภาพของความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบฝึกทักษะ รวมทั้งสิ้น 20 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ทำการสอนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ถึง วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เวลา 14.30.-15.30 น. ซึ่งไม่รวมเวลาในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง คือ คำที่ประสมสระเปลี่ยนรูป สระลดรูป ในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการโดยการนำมาจากบัญชีคำพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 320 คำ แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำสระเปลี่ยนรูปและสระลดรูป ในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวน 5 ชุด มีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน สระอะ เปลี่ยนรูป
2. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน สระเอะ เปลี่ยนรูป
3. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน สระโอะ ลดรูป
4. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน สระอัว ลดรูป
5. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน สระเออ เปลี่ยนรูปและลดรูป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 ชุด
2. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 แผน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง

การอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ประกอบการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนสะกดคำ จำนวน 25 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 3 ตัวเลือก คือ ก ข ค

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย ชุด พื้นฐานภาษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะ
1.2 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อคัดเลือกและกำหนดขอบเขตเนื้อหาบทเรียน

1.3 กำหนดเนื้อหา สาระสำคัญจากคู่มือการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.4 กำหนดจำนวนแบบฝึกทักษะ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำ

1.5 จัดทำแบบฝึกทักษะเรื่องการอ่านและเขียนคำ ให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ จำนวน 5 ชุด ชุดละ 6 กิจกรรม ดังนี้

1.5.1 แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 1 คำที่ประสมสระอะที่มีตัวสะกด

1.5.2 แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 2 คำที่ประสมสระเอะที่มีตัวสะกด

1.5.3 แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 3 คำที่ประสมสระโอะที่มีตัวสะกด

1.5.4 แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 4 คำที่ประสมสระอัวที่มีตัวสะกด

1.5.5 แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 5 คำที่ประสมสระเออที่มีตัวสะกด

1.6 นำแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำ ที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โครงสร้างและภาษาให้ถูกต้องสมบูรณ์ และพิจารณาให้ความเห็นเพื่อนำเสนอต่อไป

1.7 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในด้านเนื้อหา กิจกรรม การประเมินในแต่ละแบบฝึก ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1.7.1 นางณัฐยา โพธิ์ชัย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

1.7.2 ดร.อัจฉรา ฉายวิวัฒน์ ตำแหน่ง ศิษยานุศิษย์ วิทยฐานะ ศิษยานุศิษย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1.7.3 นายธำรงค์ นนท์ตา ตำแหน่ง ศิษยานุศิษย์ วิทยฐานะ ศิษยานุศิษย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1.8 นำแบบฝึกทักษะมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.9 วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อประเมินต่อวัตรกรรม แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สูตรหาค่า IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2546 : 218 – 220)

1.10 นำแบบฝึกทักษะที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนโรงเรียนบ้านระนามพลวง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 31 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 จากสูตร E_1/E_2 (บุญชม ศรีสะอาด. 2546, 153-156) โดยดำเนินการดังนี้

1.10.1 ทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง แบบ 1:1:1 ได้ใช้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านระนามพลวง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้นักเรียน จำนวน 3 คน คัดเลือกนักเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน และดูจากคะแนนการประเมินจากการทำกิจกรรมที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน การเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ผลการทดลองใช้ปรากฏว่าแบบฝึกทักษะที่จัดทำและพัฒนาขึ้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 82.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด (ร้อยละ 80)

1.10.2 ทดลองกลุ่มย่อย โดยการสุ่มแบบ 3 : 3 : 3 จำนวน 9 คนได้ทดลองกับนักเรียนโรงเรียนบ้านระนามพลวง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โดยคัดเลือกนักเรียนนักเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 3 คน ผลการทดลองใช้ พบว่าแบบฝึกทักษะที่จัดทำและพัฒนาขึ้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 84.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด (ร้อยละ 80)

1.10.3 แบบภาคสนาม โดยทดลองกับนักเรียนโรงเรียนบ้านระนามพลวง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 20 คน มีค่าคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 82.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด (ร้อยละ 80)

1.11 นำแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบฝึกทักษะภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้ t test (Dependent Sample)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกสูง (สมานสามัคคี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 89.10/88.31 นั่นคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนจากการประเมินกิจกรรมในแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การอ่านและการเขียนคำที่ประสมสระอะมีตัวสะกด ชุดที่ 2 การอ่านและการเขียนคำที่ประสมสระเอะมีตัวสะกด ชุดที่ 3 การอ่านและการเขียนคำที่ประสมสระโอะมีตัวสะกด ชุดที่ 4 การอ่านและการเขียนคำที่ประสมสระอัวมีตัวสะกด ชุดที่ 5 การอ่านและการเขียนคำที่ประสมสระเออมีตัวสะกด คิดเป็นร้อยละ 89.10 และนักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจบทั้ง 20 แผน คิดเป็นร้อยละ 88.31 แสดงว่า แบบฝึกทักษะ

ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างและพัฒนาขึ้นสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บรรจง จันทรพันธ์ (2547 : 94-99) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย เรื่องการเขียนคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษพบว่า แผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.98/82.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้อง ฤชทัย ไชยขาว (2551, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลัง การพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนมาตราตัวสะกดผลการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบ CIRC ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลปรากฏว่า นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยร้อยละ 86.42 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 85.71 ของนักเรียนทั้งหมด และสุนันทา สายแวว (2552 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ประสมสระ ลดรูป – เปลี่ยนรูป ที่สะกดตรงตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำที่ประสมสระลดรูป – เปลี่ยนรูป ที่สะกดตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ประสมสระลดรูป – เปลี่ยนรูป ที่สะกดตรงตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.74/89.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ การที่แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ อาจเนื่อง จากแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ และได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพอย่างเป็นระบบ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ในคู่มือการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.89 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.08 คะแนน จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.61 แสดงให้เห็นว่า ผลการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำในสระลดรูป เปลี่ยนรูป มีประสิทธิภาพในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยมีผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข ตามหลักการของ รุจิรี ภูสาระ (2545 : 159) กล่าวว่า แผนการเรียนรู้ว่า เป็นเครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มที่บอกถึงคุณสมบัติที่พึงประสงค์ กิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์ บทบาทของครูในการจัดกิจกรรม สื่อ และ อุปกรณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ การวัดผลและประเมินผลนักเรียนในคุณสมบัติตามที่คาดหวัง และขั้นตอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า (2547 :บทคัดย่อ) ได้วิจัยการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 87.70/84.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.71 หมายความว่า

ว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.04 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การอ่านและเขียนคำที่ประสมสระอะมีตัวสะกด ชุดที่ 2 การอ่านและเขียนคำที่ประสมสระเออะมีตัวสะกด ชุดที่ 3 การอ่านและเขียนคำที่ประสมสระโอะมีตัวสะกด ชุดที่ 4 การอ่านและเขียนคำที่ประสมสระอัวมีตัวสะกด ชุดที่ 5 การอ่านและเขียนคำที่ประสมสระเออมีตัวสะกด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยมีผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามลักษณะของแบบฝึกที่ดี วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) กล่าวว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรเป็นสิ่งที่นักเรียนเรียนมาแล้ว เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย ใช้เวลาที่เหมาะสม ไม่นานเกินไป เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่างเสรี มีคำสั่งหรือตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การเข้าใจ ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่นักเรียน ที่ทำแบบฝึก ใช้หลักจิตวิทยาใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน ปลูกความสนใจหรือเข้าใจ เหมาะสมกับวัยและความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ขวัญทอง จันทฤทธิ์ (2547 : 60) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะทางภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพและแจกลูกของหนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หาค่าได้จากคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 0.6885 แสดงว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 68.85 ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการหาคุณภาพอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักการสร้างและการหาคุณภาพของแบบฝึกทักษะและ การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เป็นส่วนช่วยเสริมทักษะให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ กับ ประภาพร อัมสงคราม (2545, 107) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการสอนและแบบฝึกทักษะภาษาไทย การสะกดคำและแจกลูก ด้วยวิธีแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แผนการสอนและแบบฝึกการสะกดคำและแจกลูกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .49 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 76 ดังนั้นแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เริ่มเรียนมีทักษะในด้านการอ่านและการเขียน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถการอ่านและเขียนคำที่ประสมด้วยสระอะมีตัวสะกด สระเออะมีตัวสะกด สระโอะมีตัวสะกด สระอัวมีตัวสะกด สระเออมีตัวสะกด ซึ่งเป็นสระลดรูป เปลี่ยนรูปได้เป็นอย่างดี และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 89.10/88.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6885 แสดงว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 68.85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของค่าดัชนีประสิทธิผล คือ 0.50

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การใช้แบบฝึกทักษะในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนนั้น ครูควรมีการศึกษาและวางแผนล่วงหน้าไว้เป็นอย่างดี พร้อมกับเตรียมสื่อต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบในการสอนทุกครั้ง

1.2 ครูควรดูแลและแนะนำนักเรียนที่มีปัญหาในการอ่านและการเขียนอย่างใกล้ชิดจึงจะทำให้การฝึกประสบผลสำเร็จ

1.3 ครูควรมีการฝึกทักษะด้านอื่น ๆ ให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้เกิดผลถาวรต่อนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรจัดทำแบบฝึกทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องอื่น ๆ ด้วย

2.2 ให้ผู้เรียนได้วาดภาพประกอบประโยคในเวลาว่าง และรวบรวมทำเป็นสมุดเล่มเล็กในการฝึกอ่านประโยคง่าย ๆ

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มโรงเรียนนางรอง 5. (2551). รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2551. วิชาการกลุ่มโรงเรียนนางรอง 5 บุรีรัมย์ : สำนักงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนนางรอง 5 โรงเรียนบ้านหนองยายพิมพ์.

ขวัญทอง จันทฤทธิ์. (2542). การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ เรื่องการสะกดคำ และแจกลูกของหนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้า อิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณัฐกานต์ ซาดิเพชร. (2549). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและเขียนสะกดคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลคูเมือง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

น้อมศรี เคท. (2537). การสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง นำรู้สำหรับครูคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

บรรจง จันทรพันธ์. (2547). การพัฒนาแผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ประภาพร อัมสงคราม. (2542). การพัฒนาแผนการสอนและแบบฝึกทักษะภาษาไทย สะกดคำ และแจกลูกด้วยวิธีการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.

ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า. (2547) การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการ สะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุจิรี ภูสวระ (2545). การเขียนแผนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2544). เอกสารประกอบการสอนวิชา **0506711 หลักสูตรและการ ภาษาไทย**. ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2551). รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา **ขั้นพื้นฐาน ปี**
การศึกษา 2551. กลุ่มงานวัดผลและประเมินผลการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัด
การศึกษา. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.

สถิติแห่งชาติ. (2551). สำนักงาน. **สถิติการอ่านหนังสือของคนไทย ปี 2551** กรุงเทพฯ: สำนักสถิติแห่งชาติ.

ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย
EFFECTS OF MORAL AND ETHICS EXERCISES DEVELOPMENT
FOR THE EARLY CHILDHOOD

ศรัญญา รัตนกาญจน์ อาจารย์ ดร.สุรัชย์ ปิยาหกุล
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลพัฒนาการทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย 3) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประชากรเป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกกะชาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีทั้งหมด 25 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการจัดประสบการณ์ แบบวัดพฤติกรรม แบบวัดพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรม แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน E_1/E_2 E.I. และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดย Dependent Samples t-test ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 89.46 / 90.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80
2. พัฒนาการทางด้านการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.76 แสดงว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นร้อยละ 76
4. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 อาจเนื่องมาจากเด็กปฐมวัยชอบที่จะฟังนิทาน

คำสำคัญ : เด็กปฐมวัย, การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน, คุณธรรมจริยธรรม, นิทาน

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to find the effectiveness of the storytelling exercises to promote moral and ethics for kindergarten 2 students to meet the standard criteria set at 80/80, 2) to compare the students' learning achievement before and after learning through the storytelling exercises to promote moral and ethics for kindergarten 2 students, 3) to find the index of learning efficiency of the storytelling exercises to promote moral and ethics for kindergarten 2 students, and 4) to study the students' satisfaction towards the storytelling exercises to promote moral and ethics. The samples were 25 kindergarten 2 students studying at Bankhokkasai School under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, selected by using

cluster random sampling. The instruments used in this study were 1) the experienced provision plans, 2) behavioral tests, 3) learning achievement tests, and 4) satisfaction questionnaires. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation, E_1 , E_2 , E.I., and dependent samples t - test. The findings were as follows:

1. The storytelling exercises to promote moral and ethics for kindergarten 2 students had an efficiency of 89.46/90.80 which was higher than the standard criteria set at 80/80.
2. Kindergarten 2 students who learned by storytelling exercises to promote moral and ethics for kindergarten 2 students after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.
3. The index of efficiency of the storytelling exercises to promote moral and ethics for kindergarten 2 students equaled 0.76 which was 76% students reported that they were developed.
4. Kindergarten 2 students were satisfied toward the storytelling exercises to promote moral and ethics for kindergarten 2 students as a whole at "high" levels ($\bar{X}=2.75$).

Keyword (S): Early Childhood, Moral, Story

บทนำ

การพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดี ของประเทศชาติเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากประเทศชาติจะพัฒนาไปต้องประกอบไปด้วยบุคคลที่มีคุณภาพ การพัฒนาบุคคลที่สำคัญที่สุดคือการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข การพัฒนาบุคคลนั้นควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะเป็นพื้นฐานในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนาอย่างถูกต้องในอนาคตเด็กก็จะเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพต่อไป ปัจจุบันเป็นที่ทราบดีแล้วว่าสถานการณ์ของสังคมไทยและสังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางข้อมูลข่าวสาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยอย่างมาก กล่าวคือ สังคมมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นผู้คนเปลี่ยนความคิดและวิถีชีวิต ในภาวะการณ์เช่นนี้บุคคลจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง คือ การปรับตัวหรือการปฏิรูปเพื่อที่จะสามารถมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุขและสามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, ข) พื้นฐานการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การปรับตัวและการปฏิรูป คือ การพัฒนาคน โดยเฉพาะคนที่เป็นอนาคตของประเทศ คือ "เด็ก" ซึ่งเป็นกำลังสำคัญอย่างประมาณค่าไม่ได้ของประเทศในอีกไม่กี่ปีที่กำลังมาถึง เพื่อที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต การพัฒนาคนที่เป็นอนาคตของชาติคือ "เด็ก" นั้น ต้องเริ่มที่การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ปัญหาต่างๆในสังคม เป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองได้ตลอดช่วงชีวิต

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานของชีวิตเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งทางร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการทางสมองอย่างเต็มที่ อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคมที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน มาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ระดับการศึกษาระดับปฐมวัย มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ 1) ผู้เรียน

มีวินัย มีความรับผิดชอบปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน 2) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต 3) ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที 4) ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น 5) ผู้เรียนมีความประหยักรู้จักใช้และรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม 6) ผู้เรียนมีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547) การจัดประสบการณ์ในการสร้างนิสัยอันพึงประสงค์ให้แก่เด็ก ซึ่งได้แก่ บุคลิกภาพ ค่านิยม ความคิดสร้างสรรค์ คุณธรรม และให้รู้จักปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม การให้คุณธรรมและจริยธรรมศึกษาแก่เด็กนั้นทำได้ยาก เพราะค่านิยมของเด็กเกิดจากโรงเรียน บ้าน ศาสนาและชุมชนเป็นผู้สร้างค่านิยมเกี่ยวกับพัฒนาการด้านจริยธรรมของเด็ก ครูมีส่วนช่วยให้เด็กคิดและตัดสินใจเลือกค่านิยม(เบนจ่า แสงมลิ. 2545:34)

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) การปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานให้เกิดขึ้น ซึ่งได้แก่ คุณธรรมเรื่องความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ การปลูกฝังคุณธรรมนี้เกิดจากการสอนสั่ง การอบรม การฝึกให้ทำ การนำให้ดู การชมเชยยกย่องเมื่อเด็กทำดี ให้กำลังใจเมื่อเขาประสบความสำเร็จ ล้ำบากในการทำ การอบรมและเป็นตัวแบบที่ดีของผู้ใหญ่ในบ้าน ในชุมชน และในสังคมประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2550) ดังที่กล่าวมาแล้วว่า สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มผลผลิตทำให้ค่านิยม ความดีงาม คุณธรรมจริยธรรม เริ่มเบี่ยงเบนออกจากศีลธรรมอันดีร่ายของศาสนา ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ค่านิยมทางวัตถุถ่ายทอดจากสังคมเมืองมาสู่ชนบทและครอบงำเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรม ของเยาวชน

สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงมีพระราชเสาวนีย์เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ความเจริญทางด้านวัตถุเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมากสำหรับชีวิต แต่ความเจริญทางด้านจิตใจสำคัญและจำเป็นไม่น้อยไปกว่าความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเลย... การออกจากบ้านแต่เช้าตรู่และกลับตอนมืดค่ำได้กลายเป็นวิถีชีวิตอันเป็นปกติวิสัยสำหรับคนส่วนใหญ่ และได้แพร่ขยายจากสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ สภาพทางจิตใจ คุณธรรมจริยธรรม ความดีงาม ตามแบบอย่างคนไทยได้ลดน้อยเรื่อยๆ (อ๋างโนวารี ศิริเจริญ. 2541 : 58)

โรงเรียนบ้านโคกกะชาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ตั้งอยู่หมู่ 13 ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จัดการศึกษาระดับอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีบุคลากร และผู้บริหารจำนวน 15 คน และมีนักเรียนทั้งสิ้น 259 คน ผู้วิจัยได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีนักเรียนจำนวน 25 คน ชาย 14 คน หญิง 11 คน ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการประเมินจาก สมศ.รอบแรกพบว่า มาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลอยู่ในระดับพอใช้

ผู้วิจัยจึงได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียนปรากฏว่านักเรียนที่อยู่ในห้องมาจากหลายครอบครัว ซึ่งฐานะทางบ้านยากจน ผู้ปกครองนักเรียนต้องไปทำงานที่กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับ ตายาย ซึ่งในจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนมาก ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และอบรมสั่งสอน จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (อ้างอิงจาก,หนังสือสำนักรับรองมาตรฐานภายนอกกรอบแรก. 48 : 3)เช่น นักเรียนมีพฤติกรรมการลักขโมย การขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัยในตนเอง พุดจาไม่สุภาพ ชอบรังแกเพื่อน ชอบรังแกสัตว์ ทั้งขยะไม่เป็นที่ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะหานันทนาการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มาเล่าให้เด็กปฐมวัยฟังเพราะเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลเป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) และเป็นวัยที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นวัยที่ชอบเลียนแบบและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เด็กในวัยนี้ถ้าได้รับการปลูกฝังจริยธรรมและจิตพิสัยที่ดี คือ มุ่งองค์ประกอบหลักด้านความมีวินัยเพื่อที่จะเป็น ผู้ใหญ่ที่ดีของชาติต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 8) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกกะชาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

เขต 2 อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาในด้านคุณธรรมอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของพัฒนาการทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ประเภท คือ 1) แผนการจัดการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 12 แผน 2) แบบวัดพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 3) แบบวัดพัฒนาการทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยมีตัวเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จะมีคำตอบที่ถูกเพียง 1 ตัวเลือก โดยแบบทดสอบวัดพัฒนาการมีทั้งหมด 20 ข้อ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 1 ฉบับ มีรายการประเมิน 8 ข้อ ประชากรได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนกลุ่มสายตะกู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้แก่โรงเรียนนิคมพัฒนาสายโท 11 จำนวน 30 คน โรงเรียนเพียงหลวง 2 จำนวน 25 คน โรงเรียนบ้านนิคมสายโท 12 เหนือ จำนวน 15 คน โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ จำนวน 20 คน จำนวน 4 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 90 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกกระชาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 25 คน

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ $89.46 / 90.80$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. พัฒนาการด้านการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้ทำแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางด้านคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่า 0.76 แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ร้อยละ 76
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องผลของการการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล ปีที่ 2 ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกกะชาย พบว่าผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.46 / 90.80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี (2550) ที่กล่าวว่าเด็กจะมีความคุ้นเคยกับกิจกรรมที่ต้องอาศัยการฟัง โดยเฉพาะการฟังการเล่านิทานนั้นเป็นกิจกรรมที่เด็กในวัยนี้ชอบมาก เด็กมีความเพลิดเพลินและเป็นการตอบสนองความต้องการของเด็กในวัยนี้เป็นอย่างดีและสอดคล้องกับ สุมณา พานิช (2531: 91 - 92) ที่กล่าวไว้ว่าเมื่อนิทานเป็นสิ่งที่เด็กชอบ เด็กจึงเกิดการเรียนรู้ได้ดี ดังนั้น จากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยเลือกนิทานที่ส่งเสริมคุณธรรมมาเล่าให้นักเรียนฟังจึงส่งผลทำให้เด็กสนใจที่จะฟังนิทานและสามารถที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นจึงทำให้สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งเอาไว้

2. ความแตกต่างของคะแนนผลของพัฒนาการทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่าผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนพัฒนาการทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การทดสอบ $t - test$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงให้เห็นว่าผลต่างระหว่างคะแนนผลของพัฒนาการทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางการเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานมีเนื้อหาที่น่าสนใจ รูปเล่มสวยงาม มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและเด็กได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองไปตามตัวละครที่เด็กชื่นชอบ จึงทำให้เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัค ไหวหากิจ (2543) ที่ศึกษาผลการเปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ พบว่า เด็กปฐมวัย และเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมมีการรับรู้วินัยในตนเองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีค่าคะแนนสูงกว่าก่อนทดลอง

3. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.76 คิดเป็นร้อยละ 76 แสดงว่าหลังจากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากเด็กชอบที่จะฟังนิทานที่มีเนื้อเรื่องที่สนุกสนานเพลิดเพลิน รูปภาพสวยงามดึงดูดความสนใจ กระตุ้นให้เด็กสามารถเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครได้ง่ายและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่าอยู่ในระดับความพึงพอใจระดับมาก ดังนั้นควรมีการนำนิทานที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่มีเนื้อเรื่องแปลกใหม่ เนื้อหาตื่นต่อน่าสนใจ รูปภาพสวยงามมีคติเตือนใจหลาย ๆ ด้าน หรือครูจะเป็นผู้แต่งนิทานขึ้นเองจะทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์และเกิดจินตนาการ มีความสนใจและอยากที่จะฟังนิทาน ทำให้ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การจัดกิจกรรมการเล่านิทานให้เด็กฟัง ครูผู้สอนสามารถสอดแทรกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการให้กับเด็กได้ทุกครั้ง โดยอาจจะปรับเนื้อหาของนิทานได้ตามความเหมาะสมและอาจจะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ อีก เช่น พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านร่างกาย เป็นต้น

3. การจัดกิจกรรมโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ครูหรือผู้สอนควรสร้างบรรยากาศให้น่าเรียน ให้เด็กมีความสนใจพร้อมที่จะฟัง และมีการซักถามโดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นที่มีความใกล้เคียงกัน

2. ควรนำเรื่องราวของนิทานในห้องเรียนหรือชุมชนมาจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมและสืบสานอนุรักษ์ประเพณี ค่านิยมที่ดีงามของท้องถิ่นโดยเน้นการมีส่วนร่วม ในแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

3. ควรมีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อใช้ประกอบแผนกิจกรรมที่สร้างขึ้น เพื่อเพิ่มความสนใจของผู้เรียนและสามารถส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

4. ควรมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นๆ ของนักเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เช่น ความเสียสละ การเห็นคุณค่าของผู้อื่น การมีสัมมาคารวะ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2541,ข) คู่มือการเรียนการสอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เบญญา แสงมลิ. (2545). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.

ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา. 2546. ชีพจรการศึกษาโลก. สานปฏิรูป. 6 (มิถุนายน 2546)

ทิศนา ขัมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่

6. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.

วารี ศรีเจริญ. (2541). การทดลองใช้กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความรับผิดชอบในการเล่าเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนระยองวิทยาคม จังหวัดระยอง.

วารสารวิชาการ, (10), 58 – 65

สุภัค ไหวหากิจ. (2543) เปรียบเทียบการรับรู้ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ.

สุนนา พานิช. (2531). การเตรียมความพร้อมเด็กเล็กราชบุรี : โรงเรียนชุมชนเมืองราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. คู่มือการประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อน

ประถม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 110 -112

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550 – 2554. กรุงเทพมหานคร

สำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาลปีที่ 2

EFFECTS OF FABLE TELLING SKILL PRACTICE EXERCISES FOR ENHANCING LANGUAGE
DEVELOPMENT OF THE 2nd EARLY CHILDHOOD

ศราวัลย์ รัตนกาญจน์ อาจารย์ ดร.สุรัชย์ ปิยาหกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 3) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านละหานทรายใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน E_1 / E_2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้ Dependent Sample t -test ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ E_1 / E_2 เท่ากับ 91.03 / 91.90 ซึ่งสูงกว่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80

2. ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยในการทำแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่า .79 แสดงว่าเด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นร้อยละ 79

4. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

ดังนั้นแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 91.03 / 91.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80 / 80 และความพึงพอใจของเด็กอยู่ในระดับมาก แสดงว่าแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 พัฒนาความสามารถของเด็กปฐมวัยได้ดีและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, ความสามารถทางภาษา, ประสิทธิผล, ความพึงพอใจ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to find the effectiveness of the storytelling exercises for enhancing language abilities of kindergarten 2 students to meet the standard criteria set at 80/80, 2) to compare the students' learning achievement before and after learning through the storytelling exercises for enhancing language abilities of kindergarten 2 students, 3) to find the index of learning efficiency of the storytelling exercises for enhancing language abilities of kindergarten 2 students, and 4) to study the students' satisfaction towards the storytelling exercises for enhancing language abilities. The samples were 14 kindergarten 2 students studying in the second semester of the academic year 2010 at Banlahansaimai School under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, selected by using cluster random sampling. The instruments used in this study were 1) the experienced provision plans to enhance language abilities for kindergarten students, 2) storytelling exercises for enhancing language abilities, 3) learning achievement tests, and 4) satisfaction questionnaires. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation, E_1/E_2 , and dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The storytelling exercises for enhancing language abilities of kindergarten 2 students had an efficiency of 91.03/91.90 which was higher than the standard criteria set at 80/80.
2. Kindergarten 2 students who learned by storytelling exercises for enhancing language abilities after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.
3. The index of efficiency of the storytelling exercises for enhancing language abilities equaled .79 which was 79% students reported that they were developed.
4. Kindergarten 2 students were satisfied toward the storytelling exercises for enhancing language abilities as a whole at "high" levels.

Keyword (S): effectiveness, achievement, efficiency, satisfaction

บทนำ

พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงใน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยที่พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน ในช่วงชีวิตปฐมวัยเด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัยและวุฒิภาวะ เมื่อกล่าวถึงพัฒนาการเด็กปฐมวัยจะบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุต่ำกว่า ๖ ปี พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อนหรือทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมความสามารถในการเรียนรู้ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสพการณ์ ค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมหรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่าเด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิดมีโอกาสช่วยตนเองทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้อย่างตนเอง ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กได้เข้าใจธรรมชาติหรือความสามารถ

ของเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคลในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาได้ตามศักยภาพจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดในการให้ความสำคัญกับความสามารถตามวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษาการเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจาก ประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น และปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นไปตามศักยภาพที่มีอยู่ นอกจากนี้การเรียนรู้ยังเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น โดยที่คนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยการจัดการหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่สนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน(กระทรวงศึกษาธิการ2546:4-6)

จึงกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กโดยอาศัยแนวคิด และหลักการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อพัฒนาการของเด็ก เพราะเด็กปฐมวัยเป็นทรัพยากรและเป็นอนาคตของชาติ การจัดการศึกษาให้แก่เด็กจึงมุ่งหมายเพื่อสร้างเสริมและพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตตามวัยและเต็มศักยภาพทั้ง 4 ด้าน เป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่างๆให้แก่เด็กซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม

การเรียนรู้ของเด็กจะเริ่มจากการมีความคิด(ภาษา)อยู่ในใจ หลังจากนั้นจะเริ่มเข้าใจภาษาและมีการรับรู้ทางภาษา จนสามารถเข้าใจภาษาได้ก็จะแสดงออกทางภาษาด้วยการพูดบ้าง ขณะเดียวกันการได้ยินเสียงที่ตนพูดสะท้อนกลับมาก็มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้เด็กรับรู้และคิดถึงสิ่งที่ตนพูดไปด้วย (ศรียา นิยมธรรม – ประภัสร์ นิยมธรรม.2541 : 92 – 93) ภาษาพูดเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่งที่จะช่วยสร้างโลกของเด็ก ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม ช่วยในการอบรมเด็ก ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มีความคิด มีความรู้สึก มีเจตคติต่างๆในการใช้คำพูด การปรับตัวของเด็กก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาพูด และในทางตรงข้ามภาษาพูดก็มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเด็กด้วย เด็กปฐมวัยเป็นระยะที่มีพัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว (อารี สันหนวี. 2537:183) การเรียนรู้ภาษาของเด็กเกิดจากการที่เด็กได้ฟังและมีโอกาสได้พูดคุยกับผู้อื่นโดยมีสิ่งเร้า เช่น รูปภาพ ฟังเพลง ดูจากภาพนิทาน เด็กจะสนใจและกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น อยากซักถามทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น (จุไร พรหมวาทย์(2547 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่าความพร้อมทางการเรียนภาษามีความสำคัญและเป็นสิ่งที่กำหนดว่าเด็กจะประสบความสำเร็จทางการเรียน เพราะการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสื่อสารที่มนุษย์ใช้ทำความเข้าใจซึ่งกันและการเตรียมความพร้อมทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย จึงนับได้ว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นบุคคลที่มีทักษะทางการใช้ภาษาในการสื่อสารได้ดีก็สามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้องและชัดเจน การฝึกเตรียมความพร้อมทางภาษา จึงควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย เด็กที่มีประสบการณ์ทางภาษาที่ดีและมีความพร้อมมักมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวการจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กโดยยึดหลักบูรณาการที่หลากหลาย ครูผู้สอนสามารถจัดได้ตามความต้องการ ความสนใจ สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานนับเป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์อย่างหนึ่งที่เด็กสนใจโดยเฉพาะเด็กอายุระหว่าง 4 - 6 ปี จะสนใจกับสิ่งภายนอกมากขึ้นมีอารมณ์ขัน รักสนุก ชอบฟังนิทานต่างๆ โดยเฉพาะนิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ นิทานจึงเป็นสื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนาน ช่วยฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา การ

ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาทำให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดที่หลากหลายกับบุคคลรอบข้างทำให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญา เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง โดยสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาการคิดทั้งนี้การคิดต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาการทางภาษาด้วย (อุบล เวียงสมุทร.2540 : 63) กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมิได้มีผลกระทบต่อกันทั่วไปเท่านั้น หากแต่ส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยด้วยเช่นกัน ซึ่งปรากฏสภาพ การไหลบ่าทางวัฒนธรรมที่มาจาก การสื่อสารไร้พรมแดนทำให้วัฒนธรรม ค่านิยมที่ตึงตายน้อยถอยลง เด็กปฐมวัยจึงอยู่ท่ามกลางสภาพสังคมที่บกพร่องด้านคุณธรรม เด็กจึงอาจเติบโตขึ้นมาอย่างขาดคุณภาพ เด็กปฐมวัยจึงเติบโตขึ้นมาท่ามกลางภาวะแห่งความทุกข์ยากจากบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมโลก

ตามที่โรงเรียนบ้านละหานทรายใหม่ มีนักเรียนปฐมวัยทั้งหมด 21 คน แบ่งเป็นนักเรียน อนุบาล 1 จำนวน 7 คน อนุบาล 2 จำนวน 14 คน มักมีปัญหาโดยเฉพาะด้านภาษาพูดและการออกเสียงไม่ค่อยถูกต้อง เพราะนักเรียนระดับนี้พูดภาษาถิ่นมาจากที่บ้านเป็นส่วนใหญ่เมื่อมาโรงเรียนจึงพูดภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทย และเนื่องจากเด็กพูดภาษาถิ่นจึงมีผลต่อการฟังของเด็กอีกด้วย ทำให้เด็กไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษามาทดสอบกับนักเรียนชั้นอนุบาลเพราะนิทานเป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย ช่วยสร้างความคิด ความจำ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กเป็นไปตามวัยและยังช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตามทฤษฎีการเลียนแบบของ เลวิส (Lewis) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นเกิดจากการเลียนแบบซึ่งอาจเกิดจากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง ดังนั้นผู้วิจัย จึงสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ด้านการฟัง และการพูด ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านละหานทรายใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 อำเภอบ้านกรวดจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เกิดความพร้อมตลอดจนเป็นการปูพื้นฐานทางภาษาเพื่อการเรียนรู้ในชั้นสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ประเภทคือ 1) แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยจำนวน 24 แผน2)แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 8 แบบฝึกแบบฝึกละ 30 ข้อ 3)แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เป็นแบบปรนัยจำนวน 30 ข้อ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่

2 จำนวน 1 ฉบับ มีรายการประเมิน จำนวน 8 ข้อ ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในกลุ่มตำบล หินลาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 3 ห้อง ได้แก่เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหินลาด 18 คน โรงเรียนบ้านถนนน้อย 15 คนโรงเรียนบ้านละหานทรายเก่า 17 จำนวน 3 ห้อง รวม 50 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านละหานทรายใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียน 14 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม(Cluster Random Sampling)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ $91.03 / 91.90$ ซึ่งสูงกว่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผลการวิเคราะห์ความสามารถทางภาษาทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่าจะแนแบบฝึกการเล่านิทานก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 54.26 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนร้อยละ 91.71 แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.1
3. ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ .79 แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นร้อยละ 79
4. เด็กมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อยู่ในระดับมากมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.79

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $91.03 / 91.90$ หมายความว่าแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างเรียนร้อยละ 91.03 และพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 91.90 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน โคตรชมพู(2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย พบว่าประสิทธิภาพของแบบฝึกมีมีประสิทธิภาพ 83.00/87.17

2. ความแตกต่างของความสามารถทางภาษาทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนพัฒนาการทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยทดสอบ $t - test$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงให้เห็นว่าผลต่างระหว่างคะแนนความสามารถทางการเรียนหลังเรียนของแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนเรียน 37.45 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสามารถให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านภาษาที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณญาเพิ่มพูน(2548: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ใช้นิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.79 หมายความว่าหลังการทำแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษานักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นร้อยละ 79

4. ความพึงพอใจของนักเรียนมีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการเล่านิทานมีค่าเฉลี่ย 2.79 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมากทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ออกแบบแบบฝึกทักษะการเล่านิทานที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ เนื้อหาแบบฝึกตรงกับนิทานที่เล่ากระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ เกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย สามารถเรียนรู้และจดจำได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการประเมินแบบทดสอบความพึงพอใจของเด็กต่อแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า อยู่ในระดับมากแต่ก็ควรปรับด้านรูปภาพให้สวยงามยิ่งขึ้นเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กและเวลาในการทำแบบฝึกทักษะควรมีการยืดหยุ่นให้มากขึ้น เพื่อให้เด็กได้ทำแบบฝึกได้ทันเวลา

1.2 การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ควรมีการใช้สื่อประกอบหลากหลาย เพื่อเพิ่มความสนใจและการเรียนรู้เปิดโอกาสให้เด็กออกมาเล่านิทาน และตอบคำถามของเรื่องไปด้วย เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนุกและรู้สึกร่วมมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมด้านอารมณ์ จิตใจ ทำให้เด็กมีสมาธิในการฟัง และเชื่อมโยงไปสู่พัฒนาการด้านการพูด การอ่าน การเขียน ตามระดับความสามารถของเด็กได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยการทำแบบฝึกทักษะการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางด้านอื่นๆ เช่น ความสามารถทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นต้น

2.2 ควรศึกษารูปแบบการทำแบบฝึกทักษะในรูปแบบต่างๆให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ทำแบบฝึกทักษะที่หลากหลายหลายเป็นการปูพื้นฐานให้เด็กเกิดความพร้อมที่จะเรียนในระดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.

จุไร พรหมวาทย์.(2547).**การสร้างหนังสือภาพสำหรับฝึกทักษะการอ่านออกเสียงของนักเรียน ระดับเด็ก**

ปฐมวัย.การค้นคว้าแบบอิสระศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ยุพิน โคตรชมพู่.(2550)รายงานการใช้หนังสือนิทานเสริมประสบการณ์ประกอบกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโนนสว่าง สพท.หนองคาย เขต 2

วัฒนา ปญญฤทธิ์ และคณะ. (2542). **คู่มือครูระดับอนุบาล**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

..... (2551).**คู่มือครูระดับอนุบาล**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. (2541). **พัฒนาการทางภาษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:บรรณกิจเทรดดิ้ง.

อารี สันตฉวี. (2537). **นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ**. กรุงเทพฯ : สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก. อัดสำเนา.

อรรณพ เพิ่มพิรพัฒน์.(2548).**การศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ใช้ในนิทานพื้นบ้านเป็นสื่อเสริมประสบการณ์**.ปริญญาโท (หลักสูตรและการสอน)มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อุบล เวียงสมุทร.(2538). ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเรื่องประกอบ
 หุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่นและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเรื่อง
 ประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2540). รายงานวิจัยความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเรื่อง
 ประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่นและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเรื่อง
 ประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง.วารสารการศึกษาปฐมวัย,1(2):63-76.

ผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

EFFECTS OF USING LEARNING PACKAGE FOR DEVELOPING BASIC SCIENTIFIC SKILLS
FOR PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS

วิรัตน์ เจริญสุข อาจารย์ ดร. ผจญ โกจารย์ศรี
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ (1) ชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ชุด (2) แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผน ใช้เวลาเรียนแผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.79 ค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.28 ถึง 0.86 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 84) (4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้ค่าสถิติ E_1/E_2 , E.I และ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.01/84.91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.78 แสดงว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น จากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.00

4. นักเรียนร้อยละ 100 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทครู คือ ครูคอยให้คำแนะนำ เอาใจใส่และดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.31) ด้านเนื้อหา พบว่า นักเรียนพึงพอใจเนื้อหาว่าง่ายเหมาะสมกับวัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.42) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนพึงพอใจเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) ด้านสื่อประกอบการเรียนรู้ นักเรียนพึงพอใจที่เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.44)

คำสำคัญ : ชุดการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The purposes of the research were : 1) to find out the efficiency of the learning package for developing basic science process skills for Prathomsuksa 5 students with the efficiency criteria of 80/80 ; 2) to compare the achievement in basic science process skills before and after using the learning package ; 3) to evaluate the effectiveness index of the learning package and 4) to examine the students' satisfaction with the learning package for developing basic science process skills for Prathomsuksa 5 students. The samples in the research were composed of 28 Prathomsuksa 5 students in Non Din Daeng Kindergarten School , Non Din Daeng District, Buriram Province, Office of Buriram Elementary Educational service Area 3 in 2nd semester of academic year 2553. The samples were selected by using purposive sampling technique. The instruments consisted of 1) 6 sets of learning package for developing basic science process skills for Prathomsuksa 5 students ; 2) 6 sets of lesson management plans in using learning management consisted of 2 hours per plan in total of 12 hours. 3) an achievement test of science process skills for Prathomsuksa 5 students consists of 40 item multiple – choices test with the difficulty index between 0.25 to 0.79, The discrimination index between 0.28 to 0.86 and the reliability was 0.99 ; 4) the satisfaction questionnaire for accessing the students satisfaction with the learning package. The statistics used for data analysis were mean ($\bar{X}$) percentage (%) and standard deviation (S.D) The hypotheses were tested by means of E_1 , E_2 , E.I , and t-test (Dependent Samples). The results were as follows :

1) A set of learning package for developing basic science process skills for Prathomsuksa 5 students met the efficiency criterion at 86.01/84.91 which was higher than the established criterion at 80/80.

2.) The achievement of students after learning by using the learning package showed that the posttest score was higher than the pretest score with the significant difference at the .01 level.

3.) The effectiveness index of the learning package for developing basic science process skills for Prathomsuksa 5 students was 0.78 , indicates that the student academic achievement increases from the former 78.00 percent.

4.) The students were satisfied with the learning activities of the learning package for developing basic science process skills at the highest level, consistent with the hypothesis. Consideration in aspect showed that in the teacher's role aspect the largest mean was many useful suggestions and closely care from the teacher ($\bar{X}$ 4.89, S.D 0.31), for content aspects the largest mean was the ease and age-appropriate contents ($\bar{X}$ 4.79, S.D 0.42), for the provision of the learning process the students satisfied at the appropriate time for activities ($\bar{X}$ 4.64, S.D 0.49), for learning media, the students satisfied at the appropriate media of instruction ($\bar{X}$ 4.75, S.D 0.44)

Keyword (s) : Learning Package Basic Science Process Skills

บทนำ

ในสภาพที่สังคมและบ้านเมืองกำลังมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ ประชากร สิ่งแวดล้อม ตลอดจนด้านการเมืองการปกครอง ประกอบกับการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมเป็นอันมากทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันควรเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีปฏิภาณในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 ก : 3)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานจัดเนื้อหาสาระกิจกรรม ให้สอดคล้องตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 5-6)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการศึกษาประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 ข : 4)

จากการกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียนให้มีทักษะการคิด ความสามารถในการเรียนรู้ แต่จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า สถานศึกษายังไม่สามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อการคิดแก้ปัญหาซึ่งเป็นหัวใจของหลักสูตร (โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง. 2552 : 6) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความสำคัญและจำเป็นมากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะทางสติปัญญา (Intellectual Skill) (Finley. 1983 : 48) ที่ใช้

เป็นพื้นฐานสำหรับการสืบเสาะเชิงวิทยาศาสตร์ โดยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสัมพันธ์สอดคล้องกับ
 ขั้นตอนปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Lawson, Nordland and Devito. 1975 : 423) การที่ผู้เรียนได้ฝึกใช้ทักษะ
 กระบวนการทางวิทยาศาสตร์แสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากจะช่วยพัฒนาเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ให้เกิดขึ้น
 แล้วยังพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ครอบคลุมถึงความสามารถทางสมองด้วย

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน LAS (Local Assessment System) ระดับเขต
 พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษา 2552 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลโนนดินแดงมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 36.75 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 และถือ
 ว่าเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะเรื่องทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้คะแนนต่ำสุด สำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2552 : 12) ให้ความเห็นว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่เกิด
 จากการที่ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน นักเรียนไม่ได้มีโอกาสทดลองลงมือปฏิบัติ มุ่งเน้นถ่ายทอดเฉพาะ
 เนื้อหาวิชามากกว่าการเรียนรู้จากสภาพจริง

จากปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน ดังนั้นในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งที่จะช่วย
 ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ คือ การนำนวัตกรรมและ
 เทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วย ผู้สอนต้องใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการจูงใจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเหมาะสม
 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น (แสงเดือน ทวีสิน. 2546 : 173) นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สนองความแตกต่าง
 ระหว่างบุคคล ช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง มีกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลงมือ
 ปฏิบัติ ทราบผลการเรียนรู้ทันทีที่เรียนจบ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพใน
 การเรียนรู้ของผู้เรียน คือ การใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนมี
 ความสนใจ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสทำงานร่วมกัน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2546 : 53)
 จากการศึกษาวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะปฏิบัติการทดลองวิชาเคมีที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนด้านทักษะปฏิบัติการทดลองวิชาเคมี พบว่าทักษะปฏิบัติการทดลองทางเคมีของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึก
 ปฏิบัติการทดลองทางเคมีเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติการทดลองทางเคมีสูงกว่าก่อนใช้ (สุชาติ จิตจำ. 2550 : บทคัดย่อ)
 นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทาง
 วิทยาศาสตร์ และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (จันทร์นภา รอดพัน. 2550 : บทคัดย่อ)
 นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่า
 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (ศิริวรรณ ชาวดร. 2551 : บทคัดย่อ) นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุด
 การเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม มีความก้าวหน้าทางการเรียนมากกว่าร้อยละ 20 และมีความพึงพอใจที่มีโอกาส
 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (วิมล เฝ้าเวียงคำ. 2551 : บทคัดย่อ) จากความเป็นมาและ
 ความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทาง
 วิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังการเรียนรู้
 โดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่ามากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

1. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหาสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ได้ชุดการเรียนรู้จำนวน 6 ชุด ชุดละ 2 ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

- ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 1 ความยืดหยุ่นของวัสดุ
- ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 2 ความแข็งของวัสดุ
- ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 3 ความเหนียวของวัสดุ
- ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 4 การนำความร้อนของวัสดุ
- ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 5 การนำไฟฟ้าของวัสดุ
- ชุดการเรียนรู้เล่มที่ 6 ความหนาแน่นของวัสดุ

ระยะเวลาในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 16 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pretest Posttest Design หมายถึงใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม ทำการทดสอบก่อนเรียน แล้วทดลอง เสร็จแล้วทดสอบหลังเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 120 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 28 คน ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูประจำชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย คู่มือครู บัตรคำชี้แจง บัตรคำสั่ง บัตรกิจกรรม บัตรเนื้อหา บัตรเฉลย แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องสมบัติของวัสดุ จำนวน 6 แผน ใช้เวลาเรียนแผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อซึ่งได้นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ โลเวทท์ (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99
4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ปฐมนิเทศ ก่อนดำเนินการทดลอง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียน ด้วยชุดการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้ทราบถึงวิธีการเรียน การวัดผลและประเมินผล
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว จำนวน 40 ข้อ และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของ โลเวทท์ (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)
3. ดำเนินการทดลอง ก่อนเรียนในแต่ละครั้งจะทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบย่อย ชุดละ 10 ข้อ หลังจากนั้นจึงเรียนตามขั้นตอนในแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ชุด ใช้เวลาปฏิบัติกิจกรรมชุดละ 2 ชั่วโมง

4. ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

5. ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ แล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 86.01/84.91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.78 หมายถึง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.95
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุขิรัมย์ เขต 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผล

จากผลการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 86.01/84.91 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อยทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 86.01 และสามารถทำแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 84.91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ จิตจำ (2550 : บทคัดย่อ) จารุณี ใจชื่อ (2551 : บทคัดย่อ) และวิมล เผ่าเวียงคำ (2551 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การที่ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผ่านกระบวนการจัดทำอย่างเป็นระบบ และวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการเรียนรู้ เทคนิค วิธีการ เนื้อหา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ได้ผ่านการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองเพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ทดลองแบบ 1:1 โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง โดยใช้นักเรียน 3 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน ครั้งที่ 2 ทดลองกลุ่มเล็ก โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง จำนวน 9 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน

และครั้งที่ 3 ทดลองกับนักเรียนกลุ่มใหญ่ โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 28 คน โดยนำผลการทดลองแต่ละครั้งมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองจริง

1.2 ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นเป็นชุดการเรียนรู้ที่เบ็ดเสร็จในตัวเอง สามารถนำไปใช้ได้ทันที โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ชื่อชุดการเรียนรู้ คำชี้แจง จุดประสงค์การเรียนรู้สาระสำคัญ เวลาที่ใช้ วิธีดำเนินกิจกรรม การวัดและประเมินผล ซึ่งนักเรียนสามารถทราบคำตอบได้ทันทีที่ปฏิบัติกิจกรรมเสร็จ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีกฎแห่งผลของธอร์นไดค์ (สุนันทา สุนทรประเสริฐ. ม.ป.ป. : 4-5) ที่กล่าวว่า นักเรียนจะมีความกระตือรือร้นอยากปฏิบัติกิจกรรมเมื่อได้รับความพึงพอใจที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นชุดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้สื่อผสม เป็นสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละชุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของชยงค์ พรหมวงศ์ (อ้างถึงในวิมล เผ่าเวียงคำ. 2551 : 69) ที่ว่าหัวใจของสื่อประสมคือ การนำเอาสื่อการสอนหลาย ๆ อย่าง มาสัมพันธ์กัน เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระในลักษณะสื่อแต่ละชิ้นจะส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ได้ดี จึงอาจกล่าวได้ว่าชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นเป็นชุดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

1.3 ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจต์ (ทศนา แคมมณี. 2545 : 64) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับระดับความรู้ ความเข้าใจของนักเรียน โดยให้นักเรียนใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม และประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีทั้งคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน นักเรียนได้ร่วมกันคิด ตัดสินใจ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.78 หรือร้อยละ 78.00 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 78.00 หมายถึง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน อาจเนื่องมาจากอาศัย แนวคิด หลักการ ตลอดจนทฤษฎีต่าง ๆ (เพ็ญศรี สร้อยเพชร. 2542 : 5-6) มาใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความถนัด และความสนใจของนักเรียนเป็นสำคัญ ขณะปฏิบัติกิจกรรมมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักเรียนกับผู้สอน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และลงมือปฏิบัติจริงตามลำดับขั้น นักเรียนสามารถเรียนรู้ไปตามความสามารถและความสนใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุณี ใจชื่อ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องอาหารและสารอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีค่าดัชนีประสิทธิผล .63

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ เท่ากับ 4.68 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมล เผ่าเวียงคำ (2551 : บทคัดย่อ) และนุชรี หินจำปา (2552 : บทคัดย่อ) เมื่อพิจารณาชุดการเรียนรู้ในแต่ละด้าน พบว่า ความพึงพอใจด้านเนื้อหาสาระ คือ นักเรียนพึงพอใจเนื้อหาเหมาะสมกับวัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.79 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนพึงพอใจเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.64 ด้านสื่อประกอบการเรียนรู้ นักเรียนพึงพอใจที่เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.75 ด้านบทบาทครู นักเรียนพึงพอใจที่ครูคอยให้คำแนะนำ เอาใจใส่และดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.89 เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ด้านบทบาทครู คือ ครูคอยให้คำแนะนำ เอาใจใส่และดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 รองลงมา คือ ครูมีการประเมินนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 และลำดับที่สาม คือ ความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 และค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกข้อ เท่ากับ 4.68 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน มีครูคอยให้คำแนะนำ เอาใจใส่และดูแลอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่เหมาะสมเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการ เหมาะสมกับวัย นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ส่วนข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ได้ฝึกสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เรียนซำยังอ่านและเขียนไม่คล่อง จึงทำให้สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองไม่ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาด้านการอ่านและเขียนควบคู่กันไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า

1.1 ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องศึกษาคู่มือครูอย่างละเอียด และมีการทดลองใช้สื่อก่อน รวมถึงเตรียมความพร้อมด้านสื่อ อุปกรณ์ ตัวครู นักเรียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนของครู

1.2 ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ ครูควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต้องคอยดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ถ้านักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัย สามารถสอบถามครูผู้สอนได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เช่น ความคงทนในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์

2.2 ควรมีการศึกษาวิธีรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้กับนวัตกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค. _____ . (2551 ก). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2551 ข). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จันทร์นภา รอดพัน. (2550). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

จารุณี ใจชื่อ. (2551). ผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องอาหารและสารอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

2. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทิศนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นุชรี หินจำปา. (2552). การใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยทางการวัดผลประเมินผล. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เพ็ญศรี สร้อยเพชร. (2542). ชุดการเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง. (2552). รายงานผลการจัดการศึกษาประจำปีการศึกษา 2552.บุรีรัมย์ : งานวิชาการ โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.
- วิมล เผ่าเวียงคำ. (2551). การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม เรื่องการดำรงชีวิตของสัตว์สารการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์. คม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศิริวรรณ ชาวดร. (2551). การใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (วิทยาศาสตร์การศึกษา). เชียงใหม่ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2552). รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. บุรีรัมย์.
- สุชาติ จิตจำ. (2550). ผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะปฏิบัติการทดลองวิชาเคมีที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะปฏิบัติการทดลองวิชาเคมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ.(ม.ป.พ.ม.ป.ป.). การเขียนแผนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.เอกสารประกอบการอบรมปฏิบัติการ.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2546). 20 วิธีจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.หน่วยการเรียนรู้บรรยายภาค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แสงเดือน ทวีสิน. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเล็ง.
- Finley, F.N. (1983). "Science Processes," **Journal of Research in Science Teaching**. 20 (1) : 47-54 ; January.
- Lawson, A.E., Nordland F.H and Devito. A. (1975). "Relationship of Formal Reasoning to Achievement, Aptitude and Attitudes of Preservice Teachers," **Journal of Research in Science Teaching**. 12(7) : 423-431.

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

EFFECTS OF THAI POEM (KLON SUPAP) WRITING EXERCISES WITH COOPERATIVE LEARNING
ACTIVITIES FOR MATTHAYOMSUKSA 2 STUDENTS

พิบูล จินปรีชา รองศาสตราจารย์ ดร. สมมาตร ผลเกิด
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตาม เกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตาเหล่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 36 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ จำนวน 9 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำนวน 9 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบ ค่า E_1/E_2 ค่า $E.I.$ และ t -test แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 88.01/87.03 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6825
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แบบฝึกทักษะ, การเขียน, กลอนสุภาพ, กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to study the efficiency of the Thai Poem (Klon Supap) writing exercises with cooperative learning activities for Matthayomsuksa 2 students with the criteria set at 80/80; 2) to compare the students' learning achievement mean scores before and after using the Thai Poem

(Klon Supap) writing exercises with cooperative learning activities for Matthayomsuksa 2 students; 3) to examine the effectiveness index of the Thai Poem (Klon Supap) writing exercises with cooperative learning activities for Matthayomsuksa 2 students; and 4) to investigate the students' satisfaction towards the Thai Poem (Klon Supap) writing exercises with cooperative learning activities for Matthayomsuksa 2 students. The samples of this study were 36 Matthayomsuksa 2 students, studying in the second semester of the academic year 2010 at Taleng School under Buriram Primary Educational Service Area Office 1, selected by using purposive sampling technique. The research instruments were : 1) 9 Thai Poem (Klon Supap) writing exercises; 2) 9 lesson plans for using cooperative learning activities; 3) 30 - item achievement test with 4 multiple choices; and 4) 15 - item questionnaire on students' satisfaction. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by using E_1/E_2 E.I. and dependent samples t -test. The findings were as follows:

1. The efficiency of the Thai Poem (Klon Supap) writing exercises with cooperative learning activities for Matthayomsuksa 2 students met the criterion set of 88.10/87.03 which was higher than the criterion set of 80/80.
2. The students' achievement mean scores after using the Thai Poem (Klon Supap) writing exercises with cooperative learning activities for Matthayomsuksa 2 students were higher than before using those activities at .01 level of statistically significant difference.
3. The effectiveness index of the Thai Poem (Klon Supap) writing exercises with cooperative learning activities for Matthayomsuksa 2 students was at 0.6825.
4. The students' satisfaction towards the Thai Poem (Klon Supap) writing exercises with cooperative learning activities for Matthayomsuksa 2 students was at a high level.

Keyword (s) : Exercises, Writing, Klon Supap, Coopertive Learning Activties.

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์ เนื่องจากมีเสียงวรรณยุกต์ที่ทำให้การออกเสียง เกิดเสียงสูงต่ำคล้ายเสียงดนตรี จึงเอื้อต่อการนำถ้อยคำมาเรียงร้อยให้เกิดเสียงสัมผัสคล้องจอง เป็นบทกลอนให้เกิดอารมณ์ในการสื่อสาร คนไทยจึงได้รับการกล่าวขานมาแต่ครั้งโบราณกาลว่า เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ซึ่งเห็นได้จากวรรณกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นมุขปาฐะและลายลักษณ์อักษรที่แสดงถึงภูมิปัญญาไทย จะเจรจาเรื่องใดก็มักใช้ถ้อยคำที่มีสัมผัสต่อเนื่องคล้องจองกันมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล ดังจะเห็นได้จากเพลงพื้นเมือง บทผญา คำพังเพย สุภาษิต บทเพลง ไม่ว่าเพลงไทยหรือเพลงไทยสากล และวรรณคดีร้อยกรองเรื่องต่าง ๆ คนไทยยังนิยมฟังคำหรือข้อความที่มีลักษณะลื่นไหล อันเกิดจากการสัมผัสสัมผัสกันด้วย เพราะนอกจากจะฟังรื่นหูได้รสไพเราะแล้ว ยังช่วยให้จดจำเนื้อความได้ง่ายขึ้น (ชลดา เรื่อง รัชชลิขิตและสุจิตรา จงสถิตวัฒนา. 2542 : 1)

ความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทย สามารถสร้างสรรค์วรรณคดีและวรรณกรรมที่ทรงคุณค่ามากมายจากการประพันธ์ของกวีหลายท่าน โดยเฉพาะสุนทรภู่ บรมครูที่ทั่วโลกยอมรับและยกย่องให้เป็นกวีเอกด้านบทกลอนถือเป็นต้นแบบการแต่งกลอนในยุคปัจจุบัน บทกลอนมีคุณค่าทั้งด้านวรรณศิลป์และด้านสังคม เพราะมีการแต่ง การเลือกเฟ้นถ้อยคำมาใช้ได้ไพเราะ มีความคิดสร้างสรรค์และให้ความสะท้อนอารมณ์ การใช้ถ้อยคำสร้างภาพได้ชัดเจน ถ่ายทอดวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะความเป็นอยู่ของมนุษย์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตทั้งใน

โลกทัศน์และชีวิตทัศน์ เข้าใจการดำเนินชีวิตและเพื่อนมนุษย์ดีขึ้น เนื้อหาย่อมเกี่ยวข้องกับการช่วยจรรโลงใจแก่ผู้อ่าน ช่วยพัฒนาสังคม ช่วยอนุรักษ์สิ่งมีคุณค่าของชาติบ้านเมือง สนับสนุนค่านิยมที่ดีงาม (กรมวิชาการ. 2545 :193) นอกจากคุณค่าดังกล่าวแล้ว บทร้อยกรองยังแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางภาษาและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ เป็นเสน่ห์ทางภาษาที่ควรค่าแก่การภาคภูมิใจ ปัจจุบันเป็นที่น่าเสียดายว่าขณะนี้ภาษาไทยด้านคำประพันธ์ร้อยกรองนั้น มีผู้เห็นความสำคัญน้อยลงมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาร่วมกันฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบสานวรรณศิลป์เอาไว้ ให้คงอยู่เป็นมรดกทางภาษาอันล้ำค่าของชาติตลอดไป (มิ่งขวัญ กิตติวรรณกร. 2550 : 1-2) ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาและสืบสานวัฒนธรรมทางภาษาอันเป็นมรดกที่สำคัญของชาติ กระทรวง ศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีการจัดการเรียน การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมในส่วนของบริษัทร้อยกรอง เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความงามของถ้อยคำ ในบทร้อยกรอง เข้าใจเรื่องราวของวรรณคดี สามารถท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ จะเป็นต้นทุนพื้นฐานของการแต่งบทร้อยกรอง ดังนั้นการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ท่องจำบทอาขยานที่เป็นบทร้อยกรองที่ไพเราะด้วย (กรมวิชาการ. 2545 : 8) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ในมาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทย ไว้เป็นสมบัติของชาติ กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพและโคลงสี่สุภาพได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. ม.ป.ป. : 45-51)

การจัดการเรียนการสอนเขียนกลอนสุภาพในระดับโรงเรียนยังประสบปัญหาหลายประการ ดังที่กรมวิชาการ (2539 : 227) ได้สรุปถึงปัญหาสำคัญในการเขียนร้อยกรองของเด็กไว้ คือ เด็กมีประสบการณ์และประมวลคำศัพท์น้อย ทำให้ไม่สามารถใช้คำได้อย่างหลากหลายและสื่อความไม่ชัดเจน ขาดกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถเขียนเรื่องให้สัมพันธ์กันได้ มักจะเขียนในลักษณะกลอนพาไป ขาดความคุ้นเคยกับความไพเราะของภาษา บทร้อยกรอง ทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาที่ไพเราะสละสลวย และอภิชาติ ชมภูทัศน์ (2552 : 2) กล่าวถึงปัญหาการสอนเขียนร้อยกรองไว้ว่า นักเรียนไม่เข้าใจและเบื่อหน่ายบทเรียน ครูขาดเทคนิคการสอนที่เข้าใจ ขาดสื่อการเรียนการสอนและไม่มีความชำนาญในการสอนบทร้อยกรอง

การพัฒนาทักษะการเขียนกลอนสุภาพได้วิธีหนึ่งคือการใช้แบบฝึกทักษะซึ่งสุนทร สันธพานนท์ (2552 : 88) กล่าวถึงแบบฝึกทักษะว่าช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว ยิ่งขึ้น ชัดเจนขึ้น ส่งผลให้การสอนของครูผู้สอนและผลการเรียนของผู้เรียนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 7-19) เสนอว่าควรเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย คิดค้นเทคนิคและกลวิธีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของผู้เรียน ทิศนา แชนมณี (2552 : 101) ได้เสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย มีการประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่ม นักเรียนได้ช่วยเหลือกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้กว้างและลึกซึ้งขึ้น สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคมและอารมณ์ รวมทั้งมีโอกาสดูฝึกฝนทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนบ้านตาเหล็ง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 25.79 ด้านหลักการใช้อย่างถูกต้อง ได้คะแนนเฉลี่ย 11.75 จากคะแนนเต็ม 48 คะแนน (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2552 : 35) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 60.91 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้คือร้อยละ 75 (โรงเรียนบ้านตาเหล็ง. 2552 : 8) จากผลการประเมินครั้งนี้พบว่าการเรียนการสอนในกลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสอนมานานกว่า 11 ปี นักเรียนมีปัญหาด้านการเขียนคำคล้อง

จงและขาดความรู้เรื่องฉันทลักษณ์ ซึ่งเป็นทักษะเบื้องต้นในการแต่งบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการเขียนกลอนสุภาพ นักเรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ที่กำหนดว่า สามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ กลอนและโคลง โดยแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพให้เพิ่มขึ้นและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าร้อยละ 50
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ปฐมนิเทศนักเรียนเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรม
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจำนวน 9 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลาในการทดลองรวม 18 ชั่วโมง ดังนี้
 - แผนที่ 1 คำคล้องจอง 1 พยางค์และคำคล้องจอง 2 พยางค์
 - แผนที่ 2 คำคล้องจอง 3 พยางค์
 - แผนที่ 3 คำคล้องจอง 4 พยางค์
 - แผนที่ 4 คำสัมผัสสระ

แผนที่ 5 คำสัมภาษณ์ชุมชน

แผนที่ 6 ฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพ

แผนที่ 7 สัมผัสนอกและสัมผัสใน

แผนที่ 8 การเขียนกลอนสุภาพจากภาพ

แผนที่ 9 การเขียนกลอนสุภาพจากจินตนาการ

4. ทดสอบหลังเรียน (Post – test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

5. ทดสอบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มโรงเรียนชำนิ 1 อำเภอชำนิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนบ้านโคกสนวน โรงเรียนวัดหนองปล่อง โรงเรียนชำนิพิทยาคม และโรงเรียนบ้านตาเหล้ง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียนทั้งสิ้น 146 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตาเหล้ง กลุ่มโรงเรียนชำนิ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 36 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. ระยะเวลาในการทดลอง วันที่ 13 มกราคม 2554 - 10 กุมภาพันธ์ 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ จำนวน 9 ชุด
2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำนวน 9 แผน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 9 แผน
3. ทดสอบหลังเรียน (Post – test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม
4. ทดสอบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)
2. วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ ใช้สูตร E.I.
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียน โดยใช้ Dependent Samples t-test
4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 88.01/87.03 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6825 คิดเป็นร้อยละ 68.25 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 68.25
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.01/87.03 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะในการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการเขียนบทร้อยกรอง รูปแบบ ฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพ และการสร้างแบบฝึกทักษะจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการวางแผนการจัดลำดับเนื้อหาและขั้นตอนการฝึกเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีกิจกรรมที่เหมาะสมและความสามารถของผู้เรียน ใช้เวลาในการฝึกที่เหมาะสม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการกำหนดคำตอบให้เลือกและตอบโดยเสรี นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง (กรรณิการ์ พวงเกษม. 2540 : 8-9) และได้สร้างตามหลักจิตวิทยาที่ใช้ในการสร้างแบบฝึกทักษะ ตามทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์ (Bruner's Instruction Theory) มีรูปแบบการนำเสนอ

ความรู้ที่เข้าใจง่าย ตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก และมีการเสริมแรงทางบวกในเวลาที่เหมาะสม (สุคนธ์ สินธพานนท์. 2552 : 90-92) สอดคล้องกับงานวิจัยของนิพนธ์ โพธิ์ไทร (2552 : 63) ได้วิจัยการพัฒนาทักษะการเขียนกลอนสี่ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสี่ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.49/83.45 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึกทักษะที่ใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการสร้างที่เป็นระบบ แบบฝึกแต่ละชุดมีกิจกรรมที่น่าสนใจ มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือคือมีการวางแผนกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีส่วนในการทำงานอย่างทั่วถึง มีการชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญของการฟังและเกื้อกูลกัน มีการสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (ทศนา แหม่มณี. 2552 : 103-105) นอกจากนี้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ Co-op Co-op ที่ผู้วิจัยใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเทคนิคการทำงานโดยสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดแตกต่างกัน มีบทบาทในการเรียนตลอดเวลา นักเรียนได้แสดงบทบาทตามหน้าที่ที่ตนเองถนัดอย่างเต็มที่ จึงทำให้งานประสบผลสำเร็จ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2550 : 123-125) สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวพรรณ บรรจงศิริทัศน์ (2548 : 128) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ระหว่างการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่ม Co-op Co-op กับการจัดกิจกรรมตามคู่มือครู ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ที่จัดการสอนแบบกลุ่ม Co-op Co-op มีประสิทธิภาพสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6825 คิดเป็นร้อยละ 68.25 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 68.25 เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ฝึกทักษะและแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง เพราะมีขนาดของกลุ่มที่พอเหมาะมีการประสานงานและกระจายความรับผิดชอบได้ดี (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2550 : 77) ส่งผลให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอนิษฐ์ กรไกร (2549 : 88 – 89) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กาพย์ยานี 11 ด้วยแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ Co-op Co-op และแบบเดี่ยว พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนกาพย์ยานี 11 มีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.815 และ 0.803

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพและแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยึดหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลำดับขั้นตอน กิจกรรม เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม นักเรียนมีอิสระในการฝึกและการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีโอกาสศึกษาค้นคว้าตามความสามารถ ตลอดจนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเกิดการยอมรับของเพื่อน (รวิวรรณ ศรีศรีวัฒน์. 2543 : 171-173) จึงทำให้นักเรียนสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นในการเรียนตลอดเวลา มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เกิดความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือกันและกัน เป็นการจูงใจให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้ต่อไป (ทศนา แหม่มณี. 2552 : 101) ส่งผลให้ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเนาวรัตน์ ศรีฉ่ำ (2549 : 72 – 79) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้กิจกรรมการ

เรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ เรื่องการแต่งกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 68.25
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูควรสร้างข้อตกลงกับนักเรียน ชี้แจงวิธีการเรียนให้นักเรียนปฏิบัติให้ถูกต้อง ตลอดจนเตรียมสื่อให้พร้อมและเพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อให้มากที่สุด อาจมีการยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม ไม่ควรจำกัดเวลาเกินไป เพราะจะทำให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานได้ไม่เต็มที่

1.2 ครูควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเขียนกลอนสุภาพในโรงเรียน เช่น จัดประกวดในวันสำคัญต่าง ๆ ยกย่องสนับสนุนนักเรียนที่แต่งกลอนสุภาพดีเด่น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและเห็นคุณค่าของการเขียนคำประพันธ์มากขึ้น

1.3 เนื้อหาในแบบฝึกทักษะควรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน เหมาะกับวัยและสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด นักเรียนจะสามารถสรรหาคำมาเขียนกลอนได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งที่คุ้นเคยอยู่เป็นประจำ

1.4 การเขียนกลอนสุภาพของนักเรียนบางคนยังขาดความคิดสร้างสรรค์ การใช้คำยังจำกัดอยู่ในวงแคบ นักเรียนยังมีพื้นฐานเรื่องคำศัพท์ที่นำมาใช้แต่งกลอนสุภาพน้อย ถึงแม้จะแต่งกลอนสุภาพผ่านเกณฑ์ตามฉันทลักษณ์ที่กำหนด แต่จะแต่งในลักษณะกลอนพาไป ไม่มีความหมาย ดังนั้นในการนำไปใช้ควรฝึกเรื่องการใช้คำและความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้น

1.5 ในการสอนเขียน ควรสร้างบรรยากาศการเรียนอย่างเป็นกันเอง ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนกลอนมากขึ้น ครูคอยให้กำลังใจแก่นักเรียนและเสนอแนะเมื่อนักเรียนเกิดปัญหา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเปรียบเทียบการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อหาเดียวกัน

- 2.2 ควรมีการวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ กับเนื้อหาหรือระดับชั้นอื่น ๆ
- 2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือระดับชั้นอื่น ๆ
- 2.4 ควรวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2539). คู่มือการดำเนินการอบรมการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2540). ปัญหาและกลวิธีการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ชลดา เรืองรักษ์ลิขิตและสุจิตรา จงสถิตวัฒนา. (2542). สร้อยผกาจากใจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แชมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพนธ์ โพธิ์ไทร. (2552). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสี่ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เนาวรัตน์ ศรีน้ำ. (2549). ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มละผลสัมฤทธิ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- แพรวพรรณ บรรจงศิริทัศน์. (2548). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรม Co-op Co-op กับกิจกรรมตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มิ่งขวัญ กิตติวรรณกร. (2550). การสอนบทร้อยกรองสู่การสร้างยูทิวทิวในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : นิวไอ.คิว.เซนเตอร์.
- รวีวรรณ ศรีคร้ามครัน. (2543). เทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โรงเรียนบ้านตาเหล่ง. (2552). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา 2552. บุรีรัมย์ : โรงเรียนบ้านตาเหล่ง.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2552). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เทคนิคพรินติ้ง.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2552). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2552. กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://bet.obec.ho.th/> สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2553.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (ม.ป.ป.). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อกนิษฐ์ กรไกร. (2549). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภายยานี 11 ด้วยแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ Co-op Co-op และแบบเดี่ยว**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิชาติ ชมภูทนต์. (2552) **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). **หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

EFFECTS OF COMPUTER-ASSISTED INSTRUCTION ENTITLED "PRINCIPLES, ROLES, AND BENEFITS
OF COMPUTER" FOR MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

เอ็ดมอร์ พรหมดิราช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยาบุญกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย สอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) ศึกษา ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของ คอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภัทรบพิตร อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีการ สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย สอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจ จำแนกตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.92 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90 4) แบบสอบถามความพึง พื่อใจของนักเรียนที่มีผลต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำนวน 15 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ E_1/E_2 E.I. และ $t - test$ (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.69/81.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01
3. ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เท่ากับ 0.6989 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น หลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 69.89
4. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของ คอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อบทเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)

คำสำคัญ : บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to find the efficiency of the computer assisted instruction (CAI) entitled “principles, roles, and benefits of computer” for Matthayomsuksa 1 students to meet the standard criteria set at 80/80, 2) to compare the students’ learning achievement before and after learning through the CAI entitled “principles, roles, and benefits of computer”, 3) to find the index of learning effectiveness of the CAI entitled “principles, roles, and benefits of computer”, and 4) to study the students’ satisfaction towards the CAI entitled “principles, roles, and benefits of computer.” The samples were 40 Matthayomsuksa 1 students studying in the second semester of the academic year 2010 at Phattharaborphit School under The Secondary Educational Service Area Office 32, selected by using cluster random sampling technique. The instruments used in this study were : 1) the CAI entitled “principles, roles, and benefits of computer” for Matthayomsuksa 1 students, 2) the learning management plans by using the CAI, 3) a 30-item achievement test with the discrimination value between 0.25-0.92, and the reliability value at 0.90, and 4) a 15-item of satisfaction questionnaires with its reliability value at 0.81. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis were tested by E_1/E_2 E.I., and dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The CAI entitled “principles, roles, and benefits of computer” for Matthayomsuksa 1 students had an efficiency of 83.69/81.08 which was higher than the standard criteria set at 80/80.
2. Matthayomsuksa 1 students who learned by CAI entitled “principles, roles, and benefits of computer” after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.
3. The effectiveness index of the CAI entitled “principles, roles, and benefits of computer” equaled 0.6989 which was 69.89% students reported that they were developed.
4. The students were satisfied toward the CAI entitled “principles, roles, and benefits of computer” as a whole at “highest” levels ($\bar{X} = 4.51$).

Keyword (S) : computer assisted instruction, Matthayomsuksa 1 students

บทนำ

โลกในยุคโลกาภิวัตน์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งด้าน สังคม วัฒนธรรม การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการดำรงชีวิต ทำให้มีการพัฒนาคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เพื่อสะดวกต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ ให้ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อควบคุมระบบการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม การออกแบบทางด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม การดำเนินงานด้านธุรกิจ การติดต่อสื่อสาร ระบบการเรียนการสอน เป็นต้น

ระบบการศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบัน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มาใช้ในระบบการเรียนการสอนของทุกระดับชั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ โดยไม่จำกัดว่าจะเรียนในสาขาวิชาใดก็ตามเพราะในยุคปัจจุบันระบบการเรียนการสอน ระบบการทำงาน การติดต่อสื่อสารก็ต้องมีเทคโนโลยี

คอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้อง และความทันสมัยของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านการศึกษา การเปลี่ยนสังคมโลกเข้าสู่ยุคแห่งการเรียนรู้ โดยมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน เช่น ระบบการเรียนทางไกล ระบบอินเทอร์เน็ต การเรียนออนไลน์ (E-learning) การจัดพิมพ์เอกสาร เพื่อเป็นการพัฒนางานและการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 1) ในปัจจุบัน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของทุกคน

สื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ เนื่องจากคอมพิวเตอร์เป็นสื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีระดับสูง เมื่อมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อในการสอนจะทำให้การเรียนการสอนมีการโต้ตอบกันได้ระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์เช่นเดียวกับการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนที่อยู่ในห้องเรียน ตามปกติ เครื่องคอมพิวเตอร์ยังมีความสามารถในการตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ทันที ซึ่งเป็นการช่วยเสริมแรงให้ผู้เรียนดังนั้น ในขณะนี้จึงมีการสอนใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกันอย่างกว้างขวางและแพร่หลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากโปรแกรมบทเรียนรูปแบบต่างๆในแต่ละบทเรียนจึงมีตัวอักษรภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบด้วยในลักษณะของสื่อหลายมิติ (Hypermedia) ทำให้ผู้เรียนสนุกไปกับการเรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย (กิดานันท์ มลิทอง, 2543, 244–245) คอมพิวเตอร์ช่วยสอนถือว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์รูปแบบหนึ่งซึ่งใช้ความสามารถของคอมพิวเตอร์ ในการนำเสนอสื่อประสมอันได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก แผนภูมิ กราฟ ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์และเสียง เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียนหรือองค์ความรู้ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับการสอนจริงในห้องเรียนมากที่สุด คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นตัวอย่างที่ดีของสื่อการศึกษาในลักษณะตัวต่อตัวซึ่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์หรือการโต้ตอบพร้อมทั้งการได้รับผลป้อนกลับ (Feedback) อย่างสม่ำเสมอกับเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้เป็นอย่างดีรวมทั้งสามารถที่จะประเมินและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้ตลอดเวลา (ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลหาจรัสแสง, 2541, 7)

โรงเรียนภัทรบพิตร เป็นโรงเรียนในโครงการ “๑ อำเภอ ๑ โรงเรียนในฝัน” ของกระทรวงศึกษาธิการตามนโยบายของรัฐบาลโดยพัฒนาการจัดการศึกษาที่เน้นการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี รหัสวิชา ง 21102 จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนภัทรบพิตร เป็นรายวิชาแรกที่จัดการเรียนการสอนในสาระเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื้อหาการเรียนเป็นการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ในการสอนพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ เนื่องจากนักเรียนขาดความสนใจ ไม่มีความกระตือรือร้น ขาดทักษะในการทำงาน ขาดคุณลักษณะการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขาดสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนไม่เห็นความสำคัญในเนื้อหาที่เรียนซึ่งนักเรียนจะให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ในภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว และเพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของคอมพิวเตอร์สามารถนำความรู้พื้นฐานของคอมพิวเตอร์ไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับสูงต่อไป เพื่อสนองตอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการโครงการ “๑ อำเภอ ๑ โรงเรียนในฝัน” ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด ตามศักยภาพของตนเอง ช่วยเพิ่ม

แรงจูงใจในการเรียนแก่ผู้เรียนและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนทำให้เกิดความอยากเรียนรู้อย่างจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภัทรบพิตร อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 296 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภัทรบพิตร อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนซึ่งมีนักเรียนคละความสามารถเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 เรื่อง หลักการทำงานของคอมพิวเตอร์ หน่วยที่ 2 เรื่อง บทบาทของคอมพิวเตอร์ และหน่วยที่ 3 เรื่อง ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ จำนวน 7 แผน 14 ชั่วโมง

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ชุด รวม 30 ข้อ ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (B) ระหว่าง 0.25 ถึง 0.92 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 1 ฉบับ รวม 15 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.81

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. เตรียมนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงและให้คำแนะนำวิธีการเรียนรู้ และการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre - test)

2. ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ โดยใช้เวลาในการทดลอง รวม 14 ชั่วโมง ในระหว่างเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรมแบบทดสอบท้ายหน่วยในแต่ละบทเรียน พร้อมทั้งเก็บคะแนนการทำแบบทดสอบท้ายหน่วยหลังเรียนไว้ทุกครั้ง

3. เมื่อนักเรียนเรียนจบเนื้อหาทั้งหมดแล้ว ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน(Post - test) (แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่บรรจุไว้ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยการสุ่มข้อคำถามและตัวเลือก)

4. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หลังการเรียนการสอนเสร็จสิ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสูตร E_1/E_2

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร $t - test$ (Dependent Samples)

3. วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้วิธีของ กูดแมน แฟลทเชอร์ และชไนเดอร์ (Goodman, Fletcher and Schneider)

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.69/81.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เท่ากับ 0.6989 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น หลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 69.89
4. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อบทเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.69/81.08 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนับเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้ผ่านการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรและมาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระแกนกลาง ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการปรับปรุงแก้ไขและหาประสิทธิภาพของบทเรียนเพื่อให้ได้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเชื่อถือได้สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรนันท์ ปราบริปู (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของราตรี สงวนรัมย์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยกร อนุฤทธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่อง บทประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การที่ผลการศึกษาคือเป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า รูปแบบของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ช่วยกระตุ้นเร้าความสนใจ มีความสะดวกและเข้าใจง่ายในการใช้งาน อีกทั้งศักยภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผู้เรียนใช้เวลาทบทวนความรู้ และเลือกเนื้อหาที่จะทบทวนความรู้ได้ตามศักยภาพของตนเองจึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจำในเนื้อหา มีการตอบสนองและประมวลผลความรู้ให้ผู้เรียนทันที จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนพบว่าผู้เรียนให้ความสนใจกับการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความกระตือรือร้นและตั้งใจเรียนกันอย่างดี ผู้เรียนชื่นชอบกับการโต้ตอบและควบคุมบทเรียนด้วยตนเอง สามารถทดสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ บันทึกผลการเรียนการจัดบทเรียนที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุเทน พุ่มจันทร์

(2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัย อัครรินทร์ สุพันธุ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระพันธ์ อินทรพันธุ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง คอมพิวเตอร์เบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เท่ากับ 0.6989 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการทำงาน บทบาทและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 69.89 มีคะแนนทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียนในระดับที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีลักษณะเป็นสื่อแบบประสมสื่อหลายรูปแบบ ในรูปของข้อความตัวอักษร เสียง ภาพนิ่งกราฟิก ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนที่เรียกว่า มัลติมีเดีย (Multimedia) เพิ่มความเหมือนจริงและสร้างความสนใจให้ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนได้ดีและเร็วขึ้น สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนทันที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภิรมย์ วัชรินทรางกูร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง เครื่องดนตรีไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของประสิทธิ์ คลังบุญครอง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรานาฏ ภูสิทธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เรื่อง ทศนิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เนื่องมาจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อที่มีทั้ง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย ที่ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย สามารถช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ นักเรียนได้รับทั้งความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจของมาโลน (Malone) ที่ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถของผู้เรียน มีเป้าหมายที่ชัดเจนและเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนเกิดจินตนาการเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความสนใจในบทเรียน มีความอยากรู้อยากเห็นที่เกิดจากการถูกกระตุ้นความรู้สึกผ่านทางโสต (การได้ยิน) และทัศนะ (การเห็น) โดยสิ่งเร้าที่แปลกใหม่และดึงดูดความสนใจ และมีความรู้สึกที่ได้ควบคุมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนด้วยตนเอง (ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลาฮอร์สแลง. 2541 : 63 – 64)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ก่อนนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้ ควรอธิบายชี้แจงให้คำแนะนำแก่นักเรียนให้ชัดเจน และให้นักเรียนปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัดก่อนเริ่มเรียน

1.2 ระหว่างการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูควรกำกับ ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด เพราะในการเรียนการสอนนักเรียนจะศึกษาบทเรียนด้วยตนเองซึ่งอาจทำให้นักเรียนไม่สนใจเรียน ครูควรมีการเสริมแรงให้กำลังใจนักเรียน

1.3 ควรมีการนำภาพเคลื่อนไหว (Animation) สื่อวีดิทัศน์ มาใช้ประกอบในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนและรู้สึกสนุกไปกับการเรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย

1.4 ก่อนการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นักเรียนควรมีพื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น โดยครูผู้สอนควรฝึกทักษะพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียนก่อน เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนง่ายและสะดวกรวดเร็วขึ้น

1.5 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยจัดสร้างในลักษณะของโฮมเพจ เพราะปัจจุบันอินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญมากในการเรียนรู้และอยู่ในความสนใจของผู้เรียน

2.2 ควรมีการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ต่อไป

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์กับวิธีการสอนตามปกติ หรือกับสื่อประเภทอื่น เช่น บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะ เอกสารประกอบการสอน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยกร อนุฤทธิ์. (2550). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่อง บทประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตรานาฏ ภูสีฤทธิ์. (2550). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เรื่อง ทศนิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลหาจรัสแสง. (2541). **หลักการออกแบบและการสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ด้วยโปรแกรม Multimedia ToolBook**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ คลังบุญครอง. (2550). **การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พัชรนันท์ ปราบริปู. (2549). **การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- ภิรมย์ วัชรินทรากร. (2549). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง เครื่องดนตรีไทย ในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). ปุริรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์.
- ราตรี สงวนรัมย์. (2550). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง
แรงและการเคลื่อนที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). ปุริรัมย์ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วีระพันธ์ อินทรพันธุ์. (2551). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง คอมพิวเตอร์ เบื้องต้น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- อักรินทร์ สุพันธุ์. (2550). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องจำนวนเต็ม สำหรับ นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- อุเทน พุ่มจันทร์. (2550). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศและ
คอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน).
อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ผลการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ
ที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

Effects of Thai Learning by Using Reading and Writing Cluster Words Skills

Exercises for Prathomsuksa 4 Students

นิตยรัตน์ เย็นรัมย์วรภักดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร. จุมพล วิเชียรศิลป์

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อหาค่าประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนจากการใช้แบบฝึกทักษะเรื่องการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนบ้านหนองขวาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pre-test – Post-test Design) เครื่องมือการวิจัยได้แก่ (1) แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่เข้าร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 แผน (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ (4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

คำสำคัญ: ผลการเรียนรู้ภาษาไทย, แบบฝึกทักษะ, การอ่านและเขียนคำควบกล้ำ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop the reading and writing cluster words skills exercises for Prathomsuksa 4 students with the efficiency criteria set of 80/80; 2) to compare students' learning achievement before and after using the reading and writing cluster words skills exercises and; 3) to investigate the satisfaction of the students towards the reading and writing cluster words skills exercises. The samples of the study were 14 students studying in second semester of academic year 2009 at Ban Nong Kwnag School under Buriram Educational Service Area Office 4, selected by purposive sampling technique. The research experiment was the one-group pre-test – post-test design. The instruments consisted of: 1) the reading and writing cluster words skills exercises for Prathomsuksa 4 students; 2) 9 lesson plans using along with Thai learning by using reading and writing Cluster words skills exercises for prathomsuksa 4 students; 3) the 30-item achievement test used as the pretest and pretest and posttest : and 4) the 10-item of 5-rating scale questionnaire towards the reading and writing cluster words skills exercises for Prathomsuksa 4 students.

Keywords: Effects of Thai Learning, Skills Exercises, Reading and Writing Cluster Words

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ดังนั้นจึงถือว่าภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่สำคัญยิ่ง ผู้ที่ใช้ภาษาไทยได้ดี จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร ทำให้ทั้งผู้สื่อสารและผู้รับสารสื่อความหมายได้ถูกต้องตรงกัน ซึ่งในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยมิได้มุ่งหวังให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว หากมุ่งหวังให้สามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้อาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงมุ่งฝึกฝนให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยมีทักษะ การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 1) ในการจัดการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งด้าน การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูดมีความสามารถทางหลักเกณฑ์ภาษา เห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดมีทักษะและกระบวนการทางภาษา มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ แต่การที่จะสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรนั้น จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน ทั้งทักษะการฟัง การพูดการดู การอ่านและการเขียน โดยเฉพาะทักษะการอ่านและทักษะการเขียนนับว่าเป็นทักษะที่มีความจำเป็นที่ใช้ ในการรับสารและส่งสาร เพราะโลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารการอ่านและการเขียนเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนในยุคโลกไร้พรมแดน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 37)

จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองขวาง สำนักงานพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ปีการศึกษา 2551 พบว่านักเรียนได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละแปดสิบ (รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านหนองขวาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ 4, 2551, 5) โดยเฉพาะปัญหาการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อันจะนำไปสู่การบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาการจัดการเรียนรู้อาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่องการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียน จากการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - experimental Designs) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนในกลุ่มคูเมือง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 จำนวน 4 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 134 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 14 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน นำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะมาปรับปรุง ทดลองใช้กับนักเรียน แล้วดำเนินการทดลองตามลำดับขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองเอง ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ดำเนินการสอนตามแผนที่ละแผนพร้อมเก็บคะแนนระหว่างเรียนจนครบทุกแผน ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับก่อนเรียน) หลังเรียน วัดความพึงพอใจหลังเรียน ศึกษาความเหมาะสมของภาษา เวลา กิจกรรม การใช้สื่อการสอน และปริมาณเนื้อหาในกิจกรรม เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ทำการทดลองโดยการสอน จำนวน 9 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 9 ชั่วโมง การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย หาค่าร้อยละ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอกุเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 14 คน พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 10.43 และ 26.86 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนทั้ง 9 แผน เท่ากับ 216.50 จากคะแนนเต็ม 270 คะแนน คิดเป็น ร้อยละ 80.19 สรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน/คะแนนเฉลี่ย จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80.19 / 89.52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดังนั้นผลการจัดกิจกรรมภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การอ่านและการเขียน คำควบกล้ำ ที่มีตัว ร ล ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้

อภิปรายผลและสรุปผล

วิจัยในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) คือ 80.19 / 89.52 เพราะว่าการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนควบคู่กับแบบฝึกทักษะจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงขึ้นมากกว่าเกณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ถาวร เทียงแก้ว (2548, 80) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียน เกิดจากวิธีการสอนของครูและสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้การเรียนการสอนของครูประสบผลสำเร็จ คือแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะที่มีเนื้อหาตรงกับความสนใจของนักเรียน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงมุ่งพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านและการเขียนภาษาไทยเรื่องคำควบกล้ำ ร ล ว โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการสอนให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถทางการอ่านและการเขียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผลการนำแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว ไปทดลองใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้น แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 สูงขึ้น เพราะว่ามีนักเรียนมีความรู้มีทักษะด้านการอ่านและการเขียนเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนจบแล้ว ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ พลกำแหง (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความพอใจและเห็นด้วยกับการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว ที่สร้างขึ้น เพราะว่าได้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สนุกสนานกับกิจกรรมที่ปฏิบัติได้และภาคภูมิใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา วงศ์จิระกิจ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพบว่าการจัดกิจกรรม เนื้อหา แบบฝึกทักษะและสื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยทดลองแล้วได้ผลเป็นอย่างดี จึงเสนอแนะวิธีการนำไปใช้ดังนี้

1.1 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียดในแผนการจัดการเรียนรู้ให้ถี่และจัดทำจัดหา สื่อการเรียนรู้ เช่น บัตรคำ เกมต่างๆ แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว ให้พร้อมก่อนจึงจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ

1.2 ในการนำแบบฝึกทักษะ การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว ไปใช้แต่ละครั้งไม่ควรมากเกินไป ควรให้เหมาะสมกับ วัย และความสนใจของนักเรียน เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย อาจให้นักเรียนนำไปเป็นบ้านเพราะต้องระบายสีตกแต่งภาพให้สวยงามด้วย

1.3 แบบฝึกทักษะ การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว สามารถใช้เป็นสื่อในการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนช้าและมีปัญหาในการอ่านและการเขียน ครูควร เฉลยแบบฝึกที่ถูกต้องในแต่ละแผนการเรียนรู้ทันทีหลังจากนักเรียนทำแบบฝึกสิ้นสุด เพื่อให้นักเรียนได้แก้ไขและจดจำคำศัพท์ที่ถูกต้องจะได้พัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนคำศัพท์ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

1.4 ในการสร้างแบบฝึกทักษะควรศึกษาหลักการสร้างให้ละเอียด เพื่อให้ได้แบบฝึกทักษะที่มีคุณภาพสามารถสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และใช้แก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

1.5 ครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตสื่อการเรียนรู้การสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การสร้างแบบฝึกทักษะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนและที่สำคัญที่สุดคือ ผู้สร้างแบบฝึกทักษะควรเป็นผู้ฝึกนักเรียนด้วยตนเอง เพราะจะแก้ปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์

1.6 ควรศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะระหว่างนักเรียนกลุ่มที่มีระดับความสามารถสูงกับนักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถต่ำ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแบบฝึกกับนักเรียนแต่ละกลุ่มเพื่อพัฒนา สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง ดู ฟุด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอน ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษา ควรนำแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มีตัว ร ล ว นี้ ไปปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับนักเรียนก่อนนำไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เขียนและบอกความหมายคำศัพท์ภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้นเพราะแบบฝึกสามารถให้สอนนอกเวลาเรียนและเรียนเป็นรายบุคคล

1.7 ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะทั้งด้านการอ่าน การเขียนอย่างต่อเนื่อง และควรจัดทำในทุกๆระดับชั้นเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ เช่น เทคนิควิธีการ เนื้อหา แบบฝึกทักษะและกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน และนักเรียนที่ได้ทดลองใช้แบบฝึกทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การเขียนเรียงความ การเขียนสรุปความ

2.3 ควรมีการจัดทำแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ด้วยเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ หรือคำศัพท์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

ถาวร เทียงแก้ว. (2548). การอ่านคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.

การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (สาขาวิชาเอกภาษาไทย) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เบญจมาศ พลกำแหง. (2552). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สุพัทธา วงศ์จิระกิจ. (2551). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวดจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
Development of Learning Packages Entitled Local Arts and Cultures in Buriram Province
for Prathomsuksa 4 Students

นิตติยา กัณหา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวมินทร์ ประชาจันทร์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณีพันธ์ จารุวัฒนพันธ์
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 85/85 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pre-test Post-test Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน 2) ชุดการเรียนรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.06 / 88.88 ซึ่งตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วย ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา ชุดการเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์

Abstract

The purposes of this research were; 1) To develop the learning packages entitled local arts and cultures in Buriram Province in Social Studies, Religion and Culture Strand for Prathomsuksa 4 students to

meet the standard criteria set at 85/85; 2) To compare the learning achievement before and after using the learning packages entitled local arts and cultures in Buriram Province in Social studies, Religion and Culture Strand for Prathomsuksa 4 students; and 3) To study the students' satisfaction towards the learning packages entitled local arts and cultures in Buriram Province in Social studies, Religion and Culture Strand for Prathomsuksa 4 students. The samples were 30 Prathomsuksa 4 students studying in the first semester of the academic year 2010 at Bannongkwang School under Buriram Primary Educational Service Area Office 4, selected by using the simple random sampling technique. This study employed the one group pre-test and post-test design. The instruments used in this study were; 1) The 5 lesson plans by using learning packages; 2) The learning packages entitled local arts and cultures for Prathomsuksa 4 students; 3) The 30-item with 4 multiple-choice achievement test. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The findings were as follows:

1) The development of the learning packages entitled local arts and cultures in Buriram Province in Social Studies, Religion and Culture Strand for Prathomsuksa 4 students had the efficiency of 84.06/88.88 which was higher than the criteria set.

2) The achievement of after learning by using the packages entitled local arts and cultures in Buriram Province in Social Studies was higher than before learning at P- value < .05.

3) Prathomsuksa 4 students were satisfied towards the learning packages entitled local art and culture in Buriram Province in social studies, religion and culture strand at a high level.

Keywords: Development, Learning Packages, Local Arts and Cultures in Buriram Province

บทนำ

การศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนามนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นปัจจัย หนึ่งในความสำเร็จของการพัฒนาทุกเรื่อง เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พบว่าคุณภาพของคนไทยลดลงในด้านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์หรืออย่างมีเหตุผล โดยเฉพาะเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศนั้น มีคุณภาพลดลงอย่างน่าเป็นห่วง ทำให้ความสามารถของนักเรียนไทย โดยเฉลี่ยลดลงทั้งในด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล รวมทั้งลักษณะนิสัยความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และการทำงานเป็นหมู่คณะ ผลลัพธ์เหล่านี้เกิดจากการปลูกฝังและเสริมสร้างจากการเรียนการสอนที่ยังด้อยประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540,52) กล่าวคือ การเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังเป็นแบบเดิม เน้นการถ่ายทอดความรู้และการท่องจำเนื้อหา เพื่อการตอบแบบทดสอบเป็นหลัก จึงทำให้เกิดความอ่อนแอทางปัญญานั้นคือ คิดไม่เป็น และไม่เกิดคุณลักษณะที่ควรมี ซึ่งสอดคล้องกับ อมรวิชัย นาคธรรม (2540, 93) ที่กล่าวว่าปัญหาการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนไทย เป็นปัญหาในระดับพื้นฐาน ที่ส่งผลต่อศักยภาพของการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต

เพื่อให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนจึงต้องพัฒนาหลาย ๆ ด้านควบคู่กันไป โดยเฉพาะความรู้ทางด้านวิชาการและทักษะทางสังคมที่ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำรงชีวิตในสังคมทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะต้องรู้ และต้องมีประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พบกับความหลากหลายด้านการเรียนรู้ด้วยการสัมผัสจากความจริง จากการทำงาน จากสื่อ ให้สอดคล้องกับความต้องการ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคล ชุมชน และสังคมในท้องถิ่น วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ใน

ชีวิตประจำวัน และดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่จากสภาพการเรียนการสอน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจากการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนพบว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยใช้วิธีสอนที่เน้นการสอนให้นักเรียนท่องจำมากกว่า เนื้อหาที่เรียนน่าเบื่อหน่าย การนำศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ มาให้ผู้เรียนศึกษาถึงความสำคัญ ประวัติความเป็นมา วิเคราะห์ปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมทางสังคมร่วมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และรักษาทรงไว้ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นของตน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาชุดการเรียนรู้ และเพื่อช่วยลดปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ชุดการเรียนรู้มีความน่าสนใจนักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายจึงได้นำข้อมูลศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ มาประยุกต์ใช้ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรง มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 85/85
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลัง จากการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ชุด ชุดละ 2 ชั่วโมง

- ชุดที่ 1 ศิลปวัฒนธรรมด้านโบราณสถาน
- ชุดที่ 2 ศิลปวัฒนธรรมด้านโบราณวัตถุ
- ชุดที่ 3 ศิลปวัฒนธรรมด้านและวรรณคดี
- ชุดที่ 4 ศิลปวัฒนธรรมด้านความเชื่อ
- ชุดที่ 4 ศิลปวัฒนธรรมด้านสุนทรียะ

ระยะเวลาในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดลองโดยใช้ชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Posttest Design ซึ่งได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โดยเก็บ

รวบรวมข้อมูลกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 กลุ่มคูเมือง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหินเหล็กไฟ จำนวน 22 คน โรงเรียนบ้านตาหล้า จำนวน 12 คน โรงเรียนบ้านหนองรัก จำนวน 10 คน โรงเรียนบ้านหนองขวาง จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 74 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านหนองขวาง ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากชื่อโรงเรียน เนื่องจากสะดวกในการเก็บข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน

2.2 ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 ชุด

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนเตรียมการ ได้เตรียมนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยทำการปฐมฤกษ์ ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ และแนะนำบทบาทของครูและนักเรียน

3.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์

3.3 ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

3.4 ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ชุดเดียวกับชุดทดสอบก่อนเรียน แต่มีการสลับข้อและตัวเลือกของแบบทดสอบ

3.5 สอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ภายหลังการเรียนการสอนเสร็จสิ้น โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการดังนี้

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 85/85 โดยใช้สูตร E_1/E_2

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ Dependent Samples t-test

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.06 / 88.88 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผลและสรุปผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยอภิปรายผลและสรุปผลตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.06 / 88.88 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 85/85 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ เกรียงไกรสุข (2529) ปณตพร โจทย์กิ่ง (2530) ชีระ พิมพ์คำ (2545) พบว่า ชุดการสอนสื่อประสมแบบกลุ่มกิจกรรม ที่มีประสิทธิภาพ เรื่อง จังหวัดนครพนม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และมีวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการเรียนรู้ เทคนิค วิธีการ เนื้อหา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ได้ผ่านการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองเพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ 3 ครั้ง และนอกจากนี้ ชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำหลักจิตวิทยาของสกินเนอร์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2523 : 119-120 ; อ้างถึงใน อัมพร กุลาเพ็ญ, 2544 : 78) เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนในการเรียน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่เบื่อหน่าย มีความสนใจการเรียนตลอดเวลา

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กับการสอนแบบปกติ พบว่าการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ เกรียงไกรสุข (2529) กาญจนา สุขใจ (2531) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจาก

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่มีการทำแบบฝึกหัดย่อยและตรวจแบบฝึกให้นักเรียนทราบทันที ทำให้นักเรียนที่ได้คะแนนมากมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะปฏิบัติกิจกรรมในการเรียนครั้งต่อไป ส่วนนักเรียนที่ได้คะแนนน้อยจะทำให้ทราบข้อบกพร่องของตนเอง และนำไปปฏิบัติเพื่อจะได้พยายามปรับปรุงแก้ไขตนเองในการเรียน หรือการทำกิจกรรมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ ตามแนวคิด วรกิต วันเข้าหลาม (2540, 8) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ ช่วยสร้างความสนใจ ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ จะประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนสนใจต่อการเรียนตลอดเวลาช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีจากการที่ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมด้วยตนเองสามารถเรียนได้ตามความสนใจ และตามอัตราการเรียนรู้ของตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี แก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะชุดการเรียนรู้ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และตามโอกาสที่เอื้ออำนวยให้แก่ผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกัน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง หรือการศึกษาตลอดชีพ เพราะสามารถนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนด้วยตนเองได้ทุกเวลา และสถานที่ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เพราะชุดการเรียนรู้ได้ผลิตขึ้นโดยใช้วิธีระบบและกลุ่มผู้มีความรู้ความสามารถ มีการทดลองใช้จนแน่ใจว่าใช้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วจึงนำออกใช้แพร่หลาย

2.2 กิจกรรมในชุดการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่กำหนดไว้ให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากสื่อการสอน และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทำให้เรียนมีสมาธิในการเรียนและมีอิสระในการเรียนมากขึ้น และเมื่อผู้เรียนมีปัญหามารถปรึกษาครูผู้สอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่ ชลียา ลิ้มปิยากร (2540 : 22) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นจะต้องอยู่บนรากฐานสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความสัมผัสจนนำไปสู่การรับรู้ และเกิดประสบการณ์รูปธรรมในที่สุด 2) เนื้อหา สื่อที่ใช้ถ่ายทอดประสบการณ์ ต้องเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งในด้านวุฒิภาวะ วัย ระดับสติปัญญา ความสนใจ และความถนัด 3) ผู้สอนต้องตระหนักอยู่เสมอว่า เป้าประสงค์สุดท้ายที่ผู้เรียนควรจะได้รับนั้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อันเกิดจากความเข้าใจในเนื้อหาอื่นๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง (Constructivism) ที่วรินทร์ รัชมีพรหม (2542 : 184) กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนจะมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล เหตุการณ์ และ สิ่งอื่นๆ และผู้เรียนจะปรับตนเองโดยวิวิธดุขิม สร้างโครงสร้างทางปัญญาใหม่ โดยผู้เรียนอาจมีผู้ให้คำปรึกษา เช่น ครูผู้สอน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความหมายต่อความจริงหรือความรู้ที่ผู้เรียนได้รับเอาไว้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดการเรียนรู้เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีระดับความพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเพ็ญจันทร์ เกรียงไกรสุข (2529) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนวิชาสังคมสังคม เรื่อง ประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน มีความพึงพอใจต่อชุดการสอนดังกล่าวอยู่ในระดับมาก (มากกว่าร้อยละ 80) และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระ พิมพ์คำ (2545) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อชุดการสอนสื่อประสมแบบกลุ่มกิจกรรม เรื่อง จังหวัดนครพนม กลุ่มสาระการเรียนรู้ชีวิต อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ ได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการและสื่อที่หลากหลาย ครูใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ เหมาะกับวัย นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสสืบเสาะความรู้ และได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จึงทำให้มีความพึงพอใจต่อการเรียนในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยเสนอแนะวิธีการนำไปใช้ดังนี้

1.1 ครูผู้สอนอธิบายแนะนำขั้นตอนการใช้ชุดการเรียนรู้ ใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ชี้แจงประโยชน์และความสำคัญของการปฏิบัติตามคำแนะนำในการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนด้วยความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์เพื่อผลการเรียนที่ดีขึ้น และความอธิบายให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการพึ่งตนเองในการศึกษาหาความรู้ เพื่อเป็นการสร้างนิสัยในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล สภาพความพร้อมของผู้เรียน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ได้สอดคล้อง และเหมาะสมกับผู้เรียน

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรให้คำแนะนำดูแลอย่างใกล้ชิดในการทำกิจกรรม และคอยกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก โดยครูกล่าวนำเพื่อสร้างความมั่นใจให้นักเรียนพูดในใจ และกล้าแสดงความคิดเห็นในผลการเรียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลการใช้ชุดการเรียนรู้ ในตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ เจตคติต่อรูปแบบการเรียน ความคงทนในการเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีการพัฒนาขึ้น

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ กับสื่อนวัตกรรมอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กลิ่นผกา ทับทิมธงไชย. (2545). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องทฤษฎีโหนดสากล เบื้องต้น วิชาศิลปะ กับชีวิต 4 (ศ 204) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณิพนธ์ ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- ชลียา ลิ้มปิยากร. (2540). เทคโนโลยีการศึกษา .กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- นันตา หงวนดัด. (2547). ชุดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ แบบค้นพบ เรื่อง โดเมนและเรนจ์สำหรับช่วงชั้นที่ 4. สารนิพนธ์ กศม. (การศึกษามัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญศรี สร้อยเพชร. (2543). ชุดการเรียนการสอน. นครปฐม : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- วิภาดา วัฒนามนกุล. (ม.ป.ป.). ทำไม อย่างไร กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง. [ออนไลน์].แหล่งที่มา : <http://secondary.kku.ac.th/sec4/sdl.htm> [6 กันยายน 2547].
- วิรินทร์ รัชมีพรหม. (2542). การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัมพร กุลาเพ็ญ. (2544). การพัฒนาชุดสื่อประสมที่มีประสิทธิภาพประกอบการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่อง ศาสนาในประเทศไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์. กศม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

EFFECTS OF EMPLOYING ANALYTICAL THINKING ACTIVITIES PACKAGES OF THAI LANGUAGE

STRAND FOR MATTHAYOMSUKSA 2 STUDENTS

จิตตวดี สุขสบาย อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยานุกุล
สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) ศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 25 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 ชุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความพึงพอใจ เป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดลองสมมุติฐานโดยใช้ Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.80/ 85.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 /80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.6393 หรือร้อยละ 63.93
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรม, การคิดวิเคราะห์, สาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) study if the analytical thinking activities packages of Thai language subject for Matthayomsuksa 2 students meet the set efficiency criteria 80/ 80, 2) compare the Thai language learning achievement before and after the treatment of the students learned through the analytical thinking activities packages, 3) study the effectiveness index of the analytical thinking activities packages, and 4) study the satisfaction of students towards the learning packages. The population of the current study were 25 Matthayomsuksa 2 students of Banpangpuay School(Sangkaruratbamrung), Nangrong District, Buriram Province, studying in the second semester of the 2553 B.E. The research methodology was One Group Pretest-Posttest Design. The research instruments were 1) 6 analytical thinking activities packages of Thai language subject for Matthayomsuksa 2 students, 2) The 30- item pretest and posttest with 4- multiple choice questions, and 3) the 5-rating scale satisfaction questionnaire with 10 questions. The statistics used to analyze the collected data were percentage, means, and standard deviation. The researcher found the following results: 1) the efficiency of analytical thinking activities packages of Thai language subject for Matthayomsuksa 2 students was 84.80/ 85.33 which was higher than the set criteria, 2) the posttest score of the students was higher than the pretest score at .01 statistical significant level, 3) the effectiveness index of the learning packages was 0.6393, and 4) the students' satisfaction towards the learning packages was at high level.

Keyword (S): Effects of Employing , Analytical thinking activities Packages, Thai language learning

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าสู่ยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ข่าวสารที่ได้รับอย่างมีเหตุผลมีผลเป็นผลดีทั้งต่อตนเองและบุคคลในสังคม โดยเฉพาะเด็กนักเรียนซึ่งได้รับข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารที่ทันสมัยอยู่เป็นประจำ จากการจัดการเรียนการสอนนักเรียนทำข้อสอบประเภทการนำความรู้ไปใช้และกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้น้อย เขียนอธิบายไม่เป็น นักเรียนขาดทักษะในการวางแผนการทำงานและไม่มีความอดทนที่จะคิดแก้ปัญหา ซึ่งปัญหาด้านทักษะกระบวนการคิดนั้นมีความสำคัญต่อผู้เรียน ทั้งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องยกระดับการศึกษาของชาติอย่างจริงจัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542)ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 7 ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 24 กำหนดให้สถานศึกษาฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการและการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหานั้น ทำให้การจัดการศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักการดังกล่าว

การพัฒนากระบวนการคิดจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อผู้เรียน นักภาษาศาสตร์แฟรงก์ สมิท (Frank Smith. 1992. อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548 : 7) กล่าวว่ามนุษย์มีความสามารถในการคิดสิ่งต่างๆ การคิดเกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา แม้ว่าบุคคลจะตระหนักในกระบวนการคิดของตนหรือไม่ก็ตามความสามารถในการคิดของมนุษย์จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยทั่วไปบุคคลมักคิดเกี่ยวกับโลกรอบตัว ซึ่งรวมถึงการพยายามทำความเข้าใจ และตีความของสิ่งแวดล้อมรอบตัว สิ่งที่เราต้องการให้เป็นและสิ่งที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ความคาดหวังของมนุษย์ต่อโลกรอบตัวจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งนี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือ

การสร้าง (Construction) ข้อมูลความรู้ สิ่งที่เราอยู่ในปัจจุบันจะไม่ใช่สิ่งที่เข้าใจได้ ถ้าขาดการเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรารู้ในอดีต และปัจจุบันจะปราศจากความหมายถ้าเราไม่เชื่อมโยงกับอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับสมเจตน์ ไวทยากรณ์ (2530 : 95) กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการคิด การคิดอย่างมีทิศทางและจุดมุ่งหมายเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการแก้ปัญหาของบุคคล ทั้งนี้เพราะในการเรียนรู้และการแก้ปัญหานั้นบุคคลจะต้องใช้การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือปัญหานั้น ๆ ในลักษณะต่าง ๆ ที่ศนา เขมมณี. (2534 : 19) กล่าวว่า ปัจจุบันการคิดและการสอนคิดเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะสังคมไทยเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีข้อมูลข่าวสารมากมายหลายรูปแบบและ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งจำเป็น ไม่จำเป็นและมีความซับซ้อน การดำรงชีวิตประจำวันจึงจำเป็นต้องใช้ปัญญา ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ให้สามารถรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการคิดจะช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์เรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง ความคิดเกิดขึ้นได้ 3 ทาง คือ การฟัง การอ่าน การคิดขึ้นมาเอง และฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พินิจพิจารณาสรุปเป็นข้อเท็จจริงแล้วนำความคิดเห็นนั้นมาใช้ประโยชน์ ครูจะต้องสร้างภูมิให้กับตนเองคือภูมิรู้ รู้จักตนเอง รู้สิ่งที่สอนเด็ก รู้เด็กที่จะต้องสอน รู้วิธีสอน (สังคม ภูมิพันธุ์. 2533 : 167) การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดหาเหตุผล เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาและสรุปความคิดเห็น พิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถี่ถ้วนในการตัดสินใจ

จากความสำคัญดังกล่าว การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนจึงต้องมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับเขตพื้นที่การศึกษา (LAS : Local Assessment System) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ปีการศึกษา 2551 โดยภาพรวมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.53 เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2549 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.84 และปีการศึกษา 2550 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.17 พบว่าปีการศึกษา 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าปีการศึกษา 2549 และ 2550 เมื่อพิจารณาร้อยละตามระดับคุณภาพผู้เรียนผ่านการประเมินระดับพอใช้ จะเห็นว่าผู้เรียนส่วนมากไม่ผ่านการประเมิน ซึ่งแสดงว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ (เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 2551 : 192) และจากการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มาตรฐานด้านผู้เรียนพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับ 2 คือ พอใช้ (รายงานการประเมินคุณภาพโรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง. 2552 : 14) จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากภาระงานนักเรียนใช้กระบวนการในการจัดการและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ในระดับคุณภาพต่ำ นักเรียนไม่ชอบคิด คิดไม่กว้าง คิดไม่ลึกซึ้ง ใช้ภาษาไทยในการแสดงความคิดเห็นไม่สละสลวย ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอยู่ในเกณฑ์ที่ควรปรับปรุง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นผู้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ส่งเสริมความฉลาดทางปัญญา สามารถวินิจฉัยข้อเท็จจริง จากประสบการณ์ที่ได้พบ สามารถประเมินและตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ทดสอบย่อยในชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เฉลี่ยร้อยละ 81.45 ซึ่งมีผลสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้ คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 80.26 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้ และคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์สูงกว่า

คะแนนก่อนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (สุรัส จรัสแล้ว 2551 : 102) และจากการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพณิชยการวิทย์วิทยาการ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติ (อัมพร วงวาศ 2552 : บทคัดย่อ) ดังนั้น ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์ต่างๆ มีการวัดและประเมินผลการวิเคราะห์ตามสภาพจริง ทำให้เกิดองค์ความรู้จากการร่วมคิดวิเคราะห์ในกลุ่ม เป็นการระดมความคิดและนำแนวคิดที่ถูกต้อง สมเหตุสมผลไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม พัฒนาการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่ามากกว่าร้อยละ 50
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 25 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์

2.2.4 ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้ ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมี 3 ชนิด ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 ชุด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึก การคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ การสร้างชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์

1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545) เกี่ยวกับความสำคัญ หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิสัยทัศน์การเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้น สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทั้ง 5 สาระ

1.3 ศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เกี่ยวกับโครงสร้าง สาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.4 ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา เกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.5 กำหนดขอบข่ายของเนื้อหา เนื้อหาที่จะใช้พัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย ทั้งสาระการอ่าน การเขียน การฟังการดูและการพูด มาสร้างชุด

กิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ทั้งหมด 6 ชุดกิจกรรม ในแต่ละชุดฝึกกิจกรรมประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้ชุดฝึกการคิดวิเคราะห์ แบบฝึก และ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการคิดวิเคราะห์ จำนวน 12 ชั่วโมง

1.6 นำชุดกิจกรรมที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบเสนอแนะในด้านจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แนะนำ

1.7 นำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำข้อมูลของคำตอบชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

1.7.1 นางวันดี วิภาตนาวัน ครูชำนาญการพิเศษ สาขาภาษาไทย โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย

1.7.2 นางแสงอรุณ สุขเกษม ครูชำนาญการพิเศษ สาขาภาษาไทย โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย

1.7.3 นายสมพุด เกตขจร ครูชำนาญการ โรงเรียนนางรองพิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผลและตรวจเครื่องมือ

1.8 นำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ทั้ง 6 ชุด มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.80/85.33 แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.9 นำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแพนพวย (ที่ฝึกการคิดวิเคราะห์มาแล้วในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.9.1 การหาประสิทธิภาพเป็นรายบุคคล (1:1) ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3 คน คือ นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คนและอ่อน 1 คน นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

1.9.2 การหาประสิทธิภาพเป็นกลุ่ม (1:10) ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ที่แก้ไขข้อบกพร่องจาก ข้อ 1.9.1 แล้วไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 คนคือ นักเรียนเก่ง 3 คน ปานกลาง 4 คนและอ่อน 3 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้งหนึ่ง

1.9.3 การทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพภาคสนาม ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการเหมือนการสอนในสถานการณ์จริง โดยผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ที่แก้ไขข้อบกพร่องจากข้อ 1.9.1 และข้อ 1.9.2 แล้วไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ตามเกณฑ์ 80/80

1.10 นำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ที่ผ่านการทดลองและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 แล้วไปใช้จริงกับกลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 25 คน

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม ฝึกการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากนั้นจึงนำมาเขียนข้อสอบตามจุดประสงค์ ที่กำหนดให้ เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

2.2 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของแบบทดสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

2.3 นำแบบทดสอบเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC และให้ข้อเสนอแนะ

2.4 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงข้อบกพร่อง และนำไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) อำเภอ นางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพแบบทดสอบ

2.4.1 วิเคราะห์ข้อสอบหาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ แล้วเลือกข้อสอบที่มีความยาก (p) ระหว่าง .20 - .80 และ ค่าอำนาจจำแนก (B) ระหว่าง .20 ขึ้นไป คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 90) จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าข้อสอบคัดเลือกไว้ 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ(p) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.47 และมีค่าอำนาจจำแนก รายข้อ (B) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80

2.4.2 นำแบบทดสอบไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของโลเวทท์ (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96) จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 0.88

2.5 พิมพ์แบบทดสอบเป็นข้อสอบฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 25 คน

3. การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษานิยาม ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 10 ข้อ

3.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบประเมินมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จากนั้นนำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อหาความเหมาะสมของข้อคำถามแบบประเมินความพึงพอใจ

3.4 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่เคยเรียนเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์มาแล้ว จำนวน 30 คน

3.5 พิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 25 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการทดลองมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กับนักเรียนโรงเรียนบ้านแพนพวย (สังฆคุรุราษฎร์บำรุง) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 25 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง ในปีการศึกษา 2553 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 12 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแพงพวย (สังขุราษฎร์บำรุง) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 ดำเนินการฝึกชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านแพงพวย (สังขุราษฎร์บำรุง) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

2.2.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ตรวจแบบทดสอบและบันทึกคะแนนไว้

2.2.2 ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.3 เมื่อสิ้นสุดการฝึกด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ทั้ง 6 ชุด ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

2.2.4 นักเรียนตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างขึ้น เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามเกณฑ์ 80/80

2. หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) ของคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการทดสอบค่า t (t-test Dependent Samples) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4. วิเคราะห์และแปลความหมายค่าเฉลี่ย(μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์(E/E_2) เท่ากับ 84.80/85.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.6393 หรือร้อยละ 63.93

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่ามีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 84.80/85.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ 80/80 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยยึดสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งเน้นเนื้อหาสาระที่อยู่ใกล้ตัวและสอดคล้องกับบริบทของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดลำดับขั้นตอนต่างๆ ของชุดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงอรุณ สุขเกษม (2549 : 81) ได้ศึกษาผลของแบบฝึกสื่อประสมเพื่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ามีประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 89.68 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 84.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัส จรัสแผ้ว (2550 : 103) ศึกษาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.45/80.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ได้ฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบในกระบวนการเรียนการสอน โดยผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์ ซึ่งเป็นการท้าทายให้เกิดความรู้ ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์ที่พบ ตั้งประเด็นคำถามและร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวยพร เรืองศรี (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า การคิดอภิमानแต่ละด้านมีสหพันธ์พหุคูณกับการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยรวมทุกด้านและตามด้านต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ เจริญพงศ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิพากษ์กับความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ตัวแปรด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และการคิดวิพากษ์ เป็นตัวพยากรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทุกด้านของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านจับใจความ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ทั้ง 6 ชุด นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.6393 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 63.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 50 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 รวมทั้งศึกษาเอกสารศึกษาขั้นตอนการสร้างจนเข้าใจแล้วจึงนำมาสร้างชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีส่วนประกอบครบถ้วน ได้กำหนดเป็นขั้นเป็นตอนทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยูร บุญใช้ (2544 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดประสบการณ์เรียนรู้ผ่านสื่อกลางเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดประสบการณ์เรียนรู้ผ่านสื่อกลางได้คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือสูงกว่าร้อยละ 60

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.06 ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่เป็นขั้นเป็นตอน มีสื่อประกอบ เกม และการทำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์บ่อยๆ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องนั้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีความพึงพอใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงอรุณ สุขเกษม (2549 : 81) ได้ศึกษาผลของแบบฝึกสื่อประสมเพื่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกสื่อประสมเพื่อการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุดและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร วงวาศ (2549: 77) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สาระจากหนังสือพิมพ์รายวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสือพิมพ์รายวัน มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นนวัตกรรมที่สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การนำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้ ควรใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น การถ่ายโยงการเรียนรู้และกฎแห่งการฝึกหัด และจิตวิทยาสังคม เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กฎแห่งผลและความแตกต่างระหว่างบุคคล ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ด้วยทุกครั้ง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

1.2 การนำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์จากบทร้อยกรองและชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์จากนิทาน ซึ่งเป็นบทร้อยกรองไปใช้นั้น ครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนถอดคำประพันธ์ให้คล่องก่อน แล้วจึงฝึกการคิดวิเคราะห์ต่อไป

1.3 การนำชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้ ครูผู้สอนควรมีการยืดหยุ่นเวลาได้ ตามศักยภาพและบริบทของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อนำมาใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย

2.2 ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ในหัวข้ออื่นๆ ที่ครอบคลุมและชัดเจน และศึกษาปัญหาหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2542 ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ ฯ :โรงพิมพ์พรทิพ
กราฟฟิค.
ทิศนา แคมมณี.(2534). การพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ ฯ : ม.ป.ท.
บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น.

- ประยูร บุญใช้. (2544). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดประสบการณ์เรียนรู้ผ่านสื่อกลางเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- วิลาวัลย์ เจริญพงษ์. (2547) ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์การคิดวิพากษ์กับความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สังคม ภูมิพันธุ์. (2533). ความคิดวิจารณ์ญาณ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม
- สมเจตน์ ไชยยากรณ์. (2530). รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการใช้เหตุผล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุรัส จรัสแผ้ว. (2551). การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- แสงอรุณ สุขเกษม. (2549) การพัฒนาแบบฝึกสื่อประสมเพื่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการอ่าน คิดวิเคราะห์เขียนและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. (2551). รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2551. เอกสารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่ 12/2552
- อัมพร วงวาศ. (2549). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สาระจากหนังสือพิมพ์รายวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พยัคฆภูมิวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม
- อวยพร เรืองศรี. (2545) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดอภิमानกับการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
(สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

EFFECTS OF LEARNING ACTIVITIES PACKAGE ON VISUAL ART WITH IMAGINING PAINTS
LEARNING ARTS SUBSTANCE (VISUAL ARTS) FOR PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS

ชนินทร์ อีระเดชากุล อาจารย์ ดร. ผจญ โกจารย์ศรี
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนไตรภูมิวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัย เชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสถิติ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.04/87.23 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของผลการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7751 หรือคิดเป็นร้อยละ 77.51
4. นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.59 จากเกณฑ์ 5 ระดับ ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ค่าดัชนีประสิทธิผล, ความพึงพอใจของนักเรียน

ABSTRACT

The research objectives were 1) to find the efficiency of learning activities package on visual art with imagining paints learning arts substance (visual arts) for prathomsuksa 3 students with the standard

criteria set at 80/80, 2) to compare the students' learning achievement before and after learning through the learning activities package, 3) to find effectiveness index of student's achievement of learning activities package, and 4) to study students' satisfaction towards the learning activity packages on visual art with imagining paints learning arts substance. The samples were 28 Prathomsuksa 3 students studying in the second semester of the academic year 2010 at Tripoomwittaya School under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, selected by using purposive sampling technique. Research instruments included 1) learning activities package on visual art with imagining paints learning arts substance, 2) lesson plans, 3) achievement tests, and 4) students' satisfaction questionnaires. The research was one group pretest-posttest design. The research data was collected and analyzed for percentage, mean, standard deviation, and Dependent Samples t-test. The results of research were as follows:

1. The efficiency of activity packages on visual art with imagining paints learning arts substance (visual arts) for prathomsuksa 3 was at 88.04/87.23, which was higher than the expected criteria.
2. The students' achievement after the use the learning activities packages on visual art with imagining paints learning arts substance (visual arts) for prathomsuksa 3 was higher than the achievement before the use of the learning activities packages, at the .01 level of statistical significance.
3. The effects index of student's achievement scores by using The efficiency of activity packages on visual art with imagining paints learning arts substance (visual arts) for prathomsuksa 3 was 0.7751 or 77.51 %
4. The students'satisfaction towards the learning activities packages on visual art with imagining paints learning arts substance (visual arts) as a whole at " high" levels strategies ($\bar{X} = 4.59$).

Keyword (s) : Learning Activities Package, The efficiency of activity packages, Achievement, Effectiveness index, Students'satisfaction

บทนำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสำคัญ คือ เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจน การนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2552 : 1) นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สื่อการสอนนั้นมีบทบาทอย่างมาก เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความหมายของการเรียนได้ โดยตรงตามที่ผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อเหล่านั้นจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามล้วนเป็นทรัพยากรที่สามารถเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น (กิดานันท์ มลิทอง. 2536 : 168) สื่อการสอนเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ประกอบการสอนเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สอนในการถ่ายทอดแนวความคิด ข้อเท็จจริง เจตคติและความซาบซึ้ง ทำให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าในเนื้อหาที่สอน อันเป็นพื้นฐานทำให้เกิดความเข้าใจและความจำอย่างถาวรเป็นอย่างดี (นิพนธ์ สุขปริดี. 2528 : 70) นอกจากนั้นสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่าง

บุคคล ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ร่วมกันและเกิดความเข้าใจตรงกัน สื่อบางชนิดยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สื่อการสอนสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ได้ครบทุกด้าน (กิดานันท์ มลิทอง 2536 : 169)

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (อ้างอิงจากนิภาภรณ์ ไชยศรี 2549 : 3) กล่าวว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระศิลปะ คือครูไม่มีเทคนิคและความถนัดในสาระศิลปะด้านนี้โดยตรง ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนจึงขาดความสนใจในด้านสาระศิลปะ ถ้าเราสอนศิลปะด้วยชุดการสอนแล้วจะทำให้การเรียนการสอนเกิดผลดีคือช่วยให้ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนมีลักษณะเป็นรูปธรรมเป็นส่วนใหญ่ และเป็นการฝึกปฏิบัติที่เป็นขั้นตอนจากง่ายไปหายาก

ปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาศิลปะยังประสบปัญหาอยู่หลายด้าน จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนศิลปะ และนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเมืองบุรีรัมย์ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปัญหาที่พบมากที่สุด คือการขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญด้านศิลปะ ปัญหารองลงมาคือขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและสื่อไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อ ตลอดจนชั่วโมงสอนมีมากเกินไปจนไม่มีเวลาผลิตสื่อ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่ยังใช้วิธีสอนแบบบรรยายโดยมีครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียนเท่าที่ควรส่งผลให้ผู้เรียน ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ถึงขีดสูงสุด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนศิลปะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จึงได้สนใจที่จะสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย และทำวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนไตรภูมิวิทยา อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนไตรภูมิวิทยา อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 28 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดังนี้

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี ประกอบด้วย 14 ชุดย่อยซึ่งแต่ละชุด ประกอบด้วย คำชี้แจง ใบกิจกรรม ใบความรู้ แบบฝึกทักษะและแบบทดสอบท้ายชุด เฉลยกิจกรรม และเฉลยแบบทดสอบ ใช้เวลาในการทำกิจกรรมชุดละ 1 ชั่วโมง

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 14 แผน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก 30 ข้อ 30 คะแนน และภาคปฏิบัติ จำนวน 1 ข้อ 10 คะแนน

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 10 ข้อ

3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 ทดสอบความรู้ก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เวลา 2 ชั่วโมง

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่างตามแผนการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 14 ชั่วโมง

3.3 ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ฉบับเดิมโดยใช้เวลา 2 ชั่วโมง

3.4 ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี ซึ่งเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสีกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.04/87.23 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของผลการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7751

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 88.04/87.23 หมายความว่า นักเรียนทำกิจกรรมระหว่างเรียนคือแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88.04 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนครบทั้ง 14 ชุดย่อยแล้ว ได้คะแนนคิดเป็น ร้อยละ 87.23 แสดงว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน และจากการที่ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นั่นอาจเนื่องมาจากเหตุผลดังนี้

1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดในการสร้างชุดการสอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และเอกสารที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง แล้วกำหนดเนื้อหาความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล โดยทุกขั้นตอนได้ผ่านการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ กระบวนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีระบบนี้สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 489) ที่กล่าวว่า การผลิตชุดการสอนนั้น จะต้องครอบคลุม การกำหนดเนื้อหา ประสพการณ์ การกำหนดหน่วยการสอน กำหนดเรื่อง กำหนดความคิดรวบยอด จุดประสงค์ กิจกรรม และแนว การประเมินผล ซึ่งชุดการสอนที่ผ่านกระบวนการผลิตนี้ จึงจะเป็นชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการผลิตที่มีขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ หนึ่งต่อหนึ่งจำนวน 3 คน กลุ่มเล็กจำนวน 9 คน และกลุ่มภาคสนาม จำนวน 20 คน โดยได้นำข้อมูลของแต่ละขั้นตอนมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนากระบวนการในบางส่วนตามข้อมูลที่ได้ จากผลการหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.80/77.78 จากนั้นนำข้อมูลจากการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเล็ก ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.60/82.34 แล้วนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเล็กมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นจึงนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาแล้วไปใช้ทดลองภาคสนาม ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.78/85.90 จากนั้นได้นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.04/87.23 ซึ่งเป็นการยืนยันว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เพราะการนำข้อบกพร่องในกระบวนการหาประสิทธิภาพในแต่ละครั้งมาปรับปรุงแก้ไข ทำให้ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 490) ที่ว่า ชุดการสอนที่ผลิตขึ้นนี้จำเป็นต้องประเมินผล หรือหาประสิทธิภาพก่อนที่จะนำไปใช้จริง ทั้งนี้เพื่อความมั่นใจว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพ ทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เณิมชัย ถึงดี (2544 : บทคัดย่อ) ; สุจิตร์ ชัยวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ; เตือนจิต ศรีดารา (2548: บทคัดย่อ) ; อภิสิทธิ์ บุญเรือง (2546 : 80-81) ; ภาวนา จันทรส่องศรี (2549 : บทคัดย่อ) และ สัมพันธ์ หอมทวนลม (2549 : บทคัดย่อ) จากผลการวิจัยที่พบ น่าจะมีเหตุผลมาจาก

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ เกิดความร่วมมือทำงานเป็นทีม กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง จากประสบการณ์ตรงที่นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน บรรยายภาคในการเรียนรู้เป็นไปด้วยดี การปฏิบัติกิจกรรมต้องเรียนรู้จากการทำใบกิจกรรม การทำแบบฝึกทักษะ และแบบทดสอบย่อยในแต่ละชุดกิจกรรม ซึ่งนักเรียนจะสามารถทราบผลการทำกิจกรรมและแบบทดสอบย่อย ทำให้สามารถทราบข้อผิดพลาด และความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง นักเรียนสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันทีทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ถูกต้อง เกิดความคิดรวบยอดและเกิดทักษะทางด้านการวาดภาพ จึงมีผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้

2.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดเป็นสื่อที่ตีสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สามารถให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เรียนโดยผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในทุกชุดกิจกรรม และกิจกรรมมีความหลากหลายแปลกใหม่ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจ กระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ และสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ พรณี ช. เณจิต (2528 : 45) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนที่ไม่ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งจำเจ ย่อมช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนได้มาก และจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญคือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ ในขั้นตอนการสร้างได้ผ่านการหาคุณภาพทั้งโดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลจากการหาประสิทธิภาพพบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 น่าจะเชื่อได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพตามเกณฑ์ ส่งผลให้กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และทำให้ผลการเรียนสูงขึ้นได้

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ชุดที่ 1 จนถึงชุดที่ 14 เพื่อให้เกิดความชำนาญถูกต้องและรวดเร็ว โดยใช้กิจกรรมที่นำเสนอใจ และในการเรียนแต่ละครั้งให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลของตนเอง กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นนั้นจะเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกนำไปใช้จริง จึงเกิดผลให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เกิดความรู้ความเข้าใจในที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ดัชนีประสิทธิผลของผลการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7751 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.7751 หรือคิดเป็นร้อยละ 77.51 ทั้งนี้เนื่องจากในชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นตอน และให้นักเรียนทำกิจกรรมหรือเรียนรู้โดยอาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ ได้แก่การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นประสบการณ์ตรง การใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองในเวลาเดียวกันเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน โดยการตอบคำถามจะมีใบเฉลยไว้ทุกกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนสามารถตรวจคำตอบด้วยตนเองได้ทันที และการฝึกหัดให้นักเรียนได้ทำซ้ำ ๆ กัน เพื่อสร้าง

ความรู้ความเข้าใจที่แม่นยำ สอดคล้องกับกฎแห่งผล ที่กล่าวว่าคนที่ผู้เรียนทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข จะเป็นการสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียนและเป็นการจูงใจ ดังนั้นการจัดแบบฝึกหัดเรียงลำดับจากเรื่องที่ยากไปสู่วิธีที่ง่าย มีภาพประกอบชัดเจน จึงทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เฉลิมชัย ถึงดี (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน เรื่องการเขียนภาพพระบายสีวิจิตรศิลปะ มีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน คือ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.67 คิดเป็นร้อยละ 67 และสุจิตร์ ชัยวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย การสร้างชุดการสอน วิจิตรศิลป์กับชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ทฤษฎีสี พบว่าชุดการสอนมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.67 นั่นคือ นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และเตือนจิต ศรีดาราร (2548 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยการสร้างชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ สาระทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพทั้งด้านกระบวนการและผลลัพธ์ สามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.68 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในข้อที่ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก วิธีการเรียนการสอน เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งกระบวนการเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จะดำเนินการไปตามลำดับขั้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทั้งร่วมกันเป็นกลุ่มและรายบุคคล ทำให้นักเรียน แต่ละคนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มขีดความสามารถ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบโดยใช้ระบบกลุ่ม ซึ่งนักเรียนทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถดูแลและช่วยเหลือเพื่อนได้ ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานกับการเรียน ทั้งยังเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม อีกทั้งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีรูปแบบสีสันสดใสสวยงาม น่าสนใจ มีสื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา สื่อการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ การวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสม และมีเกณฑ์ชัดเจน นักเรียนสามารถรับทราบผลการประเมิน ได้ทันที เพื่อปรับปรุงตนเองต่อไป กล่าวโดยสรุปชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์กับการวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ช่วยแก้ปัญหาความเบื่อหน่ายและไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนให้เข้าใจให้ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการ วัดดูประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการใช้ตลอดจนการวัดและประเมินผลให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถประเมินและวัดผลได้ตามสภาพจริง

1.2 ควรชี้แจงหลักเกณฑ์และวิธีการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบว่า มีวิธีการอย่างไร ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการใช้ รวมถึงข้อตกลงต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นเพื่อให้การเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ก่อให้เกิดความสับสนและเสียเวลา ซึ่งมีวิธีการดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียนเอง

1.3 นักเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนทั้งในด้านสื่อที่จะใช้ ในการเรียน ได้แก่ กระดาษ ดินสอ ยางลบ สี เป็นต้น และมีความตั้งใจ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้ การเรียนเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การส่งเสริม และสนับสนุนครูสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อ ก่อให้เกิดกำลังใจและความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับการเรียนโดยวิธีอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ในระดับชั้นอื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนของวิชาที่มีปัญหา เพื่อที่จะสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

กิตานันท์ มลิทอง. (2536). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย(ฉบับแก้ไข). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เฉลิมชัย ถึงดี. (2544). การผลิตชุดการสอน เรื่องการเขียนภาพระบายสี วิชาศิลปศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. รายงานการศึกษานิเทศก์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2523). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ณัฐกานต์ สงภักดี. (2551). การพัฒนาชุดการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องการสร้างสรรค์ภาพตามจินตนาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน . ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

เดือนจิต ศรีดารา. (2548). การสร้างชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. รายงานการศึกษานิเทศก์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นิพนธ์ ศุภปรีดี. (2528). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชาเทคโนโลยี ทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน.(ม.ป.ท.) : ไทยวัฒนาพานิช.

นิภาภรณ์ ไชยศรี. (2549). การสร้างชุดการเรียนรู้ เรื่อง การวาดภาพระบายสี สาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พรรณี ช.เจนจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์.

ภาวนา จันทร์ส่องศรี. (2549). รายงานการสร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (บทคัดย่อ).

สัมพันธ์ หอมทวนลม. (2549). รายงานผลการพัฒนาการใช้ชุดการสอนเรื่อง ผลงานสวยด้วยการพับสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (บทคัดย่อ).

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุจิตร์ ชัยวงศ์. (2546). การสร้างชุดการสอนวิชาศิลปะกับชีวิต เรื่อง ทฤษฎีสี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.

รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อภิสิทธิ์ บุญเรือง. (2546). การสร้างชุดการสอนวิชาจิตรกรรม 1 เรื่อง การเขียนภาพแสดงรูปแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน . ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

**การพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

**THE DEVELOPMENT OF MATHEMATICS INSTRUCTIONAL PACKAGES EMPHASIZING PROBLEM
SOLVING PROCESS ON DECIMAL FOR MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS**

กนกพรรณ พูนสุวรรณ อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยานุกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาเรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีความมุ่งหมายดังนี้ 1) พัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาเรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา 3) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 จำนวน 21 คน ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนบ้านหนองแซ้ไม้ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดการสอนคณิตศาสตร์ ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 79.92/82.54
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับ การสอนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาเรื่อง ทศนิยม เท่ากับร้อยละ 61.54
4. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม มีความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ชุดการสอน, กระบวนการแก้ปัญหา, ทศนิยม, ชุดการสอนคณิตศาสตร์

ABSTRACT

This research investigated the development of mathematics instructional packages emphasizing problem solving process on decimal for Matthayomsuksa 1 students, The purposes of this research were: 1) to develop the Mathematics instructional packages emphasizing problem solving process on decimal for Matthayomsuksa 1 students to meet the efficiency criterion of 75/75; 2) to compare the pre-post mathematics achievement of Matthayomsuksa 1 students learning through mathematics instructional packages emphasizing

problem solving process; 3) to study the effectiveness index of mathematics instructional packages emphasizing problem solving process on decimal for Matthayomsuksa 1 students; and 4) to study students' satisfaction with mathematics learning of Matthayomsuksa 1 students learning through mathematics instructional packages emphasizing problem solving process. The target group included 21 Matthayomsuksa 1 students studying in the second semester, 2009 academic year, at Nongchaemai School, Nangrong District, Buriram Province. The instruments used in this research were mathematics instructional packages emphasizing problem solving process, mathematical achievement tests and a mathematics learning satisfaction questionnaire. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. The results of this research were as follows:

1. The efficiency of mathematics instructional packages emphasizing problem solving process on decimal for Matthayomsuksa 1 students had 79.92/82.54.
2. The mathematics achievement of students taught by using the instructional packages emphasizing problem solving on decimal was higher than before the experimental process.
3. The mathematics instructional packages emphasizing problem solving process on decimal had an effectiveness index of 61.54 %.
4. The students taught through the mathematics instructional packages emphasizing problem solving process on decimal showed their satisfaction at a high level.

Keywords : instructional package, problem solving process, decimal, mathematic instructional package

บทนำ

เนื่องจากคณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรม มีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยคำนิยาม บทนิยาม สัจพจน์ที่เป็นข้อตกลงเบื้องต้น จากนั้นจึงใช้การให้เหตุผลที่สมเหตุสมผลสร้างทฤษฎีบทต่าง ๆ ขึ้นและนำไปใช้อย่างเป็นระบบ คณิตศาสตร์มีความถูกต้องเที่ยงตรง คงเส้นคงวา มีระเบียบ แบบแผน เป็นเหตุเป็นผลและมีความสมบูรณ์ในตัวเอง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546: 1) ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ต้องมีรูปแบบที่เหมาะสม ตามลักษณะเฉพาะของรายวิชา และหนึ่งในรูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ที่ใช้ คือ การสอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา ตามที่ เลสเตอร์ (Lester, 1977: 12) ได้กล่าวไว้ว่า การแก้ปัญหาคือหัวใจ ของคณิตศาสตร์ มีความสำคัญเหมาะที่จะใช้ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เพราะการแก้ปัญหามทางคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพในการวิเคราะห์และเป็นเครื่องช่วยให้ประยุกต์ศักยภาพเหล่านั้นไปสู่สถานการณ์ใหม่ นอกจากนี้การแก้ปัญหายังช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ข้อเท็จจริง ทักษะความคิดรวบยอดและหลักการต่าง ๆ โดยความสำเร็จในการแก้ปัญหานี้จะทำให้เกิด การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนที่ต้องการ เช่น ความใฝ่รู้ ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เนื้อหาทุกเรื่องในหลักสูตรส่วนใหญ่จะมีวิธีการนำเสนอความรู้โดยใช้คำถาม หรือตั้งปัญหาที่มีข้อความหรือสถานการณ์ ที่เราเรียกว่า “โจทย์ปัญหา” เพื่อให้นักเรียนได้ฝึก แก้โจทย์ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งฝึกฝนคิดค้นวิธีการแสวงหาคำตอบของโจทย์ปัญหานั้นด้วยตนเอง

นอกจากรูปแบบการสอนที่ต้องมีความเหมาะสมกับวิชาคณิตศาสตร์แล้ว การเลือกใช้ สื่อการสอนก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งสื่อการสอนที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ก็คือ ชุดการสอน เนื่องจาก ชุดการสอนมีข้อดีหลายประการ ดังที่ สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545: 56) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการสอนไว้ว่า การใช้ชุดการสอนเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจ ตามเวลาและ

โอกาส ของแต่ละคน นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และต้องการความช่วยเหลือจากครูผู้สอนไม่มาก เพราะผู้เรียนสามารถ นำชุดการสอนไปเรียนรู้ได้ในทุกสถานที่ และทุกเวลาโดยไม่จำกัดชั้นเรียน ดังนั้น หากเป็นชุดการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา จึงน่าจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้ดียิ่งขึ้นได้

กระบวนการแก้ปัญหา มีความสำคัญต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นอย่างมาก เนื่องจากกระบวนการคิดที่เป็นลำดับขั้นตอน รวมทั้งมีการตรวจสอบวิธีการและคำตอบ ทำให้ทราบว่าเกิดความผิดพลาดในขั้นตอนใด สามารถกลับไปแก้ไขในขั้นตอนนั้นได้ทันทีเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง นอกจากนี้ กระบวนการแก้ปัญหายังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเขียน แสดงวิธีทำอย่างเป็นลำดับและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ซึ่งจากที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการแก้ปัญหา นับเป็นหนึ่งในวิธีการเรียนที่น่าสนใจและส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะ ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังที่ สมเดช บุญประจักษ์ (2543: 27–28) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการแก้ปัญหาลำดับขั้นตอนให้นักเรียนได้รู้จักเลือกสถานการณ์ที่เหมาะสมในการวางแผนพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนเอง

ในปีการศึกษา 2551 ที่ผ่านมามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองแซ้ไม้ โดยภาพรวมแล้วเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 62.23 (โรงเรียนบ้านหนองแซ้ไม้, 2551: 13) และเมื่อดูจากผลการทดสอบประเมินคุณภาพทางการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2551 พบว่า โรงเรียนบ้านหนองแซ้ไม้มีผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 29.89 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3, 2551: 124) นั้นแสดงให้เห็นว่า ผลจากการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนั้นเนื่องจากโรงเรียนยังขาดแคลนสื่อการสอนที่ทันสมัยและมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ส่วนสาเหตุอื่น ๆ อาจมาจากนักเรียนขาดความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้ นอกจากนี้ ยังขาดทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งมีความสำคัญในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะทักษะกระบวนการแก้ปัญหานั้น ช่วยให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอน และสามารถหาคำตอบได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น จึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ โดยสอดแทรกกิจกรรมการแก้ปัญหาไว้ทุกคาบเรียน รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตร ต่าง ๆ (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2537: 5–6)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งหวังว่าจะสามารถช่วยแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองแซ้ไม้ เพื่อที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะทางคณิตศาสตร์และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา
3. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา

วิธีการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ทศนิยม (ค 31101) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งใช้เวลาเรียนทั้งหมด 14 คาบ คาบละ 60 นาที โดยแบ่งเนื้อหาย่อย ๆ ออกเป็น 6 เรื่อง ได้แก่ ทศนิยมและค่าประจำหลัก การเปรียบเทียบทศนิยม การบวกทศนิยม การลบทศนิยม การคูณทศนิยม และการหารทศนิยม

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองแซงใต้ ปีการศึกษา 2552 อำเภอ นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 21 คน เนื่องจากโรงเรียนบ้านหนองแซงใต้เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดังนี้

3.1 ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจากการทดลองภาคสนามพบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.87/82.67

3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.48-0.61 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.33-0.67 และมีค่าความเชื่อมั่น ($KR - 21$) เท่ากับ 0.81

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.87

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนบ้านหนองแซงใต้ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 21 คน โดยใช้เวลาในการทดลอง 14 คาบ และใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นดังนี้

4.1 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2 ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนการใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 ชุด

4.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.4 นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 หาประสิทธิภาพของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 75/75 โดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ/ผลลัพธ์ (E_1/E_2)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 3 หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการหาค่าความแตกต่าง ของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับการทดสอบหลังเรียนด้วยคะแนนพื้นฐาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.92/82.54
2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาเรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาเรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับร้อยละ 61.54
4. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาเรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า

1. ผลจากการศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.92/ 82.53 ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดการสอนตามหลักการและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยยึดหลักของหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความสนใจและตามระดับสติปัญญาจากง่ายไปหายาก โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ตามลำดับขั้น ของกระบวนการแก้ปัญหาที่ครูผู้สอนได้จัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้ชุดการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย อยู่สุข (2546, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้น วิธีเรียนแบบกลุ่มช่วยเรียนรายบุคคล เรื่อง การบวกลบทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.41/86.20 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ถาวร ลักษณะ (2547, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 94.12/86.56

2. ผลการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนเร้าความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งช่วยฝึกให้นักเรียน

รับผิดชอบในการทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตร เพชรผา (2544, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาชุดการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์แบบฮิวริสติก เรื่อง สมการและอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภายหลังได้รับการสอนด้วยชุดการสอน สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มยุรี บุญเยี่ยม (2545, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนา ชุดการสอนเรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีการแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรู้คิดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างภายหลังได้รับการสอนด้วยชุดการสอน สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจากผลการวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาเป็นสื่อการเรียนการสอนอีกประเภทหนึ่ง ที่ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น

3. ผลการศึกษาด้านประสิทธิผลของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับ .06154 หรือคิดเป็นร้อยละ 6.154 แสดงว่า ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้นักเรียน มีอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐานความรู้เดิม สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เป็นเพราะชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ฝึกให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอน อีกทั้งมีการตรวจสอบว่าผลลัพธ์ที่ได้นั้นถูกต้องหรือไม่ หากยังไม่ถูก ก็ต้องย้อนกลับไปพิจารณาตั้งแต่ขั้นตอนแรกของกระบวนการแก้ปัญหว่า มีข้อผิดพลาดในส่วนใด ทำให้นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชัย ทาเชียง (2551, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนา ชุดการสอน เรื่อง เครื่องใส่ไม้วีซางานไม้ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ที่เรียนจากการใช้ชุดการสอนมีค่าเท่ากับ 0.76

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมนักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 8 ชุดการสอนคณิตศาสตร์ ส่งผลให้การเรียนวิชาคณิตศาสตร์น่าสนใจ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) ทั้งนี้เนื่องจาก ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน สร้างความสนุกสนานจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ และได้วัดและประเมินผลการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตร เพชรผา (2544, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนา ชุดการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์แบบฮิวริสติก เรื่อง สมการและอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนภายหลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาแบบฮิวริสติก เรื่อง สมการและอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สูงกว่าก่อนการใช้ชุดสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ถาวร ลักษณะ (2547, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญระดับ .05 จากผลการวิจัยที่กล่าวมานั้น ชี้ให้เห็นว่า ชุดการสอนคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนมีความสุขและสนใจในการเรียน วิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น จากผลการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา

นั้น สรุปได้ว่า ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เป็นสื่อการเรียนรู้การสอนอีกประเภทหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและยังส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์มากขึ้นทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งนับเป็นผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะในการใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

1.1 เนื่องด้วยผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดทักษะการเขียนแสดงวิธีทำในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องปรับปรุงวิธีการหรือรูปแบบ ของการทำกิจกรรมใบงานหรือแบบฝึกที่เป็น การส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะในการทำข้อสอบแบบอัตนัย ให้สามารถเขียนแสดงวิธีทำได้อย่างถูกต้องตามลำดับ ขั้นตอน เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับผลการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย พบว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนได้ดี ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักเรียนยังต้องได้รับการพัฒนาทักษะด้านการเขียนสื่อความให้มากขึ้น

1.2 ก่อนการใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต้องอธิบาย ชี้แจง ให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการเรียนโดยใช้ชุดการสอน ตลอดจนการใช้สื่อต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุดก็คือ นักเรียนต้อง มีความซื่อสัตย์ ในการตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยกิจกรรม นอกจากนี้ ครูผู้สอนต้องศึกษา ข้อเสนอแนะให้ละเอียดรอบคอบ รวมทั้งต้องจัดเตรียมสื่อต่าง ๆ ให้พร้อมสำหรับการนำไปใช้เพื่อให้ผลการใช้ชุดการสอน เป็นไปตามที่คาดหวัง

1.3 ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นเพียงสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถใช้แทนครูผู้สอนได้ตลอดไป ดังนั้น ในการนำชุด การสอนดังกล่าวไปใช้ควรปรับกิจกรรมให้เหมาะสม กับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน และในบางครั้งต้องคอย ดูแลให้คำแนะนำแก่นักเรียนที่มีปัญหา เพื่อให้การทำกิจกรรมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

1.4 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ครูผู้สอนต้องคอยสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เพื่อจะได้ส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจแก่นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมให้ทันตามเวลาที่กำหนด เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชุดการสอนในครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาชุดการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสนใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น

2.2 ควรพัฒนาชุดการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา ให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยอาจพัฒนาชุดการสอนสำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับอ่อน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น

2.3 ควรพัฒนาชุดการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และควรมีการเปรียบเทียบความคงทนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน

2.4 ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อหรือรูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อให้ได้วิธีหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละรายวิชา

เอกสารอ้างอิง

- ถาวร ลักษณะ. (2547). การพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล. (2537). “หน่วยที่ 12 การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์”, ในเอกสารประมวลสาระชุดวิชา **สารัตถะและวิทยาวิธีทางคณิตศาสตร์** สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มยุรี บุญเยี่ยม. (2545). การพัฒนาชุดการเรียน เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริม **ความตระหนักในการรู้คิด** ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินซ์ตันนิพนธ์ กศ.ม. (การสอนคณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- โรงเรียนบ้านหนองแซ่ไม้. (2551). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2551. บุรีรัมย์: โรงเรียนบ้านหนองแซ่ไม้
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). **คู่มือวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สมจิตร เพชรผา. (2544). การพัฒนาชุดการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ แบบ **อีวริสติก** เรื่อง สมการและอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินซ์ตันนิพนธ์ กศ.ม. (คณิตศาสตร์) กรุงเทพฯ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สมชัย ทาเขียง. (2551). การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง **เครื่องใส่ไม้** วิชางานไม้ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สมชาย อยู่สุข. (2546). การพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นวิธีเรียนแบบกลุ่มช่วยเรียนรายบุคคล เรื่อง **การบวก ลบ ทศนิยม** สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมเดช บุญประจักษ์. (2543). การแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2545). **วิธีการจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ ฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2551). รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี **การศึกษา 2551**. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
- Lester, F.K. (1977, November). “Ideas about Problem Solving : A Look at Some Psychological Research”. **Arithmetic Teacher**. 25(2) : 12 -15.

ผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

EFFECTS OF LEARNING PACKAGES ENTITLED “KINGDOM OF SUKHOTHAI” IN SOCIAL STUDIES,
RELIGION AND CULTURE STRAND FOR MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

ปณณภา พลเยี่ยม อาจารย์ ดร. พงษ์ โกจรรย์ศรี
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมบุรีรัมย์พิทยาคม รัชมิงคลาภิเษก อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดการเรียนรู้เรื่องกรุงสุโขทัย 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับรวมก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นแบบปรนัย 4) ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับย่อยก่อนและหลังเรียนเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 5 เรื่อง ๆ ละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานของการวิจัยใช้ Dependent Samples t-test. ผลการวิจัย พบว่า

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ชุดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 83.87/82.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 และเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน มีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ชุดการเรียนรู้เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีดัชนีประสิทธิผล 0.7185 แสดงว่า นักเรียน ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 71.85

4. การวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44

คำสำคัญ : ชุดการเรียนรู้, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ดัชนีประสิทธิผล, ความพึงพอใจ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the efficiency of learning packages entitled "Kingdom of Sukhothai" in Social Studies, Religion and Culture Strand for Matthayomsuksa 1 students, 2) to study the effectiveness index of learning packages, 3) to compare the learning achievement before and after using learning packages, and 4) to study the students' satisfaction towards the learning packages. The samples were 30 Matthayomsuksa 1 students studying in the second semester of the academic year 2010 at Romburipitthayakhom Rajamangkalabhisek School of Buriram Secondary Educational Service Area Office 32, selected by using simple random sampling. The instruments used in this study were 1) a 5-set learning packages, 2) 5 lesson plans of learning packages, 3) a 40-item 4 multiple-choice measurement test before and after using learning packages, 4) a 50-item 4 multiple-choice measurement test before and after using learning packages and 5) a 10-item of 5-rating scale satisfaction questionnaires. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The efficiency of the effects of learning packages entitled "Kingdom of Sukhothai" in Social Studies, Religion and Culture Strand for Matthayomsuksa 1 students was 83.87/82.67, which was higher than the established requirement.

2. The comparison of the effects of learning packages entitled "Kingdom of Sukhothai" in Social Studies, Religion and Culture Strand for Matthayomsuksa 1 students after and before using the learning packages was different higher on statistics at .01 level.

3. The index of efficiency of the effects of learning packages entitled "Kingdom of Sukhothai" in Social Studies, Religion and Culture Strand for Matthayomsuksa 1 students was 0.7185. It indicated that 71.85% students were improved.

4. The Matthayomsuksa 1 students' satisfaction toward the effects of learning packages entitled "Kingdom of Sukhothai" in Social Studies, Religion and Culture Strand analysed was at "high" levels ($\bar{X} = 4.44$).

Keyword (s) : Learning Packages, Achievement, Effectiveness index, Satisfaction

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคน อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคมให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทนต่อการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาต้องเป็นพลวัต นั่นคือ ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศและสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา การใช้สื่อการเรียนการสอนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความ เข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ย่างยากซับซ้อนในเวลาอันสั้นและสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ทำให้เกิดความสนุกและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียน ช่วยส่งเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาหาความรู้ ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ (กิดานันท์ มลิทอง, 2543 : 88) การเลือกสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการ

เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งจะต้องเลือกให้สัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมายที่จะสอน เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา นักเรียนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศและมีคุณลักษณะที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถสร้างความสัมพันธ์กับ ผู้อื่นและสืบทอดความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทยได้ เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคม มนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับ สิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต การแก้ปัญหาและการปฏิบัติตนในสังคมมนุษย์ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 , 6) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิทย์ วิศทเวทย์(อ้างถึงใน กรมวิชาการ , 2541 : 25) ที่กล่าวว่าวิชาสังคมศึกษาพัฒนาคนเข้าสู่สังคมและเป็นการพัฒนาที่สำคัญ อาจสำคัญกว่าเทคโนโลยี เพราะคนเป็นผู้ใช้เทคโนโลยี สังคมศึกษาประกอบด้วยเนื้อหาที่มีลักษณะบูรณาการเนื้อหาสาระของสาขาวิชาต่าง ๆ เข้า ด้วยกัน เช่น สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ จริยศาสตร์ ปรัชญา เป็นต้น ซึ่งสาขาวิชาดังกล่าวเป็นสาขาวิชาที่ สนองหลักการ จัดการศึกษาของชาติ คือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนเป็นพลเมืองดี

สภาพการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ในโรงเรียนมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาก คือ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนตามหนังสือโดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ครูผู้สอนไม่ตระหนักว่าการ เรียนรู้ประวัติศาสตร์จะต้องอาศัยความเข้าใจหลักการ ความคิดที่เป็นนามธรรมมากกว่าวิชาอื่น การสอนประวัติศาสตร์มี ลักษณะเป็นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผลงานของบรรพบุรุษ ความ เป็นมาของชาติในอดีต เป็นลักษณะการถ่ายทอดแบบให้ข้อมูลประวัติศาสตร์สำเร็จรูป ครูจึงมีบทบาทสำคัญ หากครู มีอคติลำเอียงการสอนประวัติศาสตร์จะไม่ก่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา และได้รับการตำหนิว่าไม่ประสบ ผลสำเร็จ เพราะสอนเน้นความรู้ ความจำมากกว่าการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนรู้ และอีกปัญหาหนึ่งที่พบคือการขาดสื่อการเรียน การสอนที่หลากหลาย ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนขาดความ กระตือรือร้น เกิดความเบื่อหน่าย หนีเรียน ไม่สนใจการเรียนเท่าที่ควร ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน เพราะขาดสิ่งเร้า ไม่เข้าใจหลักการ ทฤษฎี ทักษะกระบวนการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปสู่การ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี มีความสุข ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบัน ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ปัจจุบัน การศึกษาเนื้อหา ทศนคติ ต่อการเรียนการสอน นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเน้นการรวบรวมหลักฐาน วิพากษ์ความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อธิบายเรื่องราวเหตุการณ์โดยไม่นำทศนคติและความเชื่อส่วนตัว มาปะปนกับคำอธิบายนั้นๆ ซึ่งนักเรียนจะเข้าใจและอธิบายเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์นั้นและ เป็นบทเรียนที่ควรค่าแก่การจดจำ ทบทวน นำไปสู่การแก้ปัญหาในปัจจุบัน จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาสื่อการสอนชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นักเรียนเกิดความรักชาติ ภาคภูมิใจความเป็นคนไทย มีความสามัคคี ยึดมั่นในวิถี ชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เมื่อใช้ ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนรยบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 6 ห้องเรียน มีนักเรียน 224 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนรยบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

(Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยดังนี้

2.1 ชุดการเรียนรู้ จำนวน 5 ชุด

2.1 ชุดการเรียนรู้เรื่องการสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

2.2 ชุดการเรียนรู้เรื่องการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย

2.3 ชุดการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย

2.4 ชุดการเรียนรู้เรื่องสังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

2.5 ชุดการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ 5 แผนจำนวน 10 ชั่วโมง

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับรวมก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นแบบปรนัย 4

ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับย่อย ก่อนและหลังเรียน เป็นแบบปรนัย 4

ตัวเลือก จำนวน 5 เรื่องๆ ละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ

2.5 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3. การดำเนินการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับรวมก่อนเรียนจำนวน 40 ข้อ

3.2 ดำเนินการทดลอง ตามขั้นตอนการใช้ชุดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้ศึกษาทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับรวมหลังเรียนชุดเดิม

3.4 ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 83.87/82.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 และเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน มีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีดัชนีประสิทธิผล 0.7185 แสดงว่า นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 71.85

4. การวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 (S.D. = 0.21)

อภิปรายผล

จากการวิจัยผลการใช้ ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.ชุดการเรียนรู้ เรื่องกรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพร้อยละ 83.87/82.67 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากชุดการเรียนรู้ทั้ง 5 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.87 ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 82.67 แสดงให้เห็นว่า ชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนด และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ชุดการเรียนรู้ ทั้ง 5 ชุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้รับการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ มีความเหมาะสมด้านเนื้อหา โดยมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความถูกต้องตามหลักวิชาการมีประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า การวางแผนเรื่องสอดคล้องต่อเนื่องกัน วิธีการนำเสนอเรื่องน่าสนใจ เนื้อหามีความต่อเนื่องตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหาสาระเหมาะสมกับช่วงชั้นและวัยของผู้เรียน การใช้ภาษาถูกต้อง ชุดการเรียนรู้ชุดนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ตามหลักการสร้าง ชุดการเรียนรู้ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความสามารถและความสนใจของแต่ละบุคคลได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุหลาบ หงษ์ทอง (2546 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 พบว่า ชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 81.86/80.13 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เพ็ญสุวรรณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้รายงานการใช้ชุดการสอนคิดแบบโยนิโสมนสิการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไทรน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนคิดแบบโยนิโสมนสิการ วิธีคิดแบบคุณ – โทษ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 85.44/82.73 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา เจริญผล (2551 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดการจัดการเรียนรู้เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย วิชาวสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัส ส 33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดำนแม่คำมันพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดำนแม่คำมันพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพชุดการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 87.11/87.93 แสดงว่าชุดการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี ไชยดี (2551 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 39 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนเรื่องกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ มีประสิทธิภาพของกระบวนการ ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยรวมเท่ากับ 83.17 / 83.13 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู มีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าชุดการเรียนรูทุกเล่ม สอดคล้องกับตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ตรงตามเนื้อหา ของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นอย่างดี รวมทั้งชุดการเรียนรูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของกุหลาบ หงษ์ทอง (2546 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีคะแนนหลังใช้ชุดการเรียนรูสูงกว่าก่อนใช้ นักเรียนมีพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน การปรับปรุงแก้ไขผลงานจนอยู่ในระดับที่สมบูรณ์ สนใจและกระตือรือร้นต่อการเรียนจากแหล่งเรียนรู้ภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เพ็ญสุวรรณ (2550 : บทคัดย่อ) รายงานการใช้ชุดการสอนคิดแบบโยนิโสมนสิการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไทรน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา เจริญผล (2551 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดการจัดการเรียนรู้ เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัส ส 33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนด่านแม่คำมันพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนด่านแม่คำมันพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.85 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.13 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียน พบว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ไชยดี (2551 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนา ชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 39 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพมาศ กะภูทิน (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่อง เศรษฐศาสตร์น่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านกาเกาะระโยง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุรินทร์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งในส่วนของผลสัมฤทธิ์ของชุดการสอนย่อยแต่ละชุด และผลสัมฤทธิ์ของชุดการสอนเรื่องเศรษฐศาสตร์น่ารู้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7185 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น จากเดิมหลังจากเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ ร้อยละ 71.85 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนรู้จากชุดการเรียนรู้โดยนักเรียนได้ ผูกทักษะจากใบงาน ได้เรียนรู้ตามกระบวนการ ในการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านกระบวนการสร้างและหาคุณภาพทุกขั้นตอนผ่านการตรวจสอบ ของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการแก้ไขปรับปรุง อีกทั้งเนื้อหาสาระของชุดการเรียนรู้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติตามจริงในชีวิตประจำวันได้ จึงทำให้ให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.85 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมโภชน์ สุรานุษ (2553 : บทคัดย่อ) ได้รายงานผลการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านปะปืด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.6835 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6835 หรือคิดเป็นร้อยละ 68.35

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนจากชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 5 ชุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ชุดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนที่ดี นักเรียนมีความสนใจและชื่นชอบที่จะศึกษา ชุดการเรียนรู้ดังกล่าว นักเรียนได้เรียนแล้วได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้สร้างและปรับปรุงชุดการเรียนรู้จนมีคุณภาพ ตรงตามวัยของผู้เรียน มีรูปแบบสวยงาม เนื้อหาสอดคล้องกับวัยของนักเรียน เนื้อหาไม่ยากหรือง่ายเกินไป ภาพประกอบสวยงามสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง มีชีวิตชีวา ช่วยทำให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมนอกจากหนังสือเรียน ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา เจริญผล (2551 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย วิชาวสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัส ส 33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดำนแม่คำมันพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดำนแม่คำมันพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 40 คน ได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการจัดการเรียนรู้เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย วิชาวสังคมศึกษา รหัส ส 33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญชลี ไชยดี (2551 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมพื้นฐาน เรื่อง กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนแจ่มวิทยวิทยา อำเภอแจ่ม จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 39 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนอยู่ในระดับมาก

จากผลการศึกษาดังกล่าวเป็นที่ยืนยันได้ว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 5 ชุด มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน มีกิจกรรมที่แปลกใหม่จากบทเรียนปกติ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นที่จะค้นหาคำตอบ ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมีทักษะเพิ่มขึ้น และมีความแปลกใหม่สามารถปรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิดของนักเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนา ในด้านอื่น ๆ ต่อไปได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรนำชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไว้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการสอนไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ก่อนที่จะนำชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ควรมีการสำรวจความสามารถในการอ่านของนักเรียนก่อน เพื่อช่วยในการกำหนดเวลาในการศึกษาให้เหมาะสม

1.3 การสร้างชุดการเรียนรู้ จะต้องคำนึงถึงลักษณะของเนื้อหา ให้มีความเหมาะสม กับเด็กแต่ละวัย เนื้อหาจะต้องไม่มากเกินไป รูปภาพสีสันสดใส น่าสนใจ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสร้างชุดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการกับเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้อย่างหลากหลายและเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านไปพร้อมกันด้วย

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้สร้างชุดการเรียนรู้ ขึ้นมาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือวิชาอื่นๆ เพื่อการเรียนการสอนในวิชานั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.3 ควรเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้กับหนังสือเรียนหรือสื่อการสอน ชนิดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กิตานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาญจนา เพ็ญสุวรรณ. (2550). การใช้ชุดการสอนคิดแบบโยนิโสมนสิการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กุหลาบ หงษ์ทอง. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2541). เอกสารการสอนชุดสื่อการสอน ระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมมิตร.

นพมาศ กะภูทิน. (2552). การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง เศรษฐศาสตร์น่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วัฒนา เจริญผล. (2551). การพัฒนาชุดการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย วิชาสังคมศึกษา รหัส ส 33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมโภชน์ ฐานุช. (2553). ผลการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัญชลี ไชยดี. (2551). การพัฒนาชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Heinich, Robert. and others. (1993). **Instruction media and the new technologies of instruction** . 4th ed. New York : Macmillan Publishing Company.

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกดกลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

EFFECTS OF MATTRA TUA SAKOD IN READING AND WRITING WORD SPELLING SKILL EXERCISES
OF THAI LANGUAGE LEARNNING STRAND FOR PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS

ธิตีพรรณ บำรุงกุลพิพัฒน์ อาจารย์ ดร. ผจญ โกจารย์ศรี
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนของนักเรียน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประชาสวัสดิ์วิทยา ตำบลสะแกกรัง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 23 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest- Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสถิติ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.55 / 85.36
2. นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของผลการเรียนของนักเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7667 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.67
4. นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสระการเรียนรู้อาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.33 จากเกณฑ์ 5 ระดับ ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับมาก

คำสำคัญ :แบบฝึกทักษะ, การอ่านและการเขียนสะกดคำ, มาตราตัวสะกด, สระการเรียนรู้อาษาไทย

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to find the effectiveness of the Mattra Tua Sakod in reading and writing word spelling skill exercises of Thai language learning strand for Prathomsuksa 3 students with the standard criteria set at 80/80, 2) to compare the students' learning achievement before and after learning through the Mattra Tua Sakod in reading and writing word spelling skill exercises, 3) to find the index of learning efficiency of the Mattra Tua Sakod in reading and writing word spelling skill exercises, and 4) to study the students' satisfaction towards the Mattra Tua Sakod in reading and writing word spelling skill exercises. The samples were 23 Prathomsuksa 3 students studying in the second semester of the academic year 2010 at Prachasawatwittaya School under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, selected by using purposive sampling technique. The instruments used in this study were 1) the Mattra Tua Sakod in reading and writing word spelling skill exercises, 2) lesson plans, 3) learning achievement tests, and 4) satisfaction questionnaires. A one group pretest-posttest design of the experimental research was employed in this study. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The Mattra Tua Sakod in reading and writing word spelling skill exercises of Thai language learning Strand for Prathomsuksa 3 students had an efficiency of 87.55/85.36 which was higher than the established requirement.

2. Prathomsuksa 3 students who learned by Mattra Tua Sakod in reading and writing word spelling skill exercises of Thai language learning Strand after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.

3. The index of efficiency of the Mattra Tua Sakod in reading and writing word spelling skill exercises of Thai language learning Strand for Prathomsuksa 3 students was 0.6776 which was 76.76% students reported that they were developed.

4. Prathomsuksa 3 students were satisfied toward the Mattra Tua Sakod in reading and writing word spelling skill exercises of Thai language learning strand as a whole at "high" levels strategies ($\bar{X}=4.33$).

Keyword (s) : Skill Exercises, Reading and Word Spelling, Mattra Tua Sakod, Thai Language Learning

บทนำ

การที่จะสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะ ต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน ทั้งทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย. (2538 : 98) ที่กล่าวว่า "ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นทักษะที่ใช้ในการแสวงหาสรรพวิทยาต่าง ๆ เพื่อความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและมีทักษะในการอ่านย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูดและการเขียนได้เป็นอย่างดี" และทักษะการเขียนถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งอีกทักษะหนึ่งที่ใช้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจออกมาเป็นตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ ดังนั้นการเขียนสะกดคำที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญต่อการเขียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเขียน

อย่างหนึ่งที่นักเรียนจะต้องรู้จักสะกดคำให้ถูกต้องก่อน จึงจะสามารถเขียนประโยคและเรื่องราวได้ นอกจากนี้การเขียนสะกดคำยังเป็นทักษะพื้นฐานในการแสดงออกที่สำคัญในการเรียนการสอนเกือบทุกวิชา

การฝึกการอ่านและการเขียนสะกดคำในภาษาไทยโดยการใช้แบบฝึกทักษะมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะแบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วยให้นักเรียนมีทักษะทางภาษาคงทนและมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การสอนภาษาไม่ว่าภาษาใด ๆ การฝึกทักษะทั้ง 4 ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียนเป็นสิ่งสำคัญมาก เด็กควรจะได้รับ การฝึกทักษะทั้งสี่นี้จนสามารถใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว โดยอาจฝึกที่ละทักษะหรือฝึกสลับกันก็ได้ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2542 : 50) ลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ ควรมีเนื้อหาตรงจุดประสงค์เรียงจากง่ายไปหายากมีเนื้อหาตรงกับหลักสูตร กิจกรรมเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และภูมิหลังของนักเรียน มีภาพประกอบ ตัวอย่างประกอบมีปัญหาคำทาย มีเติมคำ โยงคำ หาความหมาย มีการวางฟอร์มที่ดี มีที่ว่างเหมาะสมสำหรับฝึกเขียน มีคำสั่งสั้นๆ รัดกุมเข้าใจง่าย นักเรียนได้ฝึกคิด สนุกสนาน เวลาที่ใช้เหมาะสม แบบฝึกมีหลายรูปแบบ นักเรียนไม่เบื่อ ทำท่ายความสามารถและผู้เรียนสามารถนำไปฝึกด้วยตนเองได้ (จันทร์ชัย มหาโพธิ์. 2535 : 20) และ จินตนา ชูเชิด (2537 : 24) ได้สรุปลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ที่แน่นอนว่า ต้องการฝึกทักษะด้านใด ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีรูปแบบดึงดูดความสนใจของนักเรียนหลายรูปแบบ เพื่อให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เรียงลำดับความยากง่าย ใช้เวลาในการฝึกเหมาะสมไม่นานจนเกินไป มีภาพน่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจที่ฝึก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัย เรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน เพื่อนำมาใช้พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยรวบรวมคำจากจากบัญชีคำพื้นฐานในบทเรียน มาจัดทำเป็นแบบฝึกทักษะที่มีรูปแบบน่าสนใจ มีเนื้อหาเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถและวัยของผู้เรียน โดยหวังว่าแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นนี้จะเป็นสื่อนวัตกรรม ที่จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยให้สูงขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนในตำบลสะแกง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประชาสวัสดิ์วิทยา จำนวน 23 คน โรงเรียนวัดบ้านสะแกง จำนวน 42 คน โรงเรียนบ้านตลาดควาย จำนวน 41 คน โรงเรียนบ้านฝั่งงา จำนวน 18 คน และโรงเรียนบ้านสารภี จำนวน 13 คน รวม 7 ห้องเรียน จำนวน 137 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประชาสวัสดิ์วิทยา ตำบลสะแกง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 23 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน สอดคล้องตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ และ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน สอดคล้องตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เวลาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ในระหว่างวันที่ 6 ธันวาคม 2553 - 30 ธันวาคม 2553

5. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นคำพื้นฐานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 160 คำ จากบัญชีคำพื้นฐานสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 249)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านขั้นตอนการหาคุณภาพและประสิทธิภาพ จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ และการนำไปทดลองใช้ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

2.1 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสอดคล้องตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 ชุด ได้นำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อปรับปรุงและแก้ไข จำนวน 3 ครั้ง มีค่าประสิทธิภาพตามลำดับดังนี้ 68.75/66.6775.69/73.70 และ 85.08/84.11

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะ จำนวน 8 แผน ได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง ด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะในด้าน ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลในแต่ละแผน โดยภาพรวมแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านและการเขียนสอดคล้องตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งได้นำไปทดลองใช้และหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.86

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ การอ่านและการเขียนสอดคล้องตามมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3. การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทดสอบความรู้ก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนสอดคล้องตามมาตรฐานตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 ชุด 16 ชั่วโมง

3.3 เมื่อดำเนินการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะครบทั้ง 8 ชุด แล้วทำการทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.4 ให้นักเรียนตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด ตามเกณฑ์ 80/80 โดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1/E_2)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด โดยการทดสอบ ค่า t (t – test Dependent) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

4.3 หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สูตรของ กูดแมน เฟลทเชอร์ และชไนเดอร์ (Goodman, Fletcher and Schnieder) (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2533 : 279)

4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการวิจัยดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 87.55/85.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของผลการเรียนของนักเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7667 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.67

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.55/85.36 หมายความว่านักเรียนทำแบบทดสอบระหว่างเรียนท้ายแบบฝึกทักษะได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.55 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนครบทั้ง 8 ชุดแล้ว ได้คะแนนคิดเป็น ร้อยละ 85.36 แสดงว่าแบบฝึกทักษะดังกล่าวเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน และจากการที่แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้นั้น อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังนี้

1.1 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบฝึกทักษะที่ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หลักการอ่าน การเขียนภาษาไทย หลักจิตวิทยาแนวคิดเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ และศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง แล้วกำหนดเนื้อหา โดยเลือกคำที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากบัญชีคำพื้นฐาน มาวางแผนลำดับเนื้อหาให้ตรงกับจุดประสงค์ การใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจและการฝึกฝน มีตัวอย่าง และเรียงลำดับจากง่ายไปยาก มีรูปแบบการฝึกที่หลากหลาย และมีการวัดผลประเมินผลที่ช่วยให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง โดยทุกขั้นตอนของการสร้าง ได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ จึงมีลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับวิมลรัตน์ สุนทรวโรจน์ (2545 : 131) ที่กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดีว่า ควรใช้สำนวนภาษาอย่างง่าย ๆ เรียงจากง่ายไปหายาก ควรมีการประเมินขณะฝึก เพื่อประเมินความชำนาญในทักษะนั้น และ สุภาวัฒน์ จินใจ (2552 : 25) กล่าวว่าแบบฝึกที่ดีควรมีเนื้อหาตรงกับจุดประสงค์ เหมาะสมกับวัยหรือระดับชั้นของผู้เรียน ได้รับความสนใจและใช้หลักจิตวิทยา มีหลายรูปแบบและสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ดังนั้นแบบฝึกทักษะที่ดีจึงเป็นแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ

1.2 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการผลิตที่มีขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพ โดยผ่านการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ จำนวน 3 ครั้ง คือ หนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน กลุ่มเล็กจำนวน 9 คน และกลุ่มภาคสนาม จำนวน 30 คน โดยได้นำข้อมูลของแต่ละครั้งมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการในบางส่วนตามข้อมูลที่ได้ ซึ่งผลการหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 68.75/66.67 กลุ่มเล็กได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.69/73.70 ภาคสนาม ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.08/84.11 และจากนั้นได้นำแบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คนได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.55/85.36 ซึ่งเป็นการยืนยันว่าแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เพราะการที่นำข้อบกพร่องในกระบวนการหาประสิทธิภาพในแต่ละครั้งมาปรับปรุงแก้ไข ทำให้ได้แบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพรรณาสวน ศิลป์ (2544 : บทคัดย่อ) ; นิภาพร วงษ์ศิลา (2545 : 58) ; มิตรถาวร คำภูษา (2545 : 68) ; สุกุณา เลิกนอก (2545 : 30) ; ญัฐกานต์ ขาดิเพชร (2549 : 59) ; สุภาวัฒน์ จินใจ (2552 : บทคัดย่อ) และวิไล พลอาสา (2552 : บทคัดย่อ) จากผลการวิจัยที่พบ น่าจะมีเหตุผลมาจาก

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน กลุ่มสาระภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการช่วยเหลือ ซึ่งกันและ

กันในการเรียนรู้ เกิดความร่วมมือทำงานเป็นทีม กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการฝึกการอ่านและการเขียนจากง่ายไปหายาก และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงสามารถฝึกฝนด้วยตนเอง การทำแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบท้ายแบบฝึกทักษะ นักเรียนจะสามารถทราบผลการทำกิจกรรมและแบบทดสอบทำให้ทราบข้อผิดพลาด และความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง นักเรียนสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันทีทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ถูกต้อง เกิดความคิดรวบยอดและเกิดทักษะทางด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ถูกต้อง จึงมีผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้

2.2 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด เป็นสื่อการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดเป็นสื่อที่สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการอ่านและการเขียนได้ด้วยตนเองและกิจกรรมการฝึกมีความหลากหลายแปลกใหม่ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจ กระตือรือร้นในฝึก สอดคล้องกับ พรณี ช. เจริญ (2528 : 45) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนที่ไม่ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งจำเจ ย่อมช่วยให้เด็กเกิดความสนใจในบทเรียนได้มาก และจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญคือแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกดที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ ในขั้นตอนการสร้างได้ผ่านการหาคุณภาพทั้งโดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลจากการหาประสิทธิภาพพบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 น่าจะเชื่อได้ว่า แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด มีคุณภาพตามเกณฑ์ ส่งผลให้การฝึกทักษะการอ่านและการเขียนมีประสิทธิภาพ และทำให้ผลการเรียนสูงขึ้นได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ตามมาตราตัวสะกด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ดัชนีประสิทธิผลของผลการเรียนของนักเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตรตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7667 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.7667 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.67 ทั้งนี้เนื่องจากในแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน มีการจัดกระบวนการฝึกที่เป็นลำดับขั้นตอนคือการจัดแบบฝึกทักษะเรียงลำดับจากเรื่องที่ย่อยไปสู่เรื่องที่ยาก มีตัวอย่างชัดเจน และมีรูปแบบที่หลากหลาย อาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ ได้แก่การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นประสบการณ์ตรง การใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันจะสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน คือในการทำแบบฝึกจะมีเฉลยไว้ทุกแบบฝึกนักเรียนสามารถตรวจคำตอบด้วยตนเองได้ทันที การฝึกหัดให้นักเรียนได้ทำซ้ำ ๆ กัน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่แม่นยำ กฎแห่งผล คือการที่ผู้เรียนทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข และเป็นการสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน และการภูมิใจ มีภาพประกอบชัดเจน จึงทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นิภาพร วงษ์ศิลป์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยากจากวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความก้าวหน้าในการเขียนสะกดคำยากจากก่อนเรียนคือมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.68 คิดเป็นร้อยละ 68

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิธีการเรียนการสอนเปลี่ยนไปจากเดิม เป็นการเรียนโดยใช้วิธีการฝึกซ้ำ ๆ จากแบบฝึกทักษะที่มีรูปแบบ สีสันสดใสสวยงาม น่าสนใจ ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการอ่านและการเขียนได้ด้วยตนเองและกิจกรรมการฝึกมีความหลากหลายแปลกใหม่ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจ และดำเนินการไปตามลำดับขั้น นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทั้งร่วมกันเป็นกลุ่มและรายบุคคล ทำให้นักเรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มขีดความสามารถ นักเรียนทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมสามารถดูแลและช่วยเหลือเพื่อนได้ นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานกับการเรียน ทั้งยังเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ช่วยแก้ปัญหาการอ่านสะกดคำและเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกดได้ถูกต้อง ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรศึกษาและทำความเข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกทักษะ ในด้าน วัตถุประสงค์ เนื้อหา การจัดกิจกรรม และการวัดผลประเมินผลก่อนนำไปใช้

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถยืดหยุ่นกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนและสอดคล้องกับแบบฝึกทักษะ

1.3 ควรนำแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำนี้ไปใช้กับนักเรียนที่อ่านและเขียนไม่คล่อง ในระดับชั้นอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนของวิชาที่มีปัญหา เพื่อที่จะสร้างแบบฝึกทักษะใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ชัย มหาโพธิ์. (2535). รายงานการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีโดยใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำกับการเขียนตามคำบอก. อุดรธานี : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.
- จิตนา ชูเชิด. (2537). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเกมกับการใช้แบบฝึก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). เทคโนโลยีการศึกษา ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2542). การเขียน 2. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- ณัฐกานต์ ซาติเพชร. (2549). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง การอ่านและเขียนสะกดคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลคูเมือง. วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นิภาพร วงษ์ศิลา. (2545). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยากวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรรณี ช.เจนจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สุริยสาสน์.
- มิตรถาวร คำภูษา. (2545). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยากวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ล้วน สายยศ และอังศนา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุริยสาสน์.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา สัมมนาหลักสูตรและการสอนภาษาไทย.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิไล พลอาสา. (2552). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำควบกล้ำ โดยใช้ กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ศุภวัฒน์ จินใจ. (2552). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการแจกลูกและสะกดคำภาษาไทย โดยการ จัด การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สกุณา เลิกนอก. (2545). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนสะกดคำยาก โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรย์. (2538). วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณา สงวนศิลป์. (2544). การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยากจากหนังสือเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้
เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

DEVELOPMENT OF ENGLISH READING SKILL EXERCISE THROUGH COOPERATIVE
LEARNING USING STAD TECHNIQUE FOR MATHAYOMSUKSA 5 STUDENTS

จรรยา เมฆะสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทียบ ละอองทอง
อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยาบุญกุล อาจารย์ ดร. ชูเกียรติ จารัตน์
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้ การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 70/70 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 45 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษจำนวน 4 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผนฯละ 2 ชั่วโมง ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบจำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ .26 ถึง .82 ความยาก (P) ตั้งแต่ .48 ถึง .70 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .97 และแบบวัดความพึงพอใจมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบที (Dependent Sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ 72.56/71.06 เป็นไปตามเกณฑ์ 70/70

2. ดัชนีประสิทธิผลแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5719 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 57.19

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ในระดับมาก

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบร่วมมือ, แบบฝึกทักษะการอ่าน.

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) development of English Reading Skill Exercise with Cooperative Using STAD Technique for Mathayomsuksa 5 Students that effective 70/70. 2) study of efficiency of English reading skill exercise. 3) compare efficiency learning of students. 4) study of the

students' satisfaction towards English reading skill exercise with Cooperative learning Using STAD Technique for Mathayomsuksa 5 Students. The researcher sample were 45 Mathayomsuksa 5/4 students studying at Nangrong school, Nangrong district, Buriram province in the second semester of B.E.2553 academic year. The sample were selected by using Simple Random Sampling. The instruments used to collect the data were 4 lesson plan 8 periods, achievement test for 40 items that mean from .26 to .82, difficulty from .48 to .70, significant at .97 and satisfaction evaluation from .93. The collected data were analyzed through mean, percentage standard deviation and dependent sample t-test. The research results were as follows :

1. English Reading skill Exercises with Cooperative learning Using STAD Technique for Mathayomsuksa 5 Students that effectiveness 72.56/71.06 to the rate of 70/70
2. The effectiveness of English Reading Skill Exercise with cooperative Using STAD Technique for Mathayomsuksa 5 was 0.5719, show that students learning higher 57.19 percentage.
3. Students mathayomsuksa 5 in Nangrong school that using English Reading Skill Exercise with Cooperative Using STAD Technique have average the post-test higher than pretest scores with the significant at .05
4. Students in mathayomsuksa 5 in Nangrong school through English Reading Skill Exercise with cooperative learning Using STAD Technique was satisfaction of the students were at a high level.

Key words : Cooperative learning using STAD technique, Reading Skill Exercise

บทนำ

ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศกลุ่มสาระที่ 8 เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิดและการทำงาน โดยมีเป้าหมายหรือผลที่คาดหวังให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรม อันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาได้มากกว่า 1 ภาษา คือ ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับสากลได้ด้วย (กรมวิชาการ. 2545 : 1-5) เนื่องจากตำราและข่าวสารซึ่งผ่านทางสื่อต่าง ๆ มักจะตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศของการส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาการในทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริง และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ จนเกิดความรู้ที่มีความหมายมากขึ้น ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อกันทั่วไป และขอบข่ายของการใช้ภาษาดังกล่าวก็ครอบคลุมทั้งโลก เป็นภาษาแห่งโอกาส กล่าวคือ หนึ่งในคุณสมบัติของผู้เข้าทำงานในแต่ละสาขาอาชีพในปัจจุบันล้วนกำหนดว่า จะต้องสามารถฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษได้ดี เพราะว่าภาษาอังกฤษเปรียบดังกุญแจดอกสำคัญที่จะไขเข้าสู่คลังแห่งความรู้ในทุก ๆ ด้าน เป็นประตูสู่ชุมชนทรัพยากรปัญญา เป็นการรับแนวความคิดใหม่ ๆ ในขณะเดียวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึง ชั้นมัธยมศึกษา ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพได้

ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของประชากรโลกในปัจจุบัน เนื่องจากตำราและข่าวสารซึ่งผ่านทางสื่อต่าง ๆ ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ ในยุคของเทคโนโลยี

สารสนเทศด้านการศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาการศึกษา ในทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริง และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้จนเกิด ความรู้ที่มีความหมายมากขึ้นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สาระการเรียนรู้

การสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนไทยนั้นว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะ ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ (Reading Comprehension) ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ตัวครูเองก็มี ปัญหาเกี่ยวกับการสอน กิจกรรม สื่อ และการวัดผลทางการอ่าน พอสรุปได้ว่าเนื้อหาทว่าเกิด จาก การเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทยที่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องมาจากความไม่แน่นอนใน จุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษารวมทั้งสภาพสื่อการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสม กับระดับของผู้เรียน อีกทั้งยังขาดความต่อเนื่องระหว่างบทเรียนแต่ละบทและแต่ละเล่ม รวมถึงกิจกรรมการเรียน การสอนไม่ค่อยหลากหลายเท่าที่ควร

ดังนั้นเนื้อหาที่ใช้เป็นสื่อในกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษนั้น ส่วนใหญ่เป็นสื่อที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับสื่อต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศ ที่เป็นเจ้าของภาษาหรือของผู้เขียนซึ่งเป็นเรื่องที่ไกลตัวที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคย ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษา และกระบวนการในการอ่านเป็นสิ่งที่ยากสำหรับผู้เรียน หากผู้เรียนไม่มีภูมิหลัง (Prior Background Knowledge) เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านลักษณะลีลาการเขียน รูปแบบของงานเขียนหรือ เนื้อหาในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่ละเอียดลึกซึ้ง ก็ย่อมที่จะทำความเข้าใจเนื้อหาได้ยาก ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ ดังนั้น การเลือกเนื้อหาที่มีภูมิหลังด้านสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียนมาเป็นสื่อ ในการเรียนการสอน จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเลือกสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ที่สื่อหรือเนื้อหาที่ผู้เรียนคุ้นเคยจะทำให้ ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหา ได้ง่าย เพราะจะทำให้การทำความเข้าใจความหมายทางด้านภาษาของผู้เรียนเร็วขึ้นและมี ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้เรียนสามารถฝึกการเดาศัพท์จากข้อความข้างเคียง (Guessing) คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation) ทำความเข้าใจด้วยการสรุป และต้องอาศัยการตีความช่วยอย่างมาก และหากผู้เรียนขาดการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่มทำให้ไม่มีโอกาสได้ปรึกษากันในขณะที่เรียนหรือทำกิจกรรม หากประสบปัญหาซึ่งอาจส่งผลการ เรียนรู้ได้ แต่ถ้าหากผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ร่วมกัน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านเป็น ไปอย่าง มีประสิทธิภาพ (Efficiency) ยิ่งขึ้น

วิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning) เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมี ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม (Group Process of Interaction) และมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น การจัดการเรียน การสอนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เป็นการเรียนรู้แบบที่นักเรียนต้องเรียนรู้พร้อมกับรับผิดชอบงานกลุ่มร่วมกัน โดยที่ กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกัน ในสถานการณ์การเรียนรู้แบบ ร่วมมือกันเรียนรู้นั้น ผู้เรียนจะมีการพึ่งพาซึ่งกันและกันในเชิงบวก (Positive Interdependence) เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของการเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียนแต่ละคนตระหนักว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อเพื่อน คนอื่น ๆ ในกลุ่มสามารถบรรลุเป้าหมายเดียวกันได้เช่นกัน (Cooperative is working together to accomplish goal) ซึ่งวิธีการเรียนดังกล่าวเป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็น กลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถต่างกัน โดยแต่ละคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมอย่าง แท้จริง ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาและสังเกตพฤติกรรมในขณะที่นักเรียนดำเนิน กิจกรรมเท่านั้น (กรวิชาการ. 2545 : 1 – 3) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด (Child Centred) ฉะนั้นครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน

(Facilitator) ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของวิชาที่เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาหรือมีการบูรณาการเรียน (Integrative Education)

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้ ผู้วิจัยต้องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยบทอ่านที่มีเนื้อหาบริบทการอ่านข่าว การอ่านโฆษณา อ่านเกี่ยวกับวันสำคัญ และอ่านปริบทเกี่ยวกับท้องถิ่น โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ แบบแบ่งกลุ่มสังเกตตามผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Student Teams Achievement Division : STAD) เพื่อสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ซึ่งเป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) ลงมือแก้ไข (Act) สังเกต (Observe) บันทึกหลังการสอนทุกครั้ง (Reflect) นำไปแก้ไขในคราวต่อไปในการปฏิบัติงานจริง (Act) ซึ่งวงจรนี้มีลักษณะเหมือนขดลวด (Spiral) โดยให้มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ของผู้เรียนทั้งด้านปัญญา (IQ) และสภาวะทางด้านอารมณ์ (EQ) เพื่อสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24 และมาตรา 30 กำหนดให้ครูผู้สอนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ส่วนเคมีสและ แมคแทกการ์ท (Kemmis and McTaggart 1988 : 1 – 20) กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนจริงในโรงเรียนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อคุณภาพของผู้เรียน

ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวมาจากหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาด้านเนื้อหาในบทเรียนที่ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน บทเรียนอาจยากหรือง่ายเกินไป หรือเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจและไม่ทันสมัยทำให้นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้น ทำให้มีความสนใจในภาษาอังกฤษน้อยและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ รวมทั้งสภาพสื่อการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน อีกทั้งยังขาดความต่อเนื่องระหว่างบทเรียนแต่ละบทและแต่ละเล่ม รวมถึงกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ค่อยหลากหลายเท่าที่ควร ซึ่งโรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่บุรีรัมย์ เขต 3 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำโดยเฉพาะทักษะการอ่าน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้วิจัยกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 70/70
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและ หลังเรียน ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD

สมมติฐานในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 70/70

2. แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีประสิทธิผลมากกว่า 0.50

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน สูงกว่า ก่อนเรียน

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ชุดฝึกกิจกรรม โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ นักเรียนจำนวน 465 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1/ 2553 จำนวน 45 คน ได้มาโดยวิธีเลือกสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้หน่วยห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ แบบฝึกทักษะการอ่านโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 4 เรื่อง คือ การอ่านข่าว (News) การอ่านโฆษณา (Advertisement) การอ่านเกี่ยวกับวันสำคัญ (Special Day) และ การอ่านเกี่ยวกับท้องถิ่น (Local Story)

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เริ่มดำเนินการระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 เดือน มิถุนายน ใช้เวลาในการเรียนการสอนปกติจำนวน 8 คาบ 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 คาบ

วิธีดำเนินการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยได้กำหนดลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้แบบSTAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 ชุด ดังนี้

- 1.1 แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ การอ่านข่าว (News)
- 1.2 แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ การอ่านโฆษณา (Advertisement)
- 1.3 แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ การอ่านเกี่ยวกับวันสำคัญ (Special Day)
- 1.4 แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ การอ่านเกี่ยวกับท้องถิ่น (Local Story)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ 4 เรื่องโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน โดยใช้กลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 99) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

พึงพอใจมากที่สุด	ตรวจให้	5	คะแนน
พึงพอใจมาก	ตรวจให้	4	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	ตรวจให้	3	คะแนน
พึงพอใจน้อย	ตรวจให้	2	คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	ตรวจให้	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100) มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	แปลความว่า	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	แปลความว่า	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	แปลความว่า	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	แปลความว่า	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	แปลความว่า	พึงพอใจน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (กรมวิชาการ. 2546 : 1 – 42)
 - 1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 - 1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาในเอกสารประกอบการอ่านที่มีเนื้อหาเนื้อหา 4 เรื่อง คือ การอ่านข่าว (News) การอ่านโฆษณา(Advertisement) การอ่านเกี่ยวกับวันสำคัญ (Special Days)และ การอ่านเกี่ยวกับท้องถิ่น (Local Stories.)

1.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือให้สัมพันธ์กับเนื้อหาที่แบ่งไว้จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 ชั่วโมง

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้พิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ เนื้อหาแต่ละขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้ทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามที่เสนอแนะ ผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะดังนี้คือ 1) การวิเคราะห์จุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องโดยได้ปรับตามข้อเสนอแนะ 2) ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยมีการเพิ่มขั้นนำไปใช้และวัดผล 3) ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในขั้นนำไม่ควรเกิน 15 – 20 นาที จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง พิจารณาความเหมาะสม และปรึกษาหารือถึงสภาพปัญหาที่พบ แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้ ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ 1) เอกสารประกอบการอ่านที่ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้มีเนื้อหามากเกินไปและมีคำศัพท์ยากซึ่งผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงเอกสารประกอบการอ่านให้มีความเหมาะสมกับระดับนักเรียน 2) ความชัดเจนของรูปภาพที่ใช้ประกอบควรให้มีลักษณะภาพที่พอเหมาะและจัดรูปแบบให้สวยงาม ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมตกแต่งภาพให้มีความคมชัดและสวยงามซึ่งมีการพิมพ์เป็นภาพสีแสดงตัวอย่างให้แก่ผู้เรียน 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ในส่วนของสาระสำคัญได้แก้ไขการพิมพ์เนื่องจากการพิมพ์ผิด ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ

2. นำแบบฝึกทักษะที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองสอนจริงเพื่อเก็บข้อมูล
3. ปรับปรุงแก้ไขโดยใช้ข้อมูลอื่นมาประกอบ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน คำแนะนำจากการนิเทศภายใน และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จำนวน 45 คน ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ให้แก่ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จำนวน 45 คน
2. ทำการทดสอบก่อนฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ (Pretest) ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อนเรียน) จำนวน 40 ข้อ
3. ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนการใช้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียน จำนวน 4 ชุด
4. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ (Post - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม จำนวน 40 ข้อ
5. สอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD
6. วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 70/70

7. วิเคราะห์หาค่าประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ การโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

8. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

9. วิเคราะห์ความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD

ผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 70/70 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 72.56/71.06 เป็นไปตามเกณฑ์ 70/70

2. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง มี ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5719 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 57.19

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนจัดการเรียนรู้แบบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 16.00$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 28.42$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปราย ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 72.56/71.06 เป็นไปตามเกณฑ์ 70/70 ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะ การอ่านวิชาภาษาอังกฤษ ทั้ง 4 ชุด ประกอบกับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยได้ผ่านกระบวนการ ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียน วิธีการ หลักการ ทฤษฎี เทคนิค และศึกษาวิธีการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนแบบกลุ่มร่วมมือ และดำเนินการคัดเลือกและกำหนด

เนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและความต้องการของนักเรียนเรียน นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้ได้ดำเนินการจัดกลุ่มคณะนักเรียน เก่ง อ่อน และปานกลาง เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันระดมความคิด และถ่ายทอดความรู้ให้แก่กันและกัน โดยให้นักเรียนในกลุ่มประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการให้รางวัลและความชมเชยแก่นักเรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับ แครอล (Carol. 1992 : 59 – 62) ที่เสนอว่าการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนจะต้องคำนึงอยู่ 3 ประการ คือ รางวัลและเป้าหมายของกลุ่ม ความหมายของแต่ละคนในกลุ่มในการจัดการเรียนการสอน และให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสในการช่วงให้กลุ่มประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ โสภิต พันธุ์วิริยะกุล (2552 : 81 - 82) ซึ่งได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนในแม่ ก. กา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 85.00/82.25 สอดคล้องกับ พรทิภา มากมูลดี (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.48/74.58 สอดคล้องกับ รัสรินทร์ เสนาธรรัฐพงศ์ (2551 : 72 - 73) ซึ่งได้ทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การผันวรรณยุกต์โดยใช้นิ้วมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.39/87.08 สอดคล้องกับ รัตติกร ภิรมย์ไกรภักดี (2552 : 67 – 68) ซึ่งได้การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 91.95/ 80.20 และสอดคล้องกับ สุดใจ พงษ์เพียจันทร์. (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้พัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบการใช้แบบฝึกทักษะผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.83 / 81.55

จากผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลแบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้ การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้แบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนางรอง มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5719 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.50 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เป็นการที่ใช้หลักการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ภายในกลุ่มเดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แนะนำ อธิบาย หรือสอนให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้าใจด้วยกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ใช้ความสามารถ กล้าคิดและกล้าตัดสินใจ โดยแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกละความสามารถ คือ ระดับเก่ง ระดับปานกลาง และระดับอ่อน ซึ่งสมาชิกในแต่ละกลุ่มจะต้องช่วยเหลือกันและกันภายในกลุ่ม โดยนักเรียนที่มีความสามารถสูงสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเร็ว มีความเข้าใจในเนื้อหาที่ครูสอน อธิบาย หรือสอนเพื่อนสมาชิกในกลุ่มของตนเองอีกครั้งด้วยวิธีการของตนเองเพื่อมุ่งหวังให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจ นักเรียนทุกคนมีความสนิสนิยมและรู้จักกันสามารถอธิบายหรือใช้ภาษาง่าย ๆ หรือใช้ภาษาท้องถิ่นที่เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้นและการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือยังช่วยส่งเสริมให้เกิดความรัก ความสามัคคีภายในกลุ่ม ทั้งนี้สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันจากการอธิบายเนื้อหาที่เรียนและการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม และนอกจากนี้ นักเรียนยังต้องแข่งขันกับตนเองไปพร้อมกับคะแนนของเพื่อนในกลุ่มเป็นคะแนนของกลุ่มถ้าได้คะแนนมาก คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงผู้วิจัยได้ให้ความชมเชย และให้รางวัลเป็นอุปกรณ์การเรียน จึงทำให้นักเรียน เกิดการแข่งขันทางวิชาการซึ่งลักษณะนี้มีส่วนกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการแข่งขันทันทีมากขึ้น และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับ นิศารัตน์ ชื่นใจ (2544 : บทคัดย่อ) และจันทิพา สุริยนต์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้า

แสดงออก ความคิดเห็น สามารถอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันได้อย่างพอใจ มีทักษะการทำงานกลุ่ม และการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนวิชาภาษาอังกฤษดีขึ้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับ รัตติกร ภิรมย์ไกรภักดิ์ (2552 : 67 – 68) ซึ่งได้การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ผลการศึกษาพบว่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเท่ากับ 0.6217 สอดคล้องกับ สุดใจ พงษ์เพียจันทร์ (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้พัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบการใช้แบบฝึกทักษะ ผลการศึกษาพบว่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6547 สอดคล้องกับ รัสรินทร์ เสนาธรรฐพงศ์ (2551 : 72-73) ซึ่งได้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย เรื่อง การผันวรรณยุกต์โดยใช้นิ้วมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้เท่ากับ 78.39 สอดคล้องกับ โสภิต พันธุ์วิริยะกุล (2552 : 81-82) ซึ่งได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนในแม่ ก. กา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ผลการศึกษาพบว่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเท่ากับ 0.5872 และสอดคล้องกับ พรทิภา มากมูลดี (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของมีค่าเท่ากับ 0.4370

จากผลการวิจัยพบว่า คณะแผนเจ็ลยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาบรอง มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 71.06 สูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเท่ากับ 32.39 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษได้ดี อย่างเช่นในการแบ่งหน้าที่กันเพื่อศึกษาข่าวแผ่นดินไหวในเฮติ การอ่านโฆษณางานดอกกระเจียวงามจังหวัดชัยภูมิ การอ่านเกี่ยวกับวันสำคัญวันลอยกระทง และการอ่านเกี่ยวกับจังหวัดบุรีรัมย์ โดยแต่ละบุคคลรับผิดชอบในการอ่านหาความหมาย การค้นหาคำศัพท์ การตอบคำถาม นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองกลแสดงออก หลังจากได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือทำให้นักเรียนกล้าอภิปราย ซักถาม ปัญหาที่เกิดขึ้น กล้าแสดงออกทำหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่ม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ พรทิภา มากมูลดี (2551 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) นั้น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดเตรียมสื่อแผนการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี มีความพร้อม และมีความเหมาะสม ได้เลือกสื่อที่เหมาะสมกับกระบวนการฝึกทักษะการอ่าน แบบฝึกทักษะอย่างหลากหลาย มีเนื้อหาทันสมัยสอดคล้องกับผู้เรียน ได้แก่ แผ่นดินไหวในเฮติ งานดอกกระเจียวงามจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีชื่อเสียง วันลอยกระทงซึ่งนักเรียนทุกคนเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมลอยกระทงอยู่แล้ว นอกจากนี้ การอ่านเกี่ยวกับจังหวัดบุรีรัมย์ ยังเป็นข้อมูลที่ใกล้ตัวนักเรียน เช่น เขาพนมรุ้ง ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง นักเรียนหลายคนอาจเคยมีประสบการณ์ดังกล่าว และเรื่องที่เลือก มาให้นักเรียนได้ฝึกอ่านผู้วิจัยได้ทำการย่อให้สั้น กระชับ และเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่าน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ได้เรียนรู้จาก การปฏิบัติด้วยตนเอง นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ศิริพร ทาทอง

(2548 : 62 - 63) ซึ่งได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักภาษาไทย เรื่อง คำกริยาและคำวิเศษณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) และสอดคล้องกับ รัสรินทร์ เสนารัฐพงศ์ (2551 : 72 – 73) ซึ่งได้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง การผันวรรณยุกต์โดยใช้นิ้วมือ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD นั้น ครูผู้สอนจะต้องอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง จะทำให้กิจกรรมการเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เป็นวิธีสอนที่นักเรียน ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการเรียนรู้มาก่อน

1.2 ครูผู้สอนจะต้องสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นครูควรมีวิธีการเสริมแรงที่หลากหลาย และเหมาะสมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดความสนใจ นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติ และร่วมแสดงออกมากขึ้น

1.3 ครูผู้สอนควรสนับสนุนและส่งเสริมให้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แก่ผู้เรียน เพื่อเป็นแรงผลักดันในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม ร่วมมือและช่วยเหลือกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพื่อให้การศึกษาการอ่านภาษาอังกฤษง่ายขึ้น ครูควรนำข้อมูลที่มีในท้องถิ่นนำมาสร้างเป็นเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างความสนใจให้นักเรียนได้มากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบอื่น ๆ เพื่อให้ได้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการฝึกอ่านภาษาอังกฤษ

2.3 ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้ศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ในเรื่องอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช .2544 กรุงเทพฯ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พันธนีย์ วิหคโต . (2546). “การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ,” วารสารวิชาการ. 6(9) : 24-25 ; กันยายน.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). การสร้างและการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริพร สุทธิยา. (2546). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เหมวรรณ ชันมณี. (2543) การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนการสอนแบบפורแท็คซิสเต็ม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Anderson, R.M. (1982). "Self Instruction as a Method of Preparing Elementary School Social Studies Teacher Trainees to Apply an Inductive Teaching Model," **Dissertation Abstracts International**. 42(11) : 4795-A ; May.

Cha, S.L. Lee. (1990). "Communicative Emphasis of FFL/ELS Textbook Materials : An Analysis of the Language Learning Activities in Korean Junior-High EFL and Selected Beginning ESL Textbook," **Dissertation Abstract International**. 50(11) : 3458-A ; May.

ผลการใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

EFFECTS OF SKILL PRACTICE EXERCISES FOCUSING ON BASIC THINKING SKILLS BASED ON
COMMUNICATIVE ENGLISH TEACHING APPROACH FOR PRATHOM SUKSA 6 STUDENTS

ทัศนีย์ เก้าแก่กุลวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน 3) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลจากการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 4) เปรียบเทียบทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน 5) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนซึ่งมีนักเรียนในลักษณะละความสามารถเป็นหน่วยในการสุ่ม และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink 2) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ประกอบแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วย : Food and Drink 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติ E_r/E_2 , E.I. และ t-test Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 83.62 /81.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 70/70
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.6769
4. นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการคิดพื้นฐาน ร้อยละ 86.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70

5. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน, การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

Abstract

The aims of this research were: 1) to study the efficiency of the skill practice exercises focusing on basic thinking skills based on communicative English teaching approach for Prathomsuksa 6 students ;2) to compare the learning achievement of students learning through the skill practice exercises focusing on basic thinking skills based on communicative English teaching approach for Prathomsuksa 6 students ;3) to investigate the effectiveness index of the skill practice exercises focusing on basic thinking skills based on communicative English teaching approach for Prathomsuksa 6 students ;4) to study the basic thinking skills of students learning through the skill practices exercises focusing on basic skills of thinking based on communicative English teaching approach for Prathomsuksa 6 students ; and 5) to explore the students' satisfaction towards the skill practice exercises for Prathomsuksa 6 students. The samples were 40 Prathomsuksa 6 students at Ban Lahansai School (Kururatbumrongwittaya), Lahansai District, Buriram Province studying in the second semester of academic year 2010 selected by using the cluster random sampling technique. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation and the hypotheses were tested by using E_1/E_2 E.I. and t-test Dependent Samples. The results of this research were as follows:

1. The efficiency of the skill practice exercises focusing on basic thinking skills based on communicative English teaching approach for Prathomsuksa 6 students was at 83.62 /81.67 which was higher than the set criteria of 70/70.

2. The post – test achievement scores of students learning through the thinking skill practice exercises focusing on basic thinking skills based on communicative English teaching approach on learning achievement for Prathomsuksa 6 students was significantly higher than the pre – test at .05 level.

3. The effectiveness index of skill practice exercises focusing on basic thinking skills based on communicative English teaching approach for Prathomsuksa 6 students was 0.6769 which means that students' achievement were increased 67.69 %.

4. The post-test thinking skills score of students learning through the thinking skills based on communicative English teaching approach for Prathomsuksa 6 students was at 86.50 % which was higher than the set criteria of 70%.

5. The students' satisfaction with the skill practice exercises focusing on basic thinking skills based on communicative English teaching approach for Prathomsuksa 6 students was at high level.

Keywords: Skill practice exercises focusing on basic thinking skills , communicative English teaching approach

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบโดยตรงต่อคนไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอันหลากหลาย ดังกล่าวข้างต้น กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้คนไทยได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างมากมาอย่างรวดเร็วทั้งที่มีคุณค่าและไม่มีคุณค่า การสื่อสาร การคมนาคม และการขนส่งที่ก้าวหน้าทำให้เกิดการเคลื่อนไหวถ่ายเทข้อมูล ทำให้ประชาคมโลกมีการติดต่อสัมพันธ์ ต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆจากการได้ยิน ได้เห็นผ่านการสื่อสาร โทรคมนาคมที่แพร่กระจายทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นอะไรขึ้นในสายตาของโลกก็จะสามารถล่วงรู้กันภายในเสี้ยววินาทีเช่นกัน ดังนั้นประชาชนต้องคิดตัดสินใจเร็วขึ้นจึงต้องมีความรู้ความสามารถพื้นฐานเพียงพอต่อการดำรงชีวิตที่ดี มีความสามารถในการคิด เลือกใช้ข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจอย่างถูกต้องเพื่อแก้ปัญหาและก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้คือ คุณภาพของคน ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพที่สามารถพัฒนาเด็กให้เป็นคนรู้จักคิด รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ชนาธิป พรกุล, 2544 : 28)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการคิดกับ ผู้เรียน ในข้อที่ 2 ไว้ว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต และได้รับประสบการณ์สำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดว่าเป็นความสามารถในด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างมีระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์เป็นโรงเรียน ประถมศึกษาทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ผลจากการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549-2551 พบว่า นักเรียนส่วนมากมีคะแนน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ไม่เป็นที่น่าพอใจ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 32.57 และ 31.18 ตามลำดับ ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด คือ ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาร้อยละ 70 ขึ้นไป (วิชาการโรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา, 2553 : 35-45) และผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาของสมศ. เมื่อปี 2546 พบว่า มาตรฐาน ที่ 18 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ว่าด้วยเรื่องการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ ผลการประเมินในเรื่องดังกล่าว ของนักเรียนทั้งโรงเรียนพบว่า นักเรียนมีความสามารถโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2 หมายถึง มีความสามารถปานกลาง (รายงานผลการประเมิน สมศ. 2546 : 42- 59) ซึ่งถือว่ายังไม่ถึงเกณฑ์ที่พอใจ เพราะเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดคือ ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจในระดับ 3 ซึ่งหมายถึง ระดับดี

การนำแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมาใช้เป็นสื่อ การเรียนการสอนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนโดยนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเอง ช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนา ในการเรียนรู้ ทักษะเพิ่มเติม นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน(พรชัย ผาติโธสง.2545 : 31) และเป็นสื่อการเรียนการสอน สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติด้วยความสนใจ สนุกสนาน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น (จิตรา สมพล. 2547 : 10)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าถ้าผลการใช้แบบฝึก ทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ ทักษะการสังเกต(Observing Skill) ทักษะการจัดหมวดหมู่ (Classifying Skill) ทักษะการเปรียบเทียบ

(Comparing Skill) ทักษะการตั้งคำถาม (Questioning Skill) ทักษะการสรุปย่อ (Summarizing Skill) และทักษะการจัดลำดับ (Ordering Skill) ในเนื้อหาหน่วย : Food and Drink จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดพื้นฐานดังกล่าว และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร เพราะผู้วิจัยเชื่อว่าการที่เด็กจะมีความคิดที่ดีที่ซับซ้อนได้ จำเป็นจะต้องได้รับการฝึกการคิดพื้นฐานที่ดีก่อน เพื่อให้เกิดความชำนาญซึ่งจะส่งผลให้เด็กคิดดี ทำดี สามารถวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เด็กกลุ่มนี้จะเติบโตเป็นเยาวชนที่ดี เป็นกำลังและมั่นคงของชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 70
5. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานพื้นที่ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้องเรียน) นักเรียน 40 คนที่ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนซึ่งมีลักษณะเฉพาะความสามารถเป็นหน่วยในการสุ่ม
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยแบบฝึกทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ที่ 1-3 สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง สัปดาห์ที่ 4 ใช้เวลา 3 ชั่วโมง รวมระยะเวลาในการทดลอง 15 ชั่วโมง โดยไม่คิดเวลาดทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการโดยสังเขปดังนี้กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) อำเภอละหานทราย

จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานพื้นที่ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 40 คนที่ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนซึ่งมีลักษณะความสามารถเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน 6 ทักษะได้แก่ ทักษะการสังเกต(Observing Skill) ทักษะการจัดหมวดหมู่(Classifying Skill) ทักษะการเปรียบเทียบ(Comparing Skill) ทักษะการตั้งคำถาม(Questioning Skill) ทักษะการสรุปย่อ (Summarizing Skill)

ทักษะการจัดลำดับ(Ordering Skill) หน่วย :Food and Drink

2. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ประกอบแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หน่วย : Food and Drink จำนวน 15 แผน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน 6 ทักษะได้แก่ ทักษะการสังเกต(Observing Skill) ทักษะการจัดหมวดหมู่(Classifying Skill) ทักษะการเปรียบเทียบ(Comparing Skill) ทักษะการตั้งคำถาม(Questioning Skill) ทักษะการสรุปย่อ (Summarizing Skill) ทักษะการจัดลำดับ(Ordering Skill)

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบทดสอบวัดความสามารถที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความสามารถในการคิดพื้นฐาน หลังจากการใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยแบ่งความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 1 ชุด รวม 20 ข้อ

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : My Health ใช้เวลาสอน 15 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้พร้อมทั้งเก็บข้อมูลไว้

2. ชี้แจงการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วย : Food and Drink และการทำกิจกรรมระหว่างเรียนด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมทั้งเก็บคะแนนจากการทำแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink ระหว่างการเรียน

4. เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องของหน่วย : Food and Drink แล้วให้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แต่สลับข้อคำถามคำตอบ

5. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink แล้วทดสอบวัดทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบวัดความสามารถทางการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถในการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ข้อ

6. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ตามลำดับดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink

1.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน

1.2 หาประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 70/70 โดยหาค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ย E_1/E_2

2. คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC

2.2 หาค่าค่าอำนาจจำแนก(Discrimination)ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีของ

Brenan

2.3 หาค่าความเชื่อมั่น(Reliability)ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีของโลเวท

(Lovett)

3. เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วย : Food and Drink ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

4. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink โดยใช้วิธีของ กูดแมน, เฟลทเชอร์ และชไนเดอร์

5. เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ หน่วย : Food and Drink โดยการหาค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

6. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink โดยการหาค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยโดยใช้แบบฝึกทักษะการคิด ที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า

1. แบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐาน ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 83.62 / 81.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 70/70

2. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการคิด ที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.6769 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น หลังการเรียน ด้วยแบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 67.69

4. ความสามารถในการคิดพื้นฐาน ของนักเรียนหลังการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการคิด ที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าได้คะแนนร้อยละ 86.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

5. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink อยู่ในระดับ มาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์รังวิทยา) ในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีกระบวนการและวิธีการที่เหมาะสม คือ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การออกแบบ โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาทุกขั้นตอน และมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพก่อนนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างจึงทำให้แบบฝึกหัดมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อการสร้างแบบฝึกทักษะการคิด ซึ่งสอดคล้องกับจิตรา สมพล (2547 : 12) ได้บอกประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ว่า แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียน รวมทั้งดิลก ดิลกานนท์ (2534 : 66-72) ที่ได้ศึกษาการฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการทดลองใช้แบบฝึกทักษะพบว่าแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความคิดสูง กล่าวคือ ที่นักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการคิด จะมีความสามารถในการคิดสูงกว่านักเรียนไม่ได้ใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink หลังการเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food

and Drink มีประโยชน์สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียน เรียนรู้ได้เร็ว - ช้า ตามศักยภาพของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนมีความอยากรู้อยากเรียน สร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของฮอฟแลนด์ (Hovland.1949 : unpagged ; อ้างถึงในเผชิญ กิจระการ. 2542 : 2) กล่าวว่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งคำนวณได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้น

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เท่ากับ 0.6769 แสดงว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอน ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink มีค่าร้อยละ 67.69 คะแนนการสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียนในระดับที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink มีความชัดเจนในด้านการสื่อความหมายที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้านการคิดพื้นฐานของผู้เรียน มีการออกแบบและจัดองค์ประกอบของแบบฝึกที่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีการเรียงลำดับเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแบบฝึกเหมาะสมและน่าสนใจ จึงทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมอย่างละเอียดซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามที่เผชิญ กิจระการ(2542 : 1-6) ได้กล่าวว่า ดัชนีประสิทธิผล ของการประเมินสื่อการเรียนที่ผลิตขึ้น เรามักจะดูประสิทธิผลทางด้านการสอนและการวัดประเมินผลทางสื่อนั้นตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในทางปฏิบัติส่วนมากเน้นที่ผลของความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ

4. ความสามารถในการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วย : Food and Drink มีทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร ตามเกณฑ์ร้อยละ 86.50 น่าจะมาจากนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอน ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร ที่เน้นการใช้คำถามตามกระบวนการคิด ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 16, 97-98) กล่าวถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคิดได้แก่การสังเกตข้อมูลมาก ๆ รวบรวมเป็นข้อเท็จจริง เชื่อมโยงข้อเท็จจริงไปสู่การตีความ แล้วสร้างข้อตกลงเบื้องต้นสามารถแสดงความคิดเห็นโดยต้องใช้หลักฐานของเหตุผลเพื่อพิจารณาข้อวิเคราะห์ เช่นเดียวกับงานวิจัยของสุเมตตา คงสง (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษโดยใช้ชุดฝึกการคิด เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษระหว่างก่อนและหลังใช้ชุดฝึกการคิด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษหลังใช้ชุดฝึกการคิดเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการแสดงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งหมายถึงความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าตรงกับความต้องการหรือไม่อย่างไร ซึ่งความต้องการจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนผู้เรียนก็จะเกิดความรู้สึกที่ชื่นชอบ มีเจตคติที่ดีและมีความสุข ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

เท่ากับ 4.47 แสดงว่าแบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับจิตติยา วัชรินทรางกุล(2553 : 42) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบส่วนตัวของบุคคลต่อการปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งกิจกรรมนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้ และสามารถกระตุ้นให้บุคคลมีความต้องการพบกับความสำเร็จมากขึ้นเรื่อยๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรส่งเสริมทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งนับว่าเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดที่สูงขึ้น ก่อนที่จะนำไปใช้ครูผู้สอนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้คำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดพื้นฐานและให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดให้ตอบคำถามบ่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีความสุข
2. ควรมีการนำแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ อยู่เป็นประจำ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ที่ถูกต้องชัดเจนตามหลักการและเหตุผล สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้
3. การฝึกทักษะการคิดพื้นฐาน การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดพื้นฐานอย่างกว้างขวาง
4. ครูควรแนะนำวิธีทำแบบฝึกและเฉลยให้หลังจากที่นักเรียนทำทักษะการคิดพื้นฐานตามแนว การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร เพราะนักเรียนจะได้ทราบความก้าวหน้าของตนเองอยู่เสมอต่อจากนั้นครูตรวจอีกครั้งหนึ่ง
5. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการคิดอย่างต่อเนื่อง หรือฝึกการระดมความคิดแบบเป็นกลุ่ม 2 - 3 คน เพราะนักเรียนบางคนต้องการเพื่อนร่วมคิด ร่วมปรึกษา แต่นักเรียนบางคนอาจต้องการความเป็นอิสระทางความคิด อยากได้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นตามทัศนคติ หรือโลกทัศน์ของตนเอง ครูควรคอยให้คำปรึกษาหรือคอยแนะนำแนวทางที่ถูกต้องเพื่อให้ นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน และทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
6. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูประจำวิชาได้สร้างแบบฝึกทักษะการคิดที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและนำไปใช้อย่างแพร่หลายต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยการใช้แบบฝึกทักษะการคิดพื้นฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน
2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการคิดด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือคิดแก้ปัญหาให้แก่ นักเรียนอย่างต่อเนื่อง
3. ควรนำแบบฝึกทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย
4. ควรศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นทักษะการคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนผ่านไปแล้วยีก 2 สัปดาห์ แล้วใช้เครื่องมือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดเดียวกันกับหลังเรียนวัดซ้ำอีกครั้ง แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงความรู้ ความเข้าใจ หรือความสามารถของนักเรียนว่ายังมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถเหลืออยู่หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมชน
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2542). **ແຫຼ່ງຄຸກທາງປັນຖຸນາ : ສະທ້ອນຄິດຝ່າວິກຖດການຶກສາໄທຍ**.ກຸ່ງເທພຸ : ສັດເສສມີ
ເຕີຍ.

จิตรา สมพล. (2547). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการสอน). สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

จิตติยา วัชรินทรางกูล.(2553). **การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในภาษาไทย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาหลักสูตร
และการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ชนาธิป พรกุล.(2544). **คลื่นพระราชบัญญัติ...การจัดการเรียนการสอน**. วารสารวิชาการ, 9(1), 2.

ชาติรี สารัญ. (2540 ก). **ครูรู้ได้อย่างไรว่าเด็กเกิดการเรียนรู้**.กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.

ดิลก ดิลกานนท์. (2534). **การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เผชิญ กิจระการ. (2542). **การวิจัยและเทคโนโลยีการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่2. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรชัย ผาดไรสง. (2545). **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงคำที่สะกดด้วยแม่ “กก” “กค” และ
“กบ” สำหรับนักเรียนที่พูดภาษามลายู ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รายงานผลการประเมิน สมศ. (2546). **สำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา**.(2546).

**มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : สมศ.

โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา). (2553ก). **บันทึกการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาครั้งที่
1/2553**. บุรีรัมย์ : ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์ บำรุงวิทยา).

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 THE DEVELOPMENT OF LEARNING-TEACHING PROCESS BY USING CIPPA MODEL ENTITLED
 SURFACE AREA AND VOLUME FOR MATTAYOMSUKSA 3 STUDEN :

พรพินธุ์ คนคิด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันทา วีรกุลเทวัญ
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ 2) หาประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) ศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 คน รูปแบบการวิจัยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีวงจรปฏิบัติการ 4 วงจร เครื่องมือที่ใช้การวิจัยครั้งนี้มี 4 ชนิด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ 30 ข้อ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบมีโครงสร้าง จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนนักเรียน แบบตรวจสอบรายการจำนวน 10 ข้อ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน แบบมีโครงสร้างจำนวน 10 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Dependent Sample) และ t-test (One Sample) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัย ปรากฏผลดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 77.07/77.83
 2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับร้อยละ 68.85
 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน มากกว่าร้อยละ 30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 4. ความคงทนในการเรียนและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนไม่แตกต่างกัน
- ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งได้จากการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์นักเรียนหลังเสร็จสิ้นการปฏิบัติแต่ละวงจร พบว่า วงจรที่ 1 นักเรียนกังวลกับกระบวนการเรียนการสอน ไม่กล้าแสดงออก วงจรที่ 2 นักเรียนมีพยายามช่วยเหลือกันทำงานตามขั้นตอนชิปปาโมเดล เริ่มมีความมั่นใจในการแสดงความคิด วงจรที่ 3 นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนตามกระบวนการเรียนการสอนและมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มมากขึ้น วงจรที่ 4 นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น กล้าซักถามและเด็กเก่งช่วยเพื่อนในการเรียนรู้ได้มากขึ้น

คำสำคัญ: ชิปปาโมเดล, กระบวนการเรียนการสอน, การวิจัยปฏิบัติการ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop the learning-teaching process by using Cippa model entitled surface area and volume for Matthayomsuksa 3 students, 2) to find the effectiveness of the learning-teaching process by using Cippa model entitled surface area and volume for Matthayomsuksa 3

students, 3) to compare the students' learning achievement and retention. The samples were 20 Matthayomsuksa 3/2 students studying in the first semester of the academic year 2010. This study employed the action research method with 4 circles consisting of planning procedures, operation, observation and reflection to the operation. The instruments used in this study were 1) 12 learning management plans, 2) a 30-item 4 multiple-choice achievement test with the discrimination value between 0.25-0.67 and the reliability value at 0.96, 3) a 2-set of semi-structured observation forms consisting of students' observation forms, a 10-item checking list, a 3-rating scale teachers' observation forms, 4) a 10-item students' semi-structured interview. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, dependent samples t-test, and one-samples t-test. As for qualitative study, it was used descriptive method. The findings were as follows:

1. The mathematics learning management plans by using Cippa model entitled surface area and volume for Matthayomsuksa 3 students had an efficiency of 83.29/81.14 which was higher than the established requirement 80/80.
2. The index of efficiency of the mathematics learning management plans by using Cippa model entitled surface area and volume for Matthayomsuksa 3 students equaled 68.85.
3. Matthayomsuksa 3 students who learned by mathematics learning management plans by using Cippa model entitled surface area and volume for Matthayomsuksa 3 students after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.
4. Matthayomsuksa 3 students' learning retention and learning achievement mean scores after learning were not different.

The qualitative analysis of the results from observation and interview indicated that: circle 1: students were worried and did not dear to show up with learning-teaching processes; circle 2: students tries to help each others for their team work followed by Cippa model and started to have self-confident in showing their thoughts; circle 3: students were enthusiastic of learning with learning-teaching processes and participated more in team works; circle 4: students were confident in showing their opinions, dear to ask questions and children who were good at in learning helped their peers in learning.

Keyword(s) : Cippa Model, Learning-teaching process, Action research

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นรากฐานของวิทยาการหลายสาขาความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ก็ล้วนแต่อาศัย คณิตศาสตร์ทั้งสิ้น มีหลักในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบก่อนการตัดสินใจมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สิริพร ทิพย์คง. (2545 : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์ไว้ว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาให้แต่ละบุคคลเป็นคนที่สมบูรณ์เป็นพลเมืองดีเพราะคณิตศาสตร์ช่วยเสริมสร้าง ระบบระเบียบในการคิด มีการวางแผนในการทำงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนมีลักษณะของความเป็นผู้นำในสังคม (กรมวิชาการ. 2545 ข : 18) ดังนั้นจึงเป็นภาระหนักแก่ผู้สอนเพราะนักเรียนมีทั้งนักเรียนเก่งและนักเรียนที่เรียนอ่อน ถ้าครูคณิตศาสตร์ใช้วิธีการสอนแบบเดียวกัน

นักเรียนเก่งสามารถเข้าใจได้รวดเร็ว แต่นักเรียนที่เรียนอ่อนอาจไม่เข้าใจ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการสอนที่จะให้นักเรียนทุกคนสามารถเข้าใจได้ และตอบสนองต่อความแตกต่างทางสติปัญญา (ยุพิน พิพิธกุล. 2527 : 276) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือสนับสนุนให้กำลังใจผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง จากการให้เขาได้ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล โดยที่การเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหาเพียงอย่างเดียวแต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ (Process) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ของครูเปรียบเสมือนเป็นกระจกสะท้อนสภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอนและสิ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่งซึ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางคือ การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปา (CIPPA) หรือแบบประสาน 5 แนวคิดหลักที่พัฒนาโดย(ทิตนา แหมมณี. 2542 : 11) ซึ่งจะให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนโดยตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่จากการที่ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจนสามารถสรุปความรู้ได้เอง

ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ประสบกับปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งเป้าไว้พบว่านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับสาระของเรขาคณิต หน่วยพื้นที่ผิวและปริมาตร ผู้วิจัยจึงต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ซึ่งปัญหาที่พบคือ พื้นฐานความรู้เดิมทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เช่น ทักษะการคิดคำนวณ ความรู้เบื้องต้นทางเรขาคณิต ความพร้อมในการเรียน รูปแบบวิธีการเรียนการสอน ตัวครูผู้สอนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกรูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปาโมเดล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย
 - 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน
 - 2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ 30 ข้อ
 - 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 2 ฉบับ

2.3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เป็นการสังเกตแบบมีโครงสร้างซึ่งใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 10 ข้อ สำหรับครูผู้ร่วมวิจัยบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในแต่ละชั่วโมง

2.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู เป็นการสังเกตแบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สำหรับครูผู้ร่วมวิจัยบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในแต่ละชั่วโมง

2.4 แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 10 ข้อ สำหรับผู้วิจัยบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละวงจร โดยนักเรียนสุ่มมาจากนักเรียนในกลุ่มเก่ง 2 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 2 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพ ดังนี้

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ซึ่งประกอบด้วยแบบฝึกหัด แบบทดสอบย่อยท้ายวงจรและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการแจกแจงข้อค้นพบในเชิงอธิบายความ ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลการศึกษาค้นคว้า และแสดงให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษานั้น ผู้วิจัยและครูผู้ช่วยวิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รวบรวมจากเครื่องมือต่อไปนี้

3.2.1 ผลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

3.2.2 ผลจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

3.2.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้เรียน

นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อประเมินสภาพที่เกิดขึ้นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นว่าสิ่งที่ปฏิบัติมีผลดีอย่างไรมีข้อบกพร่อง มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงวางแผนการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น และรายงานผลการศึกษาลักษณะบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้ชิปปาโมเดลเรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพด้านกระบวนการของแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัด พฤติกรรมการแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน และการทดสอบท้ายวงจร มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานพบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดและคะแนนพฤติกรรมทางการเรียนและคะแนนการทดสอบท้ายวงจรของนักเรียน คิดเป็นร้อยละของประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 81.11 และคะแนนเฉลี่ยจากการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนคิดเป็นร้อยละของประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 77.83 ประสิทธิภาพของกระบวนการของแผนการจัดการเรียนรู้ E_1 เท่ากับ 77.07 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ E_2 เท่ากับ 77.78 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 77.07/77.78

2. การวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้นำผลการทดสอบของนักเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6885 คิดเป็นร้อยละ 68.85

3. เปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนที่คิดเป็นร้อยละเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 30 ของคะแนนแล้วคิดเป็นร้อยละ โดยใช้การวิเคราะห์ t-test (One Samples) พบว่า นักเรียน 20 คน ได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 8.65 หลังเรียนเท่ากับ 23.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบก่อนเรียน 2.91 หลังเรียน 2.72 คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 49.00 ซึ่งแสดงว่าภายหลังการจัดการเรียนการสอน ผลต่างของคะแนนคิดเป็นร้อยละสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การศึกษาความคงทนของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคะแนนการทดสอบหลังเรียน และหลังเรียนผ่านไป 14 วัน หลังจากการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิมไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเดิม เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ โดยวิเคราะห์ด้วย t-test (Dependent Samples) พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคงทนหลังดำเนินการสอนเท่ากับ 23.35 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังดำเนินการสอน เท่ากับ 22.95 ซึ่งถือว่าไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งแบ่งเป็น 4 วงจร ดังนี้

ข้อค้นพบในวงจรปฏิบัติการที่ 1 จากแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและแบบสัมภาษณ์ นักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ด้านความพร้อมก่อนเรียน นักเรียนส่วนมากเตรียมอุปกรณ์และสื่อในการเรียนที่ส่งตามใบงานมาครบ และนักเรียนส่วนมากสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียนและให้ความสนใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชิปปาโมเดล ในช่วง 2 ชั่วโมงแรกเด็กตื่นเต้นที่จะปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด ด้านความร่วมมือในการเรียน นักเรียนส่วนมากสนใจในขณะครูสอนทำตามขั้นตอนที่กำหนด ทำงานกับเพื่อนด้วยความเต็มใจ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และด้านการนำเสนอผลงาน นักเรียนยังมีปัญหาเรื่องของ การนำเสนอผลงาน ไม่มีความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออกและมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษา

ข้อค้นพบในวงจรปฏิบัติการที่ 2 พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูจากการสังเกตของผู้ช่วยวิจัย พบว่า ชื่นนำเข้าสู่บทเรียน ครูมีการเตรียมการเรียนการสอนได้ดี มีการเฉลยแบบฝึกหัดที่ผ่านมาโดยบางครั้งนำข้อที่เป็นปัญหามาเฉลยเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้มีการเชื่อมโยงเพื่อนำไปสู่ขั้นสอนต่อไป ขั้นสอนมีการอธิบายตัวอย่างที่ชัดเจน ใช้สื่อและอุปกรณ์เหมาะสมน่าสนใจ มีการกระตุ้นให้เกิดการแก้ปัญหา ให้คำแนะนำที่เหมาะสมและใน

ขั้นสรุป เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นในการสรุปกิจกรรม มีการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน และสรุปกิจกรรมได้ถูกต้อง ครูผู้ร่วมวิจัยได้เสนอแนะเกี่ยวกับตัวครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในช่วงนำเสนอให้ได้บรรยากาศสนุกสนานไม่ตึงเครียดเกินไป

ข้อค้นพบในวงจรปฏิบัติการที่ 3 จากแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและแบบสัมภาษณ์ นักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า เนื้อหาในการเรียนยากขึ้น นักเรียนเข้าในบางส่วนเท่านั้น ด้านความพร้อมก่อนเรียน นักเรียนส่วนมากเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาครบ และนักเรียนส่วนมากสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียน ด้านความร่วมมือในการเรียน นักเรียนส่วนมากสนใจในขณะครูสอน ทำงานกับเพื่อนด้วยความเต็มใจ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และด้านการนำเสนอผลงานครูได้ปรับเปลี่ยนวิธีการคือให้นักเรียนที่มีความพร้อมที่จะนำเสนอแต่ต้องอธิบายเพื่อนในกลุ่มให้เข้าใจเสียก่อนทำให้ประหยัดเวลาในการนำเสนอและมีเวลาเหลือในการทำ

แบบฝึกหัดในช่วงนี้มากขึ้น นักเรียนส่วนมากในแต่ละกลุ่มจึงกระตือรือร้นที่จะออกไปนำเสนอผลงาน และ มีความมั่นใจกล้าแสดงออกมากขึ้นบรรยากาศในห้องเรียนจึงสนุกสนานขึ้น

ข้อค้นพบในวงจรปฏิบัติการที่ 4 จากแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ด้านความพร้อมก่อนเรียน นักเรียนส่วนมากเตรียมอุปกรณ์ การเรียนมาครบ และนักเรียนส่วนมากสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียน ด้านความร่วมมือในการเรียน นักเรียนส่วนมากสนใจในขณะครูสอน ทำงานกับเพื่อนด้วยความเต็มใจ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และด้านการนำเสนอผลงาน นักเรียนแย่งกัน

เพื่อจะได้นำเสนอก่อนกลุ่มอื่น ๆ แสดงว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นและมีความมั่นใจกล้าที่จะแสดงออกและรู้จักใช้ภาษามากขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบจากการทดลองสอดคล้องกับสมมติฐานการศึกษาค้นคว้าที่ตั้งไว้ โดยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชิปปาโมเดล ทำให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากการเรียนเป็นกลุ่ม รายบุคคลและการประกอบกิจกรรมร่วมกัน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำผลการศึกษาค้นคว้ามาอภิปรายในประเด็นดังนี้

จากผลการวิจัยเพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 77.07/77.78 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำกิจกรรมระหว่างเรียน ทั้ง 12 แผน คิดเป็นร้อยละ 77.07 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 77.78 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยศึกษาพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้ง ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่า เท่ากับ 0.6885 แสดงว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.85 เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการปรับกิจกรรมและวิธีการเป็นวงจรและให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม มีการลงมือปฏิบัติ ศึกษา และนำเสนอผลงาน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา สนุกกับการเรียน ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน ผลการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 30 ของคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ความคงทนการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชิปปาโมเดล พบว่า นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชิปปาโมเดล นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนต้องลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนสามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้หรือค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดีและมีความหมายโดยตรงกับนักเรียน ส่งผลให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจันท์ สิทธิศาสตร์ (2549) ได้ทำเรื่องวิจัย การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชิปปา(CIPPA Model) เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชิปปา (CIPPA Model) เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ สามารถคงทนในการเรียนรู้หลังเรียนได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของปอริยม แสงชาติ (2549) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนเรื่องเส้นขนาน โดยใช้การวัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา (CIPPA Model) และกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบของสสวท. ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา สามารถคงทนความรู้หลังเรียนได้ทั้งหมด ส่วนนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบของ สสวท. นักเรียนสามารถคงทนความรู้ได้คิดเป็นร้อยละ 87.77 ของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน

พฤติกรรมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชิปปาโมเดล นั้นพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกในชั้นเรียนที่พึงประสงค์ดีขึ้น ทั้งด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาแล้วใช้กระบวนการคิดในการประมวลข้อมูลที่รับเข้ามาใหม่กับข้อมูลเดิมทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือกันและรู้จักกันคำว่าเพิ่มเติม ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และการเคลื่อนไหว นักเรียนสนุกสนานกับการเรียนเนื่องจากได้เคลื่อนไหวทางร่างกาย กล้าแสดงออก กล้าคิดกล้าพูด กล้าอภิปราย และร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ด้านการเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ นักเรียนมีทักษะกระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา และด้านการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง โดยมีจำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมแสดงออกในแต่ละด้านเพิ่มมากขึ้น

จากการดำเนินการวิจัย การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยใช้ชิปปาโมเดล เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรมแสดงออกในชั้นเรียนอันพึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้และเกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอนในด้านการวางแผนการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนได้ดีและมีประสิทธิภาพและสามารถนำข้อมูลสะท้อนจากนักเรียนมาปรับปรุงและพัฒนาตนเองในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนทำการทดลอง ครูผู้วิจัยควรอธิบายขั้นตอนวิธีการเรียนให้นักเรียนเข้าใจเสียก่อน ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้โดยใช้ชิปปาโมเดล นักเรียนและสมาชิกในกลุ่มจะต้องศึกษาด้วยตนเอง ถ้านักเรียนไม่ปฏิบัติตาม อาจส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนได้

1.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชิปปาโมเดล ในวิชาคณิตศาสตร์ควรจัดสอนแบบเป็นทีมหรือมีผู้ช่วยสอน ทั้งนี้เพราะกระบวนการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีผู้ช่วยในการสังเกตพฤติกรรม หรือตอบข้อซักถามของนักเรียน เวลานั้นนักเรียนมีข้อซักถามหรือข้อสงสัย

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชิปปาโมเดล ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น ผู้วิจัยควรนำกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชิปปาโมเดล ที่มีประสิทธิภาพในเนื้อหา สาระ และระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบการใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชิปปาโมเดล กับวิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในเนื้อหาเดียวกันและชั้นเดียวกันเพื่อจะได้แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ในการทดลองครั้งต่อไป ใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชิปปาโมเดล โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกกลุ่ม หรือเลือกคู่เรียน แล้วทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545 ข). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จันท์ สิทธิศาสตร์. (2549). **การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชิปปา (CIPPA Model) เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(สาขาหลักสูตรและการสอน) อุดรธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ทิศนา ขัมมณี. (2542, มีนาคม-มิถุนายน).). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : CIPPA MODEL**. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 27(3) : 1-17.
- ปอริเยม แสงชาลี. (2549). **ผลของการเรียน เรื่อง เส้นขนานโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา(CIPPA Model) และกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบของ สสวท.ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ ศ.ษ.ม.(สาขาหลักสูตรและการสอน) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2527, มกราคม-ธันวาคม.). **"การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์," วารสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**. 27(107) : 3-7.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). **เอกสารประกอบการสอนทฤษฎีและวิธีสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ :ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

DEVELOPMENT OF MATHEMATICS LEARNING – TEACHING BY USING OPERATIONAL TEACHING
APPROACH ON THE TOPIC OF “CONGRUENCE” FOR MATTHAYOMSUKSA 2 CLASS

สายพิน จิตไธสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วีรกุลเทวัญ
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) หาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) เปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 4) ศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยวิธีสอนแบบปฏิบัติการเรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านคุณสระแก้ว (วิชนนท์ประชานุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการจำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความเท่ากันทุกประการ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบปฏิบัติการ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกในชั้นเรียน แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบประเมินความสามารถในทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เรื่องความเท่ากันทุกประการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 79.98/75.87
2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับร้อยละ 60.10
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน เรื่องความเท่ากันทุกประการโดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน ร้อยละ 36.35
4. นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนโดยวิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ : การเรียนการสอนคณิตศาสตร์, วิธีสอนแบบปฏิบัติการ, การวิจัยปฏิบัติการ

Abstract

The purposes of this research were 1) to establish the mathematics learning-teaching plans by using operational teaching approach on the topic of “congruence” for Mathayomsuksa 2 Class to meet the standard

criteria set at 75/75, 2) to find the effectiveness of the mathematics learning-teaching plans by using operational teaching approach on the topic of “congruence” for Mathayomsuksa 2 Class, 3) to compare the students’ learning achievement before and after learning through the mathematics learning-teaching plans by using operational teaching approach, and 4) to study the students’ attitude toward the mathematics learning-teaching plans by using operational teaching approach. The samples were 21 Mathayomsuksa 2 Class studying in the second semester of the academic year 2010 at Bankhunsrakaew School under Buriram Primary Educational Service Area Office 4. The instruments used in this study were 1) 12 sets of the mathematics learning-teaching plans by using operational teaching approach, 2) a 30-item 4 multiple-choice learning achievement test with the discrimination value between 0.20-1.00 and the reliability value at 0.85, 3) students’ attitude test toward the operational teaching approach, 4) classroom performance behavior observational form, 5) teachers’ teaching behavior observation form, and 6) the ability evaluation in mathematics skill process. The statistics used for analyzing the collected data were mean, and standard deviation. The findings were as follows:

1. The mathematics learning-teaching plans by using operational teaching approach on the topic of “congruence” for Mathayomsuksa 2 Class had an efficiency of 79.98/75.87 which was higher than the established requirement.
2. The index of efficiency of the mathematics learning-teaching plans by using operational teaching approach on the topic of “congruence” for Mathayomsuksa 2 Class equaled 60.10.
3. Mathayomsuksa 2 Class who learned by The mathematics learning-teaching plans by using operational teaching approach after learning had higher achievement than before learning (36.35%).
4. The attitude of the Mathayomsuksa 2 Class toward the mathematics learning-teaching plans by using operational teaching approach on the topic of “congruence” as a whole at “good” levels.

Keyword(s) : mathematics learning-teaching, Operational Teaching Approach, Action research

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย คณิตศาสตร์นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังช่วยพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 1) ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (LAS) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านคุณสระแก้ว(วิชนนท์ประชานุกุล) ปีการศึกษา 2551 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 29.17 ปีการศึกษา 2552 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.41 อยู่ในระดับปรับปรุงเมื่อเทียบกับระดับเขตพื้นที่การศึกษา ปีการศึกษา 2551 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.71 ปีการศึกษา 2552 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.44 จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนบ้านคุณสระแก้ว (วิชนนท์ประชานุกุล) ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษา

จากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จึงได้ศึกษาแนวคิดและหลักการสอนคณิตศาสตร์ จึงสนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนเรื่องความเท่ากันทุกประการ ด้วยวิธีสอนแบบปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ทดลองทำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การค้นพบข้อสรุป มโนคติ กฎ สูตรและเนื้อหาด้วยตนเอง โดยครูมีหน้าที่คอยจัดสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ สอดคล้องกับ (มาลีณี พูลศรี, 2549 :55) ที่กล่าวว่าวิธีสอนการสอนแบบปฏิบัติการ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ด้วยวิธีการฝึกทักษะ อธิบายหลักการ ได้ฝึกการใช้เครื่องมือทดลอง รวบรวมข้อมูลและแปลความเพื่อหาข้อสรุป หรือมโนคติด้วยตนเองและ (Kidd, 1970 : 172 – 178) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบปฏิบัติการว่า นักเรียนจะได้จับต้องวัสดุ ซึ่งวัสดุแล็กจอร์มจะเชื่อมโยงไปถึงสัญลักษณ์ นักเรียนจะมีความสามารถในการสื่อความหมายที่เป็นนามธรรมมากขึ้นและยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนจะเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น ไม่กลัวความผิดพลาดและความล้มเหลว เป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่นักเรียนในการปรับปรุงสมรรถภาพด้านทักษะและมโนคติทางคณิตศาสตร์ จากการปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จ (SuckKer, 1978) ยังพบว่าการสอนแบบปฏิบัติการเป็นวิธีสอนที่ทำให้การเรียนการสอนเรขาคณิต มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยวิธีสอนแบบปฏิบัติการเรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมจำนวน 21 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านคุณสระแก้ว (วิฆานนท์ประชานุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชากร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.2.2 ทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาและด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่องความเท่ากันทุกประการ

3.2.3 เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ

4. ระยะเวลาในการทำวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้ระยะเวลา 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำนวน 4 สัปดาห์ รวม 12 ชั่วโมง และทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 14 ชั่วโมง

5. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องความเท่ากันทุกประการ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

6. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ

6.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความเท่ากันทุกประการ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6.3 แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบปฏิบัติการ

6.4 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกในชั้นเรียน

6.5 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

6.6 แบบประเมินความสามารถในทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เรื่องความเท่ากันทุกประการ

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองร่วมกับผู้ช่วยวิจัย 1 คน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

7.1 แจ้งให้ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ในโรงเรียนให้ ทราบเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้และขอความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

7.2 จัดเตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

7.3 วางแผนดำเนินการสอนร่วมกับผู้ช่วยวิจัย ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการให้ผู้ช่วยวิจัย เข้าใจ

7.4 ประชุมนิเทศนักเรียนให้ความรู้ความเข้าใจการเรียนการสอนโดยวิธีสอนแบบปฏิบัติการ

7.5 ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง

7.6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนและพฤติกรรมสอนของครู นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อใช้ในวงจรต่อไป

7.7 หลังจากที่ได้ดำเนินการทดลองครบทั้ง 4 วงจร ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความเท่ากันทุกประการ จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ผลและแปลผลข้อมูลต่อไป

8. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยแยกตามลักษณะของข้อมูลเป็น 2 ลักษณะดังนี้

8.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ทั้งแบบปรนัยและแบบอัตนัย โดยหาค่าร้อยละของคะแนน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าร้อยละของค่าเฉลี่ยของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์

8.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล การบันทึกการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีข้อบกพร่องมีปัญหหรืออุปสรรคอย่างไร

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 79.98/75.87
2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับร้อยละ 60.10
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน เรื่องความเท่ากันทุกประการโดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับดี

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนในวงจรที่ 1 แยกเป็นประเด็นได้ดังนี้ ประเด็นที่หนึ่งนักเรียนยังไม่เข้าใจหลักการเรียนแบบปฏิบัติการ ประเด็นที่สองการทำงานตามขั้นตอนการปฏิบัติการยังไม่คล่อง ประเด็นที่สามกิจกรรมมากเกินไปทำไม่ทันเวลา และประเด็นที่สี่นักเรียนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและไม่กล้านำเสนอ

แนวทางแก้ไขปัญหาที่พบในวงจรที่ 1 ประเด็นที่หนึ่งนักเรียนยังไม่เข้าใจหลักการเรียนแบบปฏิบัติการ แก้ไขโดยอธิบายเพิ่มและนำนักเรียนทำไปที่ละขั้นตอน ประเด็นที่สองการทำงานตามขั้นตอนการปฏิบัติการยังไม่คล่อง แก้ไขโดยให้เวลานักเรียนในการทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น ประเด็นที่สามกิจกรรมมากเกินไปทำไม่ทันเวลา แก้ไขโดย เลือกข้อที่ง่ายไม่ซับซ้อนให้นักเรียนฝึกทำ และมีตัวอย่างที่เข้าใจง่ายให้นักเรียนดู และประเด็นที่สี่นักเรียนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและไม่กล้านำเสนอ แก้ไขโดยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง พยายามกระตุ้นให้นักเรียนคิด เวลานั้นนักเรียนแสดงความคิดเห็นต้องชมเชย ถ้าตอบไม่ตรงประเด็นก็ต้องชี้แนะและพูดดึงเข้าประเด็น

ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนในวงจรที่ 2 แยกเป็นประเด็นได้ดังนี้ ประเด็นที่หนึ่งนักเรียนขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ ประเด็นที่สองนักเรียนหยอกล้อกันขณะเรียน ประเด็นที่สามนักเรียนกังวลในการจดบันทึกเนื้อหาจากใบความรู้ ประเด็นที่สี่การอธิบายซักถามแลกเปลี่ยนยังมีน้อย ประเด็นที่ห้าครูอธิบายเร็วเกินไป และประเด็นที่หกนักเรียนกลุ่มอ่อนไม่เข้าใจเนื้อหา ไม่คิดตาม รอลองงานส่ง

แนวทางแก้ไขปัญหาที่พบในวงจรที่ 2 ประเด็นที่หนึ่งนักเรียนขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ แก้ไขโดย ครูอธิบายให้นักเรียนเห็นความสำคัญของอุปกรณ์การเรียน และมีการให้คะแนนเพื่อเป็นการเสริมแรง ประเด็นที่สองนักเรียนหยอกล้อกันขณะเรียน แก้ไขโดยครูตักเตือนและชี้แจงให้เห็นข้อเสียของการไม่ตั้งใจเรียน หยอกล้อกันขณะเรียน ประเด็นที่สามนักเรียนกังวลในการจดบันทึกเนื้อหาจากใบความรู้ แก้ไขโดยแจกเอกสารประกอบการเรียนให้นักเรียนโดยไม่เก็บคืน ประเด็นที่สี่การอธิบายซักถามแลกเปลี่ยนยังมีน้อย แก้ไขโดยครูต้องกระตุ้น เติมนิเทศใช้คำถามนำให้นักเรียนคิดตามและอธิบายร่วมกัน ประเด็นที่ห้าครูอธิบายเร็วเกินไป แก้ไขโดย อธิบายให้ช้าลงและอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนที่ยังไม่เข้าใจ และประเด็นที่หกนักเรียนกลุ่มอ่อนไม่เข้าใจเนื้อหา ไม่คิดตาม รอลองงานส่ง แก้ไขโดยชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน และการเรียนแบบปฏิบัติการ

ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอน ในวงจรที่ 3 แยกเป็นประเด็นได้ดังนี้ ประเด็นที่หนึ่งเฉลี่ยแบบฝึกหัดไม่ทันในบางชั่วโมง ประเด็นที่สองนักเรียนกลุ่มอ่อนทำงานเสร็จไม่ทันตามเวลา ประเด็นที่สามนักเรียนอยากให้ครูช่วยสอนซ่อมเสริมเพื่อความเข้าใจมากกว่านี้

แนวทางแก้ไขปัญหาที่พบในวงจรที่ 3 ประเด็นที่หนึ่งเฉลี่ยแบบฝึกหัดไม่ทันในบางชั่วโมง แก้ไขโดยครูจะใช้เวลาว่างในการเฉลยแบบฝึกหัด ประเด็นที่สองนักเรียนกลุ่มอ่อนทำงานเสร็จไม่ทันตามเวลา แก้ไขโดยให้นักเรียนนำกลับไปทำต่อที่บ้านได้ หรือถ้านักเรียนไม่เข้าใจให้มาถามครูในเวลาว่างได้ ครูจะช่วยอธิบายเพิ่มและชี้แนะจนนักเรียนเข้าใจ ประเด็นที่สามนักเรียนอยากให้ครูช่วยสอนซ่อมเสริมเพื่อความเข้าใจมากกว่านี้ แก้ไขโดยครูหาชั่วโมงว่างสอนซ่อมเสริมให้ หรือใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน ให้เพื่อนที่เรียนเก่งช่วยสอนการบ้านเพื่อนกลุ่มอ่อน

ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอน ในวงจรที่ 4 นี้ คือนักเรียนขาดการนำความรู้ที่ผ่านมา มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา

แนวทางแก้ไขปัญหาที่พบในวงจรที่ 4 คือนักเรียนขาดการนำความรู้ที่ผ่านมา มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ครูแก้ไขโดยทบทวนเนื้อหาให้ และให้นักเรียนเตรียมความพร้อมการเรียนรู้โดยการทบทวนเนื้อหาที่จะเรียนหรือที่เกี่ยวข้องมาล่วงหน้า

อภิปรายผลการวิจัย

จากการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านคุณสระแก้ว(วิชนนันท์ประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 79.98 / 75.87 เกณฑ์ที่ตั้งไว้ (75/75) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้รับการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ และได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบและมีวิธีการ ศึกษาเอกสารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล นำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง นักเรียนจะเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ครูผู้สอนได้จัดเตรียมการสอนสื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ไว้เป็นอย่างดีเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียน และนักเรียนมีอิสระในการทำงาน การจัดเตรียมที่ดีเหมาะสมกับเนื้อหา ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ได้มีการตรวจสอบปรับปรุง แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับร้อยละ 60.10 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำให้นักเรียนสามารถเรียนจากปฏิบัติการได้และทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการเรียน เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 36.35 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้รับการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ และได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ และมีวิธีการ มีการวิเคราะห์ หากค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้และศึกษาเอกสารการจัดทำแบบทดสอบ เข้าใจและนำมาสร้างแบบทดสอบวัดและประเมิน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนนำแบบทดสอบ มาวิเคราะห์หาคุณภาพก่อนที่จะนำไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (มาลีณี พูลศรี, 2549 : 110) ได้กล่าวว่า ผลการเรียนรู้เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เพราะว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบปฏิบัติการ ได้ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง นักเรียนจะเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้จึงบรรลุวัตถุประสงค์ และส่งผลให้ผลการเรียนสูงขึ้น

4. เจตคติของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบปฏิบัติการเรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีเจตคติอยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบปฏิบัติการเรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความสนุกสนาน ได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง จากง่ายไปหายาก ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีการช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบคำตอบ และทราบความก้าวหน้าของตนเองได้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้และการเสริมแรงให้กับนักเรียน เช่น การชมเชย นักเรียนที่ค้นหาคำตอบได้ และทำคะแนนได้สูงสุด เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้อีกมากขึ้น จึงส่งผลให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ เรื่องความเท่ากันทุกประการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75.87/79.98 ดังนั้น ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้และควรมีการยืดหยุ่นเวลาและบูรณาการในแต่ละเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน

1.2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ ที่เป็นแนวทางออกแบบการจัดการเรียนรู้ ประเภทเทคนิควิธีการในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย ใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ นี้กับวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการในสาระการเรียนรู้อื่น

2.2 ควรมีการวิจัยถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนหลังจากเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เช่น ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

มาลีณี พูลศรี. (2549). **การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต โดยใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Kidd, P. Shirley S. Myers and david M. Ciley. (1970). **The Laboratory Approach to Mathematics**. Science Research Associates. Inc.

SuckKer, Andrew Arthur. (1978). **Laboratory Activities and Reading in High School Geometry**. Dissertation Abstracts. 39(5) : 2804.

ผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
**EFFECTS OF MATHEMATICAL SKILLS PRATICE EXERCISES ON ADDITION AND SUBTRACTION OF
 FRACTIONS FOR MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS**

ทองจันทร์ ปะสิรัมย์ อาจารย์ ดร. ผจญ โกจารย์ศรี
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สุ่มมา 1 ห้อง ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้ทดสอบกับนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ แบบทดสอบเป็นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ (4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One group Pretest – Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสถิติ t- test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00/80.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6568 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 65.68
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.28 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ดัชนีประสิทธิผล, ความพึงพอใจ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to find the effectiveness of the effects of mathematical skills practice exercises on addition and subtraction of fractions for Mathayomsuksa 1 students, 2) to compare the students' learning achievement before and after learning through the mathematical skills practice exercises on addition and subtraction of fractions, 3) to find the index of the effects of mathematical skills practice exercises on addition and subtraction of fractions for Mathayomsuksa 1 students, and 4) to study the students' satisfaction towards the mathematical skills practice exercises on addition and subtraction of fractions. The sample group was one class of 30 Mathayomsuksa 1/1 students studying in the second semester of the academic year 2010 at Banyang School in Lamplaimas District, Buriram Province under Buriram Educational Service Area Office 1, selected by using simple random sampling. The instruments used in this study were 1) the mathematical skills practice exercises on addition and subtraction of fractions, 2) learning activity lesson plans, 3) a 30-item 4 multiple-choice achievement test, and 4) a 15-item of 5-rating scale satisfaction questionnaires. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The effectiveness of the effects of mathematical skills practice exercises on addition and subtraction of fractions for Mathayomsuksa 1 students had an efficiency of 80.00/80.67 which was higher than the established requirement 75/75.
2. Mathayomsuksa 1 students who learned by mathematical skills practice exercises on addition and subtraction of fractions after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance.
3. The index of efficiency of the mathematical skills practice exercises on addition and subtraction of fractions equaled 0.6568 which was 65.68% students reported that they were developed.
4. Mathayomsuksa 1 students were satisfied toward the mathematical skills practice exercises on addition and subtraction of fractions as a whole at "high" levels ($\bar{X} = 4.28$).

Keyword (s) : Mathematical Skills Practice exercises, Achievement, Effectiveness index, Satisfaction

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาค้นคว้ามุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมรักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : ก) คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็น

ระบบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถ่วงรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษา ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพ ชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : ข)

ด้วยบทบาทและความสำคัญของคณิตศาสตร์ดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงเปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิตตามศักยภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่พอเพียงสามารถนำความรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ จำเป็นไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานสำหรับ การศึกษาต่อทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การนำเสนอ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การ เชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์ และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ดังนั้นจึงเป็นความรับผิดชอบของ สถานศึกษาที่ต้องจัดสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของไทยยังไม่บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเห็นได้จากการรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปี การศึกษา 2551 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 32.66 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 32.84 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.05 ปีการศึกษา 2552 ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.05 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 25.33 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.17 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, 2553 : 12) จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 และจากประสบการณ์ในการสอนคณิตศาสตร์ใน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” ของผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาในเรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน เป็นเนื้อหาที่มีปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียนเพราะว่านักเรียนไม่เข้าใจความหมายของการบวกและการลบเศษส่วนจึงอาจ นำตัวเศษบวกตัวเศษและตัวส่วนบวกตัวส่วน หรือนำตัวเศษลบด้วยตัวเศษและตัวส่วนลบด้วยตัวส่วน ไม่เข้าใจการแปลง เศษส่วนให้อยู่ในรูปเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน ไม่เข้าใจการบวก ลบ เศษส่วน ซึ่งมีบางจำนวนเป็นจำนวนคละ ซึ่ง เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาในสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ต่ำ เนื่องมาจากสภาพธรรมชาติของสาระ คณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรมเน้นความคิดรวบยอด การคิดคำนวณและการฝึกทักษะ ซึ่งมีโครงสร้างแสดงความ เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน สื่อความหมายโดยใช้สัญลักษณ์ จึงยากต่อการเรียนรู้และการทำความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว สาเหตุที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลาง นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับนักเรียนฝ่ายเดียว องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน หลักสูตร สภาพแวดล้อม ล้วนมีผลต่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ (มณีรัตน์ สิงหเดช, 2550 : 3 ; อ้างอิงมาจาก ยุพิน พิพิธกุล, 2545 : 1 - 3)

วิชาคณิตศาสตร์ที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนขณะนี้จึงไม่ใช่เนื้อหาใหม่แต่เป็นเนื้อหาที่ได้มีการคิดค้น ขึ้นมาตั้งแต่สมัยโบราณ และได้รับการพัฒนาให้มีความลึกซึ้งมากขึ้นจนกระทั่งถึงปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนใน ปัจจุบันบทบาทของครูเปลี่ยนไปเป็นผู้ที่คอยชี้แนะให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนทุกคนพัฒนาไปตามความรู้ ความสามารถของตน และนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงตัวนักเรียนเป็นสำคัญ มีการ ใช้สื่อรูปธรรม มีการทดลองศึกษา และค้นคว้าด้วยตัวเอง ซึ่งจะทำให้ได้โดยการเรียนจากอุปกรณ์ของจริง (สิริพร ทิพย์คง,

2545 : 13) การได้ฝึกฝน ทำซ้ำ ๆ เป็นขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้สื่อที่หลากหลาย ซึ่งชุดฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนรู้อีกชนิดหนึ่งที่จะทำให้ให้นักเรียนได้ฝึกใช้ความคิดเชิงคณิตศาสตร์จากการศึกษาตัวอย่าง ฝึกการแก้ปัญหาจากชุดฝึกทักษะ ในการฝึกมาก ๆ และสม่ำเสมอของนักเรียน จะทำให้นักเรียนเข้าใจวิธีการคิดคำนวณ และดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้นอกจากนี้ชุดฝึกทักษะมีคุณค่าอย่างไร นักเรียนทราบว่า เขาต้องทำแบบฝึกหัดในชุดฝึกทักษะไปเพื่ออะไร ชุดฝึกทักษะมีคุณค่าอย่างไร (สมทรง สุพานิช, 2539 : 74) ชุดฝึกทักษะยังเป็นสื่อการสอน ที่ช่วยลดภาระของครูได้อย่างมาก ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะได้เต็มที่ สามารถทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเอง และยังสามารถประเมินผลการเรียนของตนเองได้อีกด้วย (วิไลวรรณ พุกทอง, 2542 : 63) ซึ่งมีนักการศึกษาหลายคนได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดฝึกทักษะ เช่น สุคนธ์ ยั่งยืน (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาชุดฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นัตติยา ขอสุข (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาชุดการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกลบจำนวน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เป็นสื่อการสอนที่มีความสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในการบวกและการลบของผู้เรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในระดับสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 2 ห้องเรียนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 60 คนกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สุ่มมา 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.3 ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.4 ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 2 ห้องเรียนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 60 คนกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สุ่มมา 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้ทดสอบกับนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ แบบทดสอบเป็นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบง่าย ผู้วิจัยได้ทดลองเองและใช้เวลาในการทดลอง 11 ชั่วโมง โดยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
2. ดำเนินการฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน ให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้
 - 2.1 ทำการทดสอบก่อนการฝึกทักษะ (Pre - test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ
 - 2.2 ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน
 - 2.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการฝึกทักษะ (Post - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม
 - 2.4 ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ กับโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน
 - 1.1 หาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน ตามเกณฑ์ 75/75 โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ และค่า E_1 / E_2
 - 1.2 หาค่าดัชนีประสิทธิผล
 - 1.3 หาค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน
2. หาค่าคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์ ซึ่งพฤติกรรมและเนื้อหาวิชา โดยใช้สูตร IOC
 - 2.2 หาค่าอำนาจการจำแนกโดยวิธีของ Brennan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 90)
 - 2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร ของโลเวท (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 93)
3. เปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test (Dependent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 101)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00/80.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6568 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 65.68

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.28 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00/80.67 แสดงว่าแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เฉลี่ยร้อยละ 80.00 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เฉลี่ยร้อยละ 80.67 แสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยา และหลักการสร้างแบบฝึกทักษะมาใช้ในการสร้างและปัจจัยสำคัญที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของวิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2545 : 130-131) ที่กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่งเป็นส่วนเพิ่มเติม หรือเสริมสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทวี แก้วนิมิตติ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาการคูณ การหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 79.13/76.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพร สาลี (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาอัตราส่วนและร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีแก้วพิทยาคม อำเภอศรีวิไล จังหวัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย รูปแบบการทดลอง คือ One Group Pretest Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ชุดฝึกเสริมทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาอัตราส่วนและร้อยละ จำนวน 12 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีค่าความยากตั้งแต่ .21 ถึง .79 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ถึง .84 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 ผลการวิจัยพบว่าชุดฝึกเสริมทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาอัตราส่วนและร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบด้วยคำชี้แจง วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.13/79.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ย ผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาจารย์ สุชาติไพศาล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนา

แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การบวก การลบ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.29/78.76 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวก การลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุคนธ์ ยั่งยืน (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเศษส่วน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเศษส่วนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่าชุดฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เศษส่วน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.67/83.25 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6568 หมายถึง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 65.68 สูงกว่าเกณฑ์ของค่าดัชนีประสิทธิผลขั้นต่ำคือร้อยละ 50 ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้มีการศึกษาหลักการ ทฤษฎี และจิตวิทยาในการทำแบบฝึกเสริมทักษะ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เหมาะสมกับวัย ความสามารถของนักเรียน ได้รับความสนใจ ทำความเข้าใจ และสามารถเป็นแบบฝึกเสริมทักษะที่มีความหมายต่อผู้เรียน ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด ฝึกจากง่ายไปหายาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม เหมาะสมกับวัย คำนึงถึงประสบการณ์เดิม ผู้เรียนฝึกให้ คิดได้เร็ว และสนุกสนาน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบบฝึกเสริมทักษะเป็นขั้นตอนที่ฝึกจากง่ายไปหายาก นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ได้นำหลักการสร้างที่คำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ เกิดความรู้ความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลรัตน์ สุนทรวโรจน์ (2545 : 131) ที่กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกเสริมทักษะว่า แบบฝึกเสริมทักษะเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกเสริมทักษะมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือแบบฝึกเสริมทักษะ เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น หลังจากฝึกแล้วผู้เรียนได้ทราบผล ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะศึกษาในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไป เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 65.68 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัยรัตน์ ทาเพชร (2546 : 71) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการทบทวนโจทย์ปัญหา วิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าชุดฝึกการทบทวนโจทย์ปัญหา วิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.12/76.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ และชุดฝึกทักษะการทบทวนโจทย์ปัญหา วิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.58 หมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น หลังจากเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการทบทวนโจทย์ปัญหา วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 58

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.28 หมายความว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งทั้งนี้ วิรุฬ พรรณเทวี (2542 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่ง สิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจจะผิดหวังหรือไม่พอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจว่าจะมีมากหรือน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ ศรีราชชัย (2549 : บทคัดย่อ) ได้รายงานผลการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาคณ การบวก การลบ

การคูณ การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพิศ ณ วิเชียร (2550: บทคัดย่อ) ได้รายงานผลการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ ชุดเสริมประสบการณ์การบวกและการลบเรื่องการบวก และการลบจำนวนที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 1,000 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00/80.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6568 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 65.68
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.28 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในการนำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้กับนักเรียนนั้น ครูผู้สอนควรศึกษาลำดับขั้นตอนและคู่มือการใช้ให้เข้าใจ
2. ในกรณีที่ครูนำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูผู้สอนควรจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมอีกทั้งควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
3. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูควรให้ความสนใจนักเรียนอย่างใกล้ชิด และวางบทบาทของตนเอง เป็นผู้แนะนำแก่นักเรียน ไม่ใช่ผู้บอก รวมทั้งควรคำนึงว่าการทำกิจกรรมในใบงาน (ชิ้นงาน) ไม่ใช่การทดสอบ ดังนั้นเมื่อนักเรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายของการทำกิจกรรม ครูผู้สอนอาจช่วยเหลือเป็นรายบุคคล จนกว่านักเรียนจะเกิดความรู้ความชำนาญในที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะในทุกๆระดับชั้น เพื่อฝึกนักเรียนให้เกิดทักษะในทุกๆระดับชั้นและเกิดความรู้ความ
2. ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะ เช่น เจตคติ ความสนใจ และความคงทนทางการเรียน

3. ควรสร้างแบบฝึกทักษะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มอื่นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552 ก). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2552 ข). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- หัยรัตน์ ทาเพชร. (2546). **การพัฒนาชุดฝึกทักษะการทบทวนโจทย์ปัญหา วิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนพร ลำลี. (2549). **การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาอัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นัตติยา ขอสุข. (2546). **การพัฒนาชุดการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกลบจำนวน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- มณีรัตน์ สิงหเดช. (2550). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องบทประยุกต์ แรงจูงใจในการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนโดยวิธีร่วมมือกันเรียนรู้ กับการสอนตามคู่มือครู**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). **เอกสารประกอบการสอนวิชา 0505703 พัฒนาการเรียนการสอน**.มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิรุฬ พรรณเทวี. (2542). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานกระทรวงมหาดไทยในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การเมืองการปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิไลวรรณ พุกทอง. (2542). **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาการคูณหาร จำนวนที่ตัวตั้งมีสองหลัก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมทรง สุวพานิช. (2539). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 1023622 พฤติกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา**. มหาสารคาม : คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- สมพิศ ณ วิเชียร. (2550). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ชุดเสริมประสบการณ์การบวกและการลบ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 1,000ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันราชภัฏพิษณุโลก
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2553). **เอกสารประกอบการประชุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา 2553**. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). **หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ.

- สุนทรียังยืน. (2549). การพัฒนาชุดฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุเทวี แก้วนิมิตดี. (2547). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุทัศน์ ศรีขวาชัย. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาหระคน การบวก การลบ การคูณ การหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาจารย์ สฤณีไพศาล. (2547). การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

**การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การอ่านแผนที่
โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD
LEARNING ACTIVITIES MANAGEMENT FOR MATHAYOMSUKSA 2 STUDENTS ENTITLED MAP READING
BY USING STAD COOPERATIVE LEARNING PROCESS**

**กฤษณ์ ขาวงาม รองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การอ่านแผนที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 32 คน โรงเรียนทุ่งแสงทองพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้ค่าสถิติ t (One - Sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.03 /82.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้แบบร่วมมือ ,เทคนิค STAD

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the learning activities management for Mathayomsuksa 2 students entitled map reading by using STAD cooperative learning process, 2) to compare the students' learning achievement before and after learning through the STAD cooperative learning process, and 3) to study the students' satisfaction towards the STAD cooperative learning process. The samples were 32 Mathayomsuksa 2/2 students studying at Thongseangthongwittaya School under Buriram Educational Service Area Office 3, selected by using purposive sampling technique. The instruments used in this study were 1) 6 learning activities management plans, 2) a 30-item of learning achievement tests, and 3) a 30-item of satisfaction questionnaires. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, and one samples t-test. The findings were as follows:

1. The learning activities management plans by using STAD cooperative learning process

had an efficiency of 83.82/82.28 which was higher than the established requirement.

2. Mathayomsuksa 2 students who learned by learning activities management entitled map reading by using STAD cooperative learning process after learning had higher achievement than before learning at the .05 level of statistical significance.

3. Mathayomsuksa 2 students were satisfied toward the learning activities management entitled map reading by using STAD cooperative learning process as a whole at "high" levels.

Keywords: Learning Activities Management, , Cooperative Learning Process, STAD Technique

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติทิศทางการปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (จิรณ แก้วสนิท, 2548 , 23) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ครูต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน บทบาทหน้าที่จากที่เป็นผู้สอนผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอด มาเป็นผู้นำในการเรียนรู้ (Teacher as Leader) เรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ โดยเสนอแนะวิธีการ และยุทธศาสตร์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนลงมือเรียนรู้และค้นพบความรู้ จากการปฏิบัติของตนเองจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปสร้างเป็นองค์ความรู้ในสมองของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 , 5)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนของตนเอง แสดงออกอย่างมีอิสระเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ เรียนรู้จากสภาพจริง จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมีประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตอบสนองแนวนโยบายที่ได้ตั้งไว้และทำให้เกิดประโยชน์เป็นรูปธรรม ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของครูผู้สอนต้องเป็นผู้จัดการที่คอยควบคุมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร ในขณะที่ผู้เรียนต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้รับเป็นผู้แสวงหาและเรียนรู้ด้วยการคิด การปฏิบัติอย่างแท้จริงไม่ใช่จดจำเพียงอย่างเดียว (กรมวิชาการ, 2545 , 6) สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจความรู้ลึกเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ, 2545 , 6-9) การนำสื่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เรียกว่า นวัตกรรม ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความเหมาะสม สถานการณ์ที่แท้จริงของผู้เรียน ครูผู้สอนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าและมีความเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ สอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2545 , 10)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการ

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านเจตคติและค่านิยม และด้านการจัดการและการปฏิบัติ ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการที่สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 1-2) โดยเฉพาะในสาระ ภูมิศาสตร์ เป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากรภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกการใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน (กรมพล ท่องธรรมชาติ, 2552 , 7)

จากการติดตามผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2552 พบว่าสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับชั้นที่ 3 จัดการเรียนการสอนสาระ ภูมิศาสตร์น้อย เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้มีสาระ ภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 ประกอบกับความไม่พร้อมในเรื่องความรู้ความเข้าใจเนื้อหาหลักสูตรของผู้สอนและขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ดีโดยที่การจัดการเรียนการสอนในเรื่องการอ่านแผนที่ ที่ค่อนข้างเข้าใจยาก จึงมีความจำเป็นต้องใช้การสอนรูปแบบใหม่เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากเรียนรู้ อันจะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง การเรียนโดยใช้กิจกรรมประกอบ (Activities Base) และรูปแบบการสอนที่เหมาะสม กิจกรรม การเรียนการสอนรูปแบบเทคนิค STAD เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ได้รับการพิสูจน์มาแล้วว่ามีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (กรมวิชาการ, 2545 , 15)

กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ , 2545 , 134) เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ (ธีระพัฒน์ ฤทธิ์ทอง, 2545 , 161) แต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกันโดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และความสำเร็จของกลุ่ม (วัฒนาพร ระงับทุกข์ , 2542 , 34) หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4-6 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน คือมีนักเรียนเก่ง 1 คนปานกลาง 2-4 คน และนักเรียนอ่อน 1 คน กลุ่มเล็ก ๆ มีการเรียนรู้หรือทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน กล่าวคือคนเก่งจะต้องช่วยเหลือคนอ่อน คนอ่อนจะต้องเรียนรู้จากคนเก่งหรือเรียนรู้จากกลุ่ม ผลสำเร็จของนักเรียนแต่ละคนคือผลสำเร็จของกลุ่ม กล่าวคือ ทุกคนในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากันเมื่อมีการทดสอบหลังเรียน โดยนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มรวมกันเป็นคะแนนของกลุ่มหรือเฉลี่ยคะแนนของทุกคนในกลุ่มเป็นคะแนนของแต่ละคน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 , 2543 , 7) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด เจตคติที่ดีต่อการเรียน สมรรถภาพในการทำงานร่วมกัน สุขภาพจิตที่ดี และทักษะทางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ , 2544 , 47) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วัชรารักษ์ กองมณี (2546 , 92) ว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติสูงขึ้น มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประเทือง จันทไทย (2545 , บทคัดย่อ) ว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD) และแบบกลุ่มตามความสนใจ วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มที่เรียนโครงการตามความสนใจ ทั้งนี้เป็นเพราะสมาชิกในกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน มีการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ข้อมูล

ต่าง ๆ ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาทหน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน สมาชิกทำงานกลุ่มอย่างมีขั้นตอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อช่วยให้การทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมวิชาการ (2543, 85)

นอกจากนี้ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2545, 177-178) ให้แนวคิดว่า กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสื่อที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากเรียน นักเรียนได้มีโอกาสเรียนด้วยตนเอง และดำเนินไปตามความสามารถของตนเองคล้ายกับผู้เรียนได้เรียนกับครูตัวต่อตัว สนองตอบในเรื่องความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยลดเวลาในการสอนของครู เวลาที่เหลือจากการสอนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเตรียมการสอนการตรวจแบบฝึกหัด หรือใช้เวลาดูแลนักเรียนได้มากขึ้น และยังเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนอัตราค่าจ้างครูซึ่งถือเป็นวิกฤติการณ์ทางการศึกษาในปัจจุบัน นอกจากนี้ในปัจจุบันได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขันและแบบรายบุคคล จึงจำเป็นต้องหันมาส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Learning) ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต การสอนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Divisions หรือ STAD) เป็นวิธีการที่ได้พัฒนารูปแบบมาจากการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Co-operative Learning) โดยมีรูปแบบการแบ่งสมาชิกกลุ่มเป็นกลุ่มละ 4 คน แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูผู้สอนจะทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามที่กำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน นักเรียนเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ ส่วนเวลาสอบนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มจะต่างคนต่างทำข้อสอบแล้วนำ คะแนนพัฒนาการแต่ละคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนสูงสุดจะได้รับรางวัล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549, 15 – 20)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเหตุผลดังกล่าวแล้วจึงมีความต้องการที่จะสร้างและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเทคนิค STAD เรื่อง การอ่านแผนที่ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นอีกวิธีหนึ่งที่น่าจะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น นอกจากนี้ผลของการศึกษาในครั้งนี้ยังจะเป็นแนวทางในการสร้างสื่อและพัฒนากระบวนการสอนในเรื่อง อื่น ๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง การอ่านแผนที่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียน กลุ่มสาระสังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง การอ่านแผนที่ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนรู้ เรื่องการอ่านแผนที่ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD

สมมุติฐานของการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง การอ่านแผนที่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่รับการสอน สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง การอ่านแผนที่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียน ร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่อง การอ่านแผนที่โดยใช้ กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับมาก

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ แบบแบ่งกลุ่มผลประโยชน์สัมฤทธิ์ โดยนำแนวคิดของสลาบิน (Slavin 1995 : 23-25) ที่เกี่ยวกับการเน้นให้ผู้เรียน ได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีโอกาสได้ใช้ความคิดร่วมกัน อภิปรายปัญหาและแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการซักถามและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นฝึกการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ มีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้มีความหวังเพื่อทำคะแนนให้ได้ดีทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ผู้วิจัย จึงกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนทุ่งแสงทองพิทยาคม อำเภอหางรอก จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 3 ห้อง รวม นักเรียนจำนวน 120 คน

2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนทุ่งแสงทองพิทยาคม อำเภอหางรอก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1 ห้องเรียน คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 นักเรียนจำนวน 32 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ค้างนี้ คือ เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ เรื่อง การอ่านแผนที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 6 เรื่องย่อย ดังนี้

1. ความหมายและประโยชน์ของแผนที่
2. ชนิดของแผนที่
3. สัญลักษณ์ในแผนที่
4. ทิศทางในแผนที่
5. มาตราส่วนในแผนที่
6. พิกัดภูมิศาสตร์

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 12 ชั่วโมง โดยไม่รวมเวลาในการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD

5.2 ตัวแปร ตาม คือ

5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์

5.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียน เรื่องการอ่านแผนที่โดยใช้ กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นงานวิจัยประเภทการวิจัยเบื้องต้น (Pre-Experimental Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การอ่านแผนที่

2. แบบทดสอบย่อย เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 6 ชุด ซึ่งแต่ละชุดใช้ทดสอบเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านแผนที่ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการอ่านแผนที่ เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการอ่านแผนที่ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

1.2 ศึกษาคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2544 เพื่อศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การประเมินผล

1.3 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD

1.4 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การประเมินผล เพื่อกำหนดเนื้อหา ให้เหมาะสมกับรูปแบบการสอน โดยจำแนกเนื้อหาได้ หัวข้อ ดังนี้

1.4.1. ความหมายและประโยชน์ของแผนที่

1.4.2. ชนิดของแผนที่

1.4.3. สัญลักษณ์ในแผนที่

1.4.4. ทิศทางในแผนที่

1.4.5. มาตราส่วนในแผนที่

1.4.6. พิกัดภูมิศาสตร์

1.5 วิเคราะห์และเสนอรูปแบบการสอนตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเป็นไปได้เพื่อแก้ไขปรับปรุง

1.6 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การอ่านแผนที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน โดยใช้เวลาสอน 12 ชั่วโมง

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่ผ่านคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาหาความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1.8.1 นางเปรมฤดี พันธุ์วิเศษ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาสังคมศึกษา โรงเรียนโคกยางหนองตาสี อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนสังคมศึกษา

1.8.2 นางวารุณี หัสนิสสัย ครูชำนาญการพิเศษ สาขาสังคมศึกษา โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนสังคมศึกษา

1.8.3 นางวีรรรณ ไชยศิริกร ครูชำนาญการ สาขาการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนทุ่งแสงทองพิทยาคมพิทยาคม อำเภอหางรอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญประเมินโดยใช้เกณฑ์ให้คะแนนแบบประเมินของลิเคิร์ต(Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด

1.9 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 /1 โรงเรียนทุ่งแสงทองพิทยาคม อำเภอหางรอก จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 เพื่อหาข้อบกพร่อง เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อการเรียนรู้ / แหล่งการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และภาษาที่ใช้

1.10 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำไปพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้สอนจริงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนทุ่งแสงทองพิทยาคม อำเภอหางรอก จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนนักเรียน 32 คน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้น เพื่อเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู การวัดและประเมินผล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง แผนที่และการใช้แผนที่ โดยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 50 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการทดสอบ ความยากง่ายและความเหมาะสมของคำถามและตัวเลือก ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาลงความเห็นว่าข้อสอบแต่ละข้อตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือไม่ ในแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

2.4 บันทึกผลการพิจารณาลงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายข้อ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.50 – 1.00 นำมาจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out)

2.5 นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 /1 โรงเรียนทุ่งแสงทองพิทยาคม จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เรื่อง การอ่านแผนที่ แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความยากง่าย โดยวิธีของเบรนนัน (Brennan) เพื่อหาประสิทธิภาพในการจำแนกผู้สอบ ออกเป็นผู้รอบรู้ (สอบผ่าน) หรือผู้ไม่รอบรู้ (สอบไม่ผ่าน)

2.6 นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.20 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.20 – 1.00 เพื่อนำไปใช้เป็นข้อสอบสำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.7 นำแบบทดสอบที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ มาหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของโลเวทท์ (Lovett Method) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)

2.8 พิมพ์แบบทดสอบเป็นแบบทดสอบฉบับจริง เพื่อนำไปใช้เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนทุ่งแสงไพยาคมที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องการอ่านแผนที่ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามจากตำราการวัดผลทางการศึกษาของสมนึก ภัททิยธนี (2544 : 36-42) เพื่อสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดระดับคะแนนความพึงพอใจ 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและข้อความ

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.5 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมสำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อที่จะนำไปใช้ในการประเมินของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จำนวน 20 ข้อ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

3.6 นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมแบบประเมินความเหมาะสม เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของภาษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

3.7 นำแบบประเมินที่มีความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์ พบว่า แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ 4.55 หรือมีความเหมาะสมมากที่สุด

3.8 นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่ได้รับการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.9 นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข จำนวน 20 ข้อ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยแล้วนำไปพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นเตรียมก่อนดำเนินการทดลอง มีการชี้แจงให้นักเรียนได้ทราบถึงแนวความคิดหลักการทดลองจนบทบาทหน้าที่ของนักเรียนขณะดำเนินการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

2. การทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อประเมินว่านักเรียนมีความรู้ในเรื่องนี้มากน้อยเพียงใด และเก็บรวบรวมผลคะแนนที่ได้ไว้

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตามความสามารถทางการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยนำผลคะแนนสอบก่อนเรียน มาเรียงลำดับคะแนนสูงไปหาต่ำแล้วแบ่งกลุ่ม เก่ง ปานกลาง และอ่อน แต่ละกลุ่มจะมีนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน โดยไม่กำหนดว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง

4. ดำเนินการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน และทดสอบย่อยท้ายแผนโดยทำการสอนติดต่อกันทุกวัน วันละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 วัน

5. เมื่อสิ้นสุดการสอนครบทุกแผน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

6. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้รับการสอนเรื่องการอ่านแผนที่ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การอ่านแผนที่

2. หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง การอ่านแผนที่ ก่อนและหลังการดำเนินการทดลองและหาผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนทีละคู่ แล้วแปลงค่าผลต่างของคะแนนเป็นค่าร้อยละ นำค่าเฉลี่ยของร้อยละผลต่างมาเปรียบเทียบเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t-test (Dependent Sammple)

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่มีความพึงพอใจในระดับมาก

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การอ่านแผนที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.82/82.28 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การอ่านแผนที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. นักเรียนที่เรียนด้วยแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การอ่านแผนที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการเรียนการด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง การอ่านแผนที่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลงานวิจัย

1. แผนการสอนที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามวิธีการเขียนแผนการสอนโดยศึกษาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง การอ่านแผนที่ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการสอนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนตามรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือนักเรียนจึงมีความรู้ความเข้าใจตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ อีกทั้งทั้งแผนการสอน ยังได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์การประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งผ่านการทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองสอนจริงตามแผนการทดลอง ส่งผลให้แผนการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิค STAD เน้นให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดร่วมกัน อภิปรายปัญหา และแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีการซักถาม และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกการใช้เหตุผล และการคิดวิเคราะห์ มีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้และมีความหวังเพื่อทำคะแนนให้ได้ดี เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุลักษณ์ สุขแก้ว (2549 : 80) เกี่ยวกับประโยชน์ของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งสรุปได้ว่า การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น การได้เรียนรู้ร่วมกัน คิดแก้ปัญหา และวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกัน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดูเรน (Duren.1992) รอส (Ross.1995) ออติโน (Autin. 1996) เมียร์ส (Mears. 1996) ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2545) ประเทือง จันทไทย (2545) วัชรภรณ์ กองมณี (2546)

3. นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือแบบ เทคนิค STAD มีความพึงพอใจต่อวิชาภูมิศาสตร์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือแบบ เทคนิค STAD เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลความรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนเก่งช่วยอธิบายให้นักเรียนอ่อนได้เข้าใจ โดยใช้ภาษาของนักเรียนด้วยกันเอง เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ทำให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มมีความรู้สึกภาคภูมิใจ มีแรงจูงใจ และความกระตือรือร้น ที่จะเรียนมีความสุขกับการเรียนมากขึ้น ดังที่ สุลักษณ์ สุขแก้ว (2549 ,80 – 83) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ ประโยชน์ของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิค STAD ซึ่งสรุปได้ว่า การสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิค STAD ทำให้บรรยากาศในการเรียนมีความเป็น กันเอง ไม่เครียด นักเรียนในกลุ่มต้องช่วยเหลือสามัคคีกันในการทำงานเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเอง นักเรียนเก่ง ช่วยอธิบายให้นักเรียนอ่อน และช่วยสร้างความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ออติโน (Autin.199) เมียร์ส (Mears. 1996) ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2545) ประเทือง จันทไทย (2545) วัชรภรณ์ กองมณี (2546)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้สอนต้องมีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเรียน จัดเตรียมสื่อ – อุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อม เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูง

1.2 ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ทำให้สามารถจัดกิจกรรมได้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ส่งผลให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

1.3 ควรมีการยืดหยุ่นเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 ผู้สอนควรมีการแนะนำ ให้คำปรึกษา และดูแลอย่างใกล้ชิดในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและใส่ใจในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มกำลังความสามารถ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ในเนื้อหาอื่นหรือระดับชั้นอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เช่น ความคงทนทางการเรียน กระบวนการกลุ่ม

2.4 ควรมีการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือหลายๆ ครั้ง เพื่อนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้นนำไปทดลองจริง

2.5 ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ เช่น การเรียนรู้แบบสืบเสาะ การเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง .

กรุงเทพ ฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กมล ทองธรรมชาติและคณะ. (2552) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม. 2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์

จริณ แก้วสนิท. (2548) นวัตกรรมการศึกษาชุดการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ชารอักษร

ไชยยศ เรืองสุวรรณ.(2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา 503801 คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาและการ

ฝึกอบรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 2-8. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทศนา แหมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7

7. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระพัฒน์ ฤทธิ์ทอง. (2545). 30 รูปแบบการจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : เฟื่องฟ้าพรินติ้ง.

บุญชม ศรีสะอาด . (2545) .การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประเทือง จันทไทย. (2545). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อโครงงานวิชาสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่6 ระหว่างการสอนโดยใช้โครงการแบบกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD) และแบบกลุ่มตามความสนใจ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม . (หลักสูตรและการสอน)มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,

โรงเรียนทุ่งแสงทองพิทยาคม พิทยาคม. (2550). มาตรฐานสถานศึกษา ปีการศึกษา 2550-2552. (เอกสารทางวิชาการ). งานวิชาการโรงเรียนนางรองพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3.

วัชรภรณ์ กองมณี. (2546). การพัฒนาแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ . รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วัฒนาพร ระบัพุทธิ.(2545).การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค

สมนึก ภัททิยธนี. (2544). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 , มหาสารคาม : ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549) .รายงานผลการพัฒนาการศึกษา ปีการศึกษา 2549.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545).19 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ.กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

ผลการใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

THE EFFECTS OF SKILL EXERCISES ON READING AND SPELLING DIFFICULT THAI WORDS
FOR PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS

ทิพวรรณ ชำนาญเนาว์ อาจารย์ ดร. ผจญ โกจารย์ศรี
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 3) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 ได้มาโดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random Sampling) รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ประกอบแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผ่านการหาคุณภาพของข้อสอบและได้ค่าความเชื่อมั่น 0.91 และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยากเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ E_1/E_2 , $E.I.$ และ t-test แบบ Dependent samples ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 87.14/84.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่า 0.68 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 68
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แบบฝึก, การอ่าน, การเขียนสะกดคำ

ABSTRACT

The purposes of study were : 1) to study the efficiency of skill exercises on reading and spelling difficult Thai words for Prathomsuksa 3 students aimed to meet the criteria of 80/80 ; 2) to compare the student achievement on reading and spelling before and after using the constructed exercises ; 3) to study the effectiveness index of skill exercises on reading and spelling difficult Thai words for Prathomsuksa 3 students ; and 4) to study the satisfaction of the students on the constructed exercises. The sample of the study were 20 students studying in Prathomsuksa 3 at Banlahansai school, Lahansai District, Buriram Educational Service Area Office 3 in the second semester of academic year 2010 selected by cluster random sampling. The research design was one group pretest - posttest design. The research tools were ; 1) ten skill exercises on reading and spelling difficult Thai words for Prathomsuksa 3 students ; 2) ten lesson plans used along with the skill exercises on reading and spelling difficult Thai words for Prathomsuksa 3 students ; 3) an achievement test with the reliability of 0.91 used as the pretest and posttest with 30 items concerning students, reading and spelling difficult Thai words ; and 4) a rating scale questionnaire of 10 items to measure the students, satisfaction on skill exercises. The statistics used to analyze The data were percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by $E1/E2$, $E.I.$ and Dependent samples t - test. The results of this research were :

1. The efficiency of skill exercises was 87.14/84.50, which is higher than the expected efficiency criteria of 80/80.
2. The students' posttest mean scores was higher than pretest mean scores with the significant difference at the .01 level.
3. The efficiency index was at 0.68, pupils have had knowledge increase 80 %.
4. Students were satisfied with the skill exercises on reading and spelling difficult Thai words for Prathomsuksa 3 students at highest level.

Keyword (s) : Exercises, Reading, spelling

บทนำ

ภาษาไทยมีความสำคัญในฐานะเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติไทยมาช้านาน เป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารให้คนไทยทั้งประเทศได้เข้าใจตรงกัน ถึงแม้ว่าในแต่ละท้องถิ่นจะมีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่เรียกว่า “ภาษาถิ่น” สำหรับใช้สื่อสารภายในท้องถิ่นของตนให้เกิดการสื่อความหมาย ภาษาไทยเป็นภาษาเดียวที่คนไทยทั่วทุกภาค สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกันได้ผู้ที่มีความรู้ภาษาไทยดีเท่านั้น จึงจะสามารถนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาและการดำเนินชีวิตที่ดี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนว่า ต้องเป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยยังมีจุดเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย และภูมิใจในภาษา

ประจำชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 ก : 4) รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน จะเห็นได้จากโครงการส่งเสริมการอ่านที่มีอย่างแพร่หลาย เรื่องการอ่านนี้ถือเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ไปสู่ทักษะอื่นๆ เช่น การฟัง การดู การพูด และการเขียน ในลักษณะทักษะสัมพันธ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้ในโลกกว้าง การอ่านช่วยให้เราสามารถคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและมีทักษะในการอ่านย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูดและการเขียนได้เป็นอย่างดี ส่วนการเขียนสะกดคำนั้นถือว่าเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจออกมาเป็นตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาของบุคคล โดยถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความคิดของผู้เขียน เป็นการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมอีกวิธีหนึ่ง นักเรียนจะต้องรู้จักสะกดคำให้ถูกต้องก่อน จึงจะสามารถเขียนประโยคและเรื่องราวได้ จะเห็นได้ว่าทั้งการอ่านและการเขียนต่างก็เป็นปัจจัยส่งเสริมซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ผู้ที่เขียนถูกต้องชัดเจนก็จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านด้วย ซึ่งทักษะการอ่านและการเขียนต่างก็มีความสัมพันธ์กันอย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักเรียนใช้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ผลการเรียนรู้ที่น้อยขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านและในขณะเดียวกัน การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ก็ต้องอาศัยทักษะการเขียนเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย การเขียนคำที่ถูกต้องจะช่วยให้การสื่อความหมายมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าเขียนผิด ก็จะทำให้การสื่อความผิดไปด้วย

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการอ่านและการเขียนมีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น การติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพ การแสวงหาความรู้ การทำกิจกรรมต่างๆ ต้องอาศัยทักษะการอ่านและการเขียนทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าทักษะการอ่านและการเขียนจะมีความสำคัญอย่างยิ่งดังที่กล่าวมา แต่จากการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 โดยสอบพร้อมกันทั่วประเทศ ผลการประเมินปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ในปีการศึกษา 2550 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.87 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่านักเรียนไม่ชอบเขียน ไม่สนใจการเขียน เขียนเรียงความไม่เป็น อ่านและเขียนสะกดคำไม่ถูก ใช้คำไม่ถูกความหมาย นักเรียนขาดการฝึกทักษะการอ่านและการเขียน จะอ่านและเขียนได้ถูกต้องเฉพาะคำที่ง่ายเท่านั้น ถือเป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยซึ่งทำให้นักเรียนขาดทักษะในการสื่อสารที่ถูกต้อง และส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จึงเป็นปัญหาว่า จะทำอย่างไรที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ จะจัดการเรียนการสอนอย่างไรให้นักเรียนสนุกสนานควบคู่ไปกับการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3. 2551 : 201)

จากการศึกษางานวิจัยของ ณัฐกานต์ ซาดิเพชร (2549 : 59) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยากหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เต็มดวง ดวงมณี (2552 : บทคัดย่อ) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยากช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะแก้ปัญหา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สูงขึ้น โดยการสร้างแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นเพื่อนำมาทดลองใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนมีปัญหา โดยรวบรวมคำยากในบทเรียนที่ได้พบจากการเรียนการสอน มาจัดเป็นแบบฝึกทักษะให้มีรูปแบบที่น่าสนใจ มีกิจกรรมการฝึกปฏิบัติที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน

สนใจ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย จัดเนื้อหาของแบบฝึกให้เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน โดยหวังว่าแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นนี้ จะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการพัฒนาด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าอย่างน้อย 0.50
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 145 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ วันที่ 6-28 มกราคม 2554

4. ค่ายากในหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที และวรรณคดีลำนํากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 80 คำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 ชุด ๆ ละ 4 กิจกรรม ดังนี้

- 1.1 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตรา แม่กก
- 1.2 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตรา แม่กน
- 1.3 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตรา แม่กบ
- 1.4 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตรา แม่กด
- 1.5 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำควบกล้ำ
- 1.6 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำที่มีอักษรนำ
- 1.7 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำที่มีตัวการันต์
- 1.8 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำที่มี รร
- 1.9 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ไม่ประวิสรรชนีย์
- 1.10 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

2. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ประกอบแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน ใช้เวลาสอน แผนละ 1 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยากเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะ

1.2 กำหนดเนื้อหา ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ กำหนดจำนวนแบบฝึก จำนวน 10 ชุด

1.3 นำแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยากที่สร้างขึ้นไปเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้างและภาษา จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อให้ ข้อเสนอแนะในด้านเนื้อหา กิจกรรม การประเมินผลในแต่ละแบบฝึกหัด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1.3.1 ดร.อัจฉรา ฉายวิวัฒน์ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1.3.2 นางอนุธิดา เชื้อฉุน ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ สาขาวิชาภาษาไทย โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1.3.3 นางมนสิชา พรหมช่วย ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ สาขาวิชาภาษาไทย โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ โดยถือความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง

1.5 นำแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try Out) หาคุณภาพ โดยทดลองควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้

1.6 แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก ที่ปรับปรุงแล้วไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน

2.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ข้อเสนอแนะ ในด้าน จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การวัดประเมินผลในแต่ละแผนการสอน

2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความเหมาะสม

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา)

2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทดลองแล้วมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก ได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู การวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษาเนื้อหา ตัวชี้วัดในแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นข้อทดสอบ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และคัดเลือกไว้ใช้จริงจำนวน 30 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ

3.5 ปรับปรุงและพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนสะกดคำยาก เป็นฉบับทดลองไว้จำนวน 40 ข้อ

3.6 นำแบบทดสอบไปทดลอง (Try Out) วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ โดยการกำหนด คุณลักษณะเพื่อประเมินตามเกณฑ์

4. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับ ดังนี้

4.1 กำหนดกรอบเนื้อหา แนวคิดและขอบข่ายโครงสร้างของคำถามในด้านเนื้อหา รูปแบบ โดยศึกษา จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาทุกด้าน

4.2 สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ

4.3 เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 20 คนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ก่อนทดลองด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2. ใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สอนนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเอง

3. เมื่อเรียนจบแล้วทำการทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับเดิม

4. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า E_1/E_2

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การทดสอบค่า t - test แบบ Dependent samples

3. วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่า $E.I.$

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 87.14/84.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่า 0.68 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 68
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 87.14/84.50 ซึ่ง สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1.1 ในการสร้างแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีต่างๆให้เหมาะสมกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสอดคล้องกับโครงสร้าง รูปแบบและเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 146-147) ที่กล่าวถึงขั้นตอนของการสร้างแบบฝึกทักษะว่า หลักในการสร้างแบบฝึกทักษะต้องกำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกให้ชัดเจน แบบฝึกต้องเหมาะสมกับเนื้อหา เวลา และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้น เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การจัดทำเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปหายากสอดคล้องกับคำณ ล้อมในเมือง (2547 : 10) ซึ่งได้กล่าวว่า แบบฝึกควรมีลำดับการเรียนรู้ในการทำจากง่าย ๆ ไปสู่แบบที่ยากขึ้น สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล อันส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึก

1.3 กิจกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่เร้าความสนใจ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2545 : 131-132) ที่กล่าวว่า แบบฝึกที่ดีควรปลุกเร้าความสนใจหรือเร้าใจ ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดได้เร็วและสนุกสนาน เหมาะสมกับวัยและความสามารถ

1.4 แบบฝึกทักษะมีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งจะพบว่าคำยากที่นำมาใช้ฝึกแต่ละชุดจะเป็นกลุ่มคำเดิม เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายจึงได้ใช้รูปแบบที่หลากหลายในชุดเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2545 : 131-132) และคำณ ล้อมในเมือง (2547 : 10) ที่กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรมีหลายรูปแบบ เพื่อให้เด็กทำจนเกิดทักษะการเรียนรู้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

2.1 แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ผ่านการหาประสิทธิภาพทุกชนิดซึ่งได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอย่างครอบคลุมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ศึกษาเอกสารหลักสูตร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและการเขียน เพื่อนำไปใช้เขียนแผนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพกับนักเรียนมากที่สุด

2.3 การสอนมีความสัมพันธ์ของทักษะทั้ง 4 คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนทำให้การเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน กิจกรรมท้าทายความคิดทำให้นักเรียนสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม

2.4 หลังจากที่ทำแบบฝึกทักษะนักเรียนได้ทราบผลคะแนนรู้ความก้าวหน้าของตนเอง และทราบถึงข้อบกพร่องในการทำแบบฝึกทักษะ สามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขในการทำชุดต่อไปได้

3. ผลการศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผล พบว่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.68 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 68 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

3.1 แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยเกิดจากการปฏิบัติจริง สาระการเรียนรู้เข้าใจง่าย มีความต่อเนื่องนักเรียนจึงมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 68

3.2 แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามขั้นตอนที่สมบูรณ์โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสามารถของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2538 : 65-73) ที่กล่าวว่า ครูควรนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการสอนภาษาไทย คำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสามารถทางการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนเรียนรู้ได้จากการกระทำและการฝึกฝน

4. ผลการศึกษาค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.93 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

4.1 แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ ในการอ่านและการเขียนสะกดคำยากให้ผู้เรียนได้สูงขึ้น สังเกตได้จากคะแนนหลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก และแบบฝึกที่นักเรียนทำนั้นเน้นให้นักเรียนได้อ่านและเขียนซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติจริงก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.2 กิจกรรมการสอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม มีความสนุกสนานเพลิดเพลินทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย และแบบฝึกทักษะมีความหลากหลายน่าสนใจผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม จึงทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยาก ครูควรดูแลให้นักเรียนได้ทำตามขั้นตอนของแต่ละแบบฝึกฝึกอ่านคำศัพท์ทุกวันและพยายามให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ด้วย

1.2 การดำเนินการฝึก ครูควรศึกษาแผนการสอนล่วงหน้า เตรียมสื่อการสอนให้ครบถ้วน และจัดกิจกรรมการสอนตามลำดับขั้นตอน

1.3 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ สามารถใช้เป็นสื่อในการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนช้า มีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนสะกดคำ และควรจัดทำเฉลยไว้ให้นักเรียนตรวจสอบคำตอบด้วยตนเอง

1.4 ก่อนการทำแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ นักเรียนต้องได้เรียนเนื้อหา นั้น ๆ มาก่อน ครูควรมีการเสริมแรงด้วยการบอกคะแนนและให้ข้อเสนอแนะสิ่งที่ควรแก้ไข จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและนำข้อบกพร่องไปแก้ไขได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดทำแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีอื่น ๆ

2.3 ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะในเนื้อหาอื่น และระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การเรียนการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2551 ก). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ไกรวุฒิ จันทรรัตน์. (2539,ตุลาคม-มีนาคม). “ปัญหาและสาเหตุของการเขียนหนังสือผิด ของเยาวชน” บัณฑิตทำอัฐ. 1 : 53-54.
- คำรณ ล้อมในเมือง. (2547). คู่มือฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน เล่ม 2/1. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- ณัฐกานต์ ขาติเพชร. (2549). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลคูเมือง. วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เต็มดวง ดวงมณี. (2552). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ คม.(หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า. (2547). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มิตรถาวร คำภูษา. (2545). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำยากวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและ การสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา สัมมนาหลักสูตรและการสอน ภาษาไทย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2551). สารสนเทศผลการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2551. มัธยมศึกษา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). การสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย. (2538). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกทักษะกับการสอนปกติ

A COMPARATIVE STUDY OF SILENT THAI READING ACHIEVEMENT OF PRATHOMSUKSA 5
STUDENTS STUDYING THROUGH EXERCISES AND TRADITIONAL TEACHING

อนุธิดา เชื้อจุ่น รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านในใจของนักเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกับการสอนปกติ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านในใจ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที (t-test) แบบ Dependent Samples Test และ Independent Samples Test ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

85.82/85.16

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการอ่านในใจของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจสูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านในใจอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to create silent Thai reading exercises to meet the efficiency criterion 80/80, 2) to compare students' achievement scores before and after the using of silent Thai reading through exercises and traditional teaching, and 3) to study the students' satisfaction concerning the implementation of silent Thai reading exercises. The samples were 40 Prathomsuksa 5 students were studying in the second semester of the academic year 2010 of Banlahansai School, Office of Buriram primary Educational Service Area 3, Lahansai District, Buriram Province, selected through simple random sampling method and divided them into 2 groups with 20 students each : an experimental group and a control group. The instruments for this study included the silent Thai reading lesson plans. reading exercises, traditional teaching lesson plans. achievement tests, and the questionnaire for surveying satisfaction of Prathomsuksa 5 students the implementation of silent Thai reading exercises. The data was analyzed by using the means, standard deviation, t-test dependent sample, and t-test Independent sample. The results of the study revealed that :

บทความฉบับเต็ม ภาคโปสเตอร์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554

1. The created silent Thai reading exercises met the efficiency standard. (80.82/85.16).
2. The achievement of students learning through the silent Thai reading exercises was higher than the achievement of the students learning through traditional teaching. The difference was .05 statistical significans.
3. The students concerning the implementation of silent Thai reading exercises.

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่มีเอกลักษณ์ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงความเป็นไทย มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทย เพื่อสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างมีคุณธรรม ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ได้อย่างเป็นสุข (กรมวิชาการ. 2545 : 6) ด้วยความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงมุ่งฝึกฝนให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้และบรรลุ เป้าหมาย ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้านคือ ความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม โดยกำหนดสาระหลักของการเรียนรู้ภาษาไทยออกเป็น 5 สาระได้แก่ การอ่าน การเขียน การ ฟังการดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาการทุกด้านทางภาษา เน้นให้ นักเรียนเกิดความคิดมีทักษะและกระบวนการทางภาษา มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม ใช้เป็นกระบวนการ สร้างความรู้และความคิด ไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน จึงเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ ก่อให้เกิดปัญญาแต่สุ่นหา มันเศรษฐวิทย์ (2539 : 1) กล่าวว่า การอ่านเป็น พฤติกรรมการใช้ภาษาที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว เป็นการแปลความจากตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำ และนำความคิด ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ในปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายให้พัฒนาหลักสูตร เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มี ศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้เห็นคุณค่าของตนเอง การสอนภาษาไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสังคม อย่างปกติสุข ตามไปด้วยคำกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สนิท ตั้งทวี (2542 : 3) ที่บอกว่า การอ่านมี ความสำคัญต่อผู้เรียนทุกระดับ การอ่านในใจ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่ผู้เรียนยังมีปัญหาในการอ่านภาษาไทย โดยดู จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2551 โรงเรียนตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้กลุ่มภาษาไทยร้อยละ 80 แต่นักเรียนได้ คะแนนเฉลี่ยทั้งโรงเรียนร้อยละ 70.83 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 66 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการอ่านในใจ กับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เป็นสื่อทดลองในการวิจัย เพื่อพัฒนาทักษะการ อ่านในใจให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถนำแบบฝึกทักษะการอ่านในใจไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกับการสอนปกติกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาทดลอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 40 คน แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน กลุ่มทดลองห้อง 5/1 กลุ่มควบคุม ห้อง 5/2 กลุ่มละ 20 คน โดยการกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้เท่ากัน โดยใช้คะแนนในการทดสอบก่อนการทดลอง โดยการเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย เป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่มนักเรียน เก่ง กลาง อ่อน

2. ระยะเวลาในการทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลาทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง (รวมทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน)

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้านการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ

4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่เนื้อหาสาระจาก บทความ นิทาน หนังสือพิมพ์ หนังสืออ่านประกอบ สารานุกรม และวารสารต่างๆ จำนวน 13 เรื่อง ศึกษาค้นคว้าจาก บทความได้แก่, พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ, เกวียน, น้ำปลา, จากนิทานได้แก่, เจ้าป่า, เกะหนูเกาะแมว, ก่องข้าวน้อย, จากหนังสือพิมพ์ได้แก่, พืชจากน้ำมันพืช, กลิ่นตัว, จากหนังสืออ่านประกอบได้แก่, น้ำปลา, คีตกกลาง จากสารานุกรมได้แก่, ย่านลิเภา, คีทหรี, จากวารสารได้แก่, นกน้ำ, ยาปราบศัตรูพืช

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 4 ชนิดประกอบด้วย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 13 ชุด
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้ทดสอบนักเรียน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนเรียนและหลังเรียนการอ่านในใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกับการสอนแบบปกติเป็นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 1 ฉบับมี 30 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจสำหรับกลุ่มทดลอง

4. แผนการเรียนรู้ การอ่านในใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 13 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 13 ชั่วโมง โดยคำนึงถึงความยากง่ายตามลำดับ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 13 เรื่อง

1.1 แบบฝึกทักษะการเคลื่อนไหวสายตา จำนวน 2 แบบฝึก

1.2 แบบฝึกทักษะความเข้าใจในการอ่าน จำนวน 11 แบบฝึก

2. การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจากข้อมูลต่าง ๆ เช่น แบบทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เกี่ยวกับทักษะการอ่านในใจ เพื่อศึกษาสาระสำคัญ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และศึกษาคู่มือครู หนังสือเรียนและแบบฝึกหัดภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ

2.3 ศึกษาหลักจิตวิทยา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ที่ดี

2.4 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาที่นำมาใช้ในแผนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.5 สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ให้ครอบคลุมเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 13 ชุด ดังนี้

2.5.1 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ จำนวนตัวเลข 2 หลัก, 3 หลัก, 4 หลัก และตัวเลข 5 หลัก

2.5.2 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ คำ 1 พยางค์, 2 พยางค์, 3 พยางค์, และคำ 4 พยางค์

2.5.3 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องยานลิเกา

2.5.4 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องเจ้าป่า

2.5.5 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องพระราชพิธีมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

2.5.6 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องพิษจากน้ำมันพืช

2.5.7 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องน้ำปลา

2.5.8 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องนกน้ำ

2.5.9 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องเกวียน

2.5.10 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องกลืนตัว

2.5.11 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องยาปราบศัตรูพืช

2.5.12 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องศีกทรพี

2.5.13 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องเกาะหนูเกาะแมว

2.5.14 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องศึกกลาง

2.5.15 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เรื่องก่องข้าวน้อย

2.6 นำแบบฝึกทักษะการอ่านในใจที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ไว้เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

2.7 นำแบบฝึกทักษะการอ่านในใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกันกับการตรวจสอบแผนการสอนเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาความถูกต้องด้านการใช้ภาษา และพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 (Try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) อำเภอละหานทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) จำนวน 3 คน โดยเลือกนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ ระดับละ 1 คน เพื่อค้นหาข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ เช่นความยากของภาษา คำสั่ง ความเหมาะสมของเนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการทำแบบฝึกแต่ละชุดของนักเรียน แล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข นำแบบฝึกทักษะการอ่านในใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน โดยเลือกนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ ระดับละ 3 คน โดยใช้ช่วงเวลาเดียวกันกับการทดลองใช้ครั้งที่ 1 เพื่อค้นหาข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ เช่นความยากของภาษา คำสั่ง ความเหมาะสมของเนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการทำแบบฝึกทักษะการอ่านในใจแต่ละชุดของนักเรียนแล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้น ได้นำแบบฝึกทักษะไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา และจุดประสงค์ พิมพ์เป็นฉบับที่สมบูรณ์นำไปทดลองจริง กับนักเรียนในกลุ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านละหานทราย (คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้ทดสอบนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนเรียนและหลังเรียนการอ่านในใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกับการสอนแบบปกติเป็นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 1 ฉบับมี 30 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจสำหรับกลุ่มทดลอง การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

5. แผนการเรียนรู้ การอ่านในใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 13 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 13 ชั่วโมง โดยคำนึงถึงความยากง่ายตามลำดับ ดังนี้

5.1 แผนการเรียนรู้เกี่ยวกับความสามารถในการเคลื่อนสายตา จำนวน 2 แผน คือ แผนการอ่านตัวเลขจำนวน 2 หลัก 3 หลัก 4 หลัก และ 5 หลัก และแผนการอ่านคำที่มี 1 พยางค์ 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแผนดังต่อไปนี้

5.1.1 แผนการสอนที่ 1 เรื่องการอ่านตัวเลขจำนวน 2 หลัก 3 หลัก 4 หลัก และ 5 หลัก

5.1.2 แผนการสอนที่ 2 เรื่องการอ่านคำที่มี 1 พยางค์ 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4

พยางค์

5.2 แผนการสอนความเข้าใจในการอ่าน จำนวน 11 แผน ดังนี้

5.2.1 แผนการสอนที่ 3 เรื่องพระราชพิธีมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

5.2.2 แผนการสอนที่ 4 เรื่องพิษจากน้ำมันพืช

5.2.3 แผนการสอนที่ 5 เรื่องน้ำปลา

5.2.4 แผนการสอนที่ 6 เรื่องนกน้ำ

5.2.5 แผนการสอนที่ 7 เรื่องเกวียน

5.2.6 แผนการสอนที่ 8 เรื่องกลิ้งตัว

5.2.7 แผนการสอนที่ 9 เรื่องยาปราบศัตรูพืช

5.2.8 แผนการสอนที่ 10 เรื่องศีกศิทรพี

5.2.9 แผนการสอนที่ 11 เรื่องเกาเหหนูเกาเหแมว

5.2.10 แผนการสอนที่ 12 เรื่องศีกศิถลาง

5.2.11 แผนการสอนที่ 13 เรื่องกองขัวน้อย

6. ศีกศิษาเนื้อหาสาระของหลักสูตรแกนกลางการศีกศิษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศีกศิษาปีที่ 5 เพื่อทาความเข้าใจเกียวกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนที่ คาคดหวังรายปี/รายภาค วิธึสอนและการวัดผลประเมิณผล

7. ศีกศิษาและวิเคราะห์วิธึการอ่านในใจรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศีกศิษาปีที่ 5 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศีกศิษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สร้าง แบบฝึกและแบบทดสอบ ก่อนเรียน –หลังเรียน โดยได้รับคำปรึกษาจากผู้เชียวชาญด้านเนื้อหาและวิธึสอน

8. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการอ่านให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาคดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรม การวัดและประเมิณผล

9. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอผู้เชียวชาญ ที่ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ไว้เป็น คณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของกิจกรรม

10. นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชียวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และกิจกรรม

11. ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชียวชาญ แล้วนำไปพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดลองสอนร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ของนักเรียนชั้นประถมศีกศิษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศีกศิษา 2553 โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) อำเภอละหานทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศีกศิษา บุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 40 คน

12. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

12.1 ศีกศิษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศีกศิษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศีกศิษาปีที่ 5

12.2 ศีกศิษาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศีกศิษา ชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

12.3 ศีกศิษาการวัดและประเมิณผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศีกศิษาชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

12.4 จัดสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ

12.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชียวชาญทางด้านเนื้อหาและการวัดผล ประเมิณผลตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาคดหวัง การใช้ภาษา และหลักการสร้างข้อสอบที่ดี 3 ท่านโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 แน่ใจข้อสอบนั้นวัดได้ตรงผลการเรียนที่คาคดหวัง

0 ไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงผลการเรียนรู้ที่คาคดหวัง

-1 แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ไม่ตรงผลการเรียนรู้ที่คาคดหวัง

เกณฑ์ดังกล่าวนี้เป็นเกณฑ์ของโรวินลลี (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (R.H.Hambleton) (สมนึก กัททิยธนี. 2546 : 218-220) ถ้าค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมิณมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าข้อสอบนั้นเป็น

ข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาเพราะวัดได้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการจริงถ้าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนการประเมินน้อยกว่า 0.5 เป็นข้อสอบที่ต้องตัดทิ้งหรือแก้ไข เพราะวัดไม่ได้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการ

ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลพบว่า แบบทดสอบทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 หมายความว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาทุกข้อ เพราะวัดผลได้ตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

12.6 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต3

12.7 วิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (B) เป็นรายข้อ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ของเบรนนัน (Brennan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 87-89) จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-1.00 จำนวน 30 ข้อ ผลการวิเคราะห์ได้ ข้อสอบที่มีอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.21-0.63 แล้วนำแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของโลเวท (Lovett) (สมนึก ภัททิยธนี. 2546 : 230-231) เป็นวิธีหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบอิงเกณฑ์จากผลการสอบครั้งเดียว ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.83

12.8 นำแบบทดสอบไปจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการทดลอง

13. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ แบบฝึกทักษะการอ่านในใจพัฒนาขึ้นปรับปรุงจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนของประนิต พลอาษา (2545 : 221-222) แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ โดยมีความหมายของระดับความคิดเห็น ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยอย่างยิ่ง และมีเกณฑ์ การประเมินดังนี้
ค่าเฉลี่ย	สรุปความคิดเห็น	
4.50-5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
3.50-4.49	เห็นด้วยมาก	
2.50-3.49	เห็นด้วยปานกลาง	
1.50-2.49	เห็นด้วยน้อย	
1.00-1.49	เห็นด้วยน้อยอย่างยิ่ง	

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พร้อมกัน ก่อนการเรียนการสอนการอ่านในใจ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ผลการทดสอบนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าความรู้พื้นฐานไม่แตกต่างกัน

2. ดำเนินการสอบนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างวันที่ 1-18 พฤศจิกายน 2553 ตามแผนที่วางไว้ โดยใช้ช่วงเวลาเดียวกัน

2.1 กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ

2.2 กลุ่มควบคุม สอนโดยวิธีสอนแบบปกติ

3. หลังจากสิ้นสุดการสอน ทำการทดสอบหลังเรียนทันทีโดยใช้ข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจกับนักเรียนทั้งสองกลุ่มชุดเดียวกัน ทำการสอบพร้อมกันและใช้เวลาสอบเท่ากันคือ 1 ชั่วโมง แล้วนำมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน และข้อที่ตอบผิดให้ 0 คะแนน

4. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังเรียนใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบที(t-test) แบบ Dependent Samples Test และแบบ Independent Samples Test)

5. นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ

6. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ โดยหาค่าเฉลี่ยค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้หลักสูตร ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์ โดยหาค่าเฉลี่ยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ตามวิธีของโรวินELLI (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton) (สมนึก ภัททิยธนี. 2546 : 218-220) ถ้าค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมินมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าข้อสอบนั้นเป็นข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาเพราะวัดได้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการจริง ถ้าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนการประเมินน้อยกว่า 0.5 เป็นข้อสอบที่ต้องตัดทิ้งหรือแก้ไข เพราะวัดไม่ได้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการ

ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลพบว่า แบบทดสอบทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 หมายความว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาทุกข้อ เพราะวัดผลได้ตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.2 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (B) เป็นรายข้อ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ของ เบรนแนน (Brennan) จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-1.00 จำนวน 30 ข้อ ผลการวิเคราะห์ได้ข้อสอบที่มีอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.63

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของโลเวท (Lovett) (สมนึก ภัททิยธนี. 2546 : 230-231) เป็นวิธีหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบอิงเกณฑ์จากผลการสอบครั้งเดียวผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.83

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะการอ่านในใจในแต่ละแผน คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน

2.2 หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามสูตร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

สรุปผลการวิจัย

จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกับการสอนแบบปกติ โรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า

1. แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 85.82/85.16 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านก่อนทดลองไม่แตกต่างกัน แต่หลังการทดลองนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจสูงกว่านักเรียนโดยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ 3 อันดับได้แก่ อันดับหนึ่งนักเรียนชอบการสอนโดยใช้แบบฝึก ($\bar{X}=4.6$, $S=0.66$) อันดับสอง การใช้แบบฝึกทักษะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการอ่านมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}=4.5$ $S=0.5$) และอันดับสามการใช้แบบฝึกมีประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=4.5$ $S=0.59$) และนักเรียนต้องการให้ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึก ($\bar{X}=4.5$ $S=0.90$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านละหานทราย(คุรุราษฎร์บำรุงวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกับการสอนปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) คือ 85.82/85.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารี รุ่งเรือง (2545 : บทคัดย่อ) ผกาดี ปัญญาวรรณศิริ (2543 : บทคัดย่อ) สุภาณี ชูเกลี้ยง (2542 : บทคัดย่อ) และทรงลักษณ์ แก้วโธสง (2541 : 101-102) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านในใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผล ดังต่อไปนี้

1.1 การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารหลักสูตรงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ทั้งยังกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ในครั้งนี้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการปรับปรุง แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตลอดจนมีการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะก่อนนำมาใช้ทดลอง กับกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

1.3 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนเนื่องจากเนื้อหาจากง่ายไปหายาก รวมทั้งการสะท้อนผลด้านการปฏิบัติ คือการให้นักเรียนได้รู้ผลการทำแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ และการทดสอบย่อยประจำแผนในทันที จะทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เกิดกระบวนการเรียนรู้ และพยายามพัฒนาตนเองให้มีคะแนนเพิ่มอยู่เสมอ ๆ

1.4 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เทคนิคการกวาดสายตาในการอ่านซึ่งเป็นเทคนิคที่ผู้วิจัยใช้ฝึกผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางด้านการอ่าน เกิดการแข่งขันในระหว่างกลุ่มการเรียนรู้ ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียน และช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียนในโรงเรียนและครูผู้สอนมากขึ้น โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีประสิทธิภาพสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านทดลองไม่แตกต่างกันแต่หลังการทดลองนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสุวรรณรัตน์ ณ เชียงใหม่ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการออกเสียงคำควบกล้ำหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการฝึกสูงกว่าก่อนได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ .01 สอดคล้องกับงานของสุภาณี ชูเกลี้ยง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามวิธีพาโนรามา เพื่อใช้สอนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า แบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามวิธีพาโนรามา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.47/83.33 ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความก่อนใช้และหลังใช้แบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนภายในกลุ่มทั้งกลุ่มเรียนเก่ง กลุ่มเรียนปานกลางและกลุ่มเรียนอ่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพัฒนาการทางการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังใช้แบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ทั้งกลุ่มเรียนเก่งและกลุ่มเรียนปานกลาง และกลุ่มเรียนอ่อน มีคะแนนเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทุกกลุ่มและสอดคล้องกับงานวิจัยของผกาดี ปัญญาวรรณศิริ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ร ล และพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว เพื่อใช้เสริมการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านก่อนและหลังใช้แบบฝึกของงานวิจัยของอารี รุ่งเรือง (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านโดยใช้กิจกรรมการอ่านประกอบแผนการสอน ในระยะหลังทดลองสูงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของกลุ่มทดลอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่ากลุ่มควบคุม อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

2.1 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจาก เอกสารหลักสูตร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ เพื่อนำมาใช้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และกิจกรรมการเรียนการสอน ได้มีการสอนแทรกเทคนิคที่หลากหลายให้กับผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินและสนุกสนานในการอ่าน

2.2 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการปรับปรุง แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการหาประสิทธิภาพทุกชุด ซึ่งได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านในใจอย่างครอบคลุมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2.3 ในการเริ่มต้นสอนแต่ละครั้งมีการทบทวนความรู้เดิม เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมให้สัมพันธ์กับความรู้ใหม่ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้นทุกครั้ง

2.4 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนเนื่องจากเนื้อหาเริ่มมาจากง่ายไปหายาก รวมทั้งการสะท้อนผลด้าน

การปฏิบัติ คือ การให้นักเรียนได้รู้ผลการทำแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ และการทดสอบย่อยประจำแผนในทันที จะทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้

3. ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ 3 อันดับได้แก่อันดับหนึ่งนักเรียนชอบการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ ($\bar{X}=4.6$, $S=0.66$) อันดับสอง การใช้แบบฝึกทักษะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการอ่านมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}=4.5$, $S=0.5$) และอันดับสามการใช้แบบฝึกทักษะมีประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=4.5$, $S=0.59$) และนักเรียนต้องการให้ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ ($\bar{X}=4.5$, $S=0.90$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุษา ชันแข็ง (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และงานวิจัยของณัฐกานต์ ซาติเพชร (2549 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยากโดยรวมในระดับมากที่สุด และใกล้เคียงกับงานวิจัยของพิพาภรณ์ กาพะสิน (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการประเมินความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการ นักเรียนกลุ่มทดลองเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

3.1 แบบฝึกทักษะการอ่านในใจที่ใช้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถ ในการอ่านของนักเรียนสูงขึ้นสังเกตได้จากคะแนนหลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก และแบบฝึกที่นักเรียนทำการฝึกนั้น เน้นให้นักเรียนฝึกกวาดสายตาในการอ่าน นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติจริง ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับเห็นด้วยมาก จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ และความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก จึงนับได้ว่าแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาทางการอ่านของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนที่จะนำแบบฝึกทักษะนี้ไปใช้ในการสอน ครูผู้สอนควรศึกษาเนื้อหาของแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ และคู่มือครูอย่างละเอียด เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ครูผู้สอนต้องใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เนื่องจากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับวิธีการอ่านที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อน
3. ครูผู้สอนต้องอธิบายและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการอ่านและวิธีการอ่าน เพื่อให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้ประสบผลสำเร็จในการอ่านในใจมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านในใจ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยวิธีการอ่านอื่น ๆ อีก เช่น การอ่านแบบเก็บรายละเอียด (Scanning) และ การอ่านแบบเก็บเฉพาะประเด็น (Skimming) เป็นต้น โดยเฉพาะ “แบบฝึกทักษะการอ่านในภาษาไทย โดยการหาความหมายของคำศัพท์จากบริบท”

2. ควรทำการวิจัยเพื่อสร้างเสริมกิจกรรมการอ่านที่ทำให้บทเรียนน่าสนใจและนักเรียนสนใจที่จะเรียนเรื่องการอ่านเพิ่มมากขึ้น

3. ควรทำการศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านในใจเพื่อใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544) ก. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

—————. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาคาร.

ทรงลักษณ์ แถวโรสง. (2541). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการอ่านในใจและการเขียนตามรูปแบบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อัดสำเนา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ผกาดี ปัญญารรรณศิริ. (2543). การสร้างแบบฝึกอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ร ล และพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว เพื่อใช้เสริมการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ออนไลน์). Available :

<http://www.onec.go.th/>

พิพาภรณ์ กาพะสิน. (2541). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความสำหรับ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. (ออนไลน์). Available : <http://www.onec.go.th/>

สนธิ ตั้งทวี. (2542). การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.

สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2539). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุภาณี ชูเกลี้ยง. (2542). การสร้างแบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามวิธีพาโนรามาเพื่อใช้สอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ออนไลน์). Available : <http://www.onec.go.th/>

สุวรรณรัตน์ ฌ เชียงใหม่. (2544). ผลการใช้แบบฝึกการอ่านคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มโรงเรียนหนองผึ่งท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่.(ออนไลน์). Available :

<http://www.onec.go.th/>

อุษา ชันแข็ง. (2545). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อารี รุ่งเรือง. (2545). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้กิจกรรมการอ่าน. (ออนไลน์). Available : <http://www.onec.go.th/>มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริม ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและ
ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

EFFECTS OF THE STORYTELLING INCORPORATED LESSON PLANS USED TO ENHANCE ENGLISH READING COMPREHENSION AND OPINIONS OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS

สุธรรม ตริวิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านชาด ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 21 คน โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีรูปแบบการวิจัยเป็นการทดลองกลุ่มเดียว ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดย E_1 / E_2 E.I. และใช้ค่า Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า

1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.11/74.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 70/70

2) ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.5276 หรือ ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ มีพัฒนาการสูงขึ้นร้อยละ 52.76

4) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: แผนการจัดการเรียนรู้ การเล่านิทาน การอ่านภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

The aims of this research were : 1) to study the efficiency of the storytelling incorporated lesson plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students to meet the criteria set of 70/70; 2) to compare the English reading comprehension achievement of Prathomsuksa 6 students learning through the storytelling incorporated lessons plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students; 3) to study the effectiveness index of the storytelling incorporated lessons plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students; and 4) to study the opinions of students towards learning through the storytelling incorporated lessons plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students. The sample group was one class of 21 Prathomsuksa 6 students studying in the second semester of the academic year 2009 at Chumchon Banzad School, Chumphon Buri District, Surin Province, Surin Educational Service Area Office 2. One Group Pretest-Posttest Design of experimental research was employed in this study. The instruments for this study were : 1) 5 storytelling incorporated lesson plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students; 2) an English reading comprehensive achievement test; 3) a questionnaire to measure the opinions of students concerning the storytelling incorporated lessons plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by E_1 / E_2 , E.I. and dependent samples t-test. The results of the research were as following:

1) The efficiency of the storytelling incorporated lesson plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students were 71.11/72.86 which was higher than the criterion set of 70/70.

2) The English reading comprehension achievement of students learning through the storytelling incorporated lessons plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students posttest mean scores were higher than the pretest mean scores with statistical significant difference at 0.01 level.

3) The effectiveness index of the storytelling incorporated lessons plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students was 0.5276 which means that the students reading achievement increased 52.76 %

4) The opinions of students concerning the storytelling incorporated lessons plans used to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students as a whole were at a high level.

Keyword(s): story, storytelling, reading comprehension

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบัน เป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้า ความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนด้านการศึกษา มีผลกระทบทั่วถึงกันอย่างรวดเร็ว บุคคลในสังคมต้องติดต่อ พบปะ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ภาษาอังกฤษในฐานะเป็น

ภาษาสากลจึงมีบทบาทอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อกัน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ ความก้าวหน้าทางวิทยาการชั้นสูงในด้านต่างๆ และถ่ายทอดวิทยาการต่างๆ แก่กัน ในด้านเศรษฐกิจภาษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเจรจาต่อรองด้านการค้าและการประกอบอาชีพ ในชีวิตประจำวันของเราก็มักจะมีภาษาอังกฤษเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ เช่น ชื่อสถานที่ สินค้า สิ่งของเครื่องใช้ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:1) ในด้านคุณภาพผู้เรียนนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นอกจากนี้แล้วหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยังมุ่งให้นักเรียนมีทักษะเบื้องต้นในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารทั้งทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน และได้กำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต.1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:20)

ในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ทุกคนจำเป็นต้องแสวงหาความรู้และติดตามข่าวสาร เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม การอ่านจึงเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถสนองความจำเป็นนี้ เพราะการอ่านเป็นกระบวนการที่สำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจ จินตนาการ ผ่อนคลายความเครียด และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด ทำให้เป็นคนมีความรู้กว้างไกล เป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ การเรียนรู้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงมีความจำเป็นและสำคัญสำหรับผู้อ่าน (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2542 :23) การที่จะให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการปรับปรุงในด้านการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ครูผู้สอนจะต้องสร้างผู้เรียนให้รักการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมที่เร้าความสนใจ และสนใจในการอ่าน พัฒนาการอ่านสนุกสนานเพลิดเพลินไม่ใช้เวลาอันเกินไป จัดกิจกรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และมุ่งไปสู่หนังสือและสื่อการอ่าน (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542 :110) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ต้องคำนึงถึงแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ซึ่งจะช่วยให้กิจกรรมนั้นน่าสนใจผู้เรียน ทำให้เกิดความกระตือรือร้น เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในทางที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง โดยให้เด็กมีส่วนร่วมตลอดทั้งกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียน เกิดความสนุกสนาน เกิดความภาคภูมิใจและรู้สึกว่าคุณเองมีความสามารถในการคิดและการตอบคำถาม (แมนวาส ขวาลิต, 2542 :23)

ในประเทศไทยได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการสอนภาษาโดยมีนิทานเป็นองค์ประกอบ พอสรุปได้ว่า นิทานเป็นสื่อที่ทำให้เกิดประสิทธิผลทางการเรียนอย่างดียิ่ง เพราะนิทานเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการสื่อสาร นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนและมีความสนใจใน การเรียนสูงขึ้น มีความชื่นชอบและเพลิดเพลินกับกิจกรรมการเรียนรู้ให้การตอบสนองและร่วมกิจกรรมทางภาษา นิทานเป็นสื่อที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน ส่งผลให้นักเรียนได้รับความเพลิดเพลิน ได้ข้อคิด และได้ความรู้ที่คงทน เพราะนิทานส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยเนื้อเรื่องหรือเรื่องราวที่น่าสนใจชวนให้ติดตาม ค้นคว้า ซึ่งนักเรียนสามารถติดตามเรื่องราวได้ด้วยการฟังการเล่านิทานหรือการอ่าน ตามที่ไรท์

(Wright, 1995:6) ซาโรและซาลาเบอร์นี (Zaro & Salaberni, 1995:2) ลิโวและไรทซ์ (Livo & Rietz, 1986 :7) ได้กล่าวไว้

แต่จากสภาพการณ์ปัจจุบัน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านชาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 29.41 (โรงเรียนชุมชนบ้านชาด. 2550:19) และจากผลการสอบปลายปีการศึกษา 2550 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59 (โรงเรียนชุมชนบ้านชาด. 2550:65) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนางานวิชาการ และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน จากการศึกษาสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำนั้นพบว่า ทักษะการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ ทั้งความสามารถในการอ่านและการทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน อ่านเรื่องแล้วไม่สามารถลำดับเหตุการณ์ คาดการณ์ล่วงหน้าและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาการอ่านโดยการนำนิทานมาใช้ในการกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน เพราะจากการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนในวัยที่ทำการสอนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบนิทาน การนำนิทานมาใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เป็นการกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนอยากอ่าน และติดตามเรื่องราว ผู้วิจัยเชื่อว่านักเรียนจะเรียนได้ดีในสิ่งที่ตนชอบ และสนใจ จึงทำวิจัยเรื่อง ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แผนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการโดย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการพัฒนาใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design ดังในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 รูปแบบการทดลอง

Group	Pre-test	Treatment	Post-test
R	O1	T	O2

R แทน กลุ่มตัวอย่าง O1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง
O2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง T แทน วิธีการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อทดลองเครื่องมือโดยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

1. จัดปฐมนิเทศก่อนทำการทดลอง เพื่อจะได้รับคำชี้แจงและอธิบายเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการเรียน บทบาทของนักเรียน และจุดประสงค์ของการเรียน และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้
 2. ให้นักเรียนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านก่อนเรียน (Pre-test) ของนักเรียนทั้งหมด 21 คน โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อที่จะได้นำผลของคะแนนที่ได้เปรียบเทียบกับผลของคะแนนทดสอบหลังเรียน โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง ซึ่งไม่ใช่เวลาของการเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 3. ทำการทดลองสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน แผนละ 3 คาบ ๆ ละ 60 นาที
 4. เมื่อทำการทดลองสอนรวมทั้งสิ้น จำนวน 5 แผน แล้วจึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังเรียน(post-test) ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน โดยที่ผู้วิจัยได้สลับลำดับข้อและตัวเลือกของแบบทดสอบ
 5. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านชาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2
 6. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และคะแนนจากแบบ สอบถามความคิดเห็น มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีทางสถิติ เพื่อที่จะทำการตรวจสอบสมมติฐานต่อไป
- การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือโครคอมพิวเตอร์ โปรแกรม Excel โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้
1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 โดยใช้สูตร E_1/E_2
 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สูตร Dependent Samples t-test (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 325 – 326)
 3. วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - 4 . วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.11/74.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.5276 หรือผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้น ร้อยละ 52.76
4. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลและสรุปผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.11/74.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 70/70 สอดคล้องกับงานวิจัยของมนวิภา เสนียวงศ์ ณ อยุธยา (2545 : บทคัดย่อ) อุมารณ ทองเสมอ (2548: บทคัดย่อ) และสุภัทสร วัชรคุปต์ (2543) ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลต่อไปนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการการพัฒนาตามขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม โดยการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา สารการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารตำรา และเอกสารงานวิจัยของนักการศึกษาอีกหลายท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านซึ่งแต่ละท่านได้ให้ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ในการแก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้สมบูรณ์ขึ้น อีกทั้งยังผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ยังมีการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการเรียนโดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำผลจากการทดลองไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ทดลองสอนจริง

1.2. การเรียนการสอนจากแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษในทุกขั้นตอน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น

2. ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลต่อไปนี้

2.1 นิทานที่นำมาประกอบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกนิทานที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน เนื้อหาของนิทานไม่สั้นหรือยาวเกินไป มีโครงเรื่องและภาษาที่ไม่ซับซ้อน เนื้อเรื่องและเนื้อหาทางภาษาเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และเป็นนิทานที่ผู้วิจัยชื่นชอบ จึงช่วยให้การเล่านิทานมีชีวิตชีวา น่าสนใจ นักเรียนจึงเรียนรู้ภาษาได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเบเคอร์ (Baker, 1993 : 26) และไรท์ (Wright, 1999:18) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลือกนิทานไว้

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และในส่วนของขั้นนำเข้าสู่บทเรียนในทุกแผน ครูผู้สอนได้แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ ส่งผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2549:59) ที่กล่าวถึง ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีว่า ควรกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้ชัดเจน ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติอย่างไร หรือด้านใด อันส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.5276 หรือ ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่าน ภาษาอังกฤษสูงขึ้น ร้อยละ 52.76 ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลต่อไปนี้

3.1 การเล่านิทานช่วยให้เกิดการเรียนรู้คำศัพท์ และมีความคงทนในการจำ การเรียนภาษาจากการเล่านิทานช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคำศัพท์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยลักษณะของนิทานและการเล่านิทานส่วนมากจะมีการซ้ำคำซ้ำประโยคมากกว่าหนึ่งครั้ง ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ภาษาใหม่ และเกิดความคงทนในการจำคำศัพท์ใหม่และภาษาใหม่ จึงทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2 กิจกรรมการเล่านิทานที่ผู้วิจัยนำเสนอในแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี 3 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับการเสนอขั้นตอนการเล่านิทานของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ วิไล มาศจรัส (2539:177) ดวงฤดี ดาราไตร (2543:40) และไรท์ (Wright, 1995:13-23) แต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนเป็นอย่างดี ดังนี้

3.2.1 ขั้นก่อนการเล่าเรื่อง (Before the Story) ในขั้นนี้ ครูเตรียมความพร้อมนักเรียนด้วยการจัดที่นั่งสำหรับฟังนิทานให้นักเรียนรู้สึกสบายและได้พักผ่อน แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน แจ้งจุดประสงค์ของการเรียน หลังจากนั้นให้นักเรียนดูภาพพลิกนิทาน อภิปรายเกี่ยวกับภาพ ชื่อเรื่อง ตัวละคร มีการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในเรื่องที่ครูกำลังจะเล่า เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของนักเรียน กับนิทานที่กำลังจะฟัง และคาดเดาว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรในนิทาน และติดตามต่อไปว่าเรื่องราวจะจบลงอย่างไร ตรงกับที่คิดไว้หรือไม่ นอกจากนี้แล้วในขั้นนี้ ยังมีการนำเสนอคำศัพท์ ประโยค และสำนวนภาษาที่มีในนิทาน และอธิบายไวยากรณ์ที่ใช้ในนิทานเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวมากยิ่งขึ้น

3.2.2 ขั้นการเล่าเรื่อง (During the Story) ในขั้นนี้ ครูควรจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่านิทาน มีการหยุดให้ซักถาม ทำนายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อไป ใช้ภาษาร่างกายและท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง สบตาผู้ฟัง ขณะเล่าเรื่อง เล่าเรื่องช้า ๆ ให้เวลาแก่ผู้ฟังในการซึมซับภาษา ครูเล่านิทานทีละตอน ในแต่ละตอนนั้น ครูเปิดโอกาสทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจและความคิดของนักเรียนในเรื่องที่กำลังฟัง เช่น กิจกรรมตอบคำถาม กิจกรรมตั้งคำถาม กิจกรรมการคาดเดาหรือการทำนาย กิจกรรมเล่าเรื่องและแสดงประกอบการเล่าเรื่อง

3.2.3 ขั้นหลังการเล่าเรื่อง (After the Story) กิจกรรมหลังการเล่าเรื่อง เป็นกิจกรรมประมวลผลความรู้และประสบการณ์การทางด้านภาษาอังกฤษทั้งหมดในนิทานมาใช้ในการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมโยงเส้นคำที่มี

ความหมายใกล้เคียงกันและโยงเส้นคำที่มีความหมายตรงกันข้าม กิจกรรมลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง กิจกรรมเลือกคำในกล่องสี่เหลี่ยมไปเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง กิจกรรมคำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงตัวละครใด กิจกรรมแก้ไขคำให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่อง กิจกรรมเขียนเรื่องขึ้นใหม่โดยใช้สำนวนภาษาของนักเรียนเอง กิจกรรมสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง กิจกรรมพูดอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร กิจกรรมการแข่งขันการเขียนกริยา 3 ช่อง และทำแบบทดสอบหลังเรียน

4. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอรชร วงศ์ษา (2548:บทคัดย่อ) มนวิภา เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2545 : บทคัดย่อ) และ ศรีอุษา สิงขพา (2548:บทคัดย่อ) เนื่องจาก

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 5 แผน ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถและระดับสติปัญญาของนักเรียน แต่ละแผนมีกิจกรรมที่คล้าย ๆ กัน คือ มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ที่ท้าทายความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาได้ดี เพลิดเพลิน และไม่เบื่อหน่าย

4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาต่างประเทศ นิทานมักเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจฟังและการเล่านิทานก็เป็นกิจกรรมที่ให้ความบันเทิง และได้เรียนรู้ภาษาโดยไม่รู้ตัว ธรรมชาติของเด็กส่วนใหญ่ชอบฟังและอ่านนิทานอยู่แล้ว จึงทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ควรนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนี้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งผลการศึกษาวิจัยชี้ชัดว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษนี้ทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจของผู้เรียนด้วย เพื่อผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง และประสบความสำเร็จในที่สุด

1.3 ในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษไปใช้ ผู้วิจัยควรศึกษาขั้นตอนและแผนจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจ ควรมีการเตรียมสื่ออุปกรณ์ตามที่กำหนดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ เพื่อประสิทธิผลของการนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีนิทานเป็นองค์ประกอบเพื่อพัฒนาทักษะอื่น ๆ อีกด้วย ในแต่ละระดับชั้น

2.2 ควรศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ และเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ

2.3 ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรสนับสนุน งบประมาณ

ในการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีนิทานเป็นองค์ประกอบเพื่อเป็นขวัญกำลังใจสำหรับครู

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545 ก). **คู่มือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

----- (2545 ข). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ การศาสนา

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). **การเล่านิทาน**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ดวงฤดี ดาราไตร. (2543). **การใช้กิจกรรมการฟังเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ภาษาอังกฤษของ**

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ

ในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พิมพ์ประไพ รัชวงศ์. (2542). **การใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับ นักเรียนชั้น**

ประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์, มข. สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มนวิภา เสนีย์วงศ์. (2545). **การพัฒนาบทเรียนนิทานเพื่อเพิ่มความสามารถด้านการเขียน ภาษาอังกฤษ ของ**

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน วิทยาลัย. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย

ศิลปากร. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

แมนมาส ขวลิต. (2545). **แนวทางการส่งเสริมการอ่าน**. กรุงเทพฯ : เจริญธรรม.

โรงเรียนชุมชนบ้านหาด. (2551). **รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2550**. สุรินทร์: ยินดี.

วิไล มาศจรัส. (2539). **เทคนิคการเขียน การเล่านิทานสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: มิติใหม่.

ศรีอุษา สิงขพา. (2548). **การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่อง นิทานภูลึงกาและศึกษา ผลสัมฤทธิ์และ**

เจตคติของนักเรียนที่มีต่อแบบส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. 11

เม.ย. 2550, จาก www.kruthacheen.com/index.php.

สุจิตรา ศาสตรวาท. (2541). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น**

ประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่ใช้การสอนแบบสื่อสาร โดยมีนิทานเป็นองค์ประกอบ. วิทยานิพนธ์

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2538). **“การอ่านจับใจความ. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการอ่าน ภาษาไทย. นนทบุรี:**

สาขาวิชาศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธราช.

สุภัทสร วัชรคุปต์. (2543). **ชุดการสอนอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้นิทานสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่**

3. วิทยานิพนธ์สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). **19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ**. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

อรชร วงศ์ษา. (2548). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ)**

โดยใช้นิทานพื้นบ้านอีสานเป็นสื่อ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) 11 เมษายน

2550, จาก www.kruthacheen.com/index.php.

- อุมาภรณ์ ทองเสมอ. (2548). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานและรูปภาพสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราช
ภัฏภูเก็ต.
- อุไรวรรณ ปราบริปู. (2543). การใช้บทเรียนนิทานภาษาอังกฤษที่มีนิทานเป็นองค์ประกอบกับ ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและพัฒนาการทางการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Baker, T. & Kennedy, B. (1993). **Writing Synthesis Multicultural Approach to Writing.** Haper Collins
College.
- Wright, A. (1995). **Storytelling with Children.** Oxford University Press.
- Zaro, J. & Salaberni, S. (1995). **Storytelling.** Oxford: Heinemann Publishers Ltd.,
- Livo, N. J. & Sandra A. R. (1986). **Storytelling Process and Practice.** Colorado: Libraries.

การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

LEARNING PACKAGE DEVELOPMENT FOR HEALTH EDUCATION SYSTEMS COURSE BY USING TAI
TECHNIQUE FOR MATHAYOMSUKSA 5 STUDENTS

โกสุม ประสงค์ทรัพย์ รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปะคำพิทยาคม อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ซึ่งมีค่าความยากง่ายตั้งแต่ .50 - .80 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .20 - .73 และค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .9375 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ ค่า E_1 / E_2 และ t -test Dependent ผลการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.58/83.92
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : บทเรียนสำเร็จรูป, เทคนิค TAI

ABSTRACT

The objective of this research were :1) to develop the learning package for the Health Education Systems course by using TAI technique for Mathayomsuksa 5 students based on the criteria set at 80/80, 2) to compare the students' learning achievement before and after learning through the learning package, and 3) to study the satisfaction of those students towards the learning package. The samples, obtained by purposive sampling were 30 Mathayomsuksa 5 students semester 2 of 2010 academic year from Pakhampittayakhom School, under Mathayomsuksa Educational Service Area Office 32. The research instruments included : the

learning package, the lesson plans for using with the learning package, the achievement test made by the researcher with the difficulty indices ranged from .50 to .80, the discrimination indices ranged from .20 to .73, and the reliability value of .9375, and the questionnaire asking for the students' satisfaction toward the learning package. The statistics used to analyze the collected data were percentage, means, and standard deviation, and the hypotheses were tested by using E_1/E_2 and t-test (Dependent Samples). The research results were as follows :

1. The efficiency of learning package in on the Health Education Systems course for Mathayomsuksa 5 students had an efficiency of 86.58/83.92 which was higher than the set criteria 80/80.
2. The learning achievement of students after learning through the learning package was higher then before learning with .01 statistical significant efficiency at .01 level.
3. The students were satisfied with the learning package on the Health Education Systems course for Mathayomsuksa 5 students at a high level.

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ มีจุดประสงค์ของการสอน คือ ให้นักเรียนมีความรู้ด้านสุขภาพ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาสุขศึกษามากกว่าเดิม เช่น การเรียนรู้เรื่องระบบต่าง ๆ ในร่างกาย นักเรียนมีความรู้และสามารถอธิบายได้ว่า ระบบต่าง ๆ ในร่างกายมีความสำคัญอย่างไร พฤติกรรมใดบ้างที่ส่งผลเสียต่อระบบต่าง ๆ เหล่านั้น ให้นักเรียนมีความรู้ทัศนคติด้านสุขภาพ หมายถึง การที่นักเรียนมีทัศนคติหรือปฏิบัติในด้านความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องสุขภาพดีขึ้นกว่าเดิม และการปฏิบัติทางด้านสุขภาพ หมายถึง การที่นักเรียนได้กระทำหรือมีความสามารถในเชิงปฏิบัติในเรื่องสุขภาพอย่างถูกต้องเหมาะสมกว่าเดิม ทั้งนี้ควรเน้นสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับบุคคลในด้านสุขภาพโดยมุ่งที่จะช่วยดูแล และส่งเสริมบุคคลให้มีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคมโดยที่บุคคลนั้นจะต้องใช้ความรู้ ความพยายาม และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งการมีสุขภาพที่ดี (ศรีสุตา อนันต์เพชร. 2548 : 2) การสอนสุขศึกษาที่ดีมีอยู่หลายวิธี ควรจัดกิจกรรมการสอนให้ตอบสนองความสนใจและความต้องการของนักเรียน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ดีและสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นสำคัญ การที่นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ ตรงตามหลักการของวิชานั้น จะช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ ในที่สุดจะมีสุขปฏิบัติในทางที่ดีอันเป็นแนวทางไปสู่สุขภาพที่ดีได้ (สุชาติ โสมประยูร และเอมอชรา วัฒนบุรณนท์. 2543: 15) การสอนสุขศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญในการพัฒนาประชากรโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การป้องกัน ส่งเสริมพัฒนาพัฒนาและการบริหารจัดการชีวิต เพื่อดำรงสุขภาพที่ดี อันเป็นรากฐานสำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตที่สมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณซึ่งเป็นองค์ประกอบในการมีสภาวะทางสุขภาพที่สมบูรณ์ เน้นจากคุณภาพของประชากรเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการวัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศ (สมน คณานิตย์. 2549 : 37)

การจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของผู้วิจัย พบว่าการจัดการเรียนการสอนประสบปัญหาหลายอย่าง เช่น เนื้อหาวิชาสุขศึกษามากเกินไป บางเนื้อหาข้งยากซับซ้อนจึงทำให้บรรยากาศการเรียนการสอน ไม่น่าสนใจ เรื่องเกี่ยวกับระบบต่าง ๆ ในร่างกายเป็นเนื้อหาที่ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ จึงเกิดการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผล ทำให้การจัดกิจกรรมต้องลดขั้นตอนลงเพื่อให้ทันเวลา สื่อ และอุปกรณ์ประกอบ การเรียนการสอนมีราคาแพงและซำรุดง่าย ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนปะคำพิทยาคม คະແນ

เฉลี่ยของนักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่าควรมีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน (โรงเรียนปะคำพิทยาคม. 2552 : 10)

บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องคอยเรียนไปพร้อม ๆ กัน สามารถสนองความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี ผู้ที่เรียนเก่งเรียนได้เร็วก็สามารถเรียนบทเรียนให้จบก่อนได้ ส่วนผู้ที่เรียนช้าก็เรียนไปตามความสามารถและความต้องการได้โดยที่บรรลุเป้าหมายของการสอนได้เหมือนกันโดยนักเรียนจะเรียนที่ใดเมื่อใดก็ได้ นักเรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดกำลังใจในการเรียน เพราะเรียนไปตามลำดับความยากง่าย และทราบคำตอบที่ทำได้ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2549 : 117) ในการจัดการเรียนรู้ที่ดีมีส่วนเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเน้นให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ได้เรียนรู้ร่วมกัน เกิดความร่วมมือ ความรับผิดชอบ มีการช่วยเหลือกันมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่น (สิริพร ทิพย์คง. 2545 : 151) วิธีสอนดังกล่าวคือการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเหลือเพื่อน (TAI) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และการสอนรายบุคคล (Individualized Instruction) เข้าด้วยกันซึ่งจะส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการกำหนดให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน คือ นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะช่วยเหลือกันในขณะที่ทำงานมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนที่เรียนอ่อนจะพยายามช่วยเหลือตนเองโดยการใช้เวลาศึกษาเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญมากยิ่งขึ้น ส่วนนักเรียนที่เรียนเก่งก็พยายามช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม โดยการอธิบายให้เพื่อนเข้าใจ สำหรับครูจะช่วยเหลือสนับสนุนร่วมอภิปรายปัญหากับนักเรียนมากขึ้นทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (ทิศนา แคมมณี. 2552 : 5)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง กระบวนการสร้างเสริมและดำรงประสิทธิภาพการทำงานของระบบย่อยอาหาร ระบบขับถ่าย ระบบหายใจ และระบบไหลเวียนโลหิต เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละคน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนที่มีความแตกต่างจะได้รับการดูแลจากครูและเพื่อน นักเรียนที่เรียนอ่อนจะได้รับการดูแลจากนักเรียนที่เรียนเก่ง ส่วนนักเรียนที่เรียนเก่งจะได้รับการพัฒนาด้านกระบวนการกลุ่ม การเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกลุ่มโรงเรียนกลุ่มมัธยมศึกษาอำเภอปะคำ โรงเรียนปะคำพิทยาคม จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนไทยเจริญวิทยา และโรงเรียนปะคำพิทยาคม อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 90 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปะคำพิทยาคม อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปวิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI

2.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปวิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2553 ถึง เดือน ธันวาคม 2553 จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวม 4 ชั่วโมง ไม่นับรวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปะคำพิทยาคม อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 โดยใช้แบบทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

1. ขั้นตอนเตรียมการ ได้เตรียมนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยทำการปฐมนิเทศ ซึ่งเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

2. ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้เวลาในการทดลองรวม 4 ชั่วโมง ในระหว่างเรียนให้นักเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรมตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งเก็บคะแนนการทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียนไว้

3. เมื่อนักเรียนเรียนจบเนื้อหาทั้งหมดแล้ว ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนแต่สลับข้อและข้อคำถาม

4. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผลการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของ บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80 ด้วยค่าประสิทธิภาพกระบวนการ/ผลลัพธ์ (E_1/E_2)

2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย บทเรียนสำเร็จรูป วิชา สุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ค่า t-test Dependent
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วย บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.58/83.92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปวิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับการสอนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.58/83.92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้จะเนื่องมาจากบทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือมีการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ทฤษฎี หลักการ รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา อีกทั้งยังได้มีการศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา และจิตวิทยาการศึกษา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบ และเหมาะสมกับสภาพเนื้อหาของการจัดการเรียนรู้ มีกระบวนการสร้างอย่างมีขั้นตอน เป็นระบบ โดยได้รับการตรวจสอบแก้ไข ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างดี เพื่อปรับปรุงแบบบทเรียนสำเร็จรูปให้ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้อง ทั้งด้านภาษา เนื้อหา และเวลา อีกทั้งผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพภาพของเครื่องมือ โดยการหาประสิทธิภาพเป็นรายบุคคล การหาประสิทธิภาพเป็นกลุ่ม และการหาประสิทธิภาพภาคสนาม ซึ่งจากการที่ได้นำแบบฝึกทักษะไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียน ทำให้ทราบข้อบกพร่องของบทเรียนสำเร็จรูป แล้วนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ และได้นำไปทดลองใช้ จัดกิจกรรมจริง ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการของ สุชาติ โสมประยูร และเอมอชรา วัฒนบุรณนท์ (2543 : 15) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นการตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ดีและสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นสำคัญ การที่นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้วิชาสุขศึกษา ตรงตามหลักการของวิชานั้นจะช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะในที่สุดจะมีสุขปฏิบัติในทางที่ดีอันเป็นแนวทางไปสู่สุขภาพที่ดีได้ อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในบทเรียนแต่ละบทเรียนด้วยตนเอง โดยเริ่มจากเนื้อหาที่ง่าย ๆ ไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้นไปตามลำดับ เป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นโดยกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า ผู้เรียนสามารถค้นคว้า และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ (ถวัลย์ มาศจรัส และคนอื่น

๑. 2546 : 17) และหลักการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TAI เป็นหลักการสอนที่ต้องการพัฒนาความรู้ให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียน (สิริพร ทิพย์คง. 2545 : 170-171) ซึ่งสอดคล้องกับ อุบลรัตน์ วรรณูปถัมภ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง โรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 88.78/83.11 และสมเกียรติ ปานวิไล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 81.04 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์คะแนนผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ และพบว่าจำนวนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 95 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนปะคำพิทยาคม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเชื่อมั่นได้ ร้อยละ 99 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค TAI เหมาะสมสำหรับให้นักเรียนแต่ละคนพัฒนาความสามารถหรืออัตราเร็วในการเรียนรู้ อัตราเร็วในการทำงาน ในขณะที่เดียวกันก็ฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ ให้อะลุอยู่เสมอกับเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มด้วยสมาชิกแต่ละคนต้องดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อทำให้งานกลุ่มก้าวหน้าหรือประสบผลสำเร็จ จะทำให้สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันเป็นอย่างดีที่สุด ช่วยกันเรียนไม่ว่าจะเรียนเก่งหรือเรียนอ่อนก็ตามเป็นการฝึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้ทั้งด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม ฝึกการมีน้ำใจช่วยเหลือกันมีเมตตากรุณาต่อเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า (ทศนา แหมมณี. 2548 : 267-268) การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และยังผ่านการประเมินตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้ใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนและพัฒนานักเรียนได้เป็นอย่างดี โดยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละคน มีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งคำนึงถึงความแตกต่าง ของนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนที่มีความแตกต่างจะได้รับการดูแลจากครูและเพื่อน นักเรียนที่เรียนอ่อนจะได้รับการดูแลจากนักเรียนที่เรียนเก่ง ส่วนนักเรียนที่เรียนเก่งจะได้รับการพัฒนาด้านกระบวนการกลุ่ม การเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างปรากฏ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมร สีหาโมก (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ รายงานพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับ สรรวจ ประดับศรี (2547 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ทนตสุขภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รายงานพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ เกลนนี (Glenn. 1996 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยแบบกรณีศึกษา โดยวิธีการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือในวิชาศิลปะ กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีแนวโน้มจะไม่ประสบความสำเร็จด้านการเรียน ระดับพฤติกรรม ทศนคติที่ดีต่อการเรียนและทักษะทางสังคมของนักเรียนกลุ่มนี้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนปะคำพิทยาคม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ปรากฏว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละคน มีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนที่มีความแตกต่างจะได้รับการดูแลจากครูและเพื่อน นักเรียนที่เรียนอ่อนจะได้รับการดูแลจากนักเรียนที่เรียนเก่ง ส่วนนักเรียนที่เรียนเก่งจะได้รับการพัฒนาด้านกระบวนการกลุ่ม การเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว และเมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนจนสำเร็จตามความมุ่งหมาย ประกอบกับการออกแบบรูปเล่มที่มีขนาดรูปเล่ม กะทัดรัดเหมาะสม มีภาพประกอบน่าสนใจ ก็จะทำให้มีความสุข ความพึงพอใจในการเรียนผลที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ แมคเคลแลนด์ (David Mc Clelland) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2540 : 141-144) คือ ต้องการสัมฤทธิ์ผล เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศตามมาตรฐานเป็นแรงขับไปสู่ความเป็นเลิศ ความต้องการสัมพันธ์ เป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพ และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น และความต้องการอำนาจ เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่นมีอิทธิพลต่อผู้อื่น และต้องการควบคุมผู้อื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดความพึงพอใจของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ และสิ่งที่จะกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ จึงต้องคำนึงถึงความพอใจ ในการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้เองบทเรียนสำเร็จรูป จึงเป็นสื่อวัตกรรมการเรียนรู้อย่างดีเยี่ยมที่เป็นตัวช่วยในการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และนักเรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สำราญ ประดับศรี (2547 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เรื่อง ทันตสุขภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ พิษณุ ชินชนะ (2547 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้ เรื่องโรคไม่ติดต่อ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมะลิวัลย์ ชาวอุบล (2548 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง โรคติดต่อในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. บทเรียนสำเร็จรูปควรมีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และจัดลำดับเนื้อหากิจกรรมให้ต่อเนื่องจากง่ายไปหายาก เพื่อให้ นักเรียนอ่านต่อไป คิดไปและสรุปความรู้ด้วยตนเอง
2. การนำบทเรียนสำเร็จรูปไปใช้ ควรศึกษาให้เข้าใจชัดเจน และนักเรียนต้องอ่านคำแนะนำให้เข้าใจ พร้อมทั้งปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และก่อนเริ่มใช้บทเรียนควรคว่ำย่าในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัยในการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป
3. การให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง จากการสังเกตพบว่านักเรียนมีความพอใจ สนุกสนาน มีความเป็นอิสระในการเรียนตามความสามารถของแต่ละบุคคล จึงควรส่งเสริมใช้สื่อการเรียนในลักษณะนี้ให้แพร่หลายขึ้น
4. ครูควรชี้แนะให้นักเรียนได้เข้าใจวิธีการเรียนแบบ TAI ให้ละเอียดก่อนที่จะทำกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนจะได้เข้าใจแนวปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนหลังจากการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป วิชาสุขศึกษา เรื่องระบบต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เช่น เจตคติ ความสนใจ ความคงทนในการเรียนรู้
2. ควรนำรูปแบบการสอนแบบ TAI ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเนื้อหาอื่น ๆ หรือรายวิชาอื่น ๆ เพราะเป็นวิธีการสอนที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- ทศนา แคมมณี. (2544). การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป 14 วิธีสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิษณุ ชินชนะ. (2547). การพัฒนาแผนการเรียนรู้ เรื่องโรคไม่ติดต่อ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2540). ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- โรงเรียนปะคำพิทยาคม. (2552). รายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสุขศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552. บุรีรัมย์ : ปะคำพิทยาคม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2544). การพัฒนาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบัติ การจนารักพงษ์. (2547). 29 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนแบบร่วมมือ. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.
- สำรวจ ประดับศรี. (2547). การพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เรื่อง ทนต สุขภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). หลักสูตรการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สุชาติ โสมประยูร และเอมอัสมา วัฒนบุรานนท์. (2543). การสอนสุขศึกษา. กรุงเทพฯ : เอมีเทรดดิ้ง.
- สุมน คณานิธิย์. (2549). ครูสุขศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพฯ : สุพีเรียพรีนติ้งเฮาส์.
- Glenn , A.V. (1996). **A Case Study of Artitu Using Cooperative Learning Techniques in Two High School Langrage Arts Class.** (CD-ROM). Doctoral Dissertation. Western Michigan University. 1996. Available : Proquest File: Dissertation AbstractIndies1997-1999.

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

A COMPUTER ASSISTED INSTRUCTION LESSONS DEVELOPMENT ENTITLED “BUDDHISM DHARMA
PRINCIPLES IN PEACEFULLY LIVING TOGETHER” FOR MATTHAYOMSUKSA 2 STUDENTS

อริยาพร ขำวงศ์ อาจารย์ ดร.สุรัชย์ ปิยาณุกุล
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม กลุ่มทดลองในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 1 ห้องเรียน 41 คน ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่มีความตรงเชิงเนื้อหา ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.60-1.00 มีค่าความยากง่ายระหว่าง .40 -.72 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.30-0.90 (3) แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ การหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยนำคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนมาหาค่าเฉลี่ย แล้วนำคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนมาหาค่าร้อยละ จากคะแนนเต็มทั้งหมด เป็นค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1) จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนทุกคนมาหาค่าร้อยละจากคะแนนเต็มทั้งหมด เป็นค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) แล้วเปรียบเทียบอัตราส่วน (E_1 / E_2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยนำกระดาษคำตอบของนักเรียนที่ทำแบบทดสอบทั้งก่อนและหลังเรียนมาตรวจให้คะแนน บันทึกผลการสอบของนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนจากนั้นทดสอบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยสถิติทดสอบแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-test for Dependent Samples) จากนั้นแปลความหมายของผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้ค่า t (One Sample t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 84.56/84.35 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา จำนวนนักเรียนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 12.56 และจำนวนนักเรียนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.44 รวม นักเรียนที่มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 96.83

คำสำคัญ: บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน , หลักธรรม, การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to develop the computer assisted instruction lessons entitled "Buddhism Dharma principles in peacefully living together" for Matthayomsuksa 2 students at Nangrongpittayakom School with the standard criteria set at 80/80, 2) to compare the students learning achievement before and after learning with the computer lessons, and 3) to study the satisfaction of the students towards the computer lessons entitled "Buddhism Dharma Principles in peacefully living together". The samples were 41 Matthayomsuksa 2/2 students studying at Nangrongpittayakom School under Buriram Educational Service Area Office 3. The duration of the experiment was 12 hours. The instruments were (1) the computer assisted instruction lessons entitled "Buddhism Dharma Principles in peacefully living together" Buddhism Dharma Principles in peacefully living together "for Matthayomsuksa 2 students with the efficiency 80/80, (2) a 30-item 4 multiple-choice achievement test with its validity value from 0.61 to 1.00, the difficulty value between 0.40-0.72 and the discrimination value between 0.30-0.90, and (3) a 10-item of 5-rating scale satisfaction questionnaires. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, E_1/E_2 , dependent samples t-test and One Sample t-test. The findings were as follows:

1. The computer assisted instruction lessons entitled "Buddhism Dharma principles in peacefully living together" for Matthayomsuksa 2 students had an efficiency of 84.56/84.35 which was higher than the standard criteria set at 80/80. .

2. Matthayomsuksa 2 students who learned by computer assisted instruction lessons entitled "Buddhism Dharma principles in peacefully living together" after learning had higher achievement than before learning at the .05 level of statistical significance.

3. Matthayomsuksa 2 students were satisfied toward the computer assisted instruction lessons entitled "Buddhism Dharma principles in peacefully living together" at "high" levels (12.56%), at "highest" levels (87.44%), and as a whole were at "highest" levels.

Keywords: Computer Assisted Instruction Lessons, Dharma Principles, Peacefully Living Together

บทนำ

การศึกษาเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข ซึ่งการใช้สื่อการเรียนมาช่วยในการสอนนั้นทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น(วิทิต ศรีจอมแปง, 2527, 66)การออกแบบการสื่อสารให้เด็กนักเรียนให้ได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างเต็มที่นั้นจึงต้องมีการออกแบบและเลือกสื่อที่จะใช้ในการสอนให้ตอบสนองความพึงพอใจของเด็ก ปัญหาในด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2539, 18) พบว่าครูผู้สอนขาดสื่อที่สนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ขาดสื่อที่นักเรียนปฏิบัติ และเป็นผู้ใช้ ปัญหาด้านการเรียนการสอน ครูผู้สอนทั่วไปยังนิยมใช้วิธีการสอนแบบยัดครูเป็นสำคัญ เน้นบทบาทของครูผู้สอนโดยไม่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ไม่มีโอกาสที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2539, 39) ส่งผลให้ไม่เกิดการเรียนรู้ และการเรียนการสอนไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่าที่ควรจากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนางรอง พัทธาคม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ คิดคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2549 ร้อยละ 44.38 ปีการศึกษา 2550 ร้อยละ 43.38 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2551, 13) จะเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ของ การเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มาจากการที่หนังสือเรียนเนื้อหาไม่สอดคล้องกับการประเมินระดับชาติ ขาดสื่อการสอนที่จูงใจ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงต้องหาวิธีการที่จะนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับการประเมินและวิธีการสอนที่จูงใจให้เกิดความสนใจอยากเรียนรู้เพื่อช่วยเสริมประสบการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ มีความสามารถในการตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ทันที เป็นการเสริมแรงให้กับผู้เรียน ซึ่งบทเรียนจะมีทั้งตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบ ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน กิตาณันท์ มลิตทอง (2540, 227-229) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุศรา เกศทอง (2546,58), หัตยา เข้มเพชร (2548, 69) ที่นำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแล้วพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนปกติ และพระประกาศ ตรงกรณ์ (2546, 109) ที่เปรียบเทียบการเรียนโดยวิธีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและวิธีใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนโดยวิธีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ยังมีคุณสมบัติที่ทำให้ผู้เรียน เรียนได้ตามความสามารถของตนเอง และพัฒนาผลการเรียนตามความสามารถของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่เรียนอ่อนสามารถเรียนเสริมจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ สามารถแสดงผลย้อนกลับดังที่ อำพล สงวนศิริธรรม (2538, 37) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับการนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เข้ามาใช้ในการสอนจะเป็นการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่เรียนอ่อนได้มาก

จากข้อดีดังกล่าวของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนเห็นว่าการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีประสิทธิภาพมาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนเรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 น่าจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนวิชาพระพุทธศาสนามากขึ้น พร้อมกันนี้นักเรียนสามารถเรียนได้อย่างมีความสุข ไม่เบื่อหน่ายการเรียน เกิดแรงจูงใจในการเรียน สามารถเรียนรู้ได้ตามความพึงพอใจของตนเองซึ่งเป็นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองต่อผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติของ พระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน นางรองพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียน
3. นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีรายละเอียดการดำเนินการโดยสังเขปดังนี้ประชากรที่ใช้เป็น กลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 อำเภอ นางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 1 ห้องเรียน 41 คน

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเนื้อหา เกี่ยวกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้

1. ทิศ 6 (จำนวน 1 ชั่วโมง)
2. โอวาท 3 (จำนวน 1 ชั่วโมง)
3. เบญจศีล – เบญจธรรม (จำนวน 1 ชั่วโมง)
4. ทิри – โอตตปปะ (ธรรมคัมภีร์ครองโลก) (จำนวน 1 ชั่วโมง)
5. สติ – สัมปชัญญะ (ธรรมที่มีอุปการะมาก) (จำนวน 1 ชั่วโมง)
6. ขันติ – โสรัจจะ (ธรรมที่ทำให้ใจงาม) (จำนวน 1 ชั่วโมง)
7. อิทธิบาท 4 (ธรรมเป็นเครื่องทำให้เกิดความสำเร็จ) (จำนวน 1 ชั่วโมง)
8. อริยสัจ 4 (ความจริงอันประเสริฐ) (จำนวน 1 ชั่วโมง)
9. ฆราวาสธรรม 4 (ธรรมของผู้ครองเรือน) (จำนวน 1 ชั่วโมง)
10. ไตรลักษณ์ (ลักษณะสามัญ 3 ประการ) (จำนวน 1 ชั่วโมง)

ส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

1. ส่วนหน้าแรก
2. คำแนะนำในการใช้บทเรียน ป้อนชื่อ
3. ป้อนชื่อ
4. เข้าสู่บทเรียน

4.1 เนื้อหารายการหลัก

4.1.1 คำชี้แจง

4.1.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4.1.3 เนื้อหา

4.1.3.1 สถานการณ์

4.1.3.2 ความหมายและองค์ประกอบของหลักธรรม

4.1.3.3 ความสำคัญของหลักธรรม

4.1.3.4 วิถีโอคุณธรรม

4.1.3.5 สรุป

4.1.4 ทดสอบหลังเรียน

4.2 ผู้จัดทำ

4.3 เอกสารอ้างอิง

5. ส่วนของวิถีโอคุณธรรม

6. ส่วนของแบบทดสอบท้ายเรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบทดสอบแบบ ปรนัย 4 ตัวเลือก ในแต่ละเรื่อง จำนวนเรื่องละ 10 ข้อ ชุดเดียวใช้เป็นทั้งแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการสับเปลี่ยนตำแหน่งของข้อสอบ จำนวน 10 เรื่อง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เรื่องละ 5 ข้อ จำนวน 50 ข้อ

4. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นเตรียมการ

1. เตรียมสถานที่และเครื่องมือในการทดลอง ซึ่งมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีความพร้อมในการใช้งานได้กับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียน วิธีการเรียน บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียนและวิธีประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นดำเนินการ

ทำการทดลองสอนโดยนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 41 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2552 - 28 มกราคม 2552 สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง จำนวน 12 ชั่วโมง

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 50 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

2. ดำเนินการทดลองโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นตามที่กำหนดในเวลา 10 ชั่วโมง

3. หลังจากเสร็จสิ้นการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ตามที่กำหนดไว้ จึงทำการทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

4. นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

5. ตรวจสอบผลการทดสอบ และการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบตามสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 84.56/84.35 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 12.56 และจำนวนนักเรียนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.44 รวมนักเรียนที่มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 96.83

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคมในครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 84.56/84.35 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงว่าบทเรียนนี้สามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจเนื้อหาของหลักธรรมและหลักการนำไปใช้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ระบุไว้ เฉลี่ยร้อยละ 84.56 และมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของหลักธรรมและหลักการนำไปใช้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ระบุไว้หลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 84.35 แสดงให้เห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 สอดคล้องงานวิจัยของ ประสิทธิ์ คลังบุญครอง (2550,93) ที่ได้ทำการวิจัยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดียเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพ 80.30/81.28ทั้งนี้อาจมีผลสืบเนื่องมาจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้ได้ผ่านการบวนการขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบ และผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างดี ได้ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงข้อบกพร่องตามขั้นตอน จึงทำให้ มีประสิทธิภาพ 84.56/84.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางรองพิทยาคม ผลการทดสอบร้อยละของค่าเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 57.07 แสดงให้เห็นว่า ร้อยละค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นั้นแสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยสามารถพัฒนาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ คลังบุญครอง (2550, 93) ที่ได้วิจัยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าหลังเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 68 ทั้งนี้เนื่องจากสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีภาพและเสียงรวมทั้งวีดิโอซึ่งดึงดูดความสนใจ และสามารถเรียนซ้ำเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจ และเลือกเรียนได้ตามความสนใจ ในเนื้อหาที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ รวมทั้ง มีการทดสอบและทราบผลในทันทีจึงสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของพระพุทธศาสนา มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 12.56 และจำนวนนักเรียนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.44 แสดงให้เห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา สร้างความสนใจให้ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระจะเลือกเรียนหัวข้อไหนก่อนก็ได้ เรียนรู้ได้ง่ายและสะดวกกว่าการเปิดตำรา บทเรียนมีความสนุกสนานทำให้ตื่นเต้นไม่น่าเบื่อ สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาตามต้องการ และเมื่อเรียนจบแล้วรู้ผลคะแนนทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ บุญคลังครอง (2550, 93) ที่ได้วิจัยการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เป็นผลจากการเรียนที่ประสบความสำเร็จ และทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายการเรียน จึงสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544, 228-129) ที่กล่าวว่า การนำทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) มาใช้ในการเรียนการสอนนั้นครูควรจัดสภาพบรรยากาศที่นักเรียน จัดหาสื่อและรูปแบบวิธีการสอนให้เหมาะกับนักเรียนจึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนและเรียนได้อย่างมีความสุข

สรุปผลการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีประสิทธิภาพ 84.56/84.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 12.56 และจำนวนนักเรียนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.44 รวมนักเรียนที่มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 96.83

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในแต่ละกลุ่มสาระ
2. ควรพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2539). แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). เทคโนโลยีร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
- บุศรา เกศทอง. (2546). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัย. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- ประสิทธิ์ บุญคลังครอง. (2550). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดียกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา.
- พระประกาศ ตรงกรณ์. (2546). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างวิธีสอนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับวิธีสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. หลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจิต ศรีจอมเปง. (2527). “การศึกษาสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ของโครงการส่งเสริมการสอน (RIT) ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2551). สารสนเทศผลการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2551. เอกสารอัดสำเนา.
- หัตยา เข้มเพ็ชร. (2548). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ภูมิภาพเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อำพล สงวนศิริธรรม. (2538). ใช้ไมโครสอนซ่อมเสริม. สารพัฒนาหลักสูตร(สิงหาคม 2538).

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง งานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
DEVELOPMENT OF COMPUTER-BASED LEARNING PACKAGES IN CARPENTRY SUBJECT FOR
MATAYOMSUKSA 6 NANGRONGPITTAYAKOM SCHOOL

ภาคิน ยิงภัทรกิจ รองศาสตราจารย์ ดร. อนันต์ชัย พงษ์สุวรรณ
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) พัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง งานช่างไม้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง งานช่างไม้ (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 จำนวน 30 คน โรงเรียนนางรองพิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ชุดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง งานช่างไม้ จำนวน 7 ชุด ทำการสอน 14 ชั่วโมง แบบทดสอบย่อยท้ายแผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test (One- Sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1.ชุดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.40/80.33 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องงานช่างไม้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ มีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ชุดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติ

ABSTRACT

The objectives of this research were, (1) to develop computer-based learning packages in Carpentry Subject for Matayomsuksa 6 students on the 80/80 efficiency standard, (2) to study the achievement of Matayomsuksa 6 students who used computer-based learning packages in Carpentry Subject and, (3) to study the satisfaction of students who used the computer-based learning packages. The samples were 30 of Matayomsuksa 6/4 students of Nangrongpittayakom School selected by purposive method. The research instruments were 1) the computer-based learning packages in Carpentry Subject for Matayomsuksa 6 students, 2) the posttest used at the end of each package and 3) the questionnaires for satisfaction of students who used the computer-based learning packages in Carpentry Subject for Matayomsuksa 6 students. The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test. The results of this research were as follows:

บทความฉบับเต็ม ภาคโปสเตอร์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554

1) The effectiveness of using the computer-based learning packages in Carpentry Subject for Matayomsuksa 6 students was 81.40/81.33 which higher than the criterion 80/80

2) The learning achievement of the students after using the computer-based learning packages in Carpentry Subject for Matayomsuksa 6 students was higher than before using it which the significant difference at the level of .05.

3) The satisfaction of Matayomsuksa 6 students with the computer-based learning packages in Carpentry Subject was at a good level.

Keywords : Computer-Based Learning Package, learning achievement, satisfaction

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสมคุ้มค่าและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่เพื่อตอบสนองมวลมนุษยโลก สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ตลอดจน มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่เป็นพื้นฐานได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ ตามพระราชเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกอย่างเป็นสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ การที่จะพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญและพื้นฐานในการพัฒนาประเทศนั้นมอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบ ผลการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเพราะ การศึกษาเป็นเครื่องพัฒนาคน คนเป็นผู้พัฒนาและรับผลการพัฒนา (ประเวศ วะสี, 2542: 30) นอกจากนี้การศึกษา ยังเป็นกระบวนการทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข และสามารถ เกื้อหนุนพัฒนาประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (รุ่ง แก้วแดง, 2543: 10) การศึกษาจึงเป็นอีกปัจจัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สนองกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษานำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไปเป็นข้อกำหนด คุณภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กรมวิชาการ, 2545)

ในปัจจุบันมีงานวิจัยด้านการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีลักษณะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่มีการพัฒนาสื่อวัตกรรมการศึกษามาใช้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ซึ่ง บุญแก้ว ควรหาเวช (2545: 14-15) ได้กล่าวถึง วัตกรรมการศึกษาว่า เป็นการนำเอาสิ่งใหม่ๆ อาจจะเป็นรูปของความคิดหรือ การกระทำ รวมทั้งการพัฒนาประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เข้ามาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ ระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และผลจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเรียนการสอน ประเภทสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษา(กรมวิชาการ, 2541) ทำให้สื่อวัตกรรมการเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน Computer Aided Instruction (CAI) เป็นที่นิยมใช้มากในปัจจุบันและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง วุฒิชัย ประสารสอย (2543: 49) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย

สอนเป็นสื่อที่มีคุณสมบัติยืดหยุ่นต่อการนำไปใช้ที่แตกต่างไปจากสื่ออื่นๆ คือสามารถนำไปใช้ช่วยครูสอน และใช้สอนแทนครูได้อย่างเป็นระบบที่ต่อเนื่อง และ กิดานันท์ มลิทอง (2543: 227-229) ได้กล่าวถึงบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ว่า เป็นการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาต่างๆ ซึ่งภายในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะมีตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบ ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานไปกับการเรียน ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้น ได้อาศัยแนวความคิดจากทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยมีการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้สามารถโต้ตอบกับผู้เรียนได้ ซึ่งเริ่มต้นจากการให้สิ่งเร้าแก่ผู้เรียนได้แก่ เนื้อหา หรือคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนได้ตอบคำถาม และเมื่อผู้เรียนตอบจะมีการประเมินผลและรายงานผลเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าถูกต้องหรือไม่ ซึ่งถ้าตอบถูกต้องจะมีการเสริมแรงโดยการกล่าวคำชมเชย หรือปรบมือเพื่อให้กำลังใจ ถ้าผู้เรียนตอบไม่ถูกต้องจะมีการแนะนำให้ผู้เรียนกลับไปทบทวนเนื้อหาใหม่ และเมื่อผู้เรียนเรียนเนื้อหาในบทเรียนจบจะมีการประเมินผลการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของตนเอง

1. จากประสบการณ์การในการสอนของผู้วิจัยมาเป็นเวลา 25 ปี พบว่านักเรียนยังขาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานช่างไม้ จะส่งผลโดยตรงกับการเรียนการสอนเรื่องงานช่างไม้ จากปัญหาที่ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือ ขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงาน ส่งผลกับการเกิดอุบัติเหตุในการใช้เครื่องมือขณะปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานไม่ถูกขั้นตอน ข้ามขั้นตอนนั้น ส่งผลเสียหายเครื่องมือชำรุดเสียหายเร็วกว่าปกติ สิ้นเปลืองวัสดุฝึกงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง ปัจจุบันนักเรียนมีความสนใจเกี่ยวกับการใช้ไอที ใช้เทคโนโลยี ใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนเมื่อนำสื่อการเรียนการสอนที่สร้างเป็นชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์จะช่วยทำให้นักเรียนสนใจการเรียนการสอนและช่วยให้เกิดผลดีในการเรียนอีกทางหนึ่ง

2. ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการพัฒนาชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง งานช่างไม้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรองพิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยทดลองสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง งานช่างไม้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง งานช่างไม้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง งานช่างไม้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องงานช่างไม้ โดยชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องงานช่างไม้ ในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องงานช่างไม้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ทราบความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนเรื่อง งานช่างไม้

วิธีดำเนินการวิจัย ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง(Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 โรงเรียนนางรองพิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 อำเภอนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อการศึกษาวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกลุ่มนักเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาในการทดลองการวิจัย คือ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยใช้เวลาในการทดลองในช่วงเดือนวันที่ 15 พฤศจิกายน 2553 – 21 มกราคม 2553 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม Pre – test / Post - test จำนวน 16 ชั่วโมง

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาเกี่ยวกับงานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นสาระเพิ่มเติม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยจัดเนื้อหาเป็น 7 ชุด ดังนี้

ทดสอบก่อนเรียน (1 ชั่วโมง)

ชุดที่ 1 ลักษณะของไม้และไม้ชนิดต่างๆ (2 ชั่วโมง)

ชุดที่ 2 ไม้แปรรูป ไม้อัด และการคิดราคา (2 ชั่วโมง)

ชุดที่ 3 เครื่องมือและวัสดุประกอบประเภทตอก ตัดและไส (2 ชั่วโมง)

ชุดที่ 4 เครื่องมือประเภทเจาะ วัดและเครื่องมือประกอบอื่นๆ (2 ชั่วโมง)

ชุดที่ 5 การต่อไม้ การเข้าไม้ การเข้าเดือย การเพลาะไม้ (2 ชั่วโมง)

ชุดที่ 6 เครื่องจักรที่ใช้ในงานไม้ (2 ชั่วโมง)

ชุดที่ 7 การเคลือบผิวและการตกแต่ง (2 ชั่วโมง)

ทดสอบหลังเรียน (1 ชั่วโมง)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7

ชุด

5.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องงานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ

5.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้เป็นการทดลองสอนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทดลองแบบ One Group Pre-test Post – test Design

ขั้นตอนการ ทำการทดลองสอนโดยนำชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 โรงเรียนนางรองพิทยาคม เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2553 – 21 มกราคม 2553 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 16 ชั่วโมง

1. ประชุมนิเทศก่อนดำเนินการทดลอง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนโดยชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ ให้นักเรียนทราบถึงวิธีการเรียน การวัดผลประเมินผล

2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องงานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3. ดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ จำนวน 7 ชุด ชุดละ 2 ชั่วโมง เรียนสัปดาห์ละ 1 ชุด รวม 14 ชั่วโมง ก่อนเรียนแต่ละครั้งจะทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบย่อย ชุดละ 10 ข้อ หลังจากนั้นจึงเรียนตามขั้นตอนในชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ แล้วนักเรียนทดสอบท้ายบทเรียนของแต่ละชุดการเรียนรู้ ด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบย่อยก่อนเรียน

4. หลังจากเสร็จสิ้นการสอนโดยชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 ตามที่กำหนดไว้ ทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน

5. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

6. ตรวจสอบผลการทดสอบ นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติและสรุปผล

7. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (1) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ โดยการเปรียบเทียบอัตราส่วน ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ/ผลลัพธ์ (E_1/E_2) (2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t -test) (3) วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการทดลองใช้ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง งานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/4 สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.40/81.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องงานช่างไม้สูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 40.56 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 86.55

อภิปรายผล

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นทั้ง 7 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้ 81.00/81.11, 82.41/82.15, 80.11/81.25, 81.10/80.71, 81.20/81.25, 82.25/82.15 และ 81.75/80.70 ตามลำดับ ชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.40/81.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 สอดคล้องกับ ประสาร สารวิถิ (2547, 76-77) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพ 84.07/83.23 ทั้งนี้อาจมีผลสืบเนื่องมาจาก ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ผ่านการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการทดลองการใช้และปรับปรุงประสิทธิภาพตามลำดับจนเป็นที่น่าเชื่อถือได้

2. ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.56 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าร้อยละของค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ปิยาภรณ์ เสนา (2550, 97) ที่ได้วิจัยพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกเซล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังจากการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 69 ทั้งนี้เป็นผลมาจากชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้เป็นสื่อที่ดึงดูดความสนใจ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ นักเรียนสามารถเลือกเรียนเนื้อหาใดก่อนหลังได้และหากยังไม่เข้าใจก็สามารถย้อนกลับไปศึกษาใหม่ได้หลายๆ ครั้ง ทำให้ได้ทบทวนเนื้อหาซ้ำๆ จนเกิดความรู้แล้วเข้าใจมากยิ่งขึ้นจนเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นดังที่ปรากฏ สอดคล้องกับการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทการสอน (Tutorial Instruction) ของถนอมพร (ต้น พิพัฒน์) เลหาจรัสแสง (2541, 11-12) และกิดานันท์ มลิทอง (2543, 228-232) ที่กล่าวว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบการสอน (Tutorial Instruction) เป็นโปรแกรมที่เสนอเนื้อหาความรู้เป็นเนื้อหาย่อยๆ ในรูปแบบของข้อความ ภาพ เสียง หรือทุกรูปแบบรวมกันแล้วให้นักเรียนตอบคำถาม เมื่อนักเรียนตอบคำถามซ้ำและยังผิดอีกก็จะมีให้เนื้อหาเพื่อทบทวนใหม่จนกว่านักเรียนจะตอบถูก แล้วจึงให้ตัดสินใจว่าจะยังคงเรียนเนื้อหาในบทเรียนนั้นอีก หรือจะเรียนในบทเรียนใหม่ต่อไป ด้วยเหตุนี้ชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงมีประสิทธิภาพส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 40.56

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่ามีจำนวนนักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ที่มีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จากผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนพึงพอใจในการใช้ชุดการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ คลังบุญครอง (2550, 93) ที่วิจัยการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เพราะคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีเสียง และภาพที่ทำให้นักเรียนตื่นตัว มีความสนใจ เมื่อเรียนจบแล้วสามารถรู้ผลได้ทันทีจึงทำให้พึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพงษ์พันธ์ พงษ์โสกา (2544, 128-129) ที่กล่าวว่า การนำทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of

Needs) มาใช้ในการเรียนการสอนนั้น ครูควรจัดสภาพบรรยากาศที่นักเรียน จัดหาสื่อและรูปแบบวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนและมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อช่วยในการสอนซ่อมเสริม
2. ควรพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อช่วยสำหรับเด็กเรียนช้า

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ.กรมวิชาการ
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543 ก). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2545). **นวัตกรรมการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ วะสี. (2542). **การปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ. สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ประสาร สารวิถึ. (2547). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ สระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสิทธิ์ บุญคลังครอง. (2550). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิยาภรณ์ เสนา. (2550). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการใช้โปรแกรม ไมโครซอฟต์เอ็กเซล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา.
- วุฒิชัย ประสานสอย. (2543). **บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนวัตกรรมเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ : วี.เจ.พรินติ้ง.

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2
DEVELOPMENT OF THE SKILL PROCESS'S SCIENCE FOR EARLY CHILDHOOD
STRAND FOR SECOND GRADE LEVEL

ยุพิน แหวนमुख อาจารย์ ดร.สุรัชย์ ปิยาหูกุล
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ 3) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกลอย อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 จำนวน 19 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว (One-Group Pretest-Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 3) แบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 4) แบบทดสอบรูปภาพ 1 ชุดจำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย () ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน () และการหาดัชนีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85.59/82.16

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 หลังการทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์ชุดนี้ มีค่าเท่ากับ 0.65 คำสำคัญ: แผนการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์, วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนปฐมวัย, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

คำสำคัญ: แผนการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัย ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1) to develop the activity of experience to learning for development of the skill process's science for early childhood strand for second grade level with the 80 / 80 of efficiency standard set ; 2) to comparable of the skill process's science for early childhood strand for second grade level pretest and posttest scores and 3) study for effectiveness index of the skill process's science for early childhood strand for second grade level .The subjects were 19 early childhood strand for second grade level at Ban - khokloy school in the first semester in 2010, under the office of Buriram Education Area 3, Pakham District, Buriram Province.

บทความฉบับเต็ม ภาคโปสเตอร์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554

The selected through purposive sampling method and research design was One-Group Pretest – posttest Design. The instrument used for collecting the data were :1) Plan book of the skill process's science for early childhood strand for second grade level. 2) Observation plan of the skill process's science for early childhood strand for second grade level. 3) basic data of the skill process's science for early childhood strand for second grade level. 4) The pictorial test of 10 items. The data were analyzed by using the percentage, Mean, Standard deviation, index of relevance. The result of the study were as follows:

1. The develop the activity of experience to learning for development of the skill process's science for early childhood strand for second grade level with the 85.59 / 82.16
2. The comparable of the skill process's science for early childhood strand for second grade level were higher than the pretest scores at statistically significant difference at the level of .01 .
3. The study for effectiveness index of the skill process's science for early childhood strand for second grade level were percentage of 0.65.

Keywords: SKILL PROCESS 'S SCIENCE, EARLY CHILHOOD,

บทนำ

ในชีวิตประจำวันของเราทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ โดยที่เราเองก็แทบจะแยกแยะไม่ออก ดังนั้น การปูพื้นฐานความรักทางวิทยาศาสตร์ตั้งแต่นักเรียนปฐมวัย ให้นักเรียนมีค่านิยมทางวิทยาศาสตร์ที่ดี น่าจะเป็นเรื่องที่ดี อย่างยิ่ง วิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน นักเรียนในวัยนี้ อายุ 3-5 ปี ธรรมชาติของนักเรียนคือมีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกตและคอยซักถามเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่พบเจอ และบางครั้งก็เป็นคำถามที่ยากเกินกว่าที่ผู้ใหญ่จะให้คำตอบ ในวิชาวิทยาศาสตร์ มีกระบวนการหาความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ (ชุดิมา เตมียสสิดิต, 2552, 17) การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับปฐมวัยเป็นการตอบสนองและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในการเรียนรู้โลกธรรมชาติ และพัฒนาทักษะทางสติปัญญาต่างๆ เนื่องจากนักเรียนในระดับปฐมวัยมีธรรมชาติของการสืบเสาะหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์อยู่ในตนเองดุจดั่งเช่นนักวิทยาศาสตร์ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ให้ได้ทั้งกระบวนการเรียนรู้และแนวคิดเกี่ยวกับโลกธรรมชาติและสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างเหมาะสมตั้งแต่ระดับปฐมวัยจะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษาต่อไป กระทรวงศึกษาธิการ (2546, ความนำ) กล่าวถึงนักเรียนปฐมวัยไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัยโดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่านักเรียนเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษมีเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหา มีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือนักเรียนอายุต่ำกว่า 6 ปีทุกกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการ และศักยภาพของนักเรียนวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานสำคัญของนักเรียนที่จะช่วยพัฒนาความรู้ สติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ โดยนักเรียนปฐมวัยจะเรียนรู้ที่ละเอียด เช่น รู้สี รู้รูปทรง ซึ่งการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยให้นักเรียนรู้จักการสังเกต ค้นหา ให้เหตุผล หรือทดลองด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนปฐมวัย จึงต้องเริ่มจากทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติ

ผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียนบ้านโคกลอยระดับปฐมวัย สิ่งที่ควรพัฒนา นักเรียนขาดทักษะการสื่อสาร การสังเกต การสำรวจและเชื่อมโยงความรู้ ทักษะกระบวนการ การทางวิทยาศาสตร์ ควรส่งเสริมด้านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (โรงเรียนบ้านโคกลอย, 2549) สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนปฐมวัยขาดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ปัญหาครอบครัวของนักเรียน ครูขาดประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล เพราะไม่มีครูที่จบทางด้านอนุบาล ขาดสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ขาดเทคนิคการสอนที่เร้าใจ ไม่มีนวัตกรรมที่แปลกใหม่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลให้นักเรียนปฐมวัยมีผลการประเมินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยเฉพาะทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ การใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยการฝึกบ่อยๆ น่าจะทำให้นักเรียนเกิดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

จากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนระดับปฐมวัย จึงคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนปฐมวัย ที่จะต้องได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมบ่อยๆ และเห็นว่าแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เป็นเครื่องมือที่สามารถฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ได้ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่กำหนดในจุดหมายของหลักสูตร และให้นักเรียนได้พัฒนาเป็นองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์-จิตใจ และด้านร่างกาย เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกลอย อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกลอย อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการวิจัย

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 กลุ่มมะม่วงเจริญ อำเภอปะคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกลอย อำเภอปะคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ปีการศึกษา 2553 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 19 คน ที่ได้มาแบบเจาะจง

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตของเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยกำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระการเรียนรู้และเนื้อหาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน จำนวน 6 ชุด ดังนี้

- 3.1 ตัวเรา จำนวน 5 แผน
- 3.2 ต้นไม้ จำนวน 5 แผน
- 3.3 ผัก จำนวน 5 แผน

3.4 ผลไม้ จำนวน 5 แผน

3.5 สัตว์ จำนวน 5 แผน

3.6 ดิน จำนวน 5 แผน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาล ปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกลอย อำเภอปะคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3
2. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
3. แบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียน
4. แบบทดสอบรูปภาพ 1 ชุด จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 19 คน โรงเรียนบ้านโคกลอย อำเภอปะคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ผู้วิจัยได้ทดลองเองใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ โดยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์นั้น ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประเมินก่อนการทดลอง (Pre-test) ก่อนที่จะดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน จะต้องทำการประเมินก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบรูปภาพ 1 ชุด จำนวน 10 ข้อกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกผลการประเมินไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง
2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่สร้างขึ้น จำนวน 6 ชุดสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและบันทึกผลการสังเกตจนครบ ทั้ง 6 ชุด จำนวน 30 แผน
3. ทำการประเมินหลังการทดลอง (Post-test) เมื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ครบทั้ง 6 ชุด แล้วทำการประเมินหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบรูปภาพ 1 ชุด จำนวน 10 ข้อ ฉบับเดิมกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกผลการประเมินไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาล ปีที่ 2 ในด้านสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้ สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ และค่า E_1/E_2
2. วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการทดลอง ด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกลอย อำเภอปะคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 โดยใช้การทดสอบค่า t -test แบบ One Group Pre-test Post-test Design
3. วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล เพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยหาค่า $E.I.$

สรุปผลการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 85.59/82.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ถือได้ว่าแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีประสิทธิภาพเชื่อถือได้

2. ความพร้อมด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 หลังการทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
3. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์ชุดนี้ มีค่าเท่ากับ 0.65 นักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 65

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) คือ 85.59/82.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบ และศึกษาวิธีเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ดี โดยการศึกษาจากหลักสูตร เนื้อหา เทคนิควิธีการจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับนักเรียนปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทาง และได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และได้ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองจริง ทำให้แผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการนักเรียนปฐมวัยได้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรม โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อสิ่งแวดล้อม และบุคคล ได้เรียนรู้ตามความสนใจ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ครูเป็นผู้มีบทบาทในการเป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ เสริมแรง ยอมรับ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศศิมา พรหมรักษ์ (2546, 72) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังได้รับการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนปฐมวัยมีพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับกับ ลำดวน ปันสันเทียะ (2545, บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียน พบว่า นักเรียนปฐมวัยก่อน และหลังจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนปฐมวัยมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เฉลี่ยโดยรวมแยกตามทักษะหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้าน โคกลอย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลปรากฏว่านักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน โดยการเปรียบเทียบจากค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมจากแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซ้ำๆ โดยฝึกจากง่ายไปหายาก และจากเรื่องใกล้ตัวออกไปสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นลำดับขั้นตอนช่วยให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น

3. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.65 แสดงว่านักเรียนมีคะแนนหลังการจัดประสบการณ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 65 ทั้งนี้เนื่องจาก สาธการเรียนรู้ที่นำมาจัดประสบการณ์ เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันของนักเรียน และกิจกรรมที่จัดเน้นกระบวนการมุ่งให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, 40) ที่ได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ไว้ว่า ต้องสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนวัยนี้

คือ นักเรียนได้ลงมือกระทำ ได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง และสอดคล้องกับอังคณา กิรติจริยโสภณ (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการปั้น ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 และเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการปั้นกับเด็ก ที่เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามปกติ กลุ่มตัวอย่างที่วิจัยเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลปลูกปัญญา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุมได้รับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการปั้น ซึ่งประกอบด้วย 12 กิจกรรม และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อแบบ ก. ของทอแรนซ์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบของ ดร. อาร์ พันธ์มณี ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการปั้นมีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ไปใช้ ครูควรเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อมเพื่อให้ นักเรียน ได้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

1.2 ครูควรมีการปรับเวลาในแต่ละกิจกรรม ให้มีความยืดหยุ่นในตัว เนื่องจากกิจกรรมในบางแผนการจัดประสบการณ์ต้องใช้เวลามาก

1.3 ครูควรจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์อื่นๆ เสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียน ได้เรียนรู้เพิ่มเติมในโอกาสต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสำรวจพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และด้านสติปัญญา ก่อนที่จะพัฒนาสื่อการเรียนการสอนขึ้น เพื่อให้สามารถนำสื่อการสอนไปใช้ได้จริง และตรงกับความต้องการ

2.2 ควรมีการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยสื่อชนิดอื่นๆ ด้วยเพื่อให้ นักเรียน ได้มีสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.

ชุติมา เตมียสสิจิต. (2552). **การสอนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สาราเด็ก.

ลำดวน ปันสันเทียะ. 2545. **ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์.

โรงเรียนบ้านโคกลอย. (2549). **รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)**.

ศศิมา พรหมรักษ์. 2546. **พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทาง**

วิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อังคณา กิรติจริยโสภณ. 2549. **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการปั้น สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์.

ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีต่อพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
The Effect of Drawing on Story Telling Activities on Creative Thinking Development of Early Childhood

พรรณิภา เจริญทวี รองศาสตราจารย์ธีรศักดิ์ อินทรมาศย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีต่อพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 2) เปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านมะขาม (สาครมะขามราษฎร์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 2 ห้องเด็กปฐมวัย 50 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยการจับฉลากได้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน และแบบประเมินพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่ t – test ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานมีผลช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้นเป็นลำดับดังนี้ ด้านความคิดคล่องแคล่วมีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการเพิ่มขึ้นเป็น 1.20, 1.72, 1.88, 2.00, 2.24, 2.28, 2.68, 3.00 และ 3.00 ด้านความคิดริเริ่ม มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการเพิ่มขึ้นเป็น 1.16, 1.84, 1.88, 2.00, 2.16, 2.32, 2.76, 2.96 และ 3.00 ด้านความคิดละเอียดลออมีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการเพิ่มขึ้นเป็น 1.20, 1.76, 2.00, 2.04, 2.16, 2.44, 2.96, 3.00 และ 3.00 2) ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์โดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้งโดยรวมและแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมวาดภาพ, การเล่านิทาน, ความคิดสร้างสรรค์, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the effect of drawing on storytelling activities on creative thinking development of early childhood and 2) to compare the effect of creative thinking development on pretest and posttest. The samples of this research were second year early childhood of the second semester during the 2010 academic year of Ban Makham school under Chantaburi Educational Service Area Office 2. The samples were selected by using sample random sampling to make an experimental group of 25 students. The research instruments were teaching plans of drawing on storytelling activities and creative thinking test. The data was analyzed to calculate mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t – test. The finding were as follows: The creative thinking development of early childhood who were taught with the use of drawing on story activities was continually rose. The fluency development was continually rose 1.20, 1.72, 1.88, 2.00, 2.24, 2.28, 2.68, 3.00 and 3.00. The originality development was continually rose 1.16, 1.84, 1.88,

2.00, 2.16, 2.32, 2.76, 2.96 and 3.00. The elaboration development was continually rose 1.20, 1.76, 2.00, 2.04, 2.16, 2.44, 2.96, 3.00 and 3.00. 2) The early childhood of drawing on storytelling activities had achieved higher creative thinking development score in pretest than in posttest at the .05 level of significance.

Keywords: drawing , storytelling , creative thinking , early childhood

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ เห็นได้จากความพยายามที่จะปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมให้เกิดความผาสุกขึ้น โดยอาศัยผลผลิตทางความคิดที่เกิดจากแรงดลใจ ซึ่งทอแรนซ์ (Torrance, 1962: 16) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหา ต่อสิ่งที่ขาดหายไป ต่อสิ่งที่ไม่ประสานกัน แล้วเกิดความพยายามในการสร้างแนวคิด ตั้งสมมติฐาน ทดสอบสมมติฐาน และเผยแพร่ผลที่ได้ให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจอันเป็นแนวทางค้นพบสิ่งใหม่ต่อไป เดวิส (David, 1986: 12) ยังกล่าวอีกว่า การคิดแก้ปัญหาต่างๆ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นลักษณะภายในตัวบุคคลที่สามารถคิดได้หลายแง่มุมผสมผสานจนได้เป็นผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์กว่าเดิม ทำให้เกิดการพัฒนาเป็นเทคโนโลยีที่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวและเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาขึ้นนี้ได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญของการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน นอกจากการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อใช้ในการพัฒนาความเจริญภายในประเทศแล้วความคิดสร้างสรรค์ยังมีส่วนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจสิ่งต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชนเป็นภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันการค้าเป็นทาสของเทคโนโลยีที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้น ทอแรนซ์ (Torrance, 1964: 12) ได้เสนอหลักในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เช่น การส่งเสริมให้เด็กถาม ครูแสดงความสนใจกระตือรือร้นต่อคำถามแปลกๆ ของเด็ก เน้นให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเอง กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยเฉพาะในช่วงวัยก่อนเรียนซึ่งเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง ศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา ซึ่งเป็นช่วงที่ความคิดจินตนาการสร้างสรรค์มีการพัฒนาได้เร็วกว่าความฉลาด ดังที่ทอแรนซ์ (อาร์ รังสินนท์, 2545: 2 ; อ้างอิงจาก Torrance, 1964: 42) กล่าวว่า ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะ เด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 4-6 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่มีจินตนาการดี ควรที่จะได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมและต่อเนื่อง

จากการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้พบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงปัญหาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เห็นได้จากการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นการลอกเลียนต้นแบบ ไม่สนใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เช่น การพยายามที่จะปั้นดินน้ำมันให้เหมือนกับที่เพื่อนปั้นไปแล้ว การตั้งชื่อสิ่งต่างๆ ตามเพื่อนตอบคำถามง่ายๆ ด้วยคำตอบเดียวกับที่เพื่อนตอบไปแล้ว และเมื่อมีการกำหนดให้เด็กคิดแตกต่างออกไป เด็กจะขาดความมั่นใจไม่กล้า ที่จะคิดและแสดงออกตามจินตนาการของตนเอง เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กขาดการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ และไม่พยายามที่จะแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายๆ อย่างที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมดังกล่าว ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะความคิดสร้างสรรค์ตามธรรมชาติของเด็กถูกจำกัดลง เมื่อมีการเรียนรู้ข้อกำหนดต่างๆ ทางสังคมและสภาพแวดล้อมซึ่งสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงปฐมวัยที่มี การเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้ด้วยความคิดจินตนาการไปสู่มีกฎเกณฑ์และต้องการความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น จึงถือได้ว่าเป็นประเด็นที่สำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนในการคงสภาพและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในขณะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ สิ่งแปลกใหม่ตามวัยและโอกาสอันควรปลูกฝัง เพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจที่จะแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตน

กิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยนั้น บรู๊ค (กรมวิชาการ, 2543 : 2 ; อ้างอิงจาก Burke, 1994: 23) ได้กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นกิจกรรมหนึ่งที่นิยมใช้ในการ จัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากนิทานเป็นการสื่อสารเรื่องราวที่เหมาะสมกับเด็ก เป็นสื่อที่สร้างความสนใจให้เด็กมีสมาธิและจินตนาการมากยิ่งขึ้น เรื่องราวในนิทานจะช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมได้ง่ายที่สุด โดยนิทานสำหรับเด็กควรที่จะเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาสั้นๆ ง่ายๆ มีการเคลื่อนไหวของเรื่องราวและตัวละคร ที่ไม่จำเจ พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2542 : 37) กล่าวว่า นิทานสำหรับเด็กควรมีภาพประกอบเนื้อเรื่องที่เหมาะสม ซึ่งภาพที่ใช้ในนิทานเด็กควรที่จะเป็นภาพที่มีลายเส้นไม่ซับซ้อน มีขนาดที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนและทำความเข้าใจได้ง่าย ซึ่งจะทำให้การใช้สื่อนิทานในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กมีคุณค่าและได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

ผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ได้รับความสนใจด้วยเพลงหรือกลอนแล้วเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ หุ่นนิ้ว รูปภาพ น้ำเสียง ท่าทาง และบทบาทสมมุติ แล้วขยายความรู้สึกนึกคิดของเด็กด้วยการสนทนา คิดหาคำตอบของคำถามที่ครูกำหนด แล้วให้เด็กฝึกวาดภาพแทนคำตอบที่ตัวเองคิดไว้จากคำถามของครู เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วให้เด็กนำเสนอผลงานของตนเป็นรายบุคคล บอกชื่อภาพหรือเล่าเกี่ยวกับภาพที่วาด ครูจะกระตุ้นและสนทนาร่วมกับเด็ก และนำผลงานของเด็กไปติดไว้ในชั้นเรียน นอกจากจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้แล้ว ยังทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน

สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานมีพัฒนาการ ด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านมะขาม (สาครมะขามราษฎร์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 2 ห้อง เด็กปฐมวัย จำนวน 50 คน เป็นการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยการจับฉลากได้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม วาดภาพประกอบการเล่านิทานและแบบประเมินพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์

2.1 แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ เอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เอกสารแนวคิด และทฤษฎี เอกสารเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย การวาดภาพลายเส้นประกอบการเล่านิทาน กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก การเขียนแผนจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน จำนวน 24 แผน ใช้สำหรับจัดกิจกรรม 8 สัปดาห์ มีองค์ประกอบดังนี้ แผนการจัดกิจกรรม วาดภาพประกอบการเล่านิทาน เรื่อง ช้าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ วิธีการดำเนินกิจกรรม (เล่านิทานตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมของนิทานแต่ละเรื่อง/การดำเนินการในระหว่างการเล่านิทาน) สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินพัฒนาการ และข้อเสนอแนะ

นำแผนที่สร้างขึ้นไปหาคุณภาพ โดยนำแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานเสนอต่อ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการจัดกิจกรรม นำแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการจัดกิจกรรม จำนวน 5 ท่าน

ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความเห็นตรงกัน 3 ใน 5 ท่าน ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์เหมาะสม นำแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดวังจะฮ้าย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ จากนั้นนำผลที่ได้มาปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมให้สมบูรณ์ นำแผนการจัดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบประเมินพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยศึกษาแบบทดสอบ ความคิดสร้างสรรค์และขอความอนุเคราะห์ในการใช้แบบทดสอบโดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก ของทอแรนซ์ ศาสตราจารย์ ดร.อี พอล ทอแรนซ์ ซึ่งแปลและปรับปรุงโดย อารี รังสินันท์ กิจกรรมทั้ง 3 ชุด ใช้เวลาทดสอบกิจกรรมชุดละ 10 นาที เมื่อหมดเวลาในกิจกรรมหนึ่งก็เริ่มทำกิจกรรมชุดถัดไปทันที กิจกรรมทั้ง 3 ชุด ใช้เวลา 30 นาที การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ และใช้คู่มือการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ซึ่งกรรมการฝึกหัดครูได้สร้างขึ้น โดยแบ่งเกณฑ์การตรวจให้คะแนน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ด้านความคิดริเริ่ม (Originality) ด้านความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเมินพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง (Pretest) และเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน (Treatment) ตามแผนการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ คือ วันที่หนึ่งเล่านิทานกระตุ้นความคิดคล่องแคล่ว วันที่สองเล่านิทานกระตุ้นความคิดริเริ่ม วันที่สามเล่านิทานกระตุ้นความคิดละเอียดลออ และวันที่สี่ประเมินพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ด้วยแบบประเมินพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 24 แผนโดยใช้เวลาวันละ 30 นาที และเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองเป็นรายสัปดาห์ ประเมินพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลอง (Posttest) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

4. วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าสถิติพื้นฐานของพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีผลต่อการพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 เด็กปฐมวัยจำนวน 25 คน ผลการวิจัย จะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. การจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานมีผลช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านความคิดคล่องแคล่ว คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองเป็น 1.20, 1.72, 1.88, 2.00, 2.24, 2.28, 2.68, 3.00 และ 3.00 ตามลำดับ โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 0.41, 0.46, 0.33, 0.50, 0.52, 0.46, 0.48, 0.00 และ 0.00 ตามลำดับ แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วของเด็กปฐมวัยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานพัฒนาขึ้นตามลำดับ

1.2 ด้านความคิดริเริ่ม คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองเป็น 1.16, 1.84, 1.88, 2.00, 2.16, 2.32, 2.76, 2.96 และ 3.00 ตามลำดับ โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 0.37, 0.37, 0.33, 0.50, 0.47, 0.48, 0.44, 0.20 และ 0.00 ตามลำดับ แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานพัฒนาขึ้นตามลำดับ

1.3 ด้านความคิดละเอียดลออ คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองเป็น 1.20, 1.76, 2.00, 2.04, 2.16, 2.44, 2.96, 3.00 และ 3.00 ตามลำดับ โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 0.41, 0.44, 0.00, 0.20, 0.37, 0.51, 0.20, 0.00 และ 0.00 ตามลำดับ แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานพัฒนาขึ้นตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์โดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และมีรายละเอียดการเปรียบเทียบพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์เป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความคิดคล่องแคล่ว พบว่า พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2.2 ด้านความคิดริเริ่ม พบว่า พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2.3 ด้านความคิดละเอียดลออ พบว่า พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผล

1. การจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานเป็นเวลา 8 สัปดาห์ มีผลต่อช่วยพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า กิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกระตุ้นพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีความสอดคล้องกับการพัฒนาและส่งเสริมความคิด

สร้างสรรค์ของทอเรนซ์ (อาร์ พินช์มณี. 2540 : 82 ; อ้างอิงจาก Torrance. 1964: 18-19) ที่ได้เสนอหลักในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเน้นตัวครูกับนักเรียน คือ ครูส่งเสริมให้เด็กถาม และแสดงความสนใจ ต่อคำถามที่แปลกๆ ของเด็ก และไม่ควรมุ่งที่คำตอบที่ถูกต้องอย่างเดียว แต่ควรกระตุ้นให้เด็กวิเคราะห์ ค้นหาเพื่อพิสูจน์การเดาโดยใช้การสังเกตจากประสบการณ์ของเด็กเอง แม้จะเป็นความคิดที่ไม่เคยได้ยิน ก็อย่าเพิ่งตัดสิน และลิดรอน ความคิดนั้น กระตือรือร้น และตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวา หรือ ชี้แนะให้เด็กค้นหาคำตอบจากแหล่งต่างๆ ด้วยตัวเด็กเอง ครูเน้นให้เด็กเห็นคุณค่าของความคิดของเด็ก และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การนำภาพที่ได้วาดนั้นไปเป็นลายถ้วยชาม ภาชนะ บัตร ส.ค.ส. เป็นต้น สิ่งนี้จะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ มีกำลังที่จะคิดสร้างสรรค์ต่อไป

2. การประเมินพัฒนาการของเด็กที่ผู้วิจัยนำมาใช้ ทำการประเมินต่อเนื่องเพื่อนำข้อมูลมาพิจารณาส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 26 – 38) กำหนดให้ประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และเก็บข้อมูลการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

3. ความคิดสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมสำคัญที่ควรส่งเสริม ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้วิธีการสอนที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการศึกษาปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผนลงมือกระทำ เสนอความคิด ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยครูผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก และสอดคล้องกับการศึกษาของดิกสัน จอห์นสัน และซอลท์ (Dixon, Johnson and Salt. 1977: 367 - 379) ที่พบว่าเด็กที่ได้รับการเล่านิทานแล้วมีการสนทนาจะเกิดผลดีต่อความคิดของเด็ก และ เนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริงจะมีผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องไกลชีวิตของเด็ก

4. การเปรียบเทียบพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน พบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดละเอียดลออสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า กิจกรรมเล่านิทานที่สร้างขึ้นกระตุ้นการคิดของเด็กปฐมวัยและกิจกรรมการวาดภาพที่ได้วาดนั้นช่วยพัฒนาการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นรูปภาพ และการนำเสนอผลงานศิลปะของเด็กยังช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นได้เข้าใจสอดคล้องกับแนวคิดของทอเรนซ์ (อาร์ พินช์มณี. 2540:82; อ้างอิงจาก Torrance, 1964: 18-19) นักจิตวิทยา และนักการศึกษาชาวอเมริกัน ที่ทำการวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนการสอนว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เน้นที่ตัวนักเรียน เช่น ส่งเสริมให้เด็กสนใจ เอาใจใส่ต่อความคิดแปลกๆ ของเด็ก แสดงเน้นให้เด็กเห็นคุณค่าของความคิดของเด็ก และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง และแสดงว่า ขณะที่เด็กได้ร่วมกิจกรรมเด็กได้รับการพัฒนาที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์จึงมีผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น การศึกษาที่มุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัยรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิดกล้าแสดงออกจะช่วยให้เด็กปฐมวัยแต่ละคนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองอย่างเต็มที่ ความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตมาก เพราะผู้สอนไม่สามารถสอนทุกสิ่งทุกอย่างของชีวิตให้เด็กได้ เด็กต้องคิดค้นวิธีนำความรู้และแสวงหาความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีวิต จากการวิจัยสามารถอภิปรายถึงปัจจัยต่างๆ ที่สนับสนุนในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ดังนี้

ด้านบรรยากาศการเรียนในห้องเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการวาดภาพประกอบการเล่านิทานนั้น ห้องเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่ตึงเครียด เน้นให้เด็กทำอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน

ด้านบทบาทของครูและเด็กได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการเรียนรู้ ระดมสมอง การระดมสมองเป็นการส่งเสริมการคิดหลายๆ ด้าน เด็กมีอิสระในการคิดอย่างสร้างสรรค์ เด็กมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อเรียนรู้

ด้านลักษณะของกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จะมีลักษณะของการแสดงออกทางอารมณ์ด้านศิลปะ ซึ่งเด็กสามารถเลือกทำได้อย่างชอบใจ จึงเป็นการสร้างความมั่นใจในการเรียนรู้ให้กับเด็ก

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการวาดภาพประกอบการเล่านิทาน มีความสำคัญอยู่ที่ เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญเป็นอิสระ เด็กได้แสดงออก และกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบต่างๆ จากการผลการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีผลต่อพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การทำกิจกรรมศิลปะ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ต้องให้พร้อมมีจำนวนพอเพียง ปลอดภัยกับเด็กปฐมวัย และสื่อบางอย่างสามารถหาได้ในท้องถิ่น

2. ขณะทำกิจกรรมศิลปะควรมีการกระตุ้นอย่างอื่นประกอบ เช่น เพลง นิทาน เสียง

3. แบบฝึกพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ควรหลากหลายกว่านี้

4. แบบฝึกควรมีการผสมผสานระหว่างลายเส้นกับรูปทรงเรขาคณิต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาและวิจัยผลของการจัดกิจกรรมศิลปะกลุ่มต่างๆ ในระยะยาวเพื่อติดตามผลเป็นระยะหลังการทดลอง เช่น 1 เดือน 3 เดือน หรือ แต่ละภาคเรียน เป็นต้น เพื่อศึกษาความคงทนของความคิดสร้างสรรค์

2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีผลต่อความสามารถด้านอื่นๆ เช่น ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ทักษะทางภาษาด้านการเขียน และการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2543). การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมและพัฒนา. คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.

กรมวิชาการ. (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภา.

พรทิพย์ วินโกมินทร์. (2542). นิทานและหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัย. ปทุมธานี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สุมพร เค โปบลีย์. (2543). ถ้าเด็กขาดสมาธิจะอย่างไร. กรุงเทพฯ.

อารี พันธมณี. (2540). ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ แกรมมี.

อารี รังสินนท์. (2545). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โยโหม.

David, A. (1986). "Thinking Frame", **Educational Leader Ship**. 43 (Vol 1986), 4 – 10.

Dixon, Johnson and Salt. (1977). **Training Disadvantaged Preschoolers on various Fantasy Activities: "Effects on Cognitive Functioning and Impulse control"**, Child Development. 2(3): 67-379.

Torrance, E. P. (1962). **Education and The Creative Potential**. Minneapolis : The Lund Press.

Torrance, E. P. (1964). "Education and Creativity" In **Creativity : Progress and Potential**. edited by **Calvin W. -Taylor**. New York : McGraw-Hill.

**การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
A DEVELOPMENT OF SUPPLEMENTARY LEARNING MATERIALS USING RELATED
GROUPS OF OCCUPATION AND TECHNOLOGY STRAND FOR PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS**

ราตรี เนตรรัตน์ รองศาสตราจารย์มาลินี จุโทปะมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพเอกสารประกอบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เอกสารประกอบการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ ค่า E_1/E_2 และ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.81/86.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: เอกสารประกอบการเรียนรู้ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ABSTRACT

The research objectives were: 1) to study the efficiency of the supplementary learning materials using related groups of Occupation and Technology Strand for Prathomsuksa 6 students based on the criteria set of 80/80; 2) to compare the student's achievement scores before and after the use of the supplementary learning materials using related groups of Occupation and Technology Strand for Prathomsuksa 6 students; and 3) to study the students' satisfaction towards the supplementary learning materials using the related groups of Occupation and Technology Stand for Prathomsuksa 6 students. The samples were 30 Prathomsuksa 6/2

students studying at Sensirianusorn School under Buriram Educational Service Area Office 1 in the second semester of academic year 2010. The research instruments were (1) the supplementary learning materials lesson plans, (2) a 30-item with 4 choice achievement tests, and (3) student's satisfaction questionnaire. The collected data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, the hypotheses were tested by E_1/E_2 and dependent samples t-test. The findings were as follows:

1. The supplementary learning materials using the related groups of Occupation and Technology Strand for Prathomsuksa 6 students were at 86.81/86.89 which was higher than the set criteria of 80/80.
2. The learning achievement of students after learning by using supplementary learning materials of Occupation and Technology Strand for Prathomsuksa 6 students was higher than before at the .01 level of statistical significant difference.
3. The students' satisfaction towards with the supplementary learning materials of Occupation and Technology Strand for Prathomsuksa 6 students was at a "high" level.

Keywords: Groups of Occupation and Technology Strand, supplementary learning materials,

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลง หลายด้าน เช่น การดำรงชีวิต สังคมและวัฒนธรรม ทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดในสังคม การศึกษาเป็น กระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม บุคคล มีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงถือได้ว่าบุคคล ผู้หนึ่งเป็นผู้มีปัญญา นอกจากนั้น การรู้จักรักษา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รู้จักรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมเอาไว้ เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันดีงามที่สืบทอดต่อกันมาจากรบรรพบุรุษยังทำให้บุคคลเป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคมเป็นอย่างมาก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ระบุว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้ บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545:5).

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มที่มีเนื้อหาสาระการเรียนรู้แยกออกหลายสาขาวิชา เช่น งานบ้าน งานเกษตร งานช่างและงานประดิษฐ์ ครูผู้สอนต้องมีความเพียรพยายามหาวิธีสอนหาสื่อประกอบการเรียนการสอนให้สามารถเรียกความสนใจจากผู้เรียนซึ่งควรเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย สร้างงานได้จริงทำให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจ เกิดความรักความศรัทธา ยอมรับในงานผลงานประดิษฐ์ เห็นคุณค่าและความสำคัญของงานอย่างแท้จริง เช่น งานประดิษฐ์ใบตอง เป็นงานประดิษฐ์ที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณของไทยที่มีความงดงามอ่อนช้อย ละเอียดประณีต วัสดุที่ใช้ก็เป็นวัสดุที่ได้จากวัสดุธรรมชาติได้แก่ ใบไม้ ดอกไม้ ซึ่งหาได้ง่ายมีอยู่ในท้องถิ่น มาเป็นงานประดิษฐ์ตกแต่งออกแบบให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมและถูกต้อง

กับวิธีการต่าง ๆ จนถือว่าเป็นเอกลักษณ์ไทยโดยเฉพาะ การจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ที่กล่าวมาต้องคำนึงถึงหลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ระบุว่า การศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 5) เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2545 ดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดหลักสูตรให้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นสาระการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการทำงานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม คุ่มค่าและมีศีลธรรม มีคุณธรรม ในการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและเจตคติที่ดีต่องาน มีค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน สามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 9)

การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้กำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีเอกสารประกอบการเรียนรู้ใช้ประกอบในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้และได้นำขั้นตอนในกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนของการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอนคือ ขั้นนำขั้นปฏิบัติกิจกรรม ขั้นอภิปรายและวิเคราะห์ ขั้นสรุปนำไปใช้ เพื่อเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้โอกาสผู้เรียนได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงได้รับข้อมูลและเรียนรู้การปฏิสัมพันธ์ เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน สามารถค้นพบคำตอบด้วยตนเองพร้อมกับได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริง มีผลงาน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงและเกิดความคงทนของการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานของการวิจัย

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์อำเภอมือเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เอกสารประกอบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลาสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม เป็น เวลา 12 ชั่วโมง ระหว่าง เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนธันวาคม 2553 ทั้งนี้ ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาเป็นเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว หน่วยที่ 4 งานประดิษฐ์ เรื่อง งานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ไทย (งานใบตอง) ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ดังนี้

4.1 ความสำคัญของกล้วยและประโยชน์ของใบตอง	เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
4.2 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ใบตอง	เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
4.3 การประดิษฐ์ของดอกไม้กลีบเล็บครุฑ	เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
4.4 การประดิษฐ์ ถาดใบตองกลีบเล็บครุฑนึ่งใบกระป๋อง	เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
4.5 การประดิษฐ์ บายศรีปากชาม	เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
4.6 การประดิษฐ์ กระทงลอย	เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยมีแบบแผนการทดลอง แบบ One Group Pre-test Post-test Design กลุ่มเดียวแต่มีการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน 1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์อำเภอมือเมืองบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน จำนวน 60 คน และกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 4 ชนิด ประกอบด้วย

2.1 เอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 เล่ม

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้ประกอบเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อวัดความสามารถในการเรียนหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

3. นำเอกสารประกอบการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

3.1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

3.1.1 ดร.กระพิน ศรีงาน อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล

3.1.2 นางอมรา บุญนำพา ตำแหน่งครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนสะแกโพรงอนุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 วุฒิ กศ.ม. หลักสูตรและการสอน

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.1.3 นางสุภรัตน์ ทรัพย์เวชการกิจ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 วุฒิ กศ.ม. หลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

3.2 รายการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.2.1 ประเมินเอกสารประกอบการเรียนรู้ เกี่ยวกับความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำข้อมูลของเอกสารประกอบการเรียนรู้ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence)

3.2.2 ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา การจัดกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยใช้เกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มากและมากที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 74)

3.2.3 ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์ โดยใช้เกณฑ์ประเมินแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 244) ซึ่งแสดงว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงในการวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 และผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

3.2.4 ตรวจสอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจ ด้านเนื้อหา ความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.8896

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80

4.2 ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.3 ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์ 80/80 ดังแสดงใน ตาราง 1 ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนนักเรียน	ประสิทธิภาพเอกสารประกอบการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	รวม	ค่าประสิทธิภาพ
30	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	240	208.33	6250	86.81
	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	30	26.07	782	86.89

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนจากการประเมินผลกิจกรรมของเอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง งานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย(งานใบตอง)โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกชุดรวมกันทั้ง 6 ชุด จากคะแนนเต็ม 240 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 208.33 คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.81 นั่นคือ (E_1) เท่ากับ 86.81 และมีคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.07 คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.89 นั่นคือ (E_2) เท่ากับ 86.89 ฉะนั้นเอกสารประกอบการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 86.81/86.89

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบ การเรียนรู้ เรื่อง งานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย (งานใบตอง) โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	30	30	17.23	1.69	265	2451	24.80**
หลังเรียน	30	30	26.47	1.36			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมมีความความพึงพอใจอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.81/86.89 ซึ่ง สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 อาจเนื่องมาจากเอกสารประกอบการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีกระบวนการออกแบบและพัฒนา อย่างเป็นระบบ และใช้วิธีการที่เหมาะสม มีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 647) และเอกสารประกอบการเรียนรู้อย่างเป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติและทักษะไปสู่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษ เล่าเรียนของเยาวชนด้วยการช่วยให้เกิด ความรู้ ทักษะ เจตคติและกิจนิสัย ที่พึงประสงค์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2542 : 3) และผู้วิจัย ได้นำเอกสารประกอบการเรียนรู้ไปใช้กับแผนการจัดการเรียนรู้ 4 ชั้น ตามกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มี ขั้นตอนชัดเจนมีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียน สามารถสรุปองค์ความรู้ ได้ด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องตามหลักการสอน ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ที่มีลักษณะ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใช้กลุ่มเป็นแหล่งความรู้ ที่สำคัญ การค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่มและกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (ทศนา แคมมณี. 2545 : 142-143)

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เอกสารประกอบการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและสามารถกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้นและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีบทบาทในการเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ข้อมูลและเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่ไปกับการสร้างผลงานสามารถนำความรู้ไปใช้จริง ทักษะในการทำงานแต่ละขั้นตอนจะส่งเสริมกระบวนการคิด ให้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย มีการจดจำความรู้และสามารถนำกลับมาใช้ได้อีกด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมชนาพร ศิริพรทุม (2549 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาเอกสารประกอบการเรียน การสอน เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวามีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.42/82.40 สูงกว่าที่ตั้งไว้คือ 80/80 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา อยู่ในระดับมากและ บุปผาพร สุวรรณไตรย์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการใช้เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การร้อยมาลัย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2549 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอนที่สร้างขึ้นโดยส่วนรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย คิดเป็น ร้อยละ 85.74 คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.50 โดยค่าคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญประภา คานปือ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโหล่นสามัคคี อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีมนุษยสัมพันธ์ หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

จากผลการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงให้เห็นว่า เอกสารประกอบการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมที่สอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเองจึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อบทเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รติพร สุภรัตน์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาเอกสารประกอบการเรียนการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านหม้อ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ โพธาราม จังหวัดราชบุรี นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเอกสารประกอบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ นิวัฒน์ ไพรแก่น (2549 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง กีฬาแชร์บอล กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านร่องกะทิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 นักเรียนมีความพึงพอใจเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง กีฬาแชร์บอล อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ อาจเกิดจากรูปแบบของเอกสารประกอบการเรียนรู้ มีภาพชัดเจน สวยงาม น่าสนใจ กระตุ้นและสร้างความสนใจในการเรียน

สอดคล้องกับเนื้อหา ภาษาที่ใช้ เข้าใจง่าย นักเรียนสามารถกลับมาศึกษาเนื้อหาที่ไม่เข้าใจได้ด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนสนใจเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงความรู้กับวิชาอื่นได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สามารถสรุปความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง มีการคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันนักเรียนจึงมีความพอใจและมีความสุขในการเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.81/86.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเอกสารประกอบการเรียนรู้ โดยใช้ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูต้องพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนทุกคน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดได้เต็มที่อยู่เท่าเทียมกันตามศักยภาพของตนเอง รู้จักการช่วยเหลือกัน กล้าคิด กล้าแสดงออกและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
2. ผู้สอนควรให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ควรให้คำแนะนำการปฏิบัติทันที เพื่อให้ นักเรียนได้ตรวจสอบความรู้ของตนเองและเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนยกย่อง ชมเชย เสริมแรงและให้ความสนใจกับนักเรียนทุกคน ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ
3. ครูผู้สอนควรเตรียมการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิด เพื่อให้เกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เวลาที่ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยืดหยุ่นได้บ้างตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับประถมศึกษา ควรนำเอารูปแบบการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ระดับสติปัญญา ความคงทนในการเรียนรู้ ยุทธวิธีในการแก้ปัญหา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2542). “การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8 -15. หน้า 495. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ทศนา แคมมณี. (2545). **กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : นิธิแอดเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.
- นิวัฒน์ ไพเราะกัน. (2549). **รายงานการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง กีฬาแชร์บอลกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. เพชรบูรณ์ : โรงเรียนบ้านร่องกะทิน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2.
- บังอร ภาณุสี. (2543). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลุ่มสัมพันธ์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุปผาพร สุวรรณไตรย์. (2549). **การใช้เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การร้อยมาลัย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. Mukdahan : โรงเรียนบ้านเหล่าป่าเป็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- เพ็ญประภา คานปือ. (2546). **ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่ดีต่อการพัฒนามุขยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รติพร สุภีรัตน์. (2543). **รายงานการใช้แผนการสอนและเอกสารประกอบการเรียน รายวิชา ส 071 ท้องถิ่นของเรา**. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- โรงเรียน. เสนศิริอนุสรณ์. (2552). **สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี**. บุรีรัมย์ : โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์. อัดสำเนา.
- อัมชนาพร ศิริพรทุม. (2549). **รายงานการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. โรงเรียนหว้าปทุม. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2.

ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โดยใช้กลุ่มร่วมมือ แบบ NHT

Results of Thai Language Learning Plans on Analytical Reading for Grade 6

by Numbered Heads Together (NHT)

ประทุม หลอมประโคน พรทิพย์ ชังธาดา

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้ามีความมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย (3) เปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย (4) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกชุม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.89$) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.27 ถึง 0.60 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.33 ถึง 0.60 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.27 ถึง 0.60 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (Dependent Samples) ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.36/83.33
2. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6070 หรือคิดเป็นร้อยละ 60.70
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สามารถวิเคราะห์สารที่อ่านได้ และสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ : 1) กลุ่มร่วมมือแบบ NHT 2) การคิดวิเคราะห์ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

This study aims to (1) study the efficiency of Thai language learning plans on analytical reading for Grade 6 by NHT with the 80/80 efficiency criterion; (2) study the Effectiveness Index of Thai language learning

บทความฉบับเต็ม ภาคโปสเตอร์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554

plans; (3) compare pre-test and post-test analytical thinking skills of Grade 6 students using the Thai language learning plan; and (4) study learning results of Grade 6 students. The samples were Grade 6 students, a total of 29, of Ban Kok Chum School, Phlapphla Chai District, Buriram Province, in the second semester of the academic year 2010. The study tools included seven learning plans which the quality was at the highest level ($\bar{X} = 4.89$); an achievement test on analytical reading which was 30 multiple-choice questions having 4 answers with a discrimination power between 0.27 – 0.60 and a reliability level of 0.87; and an analytical thinking test which was 30 multiple-choice questions having 4 answers with a difficulty between 0.33 – 0.60, a discrimination power between 0.27 – 0.60 and a reliability level of 0.88. The statistics for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested by t-test (Dependent Samples). The study results revealed as the followings;

1. Thai language learning plans on analytical reading for Grade 6 by NHT had the efficiency of 85.36/83.33.
2. Thai language learning plans on analytical reading for Grade 6 by NHT had the Effectiveness Index of 0.6070, or 60.70%.
3. The post-test analytical thinking skill of Grade 6 students was higher than the pre-test at the significant level of .05.
4. The study results revealed that Grade 6 students learning by Thai language learning plans on analytical reading by NHT had higher analytical skills, were able to analyze documents and to apply analytical results in their daily life.

Key words 1) Numbered Heads Together 2) Analytical Thinking 3) Academic Achievement

บทนำ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่างๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและเขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 40)

การอ่านเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้วิธีต่าง ๆ สติปัญญา ประสบการณ์ให้สัมพันธ์เป็นอันดี ที่เรียกว่าความพร้อมในการอ่าน (บันลือ พงษ์วัน. 2532 : 80) การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้เรียนภาษาต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟังและการดูสื่อต่าง ๆ ผู้ใช้ภาษาต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาในการสื่อสาร ให้มีประสิทธิภาพ และใช้คล่องแคล่ว ใช้ภาษาในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล และใช้ภาษา อย่างมีคุณภาพและอย่างมีมารยาท (กรมวิชาการ. 2545 : 7) ดังนั้นจึงถือได้ว่าการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ ผู้อ่านมากและสนใจอย่างจริงจัง รู้จัก คิดวิเคราะห์สิ่งที่อ่านไป

ประยุกต์ใช้ได้ทุกโอกาส ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะสามารถนำความรู้ที่อ่านไปประยุกต์ใช้ได้ทุกโอกาส ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพให้กับคนทุกเพศ ทุกวัย การฝึกให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคมปัจจุบัน

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านโคกชุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัญหาที่ครูต้องรีบแก้ไขคือทักษะการอ่าน นักเรียนไม่สามารถอ่านและวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผล NT ต่ำ ดังรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2552 วิชาภาษาไทย โรงเรียนบ้านโคกชุม ได้คะแนนเฉลี่ย 33.94 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2552: 1-8) สาเหตุเนื่อง การจัดชั่วโมงไม่เหมาะสม ทำให้นักเรียนขาดการฝึกทักษะ ครูขาดเทคนิคและรูปแบบการสอนที่น่าสนใจและวิธีสอนที่มีคุณภาพประสิทธิภาพ ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก โดยเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมกันคิด NHT (Numbered Heads Together) เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ NHT เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก 4-5 คน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักมีความรับผิดชอบและช่วยเหลือคนอื่น เรียนรู้ที่จะรับฟังและแสดงความคิดเห็นอย่างจริงใจ ภายในบรรยากาศการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรวมถึงได้ฝึกทักษะการคิดและการสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่ม (วิลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2552 : 243) จากการศึกษาค้นคว้าของ สุภาภรณ์ บัวพรหม (2552:122-123) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกประกอบ กลุ่มร่วมมือ NHT เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลการเรียนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.28/84.17 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนมีค่าเท่ากับ 0.6844 หมายความว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 67.44 และจากการศึกษาค้นคว้าของอุไรวรรณ นิลนวล (2552 : 99-102) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.54/89.35 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนมีค่าเท่ากับ 0.7301 หมายความว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 73.01

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาความสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย วิธีสอน แบบร่วมมือ NHT แล้วจึงได้ดำเนินการศึกษาผลการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนดังกล่าวและนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT

4. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนบ้านจันดุม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 7 โรงเรียน มี 7 ห้อง รวมนักเรียนทั้งสิ้น 170 คน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกชุม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT จำนวน 7 แผน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
4. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง การสังเกตมีลักษณะเป็นการกำหนดไว้ตามหัวข้อการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

2.1 กำหนดวันและเวลาการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT

2.2 ปฐมนิเทศนักเรียนก่อนทำการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม ความปลอดภัยในการทำงาน เกณฑ์การวัดและประเมินผลเป็นต้น

2.3 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์

2.4 การดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT จำนวน 7 แผน และในระหว่างดำเนินการสอนผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้แบบสังเกตการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียนที่สร้างขึ้นในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผน ทั้ง 7 แผน

2.5 ประเมินผลงานการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน เป็นแบบประเมินผลงานการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน โดยการประเมินผลงานหลังการทำแบบฝึก ซึ่งนักเรียนประเมินและครูประเมิน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย

2.6 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้ศึกษาค้นคว้าทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Post – test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นชุดเดียวกันกับที่

ใช้ทดสอบก่อนเรียน

2.7 ประเมินการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ชุดเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียนที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปวิเคราะห์ผลการศึกษาค้นคว้าต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ตรวจสอบให้คะแนนในกระดาษคำตอบการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยให้คะแนนดังนี้

1.1 ตอบถูก ตรวจให้คะแนน ข้อละ 1 คะแนน

1.2 ตอบผิดไม่ตอบหรือเลือกตอบเกิน 1 คำตอบในข้อเดียวกันตรวจให้คะแนนข้อนั้นเป็น 0

คะแนน

2. ตรวจให้คะแนนการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียน ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งจัดเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ

การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือหรือค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังโดยใช้สูตรการหาค่า IOC (IOC : Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 63-65)

1.1.2 หาค่าอำนาจจำแนก (B) เป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ โดยใช้วิธีของ เบรนนัน (Brennen) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 158-159)

1.1.3 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของโลเวทท์ (Lovett Method) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 170-173)

1.2 วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์

1.2.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือหรือค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังโดยใช้สูตรการหาค่า IOC (IOC : Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 63-65)

1.2.2 หาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก เป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์แบบอิงกลุ่ม โดยใช้วิธีของ เบรนนัน (Brennen) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 158-159)

1.2.3 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ KR-20 (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 170-173)

1.3 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3.1 หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80 (E_1 / E_2) (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 98-99)

1.3.2 วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยวิธีการของ กูดแมน (Goodman) เฟรชเชอร์ (Fletchers) และชไนเดอร์ (Schneider)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน การประเมินผลงาน แบบทดสอบย่อยท้ายแผน การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทดสอบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมุติฐาน การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ t-test (Dependent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 158-159)

สรุปผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.36/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6070 หรือคิดเป็นร้อยละ 60.70
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สามารถวิเคราะห์สารที่อ่านได้ และสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

อภิปรายผล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือ NHT มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.36 /83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของการศึกษาของสมศรี ภูมิชัย (2551 : 85-86) พบว่า แผนการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือ NHT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.36/81.68 สอดคล้องกับสุภาภรณ์ บัวพรหม (2552 : 121 - 124) พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.28 / 84.17 สอดคล้องกับสุนีย์ อุทุมทอง (2552 : 102-105) พบว่า แผนการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.83/88.96 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุไรวรรณ นิลนวล (2552 : 99-102) พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.54/89.35 ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการสอนการสอนโดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT เป็นรูปแบบ การสอนที่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาค้นคว้าเป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษา และได้ผ่านการประเมินตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเหมาะสมและได้ผ่านการทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อหาความเหมาะสมของเนื้อหา เวลา และสื่อการเรียนรู้โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้แก้ไขปรับปรุงก่อนนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และนักเรียนได้ร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553 : 82) ที่อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้แบบ NHT เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก 4-5 คน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จัก

บทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักมีความรับผิดชอบและช่วยเหลือคนอื่น เรียนรู้ที่จะรับฟังและแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจัง ภายในบรรยากาศการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรวมถึงได้ฝึกทักษะการคิดและการสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

2. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6070 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 60.70 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมศรี ภูมิชัย (2551 : 85-86) พบว่า แผนการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือ NHT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.68 สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาภรณ์ บัวพรหม (2552 : 121 - 124) พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6844 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สอดคล้องกับสุนีย์ อุทุมทอง (2552 : 102-105) พบว่า แผนการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7749 หมายความว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 77.49 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุไรวรรณ นิลนวล (2552 : 99 - 102) พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้ แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7301 ซึ่งหมายความว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 73.01

ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และได้เรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเก่งได้ช่วยเหลือนักเรียนที่อ่อนกว่า ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม ได้ช่วยกันแก้ปัญหาช่วยกันพัฒนาคุณภาพของงาน เกิดความสนุกสนานในการเรียน นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายในกลุ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553 : 30) ที่เสนอว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งสามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมและพัฒนาความรู้ความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ประกอบขั้นตอนที่หลากหลายอย่างที่ได้ส่งผลให้การเรียนมีความก้าวหน้าเพิ่มสูงขึ้น นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความคิดเห็นร่วมกัน แล้วเขียนสรุปความร่วมกัน นักเรียนจะช่วยเหลือพึ่งพากันเพราะคะแนนที่ได้ เป็นคะแนนของกลุ่ม และรายบุคคล ยิ่งทำให้นักเรียนกระตือรือร้นช่วยกันทำกิจกรรมเพื่อให้ได้คะแนนกลุ่มสูง

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีความสามารถในการวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ บัวพรหม (2552 : 121 - 124) พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ NHT มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือ NHT เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ช่วยกันพัฒนาผลงาน และได้รับการเสริมแรงจากครูผู้สอนทุกครั้งที่ได้รับตอบโดยการให้คำชมเชย สมาชิกภายในกลุ่มได้เปลี่ยนบทบาทหน้าที่กันในการทำกิจกรรมแต่ละข้อ ทำให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในทุก ๆ ด้านพร้อม ๆ กัน โดยแต่ละคนจะได้เป็นผู้อ่านโจทย์ ผู้ถาม ผู้คิดคำตอบ ผู้เขียนคำตอบและผู้ตรวจสอบคำตอบ แต่ละครั้งนักเรียนจะทำด้วยตนเอง และมีการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องเป็นขั้นๆ ทำให้ผู้เรียนได้รับรู้และแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองทุกครั้ง และรู้ผลการเรียนรู้โดยทันที ซึ่งเป็นการช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำกิจกรรมในข้อต่อ ๆ ไป นอกจากนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าได้จัดกิจกรรมที่หลากหลายทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายการเรียน เรียนอย่างมีความสุข และสนุกกับการได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดความรักความสามัคคี ความเสียสละความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และ

มีจิตสาธารณะ ทำให้มีความสามารถคิดวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียนได้ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้ จากการที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความกระตือรือร้นกล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ทำให้มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับหลักการของ ลักขณา สิริวัฒน์ (2549 : 77) ที่อธิบายว่า สมรรถภาพด้านการคิดวิเคราะห์จะเต็มไปด้วยการหาเหตุผลมาเกี่ยวข้องกันเสมอ การวิเคราะห์จึงต้องอาศัยพฤติกรรมด้านการจำความเข้าใจ และด้านการนำไปใช้มาประกอบการพิจารณา นอกจากผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์แล้ว ผู้เรียนยังมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ฟังพากัน ผู้เรียนที่มีความพร้อมทางการเรียนช่วยเหลือแนะนำผู้เรียนที่ขาด ความพร้อมทางการเรียน ทำให้เห็นพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านการคิดวิเคราะห์และกระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือ แบบ NHT นี้จึงส่งเสริมให้ผู้เรียนมี การคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้กลุ่มร่วมมือ NHT จากผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยกลุ่มร่วมมือ NHT นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถอ่านเชิงวิเคราะห์จากเรื่องที่กำหนดให้อ่านได้ รวมทั้งมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะและกระบวนการในการทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รู้จักวางแผนในการทำงานและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและมีความชื่นชมในผลงานผู้อื่น นักเรียนสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศรี ภูมิชัย (2551 : 85-86) และงานวิจัยของสุภาภรณ์ บัวพรหม (2552:121-124) พบว่า การจัดกิจกรรม การเรียนรู้มีรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมในทุกบทบาท ได้วางแผนร่วมกันมีการอภิปรายสรุปประเด็นสำคัญได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้เรียนได้ร่วมมือกันคิดวิเคราะห์อย่างมีหลักการ มีความสุขในการเรียนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของบุญเรือง วัชระชาติ (2553:65-113) พบว่า ผลการใช้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เรื่อง การผันวรรณยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนมีความรู้ความสามารถสูงขึ้นเพราะเป็นวิธีการสอนที่ต้องอาศัยความร่วมมือ เป็นการช่วยเหลือกันในกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่มทำหน้าที่ตามที่ตนเองถนัดนักเรียนที่เก่งสามารถช่วยนักเรียนที่เรียนปานกลางและนักเรียนที่อ่อนให้สามารถพัฒนาการเรียนได้ตามศักยภาพ จนทำให้สามารถสร้างองค์ความรู้ และทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น ทั้งนี้เพราะ ผู้ศึกษาค้นคว้าจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นขั้นตอนตามวิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีการทำแบบฝึกประกอบไปงานได้ มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทั้งเพลง เกม นิทาน สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี มีผลการเรียนเพิ่มขึ้น ดังที่วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553: 32) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ว่าเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน รู้จักมีความรับผิดชอบและช่วยเหลือคนอื่น เรียนรู้ที่จะรับฟังและแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม รวมถึงได้ฝึกทักษะการคิดและการสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือ NHT เป็นการจัดกลุ่มนักเรียนแบบคละเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนซึ่งนักเรียนไม่เคยเข้ากลุ่มมาก่อนทำให้การจัดกลุ่มเป็นไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนที่เรียนเก่งไม่ยอมเข้ากลุ่มกับนักเรียนที่เรียนอ่อน เพราะเกรงว่าจะทำกิจกรรมได้ไม่ดี ครูควรอธิบายให้นักเรียนที่เรียนเก่งเข้าใจว่า การเรียน

แบบนี้เป็นการช่วยเหลือเพื่อนที่ยังไม่เข้าใจให้เขาได้พัฒนาผลการเรียนให้ดีขึ้นและเป็นการส่งเสริมเด็กเก่งให้กล้าแสดงออกในทางที่ดีมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และได้เรียนรู้มากขึ้น

1.2 การจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือ NHT ขณะดำเนินการจัดกิจกรรมอาจมีนักเรียนบางคนที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆในการทำงานกลุ่มได้ นักเรียนบางคนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าแสดงออก ครูควรช่วยเหลือให้คำแนะนำเป็นระยะๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจระบบการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.3 ครูผู้สอนควรเตรียมการสอนให้พร้อมโดยการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ สื่อทุกอย่างให้พร้อมก่อนที่จะสอนเพื่อความสะดวกรวดเร็วและกระชับเวลาในการสอนให้ทันพอดี

1.4 ครูผู้สอนควรอธิบายวิธีการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กลุ่มร่วมมือ NHT ให้นักเรียนได้ทราบแนวปฏิบัติก่อนลงมือสอน

1.5 ผู้ที่สนใจที่จะนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ไปใช้ควรพัฒนาเนื้อหาที่นำมาใช้สอนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ทันสมัย ประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นเรียน ใช้เนื้อหาที่ไม่ยากเกินไป เป็นสถานการณ์ที่ทันสมัยดึงดูดความสนใจของนักเรียน ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ใน การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

2.2 ควรใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ในการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์กับตัวแปรอื่น เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดสังเคราะห์ หรือ ความคงทนในการเรียนรู้

2.3 ควรศึกษาจัดกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ระหว่างการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือ NHT กับกลุ่มร่วมมือรูปแบบอื่น แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับเนื้อหา หรือวิชาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้และทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545).การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551).หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

บันลือ พฤษะวัน. (2532).มิติใหม่การสอนอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญเรือง วัจนะฮาด. (2551). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เรื่องการผันวรรณยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549).การศึกษารายกรณี. กรุงเทพฯ :โอเดียนสโตร์.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). **นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กทม. :
 ประสานการพิมพ์.

_____. (2552). **นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย**. กทม. :ประสานการพิมพ์.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2552). **O-NET ปีการศึกษา 2552**. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษา
 แห่งชาติ.

สมนึก ภัททิยธนี. (2551). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม. :ประสานการพิมพ์.

สมศรี ภูมิชัย. (2551). **การพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
 มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุนีย์ อุทุมทอง. (2552). **ผลการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 โดยใช้ แบบฝึกประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ NHT**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
 มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุภาภรณ์ บัวพรหม. (2552). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ NHT
 เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.การศึกษาค้นคว้า
 อิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**

อุไรวรรณ นิลนวล. (2552). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้แบบฝึก .
 ทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือ แบบ NHT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 6.การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**

การป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32
**DRUG ABUSE PREVENTION IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BURIRAM SECONDARY
 EDUCATION SERVICE AREA 32**

พระอาจารย์วิชาญ ธมฺมโชโต (โรปรัมย์) รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร โคตรบรรเทา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิวัฒน์ กัลยพุกษ์
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา สภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ใน 3 ด้านคือ การวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล และเพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกัน การระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาทั้งสามด้าน จำแนกตามตัวแปรต้น คือ เพศ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา และเพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากร ประกอบด้วย ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามปลายเปิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และมีค่าความเชื่อมั่น .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 มีการปฏิบัติจริง ในการป้องกันยาเสพติดโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. บุคลากรที่เป็นชายมีการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดรายด้านทุกด้านและรายข้อส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นในด้านการประเมินผล ในเรื่องผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบุคลากรหญิง มีการปฏิบัติจริง ในการป้องกันยาเสพติดเป็นรายด้านเฉพาะข้อ อยู่ในระดับมาก
3. บุคลากรในสถานศึกษาที่มีตำแหน่ง เช่น ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดเป็นรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก
4. บุคลากรในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีการปฏิบัติจริง ในการป้องกันยาเสพติดเป็นรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก
5. บุคลากรในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีสภาพในการปฏิบัติจริง ในการป้องกันยาเสพติดในด้านการวางแผน และรายข้อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ยกเว้นในเรื่อง การจัดให้มีการประชุมคณะครูเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับ .05 ส่วนเรื่องการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน และการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการไม่แตกต่างกัน ด้านการดำเนินงานรายด้านและรายข้อ ทั้งหมดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ยกเว้นในเรื่องการจัดทำข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินการ อยู่ในระดับ .05 ส่วนเรื่องการจัดทำรายงานการประเมินผลส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ ไม่แตกต่างกัน
6. บุคลากรในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของ

ยาเสพติดในสถานศึกษาโดยรวม และในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลแยกย่อยข้อไม่แตกต่างกัน

7. บุคลากรในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดโดยรวม รายด้านทั้งสามด้านและรายข้อไม่แตกต่างกัน

8. บุคลากรในสถานศึกษาที่มีปัญหาที่สำคัญ คือการจัดเตรียมเอกสารในการดำเนินงาน การป้องกันการระบาดของยาเสพติดไม่เป็นระบบ ครูที่ปรึกษาไม่ได้ดูแลนักเรียนอย่างจริงจัง และโรงเรียนไม่ได้รายงานการประเมินผลให้ชุมชนทราบและมีข้อเสนอแนะสำคัญคือ ควรมีการจัดทำโครงการโดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดกิจกรรมการนำเสนอผลการดำเนินงานตามโครงการโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมหาข้อสรุป และควรมีการประเมินผลตามโครงการ และจัดทำในรูปเอกสารเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงานในกิจการต่อไป

คำสำคัญ: บุคลากร , ตำแหน่ง , ระดับการศึกษา , สถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the real practice of during Abuse Prevention in Schools under the Office of Buriram Secondary Education Service Area 32 in these aspects, namely planning , operating and evolution to compare the real Practice of Abuse Prevention in Schools in those three aspects as classified by gender, Position , and educational level ,and to collect additional problems and suggestions. The sample used in these research were School personal of 331 in number. The instrument used for collecting the data was the 5 – point – rating – scale Questionnaire, with the reliability of 0.96 . The statistics used for analyzing the data were frequency, mean standard deviation , and the t – test. The main research finding revealed as follows

1. The personnel in schools under the office of Buriram Secondary Education service Area 32 the real practice of during Abuse Prevention as a whole and in individual aspects at the high level.

2. The male personnel in school had the real practices of during Abuse Prevention in all aspects and almost all items at the high level except in the evaluation aspect on the community taking part in the evaluation , while the female personnel had the real practices of during Abuse Prevention in all aspects and items at the high level.

3. The personnel in schools with different position , namely teachers and administration , had the real practice of during Abuse Prevention in all aspects and items at the high level.

4. The personnel with the educational leader of the Bachelor' s degree had the real practice of during Abuse Prevention in all aspects and items at the high level.

5. The personnel with different genders had the real practice of during abuse Prevention in the planning aspects and almost all item statistically significant different at the .01 level , except on organizing the meeting for teacher about during abuse Prevention at the .05

level , while on collecting updated data our the student assistance system and at location of the operational brayed it was forward no difference , The operating aspect as a whole and all items its was forward with statistically difference at the .01 level ,and in the evaluation aspect as a while and almost all items it was forward with statistically significant difference at the .01 level , except or organizing data and information of operation it was forward at the .05 level , while on organizing the evaluation to distribute in agencies relevant it was forward no difference.

6.The personnel with different positions had the real practice of during abuse Prevention as a whole and in individual aspects , namely planning , operating and evaluation , and in all items with no different .

7. The personnel with different degrees had the real practices of during abuse Prevention had the real practices of during abuse Prevention as a whole in all aspects and items with no different .

8. The personnel had some main important problems , including organizing and preparing documents for operating drugs abuse Prevention being in good order , the guidance teachers failed to seriously protect the children , and schools failed to export the evaluation to the community , they also had same main suggestions that the project be made to provide opportunity for all parties getting continuously involved , activities to present the project outcomes be conducted by having all parties take part in making solution , and prevention as of the project be wide and the document for a future use .

Keywords : Personnel , Position, Level of Education, Schoo

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะด้านคุณภาพของมนุษย์ถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะว่า มนุษย์เป็นทั้งเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุด ในการที่จะทำให้สังคมของมนุษย์เองเกิดความสันติสุข อันเนื่องมาจากการใช้ทรัพยากรชนิดอื่น ๆ ที่มีอยู่ในประเทศอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด มนุษย์จึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้วิถีชีวิตในการดำรงตนให้อยู่ในสังคม และปรับสภาพให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม กลมกลืนกับสภาพปัจจุบันที่นับวันจะมีแต่ข้อจำกัดและเงื่อนไขแห่งสถานการณ์ของความเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกตลอดเวลาตามแรงผลักดันของกระแสยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 43)

การพัฒนาประชากรของชาติให้มีคุณภาพตรงตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยเน้นให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจนั้นจะเป็นพื้นฐานสร้างพลังครอบครัว ชุมชนและสังคม และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมอย่างมีสันติ (สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 2) ซึ่งถือว่าเป็นการป้องกันการระบาดของยาเสพติด เมื่อมนุษย์ มีคุณภาพสามารถเรียนรู้ มีความเข้าใจถึงโทษของยาเสพติด มีการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งได้ ปัญหายาเสพติดจะหมดลงตามคุณภาพของมนุษย์ที่มากขึ้น และสถานการณ์เกี่ยวกับการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาดูเหมือนว่าเจียบสงบลง เพราะการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจและการให้ความร่วมมือของประชาชนรวมทั้งสถานศึกษามีการจัดการศึกษาให้ความรู้ ความเข้าใจถึงโทษของยาเสพติดก็ตามแต่การ

แพร่ระบาดของยาเสพติดได้ปรับเปลี่ยนวิธีที่ยุ้งยากลับซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น การป้องกันการระบาดของยาเสพติด ในสถานศึกษายังมีความจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดร่วมกันอย่างจริงจัง ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความรุนแรง เพราะยาเสพติดมีโทษต่อผู้เสพโดยตรง ฤทธิ์ของยาเสพติดมีผลกระทบต่ออวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและจิตใจของผู้เสพ เช่น ร่างกายผอม ซูบซีด ผิวดำ ไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย สมองเลื่อมและเป็นโรคติดเชื้อได้ง่าย รวมทั้งภูมิคุ้มกันในร่างกายจะลดลง สมรรถภาพจิตใจเสื่อม อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิตกกังวล ความรู้สึกฟุ้งซ่านทำให้ครอบครัวต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคมในลำดับต่อไป

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม เพราะว่าแต่ละครอบครัวเมื่อเกิดปัญหายาเสพติดหลาย ครอบครัวก็จะกลายเป็นปัญหาของสังคม หรือปัญหาของประเทศในที่สุด เมื่อผู้เสพยาเสพติดหันไปซื้อยามาเสพก็จะหาทางออก เช่น การขายยาเสพติด การขโมยสิ่งของ การปล้นและการจี้ เป็นต้นก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมขึ้นมากในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น มีความยุ่งยากในการแก้ไขปัญหาคนในสังคมโดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาไม่มีคุณภาพ จิตใจเสื่อมจึงจะต้องมีการป้องกันปัญหาดังกล่าวอย่างเหมาะสม

ในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาซึ่งมีเยาวชนอยู่เป็นจำนวนมาก มีทั้งเยาวชนที่ดีและมีปัญหามาเนื่องจากสภาพทางครอบครัวที่แตกต่างกัน บางครอบครัวบิดา มารดาแยกกันอยู่ บางครอบครัวมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชน ทำให้เยาวชนและครอบครัวขาดความอบอุ่นหันไปหาที่พึ่ง บางคนเลียนแบบเพื่อน บางคนพึ่งพายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาของสังคมที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันเพื่อป้องกันการระบาดของยาเสพติดอย่างถูกวิธี

การป้องกันการระบาดของยาเสพติดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญจึงต้องอาศัย ความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วน ทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรทุกคนในโรงเรียนที่จะต้องให้การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ซึ่งการดูแลช่วยเหลือยังหมายถึงการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงานคือ มนุษย์ทุกคน มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาช่วยเหลือ และความสำเร็จของงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 11 – 13)

การป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตและสร้างความตระหนักเพื่อให้เห็นคุณค่าแห่งตน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน มีการจัดโครงการครอบครัวเข้มแข็ง โรงเรียนอบอุ่นเพื่อเชื่อมและหลอมพลังระหว่างบ้านและโรงเรียนให้เป็นที่พักแก่เด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้แสดงออกตามความสามารถที่ถูกต้อง เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา เป็นต้น จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะพระประธานศูนย์เสมาส่งเสริมศีลธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ มีหน้าที่เผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาแก่เยาวชนและบุคคลทั่วไปเพื่อป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดอื่น ๆ จึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาและวางแผนในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 มี 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 มี 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการประเมินผลตามตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32

สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาแตกต่างกัน
3. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,382 คน ประกอบด้วย ครู จำนวน 2,212 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 170 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นบุคลากรซึ่งได้มาจากการสุ่มจากจำนวนประชากรโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 - 149) แล้วทำการสุ่มแต่ละระดับชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 307 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 331 คน

เนื้อหา การป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ใน 3 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ด้านการวางแผน
- 2.2 ด้านการดำเนินงาน
- 2.3 ด้านการประเมินผล

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของบุคลากร ดังนี้
 - 1.1 เพศ แบ่งเป็น
 - 1.1.1 ชาย

1.1.2 หญิง

1.2 ตำแหน่ง แบ่งเป็น

1.2.1 ครูผู้สอน

1.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา

1.3 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น

1.3.1 ปริญญาตรี

1.3.2 สูงกว่าปริญญาตรี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการปฏิบัติงานจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ตามกรอบความคิดการปฏิบัติงาน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการวางแผน

2.2 ด้านการดำเนินงาน

2.3 ด้านการประเมินผล

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ผู้วิจัยดำเนินการตามหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย

น้อยที่สุด แยกเป็น 3 ด้าน รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยกำหนดระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงแล้วกาเครื่องหมาย

✓ ลงในแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ทบทวนนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาเป็นหลักในการสร้างคำถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา

2.3 นำเสนอร่างแบบสอบถามไปปรึกษาประธานคณบดีวิทยาลัยพยาบาลและคณะกรรมการควบคุม วิทยาลัยพยาบาลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้างและภาษาที่ใช้

2.4 ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติดใน สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประกอบด้วย

2.4.1 ดร. พระมหาเรืองฤทธิ์

สุธีโร เจ้าอาวาสวัดป่าละหานทราย ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.2 นายวีระชัย ยศโสธร อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัด บุรีรัมย์

2.4.3 นายสุเทพ ไชยสาร ครูชำนาญการพิเศษ วุฒิ ค.ม. สาขาการบริหารการศึกษา โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นครู จำนวน 15 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน โดยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้เท่ากับ 0.96

2.6 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 แจ้งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 เพื่อ แจกจ่ายไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย ตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามมาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้
3. เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) เกี่ยวกับข้อมูลนั้น
4. วิเคราะห์สภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 โดยการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
5. การเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติจริงตามตัวแปรเพศ ตำแหน่งและระดับการศึกษาโดยใช้ t-test
6. เกี่ยวกับแบบสอบถามตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบที่เข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่และ หาค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 331 คน เป็นชาย 147 คน คิดเป็นร้อยละ 44.41 และหญิง 184 คน คิดเป็นร้อยละ 55.59 เป็นครูผู้สอน 307 คน คิดเป็นร้อยละ 92.75 และผู้บริหารสถานศึกษา 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 285 คน คิดเป็นร้อยละ 86.10 และสูงกว่าปริญญาตรี 46 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90

2. สภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา พบดังนี้

2.1 บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 มีการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.2 บุคลากรชาย มีการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติด เป็นรายด้านทุกด้านและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นในด้านการประเมินผล ในเรื่องผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการจัดทำรายงานข้อมูลสารสนเทศ ในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 บุคลากรหญิง มีการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดเป็นรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

2.4 บุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน มีการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดเป็นรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

2.5 บุคลากรที่มีตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดเป็นรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

2.6 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติด เป็นรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

2.7 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติดเป็นรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติจริง ในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา พบดังนี้

3.1 เพศ

3.1.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีสภาพการปฏิบัติจริง ในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยรวมมากกว่ารายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ในระดับ .01

3.1.2 บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีสภาพการปฏิบัติจริง ในการป้องกันยาเสพติด ด้านการวางแผน โดยรวมและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นในเรื่องการจัดให้มีการประชุมคณะครู เกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติด อยู่ในระดับ .05 ส่วนในเรื่องการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน และการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการไม่แตกต่างกัน

3.1.3 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติด ด้านการดำเนินงานโดยรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1.4 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันยาเสพติด ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นในเรื่องการจัดทำข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินการ อยู่ในระดับ .05 ส่วนเรื่องการจัดทำรายงานการประเมินผล ส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบไม่แตกต่างกัน

3.2 ตำแหน่ง

3.2.1 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2.2 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ด้านการวางแผนโดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

3.2.3 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษากับการดำเนินงาน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

3.2.4 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ด้านการประเมินผลโดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

3.3 ระดับการศึกษา

3.3.1 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.3.2 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ด้านการวางแผนโดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

3.3.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานโดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

3.3.4 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ด้านการประเมินผลโดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบดังนี้

4.1 บุคลากรมีปัญหาในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ที่สำคัญคือ การจัดเตรียมเอกสารในการดำเนินการป้องกันการระบาดของยาเสพติดไม่เป็นระบบ ครูที่ปรึกษาไม่ได้ดูแลนักเรียนอย่างจริงจัง และโรงเรียนไม่ได้รายงานการประเมินให้ชุมชนทราบ

4.2 บุคลากรมีข้อเสนอแนะในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ที่สำคัญคือควรมีการจัดทำโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ควรจัดทำกิจกรรมการนำเสนอผลการดำเนินงานตามโครงการโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมหาข้อสรุป และควรมีการประเมินผลตามโครงการ และจัดทำในรูปเอกสารเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงานในโอกาสต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน โดยรวมมีสภาพการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก คือ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา มีการดำเนินการป้องกันการระบาดของยาเสพติดจะต้องปฏิบัติตามระบบของทางราชการโดยการประชุมคณะกรรมการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับยาเสพติด หลังจากนั้นจะต้องออกคำสั่งของโรงเรียนให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งตามคำสั่งปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมร ไปนาวะดี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา

เสพติดในสถานศึกษาของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ด้านการเตรียมการโดยรวมครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนต้องการความช่วยเหลือ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการดำเนินงาน โดยรวมมีสภาพการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก คือ เชิญเจ้าหน้าที่ตำรวจมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดการศึกษาโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในปัญหาเสพติดในสถานศึกษาแต่ยังไม่เพียงพอ มีความจำเป็นจะต้องอาศัยผู้รู้จากนอกโรงเรียนโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ละโรงเรียนส่วนใหญ่จะประสานงานกับตำรวจเพื่อมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดกับนักเรียนเป็นประจำ จึงส่งผลให้ กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในการเชิญเจ้าหน้าที่ตำรวจมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมร ใปนาวะดี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาค้นคว้าความต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ด้านการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ปัญหาเสพติด และงานวิจัยของ เพทวย สดทรงศิลป์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ด้านนโยบายของรัฐบาลโดยรวมผู้บริหารโรงเรียนและการศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ครูผู้สอนเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการประเมินผล โดยรวมมีสภาพการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดการศึกษาโดยการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีกำหนดให้มีครูที่รับผิดชอบแต่ละโครงการ จัดให้มีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นประจำทุกปี จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญที่ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมร ใปนาวะดี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาค้นคว้าความต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ด้านการประเมินผลโดยรวมครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนต้องการความช่วยเหลือ อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ เพทวย สดทรงศิลป์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ด้านโรงเรียนโดยรวมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 พบว่า

2.1 จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงจะมีมุมมองในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาที่ละเอียดอ่อนมากกว่าเพศชายโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงยาเสพติด ผู้หญิงจะมีมุมมองที่แตกต่างจากเพศชาย จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อสภาพการปฏิบัติจริงในการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน มีการจัดการศึกษาโดยได้ดำเนินการป้องกันการระบาดของยาเสพติดร่วมกัน ซึ่งมีการประชุมรวมทั้งการวางแผนดำเนินการป้องกันการระบาดของยาเสพติดร่วมกัน ตลอดทั้งการประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมร ใปนาวะดี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาค้นคว้าความต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเสพติดใน

สถานศึกษาของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า โดยรวมครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีก็ตาม โดยมีการอาศัยซึ่งกันและกัน จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สารรวม คงสืบชาติ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้บริหารและครูมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมเอกสารใน การดำเนินงานป้องกันการระบาดของยาเสพติดไม่เป็นระบบ ครูที่ปรึกษาไม่ได้ดูแลนักเรียนอย่างจริงจัง และทางโรงเรียนไม่ได้รายงานการประเมินผลให้ชุมชนทราบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากรเฉพาะในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 เท่านั้น ควรทำการศึกษาวิจัยในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของยาเสพติด
3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันการระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิวัฒน์ กัลยพฤกษ์ และอาจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความดูแลตรวจสอบ เสนอแนะข้อบกพร่องเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา กล่อมเกลา. (2542). ยาและสารเสพติด. เพชรบุรี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- กรมสามัญศึกษา. (2546). ผลการดำเนินงาน 3 เดือน ของกรมสามัญศึกษาตามนโยบายประกาศสงครามขั้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา.
- กิตติศักดิ์ สงวนแพง. (2549) เรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรม To Be Number One ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด.
- วิทยานิพนธ์ ส.ม. (การจัดการระบบสุขภาพ).มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เกรียงไกร กวินอดิชาติ. (2547). การพัฒนาดำเนินการป้องกันการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

- ในโรงเรียนสีดาวิทยาลัย กิ่งอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ความรู้เรื่องยาเสพติด. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http // WWW.defence.thaigov.net](http://WWW.defence.thaigov.net).
- ชูชัย โง้วศิลป์ศาสตร์. (2547). การศึกษาการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รป.ม.(นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถวิล มาตรเลี่ยม. (2545). การปฏิรูปการศึกษา :โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- ชนกณ ชนะสีรังกูร. (2547). ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครองและหัวหน้างานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บัวจันทร์ สุวัฒนานันท์. (2542). สภาพการบริหารงานป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย. รายงานการค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2540). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชัย กัลป์โยธิน. (2550). การป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปิยะชาติ ขานทะราชา. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาวดี ธานีรณานนท์. (2541). การเปิดรับข่าวสารการจดจำสาร และการเลียนแบบพฤติกรรมต่อต้านยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการป้องกันยาเสพติด จัสท์เซย์โน. วิทยานิพนธ์ นท.ม. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทาง พฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประเสริฐ สาลีเกิด. (2543). การศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2546). กระบวนการเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- พะเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ. (2542). “สารเสพติด,” ใน ในหลวงกับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : บริษัทเดอะมอลล์กรุ๊ปจำกัด.
- เพทาย สดทรงศิลป์. (2547). ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

- การป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์
เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ภูวเดช ธนโชติธีรกุล. (2547). การลดปัญหานักเรียนติดยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา :
กรณีศึกษาโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 3 จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). พฤติกรรมวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เมตต์ เมตต์การณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำ
โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยาเสพติด. (2554). ([http : // www.google.go.th](http://www.google.go.th))
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2544). การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บางกอกบล๊อค.
ธัญภากรณ์ แวดวงบัง. (2545). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนใน
อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บุรีรัมย์ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รัตติยา พานิชนอก. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในโรงเรียนชุมชนบ้านนาแพ อำเภอหนองโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลดาวลัย ภูมิชัยศักดิ์. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของนักเรียนโรงเรียนเพชรพิทยาสรรค์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การ
บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาสารคาม
- วรพัฒน์ บุญมา. (2545). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนโรงเรียน
เชียงคำวิทยาคม จังหวัดพะเยา. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต).
เชียงใหม่:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิเชียร จันทะโชติ. (2540). “การพัฒนาหลักสูตรการป้องกันยาเสพติดสำหรับนักศึกษาอุตสาหกรรมศึกษา
สถาบันราชภัฏอุดรธานี,” ในรวมบทความวิจัยปริทัศน์ฉบับที่ 2539 – 2542. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วีรพงศ์ ใจสุนทร. (2542). การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำพูน.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดบุรีรัมย์. (2553). ผลการดำเนินงานการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดจังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัด
บุรีรัมย์.
- ศูนย์สารสนเทศกองแผนงานกรมสุขภาพจิต. (2550).โครงการณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE). WWW/kruthai.com.
- สถาผล เสน่ห์เมือง. (2549). สภาพการบริหารงานป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในเขตพื้นที่

- การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมร ปิ่นาวะดี. (2548). การศึกษาความต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมศักดิ์ ฤทธิ์ภักดี. (2551). การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมศักดิ์ ส่งแสงรัตน์. (2546). การป้องกันปัญหาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโรงเรียนอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). สรุปผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พข.) ปีงบประมาณ 2535 – 2537. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). ชุดฝึกอบรมผู้บริหารระดับสูง เล่ม 4 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหาร. กรุงเทพฯ : พี. เอ. ลิฟวิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2547). นโยบายการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2547, 26 มกราคม). นโยบายการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำรวม คงสืบชาติ. (2547). การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอหางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุพัฒน์ ชีวเวชเจริญชัย. (2541). ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุลักษณ์ หายสุรนันท์. (2544). การติดตามการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาและป้องกันการแพร่ระบาดของยาบ้าในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อภิชาติ เศรษฐวิจิตรกิจการ. (2547, เมษายน-มิถุนายน). “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน,” วารสารวิชาการ. 7(2) : 59 –64.
- อังกาบ จานสืบสี. (2548). การประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์สร้างจิตสำนึกและพลังประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). การบริหารทักษะและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- Baker, V. (2004, January). “Preventing Alcohol and Drug Abuse through Primary Education :

- An Evaluation of a School-Based Substance Abuse Prevention Program," **Dissertation Abstract International**. 64(07) : 3513-B.
- Brooks, R. J. (2002, March). "The Effects of Racial/Ethnic Identity, Parenting Practices, and Impulse Control on Drug Use Problem Behaviors, Self –concept, and Depression in African- American Adolescents" , " **Dissertation Abstract International**
- Enciso, R. P. (2000, June). "Perceptions of School Discipline : Viewpoints of Students, Teachers, and Administrators. 56 : 39 – 04. , " **Dissertation Abstract International**
- Hackman, R. M. (2003). **Complementary and alternative and asthma**. P. 321 – 336.
M.R. : Clinical Reviews in Allergy and Immunology.
- Herting, J. R. and Others. (1996). "A Multidimensional Model of an Adolescent Drug Involvement," ERS-Spectrum. (CD-ROM). 6(3) : 325 - 61.**
- Noble, A. L. (2001, April). "An Assessment of Teacher and Student Perception Regarding Necessary Elements for Secondary School Discipline System and How Those Elements Align with Total Quality Management Theory," **Dissertation Abstract International**. 110 : 62 – 01A.
- Sanders, K. (2001, May). "An Investigation of the Relationships among Loll of Control, Self – Reported Behavior and Discipline Referrals among Ninth Grade Students," **Dissertation Abstract International**. 105 : 62 – 06A.
- Younoszai, T. M. and Others. (1999, August). "Trends from 1897 to 1891 in Alcohol, Tobacco, and Other Drug (Atod) Use among Adolescents Exposed to a School District – Wide Prevention Intervention," **ERS-Spectrum. (CD-ROM). 29(1) : 77 – 94.**

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

Problems and Guidelines for Developing Eight Fundamental Morality and Ethics of
Secondary School Students of Lamplaimas School, Buriram Province

พระเสรี สวัสดิ์เอื้อ อาจารย์ ดร. สุรัชย์ ปิยาหกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ ที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ ประชากร มีจำนวน 3,032 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 5 คน ครู 87 คน นักเรียน 1,470 คน ผู้ปกครอง 1,470 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 20 คน นักเรียน 137 คน ผู้ปกครอง 138 คน ส่วนผู้บริหารใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.61$) 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามสถานภาพ กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการคือ ผู้บริหารและครู จะต้องจัดกิจกรรมสำหรับคุณธรรมทั้ง 8 ด้าน ส่วนผู้ปกครองและนักเรียนจะต้องร่วมมือและปฏิบัติตามกิจกรรมที่จัดขึ้น คือ 1) ด้านความขยัน ควรนำบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านความขยันมาพูดชักชวนให้นักเรียนทำตาม 2) ด้านความประหยัด ให้นักเรียนฝากเงินออมทรัพย์ในโรงเรียนโดยโรงเรียนจัดให้มีธนาคารในโรงเรียน 3) ด้านความซื่อสัตย์ คุ้ยักตัวอย่างบุคคลสำคัญของไทยที่มีความซื่อสัตย์แล้วให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ 4) ด้านความมีวินัย ผู้บริหารและครูต้องลงโทษผู้กระทำความผิดระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด 5) ด้านความสุภาพ บริหารและครู ต้องจัดให้ มีห้องฝึกปฏิบัติการเรียนการสอนเกี่ยวกับความสุภาพและมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ 6) ด้านความสะอาด โรงเรียนและผู้ปกครองร่วมมือกันทำความสะอาดในชุมชนอย่างต่อเนื่อง 7) ด้านความสามัคคี โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกันในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 8) ด้านความมีน้ำใจ โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงน้ำใจต่อกันอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม, คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) investigate the 8 fundamental morality problems of Secondary School Students of Lamplaimas School, Buriram Province, 2) compare the levels of morality problems of the students accordingly to the opinions of the school administrators, teachers, students, and parents, 3) study the

guidelines for developing the 8 fundamental morality of the students. The population of this study was 3032 people including 5 administrators, 87 teachers, 1470 students and 1470 parents. The sample size was calculated by consulting Krejcie and Morgan table, and the sample size of this study was 300 people including 20 teachers, 137 students, and 138 parents, and 5 administrators were all participants. The research instrument was a questionnaire. After analyzing the collected data the researcher found that 1) the overall means of students' 8 morality problems were low ($\bar{X} = 1.61$), 2) the results of comparing the levels of the students' morality accordingly to the samples' opinions classified by genders revealed no statistical differences, however, the researcher found .01 statistical differences among the samples' opinions classified by status, 3) the guidelines for developing the 8 fundamental morality of the students were the administrators and teachers should organize the following activities for students and the students and parents must cooperate with the school and do the set activities: 1) the school should invite the successful persons whose success was from their working hard to talk and encourage the students to follow their attempts, 2) the school may organize a school bank and encourage the students to save money, 3) the school has the students study about the honest, well-known Thais and do role-playing, 4) the administrators and teachers must punish the students who behaved against the school's regulations without exceptions, 5) the school should provide the labs to continuously train the students about manners and politeness, 6) school and parents cooperatively clean their communities regularly, 7) the school should set the activities for students to work together continuously, and 8) the school should organize the activities for the students to join and help each other.

Keywords: Morality and Ethics Development/ Eight Fundamental Morality

บทนำ

ปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ได้ทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้นทุกขณะไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากภัยทางอินเทอร์เน็ต การแพร่ระบาดของยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมั่วสุมในแหล่งต่าง ๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ร้านสุรา การมีค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ค่านิยมการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย การให้อิสเสรีแก่วัยรุ่น การเลียนแบบและรับเอาวัฒนธรรมชาวต่างชาติ การทะเลาะวิวาท การก่ออาชญากรรม การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่เด็กและเยาวชน กำลังเผชิญอยู่อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ แม้แต่ผู้ใหญ่ก็ไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ดังกล่าวได้ (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2550: 11) ปัญหาดังกล่าวมีผลมาจากความเจริญทางด้านวัตถุที่ถูกพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ในทางตรงกันข้าม สภาพจิตใจของคนในสังคมกลับไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จึงถือว่าเป็นแนวทางที่จะช่วยลดปัญหาสังคมได้ เพราะเป็นการนำหลักแห่งความจริง และความถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม ศาสนา และ วัฒนธรรม มาประพฤติปฏิบัติให้เกิดความดีงาม ซึ่งบุคคลจะต้องยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อความสุข สงบ ร่มเย็น ความสำเร็จของตนเองและสังคม การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นจะต้องพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติต่อกันและได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 หมวด 1 บททั่วไปว่าด้วย ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ความว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป

เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 24 (4) ได้กำหนด ไว้ว่า “ การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกวิชา ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 5-13)

โรงเรียนลำปลายมาศ ได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำเอาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ มาบูรณาการจัดกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งจัดให้มีการอบรมคุณธรรม จริยธรรม เช่น มีการจัดเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม ในช่วงต้นปีการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ทางโรงเรียนกำหนด แต่ก็ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เช่น ไม่มีความรับผิดชอบต่อตัวเอง ทำงานไม่เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด ขอบฟุดคุยในขณะที่ครูกำลังสอน มักง่าย ขาดการเอาใจใส่ดูแลด้านความสะอาด ชอบขีดเขียนตามผนังห้องน้ำ เป็นต้น(โรงเรียนลำปลายมาศ,เอกสารงานวิชาการ, 2553: 17-20)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ซึ่งประกอบด้วย 1) ความขยัน 2) ความประหยัด 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมีวินัย 5) ความสุภาพ 6) ความสะอาด 7) ความสามัคคี และ 8) ความมีน้ำใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 1) เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

สมมติฐานของการวิจัย

1. เพศ ของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของ แตกต่างกัน
2. สถานภาพ ของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบข่ายเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง

ที่มีต่อปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ 1) ความขยัน 2) ความประหยัด 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมีวินัย 5) ความสุภาพ 6) ความสะอาด 7) ความสามัคคี 8) ความมีน้ำใจ

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร จำนวน 3,032 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 5 คน ครู 87 คน นักเรียน 1,470 คน ผู้ปกครอง 1,470 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, 2553:5)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ 95 % (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542: 148-149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 20 คน นักเรียน 137 คน ผู้ปกครอง 138 คน ส่วนผู้บริหารใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยปรึกษาคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยหลังจากที่นำไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกซึ่งเป็นค่า (t) อยู่ระหว่าง 1.852 – 6.178 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ซึ่งมีค่าสูงและผ่านเกณฑ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 300 ฉบับ ได้รับกลับคืน จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางด้านสถิติ

ผลการวิจัย

1. ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีความเห็นว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในภาพรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้น ด้านความมีน้ำใจ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะตามบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ โครงการและกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดีในการประพฤติตนอยู่บนพื้นฐานคุณธรรม 8 ประการ

3.2 ครูผู้สอน ควรประเมินนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคล โดยจัดทำ “สมุดรายงานลักษณะนิสัย” เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการสอนคุณธรรม ซึ่งข้อมูลที่เก็บจะเกี่ยวกับลักษณะนิสัย พฤติกรรม สภาพปัญหาครอบครัว ปัญหาชีวิต สามารถร่วมมือกับผู้ปกครองในการป้องกันแก้ไข ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณธรรมของเด็กแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทันเวลา

3.3 นักเรียน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกา ของโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ จนเกิดความเคยชินเป็นปกตินิสัยในการดำเนินชีวิต

3.4 ผู้ปกครอง ควรมีโอกาสได้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในด้านที่เห็นว่าเป็นปัญหาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรม ตลอดจนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น พร้อมทั้งเอาใจใส่ดูแลและนำ อบรม สั่งสอนบุตรหลานให้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหายอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านความมีน้ำใจ มีปัญหายอยู่ในระดับน้อยที่สุด จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความขยัน โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับน้อยทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้จัดกิจกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร มีการปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ให้ความสำคัญต่องานที่ได้รับมอบหมาย และทำให้เสร็จทันเวลา ส่วนนักเรียนต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและมีความมั่นใจที่จะทำให้เสร็จทันเวลาโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง และผู้ปกครองควรเอาใจใส่ ดูแล บุตรหลาน สร้างแรงจูงใจ ชี้ให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำงานด้วยความขยันและทำให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด เช่น สร้างความภาคภูมิใจว่าเมื่อมีความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงานแล้ว ก็จะได้รับชื่นชม ความไว้วางใจจากเพื่อนและครู เป็นต้น จึงส่งผลให้ปัญหาด้านความขยันอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของพระจิระวัฒน์ แก้วมะ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร และความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 : 64 – 65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลง ด้านความขยัน

1.2 ด้านความประหยัด โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้ดำเนินการ โครงการธนาคารในโรงเรียน ซึ่งได้รับการอนุเคราะห์จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขา ลำปลายมาศ นักเรียนสามารถนำเงินมาฝากที่โรงเรียนได้โดยไม่ต้องเดินทางไปยังธนาคารโดยตรง ทำให้สะดวกในการออม และโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนทำสมุดบัญชีแสดงรายรับและรายจ่ายเงินของตนเอง มีข้อมูลในการวางแผนการใช้จ่ายเงินได้อย่างคุ้มค่าและไม่ประมาทส่งผลให้นักเรียนกินอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตนเอง คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย เนื่องจากทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ จึงส่งผลให้ปัญหาด้านความประหยัดอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอเนก แท่งสูงเนิน (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำ การศึกษา การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัดของนักเรียนโรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผลการพัฒนา นักเรียนมีพัฒนาการ ด้านความมีวินัย ด้านความสะอาดและด้านความประหยัดสูงขึ้น และงานวิจัยของพระอธิการชุมพร ศรีบริบูรณ์ (2550

: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาเสริมสร้างวินัยด้านความประหยัดและด้านความสะอาดของนักเรียนโนนกระสังวิทยาคม อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านความประหยัดสูงขึ้น

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ โดยภาพรวมมีปัญหในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้ดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในความซื่อสัตย์ทั้งการแสดงออกทางกาย วาจา และใจ เช่น การเก็บทรัพย์สินของผู้อื่นได้แล้วนำมาส่งคืนเจ้าของ ครูจะมีการจัดทำสมุดบันทึกความดี มีการมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนที่มีความซื่อสัตย์เมื่อสิ้นปีการศึกษา ตลอดจนครู ผู้ปกครองได้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน จึงส่งผลให้ปัญหาด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเดช ใจหวัง (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทร อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า กลุ่มเป้าหมายสามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และต่อตนเอง

1.4 ด้านความมีวินัย โดยภาพรวมมีปัญหในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัยให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัย เช่น โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม การอบรมผู้นำนักเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน ผู้ปกครองควรส่งเสริมความมีวินัยอย่างจริงจัง ส่งผลให้ปัญหาด้านความมีวินัยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระจิระวัฒน์ แก้วมะ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร และความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า นักเรียนมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 , 64 – 65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียน นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความคิดเห็นด้านวินัย

1.5 ด้านความสุภาพ โดยภาพรวมมีปัญหในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้จัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อยดีงามตามวัฒนธรรมของสังคมไทย เช่น การอบรมมารยาทไทยให้กับนักเรียน มีการจัดการประกวดมารยาทไทย และการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขันมารยาทไทยในโอกาสต่าง ๆ ทางด้าน ครู ผู้ปกครอง ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ปัญหาด้านความสุภาพอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล ทองเพชร และคณะ (2551 , 64 – 65) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียน นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมทางด้านความสุภาพ

1.6 ด้านความสะอาด โดยภาพรวมมีปัญหในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับความสะอาด เช่น กิจกรรม ๕ ส. ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย เพื่อให้ นักเรียนรู้จักฝึกการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนและบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน โดยมอบหมายให้นักเรียนในแต่ละห้องเรียนมีเขตพื้นที่รับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาด และในช่วงโฮมรูม นักเรียนร่วมพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบ ๆ โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนนักเรียนควรจัดให้มีเวรรักษาความสะอาดทั้งในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ส่วนผู้ปกครองก็ควรชี้ให้เห็นถึงผลที่เกิดจากความสะอาดที่สัมผัสได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยปลูกฝังให้บุตรหลานรักความสะอาด เช่น ทำความสะอาดภายในบ้านของตน ตามห้องต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งบริเวณรอบ ๆ บ้าน และให้มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ปัญหาด้านความสะอาดอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอธิการชุมพร ศรีบริบูรณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาเสริมสร้างวินัยด้านความประหยัด และด้านความสะอาดของนักเรียนโนนกระสังวิทยาคม อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านความสะอาด ไม่ชอบความสกปรก มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ

1.7 ด้านความสามัคคี โดยภาพรวมมีปัญหในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักและสามัคคีกันในการที่จะพัฒนา

โรงเรียน เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี การจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนในการรณรงค์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับ ประเทศ และควรมีการศึกษาฐานโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างในการส่งเสริมความสามัคคี ส่งผลให้ปัญหาด้านความสามัคคีอยู่ในระดับน้อย

1.8 ด้านความมีน้ำใจ โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีนโยบายที่จะปลูกฝังความมีน้ำใจให้แก่นักเรียนทุกคน เพื่อต้องการที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยมีแนวทางในการดำเนินการ คือ จัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อปลูกจิตสำนึกในการมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ครู และโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ เช่น การร่วมทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน นักเรียนแต่ละระดับชั้นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ เช่น วันวิทยาศาสตร์ วันสุนทรภู่ สัปดาห์ห้องสมุด วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น นอกจากนี้นักเรียนยังแสดงออกถึงความมีน้ำใจต่อเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง รวมไปถึงผู้ปกครองและชุมชนต่อไปด้วย ส่งผลให้ปัญหาด้านความมีน้ำใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อจำแนกตามเพศของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง พบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามสถานภาพของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง พบว่า มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1 เมื่อจำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน มีสาเหตุมาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการอยู่แล้ว รวมทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนา ผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม และจุดหมายของหลักสูตรได้กำหนดไว้ว่า ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนด มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมศาสนา (2544 : 67) ที่ได้เสนอการจัดโครงการและกิจกรรมที่สถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ได้แก่ การปลูกฝังคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจไมตรี สะสมความดี ความเป็นผู้เสียสละ การรักษาความสะอาด และการประหยัด

2.2 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีสาเหตุมาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีหน้าที่บทบาทแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ผู้บริหารจะมีมุมมองเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาโดยรวมแบบกว้าง ๆ ไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง ส่วนครูเป็นผู้นำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการตั้งเกณฑ์ไว้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติตาม นักเรียนมีความแตกต่างกันทางด้านสติ ปัญญา ฐานะ รวมทั้งสภาพทางครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครองมีความแตกต่างกันทางด้านฐานะความเป็นอยู่ การศึกษา วิธีคิดและวิถีชีวิตในชุมชนที่แตกต่างกันมีการรับรู้ในเรื่องของปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ต่างกัน จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอนก แท้สูงเนิน (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัดของนักเรียนโรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดนครราชสีมา ผลการพัฒนา พบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัย ด้านความสะอาดและด้านความประหยัดสูงขึ้น โดยมีความรับผิดชอบตนเองใน

การเดินทางมาเรียนอย่างตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาดและการประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ ภายในโรงเรียนซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า นักเรียนมีการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ดังนี้

3.1 ด้านความขยัน มากที่สุด คือ ควรนำบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านความขยันมาพูดชักชวนให้นักเรียนทำตาม ควรปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ให้ความสำคัญต่องานที่ได้รับมอบหมาย และทำให้เสร็จทันเวลา

3.2 ด้านความประหยัด มากที่สุด คือ ให้นักเรียนฝากเงินออมทรัพย์ในโรงเรียน โดยจัดให้มีธนาคารในโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักฐานะการเงินของตนเอง คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย

3.3 ด้านความซื่อสัตย์ มากที่สุด คือ ครูยกตัวอย่างบุคคลสำคัญของไทยที่มีความซื่อสัตย์แล้วให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ โรงเรียนควรดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในความซื่อสัตย์ทั้งการแสดงออกทางกาย วาจา และใจ เช่น การเก็บทรัพย์สินของผู้อื่นได้แล้วนำมาส่งคืนเจ้าของ

3.4 ด้านความมีวินัย มากที่สุด คือ ผู้บริหารและครูต้องลงโทษผู้กระทำความผิดระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ครูควรปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัย เช่น จัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม การอบรมผู้นำนักเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน

3.5 ด้านความสุภาพ มากที่สุด คือ ผู้บริหารและครูต้องจัดให้มีห้องฝึกปฏิบัติการเรียนการสอนเกี่ยวกับความสุภาพและมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อยดีงามตามวัฒนธรรมของสังคมไทย เช่น การอบรมมารยาทไทยให้กับนักเรียน

3.6 ด้านความสะอาด มากที่สุด คือ โรงเรียนและผู้ปกครองร่วมมือกันทำความสะอาดในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรดำเนินการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับความสะอาด เช่น กิจกรรม ๕ ส. ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย เพื่อให้นักเรียนรู้จักฝึกการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนและบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน

3.7 ด้านความสามัคคี มากที่สุด คือ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักและสามัคคีกันในการที่จะพัฒนาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน

3.8 ด้านความมีน้ำใจ มากที่สุด คือ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงน้ำใจต่อกันอย่างต่อเนื่อง ควรปลูกจิตสำนึกในการมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ครู และโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ เช่น การร่วมทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้น ด้านความมีน้ำใจ มีปัญหายุ่งยากในระดับน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองที่มีต่อปัญหาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อจำแนกตามเพศของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามสถานภาพของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านความขยัน ควรปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ให้ความสำคัญต่องานที่ได้รับมอบหมาย และทำให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด

3.2 ด้านความประหยัด นักเรียนควรรู้จักฐานะการเงินของตนเอง คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ควรทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3.3 ด้านความซื่อสัตย์ โรงเรียนควรดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในความซื่อสัตย์ ทั้งการแสดงออกทางกาย วาจา และใจ เช่น การเก็บทรัพย์สินของผู้อื่นได้แล้วนำมาส่งคืนเจ้าของ

3.4 ด้านความมีวินัย ควรปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัย เช่น จัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม การอบรมผู้นำนักเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน

3.5 ด้านความสุภาพ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อยดีงามตามวัฒนธรรมของสังคมไทย เช่น การอบรมมารยาทไทยให้กับนักเรียน

3.6 ด้านความสะอาด โรงเรียนควรดำเนินการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับความสะอาด เช่น กิจกรรม ๕ ส. ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย เพื่อให้นักเรียนรู้จักฝึกการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน และบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน

3.7 ด้านความสามัคคี โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักและสามัคคีกันในการที่จะพัฒนาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน

3.8 ด้านความมีน้ำใจ ควรปลูกจิตสำนึกในการมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ครู และโรงเรียน ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การร่วมทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณธรรม 8 ประการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ โครงการและกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดีในการประพฤติตนบนพื้นฐานคุณธรรม 8 ประการ

2. ครูผู้สอน ควรประเมินนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคล โดยการจัดทำ “สมุดรายงานลักษณะนิสัย” เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการสอนคุณธรรม ซึ่งข้อมูลที่เก็บจะเกี่ยวกับลักษณะนิสัย พฤติกรรม

สภาพปัญหาครอบครัว ปัญหาชีวิต สามารถร่วมมือกับผู้ปกครองในการป้องกันแก้ไข ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณธรรมของเด็กแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทันเวลา

3. นักเรียน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกา ของโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ จนเกิดความเคยชินเป็นปกตินิสัยในการดำเนินชีวิต

4. ผู้ปกครอง ควรมีโอกาสได้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในด้านที่เห็นว่าเป็นปัญหาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรม ตลอดจนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น พร้อมทั้งเอาใจใส่ดูแล แนะนำ อบรม สั่งสอนบุตรหลานให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์: ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

โรงเรียนลำปลายมาศ. (2553). ยุทธศาสตร์การปฏิบัติราชการ การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับที่สอง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2550-2554) โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2552). แผนปฏิบัติราชการประจำปี: 16-17.

สุขุม เฉลยทรัพย์. (2550, 1 เมษายน). "วิกฤต...เยาวชนไทย ใครจะช่วยแก้", มติชน. หน้า 11

**สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน
ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน**

**Actual States and Expectations of Teachers towards the Leadership of Private School Administrators in
Working Reinforcement**

อร่ามศรี จงปัดนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรพิมล พงศ์สุวรรณ
อาจารย์ ดร. สานิต ผลเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวรินทร์ ประชาพันธ์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน และ 2) เปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและลักษณะของโรงเรียน ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของเทรซี (Tracy) 10 ด้าน คือ ด้านการให้ความรับผิดชอบ ด้านการมอบอำนาจหน้าที่ ด้านการกำหนดมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ ด้านการให้การยกย่องยอมรับด้านการให้ความไว้วางใจ ด้านการยอมรับข้อผิดพลาด และด้านการให้เกียรติ ประชากร เป็นครูโรงเรียนเอกชน จำนวน 205 คน ใช้ศึกษาจากกลุ่มประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .9542 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้ค่า Independent Samples t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางและอยู่ในระดับมากตามลำดับ
2. ผลการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน

2.1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมพบว่า มีสภาพที่เป็นจริงไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศมีสภาพที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยรวมพบว่า มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามลักษณะโรงเรียนโดยรวมพบว่า มีสภาพที่เป็นจริงไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความรับผิดชอบ และด้านการยอมรับข้อผิดพลาด มีสภาพที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ และด้านการให้การยกย่องยอมรับ มีสภาพที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยรวมพบว่า มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ ด้านการยกย่องยอมรับ และด้านการให้ความไว้วางใจ มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการให้ความรับผิดชอบ ด้านการมอบ

อำนาจหน้าที่ ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ และด้านการให้เกียรติมีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน พบว่า ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร การมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติไม่ตรงตามความสามารถและความถนัด และขาดการดูแลในเรื่องของสวัสดิการต่าง ๆ และระบบสารสนเทศไม่ทันสมัยทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารค่อนข้างล่าช้า ดังนั้น ผู้บริหารควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงานขององค์กร สนับสนุนบุคลากรให้ได้รับการอบรมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมอบหมายงานให้ตรงกับความถนัด ความสนใจ ควรดูแลเรื่องสวัสดิการและปรับปรุงระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the actual states and expectations of teachers toward private school administrators' leadership in working reinforcement, classified by teachers' working experiences and school characteristics as perceived by Tracy's reinforcement concept in 10 aspects, namely; power through responsibility; power through authority; power through standard of excellence; power through training and development; power through knowledge and information; power through feedback; power through recognition; power through trust; power through permission to fail and power through respect. The samples were 205 private school teachers. The research instrument used for collecting the data was a questionnaire with its reliability at .9542. The statistics used to analyze the data collected were percentage, mean, standard deviation, independent sample t-test, and One-way ANOVA. The significant difference was set at the level of .05. The results were as follows:

1. The study of the actual states of teachers toward private school administrators' leadership in working reinforcement both as a whole and as each aspect were at moderate and high levels, respectively
2. The results of comparison of the actual states of teachers toward private school administration' leadership in working reinforcement were found as follows:

2.1 Working experiences: the working experiences as a whole was not different.

After considering at each aspect, it was found that power through standard of excellence was statistically significant at .05 level; whereas the rests were not different. The comparison of the expectation of teachers as a whole was statistically significant difference at .05 level. After considering at each aspect, it was found power through knowledge and information was statistically significant difference at .05 levels; whereas, the rests were not different.

2.2 School characteristics: the school characteristics as a whole was not different. After considering at each aspect, it was found that power through responsibility and power through permission to fail were statistically significant difference at .05 level; power through feedback and power through recognition were statistically significant difference at .01 level; whereas the rest were not different. The comparison of the expectation of teachers toward private school administrators' leadership in working reinforcement as a whole was statistically significant difference at .01 level. After considering as each aspect, it was found power

through standard of excellence, power through recognition, and power through trust statistically significant difference at .05 level. Power through responsibility, power through were knowledge and information, power through feedback, and power through respect were statistically significant difference at .05 level; whereas the rests were not different.

3. The suggestion about the actual states and expectation of teachers toward private school administrators' leadership in working reinforcement were found that the administrators did not pay attention to personnel development and promotion, the assigned works did not match with their ability and aptitude; the administrators did not provide appropriate welfare services, the informational system was not up-to-date leading to late information therefore, the administrators should provide opportunity to personnel to participate in operational planning determination, support their further education and give knowledge and assign the works assign jobs properly to their aptitude, and interesting. The welfare service and information system improvement should be taken care to be more effective.

Key Word : Working Reinforcement

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยาการด้านต่าง ๆ ในสังคมมีความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคม ทำให้สมาชิกในสังคมต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกที่มีการแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ ประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา จึงต่างทุ่มเทความคิดและแสวงหายุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษา (นิรมล กิตติวิบูลย์, 2547, ก) เพื่อจัดระบบบริหารและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพประชากร และการพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับการบริหารและจัดการศึกษาที่ผ่านมา เป็นการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง ซึ่งเป็นความเหมาะสมและจำเป็นของการพัฒนาการศึกษาของไทยในระยะแรก แต่ในระยะต่อมาการศึกษาของไทยได้รับการพัฒนามากขึ้น ประชาชนให้ความสำคัญต่อการศึกษา จึงทำให้การขยายตัวของจำนวนนักเรียน นักศึกษาและสถานศึกษามีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ ดังนั้นรูปแบบการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางอย่างเดิมจึงไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดปัญหาทางการบริหารและจัดการศึกษาหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสของการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ปัญหาเอกภาพในการจัดการศึกษา แต่ละระดับเนื่องจากมีหน่วยงานรับผิดชอบหลากหลายหน่วยงานและหลากหลายระดับ มีลักษณะต่างคนต่างทำ ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน แตกต่างและเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา ปัญหาการมีหน่วยงานบริหารหลายระดับ หลายขั้นตอนทั้งระดับกระทรวง ทบวง กรม เขต จังหวัด/ท้องถิ่นอำเภอและสถานศึกษาก่อให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ปัญหาการขาดกระบวนการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทำให้แผนงานหรือโครงการบางส่วนไม่ส่งผลในทางปฏิบัติ ผู้มีอำนาจกำหนดนโยบาย ยังดำเนินไปภายใต้การสนองความต้องการส่วนตนและพรรคพวก ส่งผลให้เกิดการคอร์รัปชัน ปัญหาการจัดระบบการบริหารการศึกษาขาดการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้ทันสมัย ทำให้ยากต่อการประสานและระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษาในพื้นที่ และปัญหาการขาดระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทย (สมาน อัสวภูมิ, 2543, 1)

การบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงที่ดำรงตำแหน่งตามสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นมืออาชีพและเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยหลักการ

และทฤษฎีต่างๆทางการบริหารการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจ ทำนาย ตัดสิน และควบคุมพฤติกรรมต่างๆ ในหน่วยงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของหน่วยงาน ลักษณะต่างๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาไทยในปัจจุบัน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐทุกแห่งมีสถานภาพเป็นโรงเรียนนิติบุคคล มีการบริหารและจัดการศึกษาสถานศึกษา โดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่สุดในโรงเรียนเพราะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีผลกระทบต่อรูปแบบ คุณภาพ ประสิทธิภาพ ความกระตือรือร้นและลักษณะความคิดของทั้งโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะต้องมีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาไปสู่โรงเรียนที่มีคุณภาพ ทั้งครู อาจารย์ และนักเรียน ตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำสูงสุดในสถาบัน จะต้องสนใจการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่จะมีผลกระทบ ต่อเยาวชนหรือทรัพยากรมนุษย์ที่ตนเองรับผิดชอบ สถานศึกษาต้องการผู้นำที่เข้มแข็งความต้องการภาวะผู้นำในสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารในการทำให้โรงเรียนเจริญก้าวหน้า มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (ประชุม โพธิกุล, 2537, 26-31) การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการที่จะนำเอาทรัพยากรมาประกอบกันตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหาร คือ ภาวะความสำเร็จ โรงเรียน คือ องค์การทางสังคมเช่นเดียวกับองค์กรอื่น ผู้บริหารและครูมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูป การจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและมาตรฐานได้ ต้องเกิดจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ (ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ , 2542, 4) โดยเฉพาะครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ ที่มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้มีความรู้ ความสามารถและเจริญเติบโตไปในทิศทางที่เหมาะสม ดังนั้นในการปฏิรูปการศึกษา จึงควรหันมาเอาใจใส่ ให้กำลังใจ เพื่อกระตุ้นให้ครูทำงานจนสุดความสามารถ

การเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานของครู นั่นคือ เป็นกระบวนการให้ความรู้ในสิ่งที่ เป็นปัจจัยสาเหตุ สภาพแวดล้อม รวมถึงกระบวนการต่างๆ เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวครู ซึ่งสิ่งดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงานตามภารกิจที่รับผิดชอบอย่างมีความสุข ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างพลังอำนาจในบุคคล และองค์กรนั้นคือ ระบบโครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารองค์กร บุคลากร ความไว้วางใจในองค์กร ลักษณะงานและความสัมพันธ์ภาพระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง (อารีย์วรรณ อ่วมตานี, 2549, 123) การใช้พลังอำนาจ (Empowerment) ในการบริหารจัดการจึงเป็นบทบาทของภาวะผู้นำ บุคคลที่มีภาวะผู้นำสูงย่อมต้องทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้สอน ผู้ให้เทศ และเป็นผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นผู้นำจึงต้องจัดการความรู้ ที่แต่ละคนมีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์กับหน่วยงาน โดยไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบว่าความรู้จะใคร่ดีกว่าหรือสูงกว่าอย่างไร แต่สิ่งที่จะนำมาทำให้มีประโยชน์ต่อหน่วยงานอย่างไรย่อมสำคัญและเป็นหน้าที่ของผู้นำ จากปัญหาหาเสพติด ปัญหาหาขบวนการ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดปัญหากับคุณภาพชีวิตในการสร้างภูมิปัญญาให้กับเยาวชน ซึ่งทราบกันโดยทั่วไปว่า คุณภาพของการศึกษาเป็นผลโดยตรงที่เกิดจากพลังอำนาจการทำงานของครู บุคลากรขาดความเชื่อถือในการบริหารจัดการในการประสานการทำงานภายในองค์กร การทำงานแบบหวังผลเฉพาะหน้า เป็นปัญหาอุปสรรค และปัญหาอุปสรรคสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ครูได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันครูมีภาระงานที่เกินกำลังความสามารถ หรือชอบที่จะทำงานตามลำพังมากกว่าการทำงานเป็นทีม ปัญหาอุปสรรคจากตัวครู คือ สร้างกับดักตัวเอง กลัวการเปลี่ยนแปลง คิดว่าการเปลี่ยนแปลงจะต้องทำให้เกิดปัญหา บางกรณีครูไม่ได้รับการพัฒนาเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานอย่างแท้จริงขาดการสนับสนุนปัจจัยเทคโนโลยี ทรัพยากร ขาดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความสามารถที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลง ในการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ดังกล่าวจะมีผลโดยตรงกับพลังอำนาจการทำงานของครูที่จะไปมีผลกระทบต่อ

ทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพและคุณภาพในการทำงานการศึกษาตามภาระหน้าที่ ดังนั้นครูควรได้รับการชี้แจงให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและได้รับการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานและมีการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานอย่างแท้จริง (สมชาย บุญศิริเกสัช, 2545, 114 ; อ้างถึงใน สุจรรยา ขาวสกุล, 2549, 29)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษา จึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูโรงเรียนเอกชน ต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารในด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาทั้งตัวผู้บริหาร ครูและบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน
2. เปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน จำแนกตามลักษณะของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามลักษณะของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบข้อมูลในการปรับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน
2. เป็นแนวทางให้สถานศึกษาบริหารจัดการ และพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานของครู
3. เป็นข้อมูลสารสนเทศ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา และพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตเนื้อหา** การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของ เทรซี (Tracy, 1990, 45; อ้างถึงใน พรพิมล พงศ์สุวรรณ, 2547, 1) 10 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการให้ความรับผิดชอบ
2. ด้านการมอบอำนาจหน้าที่
3. ด้านการกำหนดมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ
4. ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา
5. ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ
6. ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ

7. ด้านการให้การยกย่องยอมรับ
8. ด้านการให้ความไว้วางใจ
9. ด้านการยอมรับข้อผิดพลาด
10. ด้านการให้เกียรติ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำนวน 205

คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

3.1.1 ลักษณะของโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.1.1 โรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับอนุบาล หรือ ระดับปฐมวัย ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสายสัมพันธ์ และโรงเรียนอนุบาลเทศบาล

3.1.1.2 โรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับประถมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลทรัพย์ปัญญา และโรงเรียนเทศบาลวิทยา

3.1.1.3 โรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับอาชีวศึกษา ได้แก่ โรงเรียนเทคโนโลยีบริหารธุรกิจรักไทย

3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น

3.1.2.1 ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.2.2 ประสบการณ์ 5 – 10 ปี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ 10 ด้าน คือ ด้านการให้ความรับผิดชอบ ด้านการมอบอำนาจหน้าที่ ด้านการกำหนดมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ ด้านการให้การยกย่องยอมรับ ด้านการให้ความไว้วางใจ ด้านการยอมรับข้อผิดพลาดและด้านการให้เกียรติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชน จำนวน 205 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยได้รับคำปรึกษาจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือ เมื่อได้เครื่องมือฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์แล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9542 ซึ่งถือว่ามีความสูงและผ่านเกณฑ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 205 ฉบับ ได้รับกลับคืน 205 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดอันดับความคิดเห็น

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ด้วยค่า Independent Samples t-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน จำแนกตามลักษณะโรงเรียน วิเคราะห์ด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน พบว่า

1.1 สภาพที่เป็นจริงของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวมมีสภาพเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

1.2 ความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานโดยรวมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน พบว่า

2.1 สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

2.1.1 สภาพที่เป็นจริงของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวม พบว่า มีสภาพที่เป็นจริงไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศมีสภาพที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.1.2 ความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวมพบว่า มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน จำแนกตามลักษณะโรงเรียน

2.2.1 สภาพที่เป็นจริงของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวมพบว่า มีสภาพที่เป็นจริงไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ และด้านการยอมรับข้อผิดพลาด มีสภาพที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ และด้านการให้การยกย่องยอมรับ มีสภาพที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2.2 ความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวมพบว่า มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ ด้านการยกย่องยอมรับ และด้านการให้ความไว้วางใจ มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ ด้านการมอบอำนาจหน้าที่ ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ และด้านการให้เกียรติมีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน พบว่า ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร การมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติไม่ตรงกับความสามารถและความถนัด และขาดการดูแลในเรื่องของสวัสดิการต่าง ๆ และระบบสารสนเทศไม่ทันสมัยทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารค่อนข้างล่าช้า ดังนั้น ผู้บริหารควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงานขององค์กร สนับสนุนบุคลากรให้ได้รับการอบรมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมอบหมายงานให้ตรงกับความถนัด ความสนใจ ควรดูแลเรื่องสวัสดิการและปรับปรุงระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน

1.1 สภาพที่เป็นจริงของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านมีสภาพเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินั้น ควรเริ่มที่ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิรูปสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ โปร่งใส ผู้บริหารจะต้องสร้างความตระหนักให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ โดยใช้วิธีการอบรมศึกษา ดูงาน ปฏิรูปการบริหารโดยยึดหลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม โดยกระจายความรับผิดชอบให้ครูตามความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ จันท์ฉาย วิเศษสุวรรณ (2547, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจและแนวทางเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและแนวทางในการเสริมสร้างความพึงพอใจของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัยบูรพา

ในด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ได้แก่ การควบคุมดูแล แนะนำให้คำปรึกษา ให้คำชี้แนะเมื่อเกิดปัญหาด้านความก้าวหน้า ได้แก่ ควรมีการสนับสนุนบุคลากรให้มีการศึกษาเพิ่มเติม หรือการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และคุณวุฒิ ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ได้แก่ ควรปรับปรุงสวัสดิการต่าง ๆ ของบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสม ด้านความพร้อมของเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ควรเพิ่มอุปกรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เพียงพอกับงานที่ปฏิบัติ ด้านการยอมรับทางสังคม ได้แก่ ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในโครงการ กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ด้านความมั่นคงในอาชีพ ได้แก่ ควรให้ความคุ้มครองและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านความต้องการอำนาจบารมี ได้แก่ ควรปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิต เอรารวรรณ์ (2539, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยในการเสริมสร้างพลังอำนาจครู พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจครู คือ อิสรภาพในการทำงาน การมอบหมายหน้าที่ การมีส่วนร่วม บรรยากาศในการทำงาน การสร้างทีมงาน ข้อมูลย้อนกลับ การยกย่องยอมรับ ขวัญกำลังใจและรางวัล โอกาสในการเรียนรู้ การให้เกียรติและไว้วางใจและการยอมรับความผิดพลาดร่วมกัน ซึ่งสิ่งจูงใจในการเสริมสร้างพลังอำนาจครู คือ รางวัลและการชมเชย การฝึกอบรมและพัฒนาสถานภาพของครู ความเชี่ยวชาญในงานที่ปฏิบัติ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการทำงาน และเงินเดือนสวัสดิการ ซึ่งการให้สิ่งจูงใจเหล่านี้แก่ครูต้องยึดหลักสำคัญ คือ ต้องให้เกียรติ ให้ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศที่จำเป็นอย่างเปิดเผย และให้มีการมีส่วนร่วมทุกระดับ

1.2 ความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารงานขององค์กร หรือหน่วยงานใด ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้นำเป็นเสมือนหลักชัยในการดำเนินงาน โดยเฉพาะต่อผู้บังคับบัญชา และต่อหน่วยงานทุกหน่วยงานล้วนแต่ต้องการผู้นำที่มีภาวะความเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งจะส่งผลทำให้งานบรรลุด้วยดีตามวัตถุประสงค์ โรงเรียนใดที่มีผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำ ก็จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจรรยา ขาวสกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านการให้เกียรติ รองลงมาคือด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ที่เหลือมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครู จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และตามกลุ่มอายุ พบว่า ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านการให้การยกย่องยอมรับ ด้านการให้ความไว้วางใจ และด้านการยอมรับข้อผิดพลาด มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมกิจ อาจจุฬา (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจการบริหารงานโรงเรียนนิตยบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า ระดับความต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจการบริหารงานโรงเรียนนิตยบุคคลตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการ จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านความต้องการของครู โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผู้บริหาร มีความต้องการโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน

2.1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

2.1.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการกำหนดมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ มีสภาพที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการปฏิบัติงาน ถ้าผู้บริหารมอบหมายให้คนในองค์กรปฏิบัติงานและสามารถทำให้ผลการปฏิบัติงานมีความเป็นเลิศ แสดงว่าได้ทำให้เขาเข้าถึงถึงความภูมิใจที่ยิ่งใหญ่และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ทำให้เติบโตก้าวหน้าและทำสิ่งที่ท้าทายใหม่ ๆ ต่อไป รู้สึกว่าตนเองมีอำนาจเมื่อคนในองค์กรรู้สึกมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ดีที่สุดเท่าใด ก็ยังทำให้ผู้จัดการมีอำนาจมากขึ้น รู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับมากขึ้น เมื่อบุคลากรตั้งใจทำงานให้ดีที่สุดด้วยตนเองได้ ผู้จัดการจัดการก็ไม่จำเป็นต้องไปเสียเวลาไปคอยดูแลแก้ไขการทำงานให้ถูกต้อง หรือไม่ก็ไม่ต้องลงมือทำงานเองแทน มีเวลาทำงานอื่นเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมกิจ อาจจุฬา (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า ระดับความต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการ จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.2 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวมพบว่า มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความรู้และสารสนเทศ มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารงานผู้บริหารบางคนไม่ต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาข้อมูลมากเกินไป เพราะกลัวผู้ใต้บังคับบัญชาจะรู้มากกว่าตน และในการมอบหมายงานให้ปฏิบัติส่วนมากจะมอบหมายงานให้กับครูที่มีอายุราชการมาก เพราะถือว่ามีประสิทธิภาพในการทำงานมาก ซึ่งในความเป็นจริงในการบริหารงานผู้บริหารควรแบ่งปันข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง และกระจายความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้ฝึกฝนและเรียนรู้งาน มีการสื่อสารสิ่งที่ผู้บริหารกระทำและใต้บังคับบัญชากระทำด้วย เพื่อเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้เกิดแก่บุคคลในองค์กร การมีความรู้และข้อมูลที่จำเป็นย่อมทำให้การทำงานเป็นไปด้วยดี และสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ผู้บริหารไม่ควรปกปิดข้อมูลโดยกลัวว่า ตัวเองจะสูญเสียอำนาจ ผู้บริหารควรเตรียมหาข้อมูลที่เป็นสำหรับคนทำงาน และกระตุ้นให้บุคลากรแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จึงจะทำให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรฉายวิเศษสุวรรณ (2547, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจและแนวทางเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและแนวทางในการเสริมสร้างความพึงพอใจของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัยบูรพา ในด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ได้แก่ การควบคุมดูแล แนะนำให้คำปรึกษา ให้คำชี้แนะเมื่อเกิดปัญหาด้านความก้าวหน้า ได้แก่ ควรมีการสนับสนุนบุคลากรให้มีการศึกษาเพิ่มเติม หรือการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และคุณวุฒิ ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ได้แก่ ควรปรับปรุงสวัสดิการต่าง ๆ ของบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสม ด้านความพร้อมของเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ควรเพิ่มอุปกรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เพียงพอกับงานที่ปฏิบัติ ด้านการยอมรับทางสังคม ได้แก่ ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในโครงการ กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ด้านความมั่นคงในอาชีพ ได้แก่ ควรให้ความสำคัญคุ้มครองและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านความต้องการอำนาจบารมี ได้แก่ ควรปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

2.2 จำแนกตามลักษณะโรงเรียน

2.2.1 เปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวมพบว่า มีสภาพที่เป็นจริงไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้ความรับผิดชอบ และด้านการยอมรับข้อผิดพลาด มีสภาพที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ ด้านการให้การยกย่องยอมรับ มีสภาพที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารงานในโรงเรียนที่มีลักษณะต่างกัน ทั้งผู้บริหารและครูจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจะต้องเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ผู้บริหารต้องให้การยอมรับและรับรู้ถึงศักยภาพของบุคคลในหน่วยงาน ทำให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ช่วยกระตุ้นให้กำลังใจในการทำงานที่ดีที่สุด ผู้บริหารจะได้พลังในการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ก็ต่อเมื่อพนักงานในหน่วยงานมีความเชื่อมั่นในตนเองและได้รับแรงจูงใจที่จะทำงานของตนเองให้ดีที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจรรยา ขาวสกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครู จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และตามกลุ่มอายุ พบว่า ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านการให้การยกย่องยอมรับ ด้านการให้ความไว้วางใจ และด้านการยอมรับข้อผิดพลาดมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 เปรียบเทียบความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน โดยรวมพบว่า มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา และด้านการยอมรับข้อผิดพลาด มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน ด้านการกำหนดมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ ด้านการให้การยกย่องยอมรับ และด้านการให้ความไว้วางใจ มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะต่างกันจะมีการบริหารที่ต่างกันด้วย ตัวอย่างเช่นในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับอาชีวศึกษา จะมีการทำงานที่เป็นหมวด เป็นฝ่ายอย่างชัดเจน และต้องมีการแต่งตั้งหัวหน้าหมวด หัวหน้าฝ่าย/แผนก เพื่อกระจายอำนาจในการบริหารงานออกไป ผู้บริหารจะถ่ายทอดคำสั่งโดยผ่านหัวหน้าฝ่าย/แผนก แต่ละหมวดจะมีการบริหารงานภายในทีมงานของตนและสรุปผลการดำเนินงานเสนอหัวหน้าหมวด แล้วจึงเสนอผู้บริหารสถานศึกษาอีกครั้ง ส่วนโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในระดับอนุบาลหรือปฐมวัยการบริหารงานจะเหมือนโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษาจะกระจายการทำงานไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ปฏิบัติโดยตรง ไม่ต้องผ่านหัวหน้าหมวด การบริหารงานไม่ซับซ้อนและไม่ต้องผ่านหลายขั้นตอน แต่บุคลากรจะทำงานหนักเนื่องจากคน ๆ เดียวต้องทำหน้าที่หลายอย่าง ซึ่งบางครั้งทำให้งานล่าช้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิต เอราวรรณ (2539, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยในการเสริมสร้างพลังอำนาจครู พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจครู คือ อิสรภาพในการทำงาน การมอบหมายหน้าที่ การมีส่วนร่วม บรรยากาศในการทำงาน การสร้างทีมงาน ข้อมูลย้อนกลับ การยกย่องยอมรับ ขวัญกำลังใจและรางวัล โอกาสในการเรียนรู้ การให้เกียรติและไว้วางใจและการยอมรับความผิดพลาดร่วมกัน ซึ่งสิ่งจูงใจในการเสริมสร้างพลังอำนาจครู คือ รางวัลและการชมเชย การฝึกอบรมและพัฒนาสภาพของครู ความเชี่ยวชาญในงานที่ปฏิบัติ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการทำงาน และเงินเดือนสวัสดิการ ซึ่งการให้สิ่งจูงใจเหล่านี้แก่ครูต้องยึดหลักสำคัญ คือ ต้องให้เกียรติ ให้ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศที่จำเป็นอย่างเปิดเผย และให้มีการมีส่วนร่วมทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของผู้บริหาร ดังนี้

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับบุคลากร โดยให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

1.2 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนบุคลากรให้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และมีการจัดสวัสดิการให้บุคลากรอย่างทั่วถึง

1.3 ผู้บริหารควรจัดให้มีระบบสารสนเทศในสถานศึกษาที่ทันสมัย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น

2.2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนกับโรงเรียนของรัฐ ในด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงาน และในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2540). การพัฒนาวิสัยทัศน์ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ศุภสภา.

กิตติพันธ์ รุจิรกุล. (2529). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

เกล็ดดาว จันททีโร. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระบบอำนาจกับการได้รับการเสริมสร้าง

พลังอำนาจในงานของหัวหน้าผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหารพยาบาล). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

เกษม อภิชาติวรธรรม. (2535). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของ

ศึกษานิเทศก์จังหวัดกับบรรยากาศองค์การ สำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัดภาคใต้ของ

ประเทศไทย. ปรียานุพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จันทร์ฉาย วิเศษสุวรรณ. (2547). ความพึงพอใจและแนวทางเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ

บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).

ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2538). ศิลปะการเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ชูศรี วงศ์รัตน. (2546). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: เนรมิตรการพิมพ์.

ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2544). กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยน. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

นิรมล กิตติวิบูลย์. (2547). ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่าง ๆ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ป.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2549). ภาวะผู้นำ และผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:

เช็ลทรัลเอ็กเพรส.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น

ประกอบ คุณนารักษ์ และคนอื่น ๆ. (2530). รายงานผลการวิจัยตัวกรมทางวัฒนธรรมที่นำไปสู่

- พฤติกรรมการณ์ตัดสินใจของหัวหน้าสถาบันการประถมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประชุม โพธิกุล. (2537). *ภาวะผู้นำ: ศิลปะแห่งการจูงใจ*. กรุงเทพฯ: วันทิพย์.
- ประวิต เอรารวรรณ์. (2539). *การเสริมสร้างพลังอำนาจครู: การวิจัยแบบสหนากลุ่ม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัย
การศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประเวศ วะสี. (2540). *ภาวะผู้นำ: ความเป็นไปในสังคมไทยและวิธีการแก้ไข*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2542. “ภาวะผู้นำ” ในภาวะผู้นำความสำคัญต่ออนาคตไทย
หน้า 1-24 สงวนลิขสิทธิ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: มติชน
- พัฒนชัย ปัทมเวณ. (2531). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศ
องค์การมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิมใจ โอภาณุรักษธรรม. (2542). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- พรพิมล พงศ์สุวรรณ. (2547). *10 ขั้นตอนการให้อำนาจ*. (เอกสารประกอบการสอน). บุรีรัมย์: สถาบันราชภัฏ
บุรีรัมย์.
- ไพบุญย์ ตรีน้อยวา. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารกับ
บรรยากาศ องค์การในมหาวิทยาลัยทักษิณ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เฟื่องฟ้า ภูธรรักษ์. (2548). *กลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าผู้ช่วยแก่บุคลากร: เปรียบเทียบ
โรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองคุณภาพและโรงพยาบาลที่รอรับรองคุณภาพในภาคใต้*. วิทยานิพนธ์
พย.ม (การบริหารพยาบาล). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2547). *ภาวะผู้นำและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา*.
เอกสารอ่านประกอบกระบวนวิชา EA 723. กรุงเทพฯ: บัณฑิตศึกษาคณะพิเศษ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มัญญุ ตนะวัฒนา. (2537). *การบริหารและการพัฒนาบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธีรพงศ์
การพิมพ์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2538). *รีเอ็นจิเนียริงระบบราชการไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- วันชัย ธรรมสัจการ. (2545). *พฤติกรรมของผู้บริหารที่เพิ่มพลังการทำงานให้พนักงานส่วนตำบล:
การวัดและผลต่อเนื่อง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ.
- วิน เชื้อโพธิ์หัก. (2537). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.
- วิลาวรรณ เพ็ชรรัตน์. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการ
ปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2544). **ผู้นำการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.
- วรวิทย์ จินดาพล. (2542). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศิริรัตน์ จุลสร. (2544). **การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของงานและความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานของข้าราชการมหาวิทยาลัยศิลปากร**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมาน อัสวภูมิ. (2543). **รายงานการวิจัยเรื่อง การบริหารและจัดการศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษา ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สีปพนธ์ เกตุทัต. (2542). “วิสัยทัศน์กว้างไกลปฏิบัติได้ผลจริง” ใน **ภาวะผู้นำความสำคัญต่ออนาคตไทย**. หน้า 32 – 42. สงวนลิขสิทธิ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุจรรยา ขาวสกุล. (2549). **ความต้องการการเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มุริรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุเทพ พงศ์ศิริรัตน์. (2545). **ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: บุคลิก.
- สมกิจ อาจจุฬา. (2549). **ความต้องการการเสริมสร้างพลังอำนาจการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 4**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). มุริรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมชาย กิจยรรยง. (2544). **ความฉลาดรู้ของผู้นำ**. กรุงเทพฯ: ซีระป้อมวรรณกรรม.
- สมรัตน์ ภาคิษฐ์. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจกับพฤติกรรมการ แสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ (การบริหารการพยาบาล). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสนาะ ดีเยาว์. (2544). **หลักการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2542). “ผู้นำคือผู้ที่คนอื่นอยากเดินตาม” ใน **ภาวะผู้นำความสำคัญต่ออนาคตไทย**. หน้า 25. สงวนลิขสิทธิ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อุทิศ ภูมิชัย. (2543). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ กับความพึงพอใจในการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Baldo, M.R. (2003). “The Relationship between Empowerment and Burnout in K -12 Public School Teachers in Three Lucerne County School Districts (Pennsylvania).” **Dissertation Abstracts International**. P. 130.
- Conger, J.A. and Kanungo, R.N. (1988). “The Empowerment Process: Integrating Theory and Practice,” **Academy of Management Review**. 13 (3): 474-482.
- Fiedler, F. E., (1967). **A Theory of Leadership Effectiveness**. New York : McGraw-Hill.

- Frase, L.E., & Sorenson, L. (1992, January). "Teacher Motivation and Satisfaction: Impact on Participatory Management." **NASSP Bulletin**. 76: 34-37.
- Gibson, C.H. (1991). "A Concept Analysis of Empowerment," **Journal of Advanced Nursing**. 16:354-361.
- Halpin, A.W. (1966). **Theory and Research in Administration**. New York : Macmillan.
- Hodgett, R. M. (1993). **Modern Human Relation at Work**. 5th edition. Florida: The Dryden Press.
- Lashley, C. (1997). **Empowering Service Excellence: Beyond the Quick Fix**. London: Cassell.
- McGraw, J.P. (1994). "The Road to Empowerment" **Contemporary Leadership Behavior Selected Readings**. 4th edition. Philadephia : J.B. Lippincott Company, p.228-229.
- McGregor, D. (1960). **The Human Side of Enterprise**. New York: McGraw-Hill.
- Newstrom, J.W. and Davis, K. (1997). **Organization Behavior: Human Behavior at Work**. (10th ed). New york: McGraw-Hill.
- Short, P.N., Greer J.T., & Melvin W.N. (1994). "Creating Empowered Schools: Lesson in Change." **Journal of Educational Administration**. 32: 38-52.
- Steve, P.J. (2003). Chater schools: A Descriptive Study of Empowerment within the Operation of Chater Schools. (online). Available: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3100051>.
Retrived on 25/03/2009.
- Wright, M.L.C. (2004). "A Feminist Empowerment View of Role Strain in Women Faculty : The Impact of Role Conflict, Workplace Gender Bias, and Selected Coping Variables"
Dissertation Abstracts International. P.1042.

**แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้าน
กระสังสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2**

**GUIDELINES FOR ORGANIZING ACTIVITIES TO PROMOTE STUDENT'S MORALITY OF
BANKARSANGSAMAKKEE SCHOOL UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2**

ปาจริย์ เกตุสำเภา อาจารย์ ดร. สานิต ผลเจริญ
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 217 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน ครู จำนวน 24 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นแบบอย่างแก่คณะครู โรงเรียนจัดกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมนักเรียนและ โรงเรียนจัดกิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ – เนตรนารีเพื่อส่งเสริมความมีวินัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินงานตามโครงสร้างแผนงานการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนและโรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพร้อมข้อเสนอแนะ

2. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม 4 ด้านดังนี้

2.1 ด้านความขยัน นำกิจกรรมเดินแถวไป – กลับจากโรงเรียน กิจกรรมทำความสะอาด กิจกรรมเข้าแถวเคารพเสารธง กิจกรรมเข้าแถวเชิญธงชาติลงจากยอดเสา เพราะเป็นกิจกรรมที่แก้ปัญหาให้นักเรียนหนีเรียน และส่งเสริมความรับผิดชอบในการทำงานของนักเรียน

2.2 ด้านความมีวินัย นำกิจกรรมทำความสะอาด กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมการรับประทานอาหารกลางวัน กิจกรรมการแปรงฟัน เพราะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีวินัย รู้จักการปฏิบัติตามกฎ กติกาของห้องเรียน ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน

2.3 ด้านความสุภาพ นำกิจกรรมน้องให้หวีพี่ กิจกรรมยิ้มให้ทั่วทักทาย เป็นกิจกรรมที่แก้ปัญหาให้นักเรียนมีกริยามารยาทที่ดีงาม และมีสมาธิได้

2.4 ความสามัคคี นำกิจกรรมแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน กิจกรรมการแปรงฟัน กิจกรรมการแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการ กิจกรรมเหล่านี้นช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักเคารพและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้บทบาท

หน้าที่ของตนเป็นอย่างดี ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ให้ความร่วมมือกับเพื่อนช่วยสมาชิกทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1) to study the states of organizing activities to promote students' morality of Bankrasangsamakkee school under Buriram Primary Educational Service Area Office 2; 2) to study the guidelines for organizing activities to promote students' morality of Bankarsangsamakkee school under Buriram Primary educational Service Area Office 2. The samples were 217 including 3 school administrators, 24 teachers, 15 students, council committees, and 175 students parents. The research instrument was a questionnaire The statistics used to analyze the quantitative data were percentage, mean and standard deviation, while the quantitative data were analysis by content analysis technique. The results of the study were as follows :

1. The states of organizing activities to promote students' morality of Bankrasangsamakkee school under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 as Perciered by school administators, teachers, students council committees, as a whole and each aspect' were at high levels. The three highest mean scores were the school administrators and teachers participate in all activities in order to bed the inodel, followed by the school organizes the activities in order to deverlop the students' morality, and the school organizes the boy – girl scouts in order to promote the students' discipline, respectively. In contrast, The three lowest mean scores were the school makes the curriculum promoting the students' morality, followed by the school operates the activities based on the structure plan promoting the students' morality, and the school lets community a chance to participate in activities suggestions.

2. The guidelines for organizing activities to promote students' morality of Bankarsangsamakkee school under Buriram Primary Educational Service Area office 2 in 4 aspects as follows :

2.1 Diligence : The school should arrange the morality back and forth school activities, cleaning activity, and standing in row to pay respect a Thai flage because those activities can solve the student escoping from school problem, and support the assignment responsibility of students,

2.2 Discipline : The school should arrange the cleaning activity, boy – girl scout activity, having lunch activity, and teeth brushing activities because those activities can support the disciplines, and following the rules and conditions of both classroom and school.

2.3 Gentleness : The school should arrange the young brother greets an elder brother activity and the smiling and greeting activity because those activities can solve the behavior problems and support the students to be the good etiquette and respectiveness.

2.4 Unity : The school should lead the school sport activity, tooth brushing activity, and academic excellence competition because those activities can help train students on respecting people and listening to others' opinions, knowing one's role obviously, adjusting oneself with other people, and going along with the members of group's works assigned effectively.

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม การยึดค่านิยมเชิงวัตถุนิยมมากกว่า ค่านิยมเชิงจิตนิยม การดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันเป็นไปด้วยความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ต่างมุ่งหวังเอาตัวรอดโดย ดำเนินชีวิตตามบทบาทหน้าที่ ที่ตนเองได้รับเป็นไปในลักษณะที่ไม่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ ที่ตนเองควรยึดถือปฏิบัติ ตามหลักทางศาสนา (เกษมา วรธรรม ฌ. อยุธา. 2542 : 1) นอกจากนี้การศึกษายังตกเป็นเป้าของการวิพากษ์วิจารณ์ ว่าผลิตคนไม่ดี ไม่มีคุณภาพ ปราศจากปัญญา เอาแต่ผลประโยชน์ส่วนตน การทุจริตคอร์รัปชันมีอยู่ทั่วไปเริ่มตั้งแต่บุคคล ที่รักษากรอบต่าง ๆ ทางสังคมเป็นผู้กระทำผิดเสียเองไม่ว่าจะเป็นตำรวจ พระสงฆ์และครู อาจารย์ (บุริณชัย จงกลนี้. 2542 : 22) ความนิยมในวัตถุนิยมมีอิทธิพลสูงขึ้น เกิดการแข่งขันในทุกแง่มุม สังคมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จาก ครอบครัวขยายที่มีแต่ความอบอุ่นช่วยเหลือกัน กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่ขาดความเอื้ออาทรต่อกัน คนในชนบทก็ทิ้ง ถิ่นฐานอพยพหลั่งไหลเข้ามาในเมืองใหญ่ที่มีการจ้างงานเพื่อการพาณิชย์ ทำให้เมืองใหญ่เกิดชุมชนแออัด เต็มไปด้วย ปัญหามากมาย ถูกเอารัดเอาเปรียบ เกิดการแก่งแย่งช่วงชิงกันในทุก ๆ ด้าน พ่อและแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูบุตรและเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจของตนเอง ทำให้พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูลูกตามหน้าที่ ต้อง จ้างหรือฝากคนอื่นเลี้ยง สามิภรรยาขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกลายเป็นครอบครัวเหินห่าง ลูกขาดความอบอุ่นอันสืบ เนื่องมาจากจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่เปราะบางนำไปสู่เหตุแห่งปัญหา การล่มสลายของครอบครัว ปริมาณการหย่าร้างเพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่งผลให้เด็กถูกทอดทิ้งเป็นเด็กเร่ร่อนจรจัด ติดยาเสพติดให้โทษ (มัทนา ไชยวรรณากร. 2547 : 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทาง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่าง มีความสุข เป็นต้น โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกสาระการเรียนรู้ และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดย พิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการสอบควบคู่ไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 1) การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาประเทศ ในการนี้ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 1-2) ได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำ ความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคอนไทยโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนในวัยการศึกษาภาคบังคับให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม และพร้อมที่จะพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี มาตรการส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม วินัย กีฬา ทักษะชีวิต ตลอดจนการส่งเสริมความเป็น เลิศทางวิชาการ โดยมอบหมายให้โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้สมดุลกับผู้เรียน ให้มี ความรู้ ความคิด ความสามารถและมีคุณธรรมจริยธรรม จัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2544 : 3)

โรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สมัครเข้าร่วมในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 เป็นต้นมา ได้มีมนต์พระคุณเจ้ามาจากวัดดาวดึง กรุงเทพมหานคร เป็นวิทยากรในการอบรม ซึ่งก่อนหน้าที่จะมี โครงการนี้และยังไม่ได้ให้นักเรียนเข้าค่ายคุณธรรมนั้น คณะครูพบว่าพฤติกรรมของนักเรียนมีปัญหาทางด้านคุณธรรม

จริยธรรมเป็นอย่างมาก เช่น นักเรียนมักเล่นพนันเตะฟุตบอล ทะเลาะวิวาท ลักขโมย เมื่อมีการเข้าค่ายเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมแล้ว พบว่าพฤติกรรมของนักเรียนทางด้านคุณธรรม จริยธรรมดีขึ้นมาก ผู้ปกครอง ชุมชน มีความพึงพอใจมาก (ผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา. 2549 : 5) ต่อมาโรงเรียนได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เมื่อปีการศึกษา 2551 ให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ และมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการ การย้ายของบุคลากรครู มีคนใหม่ ๆ ย้ายเข้ามาแทนครูเก่าเป็นจำนวนมาก ทำให้วิถีการทำงานเปลี่ยนไป การกำกับ ติดตามดูแลนักเรียน ไม่เป็นระบบ เป็นเหตุให้คุณลักษณะนิสัยของนักเรียนเปลี่ยนไปในทางลบ ส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวของนักเรียนเอง กล่าวคือนักเรียนมักเล่นเตะฟุตบอลและมีการพนันกันระหว่างหมู่บ้าน เมื่อแพ้ไม่มีเงินจ่ายจะใช้กำลังตัดสินปัญหา และอยู่ใกล้ร้านเกมเด็กหนีเรียนไปเล่นเกม พ่อ แม่ และผู้ปกครองไม่มีเวลาให้การอบรมสั่งสอนเพราะต้องไปทำงานนอกบ้าน หรือไปรับจ้างทำงานที่กรุงเทพฯ นักเรียนขาดระเบียบวินัย ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน พุดจาไม่สุภาพ เวลาขอรับบริการนักเรียนจะแย่งกัน ทะเลาะกัน นักเรียนหนีเรียน ไม่เข้าห้องเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลงทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
 - 1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครู 24 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 25 คน ผู้ปกครองนักเรียน 320 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 372 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148-149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบกระจายไปตามระดับชั้นอย่างมีสัดส่วน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปตามกลุ่มประชากรอย่างมีสัดส่วน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยปรึกษาจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หลังจากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.93
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาและนำแบบสอบถามแจกจ่ายไปยังกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันรับคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่แจกไป จำนวน 217 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100
4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี ที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี อำเภอห้วยราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองโดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากได้แก่ ผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นแบบอย่างแก่คณะครูและนักเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมนักเรียน และโรงเรียนจัดกิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ เนตรนารีเพื่อส่งเสริมความมีวินัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เรียงจากน้อยไปหามาก คือ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินงานตามโครงสร้างแผนงานการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน และโรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพร้อมข้อเสนอแนะ ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนไทยโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้ และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 1 – 2) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545 : 2 – 9) ในมาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบกับปัจจุบันสภาพเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แพร่หลายไปยังทุกส่วนของโลกที่เรียกว่ากระแสโลกาภิวัตน์ การจัดการเรียนการสอนจะต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ส่งผลต่อความประพฤตินักเรียน และการจัดการศึกษาจึงต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวีระศักดิ์ สมานชาติ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

นักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่น การแข่งขันกีฬา กิจกรรมร่ำลึกถึงผู้มีพระคุณ และกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวภาษา มากกว่าการดำเนินการด้านอื่น ๆ อีกทั้งผลการวิจัยของ กำแหง จิตตะมา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ผลการวิเคราะห์พบว่า แนวทางการพัฒนาพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองตามแนวทางทั้ง 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน ด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยการใช้ตัวแบบที่ดี ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและด้วยการนำผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับ ชูชาติ สามารถกุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จากผลการศึกษา พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเป็นแบบอย่าง และด้านการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวางแผนกลยุทธ์ด้านการจัดกิจกรรมและด้านการนิเทศติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ดังนี้

คุณธรรมประการที่ 1 ความขยัน โรงเรียนนำกิจกรรมเดินแถวไป – กลับจากโรงเรียน โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ช่วยดูแลสมาชิกในแถวทุกเช้า – เย็น เพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนหนีเรียน ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพของคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ครูคอยสอนสอดแทรกเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโดยไม่บังคับ ให้นักเรียนรู้สึกเป็นสุขนักเรียนจะตั้งใจในการเรียน ตั้งใจฟังครูสอน มีความสุขในการมาโรงเรียน ส่วนความรับผิดชอบในการทำงานใช้กิจกรรมทำความสะอาด กิจกรรมอาหารกลางวัน กิจกรรมหน้าเสาธง มีการประกาศผลการทำความสะอาด แล้วมีการมอบรางวัลให้กับนักเรียนที่ทำดี เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคนอื่นได้ทำตามแบบอย่างความขยัน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นั้นได้นิยามคำว่า ขยัน ไว้ว่า หมายถึงการทำการงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปะละเลยทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอไม่เกียจคร้าน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 14) ผู้ที่มีความขยันคือผู้ที่ตั้งใจทำกิจต่างๆ ที่สมควรอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ไม่ทอดทิ้ง ไม่ต้องให้ผู้อื่นมาบังคับควบคุมบุคคลเหล่านี้มี ความพยายาม กล้าเผชิญอุปสรรคต่างๆ และใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย ตามมุมมองของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550) นั้น เด็กและเยาวชนผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความขยันจะมีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองที่รับผิดชอบมอบหมายจากโรงเรียนจนสำเร็จลุล่วงโดยเร็วด้วยความใส่ใจ และนอกเหนือจากงานที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนแล้ว เด็กและเยาวชนที่มีคุณธรรม ความขยันยังจะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังมีความหมั่นเพียรในการอุทิศกำลังกายกำลังใจของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะอีกด้วย ความขยันเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมบริโภคนิยม สภาพสังคมปัจจุบันและความเจริญทางวิทยาการต่าง ๆ ที่รุดหน้ามีส่วนทำให้เด็กและเยาวชนเคยชินกับการได้มาในสิ่งที่ตนต้องการอย่างรวดเร็วง่ายดาย ขาดการยับยั้งชั่งใจหรือความระมัดระวังที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ตามกาลเทศะและเงื่อนไขอันเหมาะสม ดังนั้น การปลูกฝังไว้ซึ่งคุณธรรมความขยันหรือการสอนให้เด็กเห็นคุณค่าของการลงทุน ลงแรงทำในสิ่งที่สมควรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในอนาคต จัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการวิจัยประเมินผล การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่จะฝึกการควบคุมตนเอง (Self-control) (Mischel & Ebbesen. 1983) อันมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จใน

กิจกรรม ต่าง ๆ พร้อมทั้งจะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และปฏิสัมพันธ์ที่ตนมีอยู่ได้อย่างราบรื่น และเกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมโดยไม่ยึดเอาความต้องการ ณ ปัจจุบันของตนเป็นที่ตั้ง แต่เพียงอย่างเดียว

คุณธรรมประการที่ 2 ความมีวินัย โรงเรียนนำกิจกรรมเดินแถวไป – กลับโรงเรียน กิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ กิจกรรมทำความสะอาด กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมเข้าแถวเชิญธงชาติลงจากยอดเสา เพราะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีวินัย รู้จักการปฏิบัติตามกฎ กติกา ของห้องเรียน ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน เข้าแถวรอรับบริการทุกครั้ง ความมีวินัย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นั้นได้นิยามคำว่า มีวินัย ไว้ว่า หมายถึงการควบคุมพฤติกรรมให้ตอบรับไปตามแรงกระตุ้น เพื่อให้เกิด พฤติกรรมที่ถูกต้องในระยะยาวหรือควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่ถูกต้อง (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 14) ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านของความมีวินัยนั้นเรียนรู้ที่จะประพฤติตนโดยยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ โดยการยึดมั่นนั้นเป็นไปด้วย ความยินดี เต็มใจและตั้งใจ ตามมุมมองของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 8) นั้น เด็กและเยาวชนผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความมีวินัยจะสามารถควบคุม ดูแลตนเองให้ประพฤติปฏิบัติมีสุขนิสัยอันดี มีความอดทน อดกลั้น ควบคุมตนเอง และแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม ไม่ยึดเอาความต้องการ ณ ปัจจุบันของตนเป็นที่ตั้ง นอกจากนั้นการมีวินัยในตนเองนั้น ยังมีความสัมพันธ์ทางบวกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนั้น การเสริมสร้างวินัยให้แก่เด็กและเยาวชน นอกจากจะเป็นการส่งเสริมเด็กโดยตรงแล้ว ยังนับว่ามีผลช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมไทยไปพร้อมกันด้วย

คุณธรรมประการที่ 3 ความสุภาพ โรงเรียนนำกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ กิจกรรมน้องไหว้พี่ กิจกรรมยิ้มไหว้ทักทาย กิจกรรมการรับประทานอาหารกลางวัน เป็นกิจกรรมที่แก้ปัญหานักเรียนแต่งกายไม่สุภาพเรียบร้อย ไม่มีสัมมาคารวะได้ เมื่อเดินผ่านครูหรือครูเดินผ่าน จะหยุดทำความเคารพ เดินแถวเข้าห้องเรียนอย่างเป็นระเบียบ เดินแถวไปและกลับจากโรงเรียน แสดงความเคารพพ่อแม่ และผู้ปกครอง ความสุภาพ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นั้นได้นิยามคำว่า สุภาพ ไว้ว่า หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยนละมุนละม่อม (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 15) ผู้ที่มี คุณธรรมในด้านของความสุภาพนั้นเรียนรู้ที่จะประพฤติตนอย่างอ่อนน้อมถ่อมตน เหมาะสมกับสถานภาพ กาลเทศะ และวัฒนธรรมไทย แม้จะมีความมั่นใจในตนเอง แต่บุคคล เหล่านี้ก็ไม่แสดงพฤติกรรม ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจ ข่มผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นทางวาจา หรือท่าทาง ตามมุมมองของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 9) นั้น เด็กและเยาวชนผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความสุภาพจะมีกริยามารยาท ที่ดีเหมาะสมกับ กาลเทศะ และวัฒนธรรมไทย ไม่ก้าวล่วงใช้กริยาหรือวาจาทำร้ายจิตใจหรือสิทธิของผู้อื่นความสุภาพเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีการไหลบ่าของ วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาอย่างรวดเร็ว (กุมาริ ชัชวรงค์. 2549) การรักษาวินัยซึ่งกริยามารยาท อันนุ่มนวลอ่อนโยน มีสัมมาคารวะ ไม่แข็งกระด้างก้าวร้าว และเหมาะกับวัฒนธรรมไทยนั้น นอกจากจะเป็นการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติแล้ว ยังเป็นการช่วยกล่อมเกลাজิตใจเด็กและ เยาวชนให้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นสุข มีความนอบน้อม ให้เกียรติซึ่งกันและกัน อันเป็นการลดการติดขัดกับความรู้ ความคิดหรือความเชื่อของตนเอง ซึ่งเป็นเสมือนกรอบปิดกั้นมิให้เด็กและเยาวชนซึ่งกำลังอยู่ในวัยแห่งการเรียนรู้ได้เปิดรับองค์ความรู้ และมรดกทางความคิดและวัฒนธรรมจากสมาชิกในสังคมผู้อื่น (Vygotsky. 1975) ได้อย่างเต็มที่

คุณธรรมประการที่ 4 ความสามัคคี โรงเรียนนำกิจกรรมทำความสะอาด กิจกรรมแข่งขันกีฬาภายใน โรงเรียน กิจกรรมการแปร่งฟัน กิจกรรมการแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการ กิจกรรมเหล่านี้ช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักเคารพและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ให้ความร่วมมือกับเพื่อนช่วยสมาชิกทำงานที่มอบหมายได้เป็นอย่างดี ความสามัคคี ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นั้นได้นิยามคำว่า สามัคคี ไว้ว่า ความพร้อมเพรียง สมานฉันท์ ร่วมมือร่วมใจ ประองตองกัน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 15) ผู้ที่มีคุณธรรมในด้านของความสามัคคีจะได้รับการปลูกฝังให้มุ่งมั่นในการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขัดความขัดแย้งได้ บุคคล เหล่านี้เป็นผู้มีเหตุผล มีใจเปิดกว้าง ยอมรับความ

แตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตามมุมมองของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 10) นั้น เด็กและเยาวชนผู้ที่ได้รับการบ่มเพาะคุณธรรมในด้านความสามัคคีจะมีจิตใจเปิดกว้าง ไม่เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน พร้อมทั้งจะเอื้ออำนวยให้เกิดความสำเร็จแก่หมู่คณะ และรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน บุคคลเหล่านี้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รับ บทบาทผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสม มีพฤติกรรมร่วมมือร่วมใจทำงานอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่สร้างความแตกแยก และไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ความสามัคคีเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีการแตกแยกกระหว่างหมู่เหล่าอย่างรุนแรง และหลายครั้งที่กำลังและความรุนแรงถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหาความแตกแยกเหล่านี้ จนเป็นที่น่าห่วงใยว่าเด็กและเยาวชนซึ่งยังคงมีความอ่อนเยาว์ ทางความคิดและประสบการณ์จะเกิดความซาซึนกับความขัดแย้งและการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมด้วยวิธีดังกล่าว และอาจจดจำไปเป็นตัวแบบ (Modeling) (Bandura. 1989) และประพฤติปฏิบัติตาม อันจะก่อให้เกิดผลเสียร้ายแรงเป็นปัญหาระยะยาวต่อสังคมไทย ดังนั้น การปลูกฝังไว้ซึ่งคุณธรรมความสามัคคีจะช่วยป้องกันความเสี่ยงในประเด็นนี้ได้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพและแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า

1. สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนโดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ ผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นแบบอย่างแก่คณะครูและนักเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมนักเรียน และโรงเรียนจัดกิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ – เนตรนารีเพื่อส่งเสริมความมีวินัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเรียงจากน้อยไปหามาก คือ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินงานตามโครงสร้างแผนงานการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน และโรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพร้อมข้อเสนอแนะ

2. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ดังนี้

2.1 ด้านความขยัน นำกิจกรรมทำความสะอาด กิจกรรมอาหารกลางวัน กิจกรรมหน้า

เสาธง กิจกรรมเดินแถวไป – กลับจากโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหานักเรียนหนีเรียน ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพของคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ครูคอยสอนสอดแทรกเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโดยไม่บังคับ ให้นักเรียนรู้สึกเป็นสุขนักเรียนจะตั้งใจในการเรียน ตั้งใจฟังครูสอน มีความสุขในการมาโรงเรียน ส่วนความรับผิดชอบในการทำงาน

2.2 ด้านความมีวินัย นำกิจกรรมเดินแถวไป – กลับโรงเรียน กิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติกิจกรรมทำความสะอาด กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี เพราะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีวินัย รู้จักการปฏิบัติตามกฎ กติกา ของห้องเรียน ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน เข้าแถวรอรับบริการทุกครั้ง

2.3 ด้านความสุภาพ นำกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ กิจกรรมน้องไหว้พี่ กิจกรรมยิ้มไหว้ ทักทาย กิจกรรมการรับประทานอาหารกลางวัน เป็นกิจกรรมที่แก้ปัญหานักเรียนแต่งกายไม่สุภาพเรียบร้อย ไม่มีสัมมาคารวะได้ เมื่อเดินผ่านครูหรือครูเดินผ่าน จะหยุดทำความเคารพ เดินแถวเข้าห้องเรียนอย่างเป็นระเบียบ เดินแถวไปและกลับจากโรงเรียน แสดงความเคารพพ่อ แม่ และผู้ปกครอง

2.4 ความสามัคคี นำกิจกรรมทำความสะอาด กิจกรรมแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน กิจกรรมการแปร่งพัน กิจกรรมการแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการ กิจกรรมเหล่านี้ช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักเคารพและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ให้ความร่วมมือกับเพื่อน ช่วยสมาชิกทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี อำเภอห้วยราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปจากแบบสอบถาม เพื่อเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 โรงเรียนควรจัดหาพระสงฆ์มาให้การอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
- 1.2 โรงเรียนควรมีการดำเนินงานตามโครงสร้างแผนงานการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน
- 1.3 โรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อวางแผนพัฒนางานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ
- 1.4 โรงเรียนควรให้ชุมชนชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพร้อมข้อเสนอแนะ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนที่อยู่ในเมือง และนักเรียนที่อยู่ในชนบท

2.2 ควรส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในรูปแบบอื่น ๆ อย่างหลากหลายเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางให้ผู้ที่สนใจนำไปใช้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2542). คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่เห็นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุมาริ ชัชวงษ์. (2549). วัฒนธรรมกับการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กำแพง จิตตะมาก. (2548). การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง.วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.
- ชูชาติ สามารถกุล. (2550). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บุญชัย จงกลนี้. (2542). คุณธรรมของนักบริหาร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. บุรีรัมย์ : ฝ่ายเอกสารการ พิมพ์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

- มัทนา โชควรรณกร. (2547). **ภาวะวิกฤตของชีวิตเด็กไทย : ปัญหาที่ยังไม่สายเกินแก้**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **โรงเรียนบ้านกระสังสามัคคี อำเภอห้วยราช** : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- วีระศักดิ์ สมานชาติ. (2547). **สภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)**. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2544). **แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **เกณฑ์ความสำเร็จ ปีคุณธรรมนำความรู้**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- Bandura, A. (1989) "Regulation of Cognitive Process through Perceived Self – efficiency." **Development Psychology**, 25(5), 725 – 735
- Mischel, W., & Ebbesen, E.B. (1983). **The Development of children's Knowledge of Self –Control. Strategic**. New York, NY: Raven Press.
- Vygotsky, L. S. (1975). **Mind in Society : The Development of Higher Psychological Processes**. Cambridge : Harvard University Press.

ปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
**PROBLEMS IN MANAGING BOYSCOUTS AND GIRLSCOUTS ACTIVITIES IN SCHOOLS UNDER BURIRAM
 EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4**

สุรพงษ์ สุวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร. อหันทชัย พงศ์สุวรรณ
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 418 คนจาก 209 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 202 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 101 คน และครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี จำนวน 101 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9873 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า Independent Sample t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) หรือการทดสอบค่า F- test การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าความเชื่อมั่นของสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการศึกษปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คนผู้บริหารสถานศึกษา 101 คน และครู 101 คนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าด้านอยู่ในระดับปานกลางดังนี้คือ ด้านการบริหารและการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดสรรทรัพยากรและการเงิน และด้านการประชาสัมพันธ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าคือการบริการด้านการจัดกิจกรรมและหลักสูตร ($\bar{X} = 2.78$)

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ของผู้บริหารและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า การบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ปัญหา, การบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี, ผู้บริหาร, ครูหัวหน้ากิจกรรม

ABSTRACT

บทความฉบับเต็ม ภาคโปสเตอร์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554

The purposes of this study were : 1) to study the problem in managing boy scouts and girl scouts activities in and schools under the Office of Buriram Educational Service Area 4, 2) to compare opinions about the problems in managing boy scouts and girl scouts of administrators and teachers who were the chief boy scouts and girl scouts, classified by position, sex, degree, and working experience. The population of this study were 418 school administrators and chief teachers of 209 schools in the academic year 2008. The samples were drawn random through Sampling according to the Taro Yamanes Table of Samples Size with the 95% reliability and 5% error. The number of samples were 202 and they were 101 administrators and 101 teachers. The research instruments were a questionnaire with the 0.9873 reliability. The statistics employed to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, and the statistics used to test the hypothesis was an Independent sample t-test, One - way ANOVA, and F - test. The researcher tested the reliability of the questionnaire through Chronbach Method. The Findings of the study were below.

1. The whole figure of the problem level was at moderate level and when looking in details the researcher found that the level of the problems was moderate, too. The details were management and human resource development the allocation of resources and finance and public relations and services and the activities and curriculum ($\bar{X} = 2.78$)

2. The result of comparing the points of view was the levels of problems stated by the samples were not different.

บทนำ

โลกในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึงการดำรงชีวิตประจำวัน เด็กและเยาวชนเป็นกำลังที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ ถ้าเด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพที่ดีและมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมจะทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ แต่เนื่องจากในปัจจุบันคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนทำให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นเกือบทุกประเทศหลายประเทศได้หาวิธีการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อปลูกฝังให้เป็นคนดี สำหรับประเทศไทยนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงเล็งเห็นว่าการปลูกฝังตามแบบของลอร์ด เบเดน โพเอลล์ ซึ่งกำลังแพร่หลายในขณะนั้นเป็นวิธีการที่ดี สามารถนำมาใช้ปลูกฝังเด็กไทยให้เกิดความรักชาติบ้านเมืองและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมตั้งแต่เยาว์วัย จึงทรงดำริจัดให้มีกองลูกเสือสำหรับเด็กชายขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (ปัจจุบันนี้คือ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย) เป็นกองแรกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 เรียกชื่อว่า กองลูกเสือกรุงเทพ ที่ 1 และพระราชทานคำขวัญไว้ว่า เสียชีพอย่าเสียสัตย์ ในการนำวิธีการของลูกเสือมาฝึกฝนเด็กให้เป็นพลเมืองดีและมีความเจริญงอกงามอย่างต่อเนื่องนั้นผลปรากฏออกมาว่าเป็นที่พอใจของบรรดาผู้ปกครองจึงได้ขยายการจัดตั้งไปยังโรงเรียนอื่น ๆ และแพร่หลายไปทั่วประเทศพร้อมทั้งกิจการลูกเสือได้เข้ามามีบทบาทกับคนไทยทุกหมู่เหล่าและองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระประมุขแห่งลูกเสือไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้แสดงเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการศึกษาและคุณธรรมจริยธรรม และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมี

ความสุข"การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ให้ได้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาเยาวชนของชาติตั้งแต่เยาว์วัยให้เป็นคนที่ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองได้อย่างสง่างาม มีความสุภาพ อ่อนโยน เชื่อฟังคำสั่งสอน กระทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น และมีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งตรงกับ ความหมายของคำว่า Scout ที่ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ เป็นผู้ให้ความหมายไว้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 5)

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีเป็นกิจกรรมที่ก่อตั้งเพื่อฝึกหัดอบรมคุณสมบัติทางด้านร่างกาย จิตใจ ความสามารถและความเฉลียวฉลาดและว่องไวให้แก่เยาวชนโดยตรง การลูกเสือนั้นมีหลักปฏิบัติ และวิธีฝึกอบรมที่สะดวก แยกค่าย เป็นไปตามธรรมชาติพอเหมาะพอดีกับความต้องการและความเข้าใจของบุคคล จึงสามารถนำบุคคลทั้งเด็กและผู้ใหญ่

ให้เข้ามารับการฝึกอบรมด้วยความสมัครใจ พร้อมทั้งสามารถดึงเอาศักยภาพหลาย ๆ ด้านอันซ่อนเร้นอยู่ในแต่ละบุคคล ออกมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม ตลอดถึงชาติบ้านเมือง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 3)

จากประสบการณ์ผู้ทำการวิจัยได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจกิจการลูกเสือของกรมสามัญศึกษา ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ และได้ออกตรวจติดตามการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียน พร้อมกับเป็นวิทยากร ให้การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือประจำจังหวัดบุรีรัมย์ และเป็นผู้ช่วยผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ พบว่า การบริหารกิจการลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนยังไม่สอดคล้องกับนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการและยังไม่สนองต่ออุดมการณ์ของลูกเสือ-เนตรนารี โดยเฉพาะด้านการแสดงออกที่เป็นรูปธรรม เช่น การแต่งกายไม่สุภาพ วาจาที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการบริหารกิจการลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับปัญหาการบริหารกิจการลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการกิจการลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บรรลุตามนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารกิจการลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารกิจการลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานในด้านการบริหารและการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมและหลักสูตร ด้านการจัดสรรทรัพยากรและการเงิน ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการ

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่มีสถานภาพตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกิจการลูกเสือ-เนตรนารีไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยระดับปัญหาการบริหารกิจกรรมกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2534 : 4 – 5) ตามขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

- 1.1 การบริหารและการพัฒนาบุคลากร
- 1.2 การจัดกิจกรรมและหลักสูตร
- 1.3 การจัดสรรทรัพยากรและการเงิน
- 1.4 การประชาสัมพันธ์และการบริการสังคม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากร ดังนี้

2.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้ากิจกรรม ลูกเสือ-เนตรนารีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 209 โรงเรียนโดยแยกเป็นบริหารโรงเรียนจำนวน 209 คน ครูหัวหน้ากิจกรรม จำนวน 209 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 101 คน และครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี จำนวน 101 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 202 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี เกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. 2551 : 10)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาต่อการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียน ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open Form) โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบแนวความคิดในการสร้างแบบสอบถาม ตามความมุ่งหมายของการวิจัย
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำแบบสอบถาม เสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ ความถูกต้องด้านเนื้อหาและหลักการ

5. ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ ได้แก่

5.1 นายสุวรรณ ภาชี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกเพชรไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ภูมิภาคการศึกษา ค.ม. สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาการวิจัยการบริหารกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ-เนตรนารีและผ่าน การฝึกอบรมขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ (L.T) 4 ท่อนมาแล้ว

5.2 นายเกล้า เหลืองสินาค รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านลำนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ภูมิภาคการศึกษา กศ.ม. สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาการวิจัยการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ผู้ช่วยผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ผ่าน การฝึกอบรมขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) 4 ท่อนมาแล้ว

5.3 นายอำเภอ ชาญนะสี รองผู้อำนวยการชำนาญการโรงเรียนเมืองแกพิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ภูมิภาคการศึกษา ค.ม. สาขาการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล

5.4 อาจารย์ ดร.กระพัน ศรีงาน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ภูมิภาคการศึกษา ป.ด. สาขาการวิจัยวัดผล และสถิติการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง แล้วนำเสนอแบบสอบถามให้ประธานกรรมการและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณา เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 40 คน

8. นำแบบสอบถามที่มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.9873

9. แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นผ่านเกณฑ์มาดำเนินการ จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม โดยส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม โดยส่งถึงผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับจากแบบสอบถามและแบบสอบถามปลายเปิด โดยอ่านที่ละข้อของทุกคนแล้วนำมาสังเคราะห์สรุปผล ได้รับแบบสอบถามกลับมา 202 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล
2. ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ(Percentage) เกี่ยวกับข้อมูลนั้น

4. นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาสถานภาพกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

2. การศึกษาสภาพปัญหาต่อการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จัดอันดับปัญหาเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานโดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าคะแนนที่ (Independent Samples t-test)

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานโดยการวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One- way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s Method)

5. การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (X) โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่า (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102 – 103)

ผลการวิจัย

ปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77$) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่ามีด้านอยู่ในระดับปานกลางดังนี้ ด้านการบริหารและการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 2.77$) ด้านการจัดกิจกรรมและหลักสูตร ($\bar{X} = 2.78$) การจัดสรรทรัพยากร และการเงิน ($\bar{X} = 2.77$) และด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ การประชาสัมพันธ์และการบริการ ($\bar{X} = 2.77$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาเรื่องการบริหารกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ของผู้บริหารและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามสถานภาพตำแหน่ง วุฒิการศึกษา เพศ และประสบการณ์ในการทำงานดังต่อไปนี้

สมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่มีสถานภาพตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีไม่แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารและการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นด้านที่มีผลรวมปัญหาค่าเฉลี่ยปานกลาง ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะเกิดจากการมีทักษะในการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่แตกต่างกันของผู้บริหารสถานศึกษากับครูหัวหน้า

กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีทั้งช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้ลูกเสือ – เนตรนารีที่มีการพัฒนาแต่ขาดการสนับสนุนที่ต่อเนื่องตามนโยบายของรัฐบาลโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญมากต่อการขับเคลื่อน ส่งเสริมสนับสนุน ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีในโรงเรียน และให้โอกาสบุคลากรในโรงเรียนมีโอกาสดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรขั้นความรู้ชั้นสูง (A.T.C.) เพื่อนำความรู้มาจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีในโรงเรียนให้บรรลุเป้าประสงค์ ซึ่งโรงเรียนทุกโรงได้ดำเนินการไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ อัครชัย อ่อนนาเรนท์ (2548 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในโครงการพระราชดำริเพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสต่าง ๆ กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าปัญหาในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ในทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีของผู้บริหารระดับนโยบาย และผู้บริหารระดับปฏิบัติการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการพระราชดำริเพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสต่าง ๆ ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ด้านการจัดกิจกรรมและหลักสูตร เป็นด้านที่มีผลรวมปัญหาค่าเฉลี่ยระดับปานกลางผู้วิจัยเห็นว่าหลักสูตรของกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีได้มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมีความเหมาะสมทั้งเนื้อหาและเวลาเรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีฝึกภาวะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีจิตสาธารณะผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนอย่างจริงจังทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ – เนตรนารีบรรลุตามเป้าประสงค์ ซึ่งทุกโรงเรียนมีการดำเนินการที่ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับ กฤษณ์ โกไศยกานนท์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานลูกเสือในทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เช่นด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการประเมินผล โดยได้เสนอแนะให้มีการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนสังกัดอื่นและกลุ่มประชากรอื่น ๆ อีกด้วย

3. ด้านการจัดสรรทรัพยากรและการเงิน ซึ่งเป็นด้านที่มีผลรวมปัญหาค่าเฉลี่ยปานกลางผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่กำกับลูกเสือได้มีการประชุมและวางแผนร่วมกันใช้เงินเพื่อซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ จัดทำทะเบียนสื่อ และมีการระดมทุนจากภายนอกมาพัฒนาการเรียนการสอนลูกเสือ – เนตรนารีในโรงเรียน มีการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายให้เป็นปัจจุบันชัดเจน สามารถตรวจสอบซึ่งทุกโรงเรียนมีการดำเนินการที่ไม่แตกต่างกันได้ซึ่งสอดคล้องกับ อุดม กีก้อง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่กับผลการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่กับผลการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามสถานภาพวุฒิทางลูกเสือ และประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการซึ่งเป็นด้านที่มีผลรวมปัญหาค่าเฉลี่ยปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าประชาสัมพันธ์และการบริการเป็นสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนต้องช่วยกันโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยการให้บริการด้านต่าง ๆ เช่นการบำเพ็ญประโยชน์ การแจ้งข่าวสารให้รับรู้อย่างทั่วถึง ซึ่งโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้ดำเนินการที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับเมธี ศรีคำ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่พบว่าสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามวุฒิทางลูกเสือและประสบการณ์การทำงานพบว่าการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ผลจากการวิจัยจะเห็นได้ว่า

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่มีเพศ วุฒิการศึกษา วุฒิทางลูกเสือและประสบการณ์ในด้านลูกเสือมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีไม่แตกต่างกัน เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษานวัตกรรม เขต 4 มีการบริหารกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการแต่ละโรงเรียนต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นและสนองความต้องการของลูกเสือ-เนตรนารี มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรม ซึ่งจะเน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อมุ่งพัฒนานิสัย ความมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม กล้าแสดงออก มีการบำเพ็ญประโยชน์และช่วยเหลือสังคม พร้อมทั้งมีการประสานงานและใช้ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้และประสบการณ์มาร่วมจัดกิจกรรม โดยแต่ละโรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 ด้านที่กล่าวข้างต้นทำให้ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานไม่แตกต่าง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง เรื่อง ปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สรุปผลได้ดังต่อไปนี้ ปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77$) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่ามีด้านอยู่ในระดับปานกลางดังนี้ ด้านการบริหารและการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 2.77$) ด้านการจัดกิจกรรมและหลักสูตร ($\bar{X} = 2.78$) การจัดสรรทรัพยากรและการเงิน ($\bar{X} = 2.77$) และด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ การประชาสัมพันธ์และการบริการ ($\bar{X} = 2.77$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัยปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ปัญหาที่มากที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมและหลักสูตร ซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลให้สถานศึกษา นำไปแก้ไขปรับปรุง หาวิธีการในการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ให้มีคุณภาพ

1.2 จากการวิจัยปัญหาที่พบน้อย คือ ด้านการบริหารและการพัฒนาบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์และการบริการ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและการเงิน ต้องวางแผนบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมีผู้รับผิดชอบงานเป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้งานดำเนินไปสู่ความสำเร็จได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแบบเจาะลึกหรือศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

2.2 ควรศึกษาปัญหาให้หลากหลาย ในการบริหารกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการบริหารกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตอื่น ๆ หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์การศาสนา.

----- (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

กวี พันธุ์ขาว. (2545). คู่มือลูกเสือสำรอง สามัญ สามัญรุ่นใหญ่ และวิสามัญ. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภา

กฤษณ์ โกศัยกานนท์. (2545). สภาพและปัญหาการบริหารงานลูกเสือโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด

นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

กำจร พรหมะวัน. (2540). ครูลูกเสือ หนังสือครบรอบ 80 ปี อภัย จันทวิมล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

คุรุสภา.

จตุร ก่อแก้ว. (2546). สภาพการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

จังหวัดศรีสะเกษ .วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สุรินทร์.

ชม ภูมิภาค. (2545, สิงหาคม). “เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา” วารสารเทคโนโลยีทางการศึกษา. 4 (8) : 8 -

11.

ชโลธร ชิตรัฐธนา. (2542). การศึกษาปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี.วิทยานิพนธ์

ศษ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทองเปลว แวงโสธรณ์. (2547). สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดนครพนม .วิทยานิพนธ์ ค.ม.

(การบริหารการศึกษา) สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ปกรณ ภูมิเขต. (2542). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสระแก้ว .วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ชลบุรี :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.

บุรีรัมย์ : โปรแกรมวิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

ปัญญา อินทร์ใจเอื้อ. (2548). สภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

พระราชบัญญัติลูกเสือ. (2551). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

**การดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์**

**THE IMPLEMENTATION OF THE ACTION PLANS ANNUAL OF CHILD DEVELOPMENT CENTER UNDER
THE LOCAL GOVERNMENT, NANGRONG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE**

**ธนิตชัย ปาลอนันต์กุล รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ใช้ประชากรประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (Independent Samples t-test) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ รองลงมา คือ ด้านการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการ ด้านการวางแผนปฏิบัติการ และด้านการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการตามลำดับ

2. เปรียบเทียบการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ คือ ควรมีการวิเคราะห์ปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ด้านการวางแผนปฏิบัติการ คือ ควรสร้างความตระหนัก และความสำคัญต่อการวางแผนปฏิบัติการ ด้านการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการ คือ ควรมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ผู้รับผิดชอบเข้าใจตรงกัน และด้านการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการ คือ ควรให้มีการประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแต่ละโครงการ

คำสำคัญ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, นักวิชาการศึกษา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ABSTRACT

The aim of this research was to study and compare the implementation of the plans annual of Child Development Center under Local government of Nang-Rong District, Buriram Province. Classified by status, experience, practice, and education. The population sample were the head of Child Development Center, teachers and the academics study in total 120 people. Equipment that used in this study. There were questionnaires. The reliability of the thesis was .9749. The statistics that used to analyze the data; frequency, percentage, and standard deviation. Hypothesis testing. By t (Independent Samples t-test) and One-way ANOVA. When you see difference statistically significant you can test LSD of the mean scores (Scheffe). Set the statistical significance level .05. The results showed that :

1. The implementation of the plan's annual of Child Development Center under Local government of Nang Rong District, Buriram Province. The overall level and the aspect level are much. When the aspect that had highest percentage were the present study, problems and needs, the next is the operational planning, and the implementation of the action plan.

2. The implementation of the plan's annual of Child Development Center under Local government of Nang Rong District, Buriram Province. In the opinion of the head of Child Development Center, teachers and the academics study, they thought that it's not different.

3. The implementation of the plan's annual of Child Development Center under Local government of Nang Rong District, Buriram Province. In the opinion of the head of Child Development Center, teachers and the academics study, they thought that it's not different. When classified by the experience and the practicing. It was found that the implementation of annual action plans and specific were difference. Statistically significant level was at .01.

4. Reviews and recommendations of the implementation of the plan's annual of Child Development Center under Local government of Nang-Rong District, Buriram Province. In case that it had the highest frequency in the current study, problems and need, there should be analysis of the problem and recognize the priority of problem. In operational planning, should create awareness and the importance of operational planning. In the implementation of the plan rules Optical Operation should have a meeting to clarify details of the project responsible for understanding the corresponding and in terms of monitoring and evaluation of the plans should be evaluated in accordance with the objectives and goals of each project.

Keyword (s) : Child Development Center, Academics Study, Local Government of Nang-Rong District Buriram Province

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันมีความก้าวหน้าด้านวิทยาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นผลให้ประเทศต่าง ๆ ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาการจัดการศึกษาของประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา เพื่อให้ทัดเทียมกับประเทศที่มีมาตรฐาน และการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตรงตามที่สังคมต้องการ เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาคนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การจัดการศึกษาผู้บริหารจะต้องอาศัยกระบวนการวางแผน

เป็นเครื่องมือที่สำคัญ เพราะการวางแผนเป็นขั้นตอนแรกที่จะต้องดำเนินการก่อนที่จะกระทำการใดๆ ไม่เช่นนั้นผู้บริหารจะไม่มีคู่มือในการดำเนินงาน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องกำหนดแนวทางวิธีการที่จะดำเนินการไว้ล่วงหน้าอย่างรอบคอบมิให้เกิดผล เพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารที่มีความสามารถในการวางแผนได้อย่างถูกต้องมีแผนงานที่ดีตั้งแต่เริ่มต้นจะช่วยให้ประหยัดกำลังคน เงิน เวลา และทรัพยากรอื่นๆ ช่วยมีทิศทางที่แน่นอนถูกต้อง รู้ขั้นตอนชัดเจน ช่วยให้การตรวจสอบควบคุมงานดียิ่งขึ้น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งคณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการศึกษา ได้จัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดแผนการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยไปยังเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ ตามความพร้อมและตามหลักเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. : 159 - 160)

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ต้องเป็นไปตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก โดยได้คำนึงถึงสภาพ การจัดการศึกษาต้องให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในวิถีของสังคม รวมทั้งต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การบริหาร การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการจัดการศึกษานอกระบบที่มีความสำคัญ เป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติงานที่ต้อง นำนโยบายและแผนงานไปสู่การปฏิบัติงาน ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องใช้กระบวนการวางแผนในการพัฒนา การศึกษาให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : คำนำ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีถือว่าเป็นแผนระยะสั้น มีระยะเวลา 1 ปี โดยทั่วไปเรียกว่าแผนใช้ งบประมาณหรือแผนบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณ ตามที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยเหนือหรือหน่วยงาน ต้นสังกัด ซึ่งโดยปกติแล้วองค์กรหรือสถานศึกษาจะได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายต่ำกว่าแผนพัฒนาที่ได้ขอตั้ง งบประมาณ เพราะถูกจำกัดด้วยงบประมาณและทรัพยากรของชาติ การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายย่อมขึ้นอยู่กับ ผู้บริหารเป็นสำคัญ ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องใช้กระบวนการวางแผนในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และ บรรลุตามวัตถุประสงค์ แต่ปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ยังคงมี ปัญหาซึ่งมีสาเหตุหนึ่งมาจากการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ยังไม่สามารถดำเนินการตามขั้นตอน การวางแผนที่กำหนดไว้ได้อย่างสมบูรณ์เท่าที่ควร

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึง ประสงค์ที่จะศึกษาการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ตามทัศนะของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแล เด็ก และนักวิชาการศึกษาในสังกัดเดียวกัน เพื่อทราบความคิดเห็นการวางแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปี และข้อเสนอแนะจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงการ ดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีที่เป็นจุดเด่น จุดด้อย จุดพัฒนาในการวางแผนแต่ละด้าน หาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตลอดจนเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงาน การวางแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีคุณภาพบรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความคิดเห็นของ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากร บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 25 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 78 คน และนักวิชาการศึกษา จำนวน 17 คน รวม 120 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามจะเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเครื่องมือเป็นการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและวิชาการ จากผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9749

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงท้องถิ่นอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำหนังสือราชการจากท้องถิ่นอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังกัด เพื่อขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับกำหนดวันรับแบบสอบถามกลับคืน โดยผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ทำการอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเองและกรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยติดตามด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ศึกษารายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง การดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษา โดยวิเคราะห์ด้วยค่าที (Independent Samples t-test) กำหนดระดับค่าสถิติที่นัยสำคัญ .05 เปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ F – test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) กำหนดระดับค่าสถิติที่นัยสำคัญ .05 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการ เช่นเดียวกันทั้ง 3 กลุ่ม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ10 นำผลการปฏิบัติงานในปีการศึกษาที่ผ่านมาใช้เป็นข้อมูลซึ่งมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษา พบว่า ตามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา มีการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ตามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา มีการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ด้านการวางแผนปฏิบัติการ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรสร้างความตระหนักและความสำคัญต่อการวางแผนปฏิบัติการ ด้านการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ผู้รับผิดชอบเข้าใจตรงกัน และในด้านการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการ พบว่า ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรให้มีวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแต่ละโครงการ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. จากการศึกษาการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เนื่องจากต้องดำเนินงานทุกต้นปีงบประมาณ เพื่อที่จะได้ทราบแนวโน้มปีงบประมาณนั้น จะมีทิศทางการดำเนินงานเป็นไปอย่างไร ซึ่งผู้เกี่ยวข้องทุก

ฝ่ายต้องร่วมกันการวางแผนปฏิบัติการประจำปี นอกจากนี้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการ ศึกษา ยังได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำ และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกิจ ไชยเชษฐ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพ และปัญหา การจัดทำแผน ปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่พบว่า ระดับ สภาพการทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประกาศ ลุณบุตร (2548 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 4 ที่พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีการดำเนินงานจัดทำ แผนปฏิบัติการประจำปีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและวุฒิ การศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สถานภาพต่างกัน มีการ ดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีไม่แตกต่างกัน เนื่องจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และ นักวิชาการศึกษา เป็นระดับผู้ปฏิบัติงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบาย ระเบียบ กฎหมาย และการสั่งการจากหน่วยงานต้น สังกัด โดยเฉพาะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องให้ความสนใจและมีความตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในการ วางแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจ และต้อง รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างตั้งใจ ช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสุเทพ ราชประโคน (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ โรงเรียน ประถมศึกษามีทัศนะต่อการวางแผนปฏิบัติการประจำปีไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของประกาศ ลุณบุตร (2548 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ ดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

2.2 การดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ประสบการณ์การ ปฏิบัติงานต่างกัน มีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งประสบการณ์การปฏิบัติงานจะมี ผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงาน กล่าวคือ การมีประสบการณ์การปฏิบัติงานมากก็ย่อมส่งผลต่อการดำเนินงานมาก เนื่องจากว่าการมีประสบการณ์การปฏิบัติงานมาก ย่อมแสดงถึงความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบและทักษะ ส่งผล ให้มีการวางแผนปฏิบัติการประจำปีได้ดีขึ้นด้วย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มี การดำเนินงานค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เพราะว่าการที่มีประสบการณ์การ ปฏิบัติงานที่มากไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการดำเนินงาน เพราะคิดว่าตนเองมีประสบการณ์การปฏิบัติงานมาก สามารถ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนหรือจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยไม่ต้องจำเป็นคำนึงถึงแผนปฏิบัติการ ประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทพ อัครราช (2545 : 54) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า หัวหน้าครูวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษา ที่มีอายุราชการต่างกัน มีระดับการปฏิบัติ งานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒน์ นุ่มนวลศรี (2547 : 167) ที่ศึกษาการดำเนินงาน ตามธรรมนูญโรงเรียนในโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความ คิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานในการดำเนินงานตามธรรมนูญ โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 การดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีนั้นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ดำเนินการภายใต้กรอบกฎหมาย แม้ว่าจะมีวุฒิการศึกษาต่างกันก็ตาม เมื่อได้รับมอบหมายภาระงานแล้วจะมีการประชุมเตรียมการ รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ กำหนดปัญหาความต้องการและลำดับความสำคัญ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวก็มักจะพบปัญหาที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน ไม่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจูเรียะ ศรีทัพไทย (2551 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในกระบวนการ การบริหารตามทัศนะของผู้อำนวยการโรงเรียน ในสังกัดสำนัก งานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในกระบวนการบริหารไม่แตกต่างกัน

3. จากผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

3.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มีผู้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา ในการดำเนินงานยังไม่เพียงพอ ด้วยเหตุว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก นักวิชาการศึกษาจำนวนน้อย และปฏิบัติประจำวันนั้นเกี่ยวข้องกับผู้ที่มียุระหว่าง 3-5 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้ดีเท่าที่ควร จึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการควบคุมดูแลผู้เรียนตลอดเวลา อีกทั้งอาจขาดการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ หรือผลการประเมินแผนงานโครงการที่เกิดขึ้นก่อนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐกุล รุณผาบ (2540 : 76) ที่กล่าวว่าในการจัดเตรียมแผนงานหรือโครงการ ควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมาประกอบกับวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา พิจารณากำหนดลักษณะการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดทำแผนงานโครงการต่างๆ เพราะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเบื้องต้นว่ามีภารกิจ แผนงานโครงการใดที่ควรปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้นตามลำดับก่อนหลัง เพื่อให้ตรงกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

3.2 ด้านการวางแผนปฏิบัติการ มีผู้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรสร้างความตระหนักและความสำคัญต่อการวางแผนปฏิบัติการประจำปี เพราะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานที่ถูกต้อง จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีไปด้วยความเคยชินโดยใช้ประสบการณ์เดิม คือ มีความพยายามที่จะจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สำเร็จโดยเร็ว โดยขาดความตระหนักในความสำคัญของการวางแผนปฏิบัติการประจำปีที่ดี ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตั้งแต่ต้น

3.3 ด้านการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการ มีผู้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ผู้รับผิดชอบเข้าใจตรงกัน เป็นเพราะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา เป็นบุคลากรระดับปฏิบัติการซึ่งภาระงานส่วนใหญ่ คือ การดูแลผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดในแต่ละวันทำให้ไม่มีเวลาในการประชุมศึกษารายละเอียดของโครงการอย่างจริงจัง ซึ่งการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจนั้นเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2541 : 34) ได้เสนอแนวคิดว่าควรสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยอาจจะจัดประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่างๆ ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของธรรมนูญโรงเรียนหรือแผนปฏิบัติการให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

3.4 ด้านการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปี มีผู้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรมีการประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแต่ละโครงการ เนื่องมาจากการที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดของแผนงานหรือโครงการ อัน

เนื่องมาจากขาดการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในการดำเนินงาน วิธีการประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการต่างๆ ซึ่งสุขวัฒน์ นุ่มนวลศรี (2547 : 53) กล่าวว่า การกำกับติดตามและประเมินผลนั้น เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน แล้วหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันทั่วทั้ง โดยอาจใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสนทนอย่างไม่เป็นทางการ การรายงานผลในที่ประชุม การรายงานแบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการต้องมีการประเมินผลโดยอาจใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย อาทิ การใช้แบบประเมินสอบถามผู้เกี่ยวข้อง การสรุปผลการประชุมคณะกรรมการ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลวิจัยเช่นนี้ก็เนื่องมาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมีความสนใจรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารในหน่วยงานต้นสังกัดควรให้การสนับสนุน กำกับ ติดตามดูแล สม่่าเสมอ ซึ่งจะเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และร่วมมือกันพัฒนาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการให้อยู่ในระดับที่ดีมากขึ้นอีก
2. จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีการดำเนินงานแตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารในหน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานได้รับประสบการณ์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างหลากหลาย อาทิ จัดการฝึกอบรม สัมมนาหรือศึกษาดูงาน มีทักษะความรู้ความสามารถในการศึกษาข้อมูลข่าวสารด้วยระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาการทางเทคโนโลยี
3. จากผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการ ประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการนั้น มีผู้เสนอแนะให้มีการวิเคราะห์ปัญหาและ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ดังนั้นผู้บริหารในหน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริม พัฒนาสร้างองค์ความรู้ และความตระหนักด้วยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการวางแผนปฏิบัติการประจำปี และควรจัดสรรเวลาว่างจากภาระงานประจำปีให้มากเพียงพอสำหรับการร่วมกันระดมความคิด ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
4. จากผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการ ประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการวางแผนปฏิบัติการ มีผู้เสนอแนะให้มีการสร้างความตระหนักและความสำคัญต่อการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ดังนั้นผู้บริหารในหน่วยงานต้นสังกัดควรเสริมสร้างความตระหนักเพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ด้วยการประชุมชี้แจงและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหรือสัมมนา การศึกษาดูงานในหน่วยงานต่างๆ ที่สามารถนำแผนปฏิบัติการประจำปีมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษา
5. จากผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการ มีผู้เสนอแนะให้มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ผู้รับผิดชอบเข้าใจตรงกัน ดังนั้นผู้บริหารในหน่วยงานต้นสังกัด ผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการประชุมชี้แจง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการดำเนินโครงการอย่างสม่ำเสมอ เมื่อผู้ปฏิบัติงานพบปัญหาก็ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ปรึกษาหารือกัน โดยผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ในการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นกัลยาณมิตรและต่อเนื่อง รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการได้เป็นอย่างดี

6. จากผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการ มีผู้เสนอแนะให้มีวิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ ดังนั้นผู้บริหารในหน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมให้มีการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการ สามารถสร้างเครื่องมือประเมินผลอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และควรมีการติดตาม ควบคุม ตรวจสอบอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินงาน เพื่อเจาะลึกสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขอันจะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปี
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแผนปฏิบัติการประจำปีกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการค้นหารูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสม และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป.) สำนักงานประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- (ม.ป.ป.) สำนักงานประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น. มาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- จูเรียะ ศรีท้าวไทย. (2551). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปใช้ในกระบวนการบริหารตามทัศนะของผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ณัฐกุล รุณผาบ. (2540). สภาพการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประกาศ ลูนาบุตร. (2548). การดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.
- ศุภกิจ ไชยเชษฐ. (2552). สภาพและปัญหาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สมศักดิ์ สินธุเวชชัย. (2541 ก, พฤษภาคม). "การประกันคุณภาพการศึกษา," วารสารวิชาการ. 1(5) : 34.
- สุภาพ อัคราช. (2545). การศึกษาการปฏิบัติงานวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ : กรณีศึกษางานวิชาการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

สุเทพ ราชประโคน. (2545). การศึกษาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน:
กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

STATE AND PROBLEMS OF COMMUNITY COMMITTEE IN ROLE PERFORMANCE: A CASE STUDY OF
PRAKHONCHAI SUBDISTRICT MUNICIPALITY, PRAKHONCHAI DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

สุนันทา เฮ่ประโคน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล พงศ์สุวรรณ
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่คณะกรรมการชุมชนประกอบด้วยประธานกรรมการชุมชนจำนวน 16 คน รองประธานกรรมการชุมชนจำนวน 32 คน และคณะกรรมการชุมชนแต่ละชุมชนรวม 106 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 138 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีระดับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนมากกว่าทุกด้าน

2. ปัญหาในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อยมีระดับปัญหาในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนมากกว่าทุกด้าน

3. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยควรนำข้อมูลจากแผนชุมชนมาบรรจุในแผนเทศบาลโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่และให้ประชาชนมีบทบาทในการประเมินโครงการต่าง ๆ

คำสำคัญ: สภาพปัญหา,คณะกรรมการชุมชน, ชุมชนย่อยเขตเทศบาล บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน,

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to know the state and problems of community committee in role performance: a case study of Prakhonchai Subdistrict Municipality, Prakhonchai District, Buriram Province. The samples were 16 community committee presidents, 32 vice presidents and 106 others community committees in total of 138 people. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. The findings were as followed:

1. The state of community committee in role performance: a case study of Prakhonchai Subdistrict Municipality, Prakhonchai District, Buriram Province as a whole were at “moderate” levels. When considering at each aspect, it was found that culture and tradition and local wisdom were at “high” levels.

2. The problems of community committee in role performance: a case study of Prakhonchai Subdistrict Municipality, Prakhonchai District, Buriram Province as a whole were at “moderate” levels. When considering at each aspect, it was found that organizing community, social and maintaining peace were at “high” levels.

3. The suggestions from the research revealed that the information from community plans should be set into municipality plans by giving the chance to people to operate their duties and provide the roles to people in evaluating others projects.

Keywords: state and problems ,community committee ,subcommunity in municipality
role of community committee

บทนำ

ประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาได้มาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยหลักการสำคัญของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ภูสิทธ์ ชันติกุล (2553 : 1) นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดในมาตรา 78 (3) ไว้ว่า การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ราชกิจจานุเบกษา (2550 : 22) โดยเทศบาลที่ได้ตั้งแห่งแรกในบุรีรัมย์คือเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ แต่เดิมการบริหารจัดการของเทศบาลมักจะถูกกำหนดโดยส่วนกลาง ซึ่งอาจจะได้รูปแบบการบริหารจัดการที่ไม่ตรงกับสภาพท้องถิ่น โดยเฉพาะไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน ส่งผลให้การบริหารจัดการในเขตเทศบาลไม่มีประสิทธิภาพและไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549 : 30) ดังนั้นเมื่อมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะโดยกำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองและให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการต่าง ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ริเริ่มร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะปัญหาในการดำเนินการตามภารกิจของเทศบาล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549 : 13)

จากหลักการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เทศบาลตำบล ประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์จำเป็นต้องดำเนินการตามแนวนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งกระจายประโยชน์สู่ประชาชนเป็นสำคัญ โดยเน้นการพัฒนาบทบาทขององค์กรชุมชนย่อย ส่งเสริมให้ชุมชนเมืองจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนย่อยขึ้น ได้มีการตั้งชุมชนย่อยในเขตเทศบาลตำบลประโคนชัย จำนวน 16 ชุมชน และคณะกรรมการชุมชนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดการประสานงานกับผู้บริหารงานของเทศบาล ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักวิชาการศึกษา รับผิดชอบงานด้านประเพณี ศาสนา การศึกษาและวัฒนธรรมมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลประโคนชัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับประชากร ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลประโคนชัย จำนวน 16 ชุมชน ประกอบด้วยประธานกรรมการชุมชนจำนวน 16 คน รองประธานกรรมการชุมชนจำนวน 16 คน และคณะกรรมการชุมชนแต่ละชุมชนจำนวน 106 คน รวมกลุ่มเป้าหมาย 138 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ตามภารกิจที่เทศบาลดำเนินงานใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน / สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อยด้านการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับประชากร ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลประโคนชัย จำนวน 138 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการชุมชนจำนวน 16 คน รองประธานกรรมการชุมชนจำนวน 16 คน และคณะกรรมการชุมชนแต่ละชุมชนจำนวน 106 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 138 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการโดยศึกษาจากคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลตำบลประโคนชัย จำนวน 138 คน โดยใช้วิธีการศึกษาโดยแจกแบบสอบถามให้กับคณะกรรมการชุมชนทุกคน โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบ
2. เพศ
3. อายุ
4. ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ประกอบด้วยข้อมูล 6 ด้านคือด้านโครงสร้างพื้นฐาน,ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต,ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย,ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว,ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยในการศึกษครั้งนี้ได้แจกแบบสอบถามทั้งหมด 138 ชุด และได้รับคืนกลับมาทั้ง 138 ชุด จากนั้นนำมาวิเคราะห์และประมวลผล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เพื่อให้การศึกษาในครั้งนี้สมบูรณ์ที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลประโคนชัย จำนวน 16 ชุมชน จำนวน 138 ฉบับได้รับแบบสอบถามส่งกลับมา 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาเฉลี่ยและการแจกแจงความถี่

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาเฉลี่ยและการแจกแจงความถี่

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. **ด้านโครงสร้างพื้นฐาน** พบว่าโดยรวมมีระดับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีระดับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่มากที่สุดคือการร่วมเดินรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาดในเขตเทศบาล รองลงมาคือ การร่วมตรวจสอบดูแลความบกพร่องของหลอดไฟ เส้าไฟฟ้า ในส่วนของระดับปัญหาในการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวม 3 อันดับแรกคือการตรวจสอบดูแลความบกพร่องของหลอดไฟเส้าไฟฟ้าในเขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ ร่วมเดินรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาดในเขตเทศบาล ร่วมเป็นกรรมการเปิดของสอบราคาโครงการก่อสร้างถนนในเขตเทศบาล

2. **ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต** พบว่าโดยรวมมีระดับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีระดับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในอันดับมากที่สุดคือ มีโอกาสได้ไปอบรมและศึกษาดูงานในบางครั้ง รองลงมาคือเป็นนักกีฬาหรือกองเชียร์การแข่งขันกีฬาในชุมชน ให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันยุงลายในเขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอและออกเยี่ยมสุขภาพแม่และเด็กอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของปัญหาพบว่าโดยรวมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปัญหาน้อย ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุดคือข้อ 1 คือการให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันยุงลายในเขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ

3. **ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย** พบว่าโดยรวมมีระดับการดำเนินงานมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกคือการตรวจสอบความเสียหายของสาธารณสถานบ่อยๆ รองลงมาคือ การเข้าร่วมการวางแผนการรักษาความสงบอยู่บ่อยๆ และการร่วมการจัดระเบียบตลาดสดอยู่บ่อยๆ ในส่วนของระดับปัญหาในการดำเนินงานพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรกคือ การตรวจสอบความเสียหายของสาธารณสถานบ่อยๆ ในการเข้าร่วมการวางแผนการรักษาความสงบอยู่บ่อยๆและส่วนของการร่วมการจัดระเบียบตลาดสดอยู่บ่อยๆ

4. **ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว** ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีระดับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในเรื่องของการร่วมวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ในส่วนของระดับปัญหาในการดำเนินงานพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกคือ ในการร่วมวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว รองลงมาคือการร่วมศึกษาดูงานด้านการลงทุนพาณิชยกรรมและท่องเที่ยวและการร่วมประชาสัมพันธ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

5. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่การป้องกันการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือการปลูกต้นไม้และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตามโอกาสและวันสำคัญๆ และรณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่บ่อยๆ ในส่วนของระดับปัญหาโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปัญหาน้อย พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก คือ การป้องกันการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ อันดับ 2 คือรณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่วนอันดับที่ 3 คือการปลูกต้นไม้และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตามโอกาสและวันสำคัญกับร่วมเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตามโอกาสและวันสำคัญ ๆ

6. ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีระดับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในเรื่องของการจัดทำต้นเทียนพรรษาเพื่อส่งเข้าประกวดเป็นประจำทุกปี ที่มีระดับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่มาก

ในส่วนของระดับปัญหาพบว่า มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรกได้แก่การเดินขบวนแห่เทียนพรรษาประจำปี รองลงมาคือเป็นกรรมการดำเนินการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นประจำทุกปีและเป็นกรรมการดำเนินการจัดงานประเพณีลอยกระทงเป็นประจำทุกปี

ข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการชุมชนเห็นว่าควรนำข้อมูลจากแผนชุมชนมาบรรจุในแผนเทศบาลมากที่สุดรองลงมาคือให้ประชาชนมีบทบาทในการประเมินโครงการต่าง ๆ และควรมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการชุมชน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีแนวคิดในการอภิปรายและข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้

1.สภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

1.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน จากผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานในการร่วมเดินรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาดในเขตเทศบาลอยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะผู้บริหารมีนโยบายให้เทศบาลตำบลประโคนชัยเป็นเมืองน่าอยู่และประชาชนเล็งเห็นความสำคัญ อีกทั้งผู้บริหารมีกลยุทธ์และวิธีการจูงใจและเสริมแรงในการจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสอดคล้องกับงานวิจัยของมานพ จวีร์รักษ์ (2546 , บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำเอากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีไคและสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนพ.ศ.2550 วารสารเทศบาลตำบลประโคนชัย (2550 : 3)กำหนดว่าการดำเนินงานให้บ้านเมืองน่าอยู่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายมีการเดินรณรงค์รักษาความสะอาดเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความร่วมมือ

1.2 ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมและมีโอกาสได้ไปอบรมและศึกษาดูงานทำให้คณะกรรมการชุมชนได้มีกิจกรรมกลุ่มและได้รับประสบการณ์สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองยศ ปรีดี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีรวมกลุ่มของชุมชนในการองค์การบริหารส่วนตำบลในชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานในการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ เช่น การรวมกลุ่มแบบกลุ่มอาชีพมีการพบปะปรึกษาหารือ และศึกษาประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศึกษาดูงาน

1.3 ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อยซึ่งพบว่าคณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านการตรวจสอบความเสียหายของสาธารณสถานบ่อยๆมีการดำเนินงาน มากทั้งนี้ เพราะการช่วยตรวจสอบและดูแลสาธารณสถานเป็นการร่วมแรงร่วมใจและช่วยกันแบ่งเบาภาระของพนักงานในเขตเทศบาลและเป็นการกระทำตนให้เป็นแบบอย่างแก่เด็กและเยาวชนที่คิดว่าของสาธารณะไม่ใช่ของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลิโบริกานา (Libeorkina , 2005 : 10-11) ได้ศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานของชุมชนต่อรัฐบาลท้องถิ่น กรณีศึกษาประเทศรัสเซีย ผลการวิจัยพบว่าประชาชนเชื่อว่าการดำเนินกิจกรรมด้านสาธารณสถาน เป็นภารกิจหลักของเทศบาล

1.4 ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว คณะกรรมการชุมชนมีความเห็นว่าการดำเนินงานในด้านประชาสัมพันธ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีการดำเนินงานมากที่สุดทั้งนี้เพราะการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชน งบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไมตรี พุททวงษ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการนำระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าการพัฒนาพัฒนาฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เช่นด้านบุคลากร

1.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งพบว่าคณะกรรมการชุมชนมีความเห็นว่าการคณะกรรมการชุมชนมีการดำเนินงานในการป้องกันการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอมากทั้งนี้เพราะสิ่งแวดล้อมที่ดีทำให้บ้านเมืองน่าดูและน่าอยู่ และทำให้ทรัพยากรธรรมชาติยังคงอยู่เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นการทำหน้าที่ของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวภา ศิริจามร (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรีพบว่าจัดการสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนน่าอยู่ต้องอาศัยการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและมีการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เทศบาลเป็นเมืองน่าอยู่

1.6 ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นคณะกรรมการชุมชนเห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นเทียนพรรษาเป็นประจำทุกปีเพื่อเป็นการสืบสานประเพณี เป็นการสืบสานงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของท้องถิ่นให้ดำรงคงอยู่ต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัชชา เจียรณัย (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการประเพณีแห่เทียนพรรษาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาที่พบว่าผลการวิจัยทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถรักษาและสืบสานงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของท้องถิ่นให้ดำรงคงอยู่ต่อไป

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลประโคนชัย มีดังนี้

2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่ามีปัญหาในการตรวจสอบดูแลความบกพร่องของหลอดไฟเสาไฟฟ้าในเขตเทศบาลทั้งนี้เพราะขาดผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบระบบไฟฟ้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ ยิ่งกำแหง (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หมู่บ้านหินหล่อง ในเขตพื้นที่องค์กร

บริหารส่วนตำบลตะเคียน อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมาที่พบว่าประชาชนมีความต้องการถนน ระบบประปา และระบบไฟฟ้า จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญดูแล

2.2 ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต คณะกรรมการชุมชนเห็นว่ามีปัญหาการให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันภัยในเขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอทั้งนี้เพราะคณะกรรมการชุมชนยังทำงานไม่ครอบคลุมพื้นที่เพราะเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒน์ อังสนันท์ (2549 : 118) ที่พบว่าในส่วนของปัญหาในด้านสาธารณสุขว่าในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการชุมชนอาจจะมีปัญหาในเรื่องของการดำเนินงานไม่ครอบคลุมพื้นที่เท่าใดนัก เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่

2.3 ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อยคณะกรรมการชุมชนเห็นว่ามีปัญหาการตรวจสอบความเสียหายของสาธารณสถานบ่อยๆ ทั้งนี้เพราะยังขาดบุคลากรที่มีความรู้และคณะกรรมการชุมชนไม่ได้ร่วมกิจกรรมในด้านนี้มากนัก นอกจากนั้นคณะกรรมการยังเป็นคณะกรรมการชุมชนและยังเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทำให้การดูแลไม่ทั่วถึงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ อังสนันท์ (2549 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยได้มีการดำเนินการในด้านนี้ อย่างสม่ำเสมออยู่แล้ว แต่ยังมีปัญหาบ้างในบางชุมชน ซึ่งยังมีปัญหาในการดูแลสถานที่บางแห่ง เช่น หอพัก บ้านเช่า ที่มินิกเรียน-นักศึกษา เข้าไปเช่าอยู่จึงยากต่อการดูแล

2.4 ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยวคณะกรรมการชุมชนเห็นว่าข้อที่มีปัญหามากคือการร่วมวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยวทั้งนี้เพราะประชาชนยังขาดความรู้และความเข้าใจและไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในการวางแผนดำเนินงาน คณะกรรมการยังไม่ค่อยได้ทำหน้าที่นี้ยังไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับงานวิจัย ไมตรี พุทธรังษ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการนำระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าการพัฒนาฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ

2.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการชุมชนเห็นว่ามีปัญหาการป้องกันการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลอย่างสม่ำเสมอทั้งนี้เพราะเทศบาลยังไม่ดำเนินการตามกฎระเบียบอย่างจริงจังและยังขาดบุคลากรรับผิดชอบซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของศิวา สิริจามร (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ธรรมชาติในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า เทศบาลเมืองศรีราชาได้มีการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนในการออกกฎระเบียบและกำหนดนโยบาย และให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงาน

2.6 ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นคณะกรรมการชุมชนเห็นว่ามีปัญหาการเดินทางแห่เทียนพรรษาประจำปี ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมต่างๆ การดำเนินงานจะดำเนินการโดยคณะกรรมการชุมชนร่วมกับหัวหน้าส่วนราชการอื่นๆ เท่านั้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสร้อยพัฒน์ ดันสุขเกษม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานีพบว่า การดำเนินงานวัฒนธรรมงานประเพณีแห่เทียนพรรษา ในยุคปัจจุบันมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยว ผู้ที่เป็นแกนนำในการจัดงานยังคงเป็นหน่วยงานราชการที่อยู่ในรูปของคณะกรรมการ

3. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยควรนำข้อมูลจากแผนชุมชนมาบรรจุในแผนเทศบาลโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่และให้ประชาชนมีบทบาทในการประเมินโครงการต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยมีระดับการดำเนินงานในด้านด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาก ควรมีการส่งเสริมการจัดอบรมคณะกรรมการชุมชนให้มีประสบการณ์ในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อยมีระดับปัญหามากควรประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อจัดการอบรมแก่คณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยเฉพาะกลุ่มของคณะกรรมการชุมชน หากต้องการที่จะได้รับข้อมูลภาพรวมถึงระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาล รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นกับการมีส่วนร่วม ควรดำเนินการวิจัยประชากรในหลายๆ กลุ่ม เช่น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) หรือแม้แต่ประชาชนในเขตรับผิดชอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมรอบด้าน

2.2 เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเพื่อให้เห็นผลของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรดำเนินการวิจัยถึงระดับความมีส่วนร่วมและปัญหาของการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจจะดำเนินการได้ในทุกปี

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554).

กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

นายกเทศมนตรีตำบลประโคนชัย (2550). เกณฑ์การประเมินเทศบาลเมืองหน้าอยู่. วารสารเทศบาลตำบลประโคนชัย.

ปีที่ 8 ฉบับที่ 6 หน้า 3.

ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนกับการพัฒนาชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพฯ.

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ราชกิจจานุเบกษา. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี.

มานพ ฉวีรักษ์. (2546). กลยุทธ์องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน.

กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม.(นโยบายสาธารณะ) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไมตรี พุทธรังษี. (2548). แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่าง

ยั่งยืนกรณีศึกษาชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

เรืองยศ ปรีดี. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต เทศบาลจังหวัด

กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษานอกระบบ) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศิวภา ศิริจามร. (2552). ธรรมชาติในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น:

กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สมัชชา เจียรณัย. (2551). แนวทางการบริหารจัดการประเพณีแห่เทียนพรรษาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศาสตร์).มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สร้อยพัฒน์ ต้นสุขเกษม. (2547). การสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมงานประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์. น.ม. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สามารถ ยิ่งกำแหง. (2553). แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หมู่บ้านหินหล่อง ในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. โครงการศึกษา วศ.บ (วิศวกรรมโยธา). นครราชสีมา : สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุวัฒน์ อังสนันท์. (2549). บทบาทของคณะกรรมการชุมชนย่อยในการพัฒนาชุมชน : ในเขตเทศบาลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา). เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Liborakina, M. (2005 , December). **Citizens Evaluate Local Government's Performance : A Case of Russia**. Retrieved May, 10, 2008, from [http:// www.spa.msu.ru/ e.journal/9/88_3.php](http://www.spa.msu.ru/e.journal/9/88_3.php).

สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2
THE ADMINISTRATIVE COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY TEACHERS
IN THE EDUCATIONAL DEVELOPMENT NETWORK PRAKHONCHAI 2
UNDER BURIRAM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ชัชวาล มุ่งเอี่ยมกลาง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วีรกุลเทวัญ
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการ ศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครู 14 โรงเรียน จำนวน 153 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ(Check Lists) แบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open Form) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยพบว่า

1. ทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 8 ด้าน คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ โดยรวม มีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบ ทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา มีทัศนะแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.2 ด้านการบริการที่ดี โดยรวม พบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.3 ด้านการพัฒนาตนเอง โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.4 ด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน โดยโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.5 ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยรวม พบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษา และ โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.6 ด้านการสื่อสารและการจูงใจ โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.7 ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร พบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากัน รองลงมาคือโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.8 ด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 คือ ผู้บริหารควรมีการวางแผนและติดตามการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ กำหนดทิศทางในการพัฒนาโรงเรียนที่ชัดเจน พัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี สร้างปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ รับฟังความคิดเห็น มีธรรมาภิบาลที่ดี ประชุมร่วมกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนสู่ชุมชน ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนต่อไป

คำสำคัญ : สมรรถนะ การบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were :1) to study the perception of teachers in the educational development network Prakhonchai 2 towards the administrative competency of school administrators; and 2) to compare the perception of teachers in the educational development network Prakhonchai 2 towards the administrative competency of school administrators , classified by types of school. The samples were all 153 teachers from 14 schools. The research instrument was a 3- part questionnaire, including check list, 5- rating scale and openform with the reliability of .99. The statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation. The findings were as follows.

1. The perception of teachers in the educational development network Prakhonchai 2 towards the administrative competency of school administrators in 8 aspects, namely, achievement, good services, self-development, teamwork, analysis and synthesis, communication and motivation, personnel development , vision, as a whole was at the moderate level.
2. The comparison of the perception of teachers in the educational

development network Prakhonchai 2 towards the administrative competency of school administrators both as a whole and in each aspect was found that there were different among three types of schools: secondary, extended opportunity schools. and primary schools. The mean scores of the administrative competency of school administrators ranked from high to low were from the extended opportunity schools , followed by the primary school , and the secondary school, respectively.

2.1 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of achievement was different. The mean scores ranked from high to low were from the extended opportunity schools , followed by the primary school ,and the secondary school , respectively.

2.2 The administrative competency of school administrators among three types of school in the aspect of good services was different. The mean scores ranked from high to low were from the primary school , followed by the extended opportunity schools , and the secondary school , respectively.

2.3 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of self-development was different. The mean scores ranked from high to low were from the primary school , followed by the extended opportunity schools , and the secondary school , respectively.

2.4 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of teamwork was different. The mean scores ranked from high to low were from the primary school , followed by the extended opportunity schools , and the secondary school , respectively.

2.5 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of analysis and synthesis was different. The mean scores ranked from high to low were from the extended opportunity schools , followed by the primary school , and the secondary school , respectively.

2.6 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of communication and motivation was different. The mean scores ranked from high to low were from the extended opportunity schools , followed by the primary school , and the secondary school , respectively.

2.7 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of aspect of personnel development was not different. The mean scores of both the extended opportunity schools and the primary school were equal , followed by the secondary school , respectively.

2.8 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of vision was different. The mean scores ranked from high to low were form the extended opportunity schools , followed by the primary school , and the secondary school ,respectively.

3. The opinions and suggestions towards the administrative competency of school administrators as perceived by teachers in educational development network Prakhonchai 2 were that the school administrators should plan and follow up the working performances systematically , ascertain the guidelines for school development clearly, self-develop about technology, build and develop learning resources, investigate the needs of people who receive the services, listen to the public, have a good manner, participate in the parent and committee's meeting, publicize the school information to community, send the personnel to attend the training courses, and study tour for the further school quality development.

Keyword (s): Competency , administration , school administrators

บทนำ

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่บริหารและการจัดการสถานศึกษา จึงต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีและเหมาะสมกับบุคลากร จึงจะส่งผลให้องค์กร หน่วยงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารโรงเรียนที่ดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จะไปส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพอใจ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย นโยบายและมีคุณภาพ ได้มาตรฐานที่วางไว้ หากผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตน ไม่เหมาะสมหรือไม่พึงประสงค์อาจส่งผล ให้บุคลากรปฏิบัติงาน หย่อนประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลน้อย คุณภาพการศึกษา จึงขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะแสดงการเป็นผู้นำได้ถูกต้องเหมาะสม ชีระ ฤทธิเจริญ (2549) ได้กล่าวไว้ใน ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดี มี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมากที่สุดในการเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงชีวิตในสังคมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาจะต้องกำหนดเป้าหมายและกระบวนการบริหารการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดให้บรรลุเป้าหมาย เพราะจากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ความเป็นอิสระในการบริหาร การตัดสินใจ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา คือการบริหารตนเองอย่างอิสระ จากการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมคิด ทุกคน มีส่วนร่วมในการสื่อสาร การประสานงาน การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2548, 72) ภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาที่จะสามารถจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุ ตามเป้าหมายได้ต้องอาศัยผู้นำของสถานศึกษา เป็นผู้สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์ กระบวนการจัดการและทีมงานในสถานศึกษา จึงถือเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นคนที่ใช้ความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารสถานศึกษาและทำให้สถานศึกษาหรือผู้เรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องพอใจกับคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามที่สังคมต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารสถานศึกษาภายใต้สภาวะการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถเลือกแนวทางและการตัดสินใจในการนำวิธีการบริหารที่มีประสิทธิภาพที่สุด เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อการแก้ปัญหาที่ดีขึ้นและบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องบริหารงานที่เป็นหน้าที่หลักในสถานศึกษาซึ่งแบ่งได้ 4 ด้านที่สำคัญคือ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ งานบริหารทั่วไปให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์กับทุกฝ่าย

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา เป็นผู้นำวิชาชีพ ต้องมีสมรรถนะที่สูงในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเองการทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีวิสัยทัศน์ ซึ่งจะทำให้การบริหารงานภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมีผลการปฏิบัติงานในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู รวมทั้งบุคลากรอื่น ๆ จะต้องร่วมมือกัน จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ คุณภาพที่คาดหวังคือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (กมล ภูประเสริฐ, 2545, 62)

จากผลการประเมินภายนอกรอบสอง พ.ศ. 2549 – 2553 มีผลการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานคุณภาพ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

บุรีรัมย์เขต 2 โดยเฉพาะกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพทางการศึกษากลุ่มประโคนชัย 2 มาตรฐานด้านผู้บริหารแต่อยู่ในระดับพอใช้ซึ่งต้องได้รับการศึกษาหาสาเหตุและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพให้อยู่ในระดับดีได้แก่ มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษา มีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผลจากการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดังกล่าว อาจเป็นเพราะความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ไม่สามารถแสดงศักยภาพของตนเองมีภาวะผู้นำในฐานะผู้บริหารใช้สมรรถนะหลัก สมรรถนะรอง พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพ ครูมีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของชุมชนได้นั่นเอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา , 2552, ไม่มีเลขหน้า)

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้สรุปในรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสอง 2549-2553 เพื่อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพทางการศึกษากลุ่มประโคนชัย 2 จำนวน 14 โรงเรียน ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้ดีขึ้น เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาในรอบสามไว้ว่า

สถานศึกษาควรจัดหาทรัพยากรบุคคลในพื้นที่ ที่มีความรู้ความสามารถเช่น คณะวิทยากรในพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาช่วยสอนเพื่อทดแทนการขาดแคลนครู ขอความร่วมมือจากชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดูแลและรับภาระในการดูแลบริเวณโรงเรียนให้มากขึ้น ช่วยทำงานอาหารกลางวัน เพื่อให้ครูทำหน้าที่สอนได้เต็มเวลาจัดทำเอกสารกำหนดหน้าที่ คู่มือครู คู่มือนักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางการทำงานและการเรียนภายในสถานศึกษา จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานรวมของโรงเรียนก่อนเปิดภาคการศึกษาอย่างชัดเจนปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามผลให้มีแผนการนิเทศล่วงหน้า มีปฏิทินการนิเทศชัดเจน ดำเนินการนิเทศให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child- Centered) จัดกิจกรรมตามโครงการที่กำหนดในแผนปฏิบัติการประจำปีให้ครบถ้วนทุกโครงการ มีการบันทึกผลการนิเทศทุกครั้ง นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนดำเนินการประเมินและรายงานโครงการ กิจกรรมตามเป้าหมายและนำผลการประเมินมาปรับปรุงโครงการกิจกรรมในปีต่อไป ควรจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน จัดทำแผนงาน โครงการเพื่อการพัฒนาผู้เรียนระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา มีตัวชี้วัดความสำเร็จ(Key Performance Indicator : KPI) ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร จัดระบบการบริการสื่อการเรียนการสอนเพื่อบริการครู ส่งเสริมการจัดระบบข้อมูล สารสนเทศ ให้ความสำคัญชัดเจนทุกฝ่าย วางระบบการตรวจสอบภายใน การรายงานสรุปผลการปฏิบัติงาน กิจกรรม โครงการ ให้ความสำคัญชัดเจนและการจัดทำรายงานการประเมินตนเองให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวและจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกปี โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและผู้เรียน มีการประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ส่งเสริมให้บุคลากรภายในมีกระบวนการทำงานเป็นทีมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ จัดทำแผนภูมิการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงาน แผนปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานแต่ละฝ่ายทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาวและสนับสนุนส่งเสริมให้

บุคลากรพัฒนาตนเองโดยการอบรมสัมมนา จัดทำวิทยฐานะ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552, ไม่มีเลขหน้า)

ข้อเสนอแนะดังกล่าวสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียนปี การศึกษา 2550 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่า ในกลุ่มสาระ คณิตศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 อยู่ในลำดับ 167 จากจำนวน 178 เขต ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย อยู่ในลำดับ 169 จากจำนวน 178 เขต ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ใน ลำดับ 176 จากจำนวน 178 เขต กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์อยู่ในลำดับ 172 จากจำนวน 178 เขต กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อยู่ในลำดับ 169 จากจำนวน 178 เขต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาอยู่ในลำดับ 174 จาก จำนวน 178 เขต กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อยู่ในลำดับที่ 165 จาก 178 เขต การสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน(Ordinary National Educational Testing : O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550 กลุ่ม เครือข่ายสถานศึกษาประเภทที่ 1 จำนวน 20 โรงเรียนใน 4 กลุ่มวิชาคือภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 โรงเรียน ใน 5 วิชาคือ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ซึ่งทุกรายวิชามีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์เขต 2, 2550, ไม่มีเลขหน้า)

นอกจากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียนแล้ว ในการวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนระดับชาติ (National Test : NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 ในเฉพาะเครือข่าย สถานศึกษาประเภทที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 จำนวน 20 โรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 26 โรงเรียน ล้วนมีผลคะแนนไม่ถึงเกณฑ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2, 2550, ไม่มีเลขหน้า)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ใน กลุ่มเครือข่ายเพื่อการศึกษาประโคนชัย 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อให้มีข้อมูลและแนวทางใน การพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขปรับปรุง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประเภทของ โรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาทัศนะของครูที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์เขต 2 จำนวน 8 สมรรถนะ จำแนกได้ดังนี้ (จิระงอกศิลป์, 2550, 48)

- 1.1 สมรรถนะหลัก ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเองการทำงานเป็นทีม

1.2 สมรรถนะประจำสายงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์

2 ประชากร

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประโคณชัย 2 ในเขตพื้นที่ ตำบลจรเข้มาก ตำบลโคกยาง ตำบลประทัดบุ 14 โรงเรียน จำนวน 153 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2551 โดยผู้วิจัยทำการศึกษาประชากร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประเภทของโรงเรียนที่สังกัด

3.1.1 โรงเรียนประถมศึกษา

3.1.2 โรงเรียนขยายโอกาส

3.1.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะของครูที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคณชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ใน 8 ด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. **ลักษณะเครื่องมือ** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ ผู้วิจัยปรับปรุงจากข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2548

2. **ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิดและหลักการ ตลอดจนสภาพและปัญหาเกี่ยวกับ สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 8 ด้าน ซึ่งได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์

2.3 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพและปัญหา ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ 3 ท่านคือ

2.3.1 นายชาญณรงค์ ศรีอำพันกุล ศึกษาพิเศษเชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2.3.2 นายสุวรรณ ภาณี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกเพชรไสยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

2.3.3 นายพัฒนา นพตลง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนเมืองตลุงพิทยาสรรพ์ กลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มประโคนชัย 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นโดยดำเนินการดังนี้

2.5.1 หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อที่กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t - test ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความอำนาจจำแนกสูง ผลปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.790 – 10.482 สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้

2.5.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.99 ซึ่งมีค่าสูงและผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตและนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แจ้งสถานศึกษาในสังกัดเพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. นำแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อแจกจ่ายไปตามโรงเรียนเป้าหมายและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยให้ส่งแบบสอบถามคืนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
4. รวบรวมแบบสอบถามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้วยตนเอง
5. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเองเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 153 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ จำนวน 153 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
6. รวบรวมแบบสอบถามที่ตอบคำถามครบถ้วนมาวิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วในการจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้อ้างอิงในกระดาษ ทำจนครบแบบสอบถามทุกฉบับ ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. การศึกษารายละเอียดของครูในกลุ่มเครือข่ายทางวิชาการกลุ่มประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ
2. การศึกษาทัศนคติของครู ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
3. การเปรียบเทียบทัศนคติของครู ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้วิธีการ เชฟเฟ (Scheffe' Method)
4. ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ทักษะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสมรรถนะที่ 1 การมุ่งสัมฤทธิ์ และสมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง

2. ทักษะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา มีทักษะแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก (3.58) รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก (3.54) และโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง (3.00) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทักษะของครูในกลุ่มเครือข่าย เพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ทำให้ทราบถึงทักษะของครูที่มีต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา และมีประเด็นที่น่าสนใจอันจะเป็นข้อมูลในการพัฒนา สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

1. สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทักษะของครูในกลุ่มเครือข่าย เพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จากการศึกษามีข้อค้น พบที่น่าสนใจและทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา มีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสามารถนำมาอภิปรายในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น มีความครบถ้วน สมบูรณ์ของการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิศ อินทสุระ (2551, 78) ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการจัดระบบการทำงานให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามกรอบ เป้าหมายของงานที่กำหนด ขั้นตอนและวิธีการของแผนเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ วาง แผนการปฏิบัติการและนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพก็เป็นได้ และสอดคล้องกับ วันชัย บุญทอง, (2548, บทคัดย่อ) ที่พบว่าความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการในการพัฒนามากที่สุดใน 3 ลำดับแรก คือ มาตรฐานที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ มาตรฐานที่ 3 การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และมาตรฐานที่ 2 การบริการที่ดีตามลำดับ และยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการในการพัฒนามากที่สุดใน 3 ลำดับแรก คือ มาตรฐานที่ 8 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 นโยบายและการวางแผนการศึกษา และมาตรฐานที่ 1 หลักและกระบวนการบริหาร การศึกษาตามลำดับ

1.2 การบริการที่ดี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าถึงแม้ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความตั้งใจ เต็มใจ และกระตือรือร้นในการให้บริการ มีการจัดระบบการบริการที่ดี มีการศึกษาความต้องการด้านต่าง ๆ ของ ผู้รับบริการเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย อาจขาดการติดตาม ตรวจสอบพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพของการบริการดียิ่งขึ้นไป สอดคล้องกับการวิจัยของ วันชัย อยู่สำแดงกิจ (2538) ได้ศึกษาพฤติกรรม การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า พฤติกรรมด้านการควบคุม กำกับ และ การประเมินผลงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าถึงแม้ว่าจะมี

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็ตาม แต่ผู้บริหารอาจยังขาดการศึกษาผลของการให้บริการและนำผลการศึกษานั้นมาใช้เพื่อปรับปรุงการให้บริการ จึงอาจทำให้การบริการไม่สามารถจัดได้ตรงกับความ ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ได้

1.3 การพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถ ในการอธิบายงานและยกตัวอย่างได้ชัดเจน มีความสามารถในการจับใจความ สรุปจากการอ่านและการฟัง และ มี ความสามารถในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายเหมาะสมในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริจันทร์ พลอยกระโทก (2551, 68) ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถในการจับใจความ สรุปจากการอ่าน การฟัง ความสามารถในการอธิบายงาน และการยกตัวอย่าง การตั้ง คำถาม ตอบคำถาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแสวงหาความรู้และ พัฒนาตนเอง เข้าร่วมประชุมสัมมนามากขึ้น ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระดับสูงขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยี ทางการสื่อสาร แสวงหาข้อมูลข่าวสาร หาความรู้ด้วยตนเองได้หลายทาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของประดิษฐ์ แก้ว พรหม (2549, 52) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอหนองสองห้อง ผู้บริหารมีความต้องการวิธีการและ ความต้องการในการพัฒนาใน 3 อันดับแรกคือ การอบรมสัมมนา การทำวิจัย และความสามารถในการบริหาร ซึ่งหาก มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้บริหาร ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตลอดจนรู้จักการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม พัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ และทักษะภาษาอังกฤษ แล้วก็ อาจส่งผลให้สมรรถนะการพัฒนาตนเองของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นก็อาจเป็นได้

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความ รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ มีความเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน มีความเป็น ผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของพรพิศ อินทะสุ ระ (2551, 79) ที่ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทีมงานที่ประสบ ความสำเร็จในการทำงาน ผู้บริหารต้องหาคุณลักษณะการทำงานเป็นทีมให้พบ ทำให้ทุกคนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของ ทีมงาน แล้วจึงนำเอากลยุทธ์ในการสร้างทีมงานเข้ามาใช้เพื่อให้ทุกคนทำงานงาน ร่วมกันและประสบผลสำเร็จ ผู้บริหาร ต้องสร้างบรรยากาศ ความไว้วางใจกัน การมอบหมายงาน ด้วยการสื่อสารอย่างชัดเจน และเมื่อทีมงานทำงานประสบ ผลสำเร็จต้องมีการให้รางวัลแก่ทีมงาน

1.5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแม้ผู้บริหารสถานศึกษามี การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการ วางแผน แต่ผลการดำเนินงานยังอยู่ในระดับปานกลางซึ่งส่งผลให้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ไม่สามารถพัฒนาให้อยู่ในระดับมากได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ แก้วพรหม (2549 , บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการใน การพัฒนา 3 อันดับแรก คือ การอบรมสัมมนา การทำวิจัย และ ความสามารถในการบริหาร

1.6 การสื่อสารและการจูงใจ อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการ นำเสนอแนวคิดในที่ประชุมและโอกาสต่าง ๆ มีความสามารถในการวิเคราะห์การสรุปความจากการฟังและการอ่าน มี ความเป็นผู้นำในการอภิปรายและสรุปประเด็น ในระดับที่ไม่สูงนัก จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิศ อินทะสุระ (2551, 80) ได้เสนอแนะวิธีการพัฒนาดังกล่าวนี้ว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีโครงสร้างการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับรู้ข่าวสาร ข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงพอ และจัดให้เป็นระบบ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างทั่วถึงทั้งองค์กรและ กระตุ้นหรือผลักดันให้บุคลากรมีเจต คติที่ดี เกิดความศรัทธา เต็มใจ และพร้อมที่จะทุ่มเทแรงกาย แรงใจในการทำงานจนบรรลุเป้าหมายขององค์กร ด้วย

บรรยากาศที่ดีต่อกันจัดกิจกรรมที่สร้าง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แสดงความเอื้ออาทรต่อผู้ร่วมงาน เป็นกันเอง และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพน วัณสินธ์ (2545, 15-20) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จะต้องเป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันซึ่ง วิธีการดังกล่าวนี้ อาจจะส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของการสื่อสารและการจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับที่สูงขึ้นก็เป็นได้

1.7 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แม้ผู้บริหารสถานศึกษามี การจัดวางบุคลากรให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ มีความสามารถในการให้คำปรึกษาแนะนำในด้านต่าง ๆ แก่บุคลากร มีการส่งเสริมสนับสนุนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรแต่ยังขาดระยะเวลา การติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับพรพิศ อินทะสุระ (2551, 81) ที่กล่าวไว้ว่า อาจเป็นเพราะจากผลของการกระจายอำนาจ ไปสู่สถานศึกษาทำให้เพิ่มภาระในการบริหารให้ผู้บริหารเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารต้องไปประชุมหรืออบรมที่หน่วยงาน ต้นสังกัด ทำให้ผู้บริหารไม่มีเวลาในการนิเทศและ ติดตามงาน และไม่มีเวลาติดตามงานอย่างเป็นระบบ ก็เป็นไปได้

1.8 การมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการใช้กระบวนการ มีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เป็นผู้นำในการปฏิบัติตาม วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัดในระดับที่ไม่สูงมากนัก จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ พงศ์เพ็ญ ศรีทอง (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารตามเกณฑ์ มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน และนำเสนอคุณลักษณะของผู้บริหารที่เอื้อ ต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการประกัน คุณภาพ การศึกษา ที่มีความถี่สูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เข้าถึงชุมชนมีส่วนร่วมในงาน ของชุมชน และมีความรู้ในงานวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า ข้อเสนอดังกล่าวนี้ อาจจะส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของ การมีวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับที่สูงขึ้นก็เป็นได้

2. เปรียบเทียบสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่าย เพื่อ พัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยจำแนกตาม ประเภทของ สถานศึกษา ได้ดังนี้

2.1 ประเภทของสถานศึกษา พบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน กลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประถมศึกษา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามประเภท ของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา มี ทัศนะต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมาก และโรงเรียนมัศึกษามีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง สอดคล้องกับ ชาตรี โพธิกุล (2552, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา โดยรวมและรายด้านเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีค่าเฉลี่ย แตกต่างกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ สมรรถนะ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ยกเว้นด้านการบริหารวิชาการ สมรรถนะของ ผู้บริหารเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ขนาดใหญ่ และสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และยังสอดคล้องกับ พรพิศ อินทะสุระ (2551, 82) ที่พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสมรรถนะหลักและ

สมรรถนะประจำสายงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในยุคที่นโยบายหน่วยเหนือกำหนดให้ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารได้มีการอบรมเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ การบริหารสู่สถานศึกษาทุกระดับ ดังนั้นจึงอาจมีพฤติกรรม การบริหารที่ไม่แตกต่างกัน ทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ว่าจะปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใดก็มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน.

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 46.40 รองลงมาคือโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 36.61 และ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 16.99 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสมรรถนะที่ 1 การมุ่งสัมฤทธิ์ และสมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบ ทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา มีทัศนะแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก (3.58) รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก (3.54) และโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง (3.00) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาเรื่องสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่าย เพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยได้พบสภาพของสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาดังนี้

1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควรมีการวางแผนเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีความเฉลี่ยที่สูงขึ้น

1.2 ด้านการบริการที่ดี ควรศึกษาความต้องการของผู้รับบริการในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน ชุมชน เพื่อที่จะทำให้การบริหารงานต่าง ๆ ตรงกับความต้องการ และมีคุณภาพที่ดีขึ้น

1.3 ด้านการพัฒนาตนเอง ควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตมากขึ้น

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม ควรมีหลักธรรมาภิบาล กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการปรึกษาหารือ ประชุม ร่วมกันกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ

1.5 ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ควรเป็นผู้นำในการวางแผนการดำเนินงาน มีการการตัดสินใจที่ดี

1.6 ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ควรมีการเสริมสร้างขวัญ กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีการทบทวนศึกษา ประชุมร่วมกันกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา

1.7 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้าร่วม การอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษา ศึกษาดูงานเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

1.8 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ร่วมกันกับครู ชุมชน คณะกรรมการ สถานศึกษา(วิสัยทัศน์ร่วม) เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนร่วมกันที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงาน ในสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การแข่งขันทักษะวิชาการ การแข่งขันกีฬา การแข่งขันความสามารถด้านดนตรี- นาฏศิลป์

เอกสารอ้างอิง

กมล ภูประเสริฐ. (2545). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : เมธิปส์.

จิระ งอกศิลป์. (2550). การประเมินสมรรถนะทางการบริหาร. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

พงศ์เพ็ญ ศรีทอง. (2545). คุณลักษณะของผู้บริหารตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2553. จาก <http://www.thailis.or.th/tdc>.

พรพิศ อินทะสุระ. (2551). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5. ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2553, จาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc>.

ธีระ รุญเจริญ. (2549). ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา: สภาพปัญหาและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วันชัย บุญทอง. (2548). ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาตาม แนวทางการ ปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา. ค้นเมื่อ 29 กันยายน 2551, จาก <http://202.143.164.123/person/kumnum>.

วันชัย อยู่สำแดงกิจ.(2538), การศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc/browse>.

ศิริจันทร์ พลอยกระโทก. (2551). สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 5. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2552. จาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc/browse>.

สุพน วังสินธุ์. (2545). “การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้”. วารสารวิชาการ, 7(9). 15-20. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (2550) กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา, ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2551 จาก <http://www.nitadbr2.org/vatpon>.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2552), บทสรุปผู้บริหาร. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2552. จาก <http://www.onesqa.or.th/onesqa/th/Report/index.php>

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2548). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

สภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

The Operational States of School Library Learning Resources

under Buriram Educational Service Area Office 2

วงศ์จันทร์ เนตรประโคน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิราณี จุโฑปะมา

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนโดยประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการและการจัดกิจกรรม ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 152 คน และครูบรรณารักษ์จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9537 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้ *t-test* แบบ Independent และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านบริการและการจัดกิจกรรม มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านอาคารสถานที่เท่านั้นที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบ สภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดอย่างเพียงพอ ด้านบริการและการจัดกิจกรรม ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดบริการและจัดกิจกรรมห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง ด้านอาคารสถานที่ ควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ให้ได้มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษาจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: สภาพการดำเนินงาน แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the operational states of school library learning resources as perceived by the administrators and librarians under Buriram Educational Service Area Office 2, classified by position and school sizes in 4 aspects, namely; informational resources, service and activity management, buildings, and environment. The samples consisted of 152 administrators and 152 librarians. The research instrument was a questionnaire with its reliability at .9537. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by independent samples t-test, and one-way analysis of variance (ANOVA). The results were as follows:

1. The operational state of school library learning resources as a whole was at moderate level. When considering at each aspect, it was found that buildings and environment were at high levels; whereas, informational resources, and service and activity management were at moderate levels.
2. The operational state of school library learning resource classified by school sizes as a whole was not different. When considering at each aspect, it was found that buildings showed a significant difference at .05 level.
3. The operational state of school library learning resources classified by school sizes as a whole was not different. When considering at each aspect, it was found that environment showed a significant difference at .05 level; whereas, the rest aspects not different. The operational state of school library learning resources of big school size was more than medium and small size schools, respectively.
4. The opinions and suggestions about the operational state of school library learning resources were:
 - 1) Information resources: The schools should allocate the budgets for supporting the library operation sufficiently;
 - 2) Service and activity management: The schools should promote and support teachers to provide and arrange the library continually;
 - 3) Building: The schools should provide the materials and instruments according to the standard library of the schools;
 - 4) Environment: The schools should allocate the budgets for taking care the environment both inside and outside continually.
 respondents give the important suggestions that the administrators and teachers should allocate the budget for supporting to library operation sufficiently, the library should set the identity buildings and improve the environment both inside and outside continually and seriously. The teachers should promote and support to provide the library service and activity management continually.

Keywords: Operational State, Learning Resources, School Library

บทนำ

ในโลกปัจจุบันเป็นยุคข่าวสารข้อมูลที่ทั่วโลกสามารถที่จะรับรู้ข่าวสารได้ภายในเวลาอันรวดเร็วจึงมีผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญทัดเทียมอารยประเทศทั้งหลาย ดังนั้น ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคนในประเทศให้เป็นคนรักการอ่านรักการเรียนรู้และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความรู้เป็นฐานซึ่งในโลกปัจจุบันการแสวงหาความรู้ค้นหาได้ไม่ยาก เนื่องจากความรู้มีมากมายหลากหลายและมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้อย่างไม่จำกัด จนทำให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (เดช เฝ้าน้อย. 2548 : 127) การพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพนั้น สิ่งสำคัญประการ

หนึ่งคือ การให้การศึกษาเพราะการศึกษาจะมีความสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาในทุกๆด้าน ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาให้คนเกิดความสามารถทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม เพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และนำพาประเทศชาติให้แข็งแกร่งต่อไป

ความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ยังกำหนดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ดังนั้น การที่จะจัดการศึกษาให้สนองแนวทางดังกล่าวได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้ครู อาจารย์ และนักเรียนได้ใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด (กรมวิชาการ. 2545 : 44)

ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษามาก เพราะเป็นศูนย์รวมทางวิชาการทั้งปวงและให้บริการทางวิชาการแก่ครูอาจารย์เพื่อเตรียมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และเป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ทั้งจากงานที่ครูมอบหมาย และความรู้ด้านอื่นๆ ที่นักเรียนสนใจ รวมทั้งเป็นสถานที่ปลูกฝังการรักการอ่าน และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และนักเรียนสามารถที่จะศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2544 : 195) ห้องสมุดเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญและจำเป็นจะต้องจัดให้มีในโรงเรียนทุกระดับ เพราะห้องสมุดจะมีบทบาทสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมนอกหลักสูตร และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งนักเรียนจะได้รับประโยชน์ทั้งด้านความรู้และเพลิดเพลิน (กรมวิชาการ. 2535 : 4)

ห้องสมุดโรงเรียนมีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งมุ่งให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ดังนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องจัดหาห้องสมุดให้มีความพร้อมทั้งในด้านอาคารสถานที่ วัสดุ สารนิเทศ วัสดุครุภัณฑ์และบุคลากร มีงบประมาณเพียงพอเพื่อให้ห้องสมุดบริการแก่นักเรียน ครู อาจารย์และชุมชนได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเป็นแหล่งวิทยาการที่สนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้ คือ สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรตลอดจนนโยบายและโครงการของโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการใช้วัสดุสารนิเทศเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบการเรียน และรู้จักอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ความจรรโลงใจและปรับปรุงรสนิยมในการอ่านให้ดีขึ้น เตรียมให้นักเรียนให้มีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดและแหล่งวิทยาการต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและความเจริญก้าวหน้าในด้านอื่นๆ ในอนาคต ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ครู อาจารย์ ในการเลือกใช้วัสดุสารนิเทศในการสอน ส่งเสริมแนะแนวการอ่านให้นักเรียน ได้พัฒนานิสัยการอ่านและให้บริการชุมชนในท้องถิ่นของโรงเรียน (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 2537 : 29) อีกทั้งห้องสมุดโรงเรียนยังเป็นศูนย์รวมสรรพวิทยาการทั้งหลายที่สมาชิกในโรงเรียน ได้แก่ ครู นักเรียนใช้เป็นแหล่งค้นคว้าประกอบการเรียนการสอนและใช้เป็นแหล่งปลูกฝังส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ห้องสมุดโรงเรียนจึงควรถูกจัดตั้งขึ้นมาให้มีหน้าที่เสริมสร้างความรู้ความสามารถของนักเรียนให้กับนักเรียนด้วยการจัดหาทรัพยากรความรู้ทุกรูปแบบมารวมไว้และส่งเสริมการใช้วัสดุความรู้เหล่านี้โดยการจัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ ให้เข้าถึงทรัพยากรความรู้และจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้ผู้ใช้บริการรู้จักค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างถูกวิธี โดยให้มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ คือ มีสถานที่ ทรัพยากรความรู้ บุคลากร เงิน งบประมาณ

สนับสนุน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียน นักเรียน ครูและชุมชน ในการเสริมสร้างความรู้อย่างแท้จริงและสมบูรณ์ (สมจิต พรหมเทพ. 2542 : 13)

ความสำเร็จของการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน จะสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้ต้องอาศัยการบริหารเป็นหัวใจสำคัญขององค์กร ผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความตั้งใจและเห็นความสำคัญของห้องสมุด ปฏิบัติงานห้องสมุดด้วยศาสตร์และศิลป์ มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำ และระบบการทำงานที่ดี (เจลิยว พันธ์สีดา. 2539 : 54-55) ในสภาพปัจจุบัน โรงเรียนจำนวนมากประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดห้องสมุดหลายประการ คือ ไม่มีห้องสำหรับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ ขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดโรงเรียน ไม่มีหนังสือตามความต้องการอย่างเพียงพอ นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนส่วนกลางหลายแห่งพบว่ามีปัญหาเช่นเดิม คือปัญหาด้านอาคารสถานที่ ด้านหนังสือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุครุภัณฑ์และผู้ใช้ (ภิญญาพร นิตยะประภา. 2534 : 138)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้ดำเนินงานตามโครงการห้องสมุดโรงเรียน โดยอาศัยแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจากรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการนี้เทศ ติดตามและประเมินผลกระบวนการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. 2549 : 24) ปรากฏว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด คือ สถานที่ และสภาพแวดล้อมในการจัดห้องสมุดไม่เหมาะสม บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการและการจัดกิจกรรมในห้องสมุด ประกอบกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ห้องสมุดเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ก่อนข้างน้อย จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู นักเรียนและผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในปีการศึกษา 2551 จำนวน 244 โรงเรียน ซึ่งประชากรในแต่ละโรงเรียนเป็นผู้บริหารจำนวน 1 คน และครูบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 488 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน และครูบรรณารักษ์จำนวน 152 คน ได้จากการสุ่มจากประชากรครูผู้สอนโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, 148-149) รวมทั้งสิ้น 304 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งโรงเรียนเป็นกลุ่มย่อย ให้กระจายไปตามขนาดของโรงเรียนตามสัดส่วนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสารและตำราต่าง ๆ
2. ศึกษาทฤษฎี แนวคิดหลักการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การให้บริการห้องสมุดจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย เพื่อทำความเข้าใจในด้านเนื้อหาที่จะนำมาเป็นหลักในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามโดยร่างคำถามให้ครอบคลุมกับประเด็นต่างๆ ตามกรอบความคิด
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมและตรงกับสภาพความเป็นจริง เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน
7. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไป ถือว่ามีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทั้งหมด มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.017 - 7.180
8. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9537

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

3. รวบรวมแบบสอบถามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้วยตนเอง เพื่อนำมาดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปและใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดอันดับความคิดเห็น

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยการวิเคราะห์ด้วยค่า Independent Samples t-test

4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน จำแนกขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

5. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านบริการและการจัดกิจกรรม มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านบริการและการจัดกิจกรรม มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูบรรณารักษ์ต่อสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านสภาพแวดล้อม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ มีดังนี้

5.1 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ ควรมียงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ควรจัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับค้นคว้าของนักเรียนอย่างเพียงพอ ควรจัดให้มีหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ สำหรับบริการอย่างเพียงพอและเหมาะสม ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากกว่านี้และควรจัดให้ครูที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์โดยตรงประจำห้องสมุดและจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้กับครูบรรณารักษ์

5.2 ด้านบริการและการจัดกิจกรรม ได้แก่ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดบริการและจัดกิจกรรมห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง ควรมีการบริหารระบบการทำงานของห้องสมุดโดยจัดตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน ควรให้มีการแนะนำ เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ใช้วัสดุสารสนเทศและบริการห้องสมุดได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ และควรมีการจัดแสดงหนังสือใหม่และจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่างๆตามความเหมาะสม

5.3 ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ต่างๆให้ได้มาตรฐานของห้องสมุด ควรจัดห้องสมุดให้มีอาคารเป็นเอกเทศ และควรจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการใช้ห้องสมุด มีแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสม

5.4 ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษา จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องสมุด ควรมีการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่องจริงจัง สม่ำเสมอ ควรมีการส่งเสริมการจัดบรรยากาศให้กับผู้ใช้บริการได้ศึกษาค้นคว้าอย่างมีความสุข และควรมีการจัดทำป้ายข้อความสำคัญ การตกแต่งห้องสมุดด้วยไม้ประดับ ไม้กระถาง แจกันดอกไม้ เพื่อช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ใช้บริการ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารต่อสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านบริการและการจัดกิจกรรม มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ คงเนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับห้องสมุดในด้านอาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมมากกว่าด้านอื่นๆ เพราะอาคารสถานที่ เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับห้องสมุด เป็นสถานที่ในการจัดเก็บหนังสือ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นที่ทำงานของบรรณารักษ์ รวมทั้งบริเวณสำหรับให้บริการแก่ผู้ใช้ ซึ่งอาจเป็นอาคารเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของอาคารดังนั้นควรมีการจัดบรรยากาศทางกายภาพให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม รวมทั้งมีบรรยากาศทางวิชาการและจากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดห้องสมุดโรงเรียนพบว่า ห้องสมุดโรงเรียนในปัจจุบันจำเป็นต้องพัฒนาให้ก้าวหน้าโดยการผสมผสานกับความคิดชีวิตชีวา สดชื่น แจ่มใส มิใช่เป็นเพียงห้องสมุดที่เก็บรวบรวมหนังสือไว้ให้บริการการอ่านแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องทำหนังสือให้มีชีวิตมีการจัดกิจกรรมที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา มีการจัดอาคารสถานที่ให้น่าเข้าใช้ มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ ให้เหมาะสมกับสภาพห้องสมุดของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ได้ระบุไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด

บรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (กรมวิชาการ. 2545 : 44) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวันทนี ฤกษ์ประพตติ (2540 : 196) ศึกษาการจัดห้องสมุดโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา การจัดการห้องสมุดด้านงานบริหาร มีบรรณารักษ์ ครูและนักเรียนขึ้นตรงต่อผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ บรรณารักษ์และผู้บริหารเป็นคณะกรรมการห้องสมุด อาคารควรตั้งอยู่ในที่สะดวกและเหมาะสม มีการติดตามและประเมินผล ด้านงานเทคนิค บรรณารักษ์จัดหาวัสดุสารนิเทศและหนังสือเป็นไปตามหลักสูตรและนโยบายของโรงเรียนห้องสมุดใช้ระบบทศนิยมดิวอี้ ด้านงานบริการเน้นบริการให้อ่าน การยืม – คืนหนังสือ การตอบคำถามช่วยค้นคว้าสารนิเทศและการแนะนำหนังสือใหม่ ปัญหาในการจัดห้องสมุด ด้านงานบริหารผู้บริหารจัดสรรงบประมาณให้แต่ไม่เพียงพอ และบรรณารักษ์ไม่มีคุณสมบัติบรรณารักษศาสตร์ ด้านงานเทคนิค การซ่อมหนังสือและการสำรวจบำรุงรักษา ขาดบุคลากรดูแลและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ด้านงานบริหารการยืมหนังสือ มีเวลาจำกัดให้ผู้รับบริการค้นหาเองและบุคลากรในโรงเรียนไม่ช่วยส่งเสริมกิจกรรมห้องสมุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของทิวากร ไชยชนะ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับการปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากสภาพความพร้อมของห้องสมุดโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาที่ขาดแคลนอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ วัสดุสารนิเทศในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรเดช เวียงสีมา (2541 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดตามมาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 พบว่า สภาพการจัดห้องสมุดตามมาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 โดยส่วนรวมต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทุกด้าน

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ต่อสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านบริการและการจัดกิจกรรม มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ คงเนื่องมาจาก ครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์มีเวลาในการทำงานห้องสมุดน้อย เพราะมีภาระหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ด้วย จึงไม่สามารถทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสง่า พิษณุวนิน (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมีแผนดำเนินงานห้องสมุดซึ่งจัดทำโดยครูบรรณารักษ์มีคณะกรรมการห้องสมุดช่วยสนับสนุนการดำเนินงานและโรงเรียนจัดห้องสมุดตามแนวทางในเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า บุคลากรมีเวลาทำงานห้องสมุดน้อย ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมและให้บริการไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ควรจัดครูที่มีวุฒิทางบรรณารักษ์ให้เป็นผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดและจัดสรรงบประมาณมาให้เพียงพอ ควรให้ครูบรรณารักษ์มีเวลาทำงานห้องสมุดให้มากขึ้นและจัดกิจกรรมหารายได้มาสนับสนุนงานห้องสมุด จัดหาหนังสือเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและทันสมัยใช้ให้เพียงพอและสอดคล้องกับผลการวิจัยของประสิทธิ์ ภูมิขันท์ (2539 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการประเมินโครงการจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์งานเทคนิคเนื่องจากไม่จบสาขาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์มีงานประจำที่โรงเรียนมากจึงไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดและไม่สามารถให้บริการความรู้สู่ชุมชนและผลการวิจัยของแมทธิว (Matthews. 1981 : 1517 - A) ที่ได้สำรวจสภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศอังกฤษ ผลการสำรวจ พบว่า บรรณารักษ์ จำนวน 3 ใน 4 ของบรรณารักษ์ทั้งหมดไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ มีเพียง 16 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากมาจากการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งของหน่วยงานต้นสังกัดที่มีการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรสาขาวิชาเอก

บรรณารักษศาสตร์จำนวนจำกัด ทำให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนจบในสาขาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์มีน้อย บางโรงเรียนไม่มี โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษา จึงส่งผลกระทบต่อสภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ต่อสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า สภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนนั้นต้องมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลาและวิธีดำเนินการ และต้องประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดทั้งระดับนโยบายผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบ ผู้ปฏิบัติและผู้ที่ได้รับผลจากการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งทุกฝ่ายยอมรับและรับรู้ถึงสภาพการดำเนินงานห้องสมุดจึงทำให้ผู้บริหารและครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิราช พรหมทองรักษ์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง พบว่าการปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูบรรณารักษ์ห้องสมุดทุกงานอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ทัศนะของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีนโยบายสนับสนุนงานห้องสมุดน้อยกว่างานด้านอื่นๆ เช่น การจัดสรรงบประมาณให้ไม่เพียงพอในการพัฒนาปรับปรุงไม่ว่าจะเป็นการจัดซื้อ พัฒนา โต๊ะ เก้าอี้สำหรับการนั่งอ่านหนังสือ จำนวนครุภัณฑ์ห้องสมุดมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ห้องสมุดมีขนาดเล็ก ส่งผลให้ด้านครุภัณฑ์สถานที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย สง่า พิษณุติน (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมีแผนดำเนินงานห้องสมุดซึ่งจัดทำโดยครูบรรณารักษ์มีคณะกรรมการห้องสมุดช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน และโรงเรียนจัดห้องสมุดตามแนวทางในเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า บุคลากรมีเวลาทำงานห้องสมุดน้อย ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมและให้บริการไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ควรจัดครูที่มีวุฒิทางบรรณารักษ์ให้เป็นผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดและจัดสรรงบประมาณมาให้เพียงพอ ควรให้ครูบรรณารักษ์มีเวลาทำงานห้องสมุดให้มากขึ้นและจัดกิจกรรมหารายได้มาสนับสนุนงานห้องสมุด จัดหาหนังสือ เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและทันสมัยใช้ให้เพียงพอ

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ที่มีขนาดของโรงเรียนในการปฏิบัติงานต่างกันต่อสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาเป็นผู้บริหารที่ยึดหลักการตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 มาตรา 24 ดังนั้นผู้บริหารเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาส่งเสริมให้ครูผู้สอนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การประยุกต์ความรู้มาป้องกันและแก้ปัญหา ตลอดจนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมผู้เรียนให้เป็นผู้ที่คิด เป็น ทำเป็น มีคุณธรรม ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดระบบสภาพแวดล้อม และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ขึ้นอยู่กับนโยบาย ขนาดหรือปริมาณของงาน ขอบเขตของการให้บริการ ลักษณะของระบบงาน จำนวนผู้ใช้บริการและงบประมาณของห้องสมุดแต่ละแห่งเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชนะ พรพิมลวงศา (2543 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีทัศนะต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานห้องสมุดไม่

แตกต่างกันเช่นเดียวกับบุคลากรห้องสมุดโรงเรียนทั้งสามขนาดก็มีทักษะต่อการบริหารห้องสมุดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับผลการวิจัยของวิรัช พรหมทองรักษ์ (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า ทักษะของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีทักษะไม่แตกต่างกันในเรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการที่แตกต่างกันตามสภาพความพร้อมของแต่ละโรงเรียน โดยการบริหารงานห้องสมุดตามหลักการบริหารห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยปรับให้เข้ากับสภาพของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพก็จะประสบผลสำเร็จได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรของหน่วยงาน ซึ่งขึ้นอยู่กับโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาที่จะพิจารณาให้ความสำคัญในเรื่องนี้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน ดังนี้

1. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ เนื่องจากห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียนเพื่อเป็นการปูพื้นฐานไปสู่การศึกษาในขั้นสูงต่อไป จึงควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับค้นคว้า สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อ โสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้บริการ
2. ด้านบริการและการจัดกิจกรรม เนื่องจากงานบริการเป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุดจึงควรมีการบริหารระบบการทำงานของห้องสมุด เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์จากห้องสมุดอย่างเต็มที่
3. ด้านอาคารสถานที่ เนื่องจากอาคารสถานที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของห้องสมุดจึงควรจัดห้องสมุดให้เป็นอาคารเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของอาคาร เป็นศูนย์กลางซึ่งผู้ใช้จะไปมาสะดวก ปราศจากเสียงรบกวน มีบรรยากาศทางวิชาการและควรเป็นที่ซึ่งสามารถขยายออกไปได้ในภายหลัง
4. ด้านสภาพแวดล้อม เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาที่ต้องการให้มีการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจึงควรมีการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ และมีการส่งเสริมการจัดบรรยากาศให้กับผู้ใช้บริการได้ศึกษาค้นคว้าอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2535). คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2545). คู่มือพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เจลีว พันธุ์สีดา. (2539). คู่มือการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชนะ พรพิมลวงศา. (2543). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. อุดมศึกษา.

- เดช เฝ้าน้อย. (2548). เอกสารคำสอนรายวิชาเทคนิคห้องสมุด. บุรีรัมย์ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประสิทธิ์ ภูมิพันธ์. (2540). การประเมินโครงการจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียน. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- กัญญาพร นิตยะประภา. (2534). ห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอ.เอ.พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- วันทนี ฤกษ์ประพตติ. (2540). การจัดการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.
- วิรัช พรหมทองรักษ์. (2536). การศึกษาการปฏิบัติงานห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ (การบริหารการศึกษา) สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้. อัดสำเนา.
- สมจิต พรหมเทพ. (2542). ห้องสมุดโรงเรียน. เชียงใหม่ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- สง่า พิษณุวนิน. (2540). แนวทางการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้. อัดสำเนา.
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. (2537). มาตรฐานห้องสมุด. กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 . (2549). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2549. บุรีรัมย์ : กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.
- สุรเดช เวียงสิมา. (2541). การจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ตามมาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Matthews, P. (1981). "The Secondary School Library Survey." **Dissertation Abstracts International**. 42 (May 1981) : 1517 – A.

สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

THE IMPLEMENTATION OF DRUGS PROBLEM PREVENTION AND SOLUTION IN SCHOOLS UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 32

ดิเรก บุรณ์เจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สงวน ทรงวิวัฒน์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 120 คน ครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา 180 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 92 คน และครู 124 คน โดยกำหนดขนาดของ กลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชีและมอร์แกน รวม 216 คน โดยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อเป็นค่าที่ (t) ตั้งแต่ 1.76-5.84 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test Independent และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ในแต่ละด้านตามวิธีการของเซฟเฟ่ กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ยาเสพติดในสถานศึกษา, การป้องกันยาเสพติด, ปัญหายาเสพติด

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the implementation of drugs problem prevention and solution in schools under the secondary educational service area office 32, and to investigate opinions of school administrators and teachers concerning the state of drugs prevention and solution in schools. The participants of this study were 120 school administrators, and 180 teachers. The sample were selected from those participants, the size of the sample was identified by using Krejcie and Morgan's table. Using this procedure, this study included 92 school administrators and 124 teachers, making the total of 216

persons, concerning the state of drugs prevention and solution in schools, and the next step was doing Multi-Stage Random Sampling. The researcher employed 3 research instruments, check lists, rating scales, and open-ended question. The questionnaire included four sections with 1.76 – 5.84 discriminating values and $r = .979$. The statistics used to analyze the data were percentage, means, standard deviations and to test hypothesis used t-test Independent and analyze one-way analysis of variance if the differences of the means, Standard Deviation, One-Way Analysis of Variance, were found, the researcher employed Scheffe's Method test to indicate the pairs of variable which demonstrated different means. The level of statistical significance was set at .05. The results of the research were as follows

1. The school administrators and teachers was conducted of drugs problem prevention and solution in schools had different opinions on the implementation of drugs problem prevention and solution in schools of the secondary educational service area office 32, as a whole at .01 statistical significant level. And when considering in particular item had different opinions at .01 statistical significant level.

2. The school administrators and teachers was conducted of drugs problem prevention and solution in schools had different experience, and different opinions on the drugs suppression problems at .01 statistical significant level, When considering in particular items, the findings were : concerning the planning and doing had different opinions at .01 statistical significant level, concerning the drugs control had different opinions at .05 statistical significant level, and concerning the acting did not have different opinions.

Keyword (S) : Drug, Administrators of school, Experience, Participant, Opinion

บทนำ

ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เป็นปัญหาหนึ่งที่สร้างความยุ่งยากในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสถานศึกษา และเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนได้ให้ความสนใจเป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสนใจเป็นกรณีพิเศษโดยได้กำชับให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และทำให้สถานศึกษาปลอดยาเสพติดโดยสิ้นเชิง แต่สภาพปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาก็มีได้ลดน้อยลงแต่อย่างใด แต่กลับมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากยิ่งขึ้น ภายใต้เงื่อนไขและสถานการณ์การเมืองที่ผันผวน สภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดี สินค้าทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ ในขณะที่ราคาน้ำมัน ราคาสินค้าอุปโภค สินค้าบริโภคมีราคาที่สูงขึ้นมาก ประชาชนเดือดร้อน มีความเครียดสูง ทำให้เกิดวิกฤตทางสังคม ประชาชนขาดศีลธรรมคุณธรรมส่วนเยาวชนก็มีปัญหายาเสพติด ซึ่ง พิกุล สีหาพงษ์ (2546 : 25) กล่าวว่า วัยรุ่นซึ่งเป็นเด็กในวัยเรียน มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง หนีเรียน เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน สูบบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ในที่สุดก็หันเข้าหายาเสพติด ขาดความสนใจต่อการเรียนเล่าเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 3 ซึ่งดูแลพื้นที่ภาคอีสาน 8 จังหวัดตอนล่าง ซึ่งได้ทำการจับกุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อเดือนกันยายน 2550 สามารถจับกุมผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ 63 คดี ได้ผู้ต้องหา 72 คน เดือนตุลาคม จับกุมได้ 89 คดี มีผู้ต้องหา 95 คน เดือนพฤศจิกายน จับกุมได้ 93 คดี มีผู้ร่วมกระทำความผิด 139 คน และเดือนธันวาคม สามารถจับกุมได้ 123 คดี ได้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด 146 คน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2551 ข : 36) จะเห็นได้ว่า

สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์มีการขยายตัวและเพิ่มความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 13-19 ปี ซึ่งเป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีกระบวนการขั้นตอนอย่างไรและอยู่ในระดับใด เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนเพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาเป็นเขตปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ตามสถานภาพตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตของเนื้อหา** การวิจัยในครั้งนี้จะศึกษาสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งมีการบริหารงานตามหลักวงจรคุณภาพของเดมมิง ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุง
2. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**
 - 2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 120 คน ครู จำนวน 180 คนรวมทั้งสิ้น 300 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608 ; อ้างถึงในประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ 2542 : 149) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 216 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 92 คน และครู 124 คน ซึ่งได้จากการทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)
3. **ตัวแปรที่ศึกษา**
 - 3.1 ตัวแปรต้น
 - 3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง แบ่งเป็น

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 ครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งเป็น

3.1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 5-10 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ สถานภาพตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยลักษณะคำถามเป็นคำถาม แบบสำรวจรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด รวมทั้งสิ้น 53 ข้อ โดยถามการดำเนินงานตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น ที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วในการจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยและการจัดอันดับ

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งในการทำงาน โดยการทดสอบค่าที (Independent Samples t-test) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) กรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's Method)

6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.1 สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.2 ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่ในการป้องกันยาเสพติดให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา

1.3 ด้านการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับ 1 ได้แก่ มีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแก้ไขปัญหายาเสพติด

1.4 ด้านการตรวจสอบและควบคุม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับ 1 ได้แก่ มีการประสานกับเครือข่ายผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องเพื่อเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด

1.5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้านเช่นเดียวกัน

3. ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนกตามประสบการณ์ต่างกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนและด้านการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการตรวจสอบและควบคุมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านการปรับปรุงและพัฒนาไม่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เรียงตามอันดับจากมาก ไปหาน้อย ดังนี้ ควรจัดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงาน การดำเนินงานควรดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มี หน่วยงานออกเผยแพร่ความรู้ให้แก่ชุมชนสถานศึกษา จัดให้มีการอบรมแก่ครูและนักเรียนเกี่ยวกับพิษภัยยาเสพติด และควรมีการใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างเคร่งครัดจริงจัง

อภิปรายผล

จากการศึกษา สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามหลักการพัฒนาคุณภาพองค์กรของวงจรเดมมิ่ง พบว่า สภาพการ ดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา มีการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารและครูได้ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดที่จะเกิดขึ้นแก่นักเรียนในสถานศึกษา และจะส่งผลกระทบต่อ การเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจพร พลสนา (2550 : 137) พบว่า ข้าราชการครูในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3 – 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความเห็นว่ามี การดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดโดยรวม และรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านการวางแผน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษาทุกแห่งจัดทำแผนแม่บทและ แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิศา พันธุ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาโดยส่วนรวมมีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนโดยมีการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดแน่นอนตลอดปี และอยู่ในระดับมากและผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ปวีณา ศรีบูรณ์ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร พบว่าสภาพการดำเนินงานป้องกันยา เสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ด้านการปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยพบว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะมีการจัดกิจกรรม รณรงค์ต่อต้านยาเสพติดตามแผนงานที่กำหนดอย่างชัดเจนและหลากหลาย ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สม่าเสมอทั้งภายในสถานศึกษาและชุมชน มีการจัดการเรียนการสอนการป้องกันยาเสพติด การจัดค่ายคุณธรรม และมีการ จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำรวม คงสืบชาติ (2547 : 86) พบว่า การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติด ผู้บริหารและครูจะต้องมีข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อ คัดกรองนักเรียนแล้วหาแนวทางป้องกันและให้การส่งเสริมพัฒนาสอด แทรกให้ความรู้เรื่องสิ่งเสพติดทั้งในเวลาเรียน และในโอกาสต่างๆ มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดภายในสถาน ศึกษาและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการตรวจสอบและควบคุม จากผลการวิจัยพบว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้มีการกำหนดมาตรการในการปฏิบัติงานของบุคลากร ตรวจสอบติดตามพฤติกรรม นักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แล้วทำการแก้ไขปรับพฤติกรรม โดยประสานกับเครือข่ายและผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งถือว่าผู้บริหารมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของประกอบ คุณนารักษ์ (2533 : 17-19) พบว่า ผู้บริหารที่จะต้องทำการติดตามผลการ ปฏิบัติงานต่างๆ ที่ได้สั่งการไปแล้ว ถ้าหากไม่มีการควบคุมหรือตรวจสอบผู้บริหารจะไม่สามารถแน่ใจได้เลยว่าแผนงาน

ต่างๆ ที่ผู้บริหารมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปทำนั้นสำเร็จลงด้วยดี ทั้งนี้เพื่อที่จะบังคับหรือควบคุมให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพดีที่สุด

ด้านการปรับปรุงและพัฒนา จากผลการวิจัย พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะนำผลการตรวจสอบที่พบข้อบกพร่องมาทำการแก้ไขและพัฒนาให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ป่วน วงศ์ปิ่นตา (2545 : 76) พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันอย่างเป็นรูปธรรม และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพทาย สดทรงศิลป์ (2547 : 65) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันปัญหายาเสพติดต้องสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ปรับหลักสูตรให้มีเนื้อหาต้านยาเสพติด จัดกิจกรรมณรงค์ต่อต้านยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารทางด้านยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมทางศาสนาเพื่อกล่อมเกลাজิตใจให้เป็นคนดี มีสติ มีคุณธรรม จริยธรรม

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ข้อ 1 เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ได้เข้ารับการอบรมพัฒนา ฝึกฝนประสบการณ์จนเกิดความชำนาญ และรับนโยบายของหน่วยเหนือแล้วนำมาขยายผลให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาโดยการสั่งการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิการ์ ศรีสันต์ (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีการปฏิบัติมากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจพร พลเสนา (2550 : 136) ซึ่งพบว่า ฝ่ายบริหารสถานศึกษา มีการดำเนินงานเพื่อป้องกันสารเสพติดมากกว่าครูที่ปรึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการวิจัย ยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างจากครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัณฑิต สุวัฒน์นันท์ (2542 : 78) ซึ่งพบว่า ด้านการนำ ผู้บริหารได้นำเอานโยบายของหน่วยเหนือมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนป้องกันยาเสพติด มีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดสายงานบังคับบัญชา มีการประชุมผู้เกี่ยวข้องและให้การสนับสนุนทั้งกำลังคน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ ผลการเปรียบเทียบผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านการวางแผนและด้านการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการตรวจสอบและควบคุมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านการปรับปรุงและพัฒนา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ได้ผ่านการอบรมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงานในที่ต่างๆ มีการสะสมประสบการณ์ที่หลากหลาย ทำให้มีวิสัยทัศน์ในการมองภาพรวมสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาแตกต่างไปจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะต่อสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับดังนี้ อันดับ 1 งบประมาณไม่พอเพียงสำหรับการดำเนินงาน ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อใช้ในการกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภณ ธนะสิริกุล (2547 : 87) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาคือ งบประมาณมีไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน ขาดอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบสารเสพติดจากปัสสาวะนักเรียน อันดับ 2 โรงเรียนควรดำเนินงานไปอย่างต่อเนื่องอย่างจริงจัง และอันดับ 3 จัดให้มีการอบรมแก่ครูและนักเรียนเกี่ยวกับพิษภัยยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงศ์ ใจสมุทร (2542 : 76) พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานอื่น มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง บุคลากรในโรงเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดโดยการจัดให้มีการประชุมและอบรม มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อใช้ประกอบการสอนให้ครู ตลอดจนมีการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ แจกครู นักเรียน ผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ จากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะ ไว้ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการมอบหมายหน้าที่ในการป้องกันยาเสพติดให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งถือว่าการกระจายอำนาจให้แก่บุคลากรรับผิดชอบในการป้องกันดูแลแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาร่วมกัน และเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกสถานจะต้องมี และปรับปรุงพิจารณาให้แต่ละคนมีความเหมาะสมกับภาระงานที่รับผิดชอบ ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดทำแผนการเรียนรู้ด้านยาเสพติดของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาควรมีคณะกรรมการในการจัดทำแผนการเรียนรู้เรื่องยาเสพติดของสถานศึกษา และบรรจุเป็นหลักสูตรสถานศึกษาทำการเรียนการสอนเช่นเดียวกับรายวิชาอื่นๆ และสถานศึกษาควรจัดทำแผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยนโยบายของรัฐหรือกระทรวงศึกษาธิการมาทำการวิเคราะห์ ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน

1.2 ด้านการปฏิบัติงาน พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและติดตามแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้ผู้บริหารและครูได้จัดเก็บข้อมูลของนักเรียนเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือในด้านต่างๆ ได้อย่างใกล้ชิดทั้งด้านการเรียน ความเป็นอยู่ในครอบครัว และความสุ่มเสี่ยงต่อสารเสพติด ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งควรดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดทำระเบียบผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และการจัดให้นักเรียนอาสาสมัครช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดทำระเบียบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และดำเนินการหานักเรียนเป็นอาสาสมัครช่วยในการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติด สถานศึกษาต้องปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการที่ได้กำหนดไว้ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันอื่น ด้วยความเอาใจใส่และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการตรวจสอบและควบคุม พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการประสานกับเครือข่ายผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องเพื่อเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียน และความเป็นอยู่ของครอบครัว การดำเนินงานเพียงฝ่ายเดียวอาจไม่ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ดังนั้นจึงมีการประสานกับเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อช่วยกันในการดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดสาย

ตรวจนักเรียนร่วมในการควบคุมดูแลและเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อยาเสพติด และตรวจติดตามการปฏิบัติงานของเครือข่าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องจัดนักเรียนในการเฝ้าระวังพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และดูแลประสานงานกับเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ต้องตรวจสอบติดตามและให้ความสำคัญต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินผลกิจกรรม การประเมินโครงการ

1.4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักดีว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น เป็นภาระงานที่เมื่อได้ปฏิบัติตามระบบแล้ว ให้ผลที่ชัดเจนสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดีซึ่งทุกสถานศึกษาควรนำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือพัฒนาหลักสูตรการป้องกันยาเสพติดให้สอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรจัดการพัฒนาหลักสูตรการป้องกันยาเสพติดให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแพร่กระจายของยาเสพติดเขตชุมชนเมืองในทุกพื้นที่ของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ศรีสันต์. (2545). การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนภณ ธนะสิริกุล. (2547). ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครอง และหัวหน้างานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. อุดรธานี.
- บัวจันทร์ สุพัฒนานันท์. (2542). สภาพการบริหารงานป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย. รายงานการค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อุดรธานี.
- เบญจพร พลเสนา. (2550). การดำเนินป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ช่วงชั้น 3 – 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. อุดรธานี.
- ประกอบ คุณารักษ์. (2533). การจัดทำโครงการและการประเมินผลเชิงระบบ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์. สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ป่วน วงศ์ปิตดา. (2545). สภาพการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแพร่ สังกัดกรมสามัญศึกษา. รายงานการวิจัยอุตรดิตถ์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์.

- ปวีณา ศรีบูรณ์. (2538). สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- พิกุล สีหาพงษ์. (2546). วัฒนธรรมสภาพแวดล้อมและค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ความดี และความสุขของผู้เรียน. วารสารวิชาการ. ฉบับที่ 38 : 25
- เพทาย สดทรงศิลป์. (2547). ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. อัดสำเนา.
- รุ่งทิวา พันธุ์. (2538). สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรพงศ์ ไชสมุท. (2542). การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2545) รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่สำนักงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำรวม คงสืบชาติ. (2547). การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอหางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. อัดสำเนา.

ปัจจัยและแนวทางแก้ปัญหาต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

Factors and Problem Solving Guidelines towards the Dropout of Lower
Secondary Students in Schools under Buriram Educational Service Area Office 3

นุชสุดา ละมัยกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเดิม และโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 2,302 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 101 คน และครูจำนวน 2,201 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหาร จำนวน 80 คนและครู 327 คนโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) 2.26-6.84 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิจัยข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Independent Sample) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน คือ ด้านสภาพครอบครัวนักเรียน ด้านตัวนักเรียน ด้านสภาพชุมชน และด้านสภาพโรงเรียน อยู่ในระดับมากเช่นกัน
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเดิมและโรงเรียนขยายโอกาสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
3. ผลการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพชุมชนคือให้มีการจัดหาอาชีพและแนะแนวให้ผู้ปกครองทำเป็นหลักแหล่ง ให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน ให้มีการจัดหารายได้ให้กับเด็กนักเรียนระหว่างปิดภาคเรียน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพโรงเรียน คือ จัดการเรียนการสอนเสริมนักเรียนที่เรียนเก่งและซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้า ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมจะได้มีความรักความห่วงใยโรงเรียน จัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกอาชีพให้กับนักเรียน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว คือ ควรร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามการเรียนของลูก เป็นผู้สนับสนุนให้ลูกได้เรียนตามความสามารถ เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับลูก แนะนำให้ประพฤติแต่ในสิ่งที่ดี ควรใช้เวลาให้อยู่กับลูกมากที่สุด ผู้ปกครองควรมีการวางแผนด้านการศึกษาให้กับลูก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพตัวนักเรียน

คือ ให้มีบริการจัดสรรเงินกู้-ยืม เพื่อการศึกษา โดยให้นักเรียนเข้าถึงได้ง่าย มีความสะดวก และรวดเร็ว ให้มี การเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียน ให้มีทักษะ ให้มีสมรรถนะสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย รวมถึงการประกอบอาชีพอิสระได้มากขึ้น มีการจัดระบบความช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนการสอนซ่อมเสริม ให้มีระบบที่ช่วยให้นักเรียนสามารถทำการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองได้สะดวก

คำสำคัญ: การออกกลางคันของนักเรียน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์เขต 3

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the opinions of the school administrators and teachers about the factors and problem solving guidelines towards the dropout of lower secondary students in schools under Buriram Educational Service Area Office 3, 2) to compare the opinions of the school administrators and teachers about the factors and problem solving guidelines towards the dropout of lower secondary students in schools under Buriram Educational Service Area Office 3, and 3) to examine the problem solving guidelines towards the dropout of lower secondary students in schools under Buriram Educational Service Area Office 3. The population were 101 school administrators, and 2,201 teachers in total of 2,302 people. The samples were 80 school administrators, and 327 teachers, selected by using the Table of Krejcie & Morgan, and cluster random sampling, respectively. The instrument used for collecting the data was a questionnaire with its discrimination value between 2.26-6.84, and reliability at .9820. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, and independent samples t-test. The significant difference was set at the level of .05. The findings were as follows:

1. The opinions of the school administrators and teachers about the factors and problem solving guidelines towards the dropout of lower secondary students in schools under Buriram Educational Service Area Office 3 as a whole were at "high" levels. When considering at each aspect, it was found that the states of students' family, students, states of community, and states of school were at "high" levels.
2. The compare the opinions of the school administrators and teachers about the factors and problem solving guidelines towards the dropout of lower secondary students, classified by school sizes as a whole found that the school administrators and teachers showed their opinions as a whole were not different.
3. The results of study the problem solving guidelines towards the dropout of lower secondary students found that the factors of the community roles should be provided for being the sources careers to solve the students' family problems who had low incomes. The schools and the communities should coordinate with related agencies to establish the foundation to help students who lack .To help them have jobs to do in summer to get incomes. The factors of schools were teachers should arrange the teaching plan to teach students and have the instruction adds for them, too. The teachers should make them to love and care their school and arrange the teaching plan to train students in careers skill. The factors of family were the family should coordinate with school to follow up the education of their children. The parents should support their children about the education and let them to study in the subject that they like. The parents should be a

good advisor to give suggestion to them and have the time for their children. The parents should arrange the education plan for their children. The factor of students were they should arrange about the loan for education to them and they have easy to access to convenient and fast. They should develop the characteristics of students to have skills to perform a variety of professions. Including can get careers . They should have the help system. Remedial teaching and learning support. And have a system that allows students to make themselves more easily.

Keywords: The Dropout of student

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก และได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิเสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังที่สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาประถมแห่งชาติ(2542 : 1)ได้กล่าวว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ต้องการที่จะให้เด็กไทยทุกคนได้เข้ารับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 ปี และเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 9 ปี อีกทั้ง วิทยาการ เชิงกฏ. (2549 : 3) กล่าวว่า อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ก็ชี้ให้เห็นจุดยืนของการศึกษาไทยที่ต้องการ ให้เด็กได้รับการศึกษาในแต่ละระดับชั้น บนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาของ พลเมืองไทยให้สูงขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 12 ปี และ ให้จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็น 9 ปี ทำให้ผู้ปกครองและนักเรียนจำนวนหนึ่งไม่พร้อมที่จะเรียนให้จบและยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่มีอิทธิพลทำให้นักเรียนออกกลางคันและถ้าหากไม่มีการควบคุมปัจจัยเหล่านั้นให้คงที่แล้วก็เชื่อว่าอัตราการออก กลางคันของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็จะยังคงมีอยู่และมีจำนวนมากยิ่งขึ้น

ปัญหาที่ตามมาภายหลังการออกกลางคันคือโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำมาตรการรองรับหลังจากที่ผู้เรียน ออกจากระบบโรงเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนที่ออกกลางคันจำนวนมากใช้ชีวิตอย่างไม่มีเป้าหมาย และมีแนวโน้มกระทำ ความผิดและยังพบว่า มีเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ประมาณ 36,000 คน ส่วนใหญ่เป็นเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กฤษณพงศ์ พุทธะกุล. 2550 : 1) เนื่องจากที่ผ่านมาโรงเรียนส่วนใหญ่จะ แก้ปัญหาผู้เรียนที่ทำผิดโดยการผลักออกจากโรงเรียน และไม่รับผิดชอบชีวิตของผู้เรียนหลังจากที่ออกจากโรงเรียน แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อโรงเรียนพบกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการออก กลางคันแล้วไม่ได้มีแนวทางการดำเนินการหรือส่งต่อเด็กกลุ่มนี้ให้ไปในทิศทางใด ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ว่าเด็กที่ ออกกลางคันมีแนวโน้มที่ถูกชักนำเข้าสู่วงจรปัญหาสังคม

ผลกระทบจากการออกกลางคันส่งผลเสียทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายทั้งในแง่ส่วนตัวและของรัฐในส่วนที่เป็น ค่าใช้จ่ายในทางตรงและค่าใช้จ่ายในทางอ้อม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 1-2) กล่าวว่า นักเรียนที่ ออกกลางคันจะส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยต่อตัวนักเรียนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกกลางคันของ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาซึ่งอยู่ในวัยรุ่นและเป็นวัยที่ต้องคบหาเพื่อนฝูง การคบหาเพื่อนที่อยู่นอกโรงเรียนมักจะเป็น เพื่อนฝูงที่ไม่ดีเช่น เป็นกลุ่มอันธพาล นักเลง นักการพนัน หรือช้องโจร ซึ่งในกลุ่มเพื่อนดังกล่าวมักจะมีปัญหาเรื่อง การติดยาเสพติดให้โทษต่อร่างกาย ดังนั้น จึงมักพบว่าผู้ที่ออกกลางคันเหล่านั้น มักจะมีปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย เพิ่มขึ้นด้วยจนก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมด้วยและการออกกลางคันของ นักเรียนมักส่งผลให้นักเรียนไม่มีงานทำหรือได้ทำงานที่ต่ำกว่าความสามารถของตนเองหรือได้ทำงานที่มีผลตอบแทน ต่ำ และเมื่อพิจารณาในภาพรวมหากมีการออกกลางคันของนักเรียนเป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้สัดส่วนประชากรที่เป็น

แรงงานไร้ฝีมือที่มีค่าจ้างและผลตอบแทนต่ำอยู่ในสัดส่วนที่มาก และจะส่งผลให้รายได้ต่อหัวของประชากรลดน้อยลงซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในส่วนรวมของประเทศโดยตรง

จากผลการดำเนินการจัดการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เกี่ยวกับการออกกลางคันของนักเรียน พบว่ามีจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นออกกลางคังก่อนจบหลักสูตรถึง 612 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 10,693 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. 2551 : 1) นักเรียนที่ออกกลางคันเหล่านี้ ส่วนหนึ่งมาโรงเรียนตอนช่วงต้นปีการศึกษาแล้วก็ไม่ได้มาโรงเรียนอีก อีกส่วนหนึ่งมาโรงเรียนตั้งแต่ต้นปีการศึกษา แล้วชอบหนีเรียนเป็นประจำจนไม่มาโรงเรียนเลย โดยนักเรียนที่ออกกลางคังกังกล่าว บางคนยังใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนหรือในหมู่บ้าน บ้างก็ทำงานรับจ้าง บ้างก็อยู่บ้านแต่ก็ไม่ยอมกลับมาเรียน และพบว่า บางส่วนนักเรียนได้ย้ายติดตามผู้ปกครองไปอยู่ที่อื่น ทั้งที่ทราบที่อยู่ใหม่ และไม่ทราบที่อยู่โดยไม่ได้มาติดต่อทำเรื่องย้ายออกกับทางโรงเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งเกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายขึ้นในชุมชนอันเนื่องมาจากนักเรียนที่ออกกลางคัน เช่น ปัญหาการติดยาเสพติด การลักขโมย การทะเลาะวิวาททำตัวเป็นนักเลงอันธพาล ปัญหาด้านสุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาที่พบในโรงเรียนภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีลักษณะไม่แตกต่างกัน และยังมีนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งการออกกลางคันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้วและนับเป็นการสูญเสียไปทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียต่อตัวนักเรียนเองหรือการสูญเสียงบประมาณและโอกาสตลอดจนการสูญเสียต่อสังคม เด็กทุกคนควรที่จะได้รับการศึกษา ได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองจนเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เด็กบางคนขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษา ขาดโอกาสที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนจบหลักสูตรต้องหยุดเรียน เขาจึงขาดโอกาสที่จะพัฒนาตนเอง ประเทศชาติจึงขาดกำลังคนที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ต้องทำความเข้าใจถึงสาเหตุของการออกกลางคันและหาวิธีทางแก้ไข ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และเพื่อทราบแนวทาง วิธีการ และนวัตกรรมที่จะใช้แก้ปัญหา พร้อมทั้งเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษาเดิมและโรงเรียนขยายโอกาส มีปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเดิม

และโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 407 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 101 คน และครูจำนวน 2,201 คน ผู้บริหารและครูใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางเครซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 80 คนและครู 327 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามอำเภอตามสัดส่วนแล้วทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามขึ้นโดยได้รับคำปรึกษาจากคณะกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ในการให้การแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูระดับชั้นมัธยมศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 30 คนเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 ผลปรากฏว่ามีค่า t ตั้งแต่ 2.26-6.84 และหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability)โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค(Cronbach) ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่น .98

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ สร้างจำนวน 4 ข้อ โดยเป็นข้อความเกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามไปยังผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเดิมและโรงเรียนขยายโอกาส แล้วขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองซึ่งแบบสอบถามที่ได้ส่งไป จำนวน 407 ฉบับได้รับกลับคืน 407 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและใช้สถิติวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 การศึกษาสภาพภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

4.2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามตัวแปรประเภทของโรงเรียนทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4.4 ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

4.5 ศึกษาเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open Form) จัดบันทึกการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ และนำแบบสัมภาษณ์มาสรุปประเด็นเพื่อใช้ประกอบการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยและแนวทางแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้แก่ ด้านสภาพครอบครัวนักเรียน ด้านตัวนักเรียน ด้านสภาพชุมชน และด้านสภาพโรงเรียนตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเดิมและโรงเรียนขยายโอกาสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

3.1 ด้านสภาพชุมชน ครอบครัวส่วนใหญ่ฐานะยากจนและมีบุตรหลายคน นักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ระยะทางจากบ้านห่างไกลจากโรงเรียน และเสนอแนะให้โรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนเสริมสร้างอาชีพให้กับผู้ปกครองนักเรียน ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กีฬา งานวันเด็ก ร่วมกับชุมชน รัฐควรจัดหามาตรการให้ความช่วยเหลือ ชุมชนที่มีนักเรียนออกกลางคัน

3.2 ด้านสภาพโรงเรียน โรงเรียนยังไม่มีมาตรการติดตามเด็กอย่างเป็นระบบชัดเจน ไม่มีกฎ ข้อบังคับเกี่ยวกับการมาตรการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนที่ออกกลางคันอย่างชัดเจน ขาดบุคลากรด้านการแนะแนวเด็ก และเสนอแนะให้โรงเรียนควรมีการประสานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ควรจัดหาทุนการศึกษาสำหรับเด็กที่ยากจน ขาดผู้อุปการะ และเรียนดี ควรศึกษาเด็กเป็นรายกรณีประสานงานกับหน่วยอื่น ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือ

3.3 ด้านสภาพครอบครัวนักเรียน บิดา มารดา มีฐานะยากจน ต้องเร่ร่อนไปทำงานต่างจังหวัด บิดา มารดา หย่าร้างกัน นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับ ตา ยาย ป้า ลุง ฯลฯ เด็กอพยพตามผู้ปกครองแล้วไม่กลับมาเด็กอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ขาดการอบรมเลี้ยงดู มีความหยาบกระด้าง และเสนอแนะให้ผู้ปกครองควรร่วมมือกับสถานศึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อแก้ปัญหาเด็ก ผู้ปกครองควร ใส่ใจและให้คำปรึกษาเมื่อเด็กมีปัญหา สนับสนุนให้ลูกได้เรียนตามความชอบ และความสามารถ

3.4 ด้านตัวนักเรียน เด็กมีปัญหาเรื่องการเรียน ติด 0 , ร , มส. และ มผ. แล้วไม่แก้ไข เด็กบกพร่องทางสติปัญญา และมีปัญหาด้านสุขภาพ เด็กไม่สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นได้ เพราะไม่เคยมาเรียนเลย เด็กไม่สนใจการเรียน เพราะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมและเสนอแนะให้เมื่อพบเด็กที่เข้าเกณฑ์ออกกลางคัน ควรหามาตรการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ทุกฝ่ายควรร่วมมือชี้แนะเด็กให้มีการตัดสินใจเลือกประพัตดินในทางที่ถูกกฎ ระเบียบของสังคม เมื่อเด็กทำความผิด ควรพิจารณาถึงสาเหตุ และบทลงโทษด้วยความเมตตาและมีเหตุผล

4. ผลการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

4.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพชุมชนมีแนวทางการแก้ปัญหาดังนี้

ให้มีการจัดหาอาชีพและแนะนำอาชีพให้ผู้ปกครองทำเป็นหลักแหล่ง ให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน ให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนจัดประชุม และพบปะกับผู้ปกครองนักเรียน อย่างต่อเนื่อง ให้มีการจัดรถรับส่งนักเรียนที่อยู่ไกลให้เดินทางได้สะดวก ให้มีการจัดหาที่พักสำหรับนักเรียนที่

อยู่ใกล้โรงเรียน ให้มีการจัดหารายได้ให้กับเด็กนักเรียนระหว่างปิดภาคเรียน ให้มีการร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่

4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพโรงเรียนมีแนวทางการแก้ปัญหาดังนี้

ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจและให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จัดการเรียนการสอนเสริมนักเรียนที่เรียนเก่งและซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้า ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมจะได้มีความรักความห่วงใยโรงเรียน จัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกอาชีพให้กับนักเรียน ผู้บริหารกำกับดูแลการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและความต้องการของนักเรียน จัดกิจกรรมเสริมเพื่อให้นักเรียนสนใจเช่น ดนตรี กีฬา จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในห้องเรียนให้สวยงาม น่าเรียน กำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนให้เหมาะสมกับเด็ก ให้ความสำคัญกับฝ่ายแนะแนวหรือสนับสนุนให้มีครูสงเคราะห์ในโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีเด็กที่จะเข้าเกณฑ์ออกกลางคันต้องนำเสนอเรื่องในที่ประชุมและพิจารณาแก้ไขโดยวิธีลดหย่อนหรือยืดหยุ่นโดยการปรับคะแนน เมื่อถูกพิจารณาให้ออกควรลดโทษลงเหลือขั้นต่ำแทน มีใบเตือนเรื่องความประพฤติเพื่อแจ้งให้แก่ผู้ปกครองทราบ

4.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัวมีแนวทางการแก้ปัญหาดังนี้

ควรร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามการเรียนของลูก เป็นผู้สนับสนุนให้ลูกได้เรียนตามความสามารถ เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับลูก แนะนำให้ประพฤติแต่ในสิ่งที่ดี ควรใช้เวลาให้อยู่กับลูกมากที่สุด ผู้ปกครองควรมีการวางแผนด้านการศึกษากับลูก ผู้ปกครองควรมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา

4.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนมีแนวทางการแก้ปัญหาดังนี้

ให้มีการจัดหาแหล่งทุนการศึกษาให้มากขึ้น ส่งเสริมการทำงานของนักเรียน เพื่อเป็นการหารายได้พิเศษระหว่างเรียน ให้มีบริการจัดสรรเงินกู้-ยืม เพื่อการศึกษา โดยให้นักเรียนเข้าถึงได้ง่ายมีความสะดวก และรวดเร็ว ให้มีการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียน ให้มีทักษะ ให้มีสมรรถนะสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย รวมถึงการประกอบอาชีพอิสระได้มากขึ้น ให้มีการระดมความคิดเห็นจากศิษย์เก่า เกี่ยวกับปัญหาในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อหาทางแก้ไข ในการรับนักเรียน ควรมีการทดสอบความรู้ ความถนัด ตลอดจนความสนใจของนักเรียนก่อนเข้าเรียน ครูคอยกระตุ้นเตือนให้นักเรียนหมั่นอ่านหนังสือและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ครูควรมีความใกล้ชิด และเป็นกันเองกับนักเรียน สอบถามปัญหา ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการให้กำลังใจกับนักเรียน มีการจัดระบบความช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนการสอนซ่อมเสริม ให้มีระบบที่ช่วยให้นักเรียนสามารถทำการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองได้สะดวก ให้มีการบริหารกิจกรรม โดยการจัดตารางเรียนไม่ให้ทับซ้อนกับตารางกิจกรรมและไม่ควรมีการบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม แต่ควรมีการขอความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม หรือมีกิจกรรมให้นักเรียนมีโอกาสเลือกอย่างหลากหลาย ให้มีการศึกษา ให้มีการประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ควรเลือกไว้เฉพาะกิจกรรมที่เป็นประโยชน์, มีความเหมาะสม, และได้รับความพึงพอใจจากนักเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยและแนวทางแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ผู้วิจัยพบประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับปัจจัยจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำดังนี้

1.1 ด้านสภาพครอบครัวนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องครอบครัวมีปัญหา บิดา มารดาหย่าร้าง แยกกันอยู่ นักเรียนขาดความรักความอบอุ่นจึงเป็นปัจจัยให้นักเรียนออกกลางคัน อาจเนื่องจาก ผู้ปกครองไม่ว่าจะเป็นบิดามารดาหรือไม่เน้นก็ตาม คือผู้ที่รับผิดชอบต่อชีวิตเด็กเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดนักเรียนมากกว่าคนอื่น ๆ การอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง เด็กต้องการบิดา มารดาและความรักความอบอุ่นและตัวอย่างที่เหมาะสม พ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะคิดว่าภาระการอบรมดูแลนักเรียนนั้นเป็นหน้าที่ของครูและของโรงเรียน ลูกจะเป็นคนดี ประสบความสำเร็จในการเรียนได้ขึ้นอยู่กับครูและโรงเรียนให้การอบรม และคิดว่าหน้าที่ของพ่อแม่คือการทำงานหาเงินมาให้ลูกได้ใช้จ่ายเป็นสิ่งที่ควรทำเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งแท้จริงแล้วสถาบันที่มีบทบาทต่อความคิด พฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุดคือสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันแรกในการเรียนรู้ที่จะเข้าสังคมกับผู้อื่น ซึ่งถ้าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างสามี ภรรยา และระหว่างพ่อ แม่ ลูก ไม่มีความรักใคร่ ผูกพันกันแล้ว จะส่งผลต่อการถ่ายทอดความคิด ทักษะคิดต่อเรื่องต่างๆ จากพ่อแม่ไปสู่ลูก ซึ่งขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูลูกของแต่ละครอบครัวด้วยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของลำเพย สนธิ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง พบว่า สาเหตุของปัญหาการออกกลางคันด้านครอบครัว คือ ขาด การเอาใจใส่และดูแลจากผู้ปกครอง ต้องไปประกอบอาชีพ ด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ รายได้ภายในครอบครัวไม่ เพียงพอและนอกจากนี้ยังพบว่า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันมากที่สุด คือ ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางบ้านซึ่งผู้ที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดีมีโอกาสเสี่ยงต่อการออกกลางคันสูงกว่าผู้ที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านดี

1.2 ด้านตัวนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องนักเรียนที่ออกกลางคันมีปัญหาด้านสติปัญญาเรียนไม่ทันเพื่อน อาจเนื่องจาก โรงเรียนไม่เข้มงวดต่อการเข้าชั้นเรียนของนักเรียนไม่ว่าจะขาดเรียนมากเพียงใดก็สามารถเข้าสอบปลายภาคได้ ดังนั้นจึงมีนักเรียนกลุ่มหนึ่งขาดเรียนเป็นประจำ เมื่อถึงเวลาสอบจึงไม่สามารถทำข้อสอบได้ประการต่อมานักเรียนที่ออกกลางคันส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาเดิมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยาที่มีความเชื่อว่า ตัวแปรหนึ่งที่เป็นสาเหตุต่อการออกกลางคัน คือ สติปัญญา ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีส่วนใหญ่จะเรียนจบหลักสูตร ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีแนวโน้มออกจากสถานศึกษาก่อนจบหลักสูตร (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา. 2540 : บทคัดย่อ) นอกจากนี้แล้วการที่นักเรียนขาดเป้าหมายในการเรียน ก็ส่งผลกระทบต่อผลการออกกลางคันเช่นกัน คือเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ชอบวิชาที่เรียนเพราะไม่ได้เรียนวิชาที่ต้องการ หรือตรงกับความถนัดของตนเองเมื่อเรียนไปได้สักระยะจึงเกิดอาการเบื่อ ไม่อยากเรียน สุดท้ายก็มีปัญหาต่อการเรียน และต้องออกกลางคันไปในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ตัวแปรสติปัญญา ความพึงพอใจในการเล่าเรียน การเบื่อหน่ายในการเรียน และพฤติกรรมเบี่ยงเบนพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติกับการออกกลางคันอยู่ในระดับสูง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่กล่าวมาโรงเรียนควรหาแนวทางทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน มองเห็นความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งนักจิตวิทยาเชื่อว่าทัศนคติสามารถใช้เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ได้ เพราะทัศนคติเป็นความรู้สึกส่วนลึกของจิตใจมนุษย์ ซึ่งถูกกระตุ้นให้มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ การตอบสนองอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ ทัศนคติทางการเรียนที่ควรสร้างให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับม็อฟฟิต (Moffit. 1981 : 152 – 156) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อ

โรงเรียนและการเรียน พบว่าประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับระหว่างที่อยู่โรงเรียน ซึ่งนักเรียนจะพบปรากฏการณ์เช่นนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนกลายเป็นการรับรู้ที่ติดตัวตลอดไป เมื่อมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องมากกระทบก็จะทำให้ระลึกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ที่มากกระทบนั้นเป็นไปในทางสนับสนุนต่อทัศนคติของตนที่มีต่อโรงเรียนเป็นสาเหตุให้ตัดสินใจออกจากโรงเรียนได้

1.3 ด้านสภาพชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มี

ผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยส่งผลให้นักเรียนต้องออกกลางคัน อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวของนักเรียนที่มีรายได้น้อย ผู้ปกครองต่างก็ต้องดิ้นรนหารายได้ จนไม่มีเวลาสนับสนุนการเรียนของเด็กทำให้เด็กอาจมีปัญหาทางการเรียนได้ จนอาจก่อให้เกิดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนและนอกจากนี้ยังขาดความรู้ความสามารถทางวิชาการจนไม่สามารถให้คำแนะนำในด้านการเรียนเช่น การทำการบ้านของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแคทเธอรอลล์ (Catterall, 1986 : 147 – 148) ได้ศึกษาสภาพสังคม เศรษฐกิจเป็นผลกระทบต่อการออกเรียนกลางคันของนักเรียนพบว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉลี่ยแล้วจะมีแนวโน้มที่จะออกกลางคันสูงมากและมีความสัมพันธ์กันระหว่างสภาพเศรษฐกิจและสังคม สถิติปัญหา ผลการเรียน การขาดเรียน และการออกกลางคันซึ่งชี้ให้เห็นว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ไพศาลธรรม (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการมีคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า หมู่บ้านที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาจะมีอัตราการเรียนต่อของเด็กหลังจากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าหมู่บ้านที่ไม่มีโรงเรียนมัธยมศึกษา หมู่บ้านที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีสูงจะมีอัตราการเรียนต่อสูง

1.4 ด้านสภาพโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มี

ผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งที่นักเรียนออกกลางคัน อาจเนื่องมาจาก นักเรียนหรือผู้ปกครองของนักเรียนนั้นต้องพิจารณาในเรื่องของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งแรกที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนและสะท้อนได้ถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญ หากโรงเรียนมีความพร้อมไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการค้นคว้าหรือการปฏิบัติ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องคอมพิวเตอร์ แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นต้น ก็จะทำให้ให้นักเรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้เพิ่มมากขึ้นนักเรียนเองได้เรียนรู้อย่างหลากหลายตามความสนใจของตนเอง ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าและเกิดประสิทธิภาพ ลดปัญหาเด็กหนีเรียน ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การขาดเรียนและการออกกลางคันได้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540 :5) พบว่าด้านเจตคติต่อการเรียนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันของนักเรียนด้วย ทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นความรู้สึกทางจิตใจที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางใดทางหนึ่งเป็นการตอบสนองต่อ สิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ เมื่อนักเรียนไม่ได้เรียนย่อมทำให้ความพยายามในการเรียน ความตั้งใจในการเรียน และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทางกรเรียนย่อมลดน้อยลงไปด้วย เมื่อสิ่งดังกล่าวลดลงย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และจะนำไปสู่การออกกลางคันของนักเรียนในที่สุด ดังนั้นการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในโรงเรียน อีกทั้งครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและวิธีการสอนจากการเน้นบรรยายมาเป็นการให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากการเป็นผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศิริชัย กาญจนวาสี (2520 : 83 อ้างถึงในสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 21) ที่พบว่าผลจากตัวนักเรียนทำให้เราทราบว่าเมื่อใดก็ตามที่นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าครูยอมรับในตัวเขาและเชื่อว่าเขามีความสามารถเมื่อนั้น นักเรียนย่อมพร้อมมากขึ้นที่จะให้ความร่วมมือกับครูและเชื่อว่าเขามีความสามารถเมื่อนั้นนักเรียนย่อมพร้อมมากขึ้นที่จะให้ความร่วมมือกับครู ยอมรับความช่วยเหลือหรือคำแนะนำ

ตกเดือนเกี่ยวกับเรื่องการเรียนมากขึ้น เจตคติของนักเรียนที่มีผลต่อโรงเรียนยอมทำให้นักเรียนมีความผูกพันกับโรงเรียน อยากใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนและทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการเรียนการสอน แต่ในทางกลับกันถ้าสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนทำให้นักเรียนได้รับความเจ็บปวดหรือขมขื่นแล้ว อาจทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน อันจะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการหนีเรียน เกิดความเบื่อหน่ายซิงซัง อยากหนีการเรียนการสอน ทำให้ผลการเรียนการสอนต่ำไปด้วย เพราะนอกจากนักเรียนจะได้ประสบการณ์ที่หลากหลายแล้ว ยังเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้ การคิดระดับสูง รวมถึงทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ไม่หนีเรียนหรือขาดเรียนรวมถึงช่วยแก้ปัญหาการออกกลางคันได้อีกทางหนึ่ง

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเดิมและโรงเรียนขยายโอกาสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอาจเนื่องจากจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาและขยายโอกาสทางการศึกษาต่างก็ได้รับการส่งเสริมความเข้มแข็งในเรื่องของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งนี้ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขีรัมย์ เขต 3 ได้วางกลยุทธ์ที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึงและ เสมอภาคโดยเพิ่มอัตราการเรียนต่อ ลดอัตราการตกหล่น และออกกลางคัน โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะปัจจุบันและเป้าหมายที่จะดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาวัตถกรรมการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาการตกหล่นและออกกลางคัน และส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือกมีระบบเฝ้าระวังและระบบให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ด้อยโอกาส โดย การสร้างความตระหนัก การเก็บข้อมูลและเฝ้าระวังกับเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน จัดสมัชชาให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาภาคบังคับ ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กด้อยโอกาสเพื่อดูแล นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ได้เรียนจบการศึกษาภาคบังคับ และเรียนต่อ 12 ปี จัดทุนการศึกษา ดูแลเรื่องอาหารกลางวัน และการให้บริการอื่นๆ รวมถึงการศึกษาวิจัยความพอเพียงบอดหนุนรายหัว บอดหนุนปัจจัยพื้นฐาน และแนวทางการสนับสนุนที่เป็นธรรมและเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปรีชา กันยา (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและนโยบายของรัฐและความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่า การขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ดีและจำเป็นเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งชุมชนต้องการให้รัฐจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาการใช้แรงงานเด็กนั้น นโยบายระดับสูงเห็นว่าการให้นักเรียนเรียนต่อจะช่วยแก้ปัญหาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าประเด็นที่ควรนำมาเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีนักเรียนออกกลางคันให้สามารถหาแนวทางป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

1.1 ด้านสภาพชุมชน

1.1.1 โรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนเสริมสร้างอาชีพให้กับผู้ปกครองนักเรียน ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กีฬา งานวันเด็ก ร่วมกับชุมชน

1.1.2 รัฐควรจัดมาตรการให้ความช่วยเหลือ ชุมชนที่มีนักเรียนออกกลางคัน ให้มีการจัดหาอาชีพให้ผู้ปกครองทำเป็นหลักแหล่ง

1.1.3 ให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน ให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนจัดประชุม และพบปะกับผู้ปกครองนักเรียน อย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านสภาพโรงเรียน

1.2.1 โรงเรียนควรมีการประสานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

1.2.2 ควรจัดหาทุนการศึกษาสำหรับเด็กที่ยากจน ขาดผู้อุปการะ และเรียนดี ศึกษาเด็กเป็นรายกรณี ประสานงานกับหน่วยอื่น ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือ

1.2.3 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจและให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

1.3 ด้านสภาพครอบครัวนักเรียน

1.3.1 ผู้ปกครองควรร่วมมือกับสถานศึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อแก้ปัญหาเด็ก ผู้ปกครองควร ใส่ใจและให้คำปรึกษาเมื่อเด็กมีปัญหา สนับสนุนให้ลูกได้เรียนตามความชอบ และความสามารถให้มีการจัดหาอาชีพหรือจัดแนะแนวอาชีพให้ผู้ปกครองเพื่อที่จะมีอาชีพที่เป็นหลักแหล่ง

1.3.2 ควรร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามการเรียนของลูก เป็นผู้สนับสนุนให้ลูกได้เรียนตามความสามารถ เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับลูก แนะนำให้ประพฤติแต่ในสิ่งที่ดี

1.4 ด้านตัวนักเรียน

1.4.1 เมื่อพบเด็กที่เข้าเกณฑ์ออกกลางคัน ควรหามาตรการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เมื่อเด็กทำ ความผิด ควรพิจารณาถึงสาเหตุ และบทลงโทษด้วยความเมตตาและมีเหตุผล ทุกฝ่ายควรร่วมมือชี้แนะเด็กให้มีการตัดสินใจเลือกประพฤติตนในทางที่ถูกกฎ ระเบียบของสังคม

1.4.2 ให้มีการจัดหาแหล่งทุนการศึกษาให้มากขึ้น ส่งเสริมการทำงานของนักเรียน เพื่อเป็นการหารายได้พิเศษระหว่างเรียน ให้มีบริการจัดสรรเงินกู้-ยืม เพื่อการศึกษา โดยให้นักเรียนเข้าถึงได้ง่ายมีความสะดวก และรวดเร็ว

1.4.3 ให้มีการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียน ให้มีทักษะ ให้มีสมรรถนะ สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย รวมถึงการประกอบอาชีพอิสระได้มากขึ้น มีการระดมความคิดเห็นจากศิษย์เก่า เกี่ยวกับปัญหาในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อหาทางแก้ไข ในการรับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนในทุกชั้นปี

2.2 ควรมีการติดตามว่านักเรียนที่ออกกลางคันได้กลับเข้ามาศึกษาต่ออีกหรือไม่

2.3 ควรมีการศึกษาโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์เพื่อให้เกิดความคิดเห็นที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2.4 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษากรณีนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต อาทินักเรียนที่ได้รับรางวัลต่างๆ เช่นนักเรียนที่เป็นผู้นำชุมชน หรือนักเรียนที่ได้รับรางวัลมารยาทงาม ฯลฯ เพื่อศึกษาถึงการอบรมเลี้ยงดู การขัดเกลาทางสังคม สิ่งแวดล้อมที่นักเรียนเหล่านั้นเติบโตขึ้นมาซึ่งเป็นไปได้ว่านักเรียนเหล่านั้นมีครอบครัวเป็นแรงสนับสนุนให้ทำในสิ่งที่ตนถนัดหรือแม้ว่าครอบครัวจะไม่สนับสนุนนักเรียนก็มีแรงจูงใจอย่างจริงจังประสบความสำเร็จในชีวิตได้

2.5 จากผลการศึกษาทำให้ทราบถึงสภาพการออกกลางคันของนักเรียน ผู้บริหารควรนำข้อมูลที่ได้ไปกำหนด นโยบาย เป้าหมาย ทิศทางในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน

2.6 ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน ซึ่งมีอยู่ 4 ด้าน คือด้านตัวนักเรียน ด้านสภาพโรงเรียน และด้านครอบครัวนักเรียน และด้านชุมชน โดยในการศึกษาครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากสี่ด้านนี้

2.7 ควรมีการศึกษาการออกกลางคันของนักเรียนในพื้นที่อื่น ๆ นอกจากสถานศึกษาที่สังกัด เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุการออกกลางคัน จะได้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนที่มีแนวโน้มการออกกลางคัน

เอกสารอ้างอิง

กฤษณพงศ์ พุตระกูล. (2550, กรกฎาคม-ธันวาคม) “รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหา อาชญากรรมของเด็กเร่ร่อน”.

วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. 15(2) : 1-2.

วิทยากร เชียงกุล. (2549). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2547/2548 รากเหง้าของปัญหาและ แนวทางแก้ไข.

กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2542). รายงานผลการศึกษา เรื่องการออกกลางคันของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ.

กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.(2542). รายงานการวิจัย เรื่อง การสูญเสียทางเศรษฐกิจ : ผลกระทบจากการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.

**บทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3**

**THE ROLES OF SCHOOLS IN PROMOTING SECONDARY SCHOOL
STUDENTS VIRTUE AND ETHICS UNDER BURIRAM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3**

**ศิริพร สุขสบาย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรพิมล พงศ์สุวรรณ
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 โดยมุ่งศึกษาตัวแปรใน 4 ด้านด้านวินัย ความรับผิดชอบ ด้านความประหยัด ด้านความเมตตากรุณาอ่อนโยนเพื่อแผ้ว และเสียสละเพื่อส่วนรวม และ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน ประชากรได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 22 คน และครูผู้สอนจำนวน 677 คน ในปีการศึกษา 2551 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 21 คน และครูผู้สอนจำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิจัยข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Independent Sample) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ในการเปรียบเทียบรายคู่ในแต่ละด้าน ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ความคิดเห็นของครูผู้สอน ต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก
3. ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ด้านวินัย ความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ความคิดเห็นของครู ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร มีดังนี้คือโรงเรียนควรมีการวางแผน การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ครูผู้สอนสอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรม การเรียนการสอนโดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมหลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอน มีดังนี้คือ โรงเรียนควรมีการวางแผน การพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ด้านวินัย ความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ครูผู้สอนสอดแทรกการสอน คุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมหลากหลายวิธี เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยเน้นให้ผู้เรียน ปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง

คำสำคัญ: บทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the roles of schools in promoting secondary school students' moral and ethics under Buriram Educational Service Area Office 3 in 4 aspects, namely; disciplinary; responsibility; frugality; clemency munificence and public sacrificing; and honesty, to compare the roles of schools in promoting secondary school students' moral and ethics as perceived by the opinions of administrators and teachers, classified by position and working experiences . The population were 22 administrators and 677 teachers. The samples were 21 administrators, and 248 teachers. The research instrument used was a rating scale questionnaire with the reliability.97. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by means of independent samples t-test and One-way Analysis of Variance. If it showed significant difference at the level of .05, the Scheffe' test was used. The findings were as follows:

1. The opinions of the administrators towards the roles of schools in promoting secondary school students' moral and ethics both as a whole and at each aspect were "high" levels.
2. The opinions of the teachers towards the roles of schools in promoting secondary school students' moral and ethics both as a whole and at each aspect were "high" levels.
3. The opinions of the teachers towards the roles of schools in promoting secondary school students' virtue and ethics under Buriram Educational Service Area Office 3 as a whole were statistically significant differences at .05 levels. found that the disciplinary, and responsibility were statistically significant differences at .05 levels.
4. The comparison of the administrators' opinions who were different administration showed their opinions towards the roles of schools in promoting secondary school students' moral and ethics were not different
5. The teachers' opinions who were different administration showed their opinions towards the roles of schools in promoting secondary school students' moral and ethics were not different.
6. The opinions and suggestions of the administrators were schools should provide the moral and ethics development plans to teachers to teach the moral and ethics in integrated teaching-learning activities all learning strands with diversity techniques the student-based learning and take to apply daily activities, schools should provide the moral and ethics development activities by student-based performance and to be advantaged to the learners the most.

7. The opinions and suggestions of the teachers were the schools should provide the moral and ethics development plans in terms of disciplinary, and responsibility of the learners explicitly by integrating all learning stands by providing diversity techniques by student-based learning and taking to apply daily life, schools should provide the moral and ethics development activities by student-based performance and to be advantaged to the learners the most, and continually by giving learners participate the activities and to be advantaged to learners the most.

Keywords: The role of the schools, promoting, ethics of the students

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมาก ประชาชนในอดีตมีชีวิตอยู่กับครอบครัว มีพุทธศาสนา มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นรากฐานของทัศนคติและค่านิยมในการดำรงชีวิต ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่การเพิ่มของประชากรประกอบกับภาวะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชน ทำให้ประชาชนหันมานิยมความเจริญทางด้านวัตถุมากขึ้นและละเลยด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยขาดความตระหนักว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม เป็นอย่างมากในการกำหนดความสงบสุขของสังคม เนื่องจากหากคนในสังคมมีความบกพร่องทางด้านจิตใจ ขาดคุณธรรมจริยธรรมแล้ว แม้สังคมนั้นจะมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ก็ย่อมจะหาความสุขและเกิดการพัฒนาไปได้ยาก (สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ. 2542 : 2) จากผลการวิจัยของ สมพงษ์ จิตระดับ(2546:3) แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่าเยาวชนไทยในปัจจุบันมี “ลักษณะโทษ” หลายประการเช่น ดิตยาเสพติด ก้าวร้าวรุนแรง หมกมุ่นในกามารมณ์มีแนวโน้ม ก่ออาชญากรรม หลงติดในวัตถุ เห็นแก่ตัว ไม่เชื่อเรื่องส่วนรวม ไม่มีศาสนาและวัฒนธรรม เครียด หาความสำเร็จโดยไม่เลือกวิธีการ ชอบเล่นการพนัน ทำงานหนักไม่เป็น

จากสภาพของปัญหาที่กล่าวมาเกิดจากการขาดคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งไม่มีใครปฏิเสธว่าคุณธรรม จริยธรรม คือ สิ่งที่ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันในตัวของคนทุกคนเป็นวัคซีน ที่จะเพิ่ม ความเข้มแข็งให้กับคนโดยที่จะสร้างคนให้มีคุณภาพ การสอนคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่ถูกละเลยมานาน โรงเรียนจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักเรียนนำเงื่อนไขด้านคุณธรรม จริยธรรม ไปปฏิบัติซึ่งแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน เป็นสิ่งที่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมมือร่วมใจช่วยกันดำเนินการพัฒนาทั้งระบบในโรงเรียนต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้น ในกิจกรรมการดำเนินงานทุกขั้นตอน ซึ่ง เพ็ชร ฐประวิเชตร์ (2547 : 15) ได้กล่าวถึง การสร้างคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาต่าง ๆ ว่าจะประสบความสำเร็จในการสร้างคนให้มีความรู้คู่คุณธรรมจะต้องอาศัยความจริงจังในการประพฤติปฏิบัติ การร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทุกฝ่ายในสถานศึกษา สถาบันครอบครัว สื่อ องค์การต่าง ๆ และสังคมโดยส่วนรวม

ในปีการศึกษา 2546 สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อเป็นการจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการ ของสังคมและประเทศชาติในปัจจุบัน โดยได้กำหนดการพัฒนาโรงเรียนใน 5 รูปแบบ คือ โรงเรียนในกำกับของรัฐ โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนสองภาษาและโรงเรียนใช้ ICT เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (อัมพร บำรุงผล. 2549 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดการการศึกษาใน 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีวิสัยทัศน์จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนทุกคนมีความรู้คู่คุณธรรม รักความเป็นไทย ได้รับการพัฒนาเต็ม

ศักยภาพ สุ่มมาตรฐานสากล มีจำนวนโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 238 โรงเรียน ซึ่งทุกโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอน โดยสอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม และจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนปฏิบัติการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยผ่านการดำเนินงานของโครงการ “โรงเรียนวิถีพุทธ” โดยได้มีนโยบายให้โรงเรียน จัดการเรียนการสอนโดยสอดคล้องกับคุณธรรมนำความรู้ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรม ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ปลุกฝังให้นักเรียนได้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เช่น มีวินัย เสียสละ กตัญญู กตเวทิต์ ซื่อสัตย์ ฯลฯ โดยผู้บริหารและครูเป็นต้นแบบของคุณธรรม จริยธรรม มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจนถึงปัจจุบัน 238 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 แต่ผลที่เกิดกับผู้เรียนในด้านการพัฒนาคุณธรรมนั้น บางโรงเรียนยังไม่เด่นชัดนัก จะเห็นได้จากการที่ผู้เรียนบางส่วนยังขาดการเอาใจใส่ต่อการเรียน ขาดความใฝ่รู้ ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ไม่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ครูและอาจารย์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. 2550 : 53)

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทั้งนี้เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ในการบริหารทรัพยากร การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการองค์กรเพื่อสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 หลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษาระดับชาติให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์มีความรู้คู่คุณธรรมสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในด้านวินัย ความรับผิดชอบ ด้านความประหยัด ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในปีการศึกษา 2551 จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 22 คน และครูผู้สอนจำนวน 677 คน รวมทั้งสิ้น 699 คน ตามข้อมูลเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2551

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และ ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในปีการศึกษา 2551 ผู้บริหารจำนวน 21 คน และครูผู้สอน จำนวน 248 คน รวมทั้งสิ้น 269 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงาน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ใน 4 ด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสร้างขึ้นจากหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน นำมาสร้างเป็นข้อคำถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ เป็น (Check List) และแบบเติมข้อความ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวินัย ความรับผิดชอบ ด้านความประหยัด ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ด้านวินัย ความรับผิดชอบ ด้านความประหยัด ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำเสนอร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ ต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมและหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.3.1 นายทองคุณ ปาสาจะ ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองนางรองสังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.3.2 นายสมพงษ์ การะเกตุ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล๑) สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.3.3 นางสมฤดี หยกประดิษฐ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล๑) สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ทำการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยหาอำนาจการจำแนกรายข้อ

2.6 หาอำนาจการจำแนก โดยวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อหาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความจำแนกสูง

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) และแบบสอบถาม (Discrimination) ของแบบสอบถามมีค่าตั้งแต่ 2.889-8.518 จึงนำไปใช้เพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงผู้อำนวยการ เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือจากครูผู้สอนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
2. นำหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พร้อมแบบสอบถามไปแจกโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองพร้อมนัดหมายการเก็บแบบสอบถามภายใน 2 สัปดาห์
3. ผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปโรงเรียนต่างๆ จำนวน 269 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 269 คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีธรรมดา

แบบสอบถาม ตอนที่ 3 ชนิดปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการอ่านคำตอบแล้วพิจารณากำหนดประเด็นขึ้น หลังจากนั้นนำเอาคำตอบของทุกคนมาพิจารณาจัดเข้าประเด็น แล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางจำนวนและร้อยละ

2. วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ นำข้อมูลไปคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาด้านภาพและเพศของกลุ่มตัวอย่าง และสภาพบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางจำนวนร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

1. เพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวินัย ความรับผิดชอบด้านความประหยัด ด้านความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดอันดับของปัญหา เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความ

2. การเปรียบเทียบบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ t – test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3. การเปรียบเทียบบทบาทของโรงเรียน ในการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การรับราชการ ในการบริหารของผู้บริหาร และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ F – test กำหนดค่าสถิติ

ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใช้วิธีเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เห็นความสำคัญกับ การส่งเสริมด้านวินัย ความรับผิดชอบ มากกว่าด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความประหยัด และด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องที่โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์อย่างเหมาะสมอาจเนื่องมาจากผู้บริหารมองเห็นว่าวินัยเป็นสิ่งสำคัญของแต่ละองค์กร เป็นที่ต้องการของสังคมในทุกระดับ ตั้งแต่วินัยใน ตนเอง วินัยที่บ้าน ประเทศชาติ ไปจนถึงระดับสากล และการที่ต้องการให้โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์ ก็เพื่อ ให้นักเรียนได้มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และงานที่อยู่ในการดูแลของตนให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและยอมรับผลกระทบที่ตามมาของบุคคลเพื่อความสุขสงบสุขและ การอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ ยุกตานันท์ (2540 : 41) กล่าวว่าวินัยสามารถทำให้บุคคลร่วมกันได้อย่างมีความสุข และहरรรษา นิลวิเชียร และคนอื่น ๆ (2536 : 1) และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 4-5) ที่กล่าวว่าถึงความสำคัญของวินัยว่าทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้ปฏิบัติเป็นคนดีและทำให้เกิดความสุข ส่วนในเรื่องความรับผิดชอบ นั้น (พรทิพย์ ยุกตานันท์. 2540 : 45) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ จะทำให้เกิด การตอบสนองต่อหน้าที่การงานและข้อตกลงที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรรัตน์ สีมินกุล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนการศึกษาระดับพื้นฐานสำนักงานเขตดอนเมืองสังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากและพบว่าด้านวินัยความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเป็นลำดับแรกและยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 4-5) เรื่องลักษณะทางจิตใจที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ช่วยสร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนต้องเน้นที่จริยธรรมด้านความมีวินัย

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอน ต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เห็นความสำคัญกับการส่งเสริมด้านวินัย ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยผู้ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องที่โรงเรียนจัดให้มีการติดตามประเมินผลด้านวินัยความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อาจเนื่องมาจากการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นกิจกรรมที่ต้องเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ยั่งยืนโดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ (2539 : 11-12) ที่กล่าวว่า การประเมินและการติดตามผลพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนนั้น ต้องประเมินอย่างหลากหลายมิติ ทั้งทางด้านความรู้ ความรู้สึก และการปฏิบัติ โดยการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งผลการประเมินไม่ใช่เพื่อวัดการผ่านเกณฑ์ แต่เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

ศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุม และสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนมีความองงามทางจริยธรรมอย่างมั่นคง

3. ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะมีผลมาจาก ผู้บริหารเป็นผู้นำสถานศึกษา และกำหนดโครงสร้าง นโยบายของสถานศึกษา ย่อมมีความคิดเห็น มีมุมมองว่าการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนสูงกว่าครู แต่ครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนและความคิดเห็น มีมุมมองว่าการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนยังไม่มากพอ กล่าวคือบทบาท หน้าที่ของ ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ต่างกัน คือ ผู้บริหารมีหน้าที่ในการวางแผน และกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้คุณธรรม เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข จึงทำให้จุดเน้นที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องได้กับผลงานวิจัยของวีระศักดิ์ สมานชาติ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์ เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่างก็ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน แต่กลับพบว่าผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนแตกต่างกัน คือผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมากกว่าด้านอื่น ส่วนครูผู้สอนเน้นการสอนคุณธรรม จริยธรรมสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าด้านอื่นและนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับชูชาติ สามารถกุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์ เขต 4 จากผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นครูและคณะกรรมการสถานศึกษาต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามสภาพตามภาพรวมแตกต่างกันทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. ผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องมาจากบทบาท หน้าที่ของ ผู้บริหารที่ต้องจัดการศึกษา และจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ควบคู่กับคุณธรรม ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้ในมาตรา 23 ที่ว่าการจัดการศึกษา ทั้งในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และมาตรา 24 (4) ที่ว่าการจัดการกระบวนการเรียนรู้นั้นจะต้องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ดังนั้นจึงถือว่าเป็นหน้าที่ และภารกิจของ ผู้บริหาร ทุกคนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิประสบการณ์ในการบริหารงานมากหรือน้อยก็ตาม

5. ครู ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องมาจากครูไม่ว่าจะมีประสบการณ์การทำงานมากน้อยเพียงใดต่างก็มีความเข้าใจในปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริง ครูผู้สอนเป็นกลุ่มปฏิบัติ หรือเป็นกลุ่มที่ต้องดำเนินงานตามนโยบาย/แผนงาน/โครงการของโรงเรียนกำหนดไว้ ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้มีการจัดฝึกอบรมครูผู้สอนถึงกระบวนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ ดังนั้นครูผู้สอนย่อมคำนึงถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ เพราะจะมีผลในการศึกษาต่อในระดับสูงของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเฮนสัน (Henson. 2000 : 11-20) อ้างถึงใน ชูชาติ สามารถกุล (2550 : 44-46) ได้วิจัย

เรื่องความเข้าใจของครูยุคใหม่ต่อการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาฝึกหัดครูจากมหาวิทยาลัยทางตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา 186 คน พบว่าด้านบทบาทของโรงเรียนและสังคมกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 เห็นว่ามีจุดสำคัญที่ต้องสร้างคุณลักษณะอันดีทางจริยธรรมจากการจัดกระบวนการเรียนการสอน ระบบการจัดการศึกษาต้องเตรียมเด็กเข้าสู่สังคมที่มีจริยธรรมอันจะช่วยสร้างความสำเร็จและการเป็นพลเมืองดี มีการสอดแทรกจริยธรรมในการเรียนการสอน ครูต้องคำนึงถึงจริยธรรมที่จะเกิดกับเด็ก ครูเป็นผู้นำทางจริยธรรมเป็นตัวแทนในการส่งเสริมจริยธรรมและเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อเด็กในการพัฒนาค่านิยม พยายามทำให้มีห้องเรียนที่เกิดการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมในทุกโอกาส การสอนจริยธรรมเป็นหนึ่งในแนวคิดทางการทำงานสำหรับเป้าหมายของเด็กนำไปใช้ในชีวิต ดังนั้นการพัฒนาจริยธรรมเด็กเป็นสิ่งจำเป็นที่จะละเลยไม่ได้เพราะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของครู

6. การวิเคราะห์ ความคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จากคำถามปลายเปิดพอสรุปได้ดังนี้

ด้านวินัยความรับผิดชอบผู้บริหาร และครูผู้สอนมีความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุสลิม เขต 3 มากที่สุด คือ โรงเรียนควรมีการวางแผน การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านวินัย ความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดต่าง ๆ ไม่สามารถสร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ มีสาเหตุและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการบริหารโรงเรียนหลายประการ และอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ โรงเรียนไม่สามารถกำหนดปรัชญา แนวคิด นโยบาย และการวางแผนที่จะสร้างเสริมคุณธรรม และค่านิยม ให้เกิดผลกับนักเรียนได้ในระยะยาว นอกจากนี้ กรมวิชาการ(2544:59) ได้เสนอแนะไว้ว่า ทุกคนมีโอกาสเสริมสร้าง และตระหนักในความรับผิดชอบ โดยครูจะต้องเป็นผู้คิด และวางแผน โดยให้เด็กมีส่วนร่วมเพื่อจะนำไปสู่การควบคุม และจัดระเบียบทางสังคม และการวางแผน เพื่อจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมนักเรียนนั้น โรงเรียนจะต้องมีการกำหนดนโยบายและมีการวางแผนโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

ด้านความประหยัด ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามุสลิม เขต 3 มากที่สุด คือ ครูผู้สอน สอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมหลากหลายวิธีโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่ได้บูรณาการการสอนวิชาจริยศึกษาและพระพุทธศาสนาไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากนี้ กรมวิชาการ. (2544 : 58) เสนอไว้ว่า การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นตัวเองทางจริยธรรมนั้นต้องให้เด็กซึมซับเนื้อหาที่เป็นพื้นฐาน(Basic Rules) ที่จะใช้ได้กับทุกสังคมโลกที่ว่ากระทำใด ๆ ของตนต้องไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนซึ่งการพิจารณาเลือกการกระทำนี้ปราศจากอคติ และใช้หลักของเมตตาธรรม และกรมวิชาการ (2544:59) ได้เสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ควบคุม ผู้ชี้ขาด มาเป็นผู้เตรียมประสบการณ์ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมของกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความสามารถในการศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งจะส่งผลให้การศึกษามีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบรรลุเป้าหมายอย่างเต็มที่

ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุสลิม เขต 3 ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเป็นประจำ และต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วณิชชา สุวรรณทอง (2546 : 133) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาได้

เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้พื้นฐานของควมมีจริยธรรมอย่างแท้จริงที่จะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรม พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อบรมนักเรียน สวดมนต์ ทำบุญ ฟังธรรมเป็นประจำ และต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้คงเนื่องมาจากกิจกรรมสำคัญทางศาสนาเป็น กิจกรรมที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียน ที่จะช่วยกล่อมเกลาสภาพจิตใจ ขบซึ่งในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และ ช่วยส่งเสริมทำนุบำรุงพระศาสนา นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับ นักเรียน โดยมีพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จิราภรณ์ ศิริทวี (2542 : 34) คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนอนุบาลแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต้องการให้โรงเรียนมี จุดเด่นนำเสนอสังคม เน้นในเรื่องของคุณธรรมกับความเป็นไทย โดยมีหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ภายใต้วีธีขอ วิถีธรรม วิถีไทย ให้ครูเป็นผู้จัดกิจกรรม เช่นสวดมนต์ไหว้พระ เล่านิทานเชิงคุณธรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญ ทางศาสนาของนักเรียนส่งผลให้นักเรียนเล็งเห็นความสำคัญของวิชาพุทธศาสนา และประกอบกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิ เป็นการฝึกฝนให้จิตใจเป็นธรรมะ และมีสมาธิ ซึ่งนักเรียนได้รับจากวัด ร่วมกับพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชนที่ จะช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าบทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ไม่สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่สอดคล้องกับนโยบายและการจัดหลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้เกิดจากผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาทุกระดับขาดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนน้อยเกินไป ดังนั้นทุกฝ่ายควรมีการปรับกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย และวางแผนยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติ โดยบูรณาการพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆ ผสมผสานกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

1.2 ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญต่อการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่า และมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงบคลิกภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนรวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมและ

การจัดกิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่ดีงามอย่างหลากหลาย ต่อเนื่อง และเหมาะสม โดยมีการติดตามผลการพัฒนาทุกระยะ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนควรกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในด้านวินัย ความรับผิดชอบ มากกว่าด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม และด้านความประหยัด ดังนั้น โรงเรียนควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารงาน วางแผนการดำเนินงานในการส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง และควรมีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ถึงแนวทางการวางแผน การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน เพื่อเจาะลึกถึงกิจกรรมที่มีอยู่จริงและกิจกรรมที่นักเรียนคิดว่าควรจัดให้มีขึ้นเป็นรายละเอียดในแต่ละด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนเช่น ขนาดโรงเรียน เขตพื้นที่ตั้งของโรงเรียน ความเชี่ยวชาญเฉพาะของครูหรือผู้บริหาร เพื่อจะได้ทราบว่าเมื่อจะจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมควรจะเน้นหรือต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านใดเป็นพิเศษ

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการสอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมหลากหลายวิธีโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ เพื่อสร้างเป็นต้นแบบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

2.4 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อบรมนักเรียน สวดมนต์ ทำบุญ ฟังธรรมเป็นประจำ และต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) ฉบับสรุป กรุงเทพฯ :สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้นค่าสถิติพื้นฐาน. มหาสารคาม : อภิสัทพ์การพิมพ์.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์. คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์

พรทิพย์ ยุตานนท์. (2540). การปฏิบัติหน้าที่ของมนุษย์ต่อตนเอง. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

เพ็ชรรัตน์ อิ่มนกุล. (2548). การปฏิบัติตาทบบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม คุณธรรม

จริยธรรม นักเรียนโรงเรียนการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตดอนเมือง. กรุงเทพฯ : มหาวัดนิคม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพ็ชรี ฐะปะนีย์. (2547). เอกสารรวบรวมบทความทางวิชาการ บทความพิเศษ และบทความงานวิจัยของ

อาจารย์ ดร.เพ็ชรี ฐะปะนีย์. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ภาควิชาอาชีวศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วนัสชาติ สุวรรณทอง. (2546). ทศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของ

นักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์.

วีระศักดิ์ สมานชาติ. (2547). สภาพการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต

2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สมพงษ์ จิตระดับ. (2546). การสอนจริยศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ. (2542, ตุลาคม – พฤศจิกายน) “พระบรมราโชวาท, “ข้าราชการครู. 1 : 2

อัมพร บำรุงผล. (2549). การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
THE STATE OF USING COMPUTERS FOR ADMINISTRATION OF SCHOOLS UNDER BURIRAM
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

อำพรรัตน์ สยามประโคน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิราณี จุโทปะมา
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อ การบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยมุ่งศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 167 คน และครูผู้สอน จำนวน 351 คน โดยการกำหนดขนาดตัวอย่าง แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open Form) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถามมี ค่าตั้งแต่ 1.89-5.43 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบค่าที่ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบความ แตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านจะเปรียบเทียบรายคู่ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับ นัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการ บริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่ แตกต่างกัน
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา มี ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน
5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการควรส่งเสริมการใช้ คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการเรียนการสอนมากกว่าการพิมพ์เอกสาร ด้านบริหารงบประมาณควรส่งเสริมการบริหาร จัดการด้านงบประมาณการเบิกจ่าย จัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้วยคอมพิวเตอร์และจัดทำโครงการพัฒนาการใช้ คอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง ด้านการบริหารงานบุคคลควรมีการออกแบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรที่ครอบคลุม สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม และด้านการบริหารงานทั่วไป

บทความฉบับเต็ม ภาคโปสเตอร์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554

ควรมีการพัฒนาบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ โดยการสำรวจและจัดทำทะเบียนเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น

คำสำคัญ : คอมพิวเตอร์, สภาพการใช้คอมพิวเตอร์, คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were to study and compare the state of using computers of schools administration of under Buriram Educational Service Area Office 3 in 4 aspects, namely, academic administration, budget administration, personnel administration, and general administration, classified by position and school size. The sample were 167 administrators, and 351 teacher, selected by using Multi-stage Random Sampling, respectively. The instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including checklist, rating scale, and open-form with its discrimination value between 1.89-5.43, and reliability of .97. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by means of independent sample t-test and One-way Analysis of Variance. If it showed significant difference at the level of .05, the Scheffe' test was used. The findings were as follows:

1. The state of using computer for school administration under Buriram Educational Service Area Office 3 in 4 aspects, namely, academic administration, budget administration, personnel administration, and general administration both as a whole and in each aspect was at the "high" level.
2. The comparison of the opinions of the administrators and teachers about the state of using computer for school administration of school under Buriram Educational Service Area Office 3, both as a whole and in each it was aspect was no difference.
3. The comparison of the opinions of the administrators about the state of using computer for school administration of school under Buriram Educational Service Area Office 3 both as a whole and at each aspect were not different.
4. The comparison of the opinions of the teachers about the states of using computer for school administration of school under Buriram Educational Service Area Office 3 as a whole was statistically significant difference at the .01 level. When considering in each aspect, it was found that the academic administration was statistically significant difference at the .05 level, whereas; the rest aspects were not different.
5. The opinions and suggestions of the administrators and teachers about the states of using computer for school administration of school under Buriram Educational Service Area Office 3 were as follows: 1) academic administration: the using of computer to be the media in learning-teaching should be promoted more than typing documents; 2) budget administration: the payment management should be promoted by making the lists of computer operation and provide the project of using computer continually; 3) personnel administration: the database should be designed related to personnel thoroughly, and be able to change appropriately; and 4) general administration: the information technology network system should be

developed by surveying and making the registration information technology network connecting to other schools.

Keywords : computer, using computer, computer for school administration.

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อสภาพของสังคมที่ต้องเตรียมคนให้สามารถเผชิญกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงได้ การพัฒนาให้คนมีประสิทธิภาพจึงเป็นวิธีที่สำคัญที่สุดในการรองรับการเปลี่ยนแปลง และวิธีการพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ การให้การศึกษาเพราะการศึกษามีความสำคัญและมีบทบาทต่อ การพัฒนาในทุกๆด้าน ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและมีประสิทธิภาพดีขึ้น จึงมีการใช้คอมพิวเตอร์จัดทำระบบข้อมูลและสารสนเทศในหน่วยงานต่างๆ การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาได้ขยายตัวเข้ามาช่วยงานด้านต่างๆ ในทุกระดับการศึกษา เนื่องจากการประดิษฐ์เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ขึ้นมาใช้งาน ซึ่งเป็นเครื่องขนาดเล็ก ราคาถูกลง และมีประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้น ไมโครคอมพิวเตอร์จึงนำมาพัฒนาช่วยงานในวงการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง และเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขระบบการศึกษาให้ดีขึ้น มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

สำหรับประเทศไทยนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้แสดงเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการศึกษาโดยได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนเอกชน จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. 2540 : 16)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จัดเก็บข้อมูลเทคโนโลยีของโรงเรียนในสังกัด โดยจัดเก็บในรูปแบบการใช้คอมพิวเตอร์และรูปแบบการใช้งานอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีรูปแบบการใช้คอมพิวเตอร์ ด้านการเรียนการสอน จำนวน 2,459 เครื่อง ด้านการบริหารจัดการ 766 เครื่อง รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,225 เครื่อง และมีรูปแบบการใช้งานอินเทอร์เน็ต ด้านการเรียนการสอน โดยเชื่อมต่อแบบ Leased Line จำนวน 9 โรงเรียน แบบดาวเทียม จำนวน 110 โรงเรียน แบบ Dial Up จำนวน 27 โรงเรียน แบบADSL จำนวน 10 เครื่อง และมีบริษัท TOT เป็นผู้ให้บริการ จำนวน 85 โรงเรียน บริษัท Moenet ผู้ให้บริการจำนวน 23 โรงเรียน บริษัท Samart ผู้ให้บริการ จำนวน 2 โรงเรียน บริษัท CSLoxinfo ผู้ให้บริการ จำนวน 3 โรงเรียน บริษัท A-Net ผู้ให้บริการ จำนวน 1 โรงเรียน บริษัท Cat ผู้ให้บริการ จำนวน 3 โรงเรียน

ส่วนด้านการบริหารจัดการ เชื่อมต่อโดยใช้ดาวเทียม จำนวน 110 โรงเรียน แบบ Dial Up จำนวน 29 โรงเรียน แบบ ADSL จำนวน 12 โรงเรียน แบบ Leased Line จำนวน 3 โรงเรียน และมีบริษัท TOT เป็นผู้ให้บริการจำนวน 80 โรงเรียน บริษัท Moenet ผู้ให้บริการจำนวน 24 โรงเรียน บริษัท CSLoxinfo ผู้ให้บริการ จำนวน 4 โรงเรียน บริษัท Cat ผู้ให้บริการ จำนวน 1 โรงเรียนจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ได้นำคอมพิวเตอร์มาช่วยบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ระบบ E-office มาใช้ในการบริหารงาน การรับส่งหนังสือราชการให้สถานศึกษา จัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์โรงเรียนและบริการข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริมการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการบริหารงานภายในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. 2551 : 1-12)

จากสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา พบปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดแคลนด้านอุปกรณ์ ด้านโปรแกรมการใช้งาน ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการขาดแคลนด้านอุปกรณ์เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทำให้จัดหาอุปกรณ์ต่างๆ ได้น้อยไม่เพียงพอกับความต้องการและการใช้งาน ด้านโปรแกรมการใช้งาน พบปัญหา คือ ขาดแคลนด้านตัวโปรแกรมและความรู้ความเข้าใจในการใช้งาน ซึ่งสถานศึกษาพยายามจัดหาและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. 2551 : 39) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันอย่างเป็นระบบ จึงได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงานสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนในอนาคตให้ได้ผลคุ้มค่าสูงสุด คุ้มค่างบประมาณที่ต้องลงทุนซื้อคอมพิวเตอร์และนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการบริหารงานทุกงานภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารกับครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นผู้บริหาร จำนวน 238 คน ครูผู้สอน จำนวน 3,527 คน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 3,765 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ผู้บริหาร จำนวน 167 คน และครูผู้สอน จำนวน 351 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 518 คน แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา แบ่งเป็น

3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา ในขอบข่ายการบริหาร 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว เกี่ยวกับการศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

4.1 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามตามความมุ่งหมายของการวิจัย

4.2 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิดและหลักการ ตลอดจนการศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4 นำเสนอร่างแบบสอบถามไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงตามปัญหาและสภาพการปฏิบัติจริง เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ ได้แก่

4.4.1 นายทองคุณ ปาสาจะ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตำแหน่งผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนางรอง เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

4.4.2 นายสมพงษ์ การะเกด ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล๑) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบ

4.4.3 นางสมฤดี หยกประดิษฐ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล๑) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ

4.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา อีกครั้ง

4.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

4.7 หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่าค่าอำนาจจำแนกสูง

4.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ซึ่งผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทั้งหมด โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 1.89 – ถึง 5.43 ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 ซึ่งผ่านเกณฑ์

4.9 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นผ่านเกณฑ์มาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจุดมุ่งหมาย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกจ่ายตามโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน

3. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยได้ติดตามด้วยตนเองเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด

4. ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดจำนวน 518 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสภาพภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

2. การศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงานของสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียงและการปฏิบัติและจัดอันดับความคิดเห็น

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่า Independent Sample t-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA : t-test) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

สภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารวิชาการควรส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการเรียนการสอนมากกว่าการพิมพ์เอกสาร ด้านบริหารงบประมาณควรส่งเสริมการบริหารจัดการด้านงบประมาณการเบิกจ่าย จัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้วยคอมพิวเตอร์และจัดทำโครงการพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง ด้านการบริหารงานบุคคลควรมีการออกแบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรที่ครอบคลุม สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม และด้านการบริหารงานทั่วไป ควรมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ โดยการสำรวจและจัดทำทะเบียนเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทำให้ทราบระดับการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ต่อแนวทางส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหารและครูผู้สอน นำไปวางแผนปรับปรุงการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยได้อภิปราย ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารและเห็นว่าเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกเทคโนโลยีและการสื่อสาร ได้มีการระดมทรัพยากรเพื่อจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้กับสถานศึกษา พัฒนาและสรรหาบุคลากรด้าน ICT ให้กับสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็ยังมีการพัฒนาและอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การใช้คอมพิวเตอร์ในสถานศึกษามีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น จนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความเข้าใจและความชำนาญในการใช้ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการตามภารกิจของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไปแสดงให้เห็นว่า ในสภาพปัจจุบันคอมพิวเตอร์มีความสำคัญและความจำเป็นในการนำมาใช้ในงานด้านต่างๆ มากขึ้น ทั้งในเรื่องของการเรียนการสอนและการบริหาร และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545 : 31) ได้กล่าวไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมให้มี การวิจัยและพัฒนาการผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย” จะเห็นได้

ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ จึงต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ จึงมีโครงการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในสถานศึกษา โดยนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการงานด้านต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวรัตน์ รัตนดี (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงานในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานในโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารวิชาการตามลำดับ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุพจน์ รัตนกุล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาที่ใช้มากที่สุด คือ การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุมากที่สุด เพื่อให้มีความสะดวกรวดเร็วสามารถเก็บบันทึกข้อมูลได้ และสามารถเรียกใช้ได้ทันเวลาซึ่งยังสามารถเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่าโดยรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง ครูและผู้บริหารซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เพราะผู้บริหารและครูผู้สอน ต่างให้ความสนใจในการเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาทักษะและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่างๆ ที่ทางราชการกำหนดให้ใช้นั้น แม้ว่าจะมีความยุ่งยากซับซ้อน ยากต่อการใช้งาน บางโปรแกรมก็ไม่มีความสะดวกสบาย แต่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ก็มีการฝึกอบรมให้กับข้าราชการครูในสังกัดเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกียรติศักดิ์ ศรีวิไล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารกับข้าราชการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยสุพจน์ รัตนกุล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียนนั้นถือเป็นนโยบายที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยเฉพาะการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อคอมพิวเตอร์ให้กับโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศที่ยังไม่มีคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังได้จัดสรรสื่อคอมพิวเตอร์อื่นๆ เช่น CAI , CD-ROM ให้กับโรงเรียนอยู่เสมอ หรือจัดให้มีการพัฒนาฝึกอบรมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน ฝึกอบรมการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ แก่บุคลากรในสังกัดมาตลอด ทั้งนี้เพื่อความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของสุวรัตน์ รัตนดี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยศึกษาและเปรียบเทียบการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงานในโรงเรียนตามความ

คิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันโดยรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สำหรับด้านการบริหารงานงบประมาณไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มาจากขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของบุคลากรมีความต่างกันเนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็กได้รับงบประมาณจากรัฐบาลและมีจำนวนบุคลากรที่มีความรู้ด้านความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชะลอ คชาประดิษฐ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องสภาพปัญหาและการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้คอมพิวเตอร์และความต้องการของบุคลากรมีความแตกต่างกัน เนื่องจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้รับงบประมาณค่ารายหัวนักเรียนเพื่อจัดการศึกษาจำนวนมากและมีบุคลากรเพียงพอ ทำให้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานในโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนทั้งงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีสภาพการใช้แตกต่างกันไปตามสภาพขนาดโรงเรียนเพราะโรงเรียนแต่ละขนาดขาดแคลนคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญโดยเฉพาะ ผู้บริหารโรงเรียนแต่ละโรงเรียนต้องเร่งรัดดำเนินการแก้ไขเพื่อให้การใช้คอมพิวเตอร์เกิดประโยชน์สูงสุดในทุก ๆ ด้าน ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัฒนา โททสสะ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยรวมพบว่า ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนแต่ละขนาดมีทรัพยากรในการบริหารจัดการที่ไม่เท่ากัน ทั้งในเรื่องของบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งโดยมากแล้วโรงเรียนขนาดเล็กจะขาดแคลนในทุก ๆ เรื่อง ซึ่งแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น บางโรงเรียนแทบ ไม่มีใช้ จึงทำให้สภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุพจน์ ธนาบุญ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบคอมพิวเตอร์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานโรงเรียนแตกต่างกัน คือโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุวัฒน์ รัตนดี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยศึกษาและเปรียบเทียบการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงานในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันโดยรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงาน

บุคคล และด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สำหรับด้านการบริหารงานงบประมาณไม่แตกต่างกัน

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งในประเด็นที่ว่า ควรส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการเรียนการสอนมากกว่าการพิมพ์ ทั้งนี้เป็นเพราะครูขาดความรู้และทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมขาดโปรแกรมสำเร็จรูปที่เหมาะสมกับงาน และขาดแนวทางในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบางงานและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ จูมจนะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ในงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานโรงเรียนขนาดเล็ก คือ มีการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้พิมพ์เอกสารและเก็บข้อมูลไม่ครบทุกงาน ครูใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานน้อย ครูผู้รับผิดชอบงานคอมพิวเตอร์มีวุฒิไม่ตรงและมีความสามารถจำกัดขาดประสบการณ์ในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพีระพงษ์ พันธุ์พินิจ (2545 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารและครูขาดการฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง และใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนน้อยเกินไป ตลอดจนเนื้อหาในการอบรมก็ไม่เพียงพอกับความต้องการของบุคลากรและครูไม่ค่อยสนใจการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูไม่มีวุฒิโดยตรงทางคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีปัญหาแตกต่างกันไปตามสภาพของโรงเรียน ผู้บริหารแต่ละโรงเรียนต้องเร่งรัดดำเนินการแก้ไข เพื่อให้การใช้คอมพิวเตอร์เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดในทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อให้การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ ต้องพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด

ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนการเชื่อมต่อเข้าสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยการจัดอบรมให้ครูทุกคนในโรงเรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ และจัดหาซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้อย่างเต็มที่

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพ การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ ควรส่งเสริมการบริหารจัดการด้านงบประมาณการเบิกจ่าย รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด

ดังนั้น จึงควรดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไปและอาจจะส่งเสริมให้โรงเรียนเร่งรัดพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานงบประมาณ โดยการจัดตามกำกับค่าใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานและสถานศึกษา

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพ การใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการเรียนการสอน มากกว่าการพิมพ์เอกสาร

ดังนั้น สถานศึกษาควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยจัดอบรม คอมพิวเตอร์ในเรื่องของการผลิตสื่อการเรียนการสอน การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและควรจัดหาคอมพิวเตอร์ที่มี ประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารวิชาการอย่างเพียงพอ

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพ การใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล คือ ควรมีการออกแบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรที่ครอบคลุม และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ดังนั้น ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานบุคคล และสถานศึกษาควรวิเคราะห์ความต้องการของบุคลากร โดยกำหนดกิจกรรมในการ พัฒนาบุคลากรให้ชัดเจน ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาสามารถปรับปรุงการใช้คอมพิวเตอร์ได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาศภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาในพื้นที่อื่น

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

เกียรติศักดิ์ ศรีวิล. (2540). การนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในการดำเนินงาน การศึกษา นอก

โรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียน อำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540,” (2540, 11 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา.

เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 10-16.

ชะลอ คชาประดิษฐ์. (2542). สภาพและปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบ

อิสระ. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พีระพงษ์ พันธุ์พินิจ. (2545). การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

พัฒนา โททัสสะ. สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้คอมพิวเตอร์บริหารงานสถานศึกษา

ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

บุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552. เอกสาร
สพท.บร. 3 ลำดับที่ 1/ 2552.

- (2551). รายงานข้อมูลเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2551. มัธยมศึกษา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุพจน์ รัตนกุล. (2546). สภาพและปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานในโรงเรียน
ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). มัธยมศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
สุวิทย์ จูมจนะ. (2540). การใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
**PROBLEMS OF MATERIAL MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL
 SERVICE AREA OFFICE 2**

ถนอมสิน ถาวร รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.248 ถึง 22.000 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9903 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Independent Samples t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง จึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ในแต่ละด้านตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุทั้งโดยรวมและรายชั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษากับหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ ทั้งโดยรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอน พบว่า การจัดหาพัสดุ การควบคุมพัสดุ และการจำหน่ายพัสดุ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนชั้นตอนอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอน พบว่า การบำรุงรักษาพัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การจัดหาพัสดุ และการควบคุมพัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนชั้นตอนอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

5. ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปเป็นรายชั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ 1) การวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุ ควรมีการประชุมวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุในแต่ละปีงบประมาณโดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมกำหนดความต้องการพัสดุ 2) การจัดหาพัสดุ ควรมีการจัดหาพัสดุให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้และมีการปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการอย่างถูกต้องและโปร่งใส 3) การแจกจ่ายพัสดุ ควรแจกจ่ายพัสดุตามความต้องการและความจำเป็นตามระเบียบการเบิก-จ่ายพัสดุ 4) การควบคุม

พัสดุ ควรมีการทำทะเบียนควบคุมพัสดุให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน 5) การบำรุงรักษาพัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีความรู้ในเรื่องการซ่อมบำรุงพัสดุจึงควรมีเจ้าหน้าที่เฉพาะมาทำหน้าที่ซ่อมบำรุงพัสดุ 6) การจำหน่ายพัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุขาดความรู้เรื่องการจำหน่ายพัสดุ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ปีละ 1 ครั้ง

คำสำคัญ : การบริหารงานพัสดุ, ปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2

ABSTRACT

The objectives of this research were to study and compare the problems of material management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 as perceived by the opinions of the school administrators and the material management heads, classified by working experiences and school sizes. The samples were 214 school administrators and the material management heads. The research instrument was questionnaires establishing by the researcher with its discrimination value between 2.248-22.000 and reliability value .9903. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by means of independent samples t-test and One-way Analysis of Variance. If it showed significant difference, the Scheffe' test was used. The significant difference was set at the level of .05. The findings were as follows:

1. The problems of material management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 of the opinions towards the school administrators' and the material management heads both as a whole and at each step were at "moderate" levels.
2. The comparisons of the problems of material management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 classified by position and working experiences of school administrators and material management heads about the both as a whole and at each step were not different.
3. The comparisons of the problems of material management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 of the opinions towards the school administrators working with the different school sizes as a whole were not different. When considering at each step, it was found that the material providing, material controlling, and material selling were statistically significant difference at .05 levels, whereas; the rest steps were not different.
4. The comparisons of the problems of material management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 of the opinions towards the material management heads working with different school sizes as a whole were statistically significant difference at .05 levels. When considering at each step, it was found that the material maintaining was statistically significant difference at .01 level. The material providing, material controlling were statistically significant difference at .05 levels, whereas; the rest steps were not different.
5. The school administrators and material management heads provide the opinions and additional suggestions with the highest mean scores as following: 1) material need setting plans: the making plans meeting should be operated for each manual budget by giving all personnel participate in limiting the material

need; 2) material providing: the material proving accurate with the users should be provided and operated with official regulation correctly and transparently; 3) material distribution: the material need and necessary with distributed material regulation should be distributed; 4) material controlling: material registration explicitly and up-to-date should be made; 5) material maintaining: the material staff do not have knowledge in repairing the material, so that the professional staff should be provided responding in material repairing; and 6) material selling: the material staff were lacked of material selling, so the training should be operated for them a time per year.

Keyword (s) : material management, the problems of material management in schools, Buriram Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

การดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรได้นั้น ต้องมีการจัดระบบการบริหารจัดการที่ดี ทั้งนี้ทรัพยากรพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานนั้นมือน้อยสื่อน้อย ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) ซึ่งปัจจัยพื้นฐานข้างต้นเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะเกื้อหนุนให้งานสำเร็จลงได้ด้วยผลที่พึงปรารถนา การบริหารงานภายในสถานศึกษามีภารกิจหลักสำคัญสี่ฝ่าย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32) ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป งานพัสดุเป็นงานหนึ่งในการบริหารการศึกษาในหมวดงานบริหารงบประมาณ ที่ช่วยเสริมสร้างและบริการแก่งานอื่นๆ เนื่องจากพัสดุเป็นเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การบริหารพัสดุของหน่วยงานราชการให้มีประสิทธิภาพจึงต้องมีการบริหารที่ดีและต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นข้อกำหนดอันสำคัญยิ่งสำหรับการบริหารราชการทุกประเภทให้ประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุด

การบริหารงานพัสดุเป็นเรื่องสำคัญและมีความหมายต่อองค์กร เนื่องจากทรัพยากรอันมีจำกัด องค์กรแต่ละแห่งซึ่งมีความต้องการใช้ทรัพยากรจำต้องหาวิธีใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. 2542 : 55-56) ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินทั้งจากภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนนับว่าเป็นงานหนึ่งที่โรงเรียนต้องปฏิบัติ เนื่องจากงานพัสดุเป็นงานที่มีความสำคัญมากของโรงเรียนทุกระดับ ซึ่งมีกระบวนการเริ่มตั้งแต่การวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุ การจัดหา การแจกจ่าย การควบคุม การบำรุงรักษาและการจำหน่าย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน มีความซื่อสัตย์ สุจริต โดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดที่หน่วยราชการจะได้รับเป็นสำคัญ

ปัจจุบันสภาพการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีปัญหาและข้อบกพร่องในการดำเนินงานพัสดุ ปัญหาที่เป็นประเด็นเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานมากที่สุดเป็นต้น

ว่า ไม่ได้ดำเนินการตีราคาทรัพย์สิน หรือดำเนินการตีราคาทรัพย์สินไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ได้จัดทำรหัสไว้ที่ตัวครุภัณฑ์หรือจัดทำไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ลงทะเบียนครุภัณฑ์หรือเขียนรหัสครุภัณฑ์ไม่ครบถ้วน ไม่ได้จัดทำทะเบียนครุภัณฑ์ จัดทำบัญชี รับ-จ่าย ใบเบิกพัสดุไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบพัสดุประจำปีงบประมาณ และไม่ได้รายงานการตรวจสอบพัสดุประจำปีงบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ตามลำดับจึงทำให้การบริหารงานพัสดุมีความผิดพลาดเป็นอันมาก ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศโดยรวม จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุแตกต่างกัน
2. ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุแตกต่างกัน
3. ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 462 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 231 คน และหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 231 คน ใน 231 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148) จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 107 คน และหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 107 คน โดยใช้การสุ่มกลุ่มย่อย (Stratified Random Sampling) และให้มีการกระจายตามขนาดโรงเรียนตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยผู้วิจัยได้รับคำปรึกษาจากคณะกรรมการ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำ การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการหาความเที่ยงตรงแบบ Face Validity แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t -test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และหาค่าความเชื่อมั่น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผู้วิจัยใช้สถิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสภาพตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ Independent Samples t -test

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

5. วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยขั้นตอนการบำรุงรักษาพัสดุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การควบคุมพัสดุ การแจกจ่ายพัสดุ การกำหนดความต้องการพัสดุ การจัดหาพัสดุ ตามลำดับ และขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจำหน่ายพัสดุ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยขั้นตอนการบำรุงรักษาพัสดุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา

คือการควบคุมพัสดุ การจำหน่ายพัสดุ การจัดหาพัสดุ การวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุ ตามลำดับ และขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การแจกจ่ายพัสดุ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยขั้นตอนการบำรุงรักษาพัสดุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการควบคุมพัสดุ การจำหน่ายพัสดุ การวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุ การแจกจ่ายพัสดุ ตามลำดับ และขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดหาพัสดุ

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษากับหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุและจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

5. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า การจัดหาพัสดุ การควบคุมพัสดุ และการจำหน่ายพัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

6. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า การบำรุงรักษาพัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การจัดหาพัสดุ และการควบคุมพัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน ทั้ง 6 ขั้นตอน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีดังนี้

7.1 การวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุ ควรมีการประชุมวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุในแต่ละปีงบประมาณโดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมกำหนดความต้องการพัสดุ

7.2 การจัดหาพัสดุ ควรมีการจัดหาพัสดุให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้และมีการปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการอย่างถูกต้องและโปร่งใส

7.3 การแจกจ่ายพัสดุ ควรแจกจ่ายพัสดุตามความต้องการและความจำเป็นตามระเบียบการเบิกจ่ายพัสดุ

7.4 การควบคุมพัสดุ ควรมีการทำทะเบียนควบคุมพัสดุให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน

7.5 การบำรุงรักษาพัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีความรู้ในเรื่องการซ่อมบำรุงพัสดุจึงควรมีเจ้าหน้าที่เฉพาะมาทำหน้าที่ซ่อมบำรุงพัสดุ

7.6 การจำหน่ายพัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุขาดความรู้เรื่องการจำหน่ายพัสดุ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ปีละ 1 ครั้ง

อภิปรายผล

ปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายชั้นตอน อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานพัสดุเป็นการดำเนินงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2552 ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานนำมาใช้ อีกทั้งยังมีระเบียบ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ หนังสือสั่งการต่าง ๆ ของกระทรวงการคลังสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้มีการตรวจสอบภายในสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี มีการตรวจพบปัญหาและได้แจ้งดำเนินการแก้ไขปรับปรุง จึงส่งผลให้มีปัญหาระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพล เพชรศรี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานีพบว่า การบริหารงานพัสดุทั้งภาพรวมและรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อมีปัญหาในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ ครูเบิกพัสดุแล้วไม่เก็บรักษาและซ่อมบำรุงให้ได้ใช้งาน ๆ การควบคุมไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง สม่าเสมอ และเจ้าหน้าที่พัสดุน้อย ครูไม่ช่วยกันบำรุงรักษาพัสดุ การอนุมัติเงินประจำงวดล่าช้า การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างล่าช้าไม่ทันกำหนดเวลาตามความต้องการของผู้ใช้

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายชั้นตอน อาจเป็นเพราะว่า หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 7) พ.ศ.2552 ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน จึงทำให้มีปัญหาระดับปานกลาง ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาดังในข้อ 1 และเป็นไปตามเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทิศ ไชยสี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานพัสดุโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถม ศึกษา อำเภอบลาคำ จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานพัสดุโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการจัดหาพัสดุ การควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการจัดหาพัสดุ รองลงมาคือ ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายชั้นตอน อาจเป็นเพราะว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2552 ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน การดำเนินงานจึงเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งการปฏิบัติงานเกี่ยวกับพัสดุเป็นงานที่ต้องปฏิบัติภายใต้ระเบียบ กฎหมาย ถ้ามีการปฏิบัติงานที่ผิดพลาดเกิดขึ้นจนทำให้ทางราชการได้รับความเสียหายถือว่าผู้นั้นมีความผิดทางวินัยด้วย จึงทำให้ทั้งผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้มีปัญหาระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ อติชัย เพ็ญเกษ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการควบคุม รองลงมาคือ ด้านการวางแผนกำหนดความต้องการ และด้านการบำรุงรักษา ส่วนความคิดเห็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการแจกจ่าย

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานพัสดุจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย อย่างเคร่งครัด ถ้าปฏิบัติงานผิดพลาด ทำให้ราชการเสียหายอาจจะมีผลทางแพ่ง

อาญาและวินัย อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุยังมีการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอจึงมีความเข้าใจในปัญหาของงานไปในแนวเดียวกัน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร ศรีโสภา (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานพัสดุ จำแนกตามตำแหน่งผู้ปฏิบัติหน้าที่การบริหารงานพัสดุ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ คณาพจน์ พิสุทธิธรรมาภรณ์ (2551 : 153) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างานบริหารงบประมาณ มีปัญหาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายขั้นตอน พบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 7) พ.ศ.2552 เป็นอย่างดี รวมทั้งให้ความสำคัญในการบริหารงานพัสดุและปฏิบัติตามขั้นตอน ระเบียบ กฎหมายอย่างเคร่งครัด จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ คุณาพัฒน์ เวทย์มนต์ (2545 : 52) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อยกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มาก ไม่แตกต่างกัน

6. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายขั้นตอน พบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย อาจเป็นเพราะว่าหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2552 ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง จึงเป็นสาเหตุให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา อ่ำเพชร (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานพัสดุสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ปัญหาการบริหารงานพัสดุสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่การบริหารงานพัสดุที่มีประสบการณ์น้อยกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสบการณ์มากแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งโดยรวมและรายด้าน

7. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานพัสดุของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ใช้แนวปฏิบัติในการบริหารงานพัสดุโดยยึดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และใช้ขั้นตอนการปฏิบัติงานเดียวกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระพงษ์ พันธอิสดา (2547 : 63) ที่ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานพัสดุของสถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัญหาการดำเนินงานพัสดุจำแนกตามประเภทสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเมศ โภคสวัสดิ์ (2548 : 93) ที่ศึกษาแนวทางการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานพัสดุไม่แตกต่างกัน

8. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะได้รับการจัดสรรงบประมาณ และมีสภาพความพร้อมของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน จึงส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ประหยัด อุดรา (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานการเงิน พัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูการเงินและครูพัสดุในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานการเงิน พัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 แตกต่างกัน

9. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน ทั้ง 6 ขั้นตอน ขอนำเสนอเหตุผลดังนี้

9.1 การวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการประชุมวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุในแต่ละปีงบประมาณ โดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมกำหนดความต้องการพัสดุ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดการประชุมวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุ บุคลากรในโรงเรียนจึงไม่ได้ร่วมกันวางแผนกำหนดความต้องการพัสดุ ทำให้ไม่มีแผนในการปฏิบัติงานร่วมกัน

9.2 การจัดหาพัสดุ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการจัดหาพัสดุให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และมีการปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการอย่างถูกต้องและโปร่งใส ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขาดแผนการจัดซื้อจัดจ้าง และไม่มีการประสานงานระหว่างผู้ซื้อกับผู้จัดหา จึงส่งผลให้ได้พัสดุไม่ตรงตามความต้องการ

9.3 การแจกจ่ายพัสดุ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรแจกจ่ายพัสดุตามความต้องการและความจำเป็นตามระเบียบเบิกจ่ายพัสดุ ทั้งนี้เพราะผลสืบเนื่องมาจากการจัดหาพัสดุที่ไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ รวมถึงความล่าช้าในขั้นตอนการแจกจ่ายพัสดุ เนื่องจากไม่กำหนดวัน เวลา เบิก-จ่ายที่แน่นอน

9.4 การควบคุมพัสดุ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการทำทะเบียนควบคุมพัสดุให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณงานมีจำนวนมาก แต่เจ้าหน้าที่พัสดุมีไม่เพียงพอ จึงทำให้การปฏิบัติงานไม่คล่องตัว ส่งผลให้การทำทะเบียนควบคุมพัสดุเกิดความล่าช้าไม่เป็นปัจจุบัน

9.5 การบำรุงรักษาพัสดุ ส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีความรู้ในเรื่องการซ่อมบำรุงพัสดุ จึงควรมีเจ้าหน้าที่เฉพาะมาทำหน้าที่ซ่อมบำรุงพัสดุ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่พัสดุ ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่การสอนเป็นหลัก รวมทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจในการซ่อมแซมพัสดุแต่ละประเภท อีกทั้งโรงเรียนยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการซ่อมแซมพัสดุ และขาดแคลนงบประมาณในการซ่อมบำรุง

9.6 การจำหน่ายพัสดุ ส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าหน้าที่พัสดุขาดความรู้เรื่องการจำหน่ายพัสดุควรอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่พัสดุปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ และระเบียบการจำหน่ายพัสดุไม่ดีพอ ตลอดจนเข้ารับอบรมเป็นครั้งคราว ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการตรวจนับพัสดุของโรงเรียนที่มีอยู่จริงทั้งหมดในทุก ๆ ปีงบประมาณโดยตรวจสอบกับบัญชีทะเบียนคุมพัสดุเพราะจะได้ข้อมูลในการวางแผนการจัดหาต่อไป

1.2 การจัดหาพัสดุแต่ละครั้งควรมีการตรวจสอบราคาพัสดุก่อนการจัดหาทุกครั้งเพื่อให้ได้ราคาที่เป็นธรรมและไม่แพงจนเกินไป

1.3 โรงเรียนควรแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในสถานศึกษาเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานพัสดุเพราะจะทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุปฏิบัติงานที่รับผิดชอบด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

1.4 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอและเหมาะสมกับงานควบคุมพัสดุของโรงเรียน เพื่อให้การควบคุมพัสดุถูกต้องเป็นปัจจุบัน

1.5 ควรปลูกจิตสำนึก เรื่องการใช้สมบัติของทางราชการเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรับผิดชอบในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาพัสดุให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้

1.6 ควรมีการลดขั้นตอนเกี่ยวกับการจำหน่ายพัสดุเพื่อให้สะดวกต่อผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่พัสดุ เนื่องจากการจำหน่ายพัสดุมีกฎระเบียบหลายขั้นตอน จึงควรจัดการอบรม และจัดทำคู่มือขั้นตอนการจำหน่ายพัสดุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจำหน่ายพัสดุ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนที่ดำเนินการตามโครงการปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง (SP 2)

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการบริหารงานพัสดุ เพื่อหาสาเหตุอันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสมต่อการบริหารงานพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2552

2.3 ควรศึกษาวิจัยเพื่อหาวิธีการหรือแนวทางที่จะบริหารงานพัสดุตามขั้นตอนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กาญจนา อ่ำเพชร. (2547). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานพัสดุสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณาพจน์ พิสุทธิธรรมาภรณ์. (2551). สภาพปัญหาการปฏิบัติงานบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงกาฬ.
- คุณาพัฒน์ เวทย์มนต์. (2546). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระพล เพชรศรี. (2542). ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ประหยัด อุดรา. (2552). การบริหารงานการเงิน พัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พีรพงษ์ พันธุ์โสดา. (2547). ปัญหาการดำเนินงานพัสดุของสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราเมศ โภคสวัสดิ์. (2548). แนวทางการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริพร ศรีโสภา. (2550). ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ ฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- อดิศักดิ์ เพียงเกษ. (2547). การบริหารงานพัสดุของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย : สำนักงานบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏเลย.

สภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
 THE STATUS AS LEARNING ORGANIZATION OF SCHOOLS UNDER EDUCATIONAL SERVICE OFFICE 4

ประกอบ โพธิ์ราม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรพิมล พงศ์สุวรรณ
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสูตรยามานะ แล้วจึงแบ่งการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9546 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ One Sample t-test และ Independent Samples t - test ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่มีต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่มีต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: พลวัตการเรียนรู้ การปฏิบัติงาน, การแปรรูปองค์กร, การให้อำนาจ, การจัดการความรู้, การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the status as learning organization of schools under Educational Service Area Office 4, and to compare the opinions of the administrators and teachers classified as job position, educational diploma, and working experience. The samples of this study is administrators and teachers. The researcher used Yamane Rule to assign size and separate to the samples group by each level before used the simple random sampling with the samples of this study were 345 persons. The research instruments were a rating scale questionnaire and the reliability of questionnaire at 0.9546. The statistics employed to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, and the hypotheses were analyzed by One Sample t-test and Independent Sample t-test. The research found the following results.

1. The administrator and teachers agreed at the high level that the schools were the learning organizations. After each area has been considered, the study found that the samples agreed at the high level too.

2. After comparing the opinions of the samples towards the state of being learning organization of those schools, the researcher found 4 areas of their opinions were statistically significant different at .05

3. The samples' opinion comparative result based on the samples' educational diploma revealed that there were no statistical different.

Keyword (s): Organization Transformation, People Empowerment, Knowledge Management, Technology Application, Learning Dynamics

บทนำ

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม และการสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม มาตรา 80 (3) พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ราชกิจจานุเบกษา 2550, 1-127, เล่มที่ 124 ตอนที่ 47ก) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษา เป็นหน่วยปฏิบัติที่มีความสำคัญสูงสุด โดยเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่เยาวชน และประชาชนในเขตบริการโดยตรง และระบุให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการ บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียนและเทคโนโลยีทางการศึกษา ต้องพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และสถานศึกษาต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, 45)

ในสภาพปัจจุบันองค์กรที่จะได้เปรียบในการแข่งขันแบบยั่งยืนได้ในสภาพที่เปลี่ยนแปลง จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องเรียนรู้ได้ดีกว่าและเร็วกว่า การที่องค์กรจะมีลักษณะดังกล่าวนี้ ทุกคนที่อยู่ในองค์กรต้องมีส่วนร่วมในการสร้างและถ่ายทอดความรู้ มีเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ ทำงานเป็นทีมและมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งการบริหารงานดังกล่าวจะช่วยให้องค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าการพัฒนาองค์กรแบบยั่งยืน เห็นว่าความสำคัญในการจัดสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากในการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นให้ประชากรในวัยเรียนมีโอกาสและคุณภาพทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันภายใต้การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารอย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง รวมทั้งให้บุคลากรครูได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของตนและต้องพัฒนาโรงเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลกยุคข่าวสาร ในการพัฒนาองค์กรต้องอาศัยบุคคล ที่มีความรู้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากสภาพปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันก่อให้เกิดปัญหาองค์กรทางการศึกษาของรัฐหลาย องค์กร และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 ก็ได้รับผลกระทบดังกล่าว ผู้วิจัย ซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ที่มีผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เพื่อนำข้อมูลที่ได้เสนอให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาให้สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำสู่การปฏิรูประบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษาเชื่อว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญให้องค์กรมีข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยและพัฒนาการบริหารงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหาร บุคลากร ทีมงาน หน่วยงานอื่น ตลอดจนสังคมมีส่วนร่วมและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ผู้รู้ ผู้เรียนมี

ความรับผิดชอบตนเอง และสังคมมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายที่กว้างขึ้น มีวัฒนธรรมการทำงานที่ดี มีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจและกลยุทธ์ การทำงาน ที่บุคลากรทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม เพื่อให้องค์กรมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ สามารถปรับเปลี่ยนองค์กรไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดเกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ประชากรทุกกลุ่มของประเทศชาติ และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามแนวคิดการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมาร์ควอดต์ (Marquardt, 1996, 21; อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปันนิตมัย, 2544, 21) แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ พลวัตการเรียนรู้การปฏิบัติงาน, การแปรรูปองค์กร, การให้อำนาจ, การจัดการความรู้, การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1. 1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 209 สถานศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 209 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,327 คน รวม 2,536 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4, 2551, 27)

2.2. 2 กลุ่มตัวอย่าง (Simple) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสูตรยามานะ (Yamanee, 1973, 727) แล้วจึงแบ่งการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นจากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 345 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานของวิชาชีพครูตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Surveys Research) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการโดยสังเขปดังนี้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 345 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert Type) มี 5 ช่วง ได้แก่ มีการปฏิบัติมากที่สุด มีการปฏิบัติมาก มีการปฏิบัติปานกลาง มีการปฏิบัติน้อย และมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากเอกสารการวิจัยเบื้องต้น
3. สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าตามกรอบแนวคิดในการวิจัยสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ความเหมาะสม และความถูกต้อง
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง ความถูกต้อง ชัดเจนของภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย
 - 5.1 นายสมเกียรติ ไพโรจน์ วุฒิการศึกษา ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขามพิมาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
 - 5.2 นายอำเภอ ขำขันมะลิ วุฒิการศึกษา ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองแกพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
 - 5.3 นายธีระศักดิ์ เลื่อยไธสง วุฒิการศึกษา ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
 - 5.4 นายทำนอง วรรณโคตร วุฒิการศึกษา ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลการวิจัย และ
ออกแบบเครื่องมือ

5.5 นายเกียรติชัย เหลาแก้ว วุฒิการศึกษา ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหิน
เหล็กไฟ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อขอความ
เห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

7. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลอง (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

8. นำค่าที่ได้จากการสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9546 แล้ว
จัดพิมพ์ แบบสอบถามฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เสนอต่อผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 4

2. นำหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ถึงสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อประสานการจัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองได้แบบสอบถามจำนวน 330 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ
95.65

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ นำมาใช้ในการวิเคราะห์
2. ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, 102)
3. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for
the Social Science) โดยการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน
ร้อยละ 91.90 เป็นผู้บริหาร ร้อยละ 8.10 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.10 และจบ
การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.90 ส่วนประสบการณ์ในการทำงานพบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการ
ทำงานมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 89.60 และประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.40

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของ
สถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของ
สถานศึกษาโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.04$)

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ ในการทำงาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 จำแนกตามตำแหน่งพบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติ 5 ด้านแตกต่างกัน ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า โดยรวม 5 ด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้ง

3.3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีสาระที่สำคัญที่ผู้วิจัยจะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวม 5 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้ระบุให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน และเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมทั้งให้บุคลากรครูได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของตนและต้องพัฒนาโรงเรียนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคข่าวสาร ในการพัฒนาองค์กรต้องอาศัยบุคลากร ทีมงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องนำองค์ความรู้ใหม่และประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยไม่ปิดบังกัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โฆษิต เสดะจิต (2549, 106-108) ได้วิจัย เรื่อง สภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 3 ในภาพรวม 5 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านการแปรรูปองค์กร ด้านพลวัตการเรียนรู้การปฏิบัติงาน ด้านการให้อำนาจ ด้านการจัดการความรู้ และด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศิริ บุญอินทร์ (2550, 67-71) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอหนองใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 1 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอหนองใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญลดา คุณาเวชกิจ (2550, 65-71) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการพัฒนาทีมงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษา : พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทผลิตแอนิเมชันแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมในทุกๆ ด้านอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านพลวัตการเรียนรู้การปฏิบัติงาน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระแสโลกาภิวัตน์ในด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารทำให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และพอเพียงบุคลากรทางการศึกษามีการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาและนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพ (Globalization) ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญลดา คุณาเวชกิจ (2550, 65-71) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการพัฒนาทีมงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษา : พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทผลิตแอนิเมชัน แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทมีการพัฒนาทีมงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 ด้านการแปรรูปองค์กร โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน และบุคลากรในโรงเรียนมีความเต็มใจที่จะมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเด่นที่แสดงให้เห็นถึงบุคลากรมีความรัก ในการเรียนรู้ สนใจที่จะพัฒนาการทำงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา และผู้บริหารเองก็ให้การสนับสนุนและมีวิสัยทัศน์ที่ดีในการปรับเปลี่ยนการทำงานในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาร์ควอดท์ (Marquardt, 1996, 174-178 ;อ้างถึงใน วีรวิทย์ มาพะศิริพันธ์, 2542, 78) พบว่า การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีและสื่อที่หลากหลาย และองค์กรแห่งการเรียนรู้จำนวนมากพยายามสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ วัสดุทัศน และการเรียนทางไกล มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างและสนับสนุนการเรียนรู้

1.3 ด้านการให้อำนาจ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และบุคลากรในโรงเรียนทุกคนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด ผู้บริหารจึงต้องใช้วิธีการ กระบวนการและเทคนิคการบริหารงานรูปแบบใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเดวิด (David, 1997, บทคัดย่อ; อ้างถึงใน โฆษิต เสดะจิต, 2549, 51) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและองค์กรแห่งการเรียนรู้พบว่า 1) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สนับสนุนความร่วมมือและนำศักยภาพของทีมมาใช้ 3) มีการแบ่งปันความรู้และข้อมูลสารสนเทศ 4) ส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสเรียนรู้และการเป็นผู้นำ 5) เพื่อให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งพลวัต

1.4 ด้านการจัดการความรู้ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตน และยังมีหน่วยงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรมีการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา วารปรีดี (2550, 41-45) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษามีองค์ประกอบและคุณลักษณะสำคัญคล้ายคลึงกัน คือการพัฒนาภาวะผู้นำ พัฒนาคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมในลักษณะที่เป็นพลวัตจากการปฏิบัติงานจริง โดยใช้วิธีการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ และเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร

1.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะนโยบายในการบริหารจัดการและการสอน เน้นให้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น เทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ เข้ามามีส่วนในการสร้างการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานด้วยการเชื่อมโยงเครือข่ายกับระบบการสอนที่เน้นการปฏิบัติงานจริง นั่นก็คือการเรียนรู้ จากการปฏิบัติงานจริง ที่สามารถยืดหยุ่นระยะทางและวันเวลาในการสื่อสาร รวมทั้งเป็นเครื่องมือ ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการ ระบบ และวิธีการทางการศึกษา การถ่ายทอดข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในรูปแบบและกระบวนการที่แตกต่างจากเดิม ส่งผลให้ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนทั้งกระบวนการเรียนการสอน เป้าหมายและวิธีการสอน รวมทั้งต้องมุ่งเน้นการสร้างนิสัยใฝ่รู้การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถก้าวทันกับองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นอย่างกว้างขวาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ มาร์ควอดท์ (Marquardt, 1996, 174-178; อ้างถึงใน วีรวิทย์ มาพะศิริพันธ์, 2542, 78) พบว่า การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีและสื่อที่หลากหลาย และองค์กรแห่งการเรียนรู้จำนวนมากพยายามสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ วัสดุทัศน และการเรียนทางไกล มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างและสนับสนุนการเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ดังนี้

2.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 5 ด้านมีความแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารมากกว่าค่าเฉลี่ยของครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาส่วนใหญ่เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่ต้องสนับสนุนการบริหารและการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา แต่ครูผู้สอนมีหน้าที่หลักคือ การจัดการกระบวนการเรียนการสอนมากกว่าการบริหารจัดการ (โฆษิต เตะตะจิต, 2549, 112) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นในด้านพลวัต การเรียนรู้การปฏิบัติงาน ด้านการแปรรูปองค์กร ด้านการให้อำนาจ และด้านการจัดการความรู้ มีความแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะอำนาจหน้าที่ในโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการกำหนดบทบาท หน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ มีการแบ่งงานเป็นลายลักษณ์อักษร และมีแผนภูมิโครงสร้างองค์กรทำให้บุคลากรในโรงเรียนทราบและปฏิบัติหน้าที่ของตน นอกจากนี้ผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้นำองค์กรมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อจะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เซ็งกี (Senge, 1991, 114; อ้างถึงใน สุพรรณิ กลุภา, 2547, 79) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือผู้บริหารหรือผู้นำมีส่วนสนับสนุน ให้เกิดบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ภายในองค์กร โดยจะต้องมีการจัดเวลาให้คนในองค์กรเรียนรู้ร่วมกันแล้วให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับทุกคนในองค์กร มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมในการพูดคุยสนทนา แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ มานิต ปัญญาวรรณศิริ (2550, 103-105) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า พนักงานของการทางพิเศษ แห่งประเทศไทยที่มีระดับตำแหน่งต่างกันจะมีการปฏิบัติในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แตกต่างกัน ซึ่งแสดงได้ว่าพนักงานที่มีระดับตำแหน่งงานแตกต่างกันจะมีการปฏิบัติในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลือชัย จันทรีปี (2546, 250) ที่ว่ารูปแบบขององค์กรแห่งการเรียนรู้จะมีฐานะเป็นเครื่องมือของกระบวนการแห่งความสำเร็จในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดังนั้นผู้บริหารและหัวหน้าครูวิชาการและครูผู้สอนจึงต้องมีการพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ตลอดเวลา

2.2 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี กับวุฒิสองปริญญาตรี มีความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องของการวิเคราะห์และบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน อยู่แล้ว ส่วนใหญ่มีการแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 แผนงาน คือ ด้านงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกันรวมทั้งมีการพัฒนาและส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาทางด้านวิชาการ คือ เนื้อหาสาระของหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อวัสดุอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนทุกวุฒิการศึกษาต้องมีความแม่นยำ และต้องหมั่นไปศึกษาอบรม แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอจึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ประวัติ ขุนทวี (2548, 82-83) ได้วิจัยเรื่อง ลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินการลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ จัดพล (2545, 53) พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและวุฒิปริญญาตรีต่อศักยภาพของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรีไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีวุฒิสองปริญญาตรีมากกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีวุฒิปริญญาตรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี กับวุฒิสองปริญญาตรีมีความคิดเห็นในด้านการให้อำนาจ มีความแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ ที่

ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มานิต ปัญญาวรณศิริ (2550, 103-105) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาต่างกันทำให้การพัฒนาที่มุ่งงานไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ต่างกัน และ บุญลดา คุณาเวชกิจ (2550, 65-71) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการพัฒนาที่มุ่งงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษา : พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทผลิตแอนิเมชันแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันทำให้การพัฒนาที่มุ่งงานไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ต่างกัน

2.3 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาร์ควอดท์ (Marquardt, 1996, 21) มีความคิดว่าองค์กรที่จะได้เปรียบในการแข่งขันแบบยั่งยืนได้ในสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นจำเป็นต้องเรียนรู้ได้ดีกว่าและเร็วกว่า ซึ่งมาร์ควอดท์ และเรย์โนลด์ (Marquardt & Reynolds, 1994, 76) ได้ระบุว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ต้องมีโครงสร้างที่เหมาะสมไม่มีสายการบังคับบัญชามากเกินไป มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรมีการเพิ่มอำนาจปฏิบัติมีการตรวจสอบคัดค้านการเปลี่ยนแปลง ที่อาจมีอันจะกระทบต่อสภาพแวดล้อมขององค์กร ทุกคนมีส่วนร่วมสร้างและถ่ายทอดความรู้ มีเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ มุ่งเน้นคุณภาพ ย้ำเน้นความมีกลยุทธ์ มีบรรยากาศที่เกื้อหนุน มีการทำงานเป็นทีม และมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และเซ็งเก้ (Senge, 1990, 139-269; อ้างถึงใน โฆษิต เสดะจิต, 2549, 76) เชื่อว่าหัวใจขององค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ ในองค์กรมีบุคคลที่เป็นเลิศ มีรูปแบบการคิด มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และมีคนที่คิดเป็นระบบอยู่ในองค์กร ย่อมทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงซึ่งถือว่าการบริหารงานในยุคใหม่การบริหารองค์กรดังกล่าวจะช่วยให้องค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งถือว่าการพัฒนาองค์กร (Organizational Development) แบบยั่งยืนและต้องใช้ระยะเวลายาวนานด้วย อีกทั้งยังพบว่า ครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกันต่างก็มองเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพของตน เพื่อให้มีความรอบรู้ ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะความสามารถเพิ่มขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนในเนื้อหาที่ตนเองสอนให้มีความแม่นยำ ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งมีจำนวนบุคลากรเพิ่มมากขึ้นทำให้บุคลากรทุกคนต้องสร้างสรรค์คุณภาพและการปฏิบัติงานของตนให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้โรงเรียนมีการพัฒนาวิชาชีพครู และการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อมาตรฐานทางการศึกษาทำให้ครูทุกคนต้องตระหนักและใส่ใจในการปฏิบัติหน้าที่ และพัฒนาศักยภาพของตนให้มีคุณภาพอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์การทำงานมากหรือน้อยต้องพัฒนาศักยภาพของตนเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญลดา คุณาเวชกิจ (2550, 65-71) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการพัฒนาที่มุ่งงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษา : พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทผลิตแอนิเมชันแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาที่มุ่งงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ตามระยะเวลาการทำงานของพนักงานมีการพัฒนาที่มุ่งงานไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิต ปัญญาวรณศิริ (2550, 103-105) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า พนักงานของการทางพิเศษ แห่งประเทศไทยที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันจะมีการปฏิบัติในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แตกต่างกัน โดยพนักงานที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจะมีการปฏิบัติในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวม และรายด้านทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้ ด้านการปฏิรูปองค์กร ด้านการให้อำนาจ ด้านการจัดการความรู้ และด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มากกว่าพนักงานที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 15 ปี

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาครู ด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (Information Technology) โดยจัดทำเป็นคู่มือการศึกษาให้ครูนำคู่มือไปเข้ารับการอบรมที่ได้ก็ได้ตามที่ตนเองสนใจ อาจเป็น

สถานศึกษาหรือสถานที่ฝึกอบรม พร้อมทั้งให้ครูต้นแบบ ครูแกนนำ ครูแห่งชาติที่มีความรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นแกนนำ

1.2 ระดมทรัพยากรในด้านงบประมาณ และบุคลากรจากภาครัฐและเอกชนเพื่อจัดหาสื่อ นวัตกรรมที่ทันสมัยประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย

1.3 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยที่มีบทบาทในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความชำนาญ มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 กับเขตพื้นที่การศึกษาคืออื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง และความคาดหวังต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

2.3 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

2.4 ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค ด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). คู่มือปฏิบัติการศึกษา : ในแนวทางการปฏิรูปสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนในอุดมคติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

ไผ่เชิด เตชะจิต. (2549). ศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ฉะเชิงเทรา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น

บุญลดา คุณาเวชกิจ. (2550). ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการพัฒนาทีมงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษา : พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทผลิตแอมโมเนียมหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ กจ.ม. (การจัดการทรัพยากรมนุษย์). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประวิติ ขุนทวี. (2548). ลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ปัญญา วารปรีดี. (2550). การพัฒนาระบบการบริหารจัดการในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาเอกชนโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

เพ็ญสิริ บุญอินทร์. (2550). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอหนองใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. ภาคนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

มานิต ปัญญาวรณศิริ. (2550). การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47ก. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, (2550, สิงหาคม).
- ลือชัย จันทรโป. (2545). รูปแบบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ คอ.ด. (การบริหารอาชีวศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจุลจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วีรวิธ มาฆะศิรินันท์. (2542ก). องค์กรเรียนรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- _____. (2542ข). การพัฒนาวิสัยทัศน์ผู้นำ. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2544). การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). การพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบสู่การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). คู่มือดำเนินการพัฒนาบุคลากร เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานผู้บริหารในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สุพรรณิ กุลภา. (2547). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เสาวลักษณ์ จิตพล. (2545). การพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. ภาคนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Baxter, S. & Lisburn, D. (1994, February). "Reengineering Information Frchnology Succes Though Empowerment", **Dissertation Abstracts International**. 57(08) : 3339. (UMI CD-ROM. N0 ACC NN11910).
- Karch, A. (1999, June). "The Symbolic Construction of a Learning Organization : An Ethnography of Owens Corning World Headquarters Learning Center," **Dissertation Abstracts International**. 59(12) : 4315. (UMI CD-ROM. No. ACC 9913587).
- Yamane, T. (1973). "**Statistic and Introductory Analysis**". 3rd Ed. New York : Harper & Row.

ผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ “ชุดระบำนางรองรำลึก”
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

EFFECTS OF USING OF LEARNING EXERCISE BOOK ON CREATIVE LOCAL DANCES ENTITLED
“RABAMNANGRONGRUMLUK SET” FOR PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS

โกสุม สวัสดิ์พูน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระนาฏศิลป์ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 3) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังกัดเขตพื้นที่อนุรักษ์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 41 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 เล่ม แบ่งเป็น 4 หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 เล่ม 11 แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ฉบับ 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.89 และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก จำนวน 1 ฉบับ 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสถิติทดสอบ t - test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.10 / 82.83 เป็นไปตามเกณฑ์
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.6019 แสดงว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.19
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$)

คำสำคัญ: เอกสารประกอบการเรียนรู้, นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์, ระบำนางรองรำลึก

Abstract

The purposes of this study were 1) to investigate whether the effectiveness of creative local dramatic arts learning package entitled “ Nangrong Memorial Dancing” for Prathomsuksa 6 students (Grade 6) meet the criterion set 80/80, 2) to compare the learning achievement of the students before and after studying with the dramatic arts learning package, 3) to examine the efficiency index of the dramatic arts learning package, and 4) to study the students’ satisfaction towards the dramatic arts learning package. The samples of this study were 41 Prathomsuksa 6 students studying at Anuban Nangrong School (Sangkha-grit Anusorn) in the 1st semester of 2010 academic year recruited by Cluster Random Sampling. The instrument used to collect the data were a learning package of dramatic arts including 4 units, 9 lesson plans, pretest and posttest of learning achievement with 30 items, and the 10-item satisfaction survey. The statistics employed for analyzing the data were percentage, mean, and t-test Dependence. The study revealed the following results.

1. The learning package gained the effective criteria 86.10/82.83 which was higher than the set criteria.
2. The learning achievement of the students after learning with the package was higher than before learning statistically significant at .05 level.
3. The efficiency index of the package was 0.6019 claiming the increasing knowledge 60.19 %.
4. The satisfaction of the students towards the package was at the high level.

The students also gave the following additional suggestions: 1) 34 students suggested the teacher give them a chance for showing their performance once a month, 2) 31 students would like teacher practice them making costumes and accessories for dancing and sell those things for their earning while they are studying, and 3) 27 students would like the teacher allow them to use the room and sound instruments to rehearse dancing freely.

Keyword: effects of using of learning exercise book, creative local dances entitled, abumnangrongrumluk

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งวิทยาการ ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้โลกไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วและไร้ซึ่งข้อจำกัด ส่งผลกระทบแก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก นอกจากประเทศไทยจะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแล้ว ประเทศไทยยังได้รับวัฒนธรรมและค่านิยมที่แปลกใหม่ จากต่างประเทศเข้ามาด้วย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและค่านิยม ในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การสื่อสาร การพุดจา แต่มีวัฒนธรรมประการหนึ่งที่ประเทศไทยยังคงรักษาไว้ เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ และเป็นสิ่งที่สามารถบ่งชี้ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ ได้อย่างดียิ่ง นั่นคือ “นาฏศิลป์” ซึ่งศิลปวัฒนธรรมทางด้านนาฏศิลป์อันอ่อนช้อยงดงามนี้เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษไทยได้รักษา และสืบทอดมาแต่โบราณนับเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งแห่งความเจริญของชาติ การจะทำให้นาฏศิลป์เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้นั้น ต้องมีการอนุรักษ์พัฒนาบำรุงและส่งเสริมเพื่อสืบทอดสู่อนุชนรุ่นหลังอย่างมีระบบระเบียบ (อดิพร สุขสมนิตย์. 2543 : 12) นาฏศิลป์นับว่าเป็นศิลปะที่โดดเด่นที่สุด สามารถแสดงออกได้โดยตัวเองทั้งในลักษณะที่เข้มแข็งและ

อ่อนโยน นาฏศิลป์ถือว่าเป็นภาษาสากล เช่นเดียวกับดนตรีแต่ดีกว่าตรงที่ได้เห็นด้วยตาซึ่งทำความเข้าใจได้ทันที อีกทั้งมีความแนบเนียนกว่าภาษาทั่วไปตรงที่มีความละมุนละไมกว่า (พัชรี ใจชอบ 2545 : 5) นอกจากนี้นาฏศิลป์ไทย ถือว่าเป็นศาสตร์ทางศิลปะที่สำคัญยิ่ง เป็นที่รู้จักกันดีในรูปแบบของการแสดงที่มีลีลาอันอ่อนช้อยงดงาม บ่งบอกถึงความ ประณีต รักสวยรักงาม แต่งด้วยจินตนาการและศิลปะอันละเอียดอ่อนของคนไทย แสดงถึงความเป็นอารยธรรมอันรุ่งเรือง และความมั่นคงของชาติที่ได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล (ราณี ชัยสงคราม, 2544 : 15)

ความสำคัญของนาฏศิลป์นอกจากจะมีคุณค่า ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและแสดงถึงอารยธรรมที่รุ่งเรืองแล้ว นาฏศิลป์ยังมีประโยชน์สำหรับผู้ที่ได้เรียนรู้ นั่นเป็นเพราะว่าการเรียนนาฏศิลป์เป็นการใช้อวัยวะทุก ส่วนของร่างกายในการเคลื่อนไหว และท่าทางต่าง ๆ ของนาฏศิลป์ไทยมีท่วงท่าคล้ายท่าฤๅษีดัดตน จึงส่งผลให้ผู้ที่ได้ ฝึกหัดเป็นผู้สุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส และมีบุคลิกภาพที่ดี (ภัทริรา รอดสการ, 2548 : 10) นอกจากนี้ นาฏศิลป์ยังเป็นกิจกรรมที่สามารถเสริมสร้างนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง รู้จักระเบียบ วินัยในการแสดงออกร่วมกับผู้อื่น มีสมาธิ มีความพยายามอดทนในการฝึกซ้อม มีความรับผิดชอบต่อผลงาน รู้จักความไพเราะของเสียงเพลงและการ แสดง เสริมสร้างความรู้และความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล ช่วยให้ผู้ที่ฝึกกิจกรรมได้ ใช้เวลาว่างไปในทางที่เป็นประโยชน์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ที่สำคัญคือช่วยให้ผู้เรียนรู้คุณค่าของ ดนตรีและนาฏศิลป์ รู้คุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมประจำชาติด้วย ทิศนา แคมมณี (2545 : 108) ดังนั้นการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ของชาติให้คงอยู่และสืบทอดสู่ชนรุ่นหลัง จึงเป็นสิ่งเร่งด่วน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้บรรจุ วิชา นาฏศิลป์ไว้ในกลุ่มศิลปะ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึง วิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานทางวัฒนธรรม ตระหนัก ในคุณค่า และเกิด ความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ สามารถค้นพบศักยภาพความสนใจของตนเอง มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์ มีสมาธิในการทำงาน มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และยังเป็นวิชาที่ผู้เรียนได้แสดงออก มีความชื่นชมจากการเรียนทำให้ รู้จักจังหวะ สร้างบุคลิกภาพ ท่าทาง ทรวดทรง ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ความพร้อมเพรียง ความสวยงาม การ ประสานงาน ตลอดจนฝึกความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ถ้ายทอดความคิด ความรู้สึก จินตนาการ และเกิดความ รัก ชื่นชม รักรู้นาฏศิลป์อันเป็นมรดกไทย (กรมวิชาการ, 2546 : 104)

การจัดการศึกษาวิชานาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้ เฉพาะส่วนที่จำเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ ในส่วนสาระการเรียนรู้ศิลปะประกอบด้วย สาระที่ 1 ทศนศิลป์ สาระที่ 2 ดนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ โดยมีการกำหนดมาตรฐานในการพัฒนาผู้เรียนคือ มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และใช้ในชีวิตประจำวัน และมาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญา ท้องถิ่น ทั้งนี้การที่จะให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในด้านศิลปะจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการ ปฏิบัติ การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลการฝึกทักษะปฏิบัติ รวมทั้งทบทวนความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในด้าน นาฏศิลป์(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 12-13)

สภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สภานาฏศิลป์) ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านมามีปัญหาการจัดกิจกรรมนาฏศิลป์แบบเดิม ๆ คือนักเรียนต้องฝึกปฏิบัติเพลงและท่ารำตามแบบ แผนนาฏศิลป์ โดยครูเป็นผู้สาธิตแล้วนักเรียนเลียนแบบตามครู โดยที่ครูและนักเรียนไม่ได้คิดออกแบบเพลงและท่ารำ เอง ทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าแสดงออก กลัวจะผิดจากแบบแผน ครูและนักเรียนจึงขาดการคิด

สร้างสรรค์ในการคิดประดิษฐ์ทำรำ ทำให้ทำรำมีไม่มาก ไม่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม นักเรียนขาดความภาคภูมิใจในการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น (พิมพ์วรรณ รวมจิตต์ (2551 : 12) โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ นับว่าเป็นเมืองเก่า มีประวัติความเป็นมาสรุปโดยย่อความว่า สมัยขอมเรืองอำนาจเมืองนางรองหรือแคว้นพนมโรง เป็นที่อยู่ของชนชาติขอมมาเป็นเวลานาน มีหลักฐานยืนยันได้คือ ชากเมืองโบราณ และปราสาทพนมรุ้ง เมื่อขอมเสื่อมอำนาจแล้ว มอญก็เข้ามามีอำนาจในดินแดนแถบนี้ ทำให้เกิดชนชาติใหม่คือ เขมร ที่มีเชื้อชาติผสมระหว่างมอญกับขอม ต่อมาเมื่อมอญเสื่อมอำนาจลงไทยจึงได้แผ่อำนาจเขตเข้าครอบครองดินแดนแถบนี้ต่อไป โดยตั้งศูนย์กลางปกครองที่เมืองนางรอง มีเจ้าเมืองปกครอง หลังกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 เจ้าเมืองนางรองได้เข้าร่วมกับเจ้าเมืองพิมาย ต่อมาพระเจ้าตากสิน ได้ยกกองทัพมาปราบก๊กเจ้าพิมายจนได้รับชัยชนะ เจ้าเมืองนางรองเห็นว่าก๊กเจ้าพิมายพ่ายแพ้แล้ว จึงได้แยกตัวออกไปร่วมกับเจ้าเมืองจำปาศักดิ์ และคบคิดกับเจ้าโอเจ้าอิน เจ้าเมืองจำปาศักดิ์ แข็งเมืองไม่ขึ้นต่อกรุงธนบุรี พระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นพระยาจักรีมาปราบ พระยานางรองถูกเจ้าเมืองนครราชสีมาจับตัวได้ และถูกประหารชีวิตที่ต้นโพธิ์ (บริเวณ หน้าสนามโรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังข์ฤกษ์น้อยสรณ์) ปัจจุบันนี้ ในปี พ.ศ. 2435 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ จัดระบบการปกครองใหม่เป็น กระทรวง มณฑล ได้รวมเมืองนางรอง บุรีรัมย์ ตลุง (อำเภอประโคนชัยในปัจจุบัน) รัตนบุรี พิมาย พุทไธสง เข้าเป็นเมืองเดียวกัน เรียกว่า “บริเวณนางรอง” มีพระนครภักดี (ทองดี) รักษาการแทนเจ้าเมืองนางรอง ต่อมาอาณาเขตของเมืองนางรองเปลี่ยนแปลงไป คือเมืองนางรอง ขึ้นกับจังหวัดบุรีรัมย์มาจนถึงปัจจุบันนี้ (เทศบาลเมืองบุรีรัมย์, ม.ป.ท : 1-5) จึงกล่าวได้ว่า อำเภอ นางรองเป็นเมืองที่มีศูนย์รวมของอารยธรรมมาแต่โบราณ ควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้ ทั้งด้านประวัติความเป็นมาและศิลปวัฒนธรรม

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา จึงคิดที่จะนำเอาประวัติ ความเป็นมา และคำขวัญของอำเภอ นางรอง ซึ่งเป็นท้องถิ่นของตนมาเรียบเรียงเป็นเพลง และคิดประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงขึ้นมาใหม่ และคิดสร้างสรรค์ทำรำขึ้นมาใหม่ แล้วจึงนำมาสร้างเป็นเอกสารประกอบการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เอกสารประกอบการเรียนรู้นี้เป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะที่ผู้เรียนสามารถนำไปศึกษาได้ทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน ดังที่ ภัทริรา รอดสการ (2548 : 14) กล่าวว่า เอกสารประกอบการเรียนรู้ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ครู ผู้สอน สามารถผลิตขึ้นด้วยตนเองให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนใช้ศึกษาค้นคว้า เช่นเดียวกับ จักริน รณชื่น และนิตยา บัวทอง (2547 : 110) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า เอกสารประกอบการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และช่วยปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม เจตคติและแบบอย่างที่ดีของสังคม ตลอดจนเอกลักษณ์ไทยให้บังเกิดแก่ผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดที่จะจะปลูกฝังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของคอนางรองอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตน ซึ่งเรื่องราวเหล่านั้นล้วนแต่สัมพันธ์กับชีวิตจริง โดยคาดหวังว่าการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึกชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นี้ จะช่วยให้นักเรียนมีความสนุกสนาน ชื่นชม ภาคภูมิใจในตนเอง กล้าคิดกล้าแสดงออก เกิดความคิดสร้างสรรค์เกิดความรู้ ความสามารถ มีทักษะด้านการรำรำ เกิดความรักและหวงแหน ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน เป็นการสืบทอดและจรรโลงไว้ซึ่งสมบัติอันล้ำค่าของชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระนาฏศิลป์ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. เพื่อศึกษาคำดัชนีประสิทธิผลการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตรำนางรองรำลึก

สมมุติฐานของการวิจัย

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระนาฏศิลป์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. คำดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีระดับสูงตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

4. นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับดี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 ห้องเรียน รวม 208 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 41 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (มนตรี อนันต์รักษ์, 2546 : 28)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น คือ เอกสารประกอบการเรียนรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระนาฏศิลป์ ที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2) คำดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. ขอบเขตของเนื้อหา เนื้อหาของเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 4 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 ประวัติเมืองนางรองในอดีต

หน่วยที่ 2 องค์ประกอบของการแสดงชุตระบำนางรองรำลึก

หน่วยที่ 3 เพลงและลักษณะการรำเบื้องต้นของระบำนางรองรำลึก

หน่วยที่ 4 ทำรำประกอบเพลงระบำนางรองรำลึก (ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาล นางรอง (สังขกฤษณ์อนุสรณ์)

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างวันที่ 17 พฤษภาคม 2553 ถึงวันที่ 5 สิงหาคม 2553 รวมทั้งสิ้น 11 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1.1 เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 เล่ม 4 เรื่อง

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 เล่ม 11 แผนการจัดการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบสังเกตการปฏิบัติ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ฉบับ 30 ข้อ

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก จำนวน 1 ฉบับ 15 ข้อ

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แนะนำเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรอง ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจวิธีใช้

2. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ

3. ทำการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์ พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก ให้นักเรียนได้เรียนจากเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก และทำแบบฝึกหัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยทำการทดลองสอนติดต่อกันเป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 11 ชั่วโมง

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Protest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับการสอบก่อนเรียน

5. เมื่อสิ้นสุดการทดลองให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบำนางรองรำลึก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์

ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าระหว่างเรียนคะแนนเต็ม 60 คะแนนนักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้ 51.66 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.10 การทดสอบหลังเรียนคะแนนเต็ม 30 คะแนน นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้ 24.85 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.83 แสดงว่าเอกสารประกอบการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 86.10/82.83 เป็นไปตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบ การเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 41 คน ทำคะแนนการทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.07 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26 และทำคะแนนการทดสอบ หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.85 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ 38.67 แสดงว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีคะแนนรวม เท่ากับ 700 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.84 คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนมีคะแนนรวม เท่ากับ 1,019 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.83 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.6019 แสดงว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.19

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดระบำนางรองรำลึก พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย 5 ลำดับ ได้แก่ ข้อ 14 “ฉันมีความสุขที่ได้ เรียนรู้รำชุดระบำนางรองรำลึกจากการปฏิบัติจริง” มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ข้อ 10 “ทำรำชุดระบำนางรองรำลึกก่อนช่วยสอยงาม” มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) ข้อ 3 “จังหวะทำนองเพลงระบำนางรองรำลึกสนุกสนานเร้าใจ” มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) ข้อ 8 “เอกสารประกอบการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดระบำนางรองรำลึกมีเนื้อหาถูกต้องตรงกับที่ครูสอน ” มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) และ ข้อ 6 “การเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์” มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังขฤกษ์อนุสรณ์) ครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์

ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าระหว่างเรียนคะแนนเต็ม 60 คะแนนนักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้ 51.66 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.10 การทดสอบหลังเรียนคะแนนเต็ม 30 คะแนน นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้ 24.85 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.83 แสดงว่าเอกสารประกอบการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 86.10/82.83 เป็นไปตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวลักษณ์

สาริษา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประดิษฐ์ทำร่ำประกอบการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ชุดฟ้อนมาลัยศรีมหาชนะชัย พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำร่ำประกอบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.58/87.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ปุณิกา เข้มพิลา (2549 : 101) ที่ได้ทำการวิจัยผลการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนาฏศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.89/88.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังคือ 80/80 เช่นเดียวกันกับ นวรัตน์ พลสาร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประดิษฐ์ทำร่ำประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องฟ้อนเมื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ วิชาดนตรี – นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คู่มือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องฟ้อนเมื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดและมีประสิทธิภาพ 84.09/85.56 พิมพวรรณ รวมจิตต์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองพบว่า ชุดการสอนนาฏศิลป์พื้นเมือง มีค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2 เท่ากับ 80.90 / 82.53 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จิรจิตต์ พิภักดี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างชุดการสอนวิชานาฏศิลป์เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมืองของไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าชุดการสอนวิชา นาฏศิลป์ มีค่าประสิทธิภาพ 81.93/88.56 ที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้สร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักการ และมืองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วน ดังที่ กรรณิการ์ พวงเกษม (2540 : 8-9) กล่าวถึงเอกสารประกอบการเรียนรู้ที่ดีว่า ควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำ คำสั่งหรือตัวอย่างไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้เข้าใจยาก ควรปรับให้เหมาะสมกับผู้ใ้ ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนสามารถศึกษาได้ ด้วยตนเองได้ ภาษาและภาพที่ใช้มีความเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน จึงจะส่งผลให้นักเรียนนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบ การเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 41 คน ทำคะแนนการทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.07 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26 และทำคะแนนการทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.85 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ 38.67 แสดงว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ รองเมือง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการสอนเรื่องนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้ ระบำเสนโยบายาง หลังใช้สูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พิมพวรรณ รวมจิตต์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยพบว่าหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์พื้นเมือง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าก่อนใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์พื้นเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และวาริ รักษะบุตร (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก แผนการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงจนถูกต้องเหมาะสม และดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับเมืองนางรองจึงทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรู้ว่าบทเรียนนี้มีความหมายสำหรับตน ส่วนจังหวะและทำนองของเพลงชุดรำระบำนางรองก็เป็นทำนองที่คุ้นหูและเร้าใจจึงนับว่าเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียน และครูได้ใช้วิธีการสาธิตเป็นขั้นเป็นตอนประกอบกับใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดระบำนางรองรำลึกเป็นสื่อหลัก กิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นการให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ มากกว่าการนั่งฟังครู ดังเช่น สุนนมาลย์ นิมเนตพันธ์ (2543 : 21) ได้กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ไว้ว่า ควรสอนโดยการให้ปฏิบัติเลียนแบบครูเป็นหลัก ครูทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ผู้เรียนจะต้องอาศัยการสังเกตและใช้ความจำในขณะที่ปฏิบัติตามอย่างครู แล้วใช้เทคนิคของการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จนจดจำได้ขึ้นใจและสามารถปฏิบัติเองได้ และฉันทนา เอี่ยมสกุล

(2545 : 14) ได้เสนอแนะไว้ว่า การสอนนาฏศิลป์ไว้ว่าต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ให้ผู้เรียนฟังทำนองของเพลง ตลอดจนการบรรยายและสาธิตทำรำนักเรียนดูจึงจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลได้ตามวัตถุประสงค์

3. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบ้านางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีคะแนนรวมเท่ากับ 700 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.84 คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนมีคะแนนรวมเท่ากับ 1,019 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.83 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุตระบ้านางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.6019 แสดงว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.19 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของรังษิยา งามวงศ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประดิษฐ์ทำรำประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพ็อนบัวสวรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คู่มือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พ็อนบัวสวรรค์มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .7628 หมายความว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 76.28 นวรัตน์ พลสาร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า คู่มือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพ็อนเผิง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7823 หมายถึงผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 78.23พจนีย์ บุญทรง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า บทเรียนบนเครือข่ายที่พัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7120 หรือร้อยละ 71.20 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและเต็มใจที่จะฝึกฝนจึงทำให้เกิดประสิทธิผลตามที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุตระบ้านางรองรำลึก พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุตระบ้านางรองรำลึก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของรำไพ บุญเลิศ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง รำเต้ยหนุ่มสาวชาวหาดด้วยสื่อวีดิทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากสมใจ ปาณะวงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยชั้นต้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนนาฏศิลป์ชุดพ็อนออนซอนกาพสินธุ์อยู่ในระดับมากที่สุด ปิยามรรธน์ เศรษฐดาวิทย์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนนาฏศิลป์ ชุตระบำพุทโธมาศเกิดความภาคภูมิใจถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก และพิมพ์วรรณ รวมจิตต์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรเผยแพร่เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบ้านางรองรำลึก ให้ครูระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์นำไปใช้จัดการเรียนการสอนหรือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์

2. ควรเผยแพร่แผนการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบ้านางรองรำลึก ให้ครูระดับประถมศึกษานำไปใช้จัดการเรียนการสอนหรือใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์

3. ครูผู้สอนนาฏศิลป์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ควรสอนการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุตระบ้านางรองรำลึก ให้นักเรียนชั้นต่าง ๆ ได้แสดงในโอกาสต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์ในเรื่องอื่น ๆ อย่างหลากหลาย และให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2. ควรมีการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ อย่างหลากหลาย และให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

3. ควรมีการศึกษาค้นคว้าการประดิษฐ์ทำร่ำเกี่ยวกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น เกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่ม อาหารการกิน ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนวิถีชีวิตอื่น ๆ ของคนในท้องถิ่น

4. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) โดยบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในลักษณะคล้ายกันที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

จักริน รณริน และนิตยา บัวทอง. (2547). **ดนตรี นาฏศิลป์**. กรุงเทพฯ : เอมพันธ์ จำกัด.

จิรศักดิ์ พิภักดี. (2552). **การสร้างชุดการสอนวิชา นาฏศิลป์ เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนาฏศิลป์**

พื้นเมืองของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ฉันทนา เอี่ยมสกุล. (2545). **นาฏลีลาอาเซียน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทิตนา แคมมณี. (2545). **กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ :

อภิชาตการพิมพ์.

เทศบาลเมืองบุรีรัมย์. (ม.ป.ท). **ประวัติศาสตร์เมืองบุรีรัมย์ ฉบับเทศบาลเมืองบุรีรัมย์**. บุรีรัมย์ :เรวัตการพิมพ์.

นวรรตน์ พลสาร. (2549). **การประดิษฐ์ทำร่ำประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องฟ้อนผึ่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้**

ศิลปะสาระนาฏศิลป์ วิชาดนตรี –นาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.

ปียมรรรัตน์ เสรฐจุฑาวิทย์. (2547) **การประดิษฐ์ทำร่ำประกอบการเรียนการสอน สร้างเสริม**

ลักษณะนิสัย กิจกรรมดนตรี – นาฏศิลป์ ชุดระบำฟุทโธมาศ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม

: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปฤณกา เข้มพิลา. (2549). **ผลการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยที่มี**

ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีลักษณะการเรียนรู้ ด้วยซีกสมองแตกต่างกัน.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พจน์ย์ บุญทรง. (2549). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์บนเครือข่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องความ**

งามของนาฏศิลป์ และวิจารณ์นาฏศิลป์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พัชรี ใจชอบ. (2545) **การพัฒนาแผนการสอนเรื่องรำเชิงกระดิมข้าว วิชาดนตรี – นาฏศิลป์**

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.

พิมพ์วรรณ รวมจิตต์. (2551). **ผลการใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองเรื่องฟ้อนปู่จ่าพระพุทธรูปกลุ่มสาระการ**

เรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภัทริรา รอดสการ (2548). **ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเจตคติการแสดงเผยแพร์**

นาฏศิลป์ ดนตรีของนักเรียนระดับชั้นกลางและชั้นสูงวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย.

ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- รังษิยา งามวงศ์. (2548). การประดิษฐ์ทำประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องฟิสิกส์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาดนตรี – นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษา
ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รานี ชัยสงคราม. (2544). นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ราไฟ บุญเลิศ. (2549). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 เรื่อง รำเตี้ยหนุ่มสาวชานาด้วยสื่อวีดิทัศน์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- วาริ รักหะบุตร. (2552). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติกับการเรียนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม
: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิชากร. กรม. (2546). คู่มือการจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์.
- ศึกษาธิการ กระทรวง. (2545). สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์
องค์การค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____ . (2552) . หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สมใจ ปาณะวงศ์. (2549). การพัฒนาแผนการเรียนรู้ ชุดฟิสิกส์ออนไลน์ภาพนิ่ง โดยใช้กลุ่มร่วมมือ
แบบ STAD สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ชั้นต้นปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ภาพนิ่ง.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนนมาลย์ นิมเนตพันธ์. (2543). การละครไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อติพร สุขสมนิตย์. (2543). อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน
วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในระดับประถมศึกษาสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

PEOPLE'S OPINIONS TOWARDS THE OPERATION OF SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATIONS IN KHUMUENG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

รัฐกร ตามไรสง รองศาสตราจารย์ประชัน คะเหน็บ
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 6 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศิลป วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.234-5.675 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .9429 สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ Independent Samples t – test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศิลป วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับ ปานกลาง
2. ประชากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01
3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ประชาชนต้องการให้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และชี้แจงนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนทราบ รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับประชาชนให้มากขึ้น

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the people's opinions towards the operation of Subdistrict Administrative Organizations in Khumueng District, Buriram Province in 6 aspects, namely: 1) infrastructure; 2) life quality promotion; 3) community organization, social and peace preservation; 4) planning, investment promotion, commercial and tourism; 5) natural resource conservation management and environment; and 6) culture, custom and local wisdom. The samples were 382 people, selected through the Table of Krejcie & Morgan and multi-stage random sampling, respectively. The research instrument used for collecting the data was a questionnaire, developed by the researcher with its discrimination index between 2.234-5.675 and the

reliability at .9429. The statistics used to analyze the data collection were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by independent samples t-test and one-way ANOVA. The results of this research were as follows:

1. The levels of the people's opinions towards the operation of Subdistrict Administrative Organizations in Khumueng District, Buriram Province as a whole were at moderate levels. When considering each aspect, it was found that the natural resource conservation management and environment, and culture, custom and local wisdom were at high levels; whereas, the rest aspects were at moderate levels.

2. The opinions of people who were different age, educational levels and monthly income towards the operation of Subdistrict Administrative Organizations were statistically significant differences at the level of .01.

3. The additional suggestions and opinions with the highest percentages were people do need the Subdistrict Administrative Organizations add more public relation, open the information and present the policy to people to know, followed by the Subdistrict Administrative Organizations should participate in conducting more activities with people, respectively.

บทนำ

นับแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาบทบาท อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก โดยรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองและการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะจนทำให้เกิดมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทบาทภารกิจสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางในการพัฒนาตนให้ชัดเจน มีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมภารกิจการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสามารถบริหารงานในความรับผิดชอบตามที่ราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคจะถ่ายโอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง โดยการกำหนดขนาดของท้องถิ่นตนแล้วเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารจัดการท้องถิ่นตามที่ประชาชนกำหนดและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกขั้นตอนและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตนเองซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศโดยรวมได้กำหนดให้แบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน (สถาบันพระปกเกล้า. 2548 : ออนไลน์) ดังนี้

ระเบียบบริหารราชการส่วนกลางรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารประเทศโดยกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ และมีอำนาจกับใช้อำนาจเพื่อบริหารและจัดการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ หน่วยงานซึ่งถือว่าเป็นกลไกของรัฐบาล จะต้องนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติ ก็คือ กระทรวง ทบวง กรม ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค มี จังหวัด อำเภอ (ตำบลและหมู่บ้านเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่แต่ขึ้นอยู่กับการบริหารส่วนภูมิภาค) ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณะของท้องถิ่นด้วยตนเองตามภารกิจหน้าที่ที่ระบุให้ดำเนินการอย่างชัดเจน

ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันมี 2 ระบบ คือระบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางแห่ง ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นช่วงของการปรับปรุงระบบการบริหารงานภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ราชการบริหารส่วนกลาง และ ราชการบริหารส่วนภูมิภาค รวมทั้งการพัฒนายุทธศาสตร์การสร้างความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจ บุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลังจากที่มีการถ่ายโอนภารกิจในปีที่ 10 (พ.ศ. 2548 – 2553) จะเป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน มีการปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่จะเรียนรู้ร่วมกันในการถ่ายโอนภารกิจ มีการปรับกลไกความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับราชการบริหารส่วนภูมิภาคอย่างกลมกลืน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้นและทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส (กรมการปกครอง. 2550 : 148) นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มืองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานส่วนบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น

แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30 (4) กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2549 ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ทั้งนี้ โดยการเพิ่มสัดส่วนตามระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การพัฒนา ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง และโดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 : 125-126)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้ (ไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี) ไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ให้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และให้้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล คือ จัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และคนพิการ คู่ครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น นอกจากนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลยังอาจทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้อีก คือให้มีน้ำเพื่ออุปโภค

บริโภคและการเกษตร ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น ให้มีการบำรุงรักษาทางระบายน้ำ ให้มีการบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ ให้มีการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์ การท่องเที่ยว การผังเมือง เป็นต้น (กรมการปกครอง. 2542 : 37-44)

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นศูนย์บริหารการปกครองท้องถิ่นแต่ละตำบลมีความรู้ความรับผิดชอบดูแลพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอยู่แล้ว จึงควรที่จะนำหลักการมีส่วนร่วมมาพัฒนาท้องถิ่นโดยเริ่มจากประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลของตนเองให้มีความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นให้บังเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามภาระหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน หากประชาชนมีความต้องการหรือปัญหาองค์การก็มีรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ให้ประชาชนได้คิดได้ทำได้ปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดว่าเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทต่อชุมชนท้องถิ่นมาก สมาชิกทุกคนที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งอยู่ในแต่ละหมู่บ้านก็มีบทบาทเช่นเดียวกันที่จะมีการขับเคลื่อนให้ท้องถิ่นได้พัฒนาและเป็นตัวอย่างแก่ท้องถิ่น หากสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลขาดประสิทธิภาพขาดความรู้ความเข้าใจไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งเป็นปากเป็นเสียงเป็นตัวแทนในหมู่บ้านก็必将ส่งผลต่อองค์การส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ (ธนาวิทย์ กางการ. 2549 : 1)

จากบทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้นจะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในฐานะราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อความเจริญก้าวหน้าให้ถึงท้องถิ่นทุกด้าน นอกจากนั้นเป็นหน่วยงานที่มีอิสระมากกว่าสภาตำบลในการบริหารงานตำบลรวมถึงมีอำนาจมากกว่าในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการที่พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 มาตรา 30 ได้ออกมามีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2543 ได้ให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมากขึ้นโดยมีข้อกำหนดไว้ว่า (ก) การกิจที่เป็นการดำเนินการค้าซื้อระหว่างรัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการกิจที่รัฐจัดให้เป็นเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 4 ปี (ข) การกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 4 ปี (ค) การกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 4 ปี (2) กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน โดยในระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ ทั้งนี้ต้องไม่เกินระยะเวลา 10 ปี (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 : 125-126)

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ายังมีปัญหาการบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ยังไม่ได้รับการให้บริการในระดับแนวหน้า ถึงจะมีการประเมินประจำปีขององค์การปกครองแต่ละแห่ง แต่ก็ยังเป็นเพียงประเมินเพื่อขอรับการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อกำหนดผลประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (โบนัส) ซึ่งเป็นการประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ ถือว่ายังไม่

เพียงพอที่จะเป็นข้อมูลในการที่จะทราบถึงปัญหาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่แท้จริง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาข้อมูลในเชิงลึก เพื่อให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 7 แห่ง ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาทำหนดแนวทางวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกัน ตลอดจนวางแผนการให้บริการสาธารณะให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดให้บริการสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลถึงความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงการวางแผนการบริหารงาน ทั้ง 6 ด้าน ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 6 ด้านที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

สมมุติฐานของการวิจัย

ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1.ขอบเขตเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในกรอบงาน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 52,289 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงในประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148-149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling)

3.ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

3.1.1 เพศ

3.1.1.1 เพศหญิง

3.1.1.2 เพศชาย

3.1.2 อายุ

3.1.2.1 อายุต่ำกว่า 20 ปี

3.1.2.2 อายุตั้งแต่ 20 – 29 ปี

3.1.2.3 อายุตั้งแต่ 30 – 39 ปี

3.1.2.4 อายุตั้งแต่ 40 – 49 ปี

3.1.2.5 อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป

3.1.3 ระดับการศึกษา

3.1.3.1 ต่ำกว่า ม6/ปวช.

3.1.3.2 ม.6/ปวช.

3.1.3.3 อนุปริญญา/ปวส.

3.1.3.4 ปริญญาตรี

3.1.3.5 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.4 รายได้ต่อเดือน

3.1.4.1 รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท

3.1.4.2 รายได้ 5,001 – 10,000 บาท

3.1.4.3 รายได้ 10,001 – 15,000 บาท

3.1.4.4 รายได้ 15,001 – 20,000 บาท

3.1.4.5 รายได้มากกว่า 20,000 บาท

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 6 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยได้รับคำปรึกษาจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ โดยทดสอบด้วยค่า t - test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลปรากฏว่า ผ่านทุกข้อ แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8940

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเอง จำนวน 382 ฉบับ และขอรับคืนในเวลาที่กำหนด ได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 382 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้สถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ระดับระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดอันดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวม เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

4.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามเพศ โดยใช้ Independent Samples t-test

4.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance)

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามแบบปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

อภิปรายผล

จากการวิจัยที่มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในการพัฒนา 6 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นที่ค้นพบที่น่าสนใจอันจะเป็นข้อมูลไปสู่การวางแผนพัฒนาชุมชนในระยะสั้นและระยะยาว และเป็นข้อมูลให้องค์การบริหารส่วนตำบลนำไปวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้อภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนที่อยู่ในชุมชนและหมู่บ้านใกล้เคียงกัน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิชา พรสวรรค์ (2550 : 85-86) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น และโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการ ความคิดเห็น และค่านิยมแตกต่างกันไม่ว่าเป็นด้านคุณภาพชีวิต ความต้องการความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย หรือแม้แต่ศิลปวัฒนธรรม และจารีตประเพณี จึงทำให้เพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับ

งานวิจัยของกัญญาพัชญ์ พูลสวัสดิ์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

2.2 ความคิดเห็นต่อการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีอายุต่างกันมีความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แตกต่างกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมืองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ทับทิมทอง (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของกัญญาพัชญ์ พูลสวัสดิ์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพื้นที่ต่างกัน พื้นฐานการดำรงชีวิต ประสบการณ์การทำงาน สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม จารีตประเพณีของท้องถิ่นต่างกัน จึงส่งผลกระทบให้ความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ กับประชาชนในเขตอำเภอกุเมือง ที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นต่อการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาทำให้คนมีความรู้ และวิสัยทัศน์มากขึ้น สามารถใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ในการศึกษาหาความรู้ได้หลายวิธี จึงมีความรู้เกี่ยวกับการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้นและมองการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาพัชญ์ พูลสวัสดิ์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากความคิดเห็นของบุคคลในการบริการสาธารณะไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเพียงการพัฒนาระดับความรู้ความสามารถของบุคคลในเชิงไหวพริบปฏิภาณเท่านั้น แต่ความรู้สึกนึกคิด หรือจิตสำนึกในการบริการสาธารณะส่วนมากจะขึ้นอยู่กับตัวบุคคลเองไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของบุคคลเสมอไป ดังนั้นจึงส่งผลให้ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของแสงธรรม หัสดี (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกวนัน อำเภอกุเมือง จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากการศึกษาเป็นเพียงการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถของบุคคล ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความรู้สึก นึกคิดและจิตสำนึก ความรับผิดชอบของบุคคลได้ ดังนั้นจึงส่งผลให้บุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

2.4 ความคิดเห็นต่อการการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีรายได้ต่างกันมีค่านิยม การรับบริการ การดำรงชีวิตความเป็นอยู่ การให้ความช่วยเหลือ หรือแม้แต่ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณี แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการการดำเนินงานขององค์การ

บริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ทับทิมทอง (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของภิญญาพัชญ์ พูลสวัสดิ์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

3. สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการวิจัยพบว่าขาดการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการชี้แจงนโยบายด้านแผนพัฒนา โครงการ การเงินและบัญชี ให้ประชาชนทราบ อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีเขตการบริการหลายหมู่บ้าน และเขตพื้นที่ห่างไกลกันงบประมาณที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มากจึงทำให้งบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อประชาสัมพันธ์ ทำให้การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงประชาชนได้ทุกหมู่บ้าน ส่งผลให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ผลการวิจัยพบว่างบประมาณน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน การให้ความช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยล่าช้า อุปกรณ์การช่วยเหลือไม่เพียงพอ และไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเน้นในเรื่องของการปฏิบัติและการให้บริการเพื่อให้บรรลุตามแผนการดำเนินงาน แต่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนการพัฒนาและผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้บริการกับประชาชนหลายหมู่บ้านจึงอาจทำให้งบประมาณที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการทุกหมู่บ้าน รวมทั้งไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต และด้านจัดระเบียบชุมชน/สังคม อยู่ในระดับปานกลาง

1.1 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดให้มีระบบประปาหมู่บ้านพอเพียงต่อความต้องการของประชาชน

1.2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

1.3 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดระเบียบชุมชน /สังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน

1.4 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริม มาตรการให้ประชาชนมีส่วนร่วมของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.5 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสถานที่สาธารณะ

1.6 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น หัตถกรรม กลุ่มผ้าทอมือ เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านจัดระเบียบชุมชน ด้านการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านศิลป วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านจัดระเบียบชุมชน ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน ด้านการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านศิลป วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านโครงสร้างพื้นฐานประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นดังนี้

6.1 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการชี้แจงนโยบายด้านแผนพัฒนาโครงการ การเงินและบัญชี ให้ประชาชนทราบ รองลงมาคือ งบประมาณน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน การให้ความช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยล่าช้า อุปกรณ์การช่วยเหลือไม่เพียงพอ และไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

เน้นการพัฒนาทางวัตถุ ขาดการพัฒนาด้านการศึกษาและสังคม การติดต่อประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนล่าช้า และขาดการให้การต้อนรับและการให้คำแนะนำแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ ตามลำดับ

6.2 ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และชี้แจงนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับประชาชนมากขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนา ปรับปรุงการให้บริการให้มีความถูกต้องและรวดเร็ว จัดเจ้าหน้าที่ต้อนรับและให้คำแนะนำแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ และสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองต่อผู้มาใช้บริการตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีระดับความคิดเห็นมากในการจัดให้มีระบบประปาหมู่บ้านพอเพียงต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรดำเนินการในเรื่องนี้ให้มากโดยดำเนินการจัดทำระบบประปาหมู่บ้านให้พอเพียงต่อความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่บริการ เพื่อเป็นการป้องกันการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง และเกิดความปลอดภัยในด้านสุขอนามัยของประชาชนในการใช้น้ำที่สะอาด ซึ่งเป็นการตอบสนองของนโยบายการลดปัญหาภัยแล้งของรัฐบาล และค่าเฉลี่ยรองลงมา พบว่า การจัดให้มีตลาดพร้อมสถานที่จอดรถ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรดำเนินการในเรื่องนี้ให้มากขึ้น โดยจัดให้มีระบบตลาดการซื้อขายในเขตชุมชน มีการจัดให้มีการจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตร ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ประชาชนได้ผลิตเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับ และเป็นการตอบสนองนโยบายรัฐบาลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีระดับความคิดเห็นมากในการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรให้มีการจัดสถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นที่ออกกำลังกายของประชาชน เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรง และค่าเฉลี่ยรองลงมา พบว่า การส่งเสริมเกษตรกรรมถึงกิจกรรมสหกรณ์ โดยจัดให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการส่งเสริมระบบการออมของประชาชน การรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาของผลผลิตเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน เป็นการดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้มีการออม การพอเพียง พออยู่ พอกิน และพอประมาณ

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย มีระดับความคิดเห็นมากในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรให้มีการออกประชาคมในหมู่บ้านก่อนที่จะมีการจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองเป็นการสร้างบทบาทและหน้าที่ของประชาชนให้มีจิตสำนึกให้ระเบียบและวินัยในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ที่มุ่งให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และค่าเฉลี่ยรองลงมาพบว่า การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของ

ชุมชน โดยจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน และรัฐพิธีให้มากขึ้น เป็นการสร้างความรักสามัคคีของคนในชุมชนที่ได้รวมกิจกรรมร่วมกัน และเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ดำรงคงอยู่ต่อไป เป็นการสร้างให้คนในชุมชนได้กล้าแสดงออกในด้านประเพณีและวัฒนธรรม เป็นการเสริมสร้างการท่องเที่ยวเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน

1.4 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านส่งเสริมการวางแผนการลงทุน มีระดับความคิดเห็นมากในการส่งเสริมรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นจึงควรให้มีการออกประชาคมในหมู่บ้านก่อนที่จะมีการจัดทำแผนชุมชนเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองเป็นการสร้างบทบาทและหน้าที่ของประชาชนให้มีจิตสำนึกในการพัฒนาชนบท เป็นการสำนึกรักบ้านเกิด และสอดคล้องการแนวคิดการกระจายอำนาจ (Decentralization) ที่มุ่งให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และค่าเฉลี่ยรองลงมาพบว่า การส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยจัดให้มีการอบรมอาชีพให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ให้มากขึ้น ให้ประชาชนมีงานทำในช่วงที่หยุดจากการเกษตรกรรม มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน จัดให้มีการอบรมและศึกษาดูงานเพิ่มพูนความรู้ในการพัฒนาอาชีพให้ดียิ่งขึ้นให้ผลผลิตเป็นที่ยอมรับของตลาด

1.5 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระดับความคิดเห็นมากในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสถานที่สาธารณะ ดังนั้นจึงควรให้มีการจัดสรรงบประมาณในการรักษาสถานที่สาธารณะให้มาก มีการบำรุงรักษา การขุดลอกคูคลองที่ตื้นเขินให้มีน้ำใช้ได้ตลอดปี เป็นการส่งเสริมอาชีพการประมง และการเกษตรให้กับประชาชนที่อยู่ใกล้บริเวณสาธารณะ และเป็นการลดปัญหากายแล้งให้กับประชาชนในช่วงฤดูแล้ง และค่าเฉลี่ยรองลงมาพบว่า การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการเพาะปลูก องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดสรรงบประมาณในด้านการส่งเสริมการรณรงค์และจัดให้มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการเพาะปลูกของประชาชน เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการผลิตด้านการเกษตร มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชน มีการอบรมและศึกษาดูงานเพิ่มพูนความรู้ในการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ เป็นการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัยปลอดภัย

1.6 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีระดับความคิดเห็นมากในการส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มผ้าทอมือ เป็นต้น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรให้มีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมอาชีพของประชาชนในเขตท้องถิ่น และเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมจารีตและประเพณี ให้คงอยู่ มีการรวมกลุ่มอาชีพฝึกหัดหัตถกรรมท้องถิ่น สร้างเสริมรายได้ในชุมชน และค่าเฉลี่ยรองลงมาพบว่า การจัดให้มีสถานที่ศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรมของชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดสรรงบประมาณในด้านการส่งเสริมการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรมชุมชน ให้มีครู ก. ในการฝึกหัดให้ความรู้ประชาชน เพื่อเป็นการป้องกันการสูญหายของศิลป วัฒนธรรมของชุมชน

1.7 จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ขาดการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการชี้แจงนโยบายด้านแผนพัฒนา โครงการ การเงินและบัญชี ให้ประชาชนทราบ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานมากขึ้น โดยอาจใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหลายประเภท เช่น ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ติดป้ายประชาสัมพันธ์ในสถานที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบล จัด

นิทรรศการแสดงผลงาน ซึ่งแจ้งงบประมาณ ผลการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายโดยตรงเมื่อมีการประชุมในแต่ละหมู่บ้าน เป็นต้น รวมทั้งให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุมมากที่สุด เช่น บุคลากร สถานะการเงิน ระเบียบกฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงาน วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาอย่างไรบ้าง

2.2 ควรมีการศึกษาทบทวนขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างเจาะลึกในเพื่อที่จะได้ข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับความคิดเห็นสภาพปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อที่จะได้ข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2542). คู่มือพนักงานส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

กรมการปกครอง. (2550). ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่นสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

กาญจนา ทับทิมทอง. (2551). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ).

พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

กิตติยา ปรีดีดีล. (2539). ทฤษฎีการบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ธนการพิมพ์.

ชลธิชา พราวศรี. (2550). ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ; อุบลราชธานี. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ชนาวิทย์ กางการ. (2549). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ; นครราชสีมา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 หน้า 125-126 11 พฤศจิกายน 2542.

ภิญญาพัชญ์ พูลสวัสดิ์. (2552). ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ; ธนบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สถาบันพระปกเกล้า. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย. (ออนไลน์) ค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551. แหล่งที่มา <http://kpilearning.com/learning>.

แสงธรรม หัสดี. (2552). การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกวนวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ; มหาสารคาม. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์

**Opinions of Buriram Community College Students towards the Educational
Management of Buriram Community College**

สัญญาชัย เขียนคำงพลู รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ในปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 7 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านงานกิจการนักศึกษา และด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open Form) แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 2.086 ถึง 5.933 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9787 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t -test Independent ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก
2. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
5. นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักสูตร ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการวัดและประเมินผล ด้านงานกิจการนักศึกษา และ ด้านการประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. นักศึกษาที่เรียนหน่วยจัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01
7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ด้านหลักสูตร ได้แก่ ควรมีการจัดการเรียนการสอนต่อเนื่องไปจนถึงระดับปริญญาตรี ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ ขาดสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ควรมีการติดตั้งพัดลม หรือเครื่องปรับอากาศทุกห้องเพราะห้องเรียนร้อนมาก

บทความฉบับเต็ม ภาคโปสเตอร์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the opinions of Buriram Community College students towards the educational management of Buriram Community College in 7 aspects, namely ; curriculum, teachers, teaching-learning materials, building, measurement and evaluation, students' affairs, and public relation. The samples of this study were 285 Buriram Community College students, selected through the Table of Krejcie & Morgan. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including checklist, 5-rating scale, and open form with its discrimination index between 2.086 to 5.933 and reliability at .9787. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, independent samples *t*-test, and one-way ANOVA. If the significant differences were found, the Scheffe' Method was used. The significant difference was set at the level of .05. The findings were as follows:

1. The Buriram Community College students showed their opinions towards the educational management of Buriram Community College as a whole were at "high" levels. When considering at each aspect, it was found that the teaching-learning materials was at "moderate" level ; whereas, the rest aspects were at " high" levels.
2. The levels of the opinions of Buriram Community College students who had different gender towards the educational management of Buriram Community College both as a whole and at each aspect were not different.
3. The levels of the opinions of Buriram Community College students who had different age towards the educational management of Buriram Community College both as a whole and at each aspect were not different.
4. The levels of the opinions of Buriram Community College students who had different career towards the educational management of Buriram Community College both as a whole and at each aspect were not different.
5. The levels of the opinions of Buriram Community College students who had different field of study towards the educational management of Buriram Community College both as a whole were statistically significant difference at .01 level. When considering at each aspect, it was found that curriculum, teaching-learning materials, and building were statistically significant differences at .01 level; whereas, measurement and evaluation, students' affairs, and public relation were statistically significant differences at .05 level.
6. The levels of the opinions of Buriram Community College students who had different learning centers towards the educational management of Buriram Community College both as a whole and at each aspect were statistically significant differences at .01 level.
7. The opinions and suggestions obtained from open form of Buriram Community College students towards the educational management of Buriram Community College were as follows: 1) Curriculum : Teaching and learning activities should be set continually and provide Bachelor's degree; 2) Teaching-learning materials : teaching-learning aids were highly lacked; and 3) Building: The electric fans or air-conditioners should be installed in all learning rooms because it was too hot.

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ เพราะในการพัฒนาดังกล่าว ต้องอาศัยคนซึ่งเป็นทรัพยากร และปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนา การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือและกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญา มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข โดยนำความรู้มาใช้แก้ไขปัญหาด้วยเหตุ และผลซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษามาโดยตลอด จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) แรงผลักดันในด้านต่างๆ ทำให้ประเทศไทยต้องแข่งขันกับนานาประเทศใน ทุกๆ ด้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพื่อให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ ยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง และมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกบนพื้นฐานแห่งความเป็นไทยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา “คน” และ “คุณภาพของคน” โดยเห็นว่าคนเป็นทั้งเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่เกิดขึ้นแล้วในหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าไปด้วยดี ด้วยประชากรที่มีคุณภาพ

รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องในการขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับโดยเฉพาะการขยาย การศึกษามากับระดับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี และขยายการศึกษาพื้นฐานเป็น 12 ปีรวมถึงการประกาศนโยบายเรียนฟรี 15 ปี (ค่าแถมนโยบายรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑) ตามลำดับ อีกทั้งด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 43 กำหนด ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐบาลจะจัดให้อย่างทั่วถึงและมี คุณภาพโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ทำให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น โดยคาดการณ์ว่าผู้จบการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายจะเพิ่มขึ้นจาก 550,000 คน ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 800,000 คน ในปี พ.ศ. 2549 นอกจากนี้ ผลกระทบจากภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยภายในชนบทกลายเป็นผู้ด้อย โอกาสในการศึกษาต่อในระดับสูง ขาดการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต ทั้งยังยากไร้ทั้งถิ่นฐานบ้านเกิดไปทำงานที่อื่น ชุมชนจึงอ่อนแอขาดการพัฒนา ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสเท่าเทียมกันจึงจะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยยึดหลัก ตามนโยบาย “การศึกษาสร้างชาติ สร้างตน และสร้างงาน” รัฐบาลจึงกำหนดไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ด้านการศึกษาข้อ 4 จัดให้มีวิทยาลัยชุมชนขึ้นโดยเฉพาะในจังหวัดที่ขาดแคลน สถาบันอุดมศึกษา ด้วยเหตุผลและความจำเป็นที่มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจำนวน มากที่สะสมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดซึ่งไม่สามารถเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ด้วยสาเหตุในความไม่พร้อมในด้าน ต่าง ๆ เช่น ความยากจน ความไม่สะดวกในการเดินทาง หรือความจำเป็น ต้องประกอบอาชีพ เป็นต้น อีกทั้ง ผู้สำเร็จการศึกษา ในระดับต่างๆ หรือประกอบอาชีพแล้วยังมีความต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมหรือเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อเพิ่ม ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิตด้วย ทำให้การจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับประชาชนผู้ขาด โอกาสทางการศึกษาซึ่งมีอีกเป็นจำนวนมาก

วิทยาลัยชุมชนจึงเป็นสถานศึกษารูปแบบใหม่ของรัฐที่บริหารจัดการโดยชุมชนหรือประชาชนที่มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอน โดยใช้สถานที่ของชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการ ของชุมชนเป็นหลัก มีการปรับพื้นฐานความรู้เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนบางด้านบางรายวิชา หลักสูตรต่างๆ พัฒนา ตามความต้องการของท้องถิ่นตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน กลุ่มเป้าหมายของวิทยาลัยชุมชน ได้แก่ ผู้ที่ ไม่พร้อมในการเข้ารับการศึกษาระบบ อาชีวศึกษา อยู่ในวัยแรงงานแต่พลาดโอกาสศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา ผู้ไม่รู้ หนังสือ ไม่สำเร็จการศึกษาต้องออกกลางคัน ผู้ทำงานหรือเกษียณ จากงาน รวมไปถึงผู้ที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้และ ประสบการณ์ ผู้ที่เรียนในระบบปกติที่ยังต้องการพัฒนาความสามารถในบางรายวิชา การบริหารจัดการวิทยาลัยชุมชน ดำเนินการในรูปแบบสภาวิทยาลัยชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก ใช้ทรัพยากรและศักยภาพ

ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน มีการจัดการระบบเครือข่ายโดยวิทยาลัยชุมชนเป็นแม่ข่าย มีสถานที่เรียน ได้แก่ หน่วยจัดการศึกษาเป็นเครือข่ายและสิ่งที่โดดเด่นของวิทยาลัยชุมชน คือ การเป็นสถาบันการศึกษาของชุมชน ที่สามารถบูรณาการร่วมกับสถาบันการศึกษาอื่นได้อย่างกลมกลืน เป็นการให้และกระจายโอกาสให้กับผู้ที่ไม่สามารถศึกษาในระดับอุดมศึกษาในระบบปกติได้ด้วยข้อจำกัดต่างๆ มีโอกาสได้รับการศึกษาด้วยวิธีการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นในเรื่องเวลาเรียนสถานที่เรียน รวมถึงอาจารย์ผู้สอนก็สามารถใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในท้องถิ่นร่วมกันจัดการศึกษาได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสร้างคุณภาพคนและลดช่องว่างในโอกาสทางการศึกษาของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี รวมถึงการให้ชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการศึกษา (สุชาติ ใจภักดี. 2549 : 6)

ปัจจุบันวิทยาลัยชุมชนได้ประกาศจัดตั้งขึ้น 19 แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศ ได้แก่ วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน วิทยาลัยชุมชนแพร่ วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี วิทยาลัยชุมชนพิจิตร วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ วิทยาลัยชุมชนยโสธร วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว วิทยาลัยชุมชนตราด วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร วิทยาลัยชุมชนระนอง วิทยาลัยชุมชนพังงา วิทยาลัยชุมชนสตูล วิทยาลัยชุมชนสงขลา วิทยาลัยชุมชนปัตตานี วิทยาลัยชุมชนยะลา และวิทยาลัยชุมชนนราธิวาส

วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ เป็นหนึ่งใน 19 แห่ง ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลโดยมีการจัดการศึกษาในระดับอนุปริญญา และหลักสูตรระยะสั้นตามความต้องการของชุมชน อีกทั้งโครงสร้างการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนซึ่งมีรูปแบบเฉพาะและแตกต่าง จากสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในหลายด้าน อาทิ ด้านหลักสูตร ด้านความหลากหลายของผู้เรียนในด้าน อายุ อาชีพ สถานภาพ เป็นต้น ในด้านบุคลากรของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ซึ่งประกอบไปด้วย ข้าราชการครู พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่ มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและการให้บริการ จึงมีการใช้ครูหรืออาจารย์พิเศษที่มีความหลากหลายในด้านอาชีพ ทักษะ และประสบการณ์ เข้ามาร่วมทำการเรียนการสอนในวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ดังนั้นการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ และการให้บริการ การอำนวยความสะดวก ในด้านต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญควรได้รับการดูแลและพัฒนาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

ฉะนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรในวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของนักศึกษาระดับอนุปริญญาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ต่อประสิทธิภาพการจัดการ ศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ และการให้บริการใน 7 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านกิจการนักศึกษา และด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงส่งเสริมพัฒนาการจัดการศึกษาและการให้บริการให้มีคุณภาพ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อ การจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ซึ่งจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ สาขาวิชาที่ศึกษาและหน่วยจัดการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

นักศึกษวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ มีเพศ อายุ อาชีพ สาขาวิชาที่ศึกษา และที่ศึกษา หน่วยจัดการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ทุกสาขาวิชาจากวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์และหน่วยจัดการศึกษา 8 แห่ง จำนวน 1,002 คน กำหนดขนาดของ กลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สาขาวิชาที่ศึกษา และหน่วยจัดการศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านงานกิจการนักศึกษา และด้านการประชาสัมพันธ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ที่มีต่อ การจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการโดยสังเขปดังนี้ ประชากร ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ทุกสาขาวิชาจากวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์และหน่วยจัดการศึกษา 8 แห่ง จำนวน 1,002 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยได้รับคำปรึกษาจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามที่มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open Form) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9787

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐานที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t - test Independent ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก
2. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักสูตร ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการวัดและประเมินผล ด้านงานกิจการนักศึกษา และ ด้านการประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นักศึกษาที่เรียนหน่วยจัดการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ด้านหลักสูตร ได้แก่ ควรมี การจัดการเรียนการสอนต่อเนื่องไปจนถึงระดับปริญญาตรี ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ ขาดสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ควรมีการติดตั้งพัดลม หรือเครื่องปรับอากาศทุกห้องเพราะห้องเรียนร้อนมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ มีประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการ ศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาในระดับอนุปริญญาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ มีการจัดการศึกษาตรงตามความต้องการของผู้เรียนและมีการจัดการศึกษาเป็นระบบได้ตามมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เหตุผลดังกล่าวทำให้ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน ดังที่จิรวรรณ วิวัชร (2546 : 43) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษานั้นมีความหลากหลายมากขึ้น สำหรับการจัดการศึกษาในภาคปกติและภาคพิเศษนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรจัดการเรียนการสอนโดยรักษามาตรฐาน การพัฒนานักศึกษาสู่บัณฑิตที่พึงประสงค์ภายใต้กรอบมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุทัศน์นัย ขอมริธา. (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญาของวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านนักศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญา ของวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานีโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์นั้น จัดสรรโดยการใช้เงินรายได้ที่ได้จากการเก็บค่าลงทะเบียนนักศึกษาของแต่ละหน่วยจัดการศึกษา เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยจะจัดสรรตามจำนวนนักศึกษาของแต่ละหน่วยจัดการศึกษา จึงทำให้แต่ละหน่วยจัดการศึกษามีงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เท่ากัน ซึ่งอาจส่งผลต่อการจัดการศึกษา และอุปกรณ์การเรียนการสอนบางรายการวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ได้ขอใช้ร่วมกับเจ้าของสถานที่ เช่น การใช้ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดซึ่งในบางครั้งอาจมีไม่เพียงพอหรือไม่ตรงกับความต้องการใช้ของนักศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งแก้ว เอี่ยมแฉล้ม (2542 : 72) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการจัดการสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุขมหาเมฆ ตามทัศนะของนักศึกษา ด้านสื่อการสอน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของนิวัฒน์ วรสาร (2550: 139) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าด้านปัจจัยเกื้อหนุนนิสิต มีความเห็นว่ามีคุณภาพในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนเครื่อง

คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้บริการของนิสิต อีกทั้งการจัดเวลาให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาของนิสิตไม่ค่อยมีความเหมาะสม รวมไปถึงจำนวนหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ภายในห้องสมุด ตลอดจนอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนิสิตไม่ค่อย มีความทันสมัย

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ซึ่งจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ในปัจจุบันชายและหญิงมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการศึกษาและด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ได้กำหนดแนวทางและนโยบายการจัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของบุคคล และนักศึกษาสามารถ เลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสามารถตรงกับความต้องการของนักศึกษาและสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษามาใช้ในการประกอบอาชีพได้ สอดคล้องกับผลการศึกษานารี รมย์นุกูล (2547: 113) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มี ต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม พบว่านักศึกษาชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิวัฒน์ วรสาร (2550: 109) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาในองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน พบว่านิสิตชายและหญิง มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ซึ่งจำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ มีความตั้งใจและให้ความสำคัญต่อการศึกษารวมถึงมีประสบการณ์ด้านการศึกษามาแล้ว ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 70) กล่าวว่า ในการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวารี วังศ์วัฒนา (2547 : 52) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อโครงการจัดการศึกษาสำหรับปวงชนเพื่อปริญญา (กศ.ป.ป) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในโครงการจัดการศึกษาสำหรับปวงชนเพื่อปริญญาไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

4. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ซึ่งจำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ จัดการศึกษาที่เปิดโอกาสกว้างให้กับผู้เรียนที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาส่วนใหญ่มีความคาดหวังเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ปฏิบัติงานจริง ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพตามที่ตนต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของเชาว์ อินโย (2540 : 119) ที่ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป) ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนสถาบันราชภัฏเลย ระหว่างนักศึกษาที่ทำงานราชการ ทำงานเอกชน ประกอบอาชีพส่วนตัว และไม่มีงานทำ พบว่ามีความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏเลย ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิรินาถ สายอ่อง (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ต่อการให้บริการการศึกษาของโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพ แตกต่างกันไม่พบผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการการศึกษาของโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กล่าวคือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มี เพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพ แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการการศึกษาไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ซึ่งจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้รับประสบการณ์จากการศึกษาที่เหมือนกัน นักศึกษาในแต่ละสาขาได้เรียนวิชาพื้นฐานศึกษาทั่วไปเหมือนกันและนักศึกษาอาจได้รับการสอนจากอาจารย์ที่มีมาตรฐานเหมือนกันหรือเป็นอาจารย์ท่านเดียวกันและ ได้ร่วมทำกิจกรรมคล้าย ๆ กัน อาจมีโอกาสด้านความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ในแต่ละรายวิชา รวมถึงมีเกณฑ์การวัดและประเมินผลเหมือนกัน จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุทัศนีย์ ขอมริดา. (2552 : 111) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญาของวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ และสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญาของวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานของวิจัยนิวัฒน์ วารสาร (2550 : 148) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อคุณภาพ การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรที่จัดให้แก่ นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาผ่านเอกสารทางวิชาการไม่ค่อยมีการทดลองหรือฝึกปฏิบัติเหมือนกับนิสิตกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากจะเน้นการปฏิบัติแล้วยังมีการทดลองให้เห็นจริงตามทฤษฎีรวมถึงความทันสมัยของหลักสูตรในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะเน้นศึกษาข้อมูลในอดีต เช่น วิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งอาจทำให้นิสิตเห็นว่ารายวิชาในหลักสูตรไม่ค่อยทันสมัย แต่ในขณะที่กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นิสิตต้องเน้นข้อเท็จจริงที่ค้นพบในการศึกษาภาคปฏิบัติและการทดลอง ซึ่งอาจทำให้นิสิตเห็นว่าข้อมูลที่ได้อ่านใหม่อยู่

6. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ซึ่งจำแนกตามหน่วยจัดการศึกษาที่ศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อมีการจัดการศึกษาในสถานที่ที่มีบริบทต่างกันและกลุ่มบุคคลที่บริหารจัดการต่างกันทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสรรค์ งามวงศ์ (2549 : 175) ที่ได้ทำการศึกษาและการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามีต่อการจัดการเรียนการสอนระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์ และวิทยาเขตขอนแก่น การเปรียบเทียบพบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาทั้ง 2 วิทยาเขต โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเชาว์ อินเีย (2540 : 120) ที่ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป) ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนสถาบันราชภัฏเลย พบว่า ระหว่างนักศึกษาศูนย์เลยกับนักศึกษาศูนย์ขอนแก่น มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

7. สำหรับความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ที่มีต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้

7.1 ด้านหลักสูตร ส่วนใหญ่นักศึกษามีความคิดเห็นว่า หลักสูตรที่ใช้สอนควรครอบคลุมถึงทุกเนื้อหาและมีความยากง่ายตามระดับเนื้อหาวิชา หลักสูตรดีแล้วตรงตามสภาวะการณ์ปัจจุบัน และควรเพิ่มเติมความยากของเนื้อหาในการสอนอีก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยได้จัดหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในแต่ละรายวิชาที่มีความเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต และเวลาเรียน หลักสูตรมีความทันสมัยซึ่งเนื้อหาวิชาในแต่ละรายวิชาที่เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ ดังที่ ธวัช เต็มญวน (2548: 147) ได้กล่าวว่าหลักสูตรที่ใช้ ในการจัดการเรียนการสอนควรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน ในปัจจุบัน อีกทั้งควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ

ในการใช้หลักสูตรในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยควรทำเป็นระยะ ๆ ได้แก่ 1 ปี การศึกษา หรือ 1 ภาคการศึกษา และให้มีการจัดประชุมชี้แจงการใช้หลักสูตรให้อาจารย์ผู้สอนทราบ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543: 50) ที่กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นเรื่องสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพราะเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างเป็นระบบ

7.2 ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่วนใหญ่นักศึกษามีความคิดเห็นว่าขาดสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ขาดเครื่องมือสื่อสารทางเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องโปรเจคเตอร์ และควรมีเอกสารแจกให้นักศึกษาเพิ่มเติม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานที่ จัดการเรียนการสอนในหน่วยงานศึกษานั้น วิทยาลัยได้ใช้สถานที่จัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาในพื้นที่ ซึ่งสถานศึกษาอาจมีอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ดังที่ เอกศักดิ์ บุตรลัม (2537 : 335) ได้กล่าวว่าการใช้สื่อการสอนการสอนที่เหมาะสมและใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน ก่อให้เกิดประสบการณ์แก่ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจที่ถูกต้อง รวดเร็ว และพงศ์ หรดาล (2532 : 195) ที่ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนช่วยจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ช่วยให้การเรียนการสอนง่ายขึ้น รวดเร็วและก่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องมากขึ้น

7.3 ด้านอุปกรณ์อาคารสถานที่ ส่วนใหญ่นักศึกษามีความคิดเห็นว่าขาดเครื่องอำนวยความสะดวกควรมีการติดตั้งพัดลมหรือเครื่องปรับอากาศทุกห้องเพราะห้องเรียนร้อนมาก ห้องน้ำไม่สะอาด และไม่เพียงพอ และควรมีการปรับแต่งภูมิทัศน์ เช่น ปลูกต้นไม้เพิ่มเพื่อความร่มเงา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วิทยาลัยได้ใช้สถานที่จัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานศึกษาในพื้นที่ ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่ง อาจมีงบประมาณหรือบุคลากรในการดูแลสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ดังที่สิรินดา วรชนะวิภาค (2541 : 42) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ ซึ่งมีลักษณะเด่นๆ อยู่ 8 ประการ คือ 1) ที่นั่งของนักเรียนห่างพอเหมาะที่จะอ่านอักษรบนกระดานได้ 2) ห้องเรียนมีแสงสว่างและการระบายอากาศ 3) มีห้องสมุดและห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้นักเรียนใช้ค้นคว้า 4) ขนาดโต๊ะ เก้าอี้ พอเหมาะกับตัวนักเรียน 5) ที่นั่งในห้องเรียนมีครบจำนวนนักเรียน 6) สภาพอากาศในห้องเรียนไม่ร้อนอบอ้าว 7) สภาพห้องเรียนส่วนใหญ่ไม่ร้อนอบอ้าว 8) มีบริการถ่ายเอกสารและการพิมพ์ และธีรวัฒน์ ยุวรรณ (2549 : 19) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมด้านสถานที่ การสร้างอาคารสถานที่ ตลอดจนการจัดห้องเรียนต้องมีความเป็นระเบียบอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ต้องมีต้นไม้ สถานที่ร่มรื่นในสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้มากขึ้น สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง กับสถานที่ คือ การสร้างอาคารสถานที่ ตลอดจนการจัดห้องเรียนต้อง เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าดู อยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอย โดยการจัดขึ้นอยู่กับ สภาพความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของห้องเรียนวัสดุที่ใช้และความสามารถในการจัดของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งการจัดการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น สนาม สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม สนามกีฬา เครื่องเล่น สนาม ที่พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด มีความเหมาะสมทั้งที่ดี ของโรงเรียน ตลอดจนการปลูกต้นไม้ ดอกไม้ประดับ เพื่อเป็นการเพิ่มความร่มรื่นสวยงาม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในวิทยาลัยชุมชนอื่น ๆ ตามภูมิภาคที่แตกต่างกัน เช่น วิทยาลัยชุมชนในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ เพื่อเปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน
2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาในแต่ละวิทยาลัยชุมชนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ
3. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการศึกษาในรูปแบบวิทยาลัยชุมชน
4. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษา ในการเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งแก้ว เอี่ยมแจ่ม. (2542). สภาพแวดล้อมการเรียนรู้การสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบัน เทคโนโลยีราช มงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ ตามทัศนะของนักศึกษา. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การ อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรวัดน์ วีรังกร. (2546). กระบวนทัศน์ใหม่บนเส้นทางการพัฒนาบัณฑิตอุดมศึกษาไทย. ในเอกสารประกอบการ สัมมนาเรื่องกระบวนการทัศน์ใหม่สู่เส้นทางพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยยุคไอที. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เชาว์ อินโย. (2540). โครงการศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาโครงการจัดการ ศึกษาสำหรับ บุคลากรประจำการ (กศ.บป) ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน สถาบันราชภัฏเลย. เลย : สถาบัน ราชภัฏเลย.
- ธวัช เต็มภูวน. (2548). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการ จัดการศึกษาระดับ ปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกรมศิลปากร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรวัฒน์ ยัวร์ณ. (2549). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการสภาพแวดล้อมภายใน มหาวิทยาลัยราช ภัฏราชนครินทร์.วิทยานิพนธ์ (การบริหารการศึกษา). จะเชิงเทรา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชน ครินทร์.
- นารี รมย์นุกูล. (2547). ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม. ปรินทิพการศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นิวัฒน์ วรสาร. (2550). ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ. ปรินทิพการศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงศ์ หรดาล. (2532). การวางแผนการสอนอุตสาหกรรมศึกษาเชิงระบบ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร.
- รังสรรค์ นามวงศ์. (2549). การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ และวิทยาเขตขอนแก่น ที่มีการจัดการเรียน การสอน วิชาการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตและสังคม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียน . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรินาถ สายอ่อง. (2550). ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการการศึกษาของ โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ภาคนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการทั่วไป). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สมสิน เชื้อทอง. (2541). ความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อความเป็นไปได้ในการใช้ ระบบสาธารณสุขมูลฐานเป็นพื้นฐานของประชาคมท้องถิ่น : กรณีศึกษาอำเภอโกกรพระ จังหวัด นครสวรรค์. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์.
- สิรินดา วรธนะวิภาค. (2541). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ศรีปทุม. ปรินทิพนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุวารีย์ วงศ์วัฒนา. (2547). การศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อโครงการจัดการศึกษาสำหรับปวงชนเพื่อปริญญา (กศ.ป.ป.) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. รายงานการวิจัย. พิษณุโลก : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุชาติ ใจภักดี. (2549). รูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยชุมชนในประเทศไทย.วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุทัศน์ย์ ขอมธิดา. (2552). ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญาของวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี .ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิทย์ แสงแก้ว. (2549). การเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). สุราษฎร์ธานี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี.
- เสกสรร วัฒนพงษ์. (2542). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประสานงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรในเขตพื้นที่ทางหลวง หมายเลข 34 (บางนา –บางปะกง). กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2542.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2536). ยุทธวิธีการตลาดช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ฉบับ ดร.เสรี วงษ์มณฑา. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เอกศักดิ์ บุตรลับ. (2537). ครูและการสอน. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.

การเปรียบเทียบกำลังดัดขวางของการซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิก
ด้วยเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่าง ๆ

Comparison of flexural strength in repairing acrylic resin denture base by acrylic res
in polymerized in different methods

ธีรณัฐ ใจบุญ ไชยวุฒิ พฤษภามพันธ์ น้าชัย สุขสันติสกุลชัย
ภาควิชาทันตกรรมประดิษฐ์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกำลังดัดขวางของเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่าง ๆ 4 วิธี ได้แก่ เรซินชนิดบ่มด้วยความร้อน เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ และ เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม และเพื่อเปรียบเทียบกำลังดัดขวางภายหลัง การซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกที่ผลิตจากเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน โดยทำการเตรียมชิ้นทดสอบเรซิน อะคริลิกวิธีการละ 15 ชิ้น ขนาด 64 มิลลิเมตร × 10 มิลลิเมตร × 3.30 มิลลิเมตร เก็บในน้ำกลั่นที่อุณหภูมิ 37 องศา เซลเซียส นาน 50 ชั่วโมง แล้วทำการทดสอบกำลังดัดขวางด้วยวิธีการทดสอบการดัดโค้งแบบสามจุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติ โดยการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกำลังดัดขวางของเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการ ต่าง ๆ 4 วิธี ใช้สถิติ One-way ANOVA และการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกำลังดัดขวางภายหลังการซ่อมฟันเทียมฐาน เรซินอะคริลิกที่ผลิตจากด้วยความร้อนด้วยวิธีการต่าง ๆ 4 วิธี และฐานฟันเทียมเดิม ใช้สถิติ Kruskal-Wallis ผลการศึกษาพบว่ากำลังดัดขวางของเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่าง ๆ 4 วิธี มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) และกำลังดัดขวางภายหลังการซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกด้วยวิธีการต่าง ๆ 4 วิธี และฐานฟันเทียมเดิมมีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) สรุปผลการศึกษาได้ว่า เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนมีกำลังดัดขวางสูงสุด และการซ่อมฐานฟันเทียมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วย ความร้อนมีกำลังดัดขวางมากกว่าการซ่อมด้วยวิธีการอื่น ๆ

คำสำคัญ: กำลังดัดขวาง, เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ

Abstract

The aims of this study were 1) to compare the flexural strength of acrylic resin denture base polymerized by 4 different methods and 2) to compare the flexural strength of intact conventional heat-polymerized denture base with those after repairing this denture base material by acrylic resin polymerized as the above 4 methods. **Materials and methods:** Conventional heat-polymerized acrylic resin (Meliodent Meliodent Heat Cure, Bayer Dental, Newburg, Germany), autopolymerized acrylic resin (Meliodent Self Cure, Bayer Dental, Newburg, Germany), microwave-polymerized acrylic resin (Acron MC, GC Dental Products Corp, Japan) were used in this study. 120 specimens were fabricated (64 mm × 10 mm × 3.3 mm, 60 for intact specimens, and another 60 for repaired specimens). After 50 hours of storage in distilled water at 37 °C, the flexural strength was measured using a 3-point bending test. The data of flexural strengths obtained from intact specimens were analyzed by one-way ANOVA. The data of flexural strengths of the repaired specimens

and of the intact conventional heat-polymerized denture base were analyzed by Kruskal–Wallis test. **Results:** 1) The flexural strength of acrylic resin denture base polymerized in 4 methods showed statistically significant difference between the experimental groups ($P<0.001$). 2) The flexural strength of intact and repaired conventional heat-polymerized specimens with acrylic resin polymerized by 4 different methods showed statistically significant differences between the experimental groups ($P<0.001$). **Conclusions:** Within the limitations of this study, conventional heat-polymerized acrylic resin showed the highest flexural strength of all the materials tested; and repairing of acrylic resin denture base by conventional heat-polymerized acrylic resin showed the highest flexural strength value of all the materials tested.

Keywords: flexural strength, microwave-polymerized acrylic resin

บทนำ

ฟันเทียมถอดได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งฟันเทียมถอดได้ฐานเรซินอะคริลิกเป็นฟันเทียมที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการรักษาผู้ป่วยที่สูญเสียฟันไปบางส่วนหรือทั้งปาก อย่างไรก็ตาม ภายหลัง การใส่ฟันเทียมถอดได้ฐานเรซินอะคริลิก อาจพบปัญหา เช่น การแตกหักของฐานฟันเทียม ดังนั้นการเลือกชนิดของเรซินอะคริลิก และวิธีการบ่มเพื่อผลิตหรือซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกให้มีความแข็งแรงจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกควรเลือกใช้เรซินอะคริลิกที่ใช้เวลาในการซ่อมน้อย, มีความแข็งแรงเพียงพอ และไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างหรือขนาดของฟันเทียม ภายหลังการซ่อม (Rached et al., 2004)

เรซินอะคริลิกหรือพอลิเมทิลเมทาคริเลต (Polymethyl methacrylate) ที่ใช้สำหรับทำฐานฟันเทียมถูกจำแนกตาม ANSI/ADA Spec. No. 12 และ ISO 20795-1:2008(E) เป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน 2) เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง 3) Thermoplastic blank or powder 4) เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยแสง 5) เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ

ฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกส่วนใหญ่ผลิตจากเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน จึงมีผู้แนะนำให้ทำการซ่อมฐานฟันเทียมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนเนื่องจากเป็นเรซินอะคริลิกชนิดเดียวกัน มีคุณสมบัติเหมือนกับฐานฟันเทียมเดิม และมีความแข็งแรงภายหลังการซ่อมร้อยละ 80 ของความแข็งแรงก่อนซ่อม แต่การซ่อมฐานฟันเทียมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนมีขั้นตอนยุ่งยาก ใช้เวลาในการทำงานนาน และมีความเสี่ยงต่อการเสียรูปของฟันเทียม จึงมีการนำเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเองมาใช้ในการซ่อมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเองมีประสิทธิภาพด้อยในด้านความแข็งแรง โดยมีความแข็งแรงภายหลังการซ่อมร้อยละ 60 ของความแข็งแรงก่อนซ่อม (Power and Sakaguchi, 2006)

ปัจจุบันมีการพัฒนาเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟโดยเฉพาะ ข้อดีของเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ คือ ใช้เวลาในการบ่มสั้นเมื่อเทียบกับเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน โดยมีการแนะนำให้ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟกำลัง 500 วัตต์ บ่มเรซินอะคริลิกเป็นเวลา 3 นาที เป็นเรซินอะคริลิกที่มีมอดูลีตึงเครียดต่ำ มีคุณสมบัติทางกายภาพไม่แตกต่างจากเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน (De Clerck, 1987) มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างภายหลังการบ่มน้อย และมีขั้นตอนการทำงานที่สะอาด (Sanders et al., 1987)

จากประโยชน์ของพลังงานคลื่นไมโครเวฟจึงมีผู้ทำการศึกษา นำเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนมาบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ พบว่าเมื่อทำการบ่มเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนโดยใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟจะทำให้ได้กำลังดัดขวางไม่แตกต่างจากเรซินอะคริลิก

ชนิดบ่มด้วยความร้อนที่บ่มโดยวิธีการปกติ หรืออาจมีค่าสูงกว่าในบางยี่ห้อ (วรพงษ์ ปัญญาพงศ์ และคณะ, 2541) และจากการศึกษาผลของพลังงานคลื่นไมโครเวฟต่อการเปลี่ยนแปลงมิติเสถียรภาพของฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกภายหลังการใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟบ่มที่กำลัง 500 วัตต์ เวลา 3 นาที ไม่พบการเปลี่ยนแปลงมิติเสถียรภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Pavan et al., 2005)

จากข้อดีของพลังงานคลื่นไมโครเวฟผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาผลของการซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกโดยนำพลังงานคลื่นไมโครเวฟมาประยุกต์ใช้ในการบ่มเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนเปรียบเทียบกับวิธีการซ่อมฐานฟันเทียมโดยทั่วไป ได้แก่ การซ่อมโดยใช้เรซิน อะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง และเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ แล้วนำมาเปรียบเทียบกำลังดัดขวาง

การศึกษานี้เป็นการศึกษาที่พยายามลดขั้นตอนและลดระยะเวลาในการผลิตและซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ ซึ่งการลดขั้นตอนอาจทำให้เกิดความพรุนในเรซินอะคริลิกและส่งผลต่อกำลังดัดขวางได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อเปรียบเทียบกำลังดัดขวางของเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ และเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม

2) เพื่อเปรียบเทียบกำลังดัดขวางภายหลังการซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกที่ผลิตจากเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน โดยใช้เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน เรซิน อะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ และเรซินอะคริลิก ชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม และฐานฟันเทียมเดิม

วิธีการวิจัย

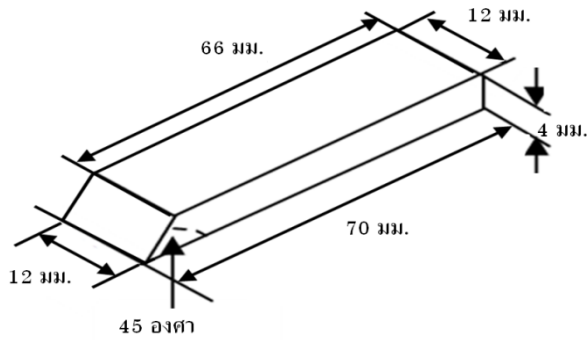
การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประกอบด้วย 2 การทดลอง คือ

- 1) การทดลองเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางของเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่างๆ 4 วิธี
- 2) การทดลองเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางภายหลังการซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกที่ผลิตจากเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน ด้วยเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่างๆ 4 วิธี และฐานฟันเทียมเดิม

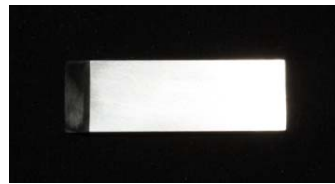
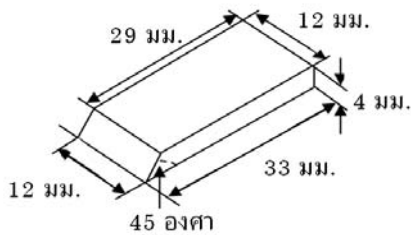
การคำนวณขนาดตัวอย่าง (Sample size calculation): ใช้ขนาดตัวอย่างกลุ่มละ 15 ชิ้น ได้จากการนำค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกำลังดัดขวางจากการศึกษา เรื่อง Repair strength of autopolymerizing, microwave, and conventional heat-polymerized acrylic resins (Rached et al., 2004) ไปคำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Java applets for power and sample size (Lenth RV)

ขั้นตอนการเตรียมชิ้นทดสอบ

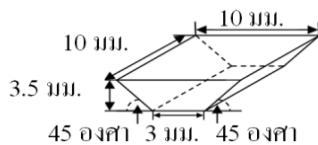
1) เตรียมแม่แบบโลหะเพื่อเป็นแบบในการเตรียมชิ้นทดสอบ 3 แบบ ได้แก่ แม่แบบโลหะจำลอง ขนาดฐานฟันเทียมที่ไม่หัก (รูปที่ 1), แม่แบบโลหะจำลองขนาดฐานฟันเทียมที่หัก (รูปที่ 2), แม่แบบโลหะจำลองขนาดของบริเวณที่จะทำการซ่อมชิ้นทดสอบ (รูปที่ 3)

รูปที่ 1 แม่แบบโลหะจำลองขนาดฐานพื้นเทียมที่ไม่หัก

รูปที่ 2 แม่แบบโลหะจำลองขนาดฐานพื้นเทียมที่หัก

รูปที่ 3 แม่แบบโลหะจำลองขนาดของบริเวณที่จะทำการซ่อมขึ้นทดสอบ

2) เตรียมแม่พิมพ์สำหรับแม่แบบโลหะจำลองขนาดฐานพื้นเทียมที่ไม่หัก และแม่พิมพ์สำหรับแม่แบบโลหะจำลองขนาดฐานพื้นเทียมที่หัก นำพลาสติกหินชนิดพิเศษ (Velmix) โอบรอบแม่แบบโลหะจำลองขนาดฐานพื้นเทียมที่ไม่หัก และแม่แบบโลหะจำลองขนาดฐานพื้นเทียมที่หัก รอกจนกระทั่งพลาสติกหินชนิดพิเศษก่อตัวเต็มที่ได้ จากนั้นนำแม่แบบโลหะออก จะได้แม่พิมพ์เพื่อใช้เตรียมขึ้นทดสอบต่อไป

3) เตรียมขึ้นทดสอบเรซินอะคริลิก

3.1) การทดลองเปรียบเทียบกำลังตัดขวางของเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่างๆ 4 วิธี

แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ตามวิธีการเตรียมขึ้นทดสอบ กลุ่มละ 15 ชิ้น ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน: ผสมซิลิโคนชนิดพุดดีใส่ลงไปในแม่พิมพ์จำลองขนาดฐานพื้นเทียมที่ไม่หัก แล้วนำออกมาทำการตัดแต่งให้ได้ขนาดเท่ากับแม่แบบโลหะจำลองขนาดฐานพื้นเทียมที่ไม่หัก จากนั้นนำซิลิโคนชนิดพุดดีที่ตัดแต่งแล้วไปวางบนปูนปลาสเตอร์ที่กำลังก่อตัวในภาชนะหล่อทองเหลือง เมื่อปูนปลาสเตอร์ก่อตัวเต็มที่แล้วจึงแกะซิลิโคนชนิดพุดดีออก แล้วทำการผสมเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน (Meliodent Heat Cure, Bayer Dental, Newburg, Germany) ตามคำแนะนำของผู้ผลิต ทำการอัดเรซินอะคริลิก ลงไปในภาชนะหล่อทองเหลือง

ให้เต็ม ตั้งทิ้งไว้เป็นเวลา 60 นาที แล้วนำไปต้มในน้ำอุณหภูมิ 74 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที จากนั้น ต้มต่อในน้ำอุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 ชั่วโมง แล้วรอให้เย็นที่อุณหภูมิห้อง

กลุ่มที่ 2 เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง: ทำการผสมเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง (Meliodent Self Cure, Bayer Dental, Newburg, Germany) ตามคำแนะนำของผู้ผลิต แล้วเติมลงไปในแม่พิมพ์จำลองขนาดฐานฟันเทียมที่ไม่หักให้เต็ม จากนั้นนำไปอัดความดันที่ 30 psi (200 kNm⁻²) ณ อุณหภูมิห้อง เป็นเวลา 30 นาที

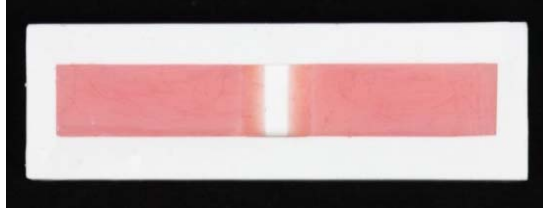
กลุ่มที่ 3 เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ: ทำการผสมเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ (Acron MC, GC Dental Products Corp, Japan) ตามคำแนะนำของผู้ผลิต แล้วเติมลงไปในแม่พิมพ์จำลองขนาดฐานฟันเทียมที่ไม่หักให้เต็ม จากนั้นนำไปบ่มในเตาอบไมโครเวฟ กำลัง 450 วัตต์ 3 นาที แล้วรอให้เย็นที่อุณหภูมิห้อง

กลุ่มที่ 4 เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม:

ทำการผสมเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน (Meliodent Heat Cure, Bayer Dental, Newburg, Germany) ตามคำแนะนำของผู้ผลิต แล้วเติมลงไปในแม่พิมพ์จำลองขนาดฐานฟันเทียมที่ไม่หัก จากนั้นนำไปบ่มในเตาอบไมโครเวฟ กำลัง 300 วัตต์ 5 นาที แล้วรอให้เย็นที่อุณหภูมิห้อง

ภายหลังการบ่มเรซินอะคริลิกทั้ง 4 กลุ่ม ทำการกรอแต่งเรซินอะคริลิกส่วนเกินออกด้วยหัวกรอคาร์ไบด์ แล้วขัดด้วยกระดาษทรายน้ำเบอร์ 500, 1,000 และ 1,200 ตามลำดับ จนกระทั่งได้ชิ้นทดสอบเรซินอะคริลิกที่มีความยาวอยู่ในช่วง 64 ± 0.02 มิลลิเมตร, ความกว้าง 10 ± 0.02 มิลลิเมตร และความหนา 3.30 ± 0.02 มิลลิเมตร จากนั้นทำการเก็บชิ้นทดสอบเรซินอะคริลิกทั้ง 4 กลุ่ม ในน้ำกลั่นที่อุณหภูมิ 37 ± 1 องศาเซลเซียส นาน 50 ± 2 ชั่วโมง แล้วทำการทดสอบกำลังดัดขวาง

3.2) การทดลองเปรียบเทียบกำลังดัดขวางภายหลังการซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกที่ผลิตจากเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน ด้วยเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่างๆ 4 วิธี และฐานฟันเทียมเดิม แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม ตามวิธีการซ่อมฐานฟันเทียมเรซินอะคริลิก และฐานฟันเทียมเดิม กลุ่มละ 15 ชิ้น (กลุ่มฐานฟันเทียมเดิมใช้ชิ้นทดสอบจากข้อ 3.1 กลุ่มที่ 1 เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน) ก่อนทำการซ่อมจะทำการเตรียมเรซินอะคริลิกจำลองขนาดฐานฟันเทียมที่หักด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน จำนวน 120 ชิ้น โดยใช้แม่พิมพ์จำลองขนาดฐานฟันเทียมที่หักร่วมกับซิลิโคนชนิดพุดดี เตรียมวิธีการเดียวกันกับข้อ 3.1 กลุ่มที่ 1 ภายหลังการบ่มเรซินอะคริลิกเสร็จแล้ว ทำการกรอแต่งและขัดเรซินอะคริลิกเช่นเดียวกับข้อ 3.1 จนกระทั่งได้เรซินอะคริลิกที่มีความยาวอยู่ในช่วง 30.5 ± 0.02 มิลลิเมตร, ความกว้าง 10 ± 0.02 มิลลิเมตร และความหนา 3.5 ± 0.02 มิลลิเมตร จากนั้นกรอแต่งบริเวณด้านเฉียง 45 องศา อย่างแผ่วเบาด้วยหัวกรอคาร์ไบด์เพื่อปรับสภาพพื้นผิว แล้วนำเรซินอะคริลิกจำลองขนาดฐานฟันเทียมที่หัก 2 ชิ้น มาประกบกับแม่แบบโลหะจำลองขนาดของบริเวณที่จะทำการซ่อมชิ้นทดสอบให้เข้าที่ จากนั้นนำปูนปลาสเตอร์โอเวอร์เรซินอะคริลิกที่ประกบกับแม่แบบโลหะเพื่อยึดให้อยู่ในตำแหน่งที่ต้องการ รอให้ปูนปลาสเตอร์ก่อตัวเต็มที่แล้วจึงนำแม่แบบโลหะออก จะได้พื้นที่สำหรับซ่อมเรซินอะคริลิก (รูปที่ 4) แล้วนำไปซ่อมด้วยวิธีต่างๆ 4 วิธี ต่อไป จนได้ชิ้นทดสอบกลุ่มละ 15 ชิ้น ดังนี้

รูปที่ 4 พื้นที่สำหรับซ่อมเรซินอะคริลิก

การซ่อมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน: นำเรซินอะคริลิกที่ยึดกับแม่แบบโลหะด้วยปูนปลาสเตอร์ วางบนปูนปลาสเตอร์ที่กำลังก่อตัวในภาชนะหล่อทองเหลือง เมื่อปูนปลาสเตอร์แข็งตัวแล้วจึงเอาแม่แบบโลหะออกจะได้พื้นที่สำหรับซ่อมชั้นเรซินอะคริลิก จากนั้นทำการผสม

เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนตามคำแนะนำของผู้ผลิต ทำการอัดลงในพื้นที่สำหรับซ่อมให้เต็ม แล้วทำการบ่มเช่นเดียวกับข้อ 3.1 กลุ่มที่ 1

การซ่อมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง, เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ และเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม:

ทำการผสมเรซินอะคริลิกแต่ละชนิดตามคำแนะนำของผู้ผลิต จากนั้นเติมเรซินอะคริลกลงในพื้นที่ ที่เตรียมไว้สำหรับซ่อมให้เต็ม แล้วนำทำการบ่มเช่นเดียวกับวิธีในข้อ 3.1

ภายหลังจากการซ่อมเสร็จแล้ว ทำการกรอแต่งและขัดเรซินอะคริลิกเช่นเดียวกับข้อ 3.1 จนกระทั่งได้ชั้นทดสอบเรซินอะคริลิกที่มีความยาวอยู่ในช่วง 64 ± 0.02 มิลลิเมตร, ความกว้าง 10 ± 0.02 มิลลิเมตร และความหนา 3.30 ± 0.02 มิลลิเมตร ทำการเก็บชั้นทดสอบเรซินอะคริลิก ทั้ง 5 กลุ่ม ในน้ำกลั่นที่อุณหภูมิ 37 ± 1 องศาเซลเซียส นาน 50 ± 2 ชั่วโมง แล้วทำการทดสอบกำลังดัดขวาง

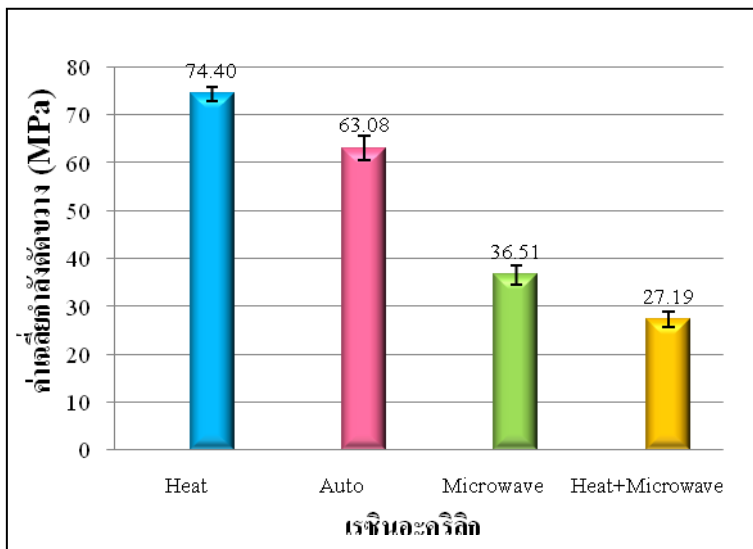
การทดสอบกำลังดัดขวาง: ทดสอบกำลังดัดขวางด้วยวิธีการทดสอบการดัดโค้งแบบสามจุด โดยใช้เครื่องทดสอบสากล (Universal Testing Machine; Lloyd, England) ใช้หัววัดแรงขนาด 10 กิโลนิวตัน และชุดหัวกดทดสอบแรงดัดขวางแบบ 3 จุด กดทดสอบด้วยอัตราเร็ว 5 มิลลิเมตร/นาที, ระยะห่างระหว่างแท่นวางขึ้นทดสอบ 50 มิลลิเมตร โดยกดบนกึ่งกลางขึ้นทดสอบจนหัก แล้วบันทึกขนาดแรงสูงสุดที่ทำให้ขึ้นทดสอบหัก จากนั้นนำไปคำนวณหา กำลังดัดขวาง และนำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบทางสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการทดลองเปรียบเทียบกำลังดัดขวางของเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่าง ๆ 4 วิธี

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และช่วงเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของกำลังดัดขวางของเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่าง ๆ 4 วิธี (MPa)

เรซินอะคริลิก	Mean (MPa)	SD	95% Confidence Interval for Mean	
เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน	74.40	1.54	73.55	75.25
เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง	63.08	2.64	61.62	64.54
เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ	36.51	2.04	35.39	37.64
เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม	27.19	1.67	26.27	28.12

รูปที่ 5 ค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่างๆ

Heat: เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน

Auto: เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง

Microwave: เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ

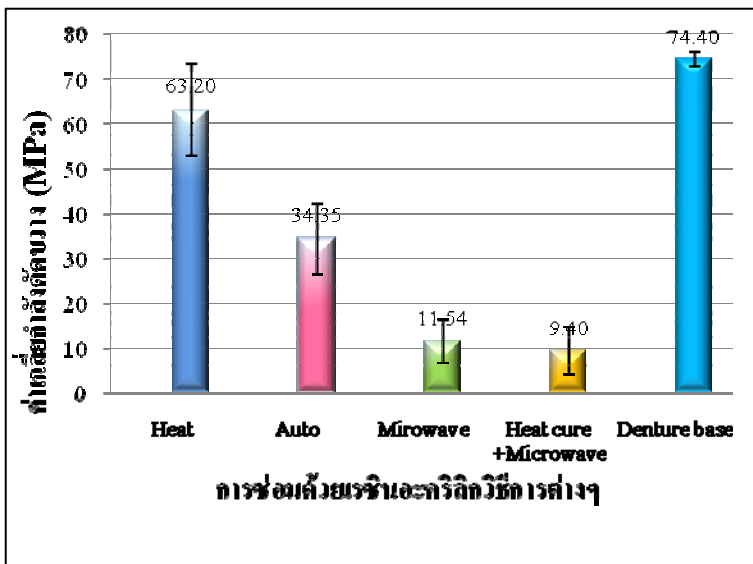
Heat+Microwave: เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม

ผลการทดสอบกำลังดัดขวางของชิ้นทดสอบ 4 กลุ่ม แสดงดังตารางที่ 1 และรูปที่ 5 พบว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนมีค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางมากที่สุด (74.40 ± 1.54 MPa, 95% CI: 73.55-75.25) และเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่มมีค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางน้อยที่สุด (27.19 ± 1.67 MPa, 95% CI: 26.27-28.12) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 1 คู่ ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) และจากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple comparison) ด้วย Tukey HSD พบว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนมีค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางมากกว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ 37.89 MPa (95% CI: 35.94-39.84) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) และเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟมีค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางมากกว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม 9.32 MPa (95% CI: 7.37-11.27) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$)

ผลการทดลองเปรียบเทียบกำลังดัดขวางภายหลังการซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิกที่ผลิตจากเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน ด้วยเรซินอะคริลิกที่บ่มด้วยวิธีการต่าง ๆ 4 วิธีและฐานฟันเทียมเดิม

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และช่วงเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของกำลังดัดขวางภายหลังการซ่อมฐานฟันเทียม ด้วยวิธีการต่างๆ 4 วิธี และฐานฟันเทียมเดิม (MPa)

การซ่อมเรซินอะคริลิกด้วยวิธีการต่าง ๆ	Mean (MPa)	SD	95% Confidence Interval for Mean	
ฐานฟันเทียมเดิม	74.40	1.54	73.55	75.25
การซ่อมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน	63.20	10.24	57.53	68.87
การซ่อมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง	34.35	8.07	29.88	38.82
การซ่อมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ	11.54	4.79	8.89	14.19
การซ่อมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม	9.40	5.36	6.43	12.36

รูปที่ 6 ค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเรซิน อะคริลิกภายหลังการซ่อมด้วย วิธีการต่างๆ
Auto: เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง
Microwave: เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วย พลังงานคลื่นไมโครเวฟ
Heat+Microwave: เรซินอะคริลิก ชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่น ไมโครเวฟในการบ่ม
Denture base: ฐานฟันเทียมเดิม

ผลการทดสอบกำลังดัดขวางของชิ้นทดสอบ 5 กลุ่ม แสดงดังตารางที่ 2 และรูปที่ 6 พบว่าฐานฟันเทียมเดิม (เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน) มีค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางมากที่สุด (74.40 ± 1.54 MPa, 95% CI: 73.55-75.25) และการซ่อมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่มมีค่าเฉลี่ยกำลังดัดขวางน้อยที่สุด (9.40 ± 5.36 MPa, 95% CI: 6.43-12.36) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่ามัธยฐานกำลังดัดขวางของชิ้นทดสอบ 5 กลุ่ม ด้วยสถิติ Kruskal-Wallis พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 1 คู่ ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) และจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วย Mann-Whitney U test พบว่าการซ่อมฐานฟันเทียมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนมีกำลังดัดขวางมากกว่าการซ่อมด้วยวิธีการอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ และเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่มมีกำลังดัดขวางน้อยกว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนและเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง

นอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) และผลการช่อมฐานพื้นเทียมที่ผลิตจากเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนพบว่า การช่อมฐานพื้นเทียมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนมีกำลังดัดขวางมากกว่าการช่อมด้วยวิธีการอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$)

ผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้แตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมา โดยผลการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟมีกำลังดัดขวางเทียบเท่า (Gurbuz et al., 2010; Levin et al., 1989) หรือสูงกว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน (Agarwal et al., 2008; Rached et al., 2004) และนอกจากนี้ยังพบว่าผลการช่อมฐานพื้นเทียมด้วยวิธีการต่างๆ มีกำลังดัดขวางแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Agarwal et al., 2008; Rached et al., 2004) ได้มีการอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟมีกำลังดัดขวางสูงไว้ว่า อาจเป็นผลมาจากการที่เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟมีส่วนประกอบที่เป็นยางน้อยกว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน การที่มียางเป็นองค์ประกอบจะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นของเรซินอะคริลิก ทำให้ความแข็งแรงของเรซินอะคริลิกลดลงได้ (Rached et al., 2004) และบางการศึกษาว่า การใช้เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟจะทำให้เกิดรูพรุนลดลง เนื่องจากพลังงานคลื่นไมโครเวฟมีคุณสมบัติสามารถแทรกผ่านได้ดี ทำให้เกิดการกระจายความร้อนภายในเรซินอะคริลิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ปฏิกิริยาการเกิดพอลิเมอร์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังลดการตกค้างของมอนอเมอร์ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟมีกำลังดัดขวางสูง (Agarwal et al., 2008)

การที่ผลการศึกษาครั้งนี้แตกต่างไปจากการศึกษาที่ผ่านมาอาจมีสาเหตุมาจาก ในขั้นตอนการบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ ชิ้นทดสอบไม่ได้ถูกบรรจุในภาชนะหล่อพลาสติก ทำให้ชิ้นทดสอบได้รับพลังงานคลื่นไมโครเวฟโดยตรง ถึงแม้ว่าจะได้ทำการศึกษานำร่องเพื่อทำการลดกำลังวัตต์และเพิ่มเวลาในการบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟแล้วก็ตาม พลังงานคลื่นไมโครเวฟที่ชิ้นทดสอบได้รับโดยตรงอาจส่งผลให้โมเลกุลของมอนอเมอร์เกิดการสั่นสะเทือนและเกิดความร้อนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและสูงเกินจุดเดือดของมอนอเมอร์ ทำให้มอนอเมอร์ระเหยไปก่อนที่ปฏิกิริยาการเกิดพอลิเมอร์จะเสร็จสมบูรณ์ ทำให้เกิดรูพรุนภายในเนื้อเรซินอะคริลิก และทำให้กำลังดัดขวางของเรซินอะคริลิกลดลง (วรพงษ์ ปัญญาญ์ และคณะ, 2541) นอกจากนี้การที่ชิ้นทดสอบไม่ได้ถูกบรรจุในภาชนะหล่อพลาสติก ทำให้เกิดปฏิกิริยาการเกิดพอลิเมอร์ภายใต้สภาวะความดันที่ไม่เพียงพอทำให้เกิดรูพรุนที่มีรูปร่างไม่คงที่กระจายไปทั่วในชิ้นทดสอบ รูพรุนที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดความเครียดภายในเรซินอะคริลิก และทำให้เกิดรอยร้าวขนาดเล็กเมื่อเรซินอะคริลิกได้รับแรง ส่งผลให้กำลังดัดขวางลดลง (Power and Sakaguchi, 2006) รูพรุนที่เกิดขึ้นยังอาจส่งผลต่อกำลังดัดขวางภายหลังการช่อมฐานพื้นเทียมอีกด้วย เนื่องจากอาจเกิดรูพรุนที่บริเวณรอยต่อของฐานพื้นเทียมเดิมกับเรซินอะคริลิกที่นำมาใช้ในการช่อม ทำให้การยึดติดระหว่างฐานพื้นเทียมเดิมกับเรซินอะคริลิกที่นำมาใช้ในการช่อมมีประสิทธิภาพลดลง

สรุปผลการวิจัย

1) กำลังดัดขวางของเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนมีค่ามากกว่าเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ และเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม ตามลำดับ

2) การช่อมฐานพื้นเทียมที่ผลิตจากเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน ด้วยเรซินอะคริลิก ชนิดบ่มด้วยความร้อนมีกำลังดัดขวางมากกว่าการช่อมด้วยเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเอง เรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟ และเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนแต่ใช้พลังงานคลื่นไมโครเวฟในการบ่ม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาที่พยายามลดขั้นตอนและระยะเวลาในการผลิตและซ่อมฟันเทียมฐานเรซินอะคริลิก ถึงแม้ว่ากำลังตัดขวางของการบ่มเรซินอะคริลิกทั้ง 2 ชนิด ด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟจะอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เทียบเท่ากับเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อนและเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยตนเองเนื่องจากขั้นตอนในการผลิตที่อาจทำให้เกิดความร้อนขึ้นอย่างรวดเร็วภายในเรซินอะคริลิก และเกิดปฏิกิริยาการเกิดพอลิเมอร์ภายใต้สภาวะความดันที่ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม พบว่าเรซินอะคริลิกทั้ง 2 ชนิด สามารถเกิดปฏิกิริยาการเกิดพอลิเมอร์ด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟได้ อีกทั้งยังสามารถยึดติดกับเรซินอะคริลิกที่นำมาซ่อมได้แม้ว่าจะไม่ได้ถูกบรรจุอยู่ในภาชนะหล่อพลาสติก ดังนั้นจึงควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องส่วนประกอบของเรซินอะคริลิกเพื่อให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับบ่มด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟโดยตรง และศึกษาผลของการเพิ่มสภาวะความดันในการบ่มเรซินอะคริลิกด้วยพลังงานคลื่นไมโครเวฟโดยตรงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Agarwal, M., Nayak, A., & Hallikerimath, R. B. (2008). A study to evaluate the transverse strength of repaired acrylic denture resins with conventional heat-cured, autopolymerizing and microwave-cure resins: An in vitro study. **The Journal of Indian Prosthodontic Society**, 8(1), 36-41.
- De Clerck, J. P. (1987). Microwave polymerization of acrylic resins used in dental prostheses. **J Prosthet Dent**, 57(5), 650-658.
- Gurbuz, O., Unalan, F., & Dikbas, I. (2010). Comparison of the transverse strength of six acrylic denture resins. **OHDMBS**, 9(1), 21-24.
- Lenth RV. Java Applets for Power and Sample Size (Computer software). Retrieve Aug 5, 2008, from <http://www.stat.uiowa.edu/~rlenth/Power> 2006.
- Levin, B., Sanders, J. L., & Reitz, P. V. (1989). The use of microwave energy for processing acrylic resins. **J Prosthet Dent**, 61(3), 381-383.
- Pavan, S., Arioli Filho, J. N., Dos Santos, P. H., & Mollo Fde, A., Jr. (2005). Effect of microwave treatments on dimensional accuracy of maxillary acrylic resin denture base. **Braz Dent J**, 16(2), 119-123.
- Power, J. M., & Sakaguchi, R. L. (2006). **CRAIG'S Restorative Dental Materials** (12 ed.). St. Louis, Missouri: MOSBY ELSEVIER.
- Rached, R. N., Powers, J. M., & Del Bel Cury, A. A. (2004). Repair strength of autopolymerizing, microwave, and conventional heat-polymerized acrylic resins. **J Prosthet Dent**, 92(1), 79-82.
- Sanders, J. L., Levin, B., & Reitz, P. V. (1987). Porosity in denture acrylic resins cured by microwave energy. **Quintessence Int**, 18(7), 453-456.
- วรพงษ์ ปัญญาณรงค์, ไพฑูรย์ ดาวสดใส, & จรรยา ชื่นอารมณ. (2541). การเปรียบเทียบแรงตัดขวางของเรซินอะคริลิกชนิดบ่มด้วยความร้อน 6 ยี่ห้อ ระหว่างการบ่มโดยการต้มระเหยและการบ่มโดยใช้คลื่นไมโครเวฟ. **ว. ทันต.**, 48(4), 230-235.

ผลของโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อความรู้ เจตคติ และ
พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของครอบครัว

THE EFFECTS OF FAMILY COMPETENCY DEVELOPMENT PROGRAM ON FAMILIES' KNOWLEDGE,
ATTITUDE AND BEHAVIOR FOR PROMOTING TODDLER DEVELOPMENT

ณัฐพร ไกยราช รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรณิ เตียววิเศษ
โรงพยาบาลนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดผลก่อน-หลังนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ต่อความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครอบครัวเด็กวัยหัดเดิน ที่อาศัยในเขตตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 ครอบครัว เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 ครอบครัว โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน แบบวัดเจตคติต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน และแบบวัดพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน แบ่งเป็น 2 ช่วงอายุ คือ 1-2 ปีและ 2-3 ปี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า ผลต่างเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน เจตคติต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินช่วงอายุ 1-2 ปีและ 2-3 ปี สูงกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = 4.36, p < .001, t = 4.15, p < .001, t = 5.95, p < .001$ และ $t = 2.04, p < .05$ ตามลำดับ) ดังนั้นการจัดโปรแกรมพัฒนาศักยภาพของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน จึงจำเป็นที่ควรจัดให้แก่ครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวมีความรู้ เจตคติ และมีความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินอย่างเหมาะสม อันส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก, ความรู้, เจตคติ, เด็กวัยหัดเดิน, โปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัว

Abstract

The purpose of this two-group pre-test post-test quasi-experimental study was to examine effects of family competency development program on family knowledge, attitude, and behavior for promoting toddler development. The sample consisted of 40 families of toddlers living in Nang Rong district, Buri Ram province, Thailand. The 20 families of toddler were simply randomly assigned into the experimental group, and 20 families were in the control group. The experimental group received the family competency development program while the control group received regular care. The research instruments included 4 questionnaires of the knowledge about promoting toddler development questionnaire, the attitude toward promoting toddler development questionnaire, and the behavior for promoting toddler development questionnaire. Data were analyzed by using percent, mean, standard deviation and Independent t-test.

The findings showed that families in the experimental group had mean difference between pre-test and post-test significantly higher of scores on knowledge about promoting toddler development, attitude toward promoting toddler development, behavior for promoting toddler development at age 1-2 and 2-3 years old than the families in the control group ($t = 4.36, p < .001$; $t = 4.15, p < .001$; $t = 5.95, p < .001$ and $t = 2.04, p < .05$, respectively). Therefore, family competency development program should be provided for families of toddlers in order to enhance knowledge, attitude, and skills for promoting toddler development in the families.

Keywords: Behavior for promoting toddler development, Knowledge, Attitude, Toddler, Family competency development program

บทนำ

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญอย่างยิ่งของครอบครัวที่มีเด็กวัยหัดเดิน เนื่องจากเด็กวัยหัดเดินเป็นวัยที่มีพัฒนาการต่างๆ ด้านเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Murray & Zentner, 2001) เด็กวัยนี้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว อันนำไปสู่การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองต่อไปในอนาคต (ลดาวัลย์ ประทีปชัยกุล, 2545) เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสมเพื่อให้มีพัฒนาการที่สมวัยและเติบโตอย่างมีคุณภาพ ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กมากที่สุด แม้ว่าเด็กจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงจากพันธุกรรมก็ตาม แต่ถ้าขาดการอบรมเลี้ยงดูหรือการส่งเสริมที่เหมาะสม ขาดโอกาสในการเรียนรู้ เด็กก็ไม่สามารถพัฒนาได้เต็มที่ (สุชา จันทรเฒ, 2541) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของครอบครัวในประเทศไทยยังเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ การรับรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กไม่เหมาะสม (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ, 2541) ครอบครัวมีการปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กยังไม่ครบถ้วนทุกด้าน และมีการปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอยู่ในระดับไม่สูงมากนัก ดังรายงานการสำรวจข้อมูลกรมอนามัย (2550) พบว่า ร้อยละ 66.4 ของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กไม่มีการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ส่วนใหญ่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายเป็นหลัก บิดามารดาน้อยรายที่เล่านิทานและร้องเพลงให้เด็กฟัง ส่วนใหญ่เปิดทีวีให้เด็กดู การส่งเสริมการอ่านมีน้อย ของเล่นและหนังสือส่งเสริมพัฒนาการมีน้อย บิดามารดาบอกเรื่องการเรียนรู้ให้เป็นหน้าที่ของครูและโรงเรียน (ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547) และรายงานการสำรวจสถานการณ์เด็กในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549) พบว่า ครอบครัวทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับเด็กเพียงร้อยละ 57.5 ครอบครัวมีหนังสือสำหรับให้เด็กอ่านร้อยละ 42.6 ครอบครัวมีของเล่นที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับเด็กร้อยละ 31.1 เด็กถูกปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการดูแลที่ดีพอร้อยละ 13.2 การส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครอบครัวที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการดูแลและแก้ไข เพื่อให้ครอบครัวสามารถเสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของครอบครัวเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การรับรู้หรือความเชื่อของครอบครัวต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและเด็กโดยครอบครัวที่มีการรับรู้ มีความเชื่อต่อพัฒนาการเด็กที่ถูกต้องจะช่วยให้การส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสม (ประคิน สุจฉายาและคณะ, 2547) สามารถเกิดพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้เป็นลำดับขั้นตอน (Edward et al., 1999) และหากครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพกับเด็กจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเป็นไปตามวัย (Sumner & Spietz, 1994) โดยจะกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้าของเด็กส่งผลต่อการพัฒนาโครงสร้างและการทำงานของสมอง เกิดการเชื่อมต่อกะแสประสาทของเซลล์แต่ละเซลล์ จนเกิดการสร้างใยประสาทที่ซับซ้อนมากขึ้นตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการเลี้ยงดู (กมลพรรณ ชีวพันธุ์ศรี, 2546 ; Schore,

2001) ทำให้เกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมให้เป็นไปตามวัย ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถบ่งบอกถึงคุณภาพชีวิตของเด็กในอนาคตได้ (Kozloff, 1997)

ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กขึ้น โดยใช้กรอบแนวคิดจากการได้ประยุกต์รูปแบบการปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวของคัลการี (Calgary Family Intervention Model: CFIM) (Wright & Leahey, 2009) ร่วมกับแนวคิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร (Parent-child interaction) (Barnard, 1997) โดยคาดว่าโปรแกรมที่พัฒนานี้จะช่วยเพิ่มความรู้ เจตคติที่ดีและพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของครอบครัว

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) แบบ 2 กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2553 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553 สถานที่ดำเนินการวิจัย คือชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครอบครัวของเด็กวัยหัดเดินที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวที่มีเด็กวัยหัดเดิน (อายุอยู่ระหว่าง 1-3 ปี) ซึ่งเด็กมีระดับพัฒนาการโดยรวมปกติ ไม่มีความพิการทางร่างกายและไม่มีโรคประจำตัว เป็นบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กวัยหัดเดิน ที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการดูแลเด็ก สามารถสื่อสารภาษาได้รู้เรื่อง และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตารางประมาณขนาดตัวอย่างจากค่าขนาดอิทธิพล (power analysis) ของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (Cohen, 1977 cited in Polit, 1996) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .05 อำนาจในการทดสอบ (power) .80 และค่า effect Size .80 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 20 ครอบครัว รวม 40 ครอบครัว การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแฟ้มข้อมูลของครอบครัวของเด็กวัยหัดเดินตามคุณสมบัติข้างต้น และแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครอบครัวเด็กอายุ 1-2 ปี (ช่วงอายุ 1 ปี- 1 ปี 11 เดือน 29 วัน) และกลุ่มครอบครัวเด็กอายุ 2-3 ปี (ช่วงอายุ 2 ปีขึ้นไป - 3 ปี) แล้วสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ให้ได้กลุ่มละ 20 ครอบครัว รวมเป็น 40 ครอบครัว หลังจากนั้นสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการจับสลากแบบไม่คืนที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวของคัลการี (Wright & Leahey, 2009) ร่วมกับแนวคิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร (Barnard, 1997) มีระยะเวลาตลอดโปรแกรม 4 สัปดาห์
2. ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก เพื่อใช้ประกอบในการให้ข้อมูลและการฝึกทักษะต่าง ๆ

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ในกลุ่มครอบครัวเด็กวัยหัดเดินที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ประกอบไปด้วยรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กประกอบด้วย เพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้

2. แบบสอบถามข้อมูลเด็กและการเลี้ยงดูเด็ก ประกอบด้วย เพศเด็ก ลำดับการเกิดของเด็ก จำนวนพี่น้อง ความสัมพันธ์กับเด็ก ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก

3. แบบวัดความรู้ของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับประเมินความรู้ของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 24 ข้อ โดยแต่ละข้อมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่หรือไม่ใช่ การให้คะแนนคือถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนนถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน การแปลผล ครอบครัวที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินดีกว่าครอบครัวที่ได้คะแนนต่ำกว่า ค่าความเชื่อมั่น (Kuder-Richardson 20: KR-20) เท่ากับ 0.70

4. แบบวัดเจตคติของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้สำหรับประเมินเจตคติของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 27 ข้อ โดยแบ่งระดับคะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การแปลผล ครอบครัวที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีเจตคติในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินดีกว่าครอบครัวที่ได้คะแนนต่ำกว่า ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.72

5. แบบวัดพฤติกรรมของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดิน โดยผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของมารดา (วันเพ็ญ มโนวงศ์, 2550) เพื่อใช้สำหรับประเมินพฤติกรรมของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แบบวัดพฤติกรรมของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินอายุ 1-2 ปี ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 23 ข้อ และแบบวัดพฤติกรรมของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินอายุ 2-3 ปี ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 23 ข้อ ลักษณะการให้คะแนนแบ่งตามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับตัวเลือก คือ ไม่เคยปฏิบัติ ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง และปฏิบัติทุกครั้ง การแปลผล ครอบครัวที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินดีกว่าครอบครัวที่ได้คะแนนต่ำกว่า ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.92 และ 0.89 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับอนุมัติการทำวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยโดยให้ครอบครัวของเด็กวัยหัดเดินเป็นผู้ตัดสินใจในการเข้าร่วมวิจัยด้วยตนเอง สิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้จะไม่มีผลใดๆต่อการบริการสุขภาพ ข้อมูลที่ได้ถือเป็นความลับและนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น โดยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้ในภาพรวมและสามารถออกจากการศึกษาได้ตลอดเวลาหากต้องการ โดยไม่ต้องอธิบายเหตุผลใดๆ เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมวิจัย จึงให้ลงชื่อยินยอมเข้าร่วมวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลนางรอง และหัวหน้ากลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัว เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการวิจัย

2. ดำเนินการศึกษานำร่อง (Pilot study) กับครอบครัวเด็กวัยหัดเดินที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ครอบครัว เพื่อประเมินโปรแกรมและแบบสอบถาม ดูความเป็นไปได้ ความสามารถในการเข้าใจเนื้อหา วิธีการและความเหมาะสมกับบริบทของครอบครัว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างที่ศาลาประจำหมู่บ้าน อธิบายวัตถุประสงค์การดำเนินการวิจัย เก็บข้อมูลส่วนบุคคลของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ข้อมูลเด็กและการเลี้ยงดูเด็ก วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนทดลองนัดเข้ากลุ่มโดย แบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 4 กลุ่ม ละครึ่ง 5 ครอบครัว ให้โปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก กลุ่มละ 4 ครั้ง ละครึ่ง 60-90 นาที แต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ **ครั้งที่ 1** การสร้างสัมพันธภาพ การใช้ one question questions การให้ครอบครัวบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเคยปฏิบัติมา การให้ข้อมูลเรื่องพัฒนาการเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวต่อพัฒนาการเด็ก **ครั้งที่ 2** ครอบครัวประเมินการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เคยปฏิบัติมา ประเมินบริบทครอบครัวที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และประเมินปฏิสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับเด็ก การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การสะท้อนคิด และการให้ครอบครัววางแผนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กและนำไปทดลองปฏิบัติจริง **ครั้งที่ 3** การให้ครอบครัวบอกเล่าเรื่องราวการทำการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ลองไปปฏิบัติมา การให้ครอบครัวประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ประเมินปัญหา อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง การชื่นชมและสร้างความเชื่อมั่นต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครอบครัว การให้ครอบครัวค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เหลืออยู่ และวางแผนกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรคดังกล่าว และนำไปทดลองปฏิบัติจริง **ครั้งที่ 4** การให้ครอบครัวประเมินการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การสร้างความเชื่อมั่นต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เหมาะสม การสนับสนุนให้ครอบครัวส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อเนื่องยั่งยืน และเก็บข้อมูลหลังการทดลอง

กลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ ได้รับการเฝ้าระวังและติดตามประเมินพัฒนาการเด็ก การให้ความรู้เรื่องพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก การส่งเสริมสนับสนุนให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเล่าให้เด็กฟังตามนโยบายโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลัง เป็นระยะเวลาห่างกัน 4 สัปดาห์ในช่วงระยะเวลาเดียวกันกับกลุ่มที่ได้รับการโปรแกรม

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติที่เปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติที่ พบว่า ข้อมูลมีการกระจายเป็นโค้งปกติ (normal distribution) เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติจึงได้ทดสอบด้วยสถิติค่าที่

ผลการวิจัย

พบว่าครอบครัวของเด็กวัยหัดเดินกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะใกล้เคียงกันโดยมีอายุเฉลี่ย 37.00 (SD=10.25) และ 36.75 ปี (SD=9.95) ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 95 และร้อยละ 85) สถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 100 และร้อยละ 95) ศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 55 และร้อยละ 50) ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 70 และร้อยละ 60) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 90 และร้อยละ 80) มีรายได้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ

85 และร้อยละ 80) มีความสัมพันธ์กับเด็กเป็นนิดามารดา (ร้อยละ 75 และ ร้อยละ 70) ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก 1-3 ปีมาก่อน(ร้อยละ 85 และ 80)

สำหรับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเด็กอายุ 1-3 ปี พบว่า ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เด็กมีอายุ 1-2 ปี และ 2-3 ปี จำนวนเท่ากันอย่างละครึ่ง กลุ่มทดลองมีเพศใกล้เคียงกัน คือเพศชาย ร้อยละ 45 เพศหญิงร้อยละ 55 กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 65 เพศหญิง ร้อยละ 35 ลำดับของการเป็นบุตรทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่ 1 (ร้อยละ 40 และร้อยละ 55ตามลำดับ)

ตาราง 1 การเปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนความรู้ของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินระยะก่อนทดลองและหลังทดลอง ในระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 40)

	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		$\bar{D}$	SD	t	df	p-value
		$\bar{x}_1$	SD	$\bar{x}_2$	SD					
กลุ่มทดลอง	20	19.10	2.24	22.10	2.51	3.00	3.08	4.36	38	<.001
กลุ่มควบคุม	20	19.95	2.72	19.80	2.76	-0.15	.99			

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนความรู้ของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า มีผลต่างเฉลี่ยคะแนนความรู้ของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p <.001) (ดังแสดงในตาราง 1)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนเจตคติของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินระยะก่อนทดลองและหลังทดลองในระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 40)

	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		$\bar{D}$	SD	t	df	p-value
		$\bar{x}_1$	SD	$\bar{x}_2$	SD					
กลุ่มทดลอง	20	104.65	9.88	110.55	7.70	5.90	13.53	4.15	38	<.001
กลุ่มควบคุม	20	107.25	10.56	100.30	10.23	-6.95	2.93			

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนเจตคติของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า มีผลต่างเฉลี่ยคะแนนเจตคติของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p <.001) (ตาราง 2)

ตาราง 3 การเปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมของครอบครัวเด็กอายุ 1-2 ปี ในการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินระยะก่อนทดลองและหลังทดลอง ในระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 20)

	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		$\overline{D}$	SD	t	df	p-value
		$\overline{x}_1$	SD	$\overline{x}_2$	SD					
กลุ่มทดลอง	10	61.70	8.35	77.10	4.09	15.40	7.79	5.95	18	<.001
กลุ่มควบคุม	10	62.00	5.46	62.10	4.75	.10	2.33			

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมของครอบครัวเด็กอายุ 1-2 ปี ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า มีผลต่างเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมของครอบครัวเด็กอายุ 1-2 ปี ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p <.001) (ตาราง 3)

ตาราง 4 การเปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมของครอบครัวเด็กอายุ 2 - 3 ปี ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินระยะก่อนทดลองและหลังทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 20)

	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		$\overline{D}$	SD	t	df	p-value
		$\overline{x}_1$	SD	$\overline{x}_2$	SD					
กลุ่มทดลอง	10	64.50	12.25	72.70	5.49	8.20	12.10	2.04	18	<.05
กลุ่มควบคุม	10	63.20	8.80	63.21	5.84	.01	3.92			

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมของครอบครัวเด็กอายุ 2 - 3 ปี ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า มีผลต่างเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมของครอบครัวเด็กอายุ 2 - 3 ปี ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p <.05) (ตาราง 4)

อภิปรายผล

การศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พบว่าทำให้ครอบครัวเด็กวัยหัดเดินมีการเปลี่ยนแปลงความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทิศทางที่ดีขึ้นสามารถอธิบายได้ว่า

1.การเปลี่ยนแปลงของความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอาจเกิดจากการให้ข้อมูลที่จำเป็นตามความต้องการของครอบครัว เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ผลกระทบของการไม่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เหมาะสม โดยประเมินการรับรู้ ความต้องการของครอบครัวก่อนให้ข้อมูล การให้ครอบครัวถามคำถามหนึ่งคำถาม ที่ต้องการรู้เกี่ยวกับการ

ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งจากคำถามดังกล่าวช่วยให้ทราบถึงปัญหาหรือความต้องการที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครอบครัวได้ อีกทั้งให้ครอบครัวบอกเล่าเรื่องราวการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ผ่านมา ทำให้ทราบถึงพฤติกรรม การรับรู้ ความเชื่อของครอบครัวต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ช่วยให้สามารถค้นหาและรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงของครอบครัวได้ (Tomm, 1987 cited in Wright & Leahey, 2009) ก่อนที่จะให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ครอบครัว ส่งผลให้ครอบครัวที่ได้รับโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมีความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กดีขึ้นกว่าครอบครัวที่ไม่ได้รับโปรแกรม สอดคล้องกับการศึกษาของวิเชียร ทองนพ (2546) ที่พบว่ามารดาที่ได้รับข้อมูลเรื่องพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการทารกมีคะแนนเฉลี่ยความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการทารกสูงขึ้นและแตกต่างจากมารดาที่ไม่ได้รับข้อมูลและการศึกษาของชูชาติ มีรอด (2550) ก็พบว่ามารดาที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการบุตรอายุ 1-3 ปี มีความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการบุตรอายุ 1-3 ปีดีขึ้นแตกต่างจากมารดากลุ่มที่ไม่ได้รับข้อมูล

2. เจตคติต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ดีขึ้น เกิดจากโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เน้นหลักการสนทนากับบิด โดยให้ครอบครัวบอกเล่าความเชื่อที่มีต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก สิ่งทีคิดว่าจะเป็นปัญหาอุปสรรค กระตุ้นให้ครอบครัวแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เกิดขึ้น สะท้อนแนวคิดในการทำหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครอบครัว โดยใช้คำถามแบบวงกลม (circular question) ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ในครอบครัว ความคิดความเชื่อและความตั้งใจของครอบครัวต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังตัวอย่างคำบอกเล่าของครอบครัวที่ 4 ที่ว่า “รักลูกมากนะ เราอยากให้เติบโตสมวัยเป็นคนดี สิ่งไหนที่รู้ว่าทำแล้วเกิดผลดีกับลูก ฉันก็ตั้งใจจะทำเท่าที่ฉันมีความสามารถจะทำได้....” อีกทั้งมีการส่งเสริมและสนับสนุนอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยให้ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติของครอบครัวต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องในการทำหน้าที่ของครอบครัว พร้อมทั้งชื่นชมในจุดแข็งและความมีศักยภาพของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทำให้ครอบครัวเกิดความมั่นใจต่อการแก้ไขปัญหา และเรียนรู้หนทางในการแก้ไขปัญหา พร้อมกับเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้เล่าประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ผ่านมา ดังตัวอย่างคำบอกเล่าของครอบครัวที่ 2 ที่ว่า “ตั้งแต่ได้เข้ากลุ่ม ทำให้ยายมั่นใจที่จะทำมากขึ้น (กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ) จริง ๆ แล้วทำได้ไม่ยากเลย..... เมื่อก่อนเวลาพาหลานไปเดินเล่น ยายก็จะพาเดินเล่นเฉย ๆ แต่เดี๋ยวนี้ ยายจะบอกจะสอนหลานทุกครั้งเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นรอบตัว เช่น ต้นไม้สีเขียวเนะ นกบินอยู่บนท้องฟ้า บางทีเห็นแมวเห็นไก่ก็จะถามหลานว่ามันร้องยังงี้....” การสนทนากับบิดดังกล่าวทำให้ครอบครัวเกิดเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กหลังการทดลอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ โกดาร์วและดัชฮาเมลล์ (Goudreau & Duhamel, 2003) พบว่า การสนทนากับบิดช่วยให้คู่สมรสที่เป็นพ่อแม่ใหม่มีการปรับความคิดความเชื่อ อารมณ์ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อบทบาทการเป็นพ่อแม่ และสามารถทำหน้าที่ต่อบทบาทการเป็นพ่อแม่ได้ดีขึ้น และการศึกษาของคลัสสันและเบิร์ก (Clausson & Berg, 2008) ได้ใช้การสนทนากับบิดกับครอบครัวของนักเรียนวัยรุ่นหญิงที่มีปัญหาสุขภาพจิต พบว่า ช่วยให้ครอบครัวมีความเข้าใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้น มีอารมณ์ความรู้สึกหรือเจตคติในทางบวกต่อการดูแลสมาชิกครอบครัวที่มีปัญหาสุขภาพจิตดังกล่าว

3. พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ดีขึ้นอาจเกิดจากโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมีการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครอบครัวและเด็ก ช่วยให้ครอบครัวเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของเด็กและมีการตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างสอดคล้องกัน ปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพนั้นเกิดขึ้นภายใต้ความรักความอบอุ่นระหว่างครอบครัวกับเด็กที่มีต่อกัน ที่แสดงออกด้วยการสบตา การสัมผัสที่อ่อนโยน โอบกอด หอมแก้ม ชื่นชม ซึ่งก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี มีการตอบสนองซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสม ครอบครัวกับเด็กจึงเกิดความสุขและความเพลิดเพลินเมื่อปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการร่วมกัน ส่งผลให้ครอบครัวมีความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ดีขึ้นตามมา ดังตัวอย่างคำบอกเล่าของครอบครัวที่ 6 ที่ว่า “แต่ก่อนบางทีลูกถามฉันก็ไม่ค่อยสนใจ แต่ทุกวันนี้ฉันจะให้ความสำคัญและ

ใส่ใจกับสิ่งที่เขาถาม เขาสนใจ การที่ฉันสนใจกับลูก (ตอบสนองต่อพฤติกรรม).....ทำให้ฉันรู้สึกว่าเข้าใจลูกมากขึ้น ไม่อายไม่เขินมันใจที่จะพูดคุยหยอกล้อเล่าเรื่องใหม่ๆ เล่นสนุกกับลูก...” และครอบครัวที่ 1 ที่ว่า “ถ้าลูกร้องไห้ฉันจะไม่สนใจปล่อยให้ร้องเดี๋ยวเขาจะได้ใจ แต่พอรู้ว่าการทำแบบนี้ไม่ดีต่อเด็ก เดียวฉันจะสนใจเวลาเขาร้องไห้ จะกอดเขาเวลาเขาร้องไห้เสียใจ บางทีเด็กเขาก็บอกเหตุผลเราได้นะ” ประกอบกับครอบครัวได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้วางแผนกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กง่ายๆ ที่สามารถทำได้ตามบริบทของครอบครัว แล้วให้ครอบครัวนำไปปฏิบัติจริง ช่วยให้ครอบครัวเกิดประสบการณ์และการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริง อีกทั้งการให้ครอบครัวกลับมาเล่าเรื่องราวการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ได้ลองปฏิบัติมา เมื่อพบปัญหาอุปสรรคก็ได้รับการสนับสนุนจนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ตลอดจนมีการกระตุ้นเชื้อเชิญให้ครอบครัวอธิบายการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เกิดขึ้น ช่วยให้ครอบครัวตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าว อันนำไปสู่การคงไว้ซึ่งพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เหมาะสมต่อไป นอกเหนือจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครอบครัวที่เพิ่มขึ้นนั้น ยังเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในด้านความรู้ความเชื่อ อารมณ์ความรู้สึกหรือเจตคติของครอบครัวต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ CFIM ในการทำหน้าที่ของครอบครัวใน 3 มิติ คือ ความรู้ความเชื่อ อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรม ที่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงด้านหนึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆ ตามมาได้ (Wright & Leahey, 2009)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการนำโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กไปใช้ในครอบครัวเด็กวัยหัดเดินอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ครอบครัวสามารถทำหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การพยาบาลได้ตรงกับสภาพปัญหา ความต้องการและบริบทของครอบครัว
2. การนำโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กไปใช้ พยาบาลผู้นำไปใช้จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ ต้องมีทักษะความชำนาญในการใช้เทคนิคต่างๆ ในการปฏิบัติการพยาบาล ดังนั้นก่อนนำโปรแกรมไปใช้พยาบาลควรได้รับการเตรียมความพร้อมความเข้าใจในพื้นฐานของทฤษฎีรูปแบบการปฏิบัติการพยาบาล ครอบครัวของคัลการและฝึกทักษะเรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด ที่ใช้คำถามที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การสะท้อนแนวคิด การใช้คำถามเดียว การชื่นชมในความสามารถของครอบครัว เป็นต้น เพื่อให้การปฏิบัติการพยาบาลมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการและบริบทของครอบครัว
3. ผู้ปฏิบัติการพยาบาลสามารถนำโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้เป็นงานประจำในหน่วยบริการคลินิกเด็กดี และการดูแลที่บ้านได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ ชีวพันธุ์ศรี. (2546). **สมองกับการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พรการพิมพ์.
- กรมอนามัย. (2550). **รายงานการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยประจำปี 2550**. วันที่ค้นข้อมูล 31 พฤษภาคม 2552, เข้าถึงได้จาก <http://www.saiyairakhospital.com/back-office/upload/document/aaaa.doc>
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ. (2541). **เด็ก เยาวชน และครอบครัวในประเทศไทยและข้อเสนอเชิงนโยบายและการวิจัย (รายงานการทบทวนองค์ความรู้)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- ชูชาติ มีรอด. (2550). **ผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อความรู้ การปฏิบัติของมารดา และพัฒนาการเด็กอายุ 1-3 ปี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ประคิน สุจฉายา, จุฑามาศ โชติบาง, วิมล ธนสุวรรณ, วิลาวัลย์ พิเชียรเสถียร, มาลี เอื้ออำนวย, นิตยา ไทยาภิรมย์, และคณะ. (2547). การพัฒนาชุดกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด 5 ปี ในระดับปฐมภูมิ. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลดาวัลย์ ประทีปชัยกุล. (2545). การพยาบาลเพื่อส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วันเพ็ญ มโนวงศ์. (2550). การรับรู้ประโยชน์ สมรรถนะแห่งตน และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยหัดเดินของมารดา. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิเชียร ทองนพ. (2546). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการทารกต่อ ความรู้ การปฏิบัติของมารดาแลพัฒนาการของทารก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์. (2547). พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ สังคม จริยธรรมของเด็กไทย. กรุงเทพฯ :สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุชา จันท์เอม. (2541). จิตเวชเด็ก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2549). รายงานผลสำรวจสุขภาพมารดาและทารกที่เกิดในประเทศไทย ธันวาคม พ.ศ. 2548-กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549. วันที่ค้นข้อมูล 21 มีนาคม 2552, เข้าถึงได้จาก http://www.unicef.org/thailand/tha/resources_7014.html
- Barnard, K. E. (1997). **Influencing parent-child interactions for children at risk in MJ.** Guralnick (Ed), The effectiveness of early intervention. (pp 249-270). Paul H. Brookes publishing, Baltimore: MA.
- Clausson, E. & Berg, A. (2008). Family intervention sessions one useful way to improve schoolchildren's mental health. **Journal of family nursing**, 14(13),289 -313.
- Goudreau , J., & Duhamel, F. (2003). Interventions in perinatal family care: A participatory study. **amilies, Systems & Health**, 21(2),165.
- Edward, P. A., Hertzberg, D. L., Hays, R., & Youngblood, N. M. (1999). **Pediatric rehabilitation nursing.** Philadelphia: W. B. Saunders.
- Kozloff, M. A. (1997). **Child-caregiver interaction and psychosocial development.** Retrieved May 25, 2009, from <http://www.uncwil.edu/people/kozloffm/child-caregiverinter.htm>
- Murray, R. B., & Zentner, J. P. (2001). **Health promotion through the life span.** Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Polit, D. F. (1996). **Data analysis & statistics for nursing research.** Stamford, CT: Appleton & Lange.
- Schore, A. N. (2001). The effects of secure attachment relationship on right brain development, affect regulation, and infant mental health. **Infant Mental Health Journal**, 22, 7-66. Retrieved April 5, 2009, from <http://www.trauma-page.com>
- Sumner, G., & Spietz, A. (1994). **NCAST Caregiver/parent-child interaction teaching manual.** Seattle, WA: NCAST Publications, University of Washington.
- Wright, L. M., & Leahey, M. (2009). **Nurses and Families: A guide to family assessment and intervention.** (4th Ed.). Philadelphia: F.A. Davis.

การตรวจหาเชื้อ *Salmonella* spp. ในผักจากตลาดค้าส่งในจังหวัดปทุมธานี
Investigation of *Salmonella* spp. from vegetables from whole sale market in Pathumthanee province

วราภรณ์ แก้วเที่ยง รองศาสตราจารย์ ดร. อติสร เสวตวิวัฒน์
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การปนเปื้อนของเชื้อซัลโมเนลลาบนผักสดนอกจากจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคอาหารเป็นพิษต่อผู้บริโภคแล้ว ยังมีผลกระทบต่อการส่งออกต่างประเทศ ทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจ จากการตรวจหาเชื้อซัลโมเนลลา ในผักสด 7 ชนิด จำนวนทั้งสิ้น 25 ตัวอย่าง ได้แก่ ได้แก่ ผักชีฝรั่ง 5 ตัวอย่าง ผักชี 3 ตัวอย่าง คื่นช่าย 3 ตัวอย่าง ใบสะระแหน่ 3 ตัวอย่าง โหระพา 3 ตัวอย่าง ผักกาดหอม 3 ตัวอย่าง ผักกาดขาว 2 ตัวอย่าง กะหล่ำปลี 3 ตัวอย่าง ในช่วงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552 พบว่ามีเชื้อซัลโมเนลลา ปนเปื้อน 2 ตัวอย่าง (ร้อยละ 8) ได้แก่ ผักชีฝรั่ง 1 ตัวอย่าง (ร้อยละ 4) และใบสะระแหน่ 1 ตัวอย่าง (ร้อยละ 4) โดยเซโรวาร์ที่พบในผักชีฝรั่ง ได้แก่ *S. Schawazengrund* และเซโรวาร์ที่พบในใบสะระแหน่ ได้แก่ *S. VI 45:a:e,n,z₁₅ (O:45)*

คำสำคัญ: ซัลโมเนลลา, ผักสด, ตลาดค้าส่ง, จังหวัดปทุมธานี

Abstract

Twenty five samples of raw vegetables sampling from whole sale market in Pathumthanee province during May 2009 were examined for salmonellae contamination. The vegetables consisted of the Cilantro (5 samples), Coriander (3 samples), Celery (3 samples), peppermint (3 samples), sweet basil (3 samples), lettuce (3 samples), Chinese cabbage (2 samples) and cabbage (3 samples). Salmonellae were detected in two samples (8%) from cilantro (1 sample) and peppermint (1 sample), respectively. *S. Schawazengrund* (group B) was found in cilantro , while *S. VI 45:a:e,n,z₁₅ (O:45)* was detected in peppermint.

Key word: salmonellae, vegetables, whole sale market, Prathumthanee province

บทนำ

ผักและผลไม้เป็นอาหารที่นิยมนำมาบริโภคสด อาจผ่านหรือไม่ผ่านขั้นตอนการแปรรูป ที่เรียกว่าการแปรรูปขั้นต่ำ (minimally process) ผลิตภัณฑ์เหล่านี้เป็นผลิตผลทางการเกษตรจึงมักมีการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ชนิดต่างๆ ซึ่งเจริญได้ดีในผักและผลไม้ เนื่องจากผัก ผลไม้มีน้ำเป็นองค์ประกอบภายในเซลล์สูง มีสารอาหารสมบูรณ์ และมีค่าความเป็นกรด-ด่างค่อนข้างปานกลาง (Wiley, 1994) จุลินทรีย์สำคัญที่สามารถก่อให้เกิดโรคจากการบริโภคผักและผลไม้สด ได้แก่ *Salmonella* spp., *Shigella* spp., *Listeria* spp., *Escherichia coli*., *Staphylococcus aureus* เป็นต้น ซึ่งพบได้ในผักผลไม้และอาหาร ตัวอย่างเช่น ผักกาดหอม กะหล่ำปลี มะเขือเทศ แคนตาลูป โคลสลอร์ และสลัด เป็นต้น ปัจจุบันผู้บริโภคมีความตระหนักถึงความสำคัญด้านสุขภาพ การบริโภคผักสดและผลไม้สดจึงได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะผู้บริโภคกลุ่มที่ต้องการคุณค่าทางโภชนาการและการควบคุมน้ำหนัก ปริมาณการบริโภคผักและผลไม้สดที่เพิ่มขึ้นเป็นสาเหตุหนึ่งของการเพิ่มความเสี่ยงในการบริโภคผักและผลไม้สดที่มีการปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ก่อโรค ผักและ

ผลไม้สดเหล่านั้นปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ก่อโรคได้หลายทาง เช่น ปนเปื้อนตั้งแต่แปลงเพาะปลูก ปนเปื้อนระหว่างการเก็บเกี่ยว ปนเปื้อนจากการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ระหว่างการขนส่ง กระบวนการผลิต ตลอดจนการจัดจำหน่ายระหว่างการเตรียมอาหาร และเมื่อปี 2548 กรมวิชาการเกษตรมีการกำหนดมาตรการการตรวจสอบเชื้อจุลินทรีย์อีโคไล และซัลโมเนลลาในผักสดก่อนการส่งออกป้อนกราชอาณาจักร เนื่องด้วยประเทศนอร์เวย์ห้ามนำเข้าผักสดของไทยเป็นการชั่วคราว 8 ชนิด คือ ผักชีไทย ผักชีฝรั่ง ใบกระเพรา ใบโหระพา ผักแขยง ใบสะระแหน่ ผักแพรว และต้นหอมจากประเทศไทย เนื่องจากตรวจพบเชื้อจุลินทรีย์ อีโคไล และซัลโมเนลลาที่มีผลกระทบต่อระบบทางเดินอาหารและประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปหลายประเทศก็ตรวจพบเช่นเดียวกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อ การส่งออกผักสดของไทยในตลาดยุโรปได้ (กรมวิชาการเกษตร, 2548)

วัตถุประสงค์

เพื่อหาเชื้อซัลโมเนลลาที่มีโอกาสตรวจพบในผักชนิดต่างๆ

วิธีการตรวจเชื้อซัลโมเนลลา

ทำการสุ่มตัวอย่างผักสด 7 ชนิด รวม 25 ตัวอย่าง เก็บจากร้านค้าในตลาดค้าส่งแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ผักชีฝรั่ง 5 ตัวอย่าง ผักชี 3 ตัวอย่าง คื่นช่าย 3 ตัวอย่าง ใบสะระแหน่ 3 ตัวอย่าง โหระพา 3 ตัวอย่าง ผักกาดหอม 3 ตัวอย่าง ผักกาดขาว 2 ตัวอย่าง กะหล่ำปลี 3 ตัวอย่าง วิธีการวิเคราะห์ การตรวจหาเชื้อ *Salmonella* จัดแปลงมาจาก อรุณ และคณะ (2540) ซึ่งน้ำหนักตัวอย่างอาหาร จำนวน 25 กรัม ใส่ในถุงพลาสติกที่ปลอดเชื้อ เติมน้ำ pre-enrichment media ได้แก่ BPW (Buffered peptone water) 225 มิลลิลิตร ตีปนให้เข้ากัน โดยผ่านเครื่อง stomacher ความเร็ว 250 rpm เวลาประมาณ 30 วินาที นำไปบ่มเพาะเชื้อที่อุณหภูมิ 35-37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 18-24 ชั่วโมง ถ้ายเชื้อจาก BPW (Buffered peptone water) ลงในหลอดทดสอบโดยดึง 0.1 มิลลิลิตร ของ BPW ลงใน 10 มิลลิลิตร ของอาหารเหลวเพาะเชื้อ Tetrathionate Broth (TTB) นำหลอดอาหารไปบ่มเชื้อที่อุณหภูมิ 35-37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง จากนั้นทำการแยกเชื้อจากหลอด Tetrathionate Broth (TTB) ลงบนอาหารแข็ง Brilliant Green Agar (BGA) และ Xylose Lysine deoxycholate Agar (XLD) นำจานเพาะเชื้อบ่มที่อุณหภูมิ 35-37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 18-24 ชั่วโมง เลือกโคโลนีที่ให้ลักษณะเฉพาะของซัลโมเนลลา จาก BGA เลือกโคโลนีสีชมพูหรือสีขาวล้อมรอบด้วยอาหารสีชมพูอมแดง จาก XLD เลือกโคโลนีสีดำ หรือแดงที่ล้อมรอบด้วยโซนสีขาวหรือสีชมพูและอาหารรอบๆ โคโลนีเป็นสีแดง (สุชาติ และคณะ, 2548) นำไปทำการทดสอบปฏิกิริยาชีวเคมี โดยใช้เข็มเขี่ยโคโลนีที่สงสัยไปเพาะลงใน Triple Sugar Iron Agar (TSI) และ Lysine Indole Motile (LIM) นำหลอดอาหารไปบ่มเชื้อที่อุณหภูมิ 35-37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 18-24 ชั่วโมง อ่านผล TSI และ LIM นำเชื้อไปทดสอบซีรัมวิทยา โดยการทำการ Agglutination Test ต่อซัลโมเนลลาแอนติเซรัม (Salmonella Antiserum) และจำแนกชนิดของเชื้อโดยทดสอบทางซีรัมวิทยากับ O- Antiserum ; Group A, B, C, D และ E ส่งตรวจยืนยันผลและหาสายพันธุ์ของซัลโมเนลลาที่ S.A.P Laboratory

ผล/สรุปผลการวิจัย

จากการตรวจหาเชื้อซัลโมเนลลาของผักสด 8 ชนิด (ตาราง 1) พบว่าในผักสดทั้งหมด 25 ตัวอย่าง ตรวจพบเชื้อซัลโมเนลลา 2 ตัวอย่าง (ร้อยละ 8) โดยที่ผักชีฝรั่งตรวจพบ 1 ตัวอย่าง (ร้อยละ 4 ของตัวอย่างทั้งหมด) และ สะระแหน่ตรวจพบ 1 ตัวอย่าง (ร้อยละ 4 ของตัวอย่างทั้งหมด) ซึ่งการตรวจพบดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานของ อติศร และ ปรีชา (2538) ที่ได้ทำการสำรวจการปนเปื้อนของซัลโมเนลลาในผักสด ระหว่างเดือนมกราคม 2537 - มีนาคม

2537 โดยการสุ่มตัวอย่างจากผัก 6 ชนิด จากตลาดและห้างสรรพสินค้าประกอบไปด้วย ผักกาดหอม สะระแหน่ ใบแมงลัก ต้นหอม ผักชีและกะหล่ำปลี รวมทั้งสิ้น 80 ตัวอย่าง พบซัลโมเนลลาปนเปื้อนในผักสด 4 ชนิด ได้แก่ ใบสะระแหน่ ผักกาดหอม กะหล่ำปลี และใบแมงลัก พบว่าในใบสะระแหน่ตรวจพบการปนเปื้อนของเชื้อ ซัลโมเนลลา สูงกว่าผักชนิดอื่น เนื่องจากสรีระทางพฤกษศาสตร์ของสะระแหน่ เป็นพืชพุ่มเตี้ย ใบแบนราบไปกับผิวดินหรือเหนือดิน และเช่นเดียวกับใบผักชีฝรั่งที่มีโครงสร้างของสรีระทางพฤกษศาสตร์ที่ใกล้เคียงกันดังกล่าว จึงเป็นโอกาสอันดีที่ให้เชื้อซัลโมเนลลาจากดิน ปุ๋ย หรือน้ำที่ใช้ในการเกษตรกรรมปนเปื้อนสะสมอยู่ตามใบของสะระแหน่ รวมถึงผักชีฝรั่ง ในขณะรดน้ำ (National Research Council, 1985; Silliker et al., 1980)

ตาราง 1 การตรวจพบซัลโมเนลลาในผักชนิดต่างๆ

ชนิดผัก	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนที่พบ (%)
ผักชีฝรั่ง	5	1 (4.0)
ผักกาดหอม	3	-
ผักกาดขาว	2	-
กะหล่ำปลี	3	-
คื่นช่าย	3	-
ใบโหระพา	3	-
ใบสะระแหน่	3	1 (4.0)
ผักชี	3	-
จำนวนรวมทั้งหมด	25	2 (8.0)

นำส่งเซโรวาร์ที่จำแนกได้ไปวินิจฉัยชนิดของสายพันธุ์เชื้อซัลโมเนลลาที่ บ. S.A.P Laboratory (ตารางที่2) พบว่า เซโรวาร์ของซัลโมเนลลาที่พบจากผักชีฝรั่งและสะระแหน่ ได้แก่ S. Schawazengrund and S. VI 45:a:e,n,z₁₅ (O:45) ตามลำดับ โดยซัลโมเนลลาที่แยกได้จากผักชีฝรั่งอยู่ใน Group B และในใบสะระแหน่ อยู่ใน Group (O:45) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว ยิ่งทำให้เชื่อมั่นว่า ผักชีฝรั่งและสะระแหน่มีโอกาสตรวจพบการปนเปื้อนของเชื้อซัลโมเนลลาสูงกว่าตัวอย่างผักชนิดอื่น ทั้งนี้เนื่องจากสรีระทางพฤกษศาสตร์ของผักชีฝรั่ง มีลักษณะของต้นขึ้นเป็นกระจุก โคนต้นฝังอยู่ในดิน ขอบใบหยักและเป็นดิ่งหนามผิวขรุขระเล็กน้อย Babic and Watada (1996) ผักชีฝรั่งมีโอกาสที่จะปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์สูง เนื่องจากต้นเจริญอยู่ในระดับพื้นดิน ลักษณะใบผักชีฝรั่งเป็นใบช้อนและมีขนาดใหญ่ซึ่งเหมาะต่อการยึดติดและเจริญเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ และสะระแหน่นั้นเป็นพืชพุ่มเตี้ย ใบจะแผ่ราบไปกับพื้นผิวดินหรือปกคลุมเหนือผิวดินเล็กน้อย ซึ่งโครงสร้างของสรีระดังกล่าวนี้ เป็นโอกาสที่จะมีการปนเปื้อนจากเชื้อซัลโมเนลลาจากพื้นดิน ปุ๋ย หรือน้ำที่ใช้ในการเกษตรกรรมปนเปื้อน สะสมอยู่ ตามก้านใบของผักชีฝรั่งและสะระแหน่ ในขณะรดน้ำได้ (National Research Council, 1985; Silliker et al., 1980) และมีรายงานการตรวจพบซัลโมเนลลาจากการสำรวจผักชีฝรั่ง 23 ตัวอย่าง ในประเทศสเปน พบ ซัลโมเนลลาปนเปื้อน 1 ตัวอย่าง (ร้อยละ 4.3) (Garcia-Villanova Ruiz et al., 1987) Campbell และคณะ (2001) พบว่า การระบาดของโรคทางเดินอาหารเป็นผลมาจากการบริโภคผักสมุนไพรสดที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการปรุงอาหาร เช่น ผักชีฝรั่ง พาสเลย์ ซึ่งมีการปนเปื้อนของเชื้อซัลโมเนลลา และจากการรวบรวมข้อมูลขององค์การอาหารและยาแห่งสหรัฐอเมริกา (FDA) ในปี 1999 และ 2000 พบว่าผักชีฝรั่งเป็น 1 ใน 3 รายการของผักนำเข้าที่มีความเสี่ยงสูงที่จะพบการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ชนิดก่อโรค เช่น *Salmonella* spp., *Escherichia Coli* 0157:H7, *Listeria monocytogenes* (FDA, 2001)

ตาราง 2 เชื้อโรควิวที่พบในผักตัวอย่าง

ชนิดผัก	Serovar of salmonellae (Group)
ผักชีฝรั่ง	S. Schawazengrund (B)
ใบสาระแหน่	S. VI 45:a:e,n,z ₁₅ (O:45)

อภิปรายผล

จากการตรวจหาเชื้อแบคทีเรียในกลุ่มซัลโมเนลลาจากตัวอย่างผักสด 8 ชนิด 25 ตัวอย่าง ตรวจพบเชื้อในกลุ่มซัลโมเนลลาจาก 2 ตัวอย่าง คือ ผักชีฝรั่ง 1 ตัวอย่าง (ร้อยละ 4) และใบสาระแหน่ 1 ตัวอย่าง (ร้อยละ 4) โดยเชื้อโรควิวที่พบในผักชีฝรั่ง ได้แก่ S. Schawazengrund และเชื้อโรควิวที่พบในใบสาระแหน่ ได้แก่ S. VI 45:a:e,n,z₁₅ (O:45) การตรวจพบเชื้อนี้ในผลิตภัณฑ์ผักสดบ่งชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของ ซัลโมเนลลา ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค ดังนั้นในการบริโภคผักสดชนิดต่างๆจากตลาดสด หรือห้างสรรพสินค้า ควรล้างให้สะอาดก่อนบริโภคหรือก่อนนำไปปรุงประกอบอาหาร เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดจากการบริโภคอาหารที่มีเชื้อนี้ปนเปื้อนอยู่

ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการสำรวจเพื่อดูแนวโน้มการปนเปื้อนของเชื้อซัลโมเนลลาในผักสดที่จำหน่ายในตลาดค้าส่ง โดยเน้นเฉพาะผักใบที่ผู้บริโภคมักจะบริโภคสดหลังทำความสะอาดเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อหาวิธีล้างที่เหมาะสมในการลดเชื้อที่ตรวจพบให้อยู่ในระดับปลอดภัยและเผยแพร่ข้อมูลการล้างที่ติดตั้งกล่าวในโอกาสต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณอรุณ บำรุงกุลนนท์ จากบริษัท S.A.P Laboratory Co.,Ltd. ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับเชื้อซัลโมเนลลาและ วินิจัยยืนยันเชื้อโรควิวของเชื้อซัลโมเนลลา ที่ตรวจพบจากการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ประกาศกรมวิชาการเกษตร. (2548). มาตรการการตรวจสอบเชื้อ *Escherichia coli* (*E. coli*) และ

Salmonella ในผักสดก่อนการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร. เข้าถึงได้จาก

http://www.doa.go.th/pprdo/export_News&Info/ประกาศกรมวิชาการเกษตรมาตรการตรวจสอบเชื้อ%20E_coli%20และ%20Salmon...pdf

สุชาติ มูลสวัสดิ์, พิเชษฐ พักบัว และ ไกรแก้ว คำดี . 2548. การศึกษาการปนเปื้อนของเชื้อซัลโมเนลลาในเนื้อสุกรเขตภาคเหนือตอนล่าง. วารสารวิชาการปศุสัตว์เขต 5. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2548)

อดิสร เสวตวิวัฒน์ และ ปรีชา จิงสมานกุล. 2538. ซัลโมเนลลาและลิสทีเรียในผักสด. อาหาร 25(3): 185- 189.

อรุณ บำรุงกุลนนท์, นพรัตน์ หมากริม และ ศิริรัตน์ พรเรืองวงศ์. 2540. การตรวจหาเชื้อ *Salmonella* ในอาหารและผลิตภัณฑ์ : ผลการสำรวจหาเชื้อ *Salmonella* ในประเทศไทย, น. 1-60. ใน รายงานการสัมมนาเรื่องความก้าวหน้าในการตรวจหาเชื้อโรคอาหารเป็นพิษ, 14 ตุลาคม 2540. โรงแรมเซ็นทรัล พลาซ่า, กรุงเทพฯ

Babic, I., & Waatada, A. E. (1996). Microbial populations of fresh-cut spinach leaves affected by controlled atmospheres. *Postharvest Biology and Technology*, 9 ,187-193.

- Campbell, J. V., Mohle-Boetani, J., Reporter, R., Abbott, S., Farrar, J., Brandl, M., et al. (2001). An outbreak of *salmonella* serotype *thompson* associated with fresh cilantro. **Journal of Infectious Disease**, 183, 984-987.
- Food and Drug Administration. (2001). FDA survey of imported fresh produce. FY 1999 field Assignment. <http://vm.cfsan.fda.gov/~dms/produsurv.html>. Accessed 01.02.08.
- Garcia-villanova Ruiz, B., R. Galvez Vargas and R. Garcia Villanova. 1987. Contamination on fresh vegetables during cultivation and marketing. **Int. J. Food Microbiol.** 4(4) : 285-291.
- National research Council. 1985. **An evaluation of the role of microbiological criteria for foods and food ingredients**. National Academy Press. Washington D.C.
- Silliker, J.H., Elliott, R.P., Baird-Parker, A.C., Bryan, F.L., Christian, J.H.B., Clark, D.S., Olson, J.C., Jr. and Roberts, T.A. 1980. **Microbial ecology of foods**. Volume II. Food Commodities. Academic Press, Inc.
- Wiley, R.C. 1994. **Minimally Processed Refrigerated Fruit&Vegetables**. Chapman&Hall, London. 68p.

พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันในกลุ่มประชากรวัยทำงานใน
ชุมชนเมืองและชุมชนชนบท อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

HEALTHY FOOD CONSUMPTION BEHAVIOR AND RELATED FACTORS OF THE WORK-FORCE
AGE IN URBAN AND RURAL AREA AT BANGLAMUNG DISTRICT, CHON BURI PROVINCE

พรพรรณ ป้อมสุข ดร. นิคม มูลเมือง ดร. วรณิกา อัสวชัยสุวิกรม
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบสหสัมพันธ์ (Correlation Descriptive Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพและปัจจัยที่สัมพันธ์กันของประชากรวัยทำงาน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่มีอายุระหว่าง 15 - 59 ปี จำนวน 400 คน โดยคำนวณได้จากการใช้สูตรของ Parel et al. (1973) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง 4 ชุด และดัดแปลงบางส่วน 1 ชุด โดยได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้ 50 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมของแบบสอบถามทั้งชุด (Cronbach) เท่ากับ 0.83 โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2553 – 30 กันยายน พ.ศ.2553 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีระดับของพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างคือ ปัจจัยนำด้านชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ ($\chi^2 = 10.007$) และอายุ ($\chi^2 = 12.502$) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$ ปัจจัยนำด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความรู้ ($r = .250$) ทักษะ ($r = .327$) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$ ปัจจัยเอื้ออำนวยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ($r = .331$) และปัจจัยเสริมด้านแรงสนับสนุนจากบุคคล ($r = .297$) นั้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$ ดังนั้น ในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพควรให้ความรู้ทางโภชนาการที่ถูกต้อง โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วม และมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ซึ่งจะสามารถทำให้ประชาชนปฏิบัติพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพได้อย่างถูกต้องและยั่งยืน

คำสำคัญ : ปัจจัยนำ, ปัจจัยเอื้ออำนวย, ปัจจัยเสริม, พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ, ประชากรวัยทำงาน

Abstract

The purposes of this research were to study the healthy food consumption and related factors of the work-force age in urban and rural area at Banglamung district, Chon Buri province. The sample consisted of 400 work - force age at Banglamung district, Chon Buri province. Their ages range from 15 to 59 years and calculated from the formula of Parel et al. (1973). The research instrument used to a questionnaire by myself 4 part and developed by researcher 1 part with overall reliability of each instruments Cronbach coefficient was 0.83 .The data were collected from 1 May - 30 September 2011. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation; chi square and Pearson product moment correlation coefficient.

The results showed that samples of two groups were not different in healthy food consumption. The level of healthy food consumption was fair. Bivariate showed a predisposing factor: personal biologic factors, including gender ($\chi^2 = 10.007$) and age ($\chi^2 = 12.502$) are associated with statistically significant at $p < .05$. Pearson's product moment correlation coefficient identified that knowledge ($r = .250$) attitudes and beliefs ($r = .327$) were statistical significance at $p < .05$, enabling factor in the perception of information about healthy food consumption ($r = .331$) and reinforcing factors support from individuals ($r = .297$) are positively correlated with healthy food consumption statistically significant at $p < 0.05$. Therefore, in promoting healthy eating behaviors on nutrition, to encourage family participation, and relevant to daily life. This behavior can made people to care properly and sustainably.

KEY WORDS: PREDISPOSING FACTOR/ ENABLING FACTOR/ REINFORCING FACTOR/ HEALTHY FOOD CONSUMPTION BEHAVIOR

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งทางเศรษฐกิจการเมืองวัฒนธรรมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะนำพาระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ที่มีภาวะความเป็นเมืองมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม (วงสวาท โกศลวัฒน์, 2546) ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เร่งรีบและแออัดแข่งขันกันเป็นตัวกระตุ้นร่วม จึงมีผลให้เกิดพฤติกรรมกรรมการบริโภคโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพและเรื่องความปลอดภัยของอาหาร

เมื่อนำผลการสำรวจสุขภาพของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ครั้งที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2546 – 2547 เปรียบเทียบกับครั้งที่ 4 ปีพ.ศ. 2551 – 2552 ความชุกของภาวะอ้วน (BMI มากกว่าหรือเท่ากับ 25 กิโลกรัม/เมตร²) มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะผู้หญิงมีความชุกเพิ่มจากร้อยละ 34.4 เป็นร้อยละ 40.7 ส่วนในผู้ชายเพิ่มจากร้อยละ 22.5 เป็นร้อยละ 28.4 ภาวะอ้วนลงพุงมีความชุกเพิ่มขึ้นเช่นกัน จากการสำรวจในปี 2546 – 2547 ในผู้หญิงร้อยละ 36.1 เพิ่มเป็นร้อยละ 45 ส่วนในผู้ชายร้อยละ 15.4 เพิ่มเป็นร้อยละ 18.6 ในปี พ.ศ. 2552 ตามลำดับ (วิชัย เอกพลากร, 2552) นอกจากนี้รายงานการสำรวจสัดส่วนของอาหารที่คนไทยส่วนใหญ่นิยมบริโภค คืออาหารกลุ่มเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 97.4 กลุ่มอาหารไขมันสูง ร้อยละ 86.3 กลุ่มอาหารแปรรูปต่างๆ ร้อยละ 83.2 รองลงมาเป็นกลุ่มเครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลมและเครื่องดื่มที่มีรสหวาน ร้อยละ 71.7 และกลุ่มขนมสำหรับบริโภคเล่น ร้อยละ 49.0 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548) ต่างๆ และรายงานอัตราป่วยด้วยโรคเรื้อรังของประชาชนกลุ่มวัยทำงานที่พบมากที่สุด ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2547 – 2549 ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง 2,165.4 รายต่อแสนประชากร รองลงมาเป็นโรคเบาหวาน 893 รายต่อแสนประชากร และภาวะไขมันในเลือดสูง 671.7 รายต่อแสนประชากร (สำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2549) นอกจากนี้รายงานการคัดกรองความเสี่ยงจาก พฤติกรรมสุขภาพประชากรวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ยังพบผู้มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคความดัน ดันโลหิตสูง ร้อยละ 42 ผู้มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคหลอดเลือดสมอง ร้อยละ 32.71 เสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน ร้อยละ 0.93 (สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดชลบุรี, 2551)

จากข้อมูลดังกล่าว เห็นได้ว่าผลกระทบอันเกิดจากภาวะโภชนาการเกินนั้นเกิดขึ้นจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยทำงาน ก่อให้เกิดผลเสียต่อความสมดุลของร่างกาย ขาดประสิทธิภาพในการทำงานและคุณภาพชีวิต เช่น ความเจ็บป่วย รวมทั้งการเกิดโรคเรื้อรัง ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปนั่นเอง (แสงโสม สี

นะวัฒน์, นิรมล ดามพงษ์ และนันทจิต บุญมงคล, 2541; ชารินทร์ สนธิรักษ์, 2544) การที่สุขภาพร่างกายของบุคคลจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของบุคคลที่จะเลือกบริโภค หากบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและมีความปลอดภัย ย่อมเกิดผลดีต่อการเจริญเติบโตและสุขภาพอนามัย (อุทัยวรรณ ศิลปะพิพัฒน์และสมศักดิ์ พันธุ์ธรรม, 2543: 25) ดังนั้นความรู้ด้านโภชนาการของบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความรู้มีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมการบริโภคอาหาร การที่บุคคลได้รับการแนะนำหรือได้รับข่าวสารจากการเผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการและอาหาร สอดคล้องกับนโยบายการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพมากกว่าการซ่อมแซมสุขภาพ ซึ่งเป็นอีกบทบาทที่สำคัญของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการดูแลประชาชนให้มีพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ถูกต้องให้ถูกต้อง ลดอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต นำไปสู่การเพิ่มคุณภาพของการดำรงชีวิตและทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งคงไว้ซึ่งการมีพฤติกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำปัจจัยเอื้ออำนวยและปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยนำ ด้านชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภาวะสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานทั้งในชุมชนเมือง และชุมชนชนบท

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยนำ ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ความรู้และทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานทั้งในชุมชนเมือง และชุมชนชนบท

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยเอื้ออำนวยด้านการเข้าถึงแหล่งอาหารและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนวัยทำงานทั้งในชุมชนเมือง และชุมชนชนบท

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยเสริมหรือแรงสนับสนุนจากบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบสหสัมพันธ์ (correlation descriptive research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชาชนวัยทำงาน (อายุ 15-59 ปี) ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ทั้งหมดจำนวน 400 คน แบ่งเป็นชุมชนเมือง 200 คน และชุมชนชนบท 200 คนโดยคำนวณได้จากการใช้สูตรของ Parel et al. (1973) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวน และขอบข่ายกว้าง ๆ ประกอบด้วยหลายขั้นตอน ดังนี้

1. แบ่งประชากรแต่ละตำบลออกเป็นกลุ่ม (Cluster Sampling) ตามลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และตามเกณฑ์การแบ่งของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จากทั้งหมด 8 ตำบลโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีลักษณะเป็นชุมชนชนบท ได้แก่ ตำบลโป่ง ตำบลห้วยใหญ่ ตำบลเขาไม้แก้ว ตำบลตะเคียนเตี้ย และลักษณะเป็นชุมชนเมือง ได้แก่ ตำบลนาเกลือ ตำบลหนองปรือ ตำบลหนองปลาไหล ตำบลบางละมุง

2. สุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากแบบไม่คืนที่เพื่อเป็นตัวแทนระดับตำบลจากชุมชนชนบท 2 ตำบล คือ ตำบลโป่ง ซึ่งมีจำนวนประชากรวัยทำงาน 5,362 คน และตำบลห้วยใหญ่ จำนวน 16,131 คน ส่วนของชุมชนเมือง 2 ตำบลจับสลากได้ตำบลหนองปรือ ซึ่งมีประชากรวัยทำงานจำนวน 79,708 คน และตำบลนาเกลือ จำนวน 27,624 คน

3. จากนั้นสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกในระดับหมู่บ้าน โดยจับสลากเลือก 1 หมู่บ้านในตำบลเดียวกันในส่วน ของตำบลที่เป็นชุมชนชนบท คือ ตำบลโป่งสุ่มได้หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยใหญ่ สุ่มได้ หมู่ที่ 7 ส่วนชุมชนตำบลที่เป็นชุมชน เมือง คือ ตำบลหนองปรือสุ่มได้หมู่ที่ 9 ตำบลนาเกลือสุ่มได้ หมู่ที่ 5

4. หลังจากนั้นกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling)

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง 4 ชุด และดัดแปลงบางส่วน 1 ชุด โดยได้รับการ พิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และนำไปทดลองใช้ 50 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมของแบบสอบถามทั้งชุด (Cronbach) เท่ากับ 0.83 ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำด้านความรู้ต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ หา ค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าคงที่ภายใน (r_{tt}) โดยใช้สูตรของ Kuder – Richardson ด้วยวิธี KR_{20} (สมศักดิ์ ภูวิภา ดารวรรณ, 2549) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.81 เก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2553 – 30 มิถุนายน พ.ศ.2553 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยเก็บข้อมูล (พยาบาลวิชาชีพประจำพื้นที่ 12 คน) ช่วงเวลาที่ เก็บข้อมูล คือเวลา 9.00 – 20.00 น. โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตกลุ่ม ตัวอย่าง หลังจากนั้นแจกแบบสอบถามฉบับนั้นให้กับกลุ่มตัวอย่างตอบให้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30 นาที แล้วเก็บแบบสอบถามคืน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หา ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผล/สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลด้านชีวสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 65.5 อายุที่พบส่วนมากอยู่ในกลุ่มอายุ 41–59 ปี (วัยกลางคน) ร้อยละ 40.0 รองลงมาคืออายุ 26 – 40 ปี (วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย) ร้อยละ 34.5 อายุเฉลี่ย 35.87 ปี (SD. = 11.63) ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่พบอยู่ในระดับมัธยม ศึกษา ร้อยละ 42.5 รองลงมา คือ ต่ำกว่าหรือเท่ากับระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30.2 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/รับจ้าง ร้อยละ 40.3 รองลงมาเป็น อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 26.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 53.7 รองลงมามีรายได้เฉลี่ย 10,000 – 19,999 บาท ร้อยละ 31.3 ด้านภาวะสุขภาพส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 91.2 พบผู้ที่มีโรคประจำตัว เพียงร้อยละ 8.8 และโรคประจำตัวที่พบมากเป็นอันดับแรกคือโรคความดันโลหิตสูง รองลงมา คือโรคเบาหวาน

2. กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน โดยมีระดับของพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ ชุมชนเมืองคิดเป็นร้อยละ 39.5 และชุมชนชนบทคิดเป็นร้อยละ 36.5 ตามลำดับ โดยลักษณะของพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพที่กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเมืองมีการปฏิบัติเป็นประจำ คือ การรับประทานอาหารเช้า รองลงมา คือ เลือกซื้อและรับประทานอาหารที่สดใหม่ ส่วนพฤติกรรมการบริโภคอาหาร เพื่อสุขภาพที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง คือ รับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบธรรมชาติ รองลงมา คือ บริโภคปลาหรือเนื้อแดง ไม่ติดมัน พฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนชนบทที่ปฏิบัติเป็นประจำ คือ การรับประทาน อาหารครบ 3 มื้อ รองลงมา คือ รับประทานอาหารเช้า พฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง คือ รับประทานอาหารในแต่ละวันหลากหลายไม่ซ้ำ รองลงมา คือ รับประทานผลไม้ปลอดจากสารพิษ

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เปรียบเทียบในกลุ่มตัวอย่างของชุมชนเมืองและชุมชนชนบท พบว่า เพศ ($X^2 = 11.113$, $p = .004$) และ อายุ ($X^2 = 10.967$, $p = .027$) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ด้านปัจจัยปัจจัยเอื้ออำนวยกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงาน จำแนกเป็น

การเข้าถึงแหล่งอาหารและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารพบว่า การเข้าถึงแหล่งอาหารไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับพฤติกรรม การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .331, p < .01$) และเมื่อวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้ออำนวยโดยรวมทั้งการเข้าถึงแหล่งอาหารและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง สองกลุ่ม พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .284, p < .01$) และปัจจัยเสริมด้านแรงสนับสนุนจากบุคคลในกลุ่มชุมชนเมืองและชุมชนชนบท พบว่า การได้รับแรง สนับสนุนจากบุคคลต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($r = .297, p < .01$) กล่าวคือ หากกลุ่มตัวอย่างได้รับแรงสนับสนุนจากบุคคลต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นก็จะช่วย ส่งเสริมให้มีพฤติกรรมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้นด้วย

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำด้านชีวิตสังคมกับพฤติกรรมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ($n = 400$)

ตัวแปร	ระดับของพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ						X ²	df	p - value
	ดี		พอใช้		ต้องปรับปรุง				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
เพศ							10.007	2	.007
ชาย	31	22.5	58	42.0	49	35.5			
หญิง	99	37.8	94	35.9	69	26.3			
อายุ (ปี)							12.502	4	.014
อายุ 15-24 ปี	31	37.8	31	37.8	20	24.4			
อายุ 25-40 ปี	50	31.6	65	41.1	43	27.2			
อายุ 41-59 ปี	37	23.1	56	35.0	67	41.9			
ระดับการศึกษา							2.241	4	.692
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ	36	29.8	41	33.9	44	36.4			
ระดับประถมศึกษา									
ระดับมัธยมศึกษา	53	31.2	66	64.6	51	55.3			
ระดับอนุปริญญา	29	26.6	45	41.3	35	32.1			
หรือสูงกว่า									
อาชีพ							9.026	6	.172
ข้าราชการ/	25	28.7	33	37.9	29	33.3			
รัฐวิสาหกิจ									
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	55	34.2	64	39.8	42	26.1			
พนักงานบริษัท/	25	23.8	35	33.3	45	42.9			
รับจ้าง									
อื่นๆ	13	27.7	20	42.6	14	29.8			
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท/เดือน)							3.336	4	.503

น้อยกว่า 10,000 บาท	69	32.1	81	37.7	65	30.2			
10,000 –19,999 บาท	30	24.0	48	38.4	47	37.6			
20,000 บาทขึ้นไป	19	31.7	23	38.3	18	30.0			
ภาวะสุขภาพปัจจุบัน							1.979	2	.372
ไม่มีโรคประจำตัว	110	30.1	140	38.4	115	31.5			
มีโรคประจำตัว	8	22.9	12	34.3	15	42.9			

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำด้านชีวสังคมกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ โดยรวมในกลุ่มตัวอย่างทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท พบว่า เพศ ($X^2 = 10.007$, $p = .007$) และอายุ ($X^2 = 12.502$, $p = .014$) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.05$ ส่วนปัจจัยนำด้านชีวสังคมอื่นๆ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และภาวะสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ผลการศึกษาในทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำจิตวิทยา ได้แก่ ความรู้ ทักษะคิด กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ($n = 400$)

ปัจจัยนำ	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน(r)	p-value
ความรู้		
ชุมชนเมือง	.176	.013
ชุมชนชนบท	.313	.000
รวม	.250	.000
ทักษะคิด		
ชุมชนเมือง	.348	.000
ชุมชนชนบท	.311	.000
รวม	.327	.000

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำด้านจิตวิทยากับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานกลุ่มตัวอย่างในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท พบว่า ความรู้ของประชากรวัยทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่แตกต่างกัน โดยชุมชนเมือง ($r = .176$, $p < .01$) ชุมชนชนบท ($r = .313$, $p < .01$) ด้านทักษะคิดของประชากรวัยทำงานกลุ่มตัวอย่างในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่แตกต่างกัน โดยชุมชนเมือง ($r = .348$, $p < .01$) ชุมชนชนบท ($r = .311$, $p < .01$)

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้ออำนวยกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ($n = 400$)

ปัจจัยเอื้ออำนวย	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน (r)	p -value
การเข้าถึงแหล่งอาหาร		
ชุมชนเมือง	.113	.111
ชุมชนชนบท	.059	.408
รวม	.084	.095
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร		
ชุมชนเมือง	.287	.000
ชุมชนชนบท	.383	.000
รวม	.331	.000
ปัจจัยเอื้ออำนวยโดยรวม		
ชุมชนเมือง	.269	.000
ชุมชนชนบท	.306	.000
รวม	.284	.000

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้ออำนวยกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงาน จำแนกเป็นการเข้าถึงแหล่งอาหาร และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผลการศึกษาทั้งในกลุ่มชุมชนเมืองและชุมชนชนบท พบว่า การเข้าถึงแหล่งอาหารไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่แตกต่างกัน โดยชุมชนเมือง ($r = .269, p < .01$) ชุมชนชนบท ($r = .306, p < .01$) และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้ออำนวยโดยรวมทั้งการเข้าถึงแหล่งอาหาร และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .284, p < .01$)

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมด้านแรงสนับสนุนจากบุคคลกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ($n = 400$)

ปัจจัยเสริม	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน (r)	p -value
แรงสนับสนุนจากบุคคล		
ชุมชนเมือง	.310	.000
ชุมชนชนบท	.287	.000
รวม	.297	.000

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมด้านแรงสนับสนุนจากบุคคลกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งในชุมชนเมือง และชุมชนชนบท พบว่า การได้รับแรงสนับสนุนจากบุคคลต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่แตกต่างกัน โดยชุมชนเมือง ($r = .310, p < .01$) ชุมชนชนบท ($r = .287, p < .01$) และในภาพรวมทั้งสองกลุ่ม ($r = .297, p < .01$) กล่าวคือ หากกลุ่มตัวอย่างได้รับแรงสนับสนุนจากบุคคลต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นก็จะช่วยส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้นด้วย

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างทั้งในกลุ่มชุมชนเมืองและชุมชนชนบทมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน โดยมีพฤติกรรมการบริโภคอยู่ในระดับพอใช้ ($X = 52.70, X = 52.25$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำ คือ การรับประทานอาหารเช้า สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิไลลักษณ์ เกษมสันต์ (2552) เกี่ยวกับการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี พบว่า ผู้สูงอายุเลือกที่จะบริโภคอาหารเช้าส่วนใหญ่เนื่องจากอาหารมื้อเช้าเป็นอาหารมื้อที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งพลังงานสำคัญของร่างกายและสมองสำหรับการเริ่มต้นทำงานในแต่ละวัน หากวันใดไม่บริโภคอาหารเช้า น้ำตาลในเลือดจะต่ำ ร่างกายอ่อนเพลีย ความคิดไม่ปลอดโปร่ง และที่สำคัญมื้อเช้าเป็นมื้อที่ได้บริโภคอาหารร่วมกับสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด เพราะสมาชิกในบ้านต้องออกไปทำงานนอกบ้านกลับบ้านต่างเวลา รองลงมาคือ เลือกซื้อและรับประทานอาหารเช้าที่สดใหม่ นอกจากนี้ผลการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างในชนบทมีการรับประทานอาหารเช้าครบวันละ 3 มื้อ สอดคล้องกับนิรันดร์ ตาน้อย (2545) ที่ศึกษาภาวะโภชนาการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนบริโภคอาหารเช้าหลักวันละ 3 มื้อและการศึกษาของลัญจกร ผลวัฒน์ (2549) เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นักกีฬาส่วนใหญ่รับประทานอาหารเช้าครบ 3 มื้อ เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนเพียงพอความต้องการของร่างกาย และพฤติกรรมการบริโภคที่ปฏิบัติเป็นประจำก็คือ การดื่มน้ำสะอาดอย่างน้อยวันละ 6 – 8 แก้วบ่อยครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของลัญจกร ผลวัฒน์ (2549) เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นักกีฬาส่วนใหญ่ ดื่มน้ำวันละ 6 – 8 แก้ว สรุปผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกันกับผลการสำรวจทัศนคติ พฤติกรรมการบริโภคอาหารและน้ำของคนไทยที่มีอายุระหว่าง 15 -59 ปี โดยใช้หลักเกณฑ์ของโภชนบัญญัติเป็นเครื่องชี้วัด (เครือข่ายวิจัยสุขภาพ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2548) นอกจากนี้ในผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบพฤติกรรมที่ควรให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องของโภชนาการเกี่ยวกับการบริโภคข้าวซ้อมมือและผักผลไม้ที่พบว่ามีพฤติกรรมการบริโภคน้อยมาก สอดคล้องกับรายงานสำรวจสัดส่วนของอาหารที่คนไทยส่วนใหญ่นิยมบริโภค คืออาหารกลุ่มเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 97.4 กลุ่มอาหารไขมันสูง ร้อยละ 86.3 กลุ่มอาหารแปรรูปต่างๆ ร้อยละ 83.2 รองลงมาเป็นกลุ่มเครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลมและเครื่องดื่มที่มีรสหวาน ร้อยละ 71.7 และกลุ่มขนมสำหรับบริโภคเล่น ร้อยละ 49.0 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ได้แก่ เพศ อายุ ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ปัจจัยเอื้ออำนวยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปัจจัยเสริมด้านแรงสนับสนุนจากบุคคล เนื่องจากเพศเป็นปัจจัยทางชีวสังคมที่บ่งบอกถึงความแตกต่างทางร่างกายและเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างทางด้านค่านิยม นอกจากนี้ยังเป็นตัวกำหนดบทบาทด้านบุคลิกภาพในครอบครัว ชุมชนและสังคมด้วย (Orem, 1980) เช่นกันกับอายุซึ่งเป็นปัจจัยร่วม (Modifying Factor) ที่มีผลกระทบต่อความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติพฤติกรรมนั้น (Becker, 1974) รวมถึงผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม นั้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีอายุที่เพิ่มขึ้นบุคคลนั้นจะมีประสบการณ์ที่มากขึ้น

มีการตัดสินใจที่ดีขึ้น ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการเป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญ เพราะความรู้เป็นสิ่งกำหนด พฤติกรรมการบริโภคอาหาร ส่งผลโดยตรงต่อภาวะโภชนาการและสุขภาพของแต่ละคน พฤติกรรมการบริโภคอาหาร นั้นเกิดขึ้นจากการยอมรับอาหาร ซึ่งจะกลายเป็นพฤติกรรมการบริโภคอาหารของแต่ละบุคคลด้วย และผู้ที่มีส่วนสำคัญ ในการสร้างพฤติกรรม การบริโภคอาหารของประชาชนตั้งแต่เริ่มต้น คือ พ่อแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดพ่อแม่เป็นผู้สอนให้ เรียน ตั้งแต่วัยเด็กถึงพฤติกรรมต่างๆ ความรู้และประสบการณ์ต่างๆมีส่วนสำคัญในการสร้างนิสัย ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัย ทำงาน เป็นปัจจัยโน้มน้าว ที่อาจนำไปสู่การเลือกรับประทานอาหารที่อยู่ในความนิยมในสังคมได้ ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ บุคคลในครอบครัว กลุ่มสมรส ญาติพี่น้อง เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อค้นหาให้สามารถได้ ข้อมูลเชิงลึกซึ่งจะสามารถทำให้เข้าใจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต
2. การวางแผนการประชาสัมพันธ์ควรให้บุคลากรสาธารณสุขผู้เป็นผู้นำด้านสุขภาพ ร่วมกับสร้างแกนนำเครือข่ายในชุมชนและครอบครัวให้เห็นประโยชน์และกระตุ้นให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ในการบริโภคอาหารตามหลักโภชนาการและนำไปใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการสร้างสุขภาพและการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนและภาคีเครือข่าย
3. ผลการศึกษานี้สามารถนำไปปรับรูปแบบโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและการสร้างเสริม สุขภาพให้แก่ประชาชนได้อย่างสอดคล้อง เหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชากรในชุมชน เพื่อการดำรงไว้ซึ่งการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กองโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข. (2549). รายงานการสำรวจภาวะอาหารและโภชนาการแห่งชาติ ครั้งที่ 5. กระทรวงสาธารณสุข, นนทบุรี.
- ดวงพร สุตสุนทร. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพในด้านการบริโภคอาหารของบุคลากร ทางการแพทย์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยา เพ็ญศิริณา. (2548). แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโภชนศึกษา. เอกสารการสอนชุดโภชนศาสตร์ สาธารณสุข หน่วยที่ 7. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิรันดร์ ตาน้อย. (2545). ภาวะโภชนาการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ บ้านหัวฝาย ตำบลแม่หอ พระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. งานนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาโภชนศาสตร์ศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทจิต บุญมงคลและสง่า ดามาพงษ์. (2545). การสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่น. กรมอนามัย, กระทรวงสาธารณสุข.
- บุญธรรม กิจปริดาภิรุต. (2543). การวิจัย การวัดและการประเมินผล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศรีอนันต์. อ้างถึงใน Parel et al., 1973, (หน้า13) . Statistic: An Introductory Analysis. Tokyo: Harper International Edition, กรุงเทพมหานคร.

- รัชนี สรเสริญ. (2548). แบบจำลอง **PREECEED – PROCEDE**. เอกสารการวิชาการการพยาบาลชุมชนชั้นสูง(**Advance Community Nursing**). (พิมพ์ครั้งที่ 1). ชลบุรี: ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลัญจกร ผลวัฒน์. (2548). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เป็นตัวแทนแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 32. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วงสาวท โกศลวัฒน์. (2545). ปัญหาโภชนาการในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย. เชียงใหม่: สาขาวิชาโภชนศาสตร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เอกสารประกอบการสอน.
- วิชัย เอกพลากร. (2552). การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551 – 2552. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.
- วิไลลักษณ์ เกษมสันต์. (2552). สุขใจวัยชรา. (พิมพ์ครั้งที่1). นนทบุรี: สีสาวดีบุ๊คเฮาส์.
- วิณะ วีระไวทยะ และสง่า ดามาพงษ์. (2541). พฤติกรรมการบริโภคอาหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาวิชาการแพทยกรรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ/ (สปสช). (2549). รายงานการบันทึกผลการคัดกรองความเสี่ยงจากพฤติกรรมสุขภาพของประชากรวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี. วันที่ค้นข้อมูล 25 มกราคม พ.ศ. 2552, เข้าถึงได้จาก <http://ucapps.nsho.go.th/allpp2008/FrmLoginMain.jsp>.
- แสงโสม สีนะวัฒน์. (2547). แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านอาหารและโภชนาการของชาติโดยความร่วมมือกับภาคเอกชน. (ระบบออนไลน์). วันที่ค้นข้อมูล 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2552 เข้าถึงได้จาก <http://www.anamai.moph.go.th/nutri/article/nutri-seqw.htm>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2548). การสำรวจพฤติกรรมและการดูแลสุขภาพของประชากร(พฤติกรรมการบริโภคอาหาร). กรุงเทพฯ: สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี. (2551). ข้อมูลสาธารณสุข จากกลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ. วันที่ค้นข้อมูล 25 มกราคม พ.ศ. 2552, เข้าถึงได้จาก <http://www.cbo.moph.go.th>
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ/ (สปสช). (2549). รายงานการบันทึกผลการคัดกรอง ความเสี่ยงจากพฤติกรรมสุขภาพของประชากรวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี. วันที่ค้นข้อมูล 25 มกราคม พ.ศ. 2552, เข้าถึงได้จาก <http://ucapps.nsho.go.th/allpp2008/FrmLoginMain.jsp>.
- อุทัยวรรณ ศิลปะพิพัฒน์ และสมศักดิ์ พันธุ์ธรรม. (2543). อาหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับประกอบการในโรงงานอุตสาหกรรม ภาคตะวันตก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.
- Bradura H. and Isreal. (1985). Social network and Social Support: Implication for Natural Helper and Community Level Intervention. **Health Education Quarterly**. 12: 5 – 12.
- Cronbach, L. J. (1990). **The Dependability of Behavioral Easements: Theory of Generitizability for Scores and Profiles**. New York: Willey, 1990.
- Green, L.W. and M.W. Kreuter. (1991). **Health Promotion Planning; An Education and Environment Approach**. Mayfield Publishing Company, Toronto.
- Orem. (1985). **Nursing: Concept of Practice**. 3rd ed. New York: Mc Graw-Hill. Book Co.

Parel, C. P., Caldito, G. C., Ferrer, P. I., De Guzman, G. G., Sinsioco, C. S., & Tan, R.H. (1973). **Sampling Design and Procedures. Social Survey Research Design. Quezon City.PSCC Social Survey Series 1.**

**การแยกและการวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอร์ูลิก (Ferulic acid) ในข้าวกล้องงอก
ด้วยเทคนิคโครมาโทกราฟีของเหลวสมรรถนะสูง
Isolation and Determination of Ferulic acid in Germinate brown rice by HPLC**

กัญญา มงคลโกษณ์ E-mail kmkanya@kmitl.ac.th
คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปริมาณกรดเฟอร์ูลิกในข้าวกล้องงอกด้วยการสกัดด้วยเอทิลอะซิเตทเป็นตัวทำละลาย องค์ประกอบของกรดเฟอร์ูลิกจะถูกแยกด้วยระบบ HPLC ที่มีตัวตรวจวัดเป็นยูวี ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร ใช้คอลัมน์ HiQSil C₁₈ HS อัตราส่วนของเฟสเคลื่อนที่เป็นอะซิโตนไทรล์ : กรดอะซิติก 2 % 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร อัตราการไหล 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที จากกราฟมาตรฐานช่วงความเข้มข้น 10-50 ppm ได้สมการเชิงเส้นและสัมประสิทธิ์การตัดสินใจของกราฟมาตรฐานเป็นดังนี้ $y = 67028x + 24831$ $R^2 = 0.9993$ ปริมาณกรดเฟอร์ูลิกเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้าวกล้องงอกพันธุ์ดอกมะลิ 105 หอมมะลิแดง และเส้าไห คือ 14.73 13.74 และ 14.67 มิลลิกรัมต่อ 100 กรัม ตามลำดับ การวิเคราะห์เชิงปริมาณกรดเฟอร์ูลิกโดยเทคนิคการสร้างกราฟมาตรฐาน (External Standard Method) และการวิเคราะห์โดยเทคนิคการเติมสารมาตรฐาน (Standard Addition Method) ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมั่นใจที่ 99 % ($P < 0.01$)

คำสำคัญ : ข้าวกล้องงอก, กรดเฟอร์ูลิก, HPLC

Abstract

This methods are studies content ferulic acid in Germinated Brown Rice was extracted with ethyl acetate. Ferulic acid components were separated by isocratic reverse phase HPLC and quantified with a Turnable Absorbance detector at 310 nm. Separation performed Stationary phase on HiQSil C₁₈ HS column. Mobile phase were used Acetonitrile : 2% Acetic acid 15 :85 (v/v) at flow rate 1.0 mL/min. The standard calibration curve obtained at range was 10-50 ppm. The linear regression equation and Coefficient of Determination at calibration curve was $y = 67028x + 24831$ $R^2 = 0.9993$. The mean content ferulic acid in Dawk-Mali 105, Red Jasmine and Sao Hai Germinated Brown Rice were 14.725 13.739 and 14.669 mg/100 g, respectively. In quantitative analysis of total ferulic acid between the external standard method and standard addition method do not give significantly different value at 99 % ($P < 0.01$) confidence interval.

Keyword (S) : Germinated Brown Rice, Ferulic acid, HPLC

บทนำ

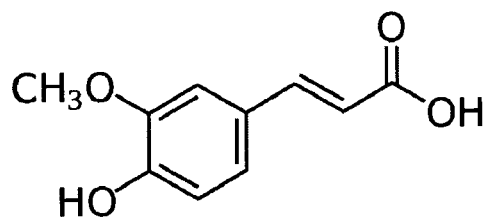
ข้าวกล้องงอก (germinate brown rice : GBR) คือข้าวกล้องที่ผ่านกระบวนการงอกในระยะเวลาสั้นๆ โดยนำข้าวกล้องมาแช่น้ำในระดับอุณหภูมิและระยะเวลาที่เหมาะสมประมาณ 30-40 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 22-24 ชั่วโมง จนส่วนของจมูกข้าวงอกมีความยาวประมาณ 0.5-1 มิลลิเมตร แล้วจึงนำไปลดความชื้น โดยเมล็ดธัญพืชงอก เช่น ข้าวบาเลย์

ข้าวสาลี และข้าวเจ้า จะสร้างเอนไซม์ hydrolytic ย่อยสลายแป้ง โพลีแซคคาไรด์ที่ไม่ใช่แป้งและโปรตีน ทำให้มีโอลิโกแซคคาไรด์และกรดอะมิโนเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ข้าวกล้องงอกง่ายขึ้น มีรสชาติดีขึ้น เนื้อสัมผัสนุ่มและมีสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายเพิ่มขึ้น (Ohtsubo *et al.*, 2005)

กรดเฟอร์ูลิก (Ferulic acid) เป็นสารประกอบอินทรีย์ประเภทสารประกอบฟีนอล พบในผนังเซลล์โดยจะอยู่ร่วมกับสารประกอบลิกโนเซลลูโลส ซึ่งช่วยให้ผนังเซลล์ของพืชมีความแข็งแรง

สมบัติทางเคมีของกรดเฟอร์ูลิก

กรดเฟอร์ูลิก มีชื่อ IUPAC คือ E-3-(4-hydroxy-3-methoxy-phenyl) prop-2-enoic acid มีสูตรเคมีคือ $C_{10}H_{10}O_4$ มีมวลโมเลกุล 194.184 g/mol การละลายของกรดเฟอร์ูลิกสามารถละลายได้ดีในเมทานอล เอทานอล และไดเอทิลพทาเลท แต่ไม่ละลายในเบนซีน มีจุดหลอมเหลวที่ 168-172 °C (Wikipedia, 2011)

รูปที่ 1 โครงสร้างของกรดเฟอร์ูลิก

คุณสมบัติที่มีประโยชน์ต่อร่างกายของกรดเฟอร์ูลิก

เป็นสารต้านอนุมูลอิสระ ลดพลาสมาโคเลสเตอรอล (Kayahara, 2004) ลดการดูดซับโคเลสเตอรอลในร่างกาย ระวังกระบวนการสร้างเม็ดสี (Kayahara and Tsukahara, 2000) การประยุกต์ใช้แก้โรคเบาหวาน ป้องกันการเกิดเซลล์มะเร็ง การเสื่อมของกระดูกของผู้ที่อยู่ในสภาวะหมดประจำเดือน และความผิดปกติของระบบภูมิคุ้มกัน ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นเพื่อวิเคราะห์ปริมาณกรดเฟอร์ูลิก เพื่อนำสารสกัดที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคตอื่น ดังนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือความเที่ยงและความแม่นยำของการวิเคราะห์เพื่อให้ผลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ เทคนิคโครมาโทกราฟีของเหลวสมรรถนะสูง (HPLC) เป็นเทคนิคที่ให้ความแม่นยำสูงในการวิเคราะห์ด้วยคุณสมบัติที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิคนี้มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะที่เหมาะสมต่อการแยกและสกัดสารประกอบฟีนอลกรดเฟอร์ูลิก ในตัวอย่างข้าวกล้องงอก
2. เพื่อวิเคราะห์ปริมาณสารกรดเฟอร์ูลิก โดยวิธี HPLC แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตอื่นได้

วิธีการวิจัย

1 การเตรียมสารละลายที่ใช้ในการทดลอง

1.1 การเตรียมสต็อกสารละลายมาตรฐานกรดเฟอร์ูลิก 100 mg/L ซึ่งกรดเฟอร์ูลิก 0.01 กรัม ใส่ในขวดวัดปริมาตรขนาด 100 มิลลิลิตร ละลายในเมทานอลเล็กน้อย แล้วปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นจนถึงขีดบอกริมมาตรเก็บในภาชนะที่บดแสงและเก็บไว้ในตู้เย็น

1.2 การเตรียมสารละลายมาตรฐานกรดเฟอรูริก 10, 20, 30, 40 และ 50 mg/L ปิเปตสารละลายมาตรฐานกรดเฟอรูริก 100 mg/L มา 1, 2, 3, 4 และ 5 มิลลิลิตร ตามลำดับ ใส่ในขวดวัดปริมาตรขนาด 10 มิลลิลิตร ปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นจนถึงขีดบอกปริมาตรเก็บในภาชนะที่บดแสง โดยเก็บไว้ในตู้เย็น

2. การสกัดกรดเฟอรูริกจากตัวอย่างข้าวกล้องงอก (Ohtsubo *et al.*, 2005) ซึ่งน้ำหนักที่แน่นอนของข้าวกล้องงอกประมาณ 2 กรัม ใส่ลงในบีกเกอร์ นำไปปั่นจนที่ความเร็ว 200 รอบต่อนาที ด้วยเครื่องปั่นกวนยี่ห้อ IKA® รุ่น C-MAG HS7 ประเทศเยอรมัน ด้วยสารละลายเฮกเซน ปริมาตร 40 มิลลิลิตร นาน 2 ชั่วโมง กรองสารละลายออก นำข้าวมาเติมสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์เข้มข้น 2 mol/L ปริมาตร 80 มิลลิลิตร ปั่นกวนเป็นเวลา 4 ชั่วโมง นำส่วนที่ได้ปรับ pH ให้เป็น 2 ด้วยสารละลายไฮโดรคลอริกเข้มข้น 6 mol/L นำมาสกัดด้วยเอทิล แอซิเตท ปริมาตร 80 มิลลิลิตร ซ้ำ 3 ครั้ง เก็บส่วนบนที่สกัดได้มาระเหยด้วยเครื่องระเหยแบบหมุนยี่ห้อ EYELA รุ่น SB-651 ประเทศญี่ปุ่น เมื่อตัวทำละลายที่ใช้สกัดระเหยหมดนำมาละลายด้วยเมทานอล 10 มิลลิลิตร กรองด้วยกระดาษกรอง Nylon ขนาด 0.45 μm เก็บใส่ขวด Vial ก่อนฉีดเข้าเครื่อง HPLC

3. การศึกษาสภาวะที่เหมาะสมในการวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอรูริก ด้วยเทคนิค HPLC ที่มีตัวตรวจวัดเป็นยูวี-วิสิเบิล ดีเทคเตอร์ เตรียมสารละลายอะซิโตนไทรล์และสารละลายกรดแอซิดิกเข้มข้น 2% ที่อัตราส่วน 10 : 90 และ 15 : 85 และ 20 : 80 ปริมาตรโดยปริมาตร เพื่อใช้เป็นเฟสเคลื่อนที่ แล้วนำสารละลายที่เตรียมได้ไปกรองด้วยเครื่องกรองสุญญากาศ จากนั้นนำไปใส่ภาชนะที่ละลายอยู่ด้วยเครื่อง ultrasonic bath ประมาณ 15 นาที เพื่อกำจัดออกซิเจนที่อาจทำปฏิกิริยากับเฟสเคลื่อนที่บางชนิดได้ จึงจะนำไปใช้วิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอรูริกโดยใช้ปริมาตรที่ฉีดวิเคราะห์ 10 ไมโครลิตร ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร

3.1 ศึกษาหาอัตราส่วนของเฟสเคลื่อนที่ ทดสอบหาสัดส่วนของเฟสเคลื่อนที่ คือ สารละลายอะซิโตนไทรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% ที่อัตราส่วน 10 : 90 และ 15 : 85 และ 20 : 80 ปริมาตรโดยปริมาตร ด้วยคอลัมน์ C-18 5.0 ไมโครเมตร 4.6 x 150 มิลลิเมตร โดยใช้อัตราการไหล 1 มิลลิลิตรต่อนาที ปริมาตรที่ฉีดวิเคราะห์ 10 ไมโครลิตร ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร

3.2 ศึกษาหาอัตราการไหลของเฟสเคลื่อนที่ นำสารละลายอะซิโตนไทรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% ที่ได้จากการทดสอบขั้นต้นข้อ 3.1 มาทดสอบหาอัตราการไหลของเฟสเคลื่อนที่ที่เหมาะสม โดยทดสอบอัตราการไหลที่ 0.6 0.8 และ 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที ปริมาตรที่ฉีดวิเคราะห์ 10 ไมโครลิตร ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร จากนั้นเลือกสภาวะที่ทำให้การแยกที่ดีที่สุดมาใช้ในการวิเคราะห์กรดเฟอรูริก

4. ประเมินผลทดสอบทางความใช้ได้ของวิธี

4.1 การทำกราฟมาตรฐาน ฉีดสารละลายมาตรฐานกรดเฟอรูริกที่มีความเข้มข้นต่างๆที่เตรียมไว้คือ ช่วง 10-50mg/L ปริมาตร 10 ไมโครลิตรเข้าสู่ระบบ โดยใช้เฟสเคลื่อนที่เป็นอะซิโตนไทรล์ : สารละลายกรดแอซิดิกเข้มข้น 2% ทำการตรวจวัดที่สภาวะที่เหมาะสมที่ได้จากการศึกษาข้อ 3.2 ซึ่งตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร แล้วสร้างกราฟความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่พีคและความเข้มข้นของกรดเฟอรูริก ดูช่วงความเป็นเส้นตรง (Linearity) ของกราฟ หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) และขีดจำกัดการตรวจวัดของกรดเฟอรูริกจากกราฟมาตรฐาน

4.2 การศึกษาความเที่ยง (Precision) การนำสารละลายมาตรฐานกรดเฟอรูริกที่มีความเข้มข้น 100 mg/L นำมาตรวจวัดซ้ำ 5 ครั้ง ในช่วงเวลาต่างกัน ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร โดยใช้เฟสเคลื่อนที่เป็นอะซิโตนไทรล์ : สารละลายกรดแอซิดิกเข้มข้น 2% 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร แล้วคำนวณหา % Relative Standard Deviation (% RSD)

4.3 การศึกษาความแม่นยำ (Accuracy) ของวิธีวิเคราะห์ ศึกษาโดยการตรวจวัดปริมาณกรดเฟอรูริกด้วยวิธี spiked sample เตรียมตัวอย่างสอง

ชุดการทดลองโดยชุดการทดลองแรกเติมสารละลายมาตรฐานกรดเพอร์รูติกความเข้มข้น 100 mg/L ปริมาตร 5 มิลลิลิตร ชุดการทดลองที่สองไม่ต้องเติมสารละลายมาตรฐาน ทำการสกัดตามข้อ 2 คำนวณหาร้อยละของการคืนกลับ (% recovery)

$$\% \text{ recovery} = \frac{(\text{ความเข้มข้นของ spiked sample} - \text{ความเข้มข้นของตัวอย่าง})}{\text{ความเข้มข้นของสารมาตรฐานที่เติมลงไป}}$$

5. การวิเคราะห์ปริมาณกรดเพอร์รูติกในตัวอย่างข้าวกล้องงอก ตัวอย่างข้าวกล้องงอกและข้าวกล้อง นำมาศึกษา 3 พันธุ์ คือ ข้าวดอกมะลิ 105 ข้าวหอมมะลิแดง และข้าวเสาไห้ ใช้วิธีการสกัด การเตรียมเป็นสารละลาย และการวิเคราะห์เช่นเดียวกันในทุกพันธุ์ตามข้อ 2

5.1 การวิเคราะห์โดยเทคนิค External standard นำสารตัวอย่างที่เตรียมได้จากข้อ 2 มาตรวจวัดด้วยเทคนิค HPLC ซึ่ง HPLC ยี่ห้อ Waters รุ่น 486 ประเทศเยอรมัน ที่สภาวะเหมาะสมจากการศึกษาข้อ 3 ใช้ปริมาตรที่ฉีดวิเคราะห์ 10 ไมโครลิตร ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร วิเคราะห์ผลที่ได้และเทียบหาปริมาณกรดเพอร์รูติกของสารตัวอย่างจากกราฟมาตรฐานที่ได้จาก 4.1

5.2 การวิเคราะห์โดยเทคนิค Standard addition

1. ปิเปตสารตัวอย่างจากข้อ 2 มา ปริมาตรละ 1 มิลลิลิตร ใส่ในขวดวัดปริมาตร 10 มิลลิลิตรจำนวน 4 ขวดวัดปริมาตร

2. เติมสารละลายมาตรฐาน 100 mg/L ลงไป 0.2 0.4 และ 0.6 มิลลิลิตร ลงในขวดวัดปริมาตรใบที่ 2-4 ตามลำดับ ปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นให้ครบ 10 มิลลิลิตร จะได้ความเข้มข้นของกรดเพอร์รูติกที่เติมลงในขวดใบที่ 2-4 เท่ากับ 2 4 และ 6 mg/L ตามลำดับ

3. วัดค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายตามสภาวะที่ได้จากการศึกษาข้อ 3 คือเฟสเคลื่อนที่เป็นสารละลายอะซิโตนไทรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร ปริมาตรในการฉีดวิเคราะห์คือ 10 ไมโครลิตร ฉีดวิเคราะห์ด้วยเครื่อง HPLC แล้วสร้างกราฟความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่พีคและความเข้มข้นของสารมาตรฐานกรดเพอร์รูติก

4. คำนวณหาปริมาณกรดเพอร์รูติกในตัวอย่างข้าวกล้องงอก

ผลการทดลอง

1 ศึกษาสภาวะที่เหมาะสมในการวิเคราะห์หาปริมาณกรดเพอร์รูติก ด้วยเทคนิค HPLC ที่มีตัวตรวจวัดเป็นยูวี-วิสิเบิล ดีเทคเตอร์

1.1 ศึกษาหาอัตราการไหลของเฟสเคลื่อนที่

ศึกษาหาอัตราการไหลที่เหมาะสมในการวิเคราะห์หาปริมาณกรดเพอร์รูติก โดยใช้สัดส่วนของเฟสเคลื่อนที่เป็นสารละลายอะซิโตนไทรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร ปริมาตรในการฉีดวิเคราะห์คือ 10 ไมโครลิตร

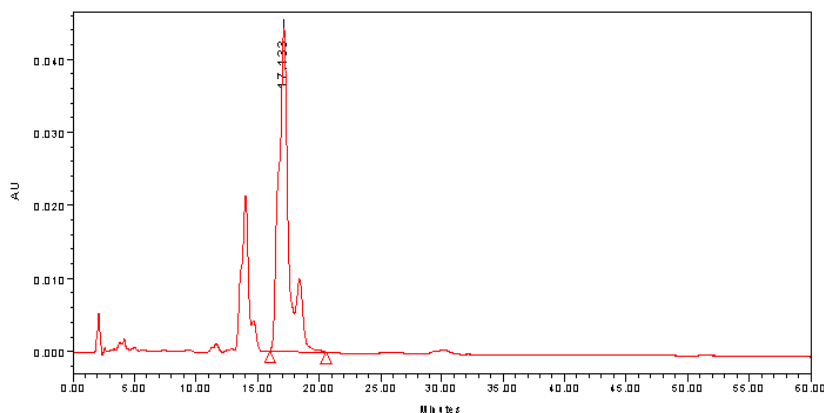
จากการศึกษาพบว่าเมื่อใช้สารละลายมาตรฐานกรดเพอร์รูติกทดสอบหาอัตราการไหลที่ 0.6 0.8 และ 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที อัตราการไหลที่เหมาะสมที่สุดในการวิเคราะห์หาปริมาณกรดเพอร์รูติก คือ 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที ซึ่งเป็นอัตราการไหลที่เหมาะสมเนื่องจากมีเวลาริเทนชันเร็วกว่าอัตราการไหลที่ 0.6 และ 0.8 มิลลิลิตรต่อนาที ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงค่าเวลารีเทนชัน (Retention time) ในการแยกสารละลายมาตรฐานกรดเฟอรูลิกที่อัตราส่วนต่าง ๆ

อัตราส่วนของสารละลาย อะซิโตนไนโตรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% (ปริมาตรโดยปริมาตร)	อัตราการไหล (มิลลิลิตรต่อนาที)	เวลารีเทนชัน (นาที)
15 : 85	0.6	28.309
15 : 85	0.8	21.142
15 : 85	1.0	17.184

1.2 ศึกษาหาอัตราส่วนของเฟสเคลื่อนที่

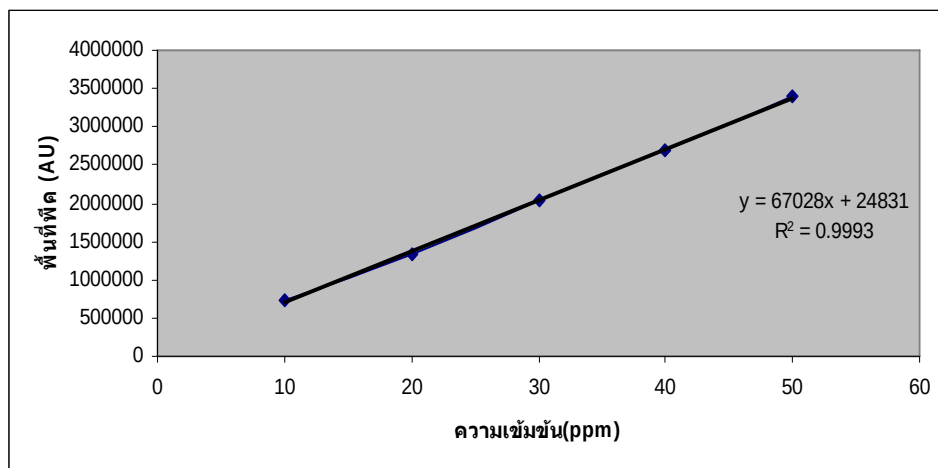
จากการศึกษาพบว่า สภาวะที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการแยกสารละลายตัวอย่างคือ อัตราส่วน อะซิโตนไนโตรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร จากในรูปที่ 2 ได้ผลการแยกที่เวลารีเทนชันที่ (Tr) 17.133 โดยอัตราส่วน 10 : 90 เมื่อทำการวิเคราะห์สารตัวอย่างจะถูกชะออกจากคอลัมน์เร็วทำให้การแยกสารตัวอย่างไม่ดี (Tr= 15.52 นาที) และอัตราส่วน 20 : 80 เมื่อทำการวิเคราะห์สารตัวอย่างจะถูกชะออกจากคอลัมน์เร็วทำให้เกิดการแยกที่ไม่สมบูรณ์ (Tr= 9.41 นาที) ลักษณะดังกล่าวเกิดจากการเคลื่อนที่ที่ยังไม่เหมาะสมเพียงพอ

รูปที่ 2 แสดงโครมาโทแกรมของกรดเฟอรูลิกตัวอย่างข้าวดอกมะลิ 105 กล้องงอก โดยเฟสเคลื่อนที่อะซิโตนไนโตรล์ : แอซิดิกเข้มข้น 2% 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร และอัตราการไหล 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร

2. การสร้างกราฟมาตรฐานของสารละลายมาตรฐานกรดเฟอรูลิก

นำสภาวะที่เหมาะสมจากข้อ 1 มาสร้างกราฟมาตรฐานกรดเฟอรูลิกโดยทำการศึกษาในช่วงความเข้มข้น 10-50 mg/L ในเฟสเคลื่อนที่อะซิโตนไนโตรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร อัตราการไหล 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร ปริมาตรในการฉีดวิเคราะห์คือ 10 ไมโครลิตร ทำซ้ำ 3 ครั้ง แล้วสร้างกราฟความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่พีคและความเข้มข้นของสารมาตรฐานกรดเฟอรูลิก ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 แสดงกราฟมาตรฐานของสารละลายกรดเฟอรูริก ช่วงความเข้มข้น 10-50 mg/L

จากกราฟสารละลายมาตรฐานกรดเฟอรูริก รูปที่ 2 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.9993 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้

3. ศึกษาความเที่ยง (Precision) ของวิธีวิเคราะห์ ศึกษาโดยการนำสารละลายมาตรฐานกรดเฟอรูริก เข้มข้น 100 mg/L ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร โดยใช้เฟสเคลื่อนที่อะซิโตนไทรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร และอัตราการไหล 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที ซ้ำ 5 ครั้ง ได้ค่า 99.37, 98.03, 99.09, 100.48 และ 101.60 mg/L % RSD เท่ากับ 1.37 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ (% RSD ไม่ควรเกินร้อยละ 2.0)

4. ศึกษาความแม่นยำ (Accuracy) ของวิธีวิเคราะห์ ศึกษาโดยการตรวจวัดปริมาณกรดเฟอรูริกด้วยวิธี spiked sample คำนวณร้อยละการคืนกลับ (% recovery) 98 % ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ (% recovery จะต้องอยู่ระหว่าง 85-115 %)

5. การวิเคราะห์ปริมาณกรดเฟอรูริกในตัวอย่างข้าวกล้องงอก

5.1 การวิเคราะห์โดยเทคนิคการสร้างกราฟมาตรฐาน (External Standard Method) นำตัวอย่างข้าวกล้องงอกที่ผ่านการสกัดตามหัวข้อ 2 ที่สภาวะการทดลองที่ใช้เฟสเคลื่อนที่อะซิโตนไทรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร และอัตราการไหล 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร ปริมาตรในการฉีดวิเคราะห์คือ 10 ไมโครลิตร วิเคราะห์ผลที่ได้เทียบหาปริมาณกรดเฟอรูริกจากกราฟมาตรฐาน โดยการฉีดตัวอย่างละ 3 ซ้ำ ($n = 3$)

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอร์รูลิกในตัวอย่างข้าวกล้องงอกด้วยเทคนิค External Standard Method

ตัวอย่าง ข้าว	ปริมาณกรดเฟอร์รูลิกเฉลี่ย (มิลลิกรัม/ตัวอย่าง 100 กรัม)
ดอกมะลิ 105	14.73
หอมมะลิแดง	13.74
เส้าไห้	14.67

5.2 การวิเคราะห์โดยเทคนิคการเติมสารมาตรฐาน (Standard Addition Method)

นำสารละลายที่เตรียมได้จากหัวข้อ 5.2 ที่สภาวะการทดลองที่ใช้เฟสเคลื่อนที่อะซิโตนไทรล์ : กรดแอซิดิกเข้มข้น 2% 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตร และอัตราการไหล 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที ตรวจวัดที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร วัดพื้นที่พีคและเขียนกราฟระหว่างพื้นที่พีคกับปริมาณสารมาตรฐานที่เติมลงไปเป็นปริมาณต่างๆ เพื่อหาปริมาณของกรดเฟอร์รูลิกในตัวอย่างข้าวกล้องงอก

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอร์รูลิกในตัวอย่างข้าวกล้องงอกทั้ง 2 วิธี

ตัวอย่าง ข้าวกล้องงอก	ปริมาณกรดเฟอร์รูลิก	
	External Standard Method	Standard Addition Method
ดอกมะลิ 105	14.04±0.09	16.36±0.03
หอมมะลิแดง	16.00±0.24	20.51±0.62
เส้าไห้	15.06±0.82	16.36±0.03

นำผลการวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอร์รูลิกในตัวอย่างข้าวกล้องงอกไปทดสอบโดยทั้ง 2 วิธี เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวิธีวิเคราะห์ แสดงผลดังตารางที่ 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ t-test ในตัวอย่างข้าวกล้องงอก ที่ระดับความมั่นใจ 99% ($P < 0.01$)

ตัวอย่าง ข้าวกล้องงอก	ปริมาณกรดเฟอร์รูลิก (มิลลิกรัม/100กรัม)					
	External Standard			Standard Addition		
	Mean	SD	%RSD	Mean	SD	%RSD
ดอกมะลิ 105	14.04	0.09	0.62	16.36	0.03	0.18
หอมมะลิแดง	16.00	0.24	1.53	20.51	0.62	3.0
เส้าไห้	15.06	0.82	5.47	16.36	0.03	0.18

จากผลการคำนวณ t-test ที่คำนวณได้ (t_{cal}) น้อยกว่าค่า จากตาราง (t_{table}) แสดงว่าวิธีวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอร์รูลิก ทั้ง 2 วิธี ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมั่นใจ 99% ($P < 0.01$)

สรุปผลการวิจัย

สภาวะที่เหมาะสมในการวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอร์ูลิกด้วยเทคนิค HPLC คือ ใช้เฟสเคลื่อนที่ สารละลายอะซิโตนในไตรล์ : กรดอะซิติกเข้มข้น 2 % 15 : 85 ปริมาตรโดยปริมาตรอัตราการไหล 1.0 มิลลิลิตรต่อนาที ตัวตรวจวัดยูวีที่ความยาวคลื่น 310 นาโนเมตร ทำให้กรดเฟอร์ูลิกมีเวลาอยู่ในคอลัมน์นานเพียงพอที่จะทำการแยกวิเคราะห์เป็นไปอย่างสมบูรณ์ ($t_R = 17$ นาที) การสร้างกราฟมาตรฐานของสารละลายมาตรฐานกรดเฟอร์ูลิกในช่วงความเข้มข้น 10-50 mg/L มีสมการเชิงเส้น $y = 67028x + 24831$ และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของกราฟมาตรฐาน เท่ากับ 0.9993 พบว่าปริมาณกรดเฟอร์ูลิกต่ำสุดที่สามารถตรวจวัดได้ (LOD) เท่ากับ 1.4995 mg/L และปริมาณกรดเฟอร์ูลิกต่ำสุดที่สามารถวิเคราะห์ได้ (LOQ) เท่ากับ 4.9985 mg/L

การวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอร์ูลิกในตัวอย่างข้าวกล้องงอก 3 สายพันธุ์ คือ ดอกมะลิ105 หอมมะลิแดง และเส้าไห้ โดยเทคนิคการสร้างกราฟมาตรฐาน (External Standard Method) พบปริมาณกรดเฟอร์ูลิกของข้าวกล้องงอกพันธุ์ ดอกมะลิ105 หอมมะลิแดง และเส้าไห้ คือ 14.73 13.74 และ 14.67 มิลลิกรัมต่อตัวอย่าง 100 กรัม ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ปริมาณกรดเฟอร์ูลิกโดยเทคนิคการสร้างกราฟมาตรฐาน และ เทคนิคการเติมสารมาตรฐาน นำไปทดสอบโดยวิธี t-test โดยการคำนวณ t-test ซึ่งค่า t_c ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า t จากตาราง แสดงว่าแต่ละวิธีวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอร์ูลิกไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมั่นใจที่ 99 % ($P < 0.01$)

ข้อเสนอแนะ

- 1.ควรทำการศึกษาสภาวะที่เหมาะสมในการวิเคราะห์กรดเฟอร์ูลิก โดยวิธี HPLC ก่อนเพื่อช่วยประหยัดเวลาเมื่อวิเคราะห์หาปริมาณกรดเฟอร์ูลิก ในตัวอย่างข้าวกล้องงอก
- 2.ปริมาณกรดเฟอร์ูลิกที่สกัดได้จากข้าวกล้องงอก อาจนำไปทำให้บริสุทธิ์เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางค์ หรืออุตสาหกรรมอื่นได้

เอกสารอ้างอิง

- Kayahara, H. (2004). **Germinated Brown Rice**. Department of Sciences of Functional Foods. Shinshu University, Japan.
- Kayahara, H., & Tsukahara, K. (2000). **Flavor, health, and nutrition quality of pre-germinated brown rice**. International Chemical Congress of Pacific Basin Societies in Hawaii.
- Ohtsubo, K., Suzuki, K., Yasui, Y., & Kasumi, T. (2005). Bio-functional components in the processed pre-germinated brown rice by a twin-screw extruder. **Journal of Food Composition and Analysis**, 18, 303-316.
- Wikipedia. (2011). **Ferulic acid** . Retrieved July 10, 2011. from http://en.wikipedia.org/wiki/ferulic_acid

การจัดการของเสียจากการเรียนวิชาปฏิบัติการเคมีอินทรีย์
Waste Management from Organic Chemistry Laboratory

กนกพร สุพงษ์ E-mail : kukanokp@kmitl.ac.th

คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ใช้เทคนิคทางเคมีพื้นฐานในการนำของเสียทางเคมีจากห้องปฏิบัติการเคมีกลับมาใช้ใหม่ ของเสียดังกล่าวประกอบไปด้วยกรดเบนโซอิก 4-ไนโตรอะนีน 2-แนพทอล และ เอทิลแอซิเตต โดยจากการกลั่นแบบสุญญากาศ สามารถผลิตเอทิลแอซิเตตให้ผลผลิตถึง 81.78 % และจากการบำบัดของกากเอทิลแอซิเตตด้วยวิธีการสกัดด้วยกรด-เบส ทำให้ได้สารอินทรีย์ทั้งสามชนิดปริมาณ 0.37% 0.68% 0.52% ตามลำดับ และจากการวินิจฉัยสารอินทรีย์ที่ได้โดยใช้ฟูเรียร์อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์และปฏิกิริยาเคมี

ผลการทดลองพบว่าฟูเรียร์อินฟราเรดสเปกโตรสโกปี สามารถระบุกลุ่มการทำงานของสารประกอบอินทรีย์โดยใช้ร่วมกับปฏิกิริยาทางเคมีได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : เอทิลแอซิเตต, กรดเบนโซอิก, 4-ไนโตรอะนีน, 2-แนพทอล, ฟูเรียร์อินฟราเรด

Abstract

The purpose of this research is the study of reuse and characterization of organic compounds in waste chemical from the Chemistry Laboratory . A large amount of waste including benzoic acid , 4-nitroaniline, 2-naphthol and ethyl acetate can be used to produce ethyl acetate by vacuum distillation. The experimental results show that ethyl acetate yield can reach 81.78 % through vacuum distillation. Treatment of waste ethyl acetate extraction by acid - base to get three organic compounds. The benzoic acid yield can reach 0.37 % , the 4-nitroaniline yield can reach 0.68 % and the 2-Naphthol yield can reach 0.52 % through acid-base extraction. Identification of them can be used Fourier Transform Infrared (FT – IR) spectrophotometer and chemical reaction .The results showed that Fourier infrared (FT - IR) spectroscopy can identify functional groups of organic compounds by combining with the chemical reaction as well.

Keywords: ethyl acetate, benzoic acid, 4-Nitroaniline, 2-naphthol, Fourier Transform Infrared

บทนำ

ห้องปฏิบัติการทางเคมีเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญ เพราะการเรียนการสอนปฏิบัติ การย่อมมีการใช้สารเคมี โดยเฉพาะในวิชาปฏิบัติการเคมีอินทรีย์ ของเสียทางเคมี(waste) ที่เกิดจากการทดลองจะมีลักษณะคอลลอยด์ที่ประกอบไปด้วย เอทิลแอซิเตต กรดเบนโซอิก 2-แนพทอล และ4-ไนโตรอะนีน หากมีการหายใจสารอินทรีย์ดังกล่าวเข้าไปอาจก่อให้เกิดการระคายเคืองและเผาไหม้เยื่อเมือก ถ้าสัมผัสถูกผิวหนังจะก่อให้เกิดการระคายเคือง หากกลืนหรือกินเข้าไปจะก่อให้เกิดการระคายเคืองทางเดินอาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ถ้าสัมผัสถูกตาจะก่อให้เกิดการระคายเคือง สารอินทรีย์ดังกล่าวนี้มีผลทำลายปอด ทรวงอก ระบบทางเดินหายใจ(กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

โดยทั่วไปอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากของเสียอันตรายแต่ละชนิดขึ้นอยู่กับ คุณสมบัติความเป็นพิษ โอกาสของการได้รับ ระยะเวลาในการสัมผัส ความเข้มข้นของการสัมผัส โดยถ้าได้รับสารพิษเข้าไปในปริมาณสูง อาจทำให้เกิดการเจ็บป่วย และเสียชีวิตในเวลาอันสั้น แต่ถ้าได้รับในปริมาณน้อย ก็จะสะสมในร่างกายส่งผลต่อสุขภาพในระยะยาว นอกจากผลกระทบทางด้านสุขภาพอนามัยแล้ว ถ้าทิ้งลงอ่างน้ำในห้องปฏิบัติการอาจจะส่งผลกระทบและก่อปัญหามลพิษต่อแหล่งน้ำและผิวดิน ส่วนผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม เมื่อมีผู้เจ็บป่วยไม่สามารถทำงานได้ เกิดภาวะความพิการและว่างงานซึ่งจะกลายเป็นปัญหาระดับชาติต่อไป

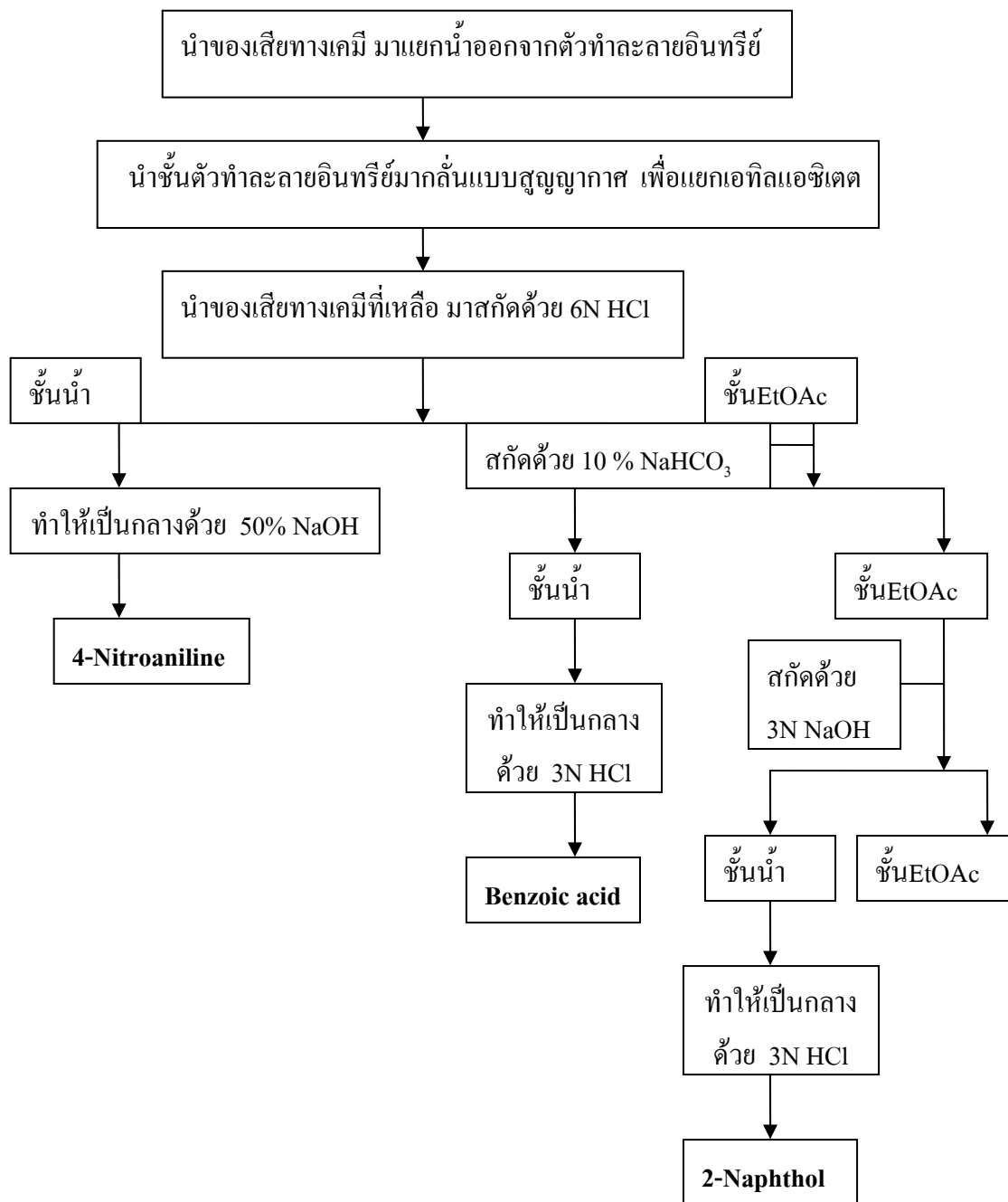
ดังนั้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ในงานวิจัยจึงเสนอแนวทางนำของเสียเคมีดังกล่าว มาผ่านกระบวนการการกลั่นแบบสูญญากาศเพื่อแยกเอทิลแอซิเตต(Ethyl acetate) แล้วนำกระบวนการสกัดด้วยตัวทำละลายกรด-เบส เพื่อแยกกรดเบนโซอิก 2-แนพทอล และ 4-ไนโตรอะนีสีน ออกจากของเสียทางเคมี แล้วมีการทดสอบเอกลักษณ์ของสารอินทรีย์ที่แยกได้โดยใช้ปฏิกิริยาเคมีของกรดคาร์บอกซิลิก ฟีนอล เอมีน ตามลำดับ ร่วมกับการใช้เครื่องมือวิเคราะห์สารด้วยรังสีอินฟราเรด (FT-IR)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการของเสียเคมีโดยใช้หลักการป้องกันมลพิษ(Pollution Prevention) ทำให้ลดปัญหามลพิษ การปนเปื้อนจากห้องปฏิบัติการเคมีสู่สิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ปฏิกิริยาเคมีร่วมกับการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ทางเคมีในการพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารอินทรีย์
3. ลดงบประมาณของสาขาวิชาเคมีในการกำจัดของเสียอันตรายจากการทดลอง

วิธีการวิจัย

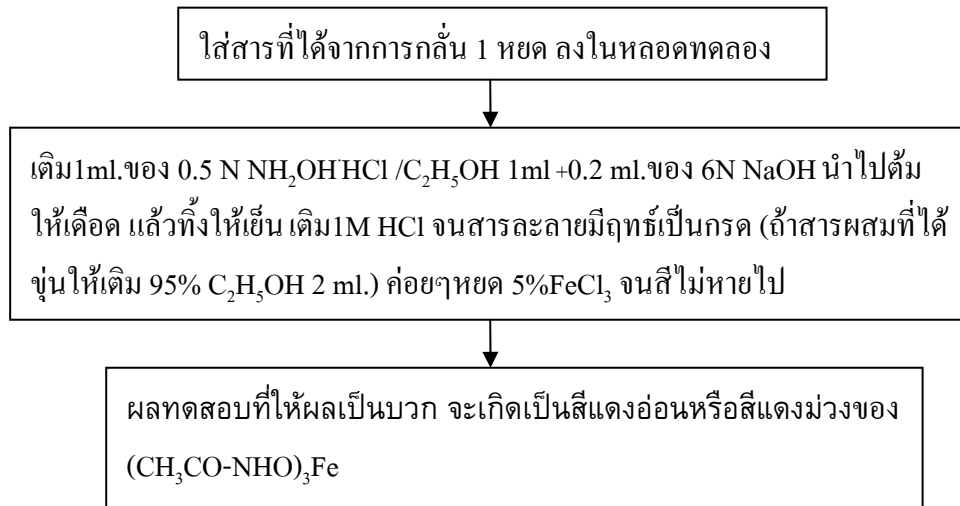
1. การแยกสารอินทรีย์โดยใช้เทคนิคเคมีจากห้องปฏิบัติการเคมีอาคารศูนย์เรียนรวมสมเด็จพระเทพฯ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ภาพ 1 ขั้นตอนการแยกสารอินทรีย์โดยใช้เทคนิคเคมีพื้นฐาน

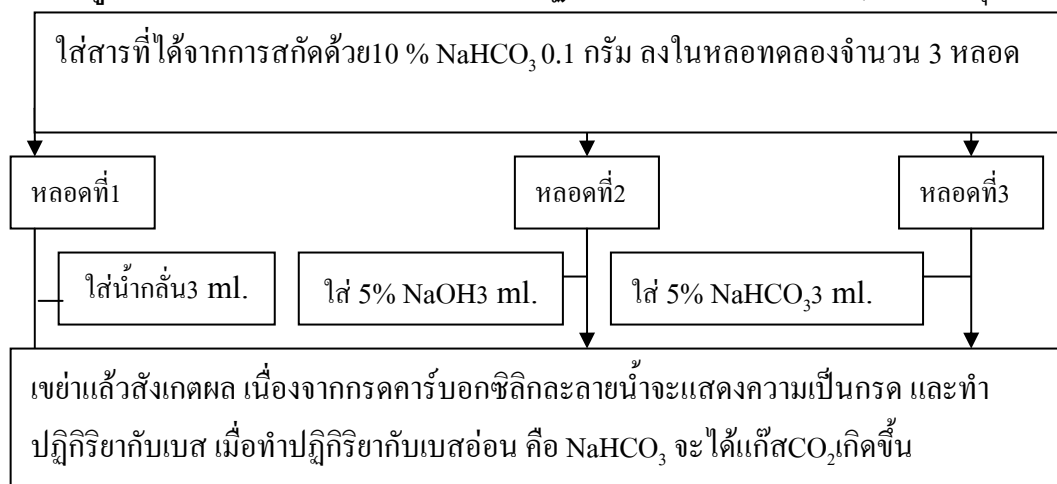
2. การพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารอินทรีย์ที่ได้จากของเสียทางเคมีโดยใช้ปฏิกิริยาเคมี

2.1 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของเอทิลแอซิดเตตโดยใช้ไฮดรอกซิลเอมีนไฮโดรคลอไรด์และเฟอร์ริกคลอไรด์(Hydroxamic Acid Test) (สมยศ, 2534)

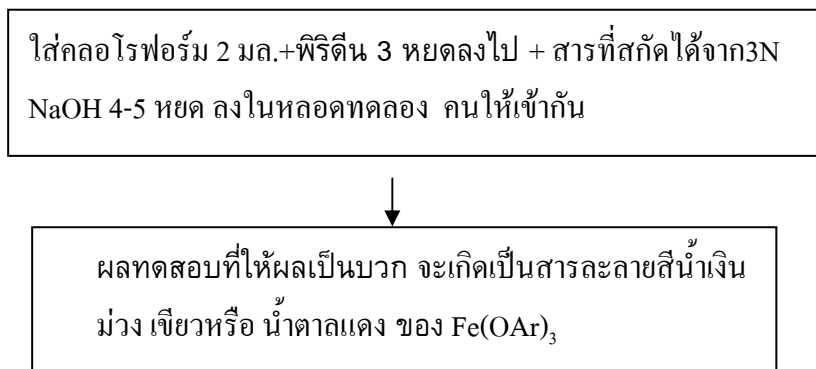
ภาพ 2 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของเอทิลแอซิดเตตโดย Hydroxamic Acid Test

2.2 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของBenzoic acid โดยใช้ปฏิกิริยาแสดงความเป็นกรด (พัชนี และ สุจินต์, 2553)

ภาพ 3 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของBenzoic acid โดยใช้ปฏิกิริยาแสดงความเป็นกรด

2.3 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของ2-Napthol ด้วยเฟอร์ริกคลอไรด์และไพรีดีน(Ferric Chloride-Pyridine Reagent) (สมยศ, 2534)

ภาพ 4 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของ 2-Naphthol โดย Ferric Chloride-Pyridine Reagent

2.4 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของ 4-Nitroaniline โดยใช้ปฏิกิริยาเกิดเป็นสารสีแดง (Azo dye) (พัชนี และ สุจินต์, 2553)

ภาพ 5 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของ 4-Nitroaniline ด้วยปฏิกิริยาเกิด Azo dye

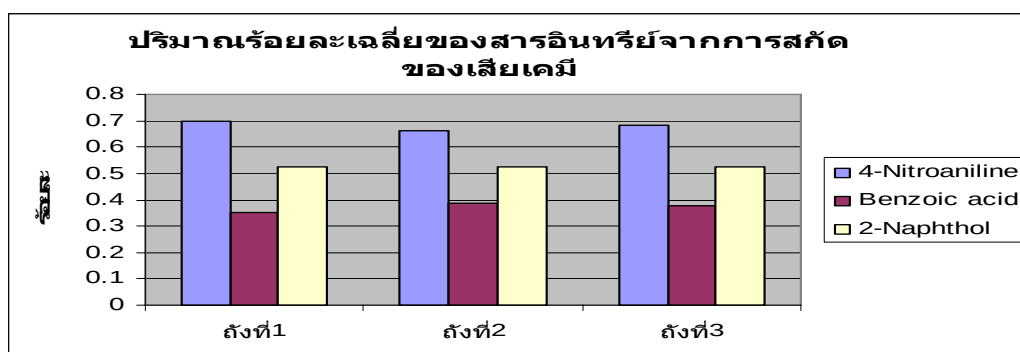
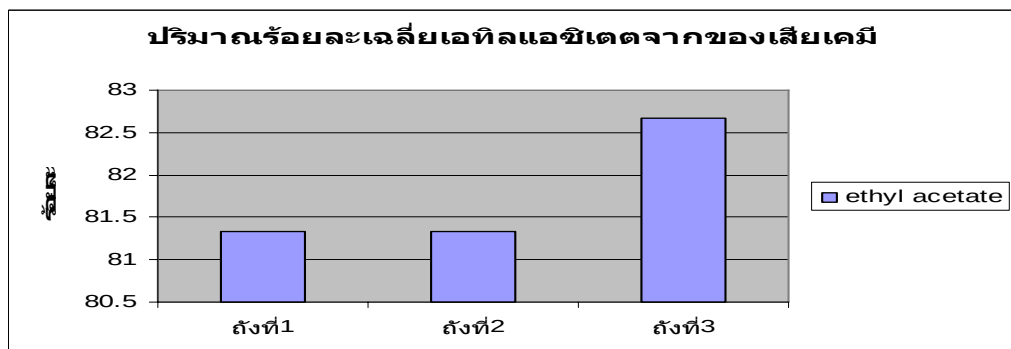
3. การใช้ฟูเรียร์อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์เพื่อพิสูจน์เอกลักษณ์ของสาร

ในการวิเคราะห์อินฟราเรดสเปกตรัมของสาร unknown จะมุ่งความสนใจต่อแถบดูดกลืนรังสีของหมู่ฟังก์ชันหลักที่สำคัญๆ เช่น C=O , O-H , N-H , C-O , C=C และ NO_2 ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของสาร (แมน และ อมร, 2539)

ผลการทดลอง 1. ปริมาณร้อยละของสารอินทรีย์ที่แยกได้จากของเสียเคมี

ตาราง 1 ปริมาณร้อยละของสารอินทรีย์ที่แยกได้จากของเสียเคมี

ถังที่	ครั้งที่	%Ethyl acetate	%4-Nitroaniline	%Benzoic acid	%2-Naphthol
1	1	81	0.73	0.33	0.53
		83	0.69	0.36	0.51
		80	0.65	0.37	0.53
2	1	82	0.64	0.38	0.52
	2	81	0.64	0.37	0.53
	3	81	0.71	0.41	0.53
3	1	84	0.71	0.37	0.52
	2	82	0.69	0.37	0.51
	3	82	0.65	0.39	0.54
	ค่าเฉลี่ย	81.78	0.68	0.37	0.52
		1.09	0.04	0.02	0.01
		1.32	5.45	4.78	2.07

ภาพ 6 ปริมาณร้อยละของสารอินทรีย์ที่แยกได้จากของเสียเคมี

3. การพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารโดยใช้ปฏิกิริยาเคมี

ก. Blank test

ข. สารที่ได้จากการกลั่นของเสียเคมี

ภาพ 7 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารที่ได้จากการกลั่นโดยHydroxamic Acid Test

ตาราง 2 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารที่ได้จากการสกัดด้วย 10% NaHCO_3 โดยปฏิกิริยาแสดงความเป็นกรด

กรดเบนโซอิก/ในตัวทำละลาย	การละลาย	การเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส
1. น้ำ	ไม่ค่อยละลาย	น้ำเงิน $\longrightarrow$ แดง
2. สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์	ละลาย	น้ำเงิน $\longrightarrow$ แดง
3. สารละลายโซเดียมไบคาร์บอเนต	ละลาย	น้ำเงิน $\longrightarrow$ แดง

ก. ละลายใน CHCl_3

ข. ผลการทดสอบ

ภาพ 8

ก. ละลายใน 6N HCl

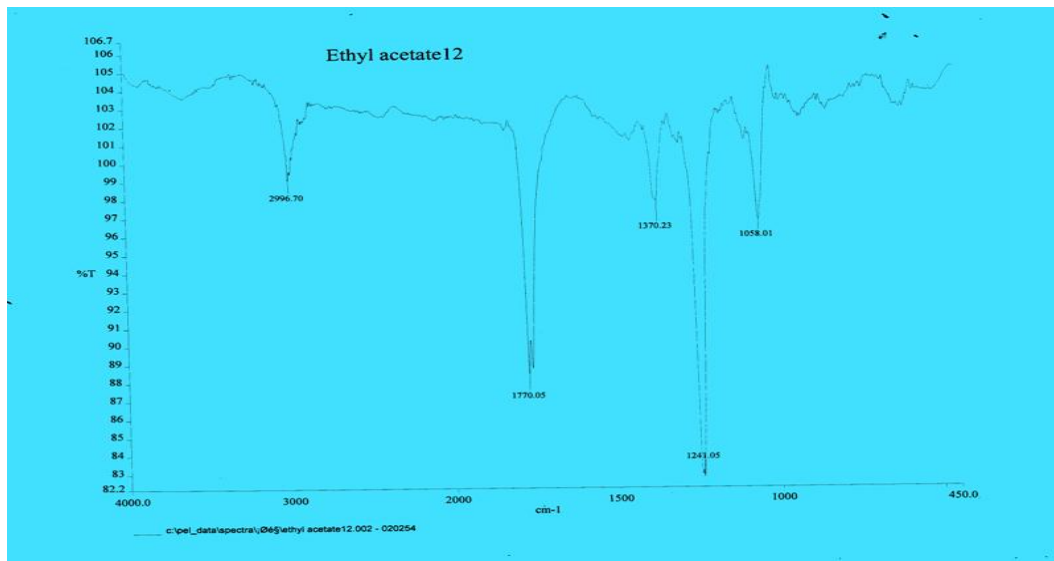
ข. ผลทดสอบ

ภาพ 9

ภาพ 8 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารที่ได้จากการสกัดด้วย 3N NaOH โดยปฏิกิริยาเฟอริกคลอไรด์และฟิรดิน

ภาพ 9 การพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารที่ได้จากการสกัดด้วย 6 N HCl โดยปฏิกิริยาเกิดเป็นสารสีแดง

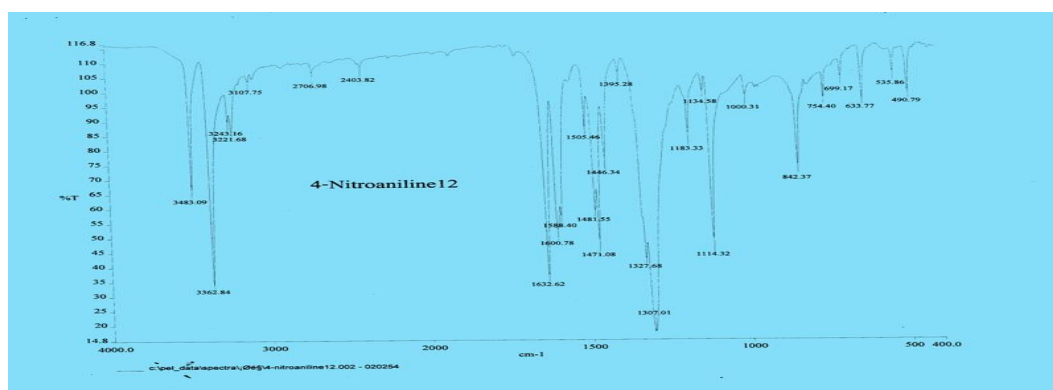
3. การพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารโดยใช้ฟูเรียร์อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์

ภาพ 10 IR สเปกตรัมของสารที่ได้จากการกลั่นของเสีย

ตาราง 3 ตารางบันทึก IR สเปกตรัมของสารที่ได้จากการกลั่นของเสียด้วยเทคนิคFT-IR

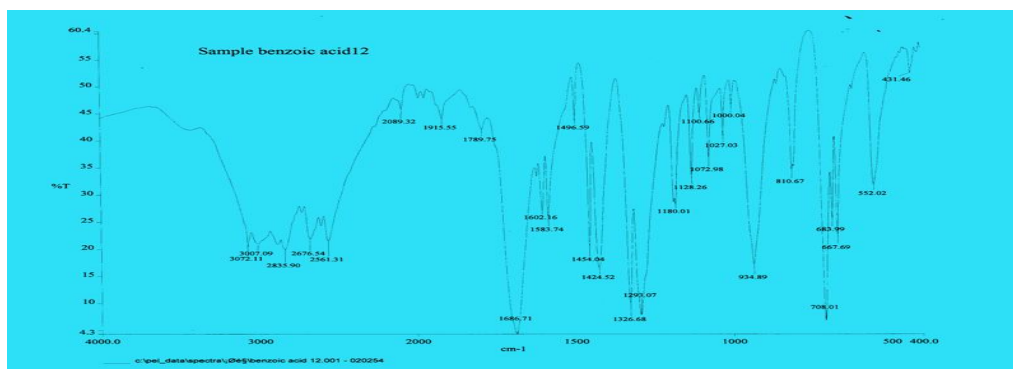
ความถี่ (cm^{-1})	แถบของการยืด
ใกล้ 1770	C=O stretching
1000-1300 ใกล้ 1246	C-O stretching ใกล้ 1246 cm^{-1} แสดงว่าเป็นสารประกอบเอสเทอร์
ใกล้ 1370	การสั่นแบบงอที่ไม่สมมาตรของหมู่เมธีลที่ติดกับหมู่คาร์บอนิล
2900-3000	C-H stretching of Aliphatic
สรุปได้ว่าเป็นสารประกอบของเอสเทอร์โดยมีหมู่เมธีลติดอยู่กับหมู่คาร์บอนิล	

ภาพ 11 IR สเปกตรัมของสารที่ได้จากสกัดด้วย 6N HCl

ตาราง 4 ตารางบันทึก IR สเปกตรัมของสารที่ได้จากสกัดโดย 6N HCl ด้วยเทคนิค FT-IR

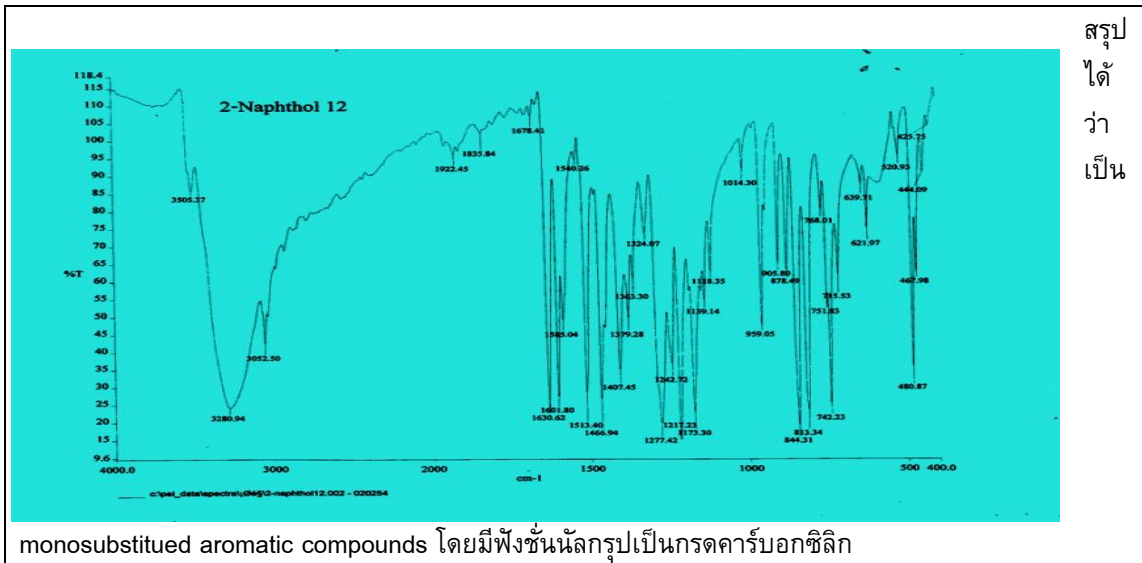
ความถี่ (cm^{-1})	แถบการยืด
3300-3400	มี 2 แถบ แสดงว่าเป็น N-H Stretching ของ 1° Amine
ใกล้ 800	N-H out of plane
1250-1350	C-N Stretching ของ Aromatic amine
3000-3100 cm^{-1}	C-H Stretching ของ Aromatic
800-850 cm^{-1}	C-H bending ของ para-disubstituted ring
1300-1390 cm^{-1} , 1500-1600	N=O คอนจูเกตกับพันธะคู่หรือวงแหวนอะโรมาติก
1450-1600	C=C stretching of aromatic เพราะพีคมีความแหลมคม
สรุปได้ว่าสารตัวอย่างเป็น para-disubstituted ring โดยมีฟังก์ชันนัล กรุปเป็น 1° Amine และ มีหมู่ไนโตร คอนจูเกตกับพันธะคู่หรือวงแหวนอะโรมาติก	

ภาพ 12 IR สเปกตรัมของสารที่ได้จากสกัดด้วย 10% NaHCO_3

ตาราง 5 ตารางบันทึก IR สเปกตรัมของสารที่ได้จากสกัดโดย 10% NaHCO_3 ด้วยเทคนิค FT-IR

ความถี่ (cm^{-1})	แถบการยืด
ช่วงใกล้ 1700	C=O conjugated stretching
1000-13000	C-O stretching มีความเข้มสูง
ประมาณ 930	O-H Bendind
2400-3400	O-H stretching
3000-3100	C-H stretching of Aromatic compounds
ความเข้มสูงใกล้ 690 และ 750	=CH out of plane bending of monosubstituted aromatic compounds
1450-1600	C=C stretching of aromatic เนื่องจากพีคมีความแหลมคม

ภาพ 13 IR สเปกตรัมของสารที่ได้จากการสกัดด้วย 3N NaOH

ตาราง 6 ตารางบันทึก IR สเปกตรัมของสารที่ได้จากการสกัดด้วย 3N NaOH ด้วยเทคนิค FT-IR

ความถี่ (cm ⁻¹)	แถบของการยืด
3200-3500	O-H stretching
ใกล้ 1223	C-O stretching of Phenol compound
1450-1600	C=C stretching of aromatic เนื่องจากฟังก์ชันมีความแหลมคม
3000-3100	C-H stretching of Aromatic compounds เนื่องจากฟังก์ชันมีความแหลมคม

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าสารตัวอย่างเป็นสารประกอบของฟีนอล

อภิปรายและสรุปผล

1. จากผลการทดลองการแยกสารอินทรีย์ พบว่าเมื่อใช้ปฏิกิริยาเคมีทดสอบร่วมกับ การวิเคราะห์ด้วยเทคนิค FT-IR

1.1 ตัวทำละลายอินทรีย์ที่แยกได้โดยการกลั่นแบบลดความดัน คือ เอทิลแอลกอฮอล์ ร้อยละของสารจากของเสียทางเคมี = 81.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมพัทธ์=1.09 ค่าร้อยละความเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมพัทธ์(%RSD) = 1.32

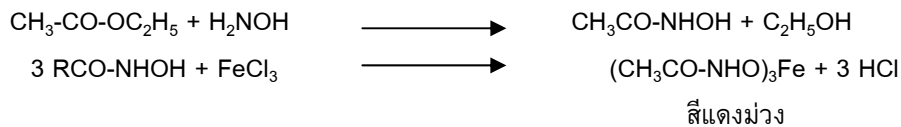
1.2 สารอินทรีย์ที่สกัดได้ในตัวทำละลายกรดแก่ คือ 4-ไนโตรอะนิลีน ร้อยละของสารจากของเสียทางเคมี = 0.6788 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมพัทธ์=0.0369 ค่าร้อยละความเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมพัทธ์(%RSD) = 5.45

1.3 สารอินทรีย์ที่สกัดได้ในตัวทำละลายเบสอ่อน คือ กรดเบนโซอิก ร้อยละของสาร จากของเสียทางเคมี = 0.3722 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมพัทธ์=0.0177 ค่าร้อยละความเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมพัทธ์(%RSD) = 4.7797

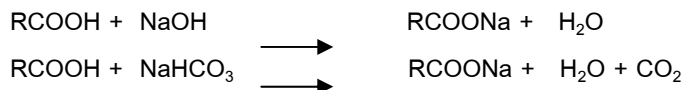
1.4 สารอินทรีย์ที่สกัดได้ในตัวทำละลายเบสแก่ คือ 2-แนพทอล ร้อยละของสาร จากของเสียทางเคมี = 0.5244 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมพัทธ์=0.0108 ค่าร้อยละความเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมพัทธ์(%RSD) = 2.0695

2. การพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารที่ได้จากการสกัดโดยใช้ปฏิกิริยาเคมี

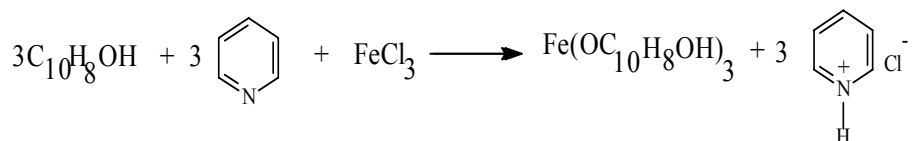
ก. การพิสูจน์เอกลักษณ์ของเอทิลอะซีเตทโดยใช้ไฮดรอกซิลเอมีนไฮโดรคลอไรด์และเฟอร์ริกคลอไรด์ (Hydroxamic Acid Test) จะเกิดเป็นสีแดงม่วงจากปฏิกิริยา

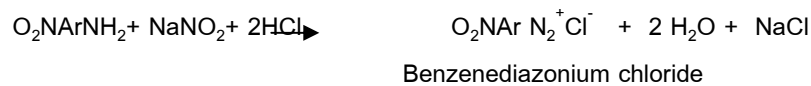
ข. การพิสูจน์เอกลักษณ์ของกรดเบนโซอิกโดยใช้ปฏิกิริยาแสดงความเป็นกรด

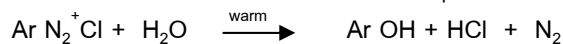
ค. การพิสูจน์เอกลักษณ์ของ 2-Naphthol ด้วยเฟอร์ริกคลอไรด์และพิริดีน (Ferric Chloride-Pyridine Reagent) จะเกิดเป็นสีน้ำตาลแดงจากปฏิกิริยา $\text{Fe}(\text{O C}_{10}\text{H}_8)_3$

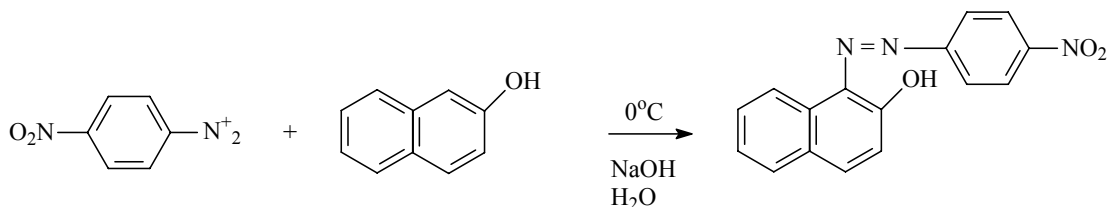
ง. การพิสูจน์เอกลักษณ์ด้วยปฏิกิริยา Azo dye ของ 4-Nitroaniline จะเกิดเป็นสีแดงจาก

เมื่อนำเกลือ benzenediazonium chloride มาอุ่นให้ร้อนจะสลายตัวได้แก๊สไนโตรเจน

เกลือไดอะโซเนียมของ 4-Nitroaniline ทำปฏิกิริยากับ 2-Naphthol ได้สารประกอบเอโซที่มีสีส้มหรือแดงชื่อว่า Parared ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น เรียกว่า ปฏิกิริยาคู่ควบ (Coupling reaction)

ข้อเสนอแนะ

1. ในเชิงปฏิบัติ อาจใช้การกลั่นเอทิลอะซีเตตออกจากของเสียทางเคมี แล้วส่งของเสียทางเคมี ที่เหลือส่งกำจัดยังหน่วยงานภายนอก เนื่องจากปริมาณของสารอินทรีย์ที่เหลือหลังจากแยก เอทิลอะซีเตตมีปริมาณไม่สูงมากนัก
2. ควรมีการออกแบบชุดสกัดใหม่ให้มีลักษณะต่อเนื่องมากกว่าการใช้กรวยแยก

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงานดังกล่าวที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยตลอดโครงการวิจัยนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของงานวิจัย ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านและบิดาผู้ล่วงลับ

บทความฉบับเต็ม ภาคโปสเตอร์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. 2548. แนวทางการจัดการของเสียอันตรายจากห้องปฏิบัติการ. พิมพ์ครั้งที่5.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

พัชนี เจริญยิ่ง และ สุจินต์ ตันติพิสิฐกุล. 2553. ปฏิบัติการเคมีอินทรีย์1. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเคมีคณะ

วิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แม่น อมรสิทธิ์ และ อมร เพชรสม. 2539. หลักการและเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเครื่องมือ. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์

สมยศ สุทธิไวยกิจ. 2534. เคมีอินทรีย์วิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่4. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวทางการนำเข้าข้อมูลอัตโนมัติสำหรับเมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการ

Approach to Automating Input Data for Requirements Traceability Matrix

ยรรนงค์ โพธิ์ปั้น และ ญาใจ ลิมปิยะภรณ์

ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

E-mail: Yuranun.P@Student.chula.ac.th¹, Yachai.L@chula.ac.th²

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงความต้องการเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในโครงการซอฟต์แวร์ ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับผลิตภัณฑ์งานอื่นๆตามไปด้วย และหากไม่มีกระบวนการจัดการการเปลี่ยนแปลงความต้องการที่มีความสามารถ อาจส่งผลให้โครงการล่าช้า งบประมาณบานปลาย ในที่สุดอาจประสบความล้มเหลวได้ เครื่องมือจัดการความต้องการในท้องตลาดโดยทั่วไปคือ เมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการ อย่างไรก็ตาม การนำเข้าข้อมูลรายการความต้องการหรือผลิตภัณฑ์งาน และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรายการเหล่านั้นในเมตริกซ์ความสามารถตามรอยส่วนมากยังเป็นการทำด้วยมือ ซึ่งสิ้นเปลืองเวลาและแรงงาน งานวิจัยนี้จึงได้นำเสนอวิธีการและได้พัฒนาระบบเพื่อนำเข้าข้อมูลอัตโนมัติสำหรับเมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการจากเอกสารต้นทางที่เป็นไฟล์ข้อความที่สามารถแปลงให้อยู่ในรูปแบบเอ็กซ์เอ็มแอล ซึ่งระบบสามารถดึงข้อมูลเพื่อเตรียมนำเข้าสู่เมตริกซ์ความสามารถตามรอยได้ ข้อดีของวิธีการดังกล่าว คือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงความต้องการ การแก้ไขรายการในเมตริกซ์ความสามารถตามรอยให้เป็นปัจจุบัน สามารถกระทำได้ง่ายและสะดวก นอกจากนี้ สารสนเทศที่ได้สามารถใช้เป็นประโยชน์กับแอปพลิเคชันอื่นๆต่อไป เช่น นำไปสร้างกรณีทดสอบอัตโนมัติ

คำสำคัญ: การจัดการความต้องการ, เมตริกซ์ความสามารถตามรอย, เอ็กซ์เอ็มแอล, การปรับปรุงกระบวนการ

Abstract

Requirements changes inevitably occur in a software project. The occurrence of requirements changes will impact on changes of other related work products. Without a capable requirements management process, a project would be delayed, over budget, and it would be failure, finally. The typical commercial requirements management tool is Requirements Traceability Matrix. However, the import of the list of requirements or work products, and the determination of the relationships among them in mostly Traceability Matrix is manual that consumes time and effort. This research thus presents a method and develops a system to automate data input into the Requirements Traceability Matrix. The system receives the input text file which can be converted to XML format that supports data extraction and data preparation for loading into the Requirements Traceability Matrix. The proposed method facilitates and simplifies the update of item list in the Traceability Matrix when requirements change. Moreover, the extracted information in XML format could be useful for other applications such as the automation of test case generation.

Keyword(s) : Requirements Management, Traceability Matrix, XML, Process Improvement

บทนำ

ในโครงการซอฟต์แวร์หนึ่งๆ ความต้องการของผู้ใช้หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการความต้องการ (Requirements Management process) ที่สามารถวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้ใช้ต่อผลิตภัณฑ์งาน (Work product) อื่นๆในโครงการ เพื่อจะได้แก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วนตรงกัน ผลิตภัณฑ์งานต่างๆในโครงการซอฟต์แวร์ ได้แก่ ข้อกำหนดความต้องการ (Requirements Specification) เอกสารการออกแบบต่างๆ รหัสต้นทาง (Source code) หรือกรณีทดสอบ (Test Cases) เป็นต้น เครื่องมือจัดการความต้องการในท้องตลาด ได้แก่ Borland® CaliberRMTM, Cameo Requirements+, IBM Rational® RequisitePro®, หรือ Open Source Management Requirements Tool (OSMRT) ต่างใช้เมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการ (Requirements Traceability Matrix - RTM) เพื่อช่วยระบุผลิตภัณฑ์งานและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ต่างๆที่ต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้ใช้ อย่างไรก็ตาม การนำเข้ารายการความต้องการหรือรายการผลิตภัณฑ์งาน และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรายการเหล่านั้นในเมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการส่วนมากยังเป็นการทำด้วยมือ (Manual) ซึ่งค่อนข้างสิ้นเปลืองทรัพยากรเวลา และแรงงาน และอาจมีข้อผิดพลาดเนื่องจากการทำงานโดยมนุษย์ รวมทั้งงานวิจัย (สุรเชษฐ์ สุรย์ส่องธानी, 2553) ก็เกิดปัญหาดังที่กล่าวมาด้วย งานวิจัยนี้จึงได้นำเสนอวิธีการและได้พัฒนาระบบเพื่อนำเข้าข้อมูลอัตโนมัติสำหรับเมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัย (สุรเชษฐ์ สุรย์ส่องธानी, 2553) เพราะมีฟีเจอร์ (Feature) เมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการที่เหมือนกับเครื่องมือเชิงการค้าแต่เป็นโอเพนซอร์ซ (Open source) และระบบสามารถสร้างไฟล์เอ็กซ์เอ็มแอลตามรูปแบบเค้าร่างเอ็กซ์เอ็มแอลที่กำหนดไว้ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างแอปพลิเคชันอื่นๆได้

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการความต้องการ การจัดการความต้องการเป็นกระบวนการหนึ่งของวิศวกรรมความต้องการ (Requirements Engineering) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้ใช้ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดระยะเวลาการพัฒนาซอฟต์แวร์ การดำเนินงานของกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือเพื่อช่วยวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงความต้องการที่มีต่อผลิตภัณฑ์งานอื่นๆในโครงการ โดยทั่วไปจะใช้เมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการ

1.1 เมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการ

เครื่องมือจัดการความต้องการเชิงการค้าแทบทุกชนิดจะมีฟีเจอร์เมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการ ชื่อของเมตริกซ์ในบางเครื่องมือเรียกว่า เมตริกซ์ความสามารถตามรอย (Traceability Matrix) บางเครื่องมืออาจเรียกว่าเมตริกซ์พึ่งพา (Dependency Matrix) เครื่องมือจัดการความต้องการสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (Wiegars, 1999) ดังนี้

1.1.1 ฐานข้อมูลเป็นศูนย์กลาง (Database – Centric) คือ เครื่องมือจัดการความต้องการที่มีการทำงานเชื่อมโยงกับฐานข้อมูล ได้แก่ Borland Caliber RM 2005, Telelogic Door 8 เป็นต้น

1.1.2 เอกสารเป็นศูนย์กลาง (Document – Centric) คือ เครื่องมือจัดการความต้องการที่มีการทำงานเชื่อมโยงกับโปรแกรมจัดการเอกสาร เช่น Word Processor ได้แก่ IBM Rational Requisite Pro 2003 เป็นต้น

เมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการเป็นเครื่องมือช่วยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายการความต้องการหรือผลิตภัณฑ์งาน โดยเมตริกซ์เป็นตารางสองมิติที่มีรายการความต้องการหรือผลิตภัณฑ์งานแสดงอยู่บน

คอลัมน์และแถวสมมาตรกัน ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการหรือผลิตภัณฑ์งานจะปรากฏอยู่ในช่องของแถวและคอลัมน์ที่ตรงกัน รูปที่ 1 เป็นตัวอย่างเมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัย (สุรเชษฐ์ สุรย์ส่องธानी, 2553) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการและความต้องการ สัญลักษณ์ภายในช่องบอกชนิดความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการที่เกี่ยวข้องกันตามรูปแบบทิศทางตามรอยความต้องการ

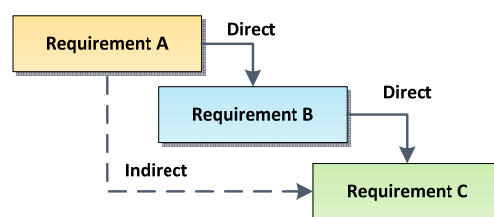
	F1	F2	F3	N1	N2
F1			↗	↗	
F2					↗
F3	↖				
N1	↖				
N2		↖			

รูปที่ 1 เมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการ (สุรเชษฐ์ สุรย์ส่องธानी, 2553)

1.2 ทิศทางการตามรอยความต้องการ ทิศทางการตามรอยความต้องการพิจารณาจากข้อมูลต้นทางและข้อมูลปลายทาง แบ่งได้ 3 ประเภท กล่าวคือ

1.2.1 ความสามารถตามรอยความต้องการทางตรง (Direct Traceability) คือความสามารถตามรอยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงความต้องการต้นทางมีผลต่อความต้องการปลายทางหนึ่งโดยตรงแบบมีทิศทาง เช่น รูปที่ 1 ถ้าเปลี่ยนแปลงความต้องการ F1 จะมีผลกระทบกับความต้องการ F3 ด้วย

1.2.2 ความสามารถตามรอยความต้องการทางอ้อม (Indirect Traceability) คือความสามารถตามรอยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงความต้องการแบบข้ามระดับชั้น เช่นในรูปที่ 2 ความต้องการ A ถ้าเปลี่ยนแปลง จะมีผลกระทบกับความต้องการ B ด้วย แต่เนื่องจากความต้องการ B เปลี่ยนแปลงก็จะกระทบกับความต้องการ C ด้วย ดังนั้น จะถือว่าความต้องการ A ส่งผลกระทบกับความต้องการ C ทางอ้อม

รูปที่ 2 ทิศทางการตามรอยความต้องการทางอ้อม

1.2.3 ความสามารถตามรอยความต้องการสองทิศทาง (Bidirectional Traceability) คือ ความสามารถตามรอยทั้งทิศทางเดินหน้า (Forward Traceability) และถอยหลัง (Backward Traceability) ของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงความต้องการหนึ่งที่มีผลต่อความต้องการอื่นๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอวิธีการและพัฒนาระบบเพื่อนำเข้าข้อมูลอัตโนมัติสำหรับเมตริกซ์ความสามารถตาม
ต้องการ

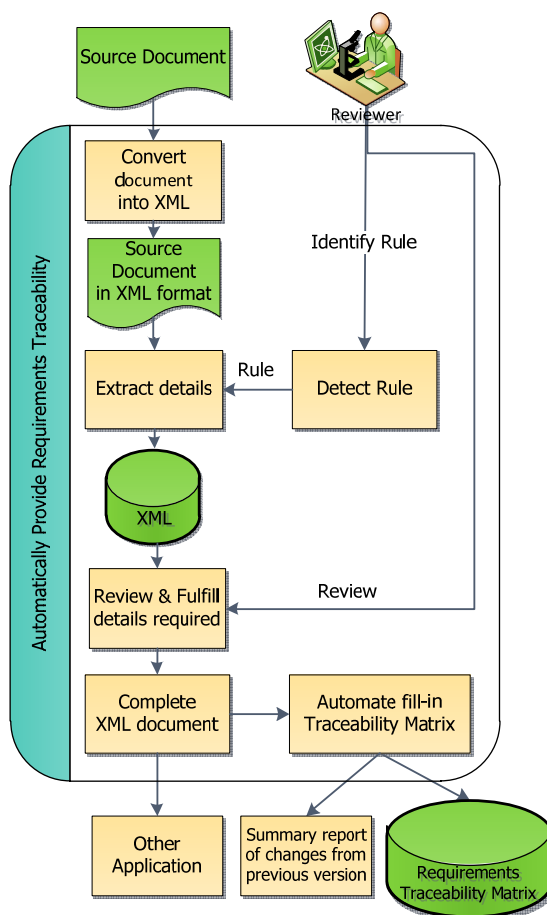
วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอวิธีการและพัฒนาระบบเพื่อนำเข้ารายการและความสัมพันธ์ในเมตริกซ์ความสามารถตาม
รอยความต้องการที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัย (สุรเชษฐ์ สุรย์ส่องธानी, 2553) ภาพรวมการทำงานระบบ ดังรูปที่ 3
ประกอบด้วยการทำงานหลัก

ส่วนแรก สำหรับการสกัดข้อมูลจากเอกสารต้นทางที่เป็นไฟล์ข้อความและแปลงให้อยู่ในรูปแบบเอ็กซ์เอ็มแอล

ส่วนที่สอง เพื่อนำข้อมูลเข้าเมตริกซ์ความสามารถตามรอยแบบอัตโนมัติ

ระบบจะรับเอกสารต้นทางที่เป็นไฟล์ข้อความ เช่น ข้อกำหนดความต้องการซอฟต์แวร์ (Software
Requirements Specification) หรือ เอกสารการทดสอบระบบ เป็นต้น และจะทำการแปลงเอกสารต้นทางให้อยู่ใน
รูปแบบเอ็กซ์เอ็มแอล แล้วจึงสกัดรายละเอียดจากป้าย (Tag) ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถนำเข้ารายละเอียด
ต่างๆที่เป็นรายการในแถวและคอลัมน์ และความสัมพันธ์ระหว่างรายการเหล่านั้นในเมตริกซ์ความสามารถตามรอย
ความต้องการได้โดยอัตโนมัติ

รูปที่ 3 ภาพรวมการทำงานของระบบ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. นำเข้าไฟล์ข้อกำหนดความต้องการซอฟต์แวร์ (IEEE, 1998) หรือข้อกำหนดความต้องการซอฟต์แวร์ของหน่วยงานภาษาไทย จากนั้นทำการแปลงเอกสารให้เป็นรูปแบบไฟล์เอ็กซ์เอ็มแอลและทำการสกัดข้อมูลโดยดูจากกฎที่ระบุว่าจะต้องพบสิ่งที่ต้องการได้จากตำแหน่งใด ข้อมูลในเอกสารประเภท docx จะมีโครงสร้างรูปแบบเอ็กซ์เอ็มแอล (Srivastava, & Chang, 2009) อยู่ภายใน ทำให้สามารถพบข้อมูลที่ต้องการได้ เพียงแต่ต้องรู้ตำแหน่งของสิ่งที่ต้องการเท่านั้น จึงแบ่งออกเป็น ข้อมูลในแต่ละย่อหน้าสามารถดึงได้จากภายใต้แท็ก “w:p” การหารูปแบบของข้อความจะอยู่ภายใต้แท็ก “w:pStyle” และอยู่ในแอตทริบิวต์ “w:val” ส่วนของข้อความ สามารถดึงได้จากภายใต้แท็ก “w:r” โดย “w:r” จะเป็นตัวกำหนดรูปแบบของข้อมูลเช่น ตัวหนา ตัวเอียง ชิดเส้นใต้หรือสีสำหรับอักขระที่เกี่ยวข้องอยู่ภายใต้แท็ก “w:t” ส่วนของข้อความสามารถดึงได้จากภายใต้แท็ก “w:t” ตัวอย่างแสดงดังรูปที่ 4

```
<w:p w:rsidR="00BA5867"
w:rsidRDefault="00BA5867"
w:rsidP="00BA5867">
  <w:pPr>
    <w:pStyle w:val="Heading1"/>
  </w:pPr>
  <w:r>
    <w:t>Text Heading</w:t>
  </w:r>
</w:p>
```

รูปที่ 4 ตัวอย่างตำแหน่งที่ดึงข้อความและรูปแบบของข้อความ

สำหรับการดึงข้อมูลจากตาราง แต่ละตารางจะอยู่ภายใต้แท็ก “w:tbl” สามารถดูจำนวนคอลัมน์ล่วงหน้าได้จากแท็ก “w:tblGrid” ซึ่งมีแท็กลูกคือ “w:gridCol” โดยส่วนของจำนวนของแท็ก “w:gridCol” จะเท่ากับจำนวนคอลัมน์ในตาราง ตัวอย่างแสดงดังรูปที่ 5

```
<w:tblGrid>
  <w:gridCol w:w="2840"/>
  <w:gridCol w:w="2841"/>
  <w:gridCol w:w="2841"/>
</w:tblGrid>
```

รูปที่ 5 ตัวอย่างตำแหน่งที่นับบอกจำนวนคอลัมน์

ส่วนข้อมูลในตารางทั้งหมดจะอยู่ภายใต้แท็ก “w:tr” ส่วนของข้อมูลแต่ละแถวจะอยู่ใต้ “w:tc” ส่วนข้อมูลในแต่ละย่อหน้าภายในตารางสามารถหาได้จากแท็ก “w:p” ส่วนของข้อความ สามารถดึงได้จากแท็ก “w:t” ตัวอย่างแสดงดังรูปที่ 6

```

<w:tr w:rsidR="008125E7" w:rsidRPr="005F3A25"
w:rsidTr="0025269F">
  <w:tc>
    <w:tcPr>
      <w:tcW w:w="2840" w:type="dxa"/>
    </w:tcPr>
    <w:p w:rsidR="008125E7" w:rsidRPr="005F3A25"
w:rsidRDefault="008125E7" w:rsidP="00500DC5">
      <w:r w:rsidRPr="005F3A25">
        <w:t>Text 1</w:t>
      </w:r>
    </w:p>
  </w:tc>
  <w:tc>
    <w:tcPr>
      <w:tcW w:w="2841" w:type="dxa"/>
    </w:tcPr>
    <w:p w:rsidR="008125E7" w:rsidRPr="005F3A25"
w:rsidRDefault="008125E7" w:rsidP="00500DC5">
      <w:r w:rsidRPr="005F3A25">
        <w:t>Text 2</w:t>
      </w:r>
    </w:p>
  </w:tc>
</w:tr>

```

รูปที่ 6 ตัวอย่างตำแหน่งที่ตั้งข้อความจากตารางแต่ละแถว

เมื่อรู้ตำแหน่งการตั้งข้อมูลทำให้สามารถสกัดข้อมูลต่างๆที่ต้องการ โดยใช้ขั้นตอนวิธีในรูปที่ 7 เพื่อเตรียมพร้อมนำเข้าสู่ข้อมูล

Algorithm: หาข้อความจากเอกสาร
 Inputs: เอกสาร(Docx) แทนด้วยเซต D
 Output: นำเข้าข้อมูลไปยังโปรแกรมกรองเนื้อหาที่ต้องการ
 Pre-Processing:
 0.นำ D แยกออกมาอ่านไฟล์ word/document.xml
 Main Step
 1.อ่านแท็กลงมาจบบนสุด แท็กนอกสุดวนเข้าแท็กในสุด
 2.ถ้าพบแท็กประเภท TEXT_NODE และมีแท็กด้านบนคือแท็ก "w:t" ให้เอาข้อความเก็บไว้ที่ temp_wt ถ้ายังพบแท็กประเภท TEXT_NODE และมีแท็กด้านบนคือแท็ก "w:t" อีกก็เอาข้อความมาต่อๆกันและเก็บไว้ที่ temp_wt เดิม
 3.ถ้าพบแท็กที่มีแอททริบิวต์ กว้นทุกแอททริบิวต์ ถ้าพบ แอททริบิวต์ "w:val" ที่อยู่ในแท็กชื่อ "w:pStyle" ให้เอาข้อความเก็บไว้ที่ wval
 4.ถ้าพบแท็กชื่อ "w:tbl" แสดงว่าเป็นตาราง ก็ให้เก็บค่าเพิ่มขึ้น 1 ถ้าเริ่มตารางใหม่ก็จะรู้ว่าตารางที่เท่าไร
 5.ถ้าพบแท็กชื่อ "w:gridCol" บอกถึงจำนวนหลัก
 6.ถ้าพบแท็กชื่อ "w:tr" แสดงข้อมูลในแถว ให้กำหนดค่า wtc เป็น 0 ถ้าพบแถวใหม่ก็จะเริ่มนับ wtc ใหม่ทุกครั้ง
 7.ถ้าพบแท็กชื่อ "w:tc" แสดงข้อมูลแต่ละหลัก ซึ่งจะเป็นว่าเป็นหลักไหนโดยให้ wtc เพิ่มขึ้น 1 ถ้ามีหลายหลักค่านี้อาจจะเพิ่มขึ้น
 8.วนหาว่ามีแท็กลูกใหม่โดยไปยังข้อ 1
 9.เมื่อพบแท็ก "w:p" และ temp_wt ไม่ว่างก็จะทำการนำเตรียมรอนำเข้าข้อมูลไปยังโปรแกรม ซึ่งประกอบไปด้วย wval, temp_wt, wtbl, wtc
 10.ล้างค่า wval และ temp_wt
 11.ถ้าครบหมดบรรทัดสุดท้าย และเตรียมรอนำเข้าข้อมูลไปยังโปรแกรม

รูปที่ 7 ขั้นตอนวิธีการดึงข้อความจากเอกสาร

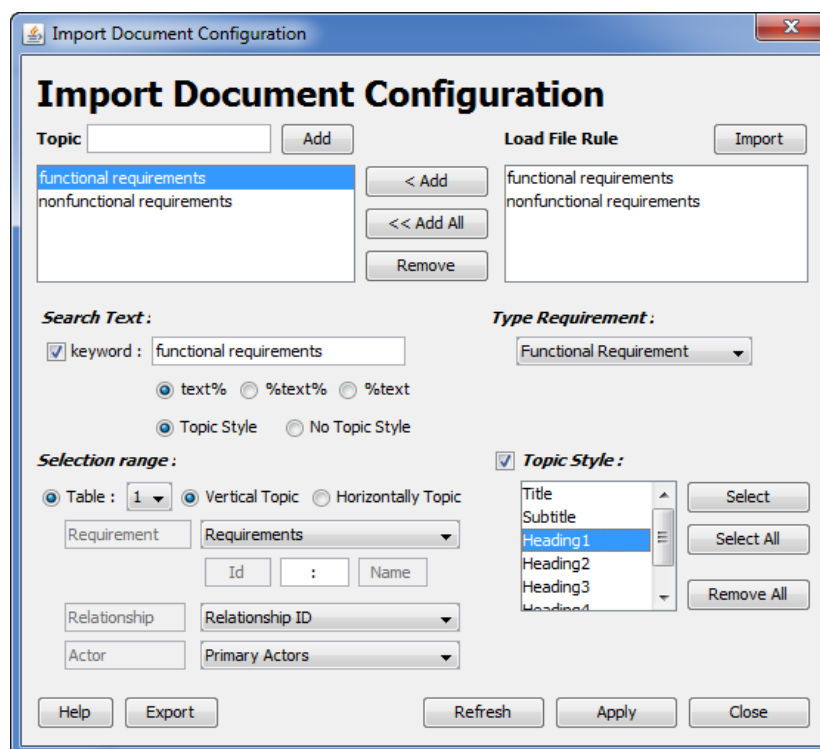
2. ป้อนตำแหน่งข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ขั้นตอนต่อไปเพื่อให้ได้ข้อมูลตามต้องการ จึงได้มีการกรองข้อมูลโดยผ่านกฎที่กำหนดให้ผ่านทางหน้าจอรูปที่ 8 ประกอบด้วย

การระบุค่า โดยค่าที่ระบุควรจะเป็นตำแหน่งของหัวเรื่องว่าจะเอาหัวเรื่องที่ชื่อไหน และอาจอยู่ตำแหน่งต้นข้อความ ท้ายข้อความหรือที่ไหนก็ได้ของข้อความ ขึ้นอยู่กับการระบุ และค่านี้อยู่ในรูปแบบไหนก็สามารถระบุได้

ส่วนถัดมาให้เลือกขอบเขตของสิ่งที่ต้องการว่าจะเอา ในที่นี้จะสนใจเฉพาะเนื้อหาตาราง ซึ่งเมื่อใส่ค่าไปแล้วถ้ามีตาราง ระบบจะให้เลือกว่าแต่ละหัวข้อจะให้ใช้หลักข้อความอะไรกับหัวข้ออะไรก็ให้ระบุลงไป ซึ่งระบบจะกำหนดให้หมายเลขอ้างอิงความต้องการของผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้อยู่ในหลักเดียวกัน แต่ให้กำหนดได้ว่าจะใช้สัญลักษณ์ใดเป็นตัวแบ่งแยกข้อมูล โดยระบบจะตั้งค่าเริ่มต้นไว้ที่สัญลักษณ์ “ : ” ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในเอกสารก็ให้ระบุแก้ไขลงไปด้วย

ส่วนถัดไปเป็นการเลือกที่จะเป็นเนื้อหาความต้องการประเภทใด ก็ต้องเลือกตามประเภทที่ระบุไว้ในเอกสารให้ถูกต้อง

ส่วนถัดไปเป็นการกำหนดหัวข้อรูปแบบ หัวข้อต้องเป็นรูปแบบใดสามารถกำหนดได้มากกว่า 1 รูปแบบ เพื่อที่จะให้ครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการจากการสกัดข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในแอปพลิเคชันอื่นๆอีกด้วย

รูปที่ 8 หน้าจอสำหรับกรองเนื้อหาที่ต้องการ

เมื่อต้องการข้อมูลจากข้อกำหนดความต้องการของซอฟต์แวร์ (IEEE, 1998) ที่อยู่ในหัวข้อที่กำหนดจำเป็นที่จะต้องรู้รูปแบบของข้อมูล เพื่อที่จะไประบุที่โปรแกรมกรองเนื้อหาที่ต้องการรูปที่ 8 เพื่อที่จะเตรียมข้อมูลได้ถูกต้อง ซึ่งในข้อกำหนดความต้องการของซอฟต์แวร์ของวิจัยนี้ได้เพิ่มส่วนเสริมในส่วนของตารางข้อมูลซึ่งจะต้องมีข้อมูลประกอบด้วย 4 อย่างประกอบด้วย 1) หมายเลขอ้างอิงความต้องการของผู้ใช้ 2) ความต้องการของผู้ใช้ 3) ความสัมพันธ์ของความต้องการ และ 4) เจ้าของความต้องการ ซึ่งหมายเลขอ้างอิง

ความต้องการของผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้ซึ่งจะกำหนดอยู่ในตารางหลักเดียวกันแต่จะแยกข้อมูลกันด้วยสัญลักษณ์ ซึ่งในที่นี้จะแนะนำให้ใช้สัญลักษณ์ “ : ” ตัวอย่างเช่นในหัวข้อ Functional Requirement และ Non-Functional Requirement ในขั้นแรกกำหนดหัวข้อ Functional Requirement ควรกำหนดว่าหาข้อความที่มีคำว่า “Functional Requirement” ซึ่งต้องอยู่หน้าสุดเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงคำว่า “Non” และเป็นชนิดรูปแบบ Heading 1 เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงคำที่ปนอยู่ในข้อความ โดยขอบเขตสิ่งที่ต้องการได้จากหัวข้อที่อยู่ในแบบของตารางซึ่งสามารถนำไปสร้างความสามารถตามรอยความต้องการได้ครบสิ่งที่ต้องการทั้ง 4 อย่าง จึงเลือกเอาตาราง และกำหนดว่าอยู่ตารางที่ 1 และกำหนดว่าหัวข้ออยู่ตามแนวหลักแต่ละหลักของตาราง และระบุสัญลักษณ์แบ่งแยกต่อไปต้องดูว่าคือหัวข้อไหนของตารางด้วยโดยดูทางช่องด้านหน้า ส่วนช่องด้านหลังให้เลือกชื่อจากตารางที่ตรงกับเอกสาร หลังจากทำการระบุส่วนต่างๆเสร็จ ก็ทำเช่นเดียวกันกับหัวข้อ Non-Functional Requirement ถ้าเสร็จครบทุกหัวข้อแล้ว ก็จะนำข้อมูลต่างๆนำไปเตรียมพร้อมที่จะนำเข้าข้อกำหนดความต้องการของซอฟต์แวร์ และสามารถส่งออก(Export)ค่าต่างๆเพื่อนำไปใช้ในเอกสารรูปแบบเดียวกันได้ ทำให้ประหยัดเวลามากขึ้น

3. สร้างความสามารถตามรอยความต้องการ (Pinto, Silva, &Castro, 2001) จากข้อกำหนดความต้องการของซอฟต์แวร์ตามที่ป้อนตำแหน่งการดึงข้อมูลเอาไว้ หลังจากการระบุตำแหน่งข้อมูลแล้วผ่านตัวจัดการการเติมความสามารถตามรอยความต้องการโดยนำเข้าข้อมูลที่เตรียมไว้เข้าสู่โปรแกรมสร้างความสามารถตามรอยความต้องการได้ทันที ดังขั้นตอนวิธีในรูปที่ 9

Algorithm: หาข้อความจากการป้อนตำแหน่งข้อมูลแบบตาราง

Inputs: เอกสาร(Docx) แทนด้วยเซต D

Output: นำเข้าข้อมูลไปยังโปรแกรม/ฐานข้อมูล

Pre-Processing:

0.นำ D แยกออกมาอ่านไฟล์ word/document.xml

Main Step

1.อ่านแท็กลงมาจากบนสุด แท็กนอกสุดวนเข้าแท็กในสุด

2.ถ้าพบแท็กประเภท TEXT_NODE และมีแท็กด้านบนคือแท็ก “w:t” ให้เอาข้อความเก็บไว้ที่ temp_wt ถ้ายังพบแท็กประเภท TEXT_NODE และมีแท็กด้านบนคือแท็ก “w:t”อีกก็เอาข้อความมาต่อกันและเก็บไว้ที่ temp_wt เดิม แล้วดูว่ามีประโยคที่ตรงกับที่ระบุเอาไว้ไหม ถ้าตรงก็จำตำแหน่ง “w:p” นี้เอาไว้ ถ้าไม่ใช่ให้วนไปข้อ 2 ถ้าใช่ทำข้อถัดไป

3.ถ้าพบแท็กที่มีแอททริบิวต์ กว้นทุกแอททริบิวต์ ถ้าพบ แอททริบิวต์ “w:val” ที่อยู่ในแท็กชื่อ “w:pStyle” ให้เอาข้อความเก็บไว้ที่ wval แล้วดูว่าตรงตามรูปแบบที่ระบุเอาไว้ไหม ถ้าตรงให้จำตำแหน่ง “w:p” นี้เอาไว้ ถ้าไม่ใช่ให้วนไปข้อ 2 ถ้าใช่ทำข้อถัดไป

4.ถ้าพบแท็กชื่อ “w:tbl” แสดงว่าเป็นตาราง ก็ให้เก็บค่าเพิ่มขึ้น 1 ถ้าเริ่มตารางใหม่ก็จะรู้ว่าตารางที่เท่าไร

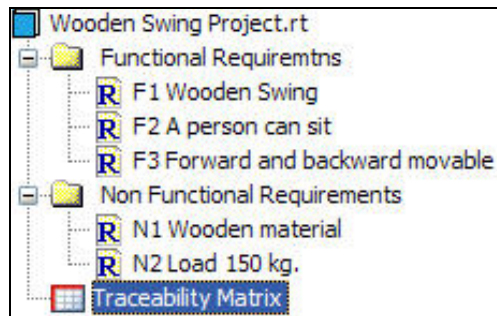
5.ถ้าพบแท็กชื่อ “w:gridCol” บอกถึงจำนวนหลักมีอยู่เท่าไร

6.ถ้าพบแท็กชื่อ “w:tr” แสดงข้อมูลในแถว ให้กำหนดค่า wtc เป็น 0 ถ้าพบแถวใหม่ก็จะเริ่มนับ wtc ใหม่ทุกครั้ง

7.ถ้าพบแท็กชื่อ “w:tc” แสดงข้อมูลแต่ละหลัก ซึ่งจะเป็นว่าเป็นหลักไหนโดยให้ wtc เพิ่มขึ้น 1 ถ้ามีหลายหลักค่านี้ก็จะเพิ่มขึ้น แต่ที่เราได้กำหนดว่าหัวข้อตารางอยู่แนวตั้งจากที่ระบุจึงรู้ว่าแต่ละหลัก และแต่ละแถวของแท็กประเภท TEXT_NODE ที่อยู่ในแท็กชื่อ “w:tc” และวนไปยังข้อ 6 จนหมด

รูปที่ 9 ขั้นตอนวิธีการดึงข้อความจากการระบุตำแหน่งข้อมูลแบบตาราง

เมื่อนำเข้าข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมหน้าจอรูปที่ 10 และสร้างความสามารถตามรอยความต้องการจะมีผลให้ผ่านทางหน้าจอรูปที่ 1 สุดท้ายจะออกมาเป็นผลลัพธ์ ดังรูปที่ 11 ข้อมูลที่ได้เพิ่มจากความสามารถตามรอยความต้องการคือ ความสามารถตามรอยความต้องการทางอ้อม ซึ่งเมตริกซ์ความสามารถตามรอยในงานวิจัย (สุรเชษฐ์ สุรย์ส่องธानी, 2553) จะคำนวณให้โดยอัตโนมัติ

รูปที่ 10 หน้าจอเมื่อนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรม

รูปที่ 11 หน้าจอโปรแกรมเมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการ
(สุรเชษฐ์ สุรย์ส่องธानी, 2553)

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงความต้องการ ระบบจะสร้างเมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการที่บรรจุรายการและความสัมพันธ์ที่ตรงกับข้อกำหนดความต้องการซอฟต์แวร์เวอร์ชันใหม่ รวมทั้งรายงานรายการที่เปลี่ยนแปลงไปจากเวอร์ชันเดิม

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอวิธีการและได้พัฒนาระบบสำหรับดึงข้อมูลจากเอกสารต้นทางที่เป็นไฟล์ข้อความและแปลงให้อยู่ในรูปแบบเอ็กเซลเพื่อสกัดและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างแอปพลิเคชันอื่นๆได้ ระบบที่พัฒนาขึ้นได้สนับสนุนการนำรายการและความสัมพันธ์ในเมตริกซ์ความสามารถตามรอย

ความต้องการแบบอัตโนมัติ ตามแนวคิดวิธีวิจัยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ประโยชน์ของงานวิจัยนี้ คือ การพัฒนาต่อ ยอดงานวิจัย (สุรเชษฐ์ สุรย์ส่องธानी, 2553) สร้างเมตริกซ์ความสามารถตามรอยความต้องการให้ใช้งานได้ง่าย สะดวกรวดเร็วขึ้น ความถูกต้องเพิ่มขึ้น 100 เปอร์เซนต์ ส่วนทรัพยากรเวลาลดลง 3 เท่าจากกระบวนการเดิม และเพิ่มขึ้น 1 เท่าทุกการแก้ไขเอกสารเดิมเข้าสู่ระบบอีกครั้ง จึงเหมาะสำหรับระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง ข้อกำหนดความต้องการบ่อยๆ และระบบสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแอปพลิเคชันอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับ ข้อกำหนดความต้องการซอฟต์แวร์ เช่น การสร้างกรณีทดสอบสำหรับการทดสอบการยอมรับของผู้ใช้ ซึ่งเป็น ประโยชน์ทำให้การปรับปรุงกระบวนการซอฟต์แวร์ขององค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สุรเชษฐ์ สุรย์ส่องธानी. (2553). การขยายความสามารถตามรอยความต้องการด้วยพฤติกรรมของ ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์. คณะวิศวกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Wieggers, E.(1999, July). **Automating Requirements Management**. Software Development Magazine.3-4.
- IEEE.(1998). **IEEE Recommended Practice for Software Requirements Specifications**. IEEE Std 830-1998.
- Srivastava, B., Chang, Y.(2009, December 9-12). **Business insight from collection of unstructured formatted documents with ibm content harvester**. 15th International Conference on Management of Data (COMAD). Mysore. India.
- Pinto, R., Silva, C., &Castro, J.(2001). **A Process for Requirements Traceability in Agent Oriented Development**. in Proc. of the VII Workshop on Requirements.

การประเมินความปลอดภัยของวิธีการทอดชิ้นไก่แบบไม่มีหนังและกระดูก
ในธุรกิจร้านอาหารบริการด่วน
**Cooking Validation of the Frying Processes of Skinless and Boneless Fried
Chicken in Quick Service Restaurant**

ผู้วิจัย ศศิกัญจน์ กองหาโคตร ดร. กิตติชัย บรรจง
คณะอุตสาหกรรมเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความปลอดภัยของ ชิ้นไก่ทอดแบบไม่มีหนัง และกระดูกจากกระบวนการทอดที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ เพื่อเพิ่มอัตราการผลิตชิ้นเนื้อไก่ทอดในร้านอาหารบริการด่วน โดยใช้อุปกรณ์เตาทอดที่มีอยู่แล้วภายในร้าน โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบอุณหภูมิภายในของชิ้นเนื้อไก่ทอดและปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค ได้แก่ Total Plate Count, *Salmonella* spp., *Listeria monocytogenes*, Enterococci, *Clostridium Perfringens*, *Staphylococcus aureus*, Coliform, *E. coli*, Yeast และ Mold ระหว่างกระบวนการทอดแบบเดิมที่ใช้เตาทอด Frymaster® Split Vat อุณหภูมิ 360±5 °F เวลา 4 นาที และกระบวนการทอดแบบใหม่ที่ใช้เตาทอด Pitco® Full Vat อุณหภูมิ 330±5 °F เวลา 3 นาที 30 วินาที พบว่าทั้งสองวิธี ทำให้ชิ้นไก่ทอดมีอุณหภูมิภายในสูงกว่า 165°F และมีปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ทุกชนิด ที่ทำการตรวจวิเคราะห์อยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโดยกรมปศุสัตว์ อีกทั้งผลิตภัณฑ์ชิ้นไก่ทอดจากกระบวนการทอดทั้งสองแบบ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในด้านคุณภาพทางประสาทสัมผัส

คำสำคัญ: การประเมินความปลอดภัย, ไก่ทอด, ร้านอาหารบริการด่วน

Abstract

The objective of this research was the validation of skinless boneless fried chicken from a new frying process that was developed by using current fryer equipment to increase the productivity in quick service restaurants. Comparison of fried chicken's internal temperature and microbial pathogens as list: Total Plate Count, *Salmonella* spp., *Listeria monocytogenes*, Enterococci, *Clostridium Perfringens*, *Staphylococcus aureus*, Coliform, *E. coli*, Yeast and Mold between the old frying process, using Frymaster® Split Vat with frying temperature at 360±5 °F in 4 min. and the new frying process, using Pitco® Full Vat with frying temperature at 330±5 °F in 3 min. 30 sec. was found that the internal temperatures were above 165 °F and the amount of pathogen were also compliance with the food safety level for consumers as referred to in the Department of Livestock. In addition, the sensory qualities of skinless boneless fried chicken from both processes were no significant differences at confidence level of 95 %

Keywords: Cooking Validation, Fried Chicken, Quick Service Restaurant

บทนำ

ปัจจุบันได้มีธุรกิจร้านอาหารบริการด่วน (Quick Service Restaurant) เกิดขึ้นอย่างมากมาย ตามการใช้ชีวิตประจำวันมีความเร่งรีบมากขึ้น ดังนั้นในธุรกิจประเภทร้านอาหารบริการด่วน จึงมีการแข่งขันที่สูงตามไปด้วย การประกอบอาหารที่รวดเร็วเพื่อส่งมอบให้แก่ลูกค้า และคุณภาพที่ดีสม่ำเสมอ ถือเป็นหลักสำคัญมากในธุรกิจร้านอาหารประเภทนี้

ยอดขายที่เพิ่มขึ้นจากแผนส่งเสริมการตลาด ส่งผลทำให้ความต้องการอัตราการผลิตเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย แต่ในปัจจุบันการทอดชิ้นไก่ไม่มีหนัง และกระดูก ในร้านอาหารบริการด่วน ใช้เตาทอด Frymaster® Split Vat อุณหภูมิ 360 ± 5 °F ซึ่งอัตราการผลิตสูงสุดทำได้เพียง 6 ชิ้น ในเวลา 3 นาที 30 วินาที เท่านั้น ทั้งนี้หากผู้ประกอบการต้องการเพิ่มอัตราการผลิต จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณภาพของชิ้นไก่ทอด และความปลอดภัยในด้านอาหารด้วย มิฉะนั้นอาจเกิดเหตุการณ์ดังเช่นในปี ค.ศ.1993 พบว่ามีการปนเปื้อนเชื้อ *E. coli* O157 : H7 ในเนื้อแฮมเบอร์เกอร์ ที่ผ่านการปรุงไม่สุกจากการให้ความร้อนไม่เหมาะสม จากร้านอาหารเจ็ค อิน เดอะ บ็อก ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้ธุรกิจร้านอาหารเกิดความกังวลในเรื่องการฟ้องร้องดำเนินคดีจากการที่ผู้บริโภคจำนวนมากล้มป่วย และในบางรายถึงขั้นเสียชีวิต นับจากนั้น แนวทางปฏิบัติเรื่องความปลอดภัยในด้านอาหาร และการสุขาภิบาลอาหารได้ครอบคลุมในทุกส่วน ตั้งแต่การตรวจสอบโรงฆ่าสัตว์ จนกระทั่งถึงอุณหภูมิที่ใช้ในการทำอาหารซึ่งได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากนานาประเทศและผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารอื่นๆ (Swanger and Rutherford, 2004)

สำหรับประเด็นการปรุงอาหารประเภทเนื้อไก่ ได้มีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่บ่งชี้ว่าเชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค และไวรัส เช่น *Salmonella*, *Campylobacter* และ เชื้อไวรัสไข้หวัดนก(H5N1) จะถูกทำลายเมื่อนำเนื้อไก่ไปปรุงสุก จนมีอุณหภูมิภายในถึง 165 °F (The Food Safety and Inspection Service(FSIS), 2006) และ นอกจากนั้น United States Department of Agricultural(USDA) ยังได้แนะนำให้ผู้บริโภคนำเนื้อไก่ไปปรุงสุก จนมีอุณหภูมิภายในถึง 165 °F เช่นเดียวกัน ผู้ทราวจึงได้เลือกใช้การวัดอุณหภูมิภายในของชิ้นเนื้อไก่ทอด และการวิเคราะห์ด้านจุลชีววิทยาของอาหารปรุงสุกประเภทเนื้อสัตว์โดยกรมปศุสัตว์เป็นมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นการประเมินความปลอดภัยของกระบวนการทอดชิ้นไก่ไม่มีหนัง และกระดูก ในร้านอาหารบริการด่วน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพิ่มกำลังการผลิตชิ้นไก่ทอดโดยใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วภายในร้านอาหารบริการด่วน โดยที่ผลิตภัณฑ์ชิ้นไก่ทอดต้องผ่านมาตรฐานความปลอดภัยในด้านอาหารและมีมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดตัวแปร

1.1 กำหนดตัวแปรที่ต้องควบคุม ได้แก่

1.1.1 น้ำหนักชิ้นไก่แบบไม่มีหนัง และกระดูก น้ำหนักเฉลี่ย 67-79 กรัมต่อชิ้น

1.1.2 ขนาดของชิ้นไก่แบบไม่มีหนัง และกระดูก กว้าง 6-8 เซนติเมตร ยาว 10-13

เซนติเมตร

1.1.3 อัตราส่วนแบ่งเคลือบต่อน้ำหนักชิ้นไก่ ร้อยละ15-20 โดยน้ำหนัก

1.1.4 เตาทอด Pitco® Full Vat รุ่น SGF อุณหภูมิ 330±5 °F

1.2 กำหนดตัวแปรต้น คือ เวลาในการทอด

1.3 กำหนดตัวแปรตาม คือ อุณหภูมิภายในของชิ้นเนื้อไก่หลังทอด

2. การกำหนดกระบวนการทอดแบบใหม่ของชิ้นไก่ ให้สัมพันธ์กับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

2.1 เตรียมวัตถุดิบชิ้นไก่แบบไม่มีหนัง และกระดูก ก่อนทอด ได้แก่ การทำละลาย

การเคลือบแป้ง

2.2 จัดวางชิ้นไก่ที่ผ่านการเคลือบแป้งแล้ว ลงบนตะกร้าทอดแบบ 3 ชั้น โดยวางชิ้นไก่ไม่ให้ซ้อนทับกัน ชั้นละ 10 ชิ้น

2.3 ตรวจสอบอุณหภูมิน้ำมันในเตาทอดที่ 330±5 °F และระดับของน้ำมันต้องท่วมชิ้นไก่ทุกชิ้น

2.4 นำชิ้นไก่ที่จัดวางในตะกร้าลงทอด พร้อมทั้งจับเวลาในการทอด โดยกำหนดเวลาทอดเริ่มต้นที่ 3 นาที 30 วินาที อ้างอิงตามกระบวนการทอดแบบเดิม จากนั้นเพิ่มเวลาในการทอดขึ้นครั้งละ 10 วินาที จนกระทั่ง ชิ้นไก่ทอดมีอุณหภูมิภายในมากกว่าหรือเท่ากับ 165 °F และ มีคุณภาพทางประสาทสัมผัสของชิ้นไก่ทอดใกล้เคียงกับชิ้นไก่ทอดจากกระบวนการทอดแบบเดิม ที่อุณหภูมิทอด 360±5 °F เวลาทอด 4 นาที โดยขั้นตอนดังกล่าว ทำการทดลองในบริเวณครัว ภายในร้านอาหารบริการด่วน

3. การสุ่มตัวอย่างวัดอุณหภูมิภายในของชิ้นไก่ไม่มีหนัง และกระดูก หลังทอด

3.1 สุ่มตัวอย่างชิ้นไก่ โดยสุ่ม 3 ชิ้นจากแต่ละชั้นของตะกร้าทอด

3.2 ใช้ Pyrometer ยี่ห้อ ATKINS รุ่น NSP1413 หัววัดแบบ Needle Probe ที่ผ่านการสอบเทียบแล้ว วัดอุณหภูมิภายในชิ้นไก่ที่ถูกสุ่มตัวอย่างหลังทอดโดยวัดในจุดที่มีความหนาของชิ้นเนื้อมากที่สุด และจดบันทึก (แผนกประกันคุณภาพ บริษัท แมคไทย จำกัด, 2549)

4. การตรวจวิเคราะห์หาปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค

เก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์ชิ้นไก่ทอด ปริมาณ 500 กรัม จากการใช้กระบวนการทอดแบบใหม่ บรรจุในถุงพลาสติกที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว เก็บตัวอย่างที่อุณหภูมิแช่เย็น ส่งตรวจวิเคราะห์ทันทีโดยผู้เชี่ยวชาญ จากบริษัท เอส จี เอส ประเทศไทย จำกัด โดยอ้างอิงมาตรฐานอาหารปปรุงสุกประเภทเนื้อสัตว์จากกรมปศุสัตว์ และใช้วิธีการทดสอบ ดังอธิบายในตาราง 1

ตาราง 1 วิธีการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ในผลิตภัณฑ์อาหารปปรุงสุกประเภทเนื้อสัตว์

อ้างอิงมาตรฐานจากกรมปศุสัตว์

เชื้อจุลินทรีย์ที่ตรวจสอบ	วิธีการทดสอบ	ค่าป่งชี้ (CFU/g)
1. Total Plate Count	USFDA/CFSAN/BAM online (Chapter 3)	$\leq 1 \times 10^6$
2. <i>Salmonella</i> spp.	USFDA/CFSAN/BAM online (Chapter 5)	Not detected per 25 g.
3. <i>Listeria monocytogenes</i>	USFDA/CFSAN/BAM online (Chapter 10)	Not detected per 25 g.

ตาราง 1 (ต่อ)

4. Enterococci	Compendium of methods for the microbiological examination of foods 4 th ed., chapter 9, APHA 2001	≤ 100
5. <i>Clostridium perfringens</i>	USFDA/CFSAN/BAM online (Chapter 16)	Not detected
6. <i>Staphylococcus aureus</i>	USFDA/CFSAN/BAM online (Chapter 12)	Not detected
7. Coliform	AOAC(2005) 991.14	Not detected
8. <i>E. coli</i>	AOAC(2005) 991.14	Not detected
9. Yeast & Mold	USFDA/CFSAN/BAM online (Chapter 18)	≤ 100

5. การประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสโดยวิธีการ Triangle Test การประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสโดยวิธีการ Triangle Test เพื่อใช้ตรวจสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ที่มีอยู่ระหว่างตัวอย่างชิ้นไก่ทอดที่ได้จากกระบวนการทอดแบบใหม่ และแบบเดิม โดยผู้ทดสอบชิมจำนวน 21 คน ที่ผ่านการฝึกอบรมการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ซึ่งมีความคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์ไก่ทอดเป็นอย่างดี (APMEA Quality Centre, 2001)

ผลการวิจัย

กระบวนการทอดแบบใหม่ ของชิ้นไก่ทอดแบบไม่มีหนัง และกระดูก เพื่อให้อัตราการผลิตเพิ่มสูงขึ้น โดยใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วภายในร้านอาหารบริการด่วน สามารถอธิบายได้ในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบกระบวนการทอดระหว่างแบบเดิมและแบบใหม่ ของชิ้นไก่ทอด แบบไม่มีหนัง และกระดูก

กระบวนการทอด	ชนิดเตาทอด	อุณหภูมิน้ำมัน	เวลาในการทอด	อัตราการผลิต
แบบเดิม	Frymaster [®] Split Vat	360±5 °F	3 นาที 30 วินาที	6 ชิ้น/รอบ
แบบใหม่	Pitco [®] Full Vat	330±5 °F	4 นาที	30 ชิ้น/รอบ

กระบวนการทอดแบบใหม่สามารถทำให้ชิ้นไก่ทุกชิ้นสุกและมีอุณหภูมิภายในชิ้นเนื้อมากกว่าหรือเท่ากับ 165°F ซึ่งอุณหภูมิระดับนี้ สามารถทำลายเชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรคได้ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบผลการตรวจวิเคราะห์เชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรคในชั้นไก่ทอดแบบไม่มีหนัง และกระดูก ที่ผลิตจากเตาทอด Frymaster® Split Vat อุณหภูมิน้ำมัน 360±5 °F เวลาทอด 3 นาที 30 วินาที (กระบวนการทอดแบบเดิม) และ เตาทอด Pitco® Full Vat อุณหภูมิน้ำมัน 330±5 °F เวลาทอด 4 นาที (กระบวนการทอดแบบใหม่)

เชื้อจุลินทรีย์ที่ตรวจสอบ	ค่าบังคับ	ปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ (CFU/g)	
		ค่าที่ตรวจวัดได้ จากกระบวนการทอด แบบเดิม	ค่าที่ตรวจวัดได้ จากกระบวนการ ทอดแบบใหม่
1. Total Plate Count	$\leq 1 \times 10^6$	≤ 10	≤ 10
2. <i>Salmonella</i> spp.	Not detected per 25 g.	Not detected	Not detected
3. <i>Listeria monocytogenes</i>	Not detected per 25 g.	Not detected	Not detected
4. Enterococci	≤ 100	≤ 10	≤ 10
5. <i>Clostridium perfringens</i>	Not detected	Not detected**	Not detected**
6. <i>Staphylococcus aureus</i>	Not detected	Not detected**	Not detected**
7. Coliform	Not detected	Not detected**	Not detected**
8. <i>E. coli</i>	Not detected	Not detected**	Not detected**
9. Yeast & Mold	≤ 100	≤ 10	≤ 10

หมายเหตุ : ** Limit of detection = 10 CFU/g

และจากผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส โดยผู้ทดสอบชิม จำนวน 21 คน พบว่ามีเพียง 8 คนเท่านั้น ที่สามารถแยกความแตกต่างของสองตัวอย่างผลิตภัณฑ์ได้ หากอ้างอิงจากตารางการวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติโดยวิธีการ Triangle Test สามารถกล่าวได้ว่า ตัวอย่างชิ้นไก่ทอดที่ได้จากกระบวนการทอดแบบใหม่ กับการทอดแบบเดิม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($P < 0.05$)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการทอดแบบเดิมที่ทอดชิ้นไก่ที่อุณหภูมิ 360±5 °F เวลาทอด 3 นาที 30 วินาที และกระบวนการทอดแบบใหม่ ที่ทอดชิ้นไก่ที่อุณหภูมิ 330±5 °F เวลาทอด 4 นาที ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ชิ้นไก่ทอดแบบไม่มีหนัง และกระดูก ที่มีความปลอดภัยในด้านอาหารเป็นไปตามมาตรฐานเนื่องจากผ่านเกณฑ์มาตรฐานอาหารปรุงสุกอ้างอิงจากกรมปศุสัตว์ ในด้านของผลการตรวจวิเคราะห์ปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์ชิ้นไก่ทอดที่ได้จากกระบวนการทอดทั้งสองแบบ ไม่มีความแตกต่างกันในด้านของคุณภาพทางประสาทสัมผัส จะแตกต่างกันก็เพียงอัตราการผลิตเท่านั้น และเนื่องจากในร้านอาหารบริการด่วนที่ทำการวิจัย มีการใช้อุปกรณ์เตาทอดทั้งสองประเภทอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีการเพิ่มต้นทุนใน

ด้านอุปกรณ์การผลิต เพราะฉะนั้น ผู้ประกอบการสามารถพิจารณาเลือกใช้กระบวนการทอดชิ้นไก่แบบไม่มีหนัง และกระดูก ได้จากทั้งสองวิธีตามความเหมาะสมของยอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของแต่ละสาขา

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากธุรกิจร้านอาหารบริการด่วนประกอบไปด้วยหลายสาขา และในแต่ละสาขานั้นมียอดจำหน่ายสินค้าอาหารแต่ละประเภทแตกต่างกันไป ซึ่งผู้ประกอบการสามารถพิจารณาเลือกใช้กระบวนการทอดชิ้นไก่ได้ตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันการสูญเสียจากผลิตภัณฑ์ที่ถูกเก็บไว้นานเกินไปก่อนที่จะจำหน่ายให้กับลูกค้า จนกระทั่งเสียคุณลักษณะที่ดีของผลิตภัณฑ์ไป หากสาขาใดมียอดจำหน่ายชิ้นไก่ทอดปริมาณมาก ก็ควรเลือกกระบวนการทอดแบบใหม่ ที่มีอัตราการผลิตสูงถึง 30 ชิ้น ในเวลา 4 นาที เพื่อที่จะสามารถบริการลูกค้าได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และ หากสาขาใดมียอดจำหน่ายชิ้นไก่ทอดปริมาณน้อย ควรเลือกใช้กระบวนการผลิตแบบเดิม ที่มีอัตราการผลิตเพียง 6 ชิ้นในเวลา 3 นาที 30 วินาที

เอกสารอ้างอิง

แผนกประกันคุณภาพ, "ขั้นตอนการวัดอุณหภูมิภายในชิ้นเนื้อประเภทไก่", ขั้นตอนการวัดอุณหภูมิ

ภายในชิ้นเนื้อ, บริษัท แมคไทย จำกัด, กรุงเทพฯ, พฤศจิกายน 2549.

APMEA Quality Centre, "Standard Operating Procedure-Triangle Test", Product Evaluation 01, 2001, pp.1-6.

Economic Research Service. US Department of Agriculture. Economic of foodborne disease. [Online] Available :

<http://www.ers.usda.gov/briefing/FoodborneDisease/features.htm> 15/07/2011

Food Safety and Inspection Service. 2006. Single Minimum Internal Temperature Established For Cooked Poultry. [Online] Available :

http://www.fsis.usda.gov/News_&_Events/NR_040506_01/index.asp 15/07/2011

Swanger, Nancy. Rutherford, Denney G., "Foodborne illness: the risk environment for chain restaurants in the United States", Hospitality Management, 23(4), 2004, pp.7-85.

U.S Food and Drug Administration. 2011. Bacteriological Analytical Manual.

[Online] Available :

<http://www.fda.gov/Food/ScienceResearch/LaboratoryMethods/BacteriologicalAnalyticalManualBAM/default.htm> 29/06/2011

การสำรวจสถานการณ์ด้านหลักเกณฑ์การผลิตที่ดี (GMP) ของสถานที่ผลิตก๋วยเตี๋ยวในประเทศไทย

Surveillance of GMP implementation in rice noodle plants in Thailand

วิภา พงษ์สวัสดิ์ กิตติชัย บรรจง วรวิทย์ อารีกุล อติศร เสวตวิวัฒน์

สาขาสุขาภิบาลอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

ผลการสำรวจสถานการณ์ด้านหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี (GMP) ในสถานที่ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวทั่วประเทศ โดยประสานงานขอความร่วมมือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อสำรวจข้อมูลของสถานที่ผลิตก๋วยเตี๋ยว พร้อมทั้งตรวจประเมินสถานที่ผลิตตามแบบตรวจประเมินของสำนักงานอาหารและยาและสัมภาษณ์เจ้าของสถานที่ผลิต จำนวน 88 แห่ง พบว่า มีสถานที่ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ GMP สูงถึง 79 แห่ง (ร้อยละ 90) โดยปัญหาส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการ คือ หมวดที่ 5 การบำรุงรักษา ทำความสะอาด หมวดที่ 6 สุขลักษณะ ผู้ปฏิบัติงาน หมวดที่ 3 การควบคุมกระบวนการผลิต และหมวดที่ 4 ในเรื่องของคุณภาพของน้ำและไอน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ตามลำดับ และสถานที่ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวที่ผ่านเกณฑ์ GMP มีจำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 10) ทั้งนี้ เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ผลิตซึ่งเข้าข่ายโรงงานซึ่งที่มีกำลังการผลิตตั้งแต่ 1,200 – 32,000 กิโลกรัม/วัน ซึ่งต้องขออนุญาตผลิตกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จึงส่งผลให้ต้องมีการควบคุมการผลิตที่ดีกว่าสถานที่ผลิตขนาดเล็กที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน

คำสำคัญ: หลักเกณฑ์การผลิตที่ดี (GMP), โรงงานผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว, ประเทศไทย

Abstract

Good Manufacturing Practice (GMP) implementation in rice noodle plants in Thailand was investigated under the cooperation from the Provincial Health Office. The GMP criterion was assessed by using the GMP checklist [obtained by Food and Drug Administration (FDA) Thailand] and interviewing the manufacturers from 88 rice noodle plants. The results revealed an inconformity to GMP criterion in 79 rice noodle plants (90%) mostly in 4 Sections criterion (Section 5 : Maintenance and cleaning, Section 6 : Personal hygiene , Section 3 : Process control, and Section 4 : The quality of water and steam used in the production process, respectively). Only 9 rice noodle plants (10%) was conformed to GMP criterion due to the high capacity ranging for rice noodle production from 1,200-32,000 kg /Day.

Keyword: GMP, rice noodle plants, Thailand

บทนำ

เส้นก๋วยเตี๋ยว (Rice noodle) เป็นผลิตภัณฑ์จากข้าวเจ้าที่คนไทยนิยมบริโภคเป็นอาหารหลักรองจากข้าว ชาวจีนได้นำก๋วยเตี๋ยวมาเผยแพร่ในประเทศไทยในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ.2199-2231)

เริ่มจากการผลิตที่ไม่ใช้เครื่องจักรอุปกรณ์ ทำเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน จนปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรอุปกรณ์มาใช้ และขยายเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมถึงขนาดใหญ่ โดยมีโรงงานผลิตก๋วยเตี๋ยวกระจายอยู่ทั่วไปตามแหล่งชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการในประเทศและยังส่งออกนำเงินตราเข้าประเทศอีกด้วย (กัลยาณี, 2536)

จากคความนิยมในการบริโภคก๋วยเตี๋ยวส่งผลให้ผู้ผลิตก๋วยเตี๋ยวต้องเร่งทำการผลิตเพื่อให้ได้ปริมาณมาก และส่งสินค้าไปขายข้ามจังหวัด ทำให้ขาดการควบคุมคุณภาพ และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ โดยละเลยการปฏิบัติที่ถูกสุขลักษณะ และมีการใช้วัตถุดิบเสียทดแทน เช่น กรดเบนโซอิก หรือเกลือเบนโซเอท เพื่อยืดอายุการเก็บรักษาก๋วยเตี๋ยวให้นานขึ้น จากข้อมูลผลการสำรวจเก็บตัวอย่างเส้นก๋วยเตี๋ยวในจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธร และศรีสะเกษ ระหว่างเดือนมีนาคม-กันยายน 2549 จำนวน 92 ตัวอย่าง ผลการตรวจวิเคราะห์ พบปริมาณกรดเบนโซอิกตั้งแต่ 1,079-17,252 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายของประเทศและโครงการมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (codex) กำหนดไว้ไม่เกิน 1,000 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม [Codex stan 192-1995 (Rev.6-2005)] ถึง 34 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 36.9 (สมพร, 2550) ทั้งนี้หากผู้บริโภคได้รับกรดเบนโซอิกมากเกินไปทำให้ร่างกายไม่สามารถกำจัดออกทางปัสสาวะได้ตามปกติ ตับและไตทำงานหนัก และส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานของตับและไตลดลง อาจทำให้ตับและไตพิการได้ วัตถุดิบเสียส่วนที่กำจัดออกมาไม่หมดจะสะสมในร่างกายและอาจส่งผลต่อผู้บริโภคในระยะยาว

จากปัญหาดังกล่าว แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะมีโครงการเฝ้าระวังการใช้วัตถุดิบเสียในอาหาร และเก็บตัวอย่างเส้นก๋วยเตี๋ยวเพื่อตรวจหาวัตถุดิบเสียเพิ่มเติม แต่ก็เป็นการแก้ปัญหาระยะสั้นเท่านั้น เนื่องจากแต่เดิมนั้นผลิตภัณฑ์เส้นก๋วยเตี๋ยวจัดอยู่ในกลุ่มอาหารทั่วไป ประเภทแป้งและผลิตภัณฑ์ ซึ่งต้องขออนุญาตผลิตกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แต่หากเป็นสถานที่ผลิตขนาดเล็ก (คนงานน้อยกว่า 7 คน และเครื่องจักรไม่เกิน 5 แรงม้า) ซึ่งถือว่าไม่เข้าข่ายโรงงานจะไม่ต้องทำการตรวจประเมินสถานที่ผลิต ดังนั้นจึงเป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการบางรายไม่ปฏิบัติตามอย่างถูกสุขลักษณะ ส่งผลต่อคุณภาพและความปลอดภัยของเส้นก๋วยเตี๋ยว ทั้งนี้หากสามารถพัฒนาสถานที่ผลิตให้เข้าสู่มาตรฐาน GMP จะสามารถลดการใช้วัตถุดิบเสียลงได้ และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

การวิจัยนี้จึงดำเนินการขึ้นเพื่อสำรวจสถานการณ์ด้านหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี (GMP)(คู่มือการตรวจสอบสถานที่ผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์ GMP สุขลักษณะทั่วไป, 2546) ในสถานที่ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวทั่วประเทศ เพื่อนำข้อมูลนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสุขลักษณะตลอดกระบวนการผลิตของสถานที่ผลิตก๋วยเตี๋ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจสถานการณ์ด้านหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี (GMP) ในสถานที่ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวทั่วประเทศ

วิธีการดำเนินการ

ประสานงานขอความร่วมมือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อดำเนินการสำรวจข้อมูลของสถานที่ผลิตก๋วยเตี๋ยวในพื้นที่รับผิดชอบของตน พร้อมทั้งตรวจประเมินสถานที่ผลิตตามแบบตรวจประเมินและสัมภาษณ์สถานที่ผลิต ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลสถานที่ผลิตได้ 88 แห่ง 37 จังหวัดทั่วประเทศ และนำมาวิเคราะห์

เพื่อสำรวจสถานการณ์การผลิตกล้วยเดี่ยวในประเทศไทยเป็นร้อยละ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างทางสถิติแบบ Multiple random sampling ตามสูตรของ Yamane (1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$$

เมื่อ N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด
e คือ ระดับความเชื่อมั่น

โดยมีกิจกรรมหลัก ๆ 5 กิจกรรมดังนี้

1. รวบรวมจำนวนและรายชื่อสถานที่ผลิตทั่วประเทศ ผ่านทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
2. สุ่มตัวอย่างสถานที่ผลิต เพื่อสำรวจสถานที่ผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) โดยใช้การสุ่มตัวอย่างทางสถิติแบบ Multiple random sampling
3. สำรวจสถานที่ผลิตกล้วยเดี่ยวตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP)
4. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตกล้วยเดี่ยวในประเทศไทยเป็นร้อยละ
5. สรุปผลการสำรวจ

ผลการวิจัย

จากผลการสำรวจสถานที่ผลิตกล้วยเดี่ยวทั่วประเทศผ่านทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มีโรงงานผลิตเส้นกล้วยเดี่ยวจำนวน 211 แห่ง จาก 55 จังหวัดทั่วประเทศ จังหวัดที่ไม่มีโรงงานผลิตเส้นกล้วยเดี่ยวมีจำนวน 16 จังหวัด ไม่มีข้อมูลจำนวน 5 จังหวัด รายละเอียดตามตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลแสดงสถานที่ผลิตกล้วยเดี่ยวทั่วประเทศ

จำนวนจังหวัด		
มีสถานที่ผลิตกล้วยเดี่ยว	ไม่มีสถานที่ผลิตกล้วยเดี่ยว	ไม่มีข้อมูล
55 จังหวัด	1. ตราด	1. กำแพงเพชร
รวม สถานที่ผลิต 211 แห่ง	2. นราธิวาส	2. ประจวบคีรีขันธ์
	3. ปราจีนบุรี	3. มหาสารคาม
	4. ปัตตานี	4. สระแก้ว
	5. พังงา	5. หนองบัวลำพู
	6. พิจิตร	
	7. แม่ฮ่องสอน	
	8. ยโสธร	

	9. ระยอง	
	10.ลพบุรี	
	11.ลำพูน	
	12.สกลนคร	
	13.สิงห์บุรี	
	14.สมุทรปราการ	
	15.อุดรธานี	
	16.อุทัยธานี	

สุ่มตัวอย่างเพื่อสำรวจสถานที่ผลิตโดยการสุ่มทางสถิติแบบ Multiple random sampling ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งต้องสำรวจสถานที่ผลิตก่วยเดี่ยวทั้งหมด 68 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งผลจากการสำรวจสถานที่ผลิตโดยใช้แบบประเมินและสัมภาษณ์สถานที่ผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) พบว่าสามารถสำรวจและรวบรวมข้อมูลของสถานที่ผลิตก่วยเดี่ยวได้ จำนวน 88 แห่ง 37 จังหวัด รายละเอียดตามตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลแสดงสถานที่ผลิตก่วยเดี่ยวที่ทำการสำรวจได้

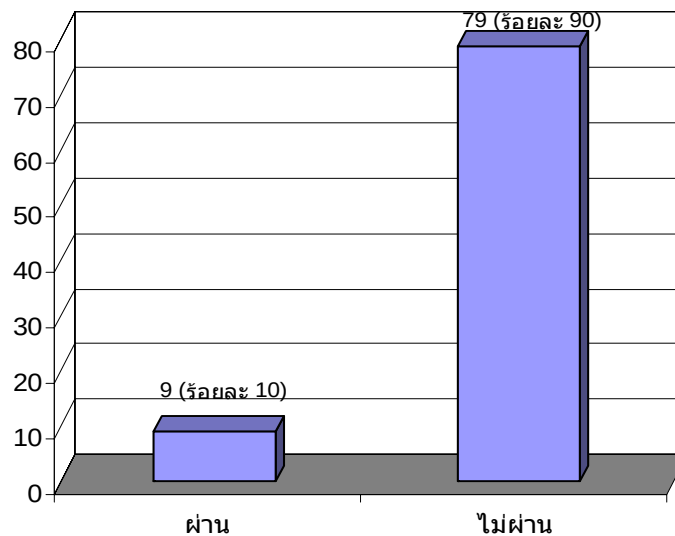
จังหวัด	จำนวนสถานที่ผลิต (แห่ง)	จังหวัด	จำนวนสถานที่ผลิต (แห่ง)
กทม.	6	แพร่	1
กาญจนบุรี	1	มุกดาหาร	2
กาฬสินธุ์	2	ยะลา	3
ขอนแก่น	1	ร้อยเอ็ด	1
ฉะเชิงเทรา	4	ราชบุรี	1
ชลบุรี	4	ลำปาง	3
ชุมพร	2	เลย	2
เชียงราย	6	ศรีสะเกษ	1
เชียงใหม่	2	สงขลา	4
ตรัง	1	สมุทรสงคราม	1
นครนายก	1	สมุทรสาคร	1
นครปฐม	3	สุพรรณบุรี	4
นครศรีธรรมราช	3	สุรินทร์	1
นครสวรรค์	5	หนองคาย	5
นนทบุรี	1	อยุธยา	2

น่าน	1	อ่างทอง	3
พะเยา	2	อำนาจเจริญ	3
พิษณุโลก	1	อุตรดิตถ์	2
เพชรบูรณ์	2		

จากผลการสำรวจมีสถานที่ผลิตที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน GMP โดยได้คะแนนร้อยละ 60 ในทุกหมวด จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10 และสถานที่ผลิตที่ไม่ผ่าน GMP จำนวน 79 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90 (รูปที่ 1) โดยแหล่งผลิตที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน GMP 9 แห่ง จาก 7 จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ (1 แห่ง) เชียงใหม่ (2 แห่ง) เพชรบูรณ์ (1 แห่ง) แพร่ (1 แห่ง) มุกดาหาร (1 แห่ง) ลำปาง (1 แห่ง) และ อุรุษยา (2 แห่ง) ทั้งนี้ทั้งหมดเป็นสถานที่ผลิตซึ่งเข้าข่ายโรงงานทั้งสิ้น ซึ่งมีกำลังการผลิตตั้งแต่ 1,200 – 32,000 กิโลกรัม/วัน โดยสถานที่ผลิตกลุ่มดังกล่าวเมื่อเข้าข่ายโรงงานจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสุขลักษณะในการผลิตตามเกณฑ์ที่กำหนดของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (minimum requirement)(พรบ.อาหาร, 2553) และจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตในกลุ่มดังกล่าว พบว่า ผู้ผลิตมีความตื่นตัวจากข่าวที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์อุบลราชธานีมีการสำรวจพบวัตถุดิบเสี่ยงมาตรฐานในผลิตภัณฑ์เส้นก๋วยเตี๋ยวซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภค และห่วงเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อยอดขาย จึงทำให้ผู้ผลิตกลุ่มดังกล่าวให้ความสำคัญในการปรับปรุงมาตรฐานการผลิตมากขึ้น

สำหรับกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 90 นั้น มีปริมาณของแหล่งผลิตที่เข้าข่ายโรงงาน จำนวน 39 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 44) และไม่เข้าข่ายโรงงานจำนวน 40 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 46) ซึ่งสถานที่ผลิตที่ไม่เข้าข่ายโรงงานนั้นจะไม่ต้องการตรวจประเมินสถานที่ผลิต ดังนั้นจึงเป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการบางรายผลิตอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ และจากผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องงบประมาณในการปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้เกิดจากสภาพเศรษฐกิจ และกำลังการผลิตในแต่ละวันที่ไม่สูงมาก หากนำผลกำไรที่ได้มาปรับปรุงสถานที่ผลิตผู้ประกอบการมองว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า

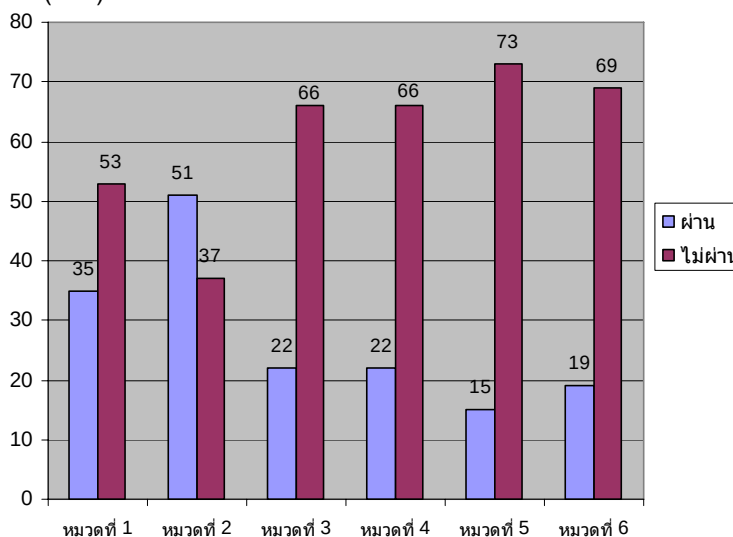
จำนวนสถานที่ผลิต(แห่ง)

รูปที่ 1 ข้อมูลแสดงจำนวนสถานที่ผลิตก๋วยเตี๋ยวที่ผ่าน และไม่ผ่านเกณฑ์ GMP

วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์โรงงานผลิตก๋วยเตี๋ยวทั่วประเทศตามหลักเกณฑ์ GMP พบว่าสถานที่ผลิตก๋วยเตี๋ยวส่วนใหญ่ปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร GMP สุขลักษณะทั่วไป ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 193) พ.ศ.2543 โดยหมวดที่มีสถานที่ผลิตผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 50 ของสถานที่ผลิตที่สำรวจทั้งหมดมีเพียงหมวดเดียว คือ หมวดที่ 2 ในด้านเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์การผลิต ส่วนในหมวดอื่น ๆ นั้นสถานที่ผลิตที่ผ่านเกณฑ์มีจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของสถานที่ผลิตที่สำรวจทั้งหมด โดยมีหมวดที่มีสถานที่ผลิตไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด คือ หมวดที่ 5 การบำรุงรักษา ทำความสะอาด รองลงมา คือ หมวดที่ 6 บุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน หมวดที่ 3 การควบคุมกระบวนการผลิต หมวดที่ 4 การสุขาภิบาล และหมวดที่ 1 สถานที่ตั้งและอาคารผลิต ตามลำดับ รายละเอียดตามรูปที่ 2

จำนวนสถานที่ผลิต(แห่ง)

รูปที่ 2 ข้อมูลแสดงจำนวนสถานที่ผลิตตามเกณฑ์ GMP เป็นรายหมวด

วิเคราะห์สถานการณ์โรงงานผลิตก๋วยเตี๋ยวทั่วประเทศที่ผ่านเกณฑ์ GMP ร้อยละ 60 ทุกหมวดและไม่ผ่านเกณฑ์ GMP โดยวิเคราะห์เป็นรายหมวด พบว่า หมวดที่มีสถานที่ผลิตไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด คือ หมวดที่ 5 การบำรุงรักษา ทำความสะอาด รองลงมาคือ หมวดที่ 6 บุคลากร และสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน หมวดที่ 3 การควบคุมกระบวนการผลิต หมวดที่ 4 การสุขาภิบาล และหมวดที่ 1 สถานที่ตั้งและอาคารผลิต ตามลำดับ ส่วนหมวดที่มีสถานที่ผลิตผ่านเกณฑ์มากที่สุด คือ หมวดที่ 2 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์การผลิต

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปัญหาที่พบในแต่ละหมวดในการตรวจประเมินตามเกณฑ์ GMP จากหมวดที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือ หมวดที่ 2 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการผลิต

หมวดที่ 2 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการผลิต พบว่า มีโรงงานที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (คะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 60) จำนวน 51 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 57.95 โรงงานที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 37 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.05 โดยมีหัวข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 อันดับสูงสุด ดังนี้

- 1) ข้อ 2.1.1 ทำด้วยวัสดุผิวเรียบ ไม่เป็นสนิม ไม่เป็นพิษ ทนต่อการกัดกร่อน จำนวน 13 แห่ง
- 2) ข้อ 2.1.2 รอยต่อเรียบ ไม่เป็นแหล่งสะสมของจุลินทรีย์ จำนวน 13 แห่ง
- 3) ข้อ 2.1.3 ง่ายแก่การทำทำความสะอาด จำนวน 9 แห่ง
- 4) ข้อ 2.3 พื้นผิวหรือโต๊ะปฏิบัติงานที่สัมผัสกับอาหาร ทำด้วยวัสดุเรียบ ไม่เป็นสนิม ไม่เป็นพิษ ทนต่อการกัดกร่อน และสูงจากพื้นตามความเหมาะสม จำนวน 9 แห่ง
- 5) ข้อ 2.2.1 การติดตั้งถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปตามสายงานการผลิต จำนวน 4 แห่ง

ส่วนหมวดต่าง ๆ ที่มีสถานที่ผลิตไม่ผ่านเกณฑ์ GMP เรียงลำดับจากมากที่สุดไปยังหมวดที่มีสถานที่ผลิตไม่ผ่านเกณฑ์น้อยที่สุด มีหัวข้อที่ไม่ผ่าน 5 ข้อสำคัญ ดังนี้

หมวดที่ 5 การบำรุงรักษาและการทำความสะอาด พบว่า มีโรงงานที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (คะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 60) จำนวน 15 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.05 โรงงานที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 73 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.95 โดยมีหัวข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 อันดับสูงสุด ดังนี้

- 1) ข้อ 5.1 อาคารผลิตอยู่ในสภาพที่สะอาด มีวิธีการหรือมาตรการดูแลทำความสะอาดอย่างเหมาะสม จำนวน 31 แห่ง
- 2) ข้อ 5.7 มีการเก็บสารเคมีทำความสะอาดหรือสารเคมีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสุขลักษณะ และมีป้ายชื่อแสดง แยกให้เป็นสัดส่วนและปลอดภัย จำนวน 30 แห่ง
- 3) ข้อ 5.4 มีการเก็บอุปกรณ์ที่ทำความสะอาดแล้วให้เป็นสัดส่วน และอยู่ในสภาพที่เหมาะสม รวมถึงไม่ปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ ฝุ่นละออง และอื่น ๆ จำนวน 26 แห่ง
- 4) ข้อ 5.2 เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์การผลิตมีการทำความสะอาดก่อนและหลังปฏิบัติงาน จำนวน 18 แห่ง
- 5) ข้อ 5.5 การล้างสิ่งปนเปื้อนและอุปกรณ์ที่ทำความสะอาดแล้ว อยู่ในลักษณะที่ป้องกันการปนเปื้อนจากภายนอกได้ดี จำนวน 13 แห่ง

หมวดที่ 6 บุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน พบว่า มีโรงงานที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (คะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 60) จำนวน 19 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.59 โรงงานที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 69 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 78.41 โดยมีหัวข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 อันดับสูงสุด ดังนี้

- 1) ข้อ 6.2.2 มีมาตรการจัดการรองเท้าวางไว้ในบริเวณผลิตอย่างเหมาะสม จำนวน 53 แห่ง
- 2) ข้อ 6.4 มีวิธีการหรือข้อปฏิบัติสำหรับผู้ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตที่มีความจำเป็นต้องเข้าไปในบริเวณผลิต จำนวน 53 แห่ง
- 3) ข้อ 6.2.6 สวมถุงมืออยู่ในสภาพสมบูรณ์และสะอาด หรือกรณีไม่สวมถุงมือต้องมีมาตรการดูแลความสะอาดและฆ่าเชื้อมือก่อนปฏิบัติงาน จำนวน 44 แห่ง
- 4) ข้อ 6.2.5 ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนเริ่มปฏิบัติงาน จำนวน 40 แห่ง
- 5) ข้อ 6.3 มีการฝึกอบรมคนงานด้านสุขลักษณะตามความเหมาะสม จำนวน 40 แห่ง

หมวดที่ 3 การควบคุมกระบวนการผลิต พบว่า มีโรงงานที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (คะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 60) จำนวน 22 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 โรงงานที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 66 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 75 โดยมีหัวข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 อันดับสูงสุด ดังนี้

- 1) ข้อ 3.7.1 มีการตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพของผลิตภัณฑ์และเก็บบันทึกไว้อย่างน้อย 2 ปี จำนวน 44 แห่ง
- 2) ข้อ 3.8 มีบันทึกแสดงชนิด และปริมาณการผลิตประจำวัน และเก็บบันทึกไว้อย่างน้อย 2 ปี จำนวน 35 แห่ง
- 3) ข้อ 3.6 มีการควบคุมกระบวนการผลิตอย่างเหมาะสม จำนวน 31 แห่ง
- 4) ข้อ 3.4.1 ใช้น้ำสัมผัสอาหารมีคุณภาพมาตรฐานไม่เป็นไปตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 26 แห่ง
- 5) ข้อ 3.5.1 น้ำสัมผัสอาหารมีคุณภาพมาตรฐานไม่เป็นไปตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 26 แห่ง

หมวดที่ 4 การสุขาภิบาล พบว่า มีโรงงานที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (คะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 60) จำนวน 22 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 โรงงานที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 66 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 75 โดยมีหัวข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 อันดับสูงสุด ดังนี้

- 1) ข้อ 4.7 มีมาตรการในการป้องกันมิให้สัตว์หรือแมลงเข้าไปในบริเวณผลิต จำนวน 48 แห่ง
- 2) ข้อ 4.6.1 อ่างล้างมือบริเวณผลิต มีสบู่หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรค จำนวน 44 แห่ง
- 3) ข้อ 4.6.2 อ่างล้างมือบริเวณผลิต อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และสะอาด จำนวน 40 แห่ง
- 4) ข้อ 4.6.4 อ่างล้างมือบริเวณผลิต อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม จำนวน 40 แห่ง
- 5) ข้อ 4.6.3 อ่างล้างมือบริเวณผลิต มีจำนวนเพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 35 แห่ง

หมวดที่ 1 สุขลักษณะของสถานที่ตั้งและอาคารผลิต พบว่ามีโรงงานที่ผ่านเกณฑ์ (คะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 60) จำนวน 35 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.77 โรงงานที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 53 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.23 โดยมีหัวข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 อันดับสูงสุด ดังนี้

- 1) ข้อ 1.2.8 อาคารผลิตมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์และแมลง จำนวน 44 แห่ง
- 2) ข้อ 1.1.1(1) ไม่มีการสะสมสิ่งของที่ไม่ใช่แล้ว จำนวน 40 แห่ง
- 3) ข้อ 1.2.5(3) เพดานคองทอน เรียบ รวมทั้งอุปกรณ์สิ่งที่ยึดติดอยู่ด้านบนไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน จำนวน 40 แห่ง
- 4) ข้อ 1.2.9 ไม่มีสิ่งของที่ไม่ใช่แล้วหรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตอยู่ในบริเวณผลิต จำนวน 31 แห่ง
- 5) ข้อ 1.2.5(1) พื้นคองทอน เรียบ ทำความสะอาดง่าย มีความลาดเอียงเพียงพอ จำนวน 30 แห่ง

อภิปรายและสรุปผล

จากผลการสำรวจสถานการณ์สถานที่ผลิตก๋วยเตี๋ยวทั่วประเทศโดยใช้แบบประเมินและสัมภาษณ์ สถานที่ผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) สามารถสำรวจและรวบรวมข้อมูลของสถานที่ผลิตก๋วยเตี๋ยวได้ จำนวน 88 แห่ง 37 จังหวัด พบว่า มีสถานที่ผลิตเพียง 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10 ที่ผ่านเกณฑ์ GMP ในทุกหมวด ซึ่งเป็นสถานที่ผลิตที่เข้าข่ายโรงงานโดยมีกำลังการผลิตตั้งแต่ 1,200 – 32,000 กิโลกรัม/วัน ส่งขายทั้งในจังหวัดที่ตั้งของสถานที่ผลิตและจังหวัดใกล้เคียง และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมีความตระหนักในด้านมาตรฐานการผลิตเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ สะอาดและสามารถเก็บรักษาได้นาน ส่วนสถานที่ผลิตที่ไม่ผ่านเกณฑ์มีสูงถึง 79 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการ คือ การบำรุงรักษา ทำความสะอาด สุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน การควบคุมกระบวนการผลิต และน้ำ/ไอน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดความตระหนัก ในการจะพัฒนาสถานที่ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว จึงควรเริ่มต้นจากการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ และพนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องความสะอาด สุขลักษณะ และการบำรุงรักษา เพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้ประกอบการและพนักงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปรับปรุง และช่วยสร้างจิตสำนึกให้แก่พนักงาน หากผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจแล้วก็มีแนวโน้มที่โรงงานจะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ในระดับหนึ่งอีกทั้งเป็นการปรับปรุงที่ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ ในส่วนอาคารโครงสร้าง เครื่องมือเครื่องจักรนั้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในเรื่องงบประมาณสำหรับการแก้ไขปรับปรุง ทั้งนี้เกิดจากสภาพเศรษฐกิจ และกำลังการผลิตที่ไม่สูงมาก หาก

นำผลกำไรมาปรับปรุงผู้ประกอบการมองว่าจะไม่คุ้มทุน แต่หากผู้ประกอบการมีความตระหนักแล้วก็จะเริ่มพัฒนาในส่วนที่ใช้งบน้อยไปจนเสร็จสมบูรณ์ ถึงแม้จะต้องใช้เวลาในการแก้ไขพอสมควร

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี ดีประเสริฐวงศ์ .2536 .**ความรู้เรื่องก๋วยเตี๋ยว** .เอกสารวิชาการ .กองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. กระทรวงสาธารณสุข 50 .หน้า
- กองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา .2546 . **คู่มือการตรวจสอบสถานที่ผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์ GMP สุขลักษณะทั่วไป** . โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กรุงเทพมหานคร. 105 หน้า
- กองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. 2553 **พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522 พร้อมกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับปรับปรุงปี 2553)**. กระทรวงสาธารณสุข. 473 หน้า
- สมพร เอ็มโอษฐ์. 2550. **ปริมาณวัตถุกันเสียชนิดกรดเบนโซอิกและกรดซอร์บิกในเส้นก๋วยเตี๋ยว**. การประชุมวิชาการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ครั้งที่ 15 ประจำปี 2550
<http://elib.fda.moph.go.th> ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 193) พ.ศ.2543 สืบค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 2552

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

FACTORS INFLUENCING IN CHOOSING SOCIAL NETWORK SITES

ปิยนภ โพล้งละ ดร.ไกรชิต สุตะเมือง ดร.กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ

มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาด ปัจจัยด้านระบบควบคุมของผู้ประกอบการและปัจจัยแวดล้อมที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ และศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือกลุ่มผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ในประเทศไทยจำนวน 384 คน แบ่งตามภาคคือ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ทำการศึกษาระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วย การใช้สถิติเชิงพรรณนา การหาค่าความถี่ร้อยละ อัตราส่วน การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis: MRA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) ผลการศึกษานี้พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ ราคาค่าธรรมเนียมหรือบริการ ช่องทางการจัดจำหน่าย สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ระบบการจัดส่งสินค้าหรือบริการ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยอื่นๆ เช่น การสนับสนุนจากภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังพบว่าเว็บไซต์ที่เข้าใช้บริการระยะเวลา ตลอดจนวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้บริการ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกันอีกด้วย

คำสำคัญ: ปัจจัยในการตัดสินใจ, เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์, ประเทศไทย

Abstract

This study was conducted to find out the factors that influence in choosing social network society. The factors which are tested include personal characteristics factors, internet usage behavior, marketing mixes, vendors controlled systems and environment characteristics factors. Social network society users all over Thailand is the target and 384 samples was randomly collected data from Bangkok, Central Region, North Region, North East Region and South Region during July till September 2010. Questionnaire is a mean to collect data and there are six parts. To analyze data, descriptive statistics are used to describe the basic features of the data. Multiple Regression Analysis (MRA) is used to discover relationship between dependent and independent variables. Additionally, Analysis of Variance (ANOVA) is run to test the difference among interested dependent variables. The findings reveal that marketing mixes which influence in choosing social network society are price (membership fee/service fee), distribution (channel to access the website) and physical evidence

increase users' confidence in using the website. For vendors controlled systems, the only influencing factor is logistics (service provider's service). For environment characteristics factors, influencing factors are social factor, technological factor and others (government and others' support). Furthermore, different website, varied usage duration, as well as distinguish users' objectives, all significantly influence in choosing social networking sites.

KEY WORDS: FACTORS INFLUENCING IN CHOOSING, SOCIAL NETWORKING SITES, THAILAND

บทนำ

เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือการตอบสนองพฤติกรรมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ต่อบริการเว็บ 2.0 (Web 2.0) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์เนื้อหา สื่อสาร และแบ่งปันข้อมูล จากหน่วยเล็กๆ เชื่อมโยงเกิดเป็นการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ ปัจจุบันเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก (Facebook) ไฮไฟว์ (Hi5) และทวิตเตอร์ (Twitter) กำลังอยู่ในกระแสความนิยม จากการสำรวจของบริษัทยูนิเวอร์แซล แมคแคน (Universal McCann) พบว่าประมาณสองในสาม หรือร้อยละ 66 ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกเป็นสมาชิกเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Universal McCann, 2009 : 14) ในส่วนของประเทศไทย ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 มีจำนวนผู้ใช้บริการเฉพาะเว็บไซต์เฟสบุ๊ก (Facebook) ประมาณ 6,732,780 ราย เติบโตคิดเป็นร้อยละ 242.9 (Marketingoops, 2011) เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ในหลายด้าน สำหรับนักการตลาด เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในการโฆษณา และก่อให้เกิดการใช้งบประมาณในการโฆษณาผ่านสื่อประเภทนี้จำนวนมาก แต่ปัญหาที่พบสำหรับผู้ให้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ในประเทศไทยคือ เว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมนั้นเป็นเว็บไซต์ที่มาจากต่างประเทศ ส่งผลให้เว็บไซต์ของคนไทยสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้ การวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้ผู้ให้บริการทราบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ แล้วใช้เป็นแนวทางในการสร้าง และพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ นำไปสู่การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน สำหรับนักการตลาดและภาคธุรกิจทั่วไป สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดผ่านเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ผลวิจัยครั้งนี้ยังมีประโยชน์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหา และกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคเนื้อหาอย่างมีคุณภาพบนเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ภาครัฐสามารถนำไปประยุกต์ใช้สื่อเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ รับฟังความคิดเห็น หรือ ตรวจจับในกิจกรรมของรัฐ และเฝ้าระวังผลกระทบที่อาจเกิดจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์
- 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาด, ปัจจัยด้านระบบควบคุมของผู้ประกอบการและปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มผู้ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ในประเทศไทย ทำการสำรวจในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2553 จำนวนทั้งสิ้น 2,850,703 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 384 คน จำแนกตามภาคดังนี้ กรุงเทพมหานคร 81 คน ภาคกลาง 95 คน ภาคเหนือ 67 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 97 คน ภาคใต้ 44 คน การสุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sample) และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบหลายตัวเลือก (Multiple-Choice Questions) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก สถานภาพ เขตจังหวัดที่พักอาศัย และ 2 ข้อเป็นเชิงปริมาณ ได้แก่ อายุและรายได้ สำหรับส่วนที่ 2-5 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยแยกเป็นส่วนของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยด้านระบบควบคุมของผู้ประกอบการ ปัจจัยแวดล้อม และข้อมูลการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ แบบสอบถามส่วนที่ 6 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist Questions) เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ อัตราส่วน เพื่ออธิบายข้อมูลโดยสรุป ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยมีรูปแบบของสมการดังนี้

$$\text{Decision} = \beta_0 + \beta_1 \text{gender} + \beta_2 \text{age} + \beta_3 \text{education} + \beta_4 \text{career} + \beta_5 \text{status} + \beta_6 \text{income} + \beta_7 \text{Products/Services} + \beta_8 \text{Price} + \beta_9 \text{Place} + \beta_{10} \text{Promotion} + \beta_{11} \text{People} + \beta_{12} \text{Process} + \beta_{13} \text{Physical Evidence} + \beta_{14} \text{Logistic Support} + \beta_{15} \text{Technical Support} + \beta_{16} \text{Customer Service} + \beta_{17} \text{Social} + \beta_{18} \text{Culture/Community} + \beta_{19} \text{Economical} + \beta_{20} \text{Technology} + \beta_{21} \text{Political} + \beta_{22} \text{Others}$$

(Decision = ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์, β_0 = ค่าคงที่ (Constant), gender = เพศ, age = อายุ, education = ระดับการศึกษา, career = อาชีพหลัก, status = สถานภาพ, income = รายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน, Products/Service = ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ, Price = ปัจจัยด้านราคา, Place = ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย, Promotion = ปัจจัยด้านส่งเสริมการขาย, People = ปัจจัยด้านพนักงาน, Process = ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ, Physical Evidence = ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ, Logistic Support = ปัจจัยด้านระบบการจัดส่งสินค้าหรือบริการ, Technical Support = ปัจจัยด้านระบบทางเทคนิค, Customer Service = ปัจจัยด้านระบบบริการ, Social = ปัจจัยทางสังคม, Culture/Community = ปัจจัยทางวัฒนธรรมหรือชุมชน, Economical = ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ, Technology = ปัจจัยด้านเทคโนโลยี, Political = ปัจจัยด้านการเมือง, Others = ปัจจัยอื่นๆ โดยที่ $\beta_0, \dots, \beta_{22}$ เป็นสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรแต่ละตัว)

ผลการวิจัย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพทางการสมรส รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 72.1 มีอายุ 27 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 มีอาชีพเป็น พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 สถานภาพโสดมากที่สุด คือ 308 คน คิดเป็นร้อยละ 80.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 20,000 บาท จำนวน 35 คนคิดเป็นร้อยละ 9.1 ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบไปด้วย อายุ เพศ รายได้ อาชีพ การศึกษา สถานภาพ ปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาด ประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด พนักงาน กระบวนการให้บริการ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยด้านระบบควบคุมของผู้ประกอบการที่ประกอบไปด้วย ระบบการจัดส่ง ระบบทางเทคนิค ระบบการบริการ ปัจจัยแวดล้อมที่ประกอบไปด้วย เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง สังคม วัฒนธรรมหรือชุมชน และปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ตาราง 1 แสดงค่า Coefficients

Model		Unstandardized		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	0.941	0.444		2.120	0.035
	gender	0.178	0.108	0.055	1.650	0.100
	age	-0.003	0.011	-0.015	-0.267	0.789
	education	-0.036	0.058	-0.024	-0.619	0.536
	career	-0.061	0.041	-0.058	-1.494	0.136
	status	0.020	0.133	0.006	0.153	0.878
	income	0.000	0.000	0.004	0.084	0.933
	Products/Services	0.050	0.041	0.050	1.205	0.229
	Price	0.121	0.028	0.168	4.320	0.000
	Place	-0.137	0.053	-0.126	-2.564	0.011
	Promotion	0.025	0.046	0.028	0.540	0.589
	People	0.019	0.039	0.029	0.504	0.615
	Process	-0.015	0.052	-0.017	-0.287	0.774
	Physical Evidence	0.303	0.063	0.301	4.796	0.000
	Logistic Support	-0.172	0.055	-0.199	-3.122	0.002
	Technical Support	-0.015	0.053	-0.017	-0.273	0.785
	Customer Service	-0.012	0.060	-0.012	-0.207	0.836
	Social	0.267	0.042	0.294	6.353	0.000

Culture/Community	0.061	0.054	0.063	1.133	0.258
Economical	0.034	0.039	0.044	0.872	0.384
Technology	0.168	0.057	0.176	2.952	0.003
Political	0.049	0.039	0.059	1.258	0.209
Others	0.151	0.030	0.208	4.973	0.000
R= 0.808 SE _{est} =0.884					
R ² = 0.653 F=30.825					
A= 0.631					

จากตาราง 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ทั้ง 22 ตัวส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เมื่อทดสอบความมีนัยทางสถิติพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 7 ค่า คือ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยด้านระบบการจัดส่งสินค้าหรือบริการ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยอื่น ๆ ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์มีค่าเท่ากับ 0.808 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ตัวพยากรณ์ทั้งหมดส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ร้อยละ 65.3 มีความคาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.884 การสร้างสมการพยากรณ์การตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน และคะแนนดิบจากตัวพยากรณ์ ดังต่อไปนี้

$$\text{Decision} = 0.941 + (0.121)\text{Price} + (-0.137)\text{Place} + (0.303)\text{Physical Evidence} + (-0.172)\text{Logistic Support} + (0.267)\text{Social} + (0.168)\text{Technology} + (0.151)\text{Others}$$

พยากรณ์ได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ มี 7 ปัจจัย ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านราคา (Price) ถ้าหากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มีการตั้งราคาที่เหมาะสม จะทำให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า t ในเชิงบวก
- 2) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ถ้าหากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มีช่องทางการจัดจำหน่ายที่ไม่ดี เข้าถึงยาก จะทำให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์น้อยลง โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า t ในเชิงลบ
- 3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) ถ้าหากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มีการจัดปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี จะทำให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า t ในเชิงบวก
- 4) ปัจจัยด้านระบบการจัดส่งสินค้าหรือบริการ (Logistic Support) ถ้าหากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มีระบบการจัดส่งสินค้าหรือบริการไม่ดี จะทำให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์น้อยลง โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า t ในเชิงลบ
- 5) ปัจจัยด้านสังคม (Social) จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า t ในเชิงบวก

6) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technology) จะช่วยให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า t ในเชิงบวก

7) ปัจจัยอื่น ๆ จะช่วยให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้น โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า t ในเชิงบวก

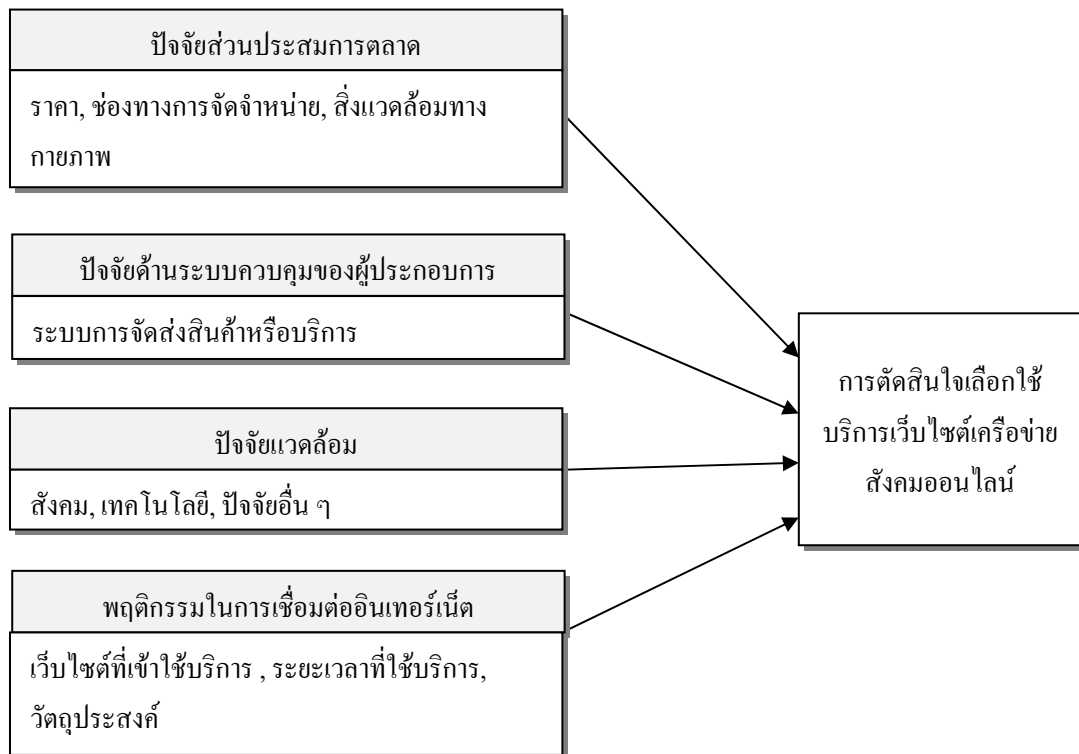
การวิเคราะห์ เพื่อศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) โดยกำหนดค่าตัวแปร ดังนี้ RH5_1 = สถานที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ต, Most Visit = เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ให้บริการมากที่สุด, RH5_7 = ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่เข้าใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์แต่ละครั้ง, RH5_8 = ความถี่ในการเข้าใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ในหนึ่งสัปดาห์, RH5_9 = ช่วงเวลาในการเข้าใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์, Main reason = วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

ตาราง 2 ตาราง ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean	F	Sig.
RH5_1	Between	57.501	33	1.742	1.266	0.155
	Within Groups	481.905	350	1.377		
	Total	539.406	383			
Most Visit	Between	511.463	33	15.499	1.676	0.013
	Within Groups	3,235.784	350	9.245		
	Total	3,747.247	383			
RH5_7	Between	81.825	33	2.480	1.596	0.023
	Within Groups	543.860	350	1.554		
	Total	625.685	383			
RH5_8	Between	210.382	33	6.375	1.296	0.133
	Within Groups	1,722.118	350	4.920		
	Total	1,932.500	383			
RH5_9	Between	62.571	33	1.896	0.685	0.907
	Within Groups	968.593	350	2.767		
	Total	1,031.164	383			
main reason	Between	1,188.738	33	36.022	1.635	0.017
	Within Groups	7,709.447	350	22.027		
	Total	8,898.185	383			

จากตารางที่ 2 พบว่า เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ระยะเวลา และวัตถุประสงค์ที่เข้าใช้บริการที่ต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ต่างกันโดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลวิจัยสามารถเขียนแบบจำลองเพื่อสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้ดังนี้

รูปที่ 1 แบบจำลองของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

อภิปรายสรุปผล

ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ การศึกษาของซี เอ็ม มาราน (Maran, 2009) ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของอายุและเพศที่มีผลต่อการใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านปัจจัยด้านส่วนประสบการณ์ตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ราคา (Price) และช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) หรือช่องทางในการเข้าถึงเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับไวด์บิท (Wildbit, 2005) ซึ่งกล่าวว่า การแจ้งเตือนผ่านอีเมลเป็นกระบวนการในการจูงใจที่สำคัญ เนื่องจากการเพิ่มโอกาสในการเข้าใช้งานให้กับผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นจากโอกาสในการเข้าถึงทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามการแจ้งเตือนมากเกินไปโดยที่ไม่มีข้อมูลใหม่อาจทำให้จดหมายการแจ้งเตือนนั้นเป็นการรบกวน และผู้ใช้บริการก็จะให้ความสนใ้น้อยลง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพซึ่งเป็นปัจจัยทำให้ผู้ใช้บริการมีความเชื่อถือและมั่นใจในการใช้บริการ ส่วนปัจจัยด้านระบบควบคุมของผู้ประกอบการที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ปัจจัยด้านระบบการจัดส่งสินค้าหรือบริการ (Logistic Support) สอดคล้องกับ ทันทิมา เชื้อเขียว (2552) พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อระบบความปลอดภัยในการชำระเงิน, มีการรับประกันคุณภาพสินค้า ตรงต่อเวลาในการบริการจัดส่ง และความหลากหลายในวิธีการชำระเงิน ปัจจัยด้าน สิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ปัจจัยทางสังคม (Social) มีส่วนสนับสนุนต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์สอดคล้องกับการศึกษาของศูนย์เทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2551) ECAR Research Study (Salaway, Baruso, and Nelson, 2008) เวกเฮส คาลิน (Calin, 2009) และ eVOC Insights (2008) ซึ่งพบตรงกันว่าส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการจะใช้ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการติดต่อกับเพื่อนและคนใกล้ชิดมากที่สุด ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technology) และปัจจัยด้านอื่นๆ พฤติกรรมในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้แก่ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่เข้าใช้เป็นประจำ, ระยะเวลาในการเข้าใช้บริการ และวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้บริการ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1) จากการศึกษาด้านส่วนประสมการตลาด พบว่า ผู้ให้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ควรให้ความสำคัญกับเรื่องราคาการสมัครเป็นสมาชิกหรือบริการอื่นๆ คือ มีการแจ้งให้สมาชิกทราบเมื่อเปลี่ยนแปลง อัตราค่าสมัครสมาชิกหรือบริการ หากมีการตั้งราคาค่าสมัครสมาชิกหรือบริการควรคำนึงถึงความเหมาะสม มีการกำหนดไว้แน่นอน และใกล้เคียงกับเครือข่ายสังคมอื่น สำหรับปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายหรือ ช่องทางในการเข้าถึงเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น ก็เป็นอีกปัจจัยที่ผู้ให้บริการควรให้ความสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกผ่านทางอุปกรณ์สื่อสารอื่น สามารถเข้าถึงผ่านทางโปรแกรมที่เป็นที่นิยมได้ สามารถสมัครสมาชิก หรือรับเหตุการณ์แจ้งเตือนผ่านทาง E-mail เพื่อความสะดวกในการใช้งาน นอกจากนี้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ทำให้ผู้ใช้บริการมีความเชื่อถือและมั่นใจในการใช้บริการก็เป็น ปัจจัยที่ผู้ให้บริการควรเอาใจใส่ คือ ข้อมูลภายในเว็บไซต์มีความถูกต้องแม่นยำและทันสมัย มีนโยบายในการ รักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลระบุไว้ชัดเจน จัดวางองค์ประกอบสวยงาม สะอาดตา เป็นระเบียบ ง่ายต่อการอ่าน

2) จากการศึกษาเรื่องปัจจัยควบคุมของผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ความสำคัญกับ การมีระบบการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลที่เชื่อถือได้ มีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย มีวิธีการชำระค่าสินค้าหรือบริการเป็นขั้นเป็นตอน เข้าใจ ง่าย มีกฎเกณฑ์ต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน จัดส่งสินค้าหรือบริการรวดเร็ว และมีการรับประกันเมื่อมีความผิดพลาด ดังนั้นผู้ให้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงควรเตรียมพร้อมสนับสนุนความต้องการในด้านนี้ให้แก่ ผู้ใช้บริการ

3) จากการศึกษาปัจจัยแวดล้อม พบว่า การพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่มีอย่างต่อเนื่อง ล้วนส่งผลให้มีการ ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารมากขึ้น ดังนั้นรัฐหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควร จะให้การสนับสนุนเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการ ปัจจัยลำดับต่อมาคือปัจจัยทางสังคมของผู้ใช้บริการ ได้แก่ เพื่อน/บุคคลใกล้ชิด เพื่อนร่วมงาน/บุคคลที่ติดต่อทางธุรกิจ สมาชิกในครอบครัว รวมไปถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ และกลุ่มแสดงความคิดเห็นต่างๆ มีส่วนสนับสนุนต่อการตัดสินใจเลือก ใช้บริการเว็บไซต์อีกด้วย อาจนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงการสื่อสาร โฆษณาประชาสัมพันธ์

โดยใช้วิธีแบบปากต่อปาก หรือใช้ความเชื่อถือระหว่างบุคคลเป็นเครื่องมือ ในประเด็นปัจจัยอื่นๆ คือการสร้าง ความเชื่อมั่นในการใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ให้กับผู้ใช้บริการในการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล และลิขสิทธิ์ของผลงาน เป็นหน้าที่ของภาครัฐและหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบควรให้ความสำคัญในการออก พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย และเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบ ลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นใน การใช้บริการ และควรมีบทบาทในการให้การสนับสนุนโดยจัดงานแสดงกิจกรรมส่งเสริมและการให้ความรู้แก่ ประชาชน

4) จากการศึกษาพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า พฤติกรรมในการเชื่อมต่อด้านอินเทอร์เน็ตได้แก่ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เข้าใช้เป็นประจำ, ระยะเวลาใน การเข้าใช้บริการ และวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้บริการ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน ผู้ให้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือนักการตลาดที่ ต้องการเจาะกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจึงควรศึกษาพฤติกรรมเหล่านี้เพื่อปรับปรุงการสื่อสารให้สอดคล้องกับ พฤติกรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเว็บไซต์เครือข่าย สังคมออนไลน์ในปัจจุบันเพื่อวิเคราะห์ถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของแต่ละเว็บไซต์ หรือควรทำวิจัยเชิงลึกเพื่อทำให้ แบบสอบถามมีความกระชับและตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น โดยเลือกเฉพาะปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ เท่านั้น นอกจากนี้สิ่งที่ผู้วิจัยควรคำนึงถึงคือการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากเว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนทิมา เชื้อเขียว. “พฤติกรรมในการซื้อสินค้าและบริการ ผ่านเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคใน จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะ บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. รายงานผลการสำรวจกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2551. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2551.
- Calin Veghes. “SOCIAL NETWORKING: REASONS TO JOIN AND THINGS DONE BY THE ROMANIAN CONSUMERS - AN EXPLORATORY ASSESSMENT.” [Online] Available at : <http://steconomice.uoradea.ro/anale/volume/2009/v4-management-and-marketing/177.pdf>, 5 เมษายน 2554.
- eVOC Insights. “The Changing Face of Social Networking: Mov Over MySpace, There’s a New Kid in Town.” [Online] Available at : http://www.maxgladwell.com/wp-content/uploads/2008/04/evoc_rv_socialnetworking_abstract-1.pdf, 5 เมษายน 2554.
- Maran, C. M. “Parallel Life on Social Network: A Study.” The IUP Journal of Management Research. (2009) : 7.
- MarketingOpps. “การเติบโต Facebook ของประเทศไทยขึ้นอันดับหนึ่ง Southeast Asia, อันดับสองโลก.” [Online] Available at : <http://www.marketingoops.com/reports/thailand-southeast-asia-lead-facebook-growth/>, 5 เมษายน 2554.

Universal McCann. "Power to the people – Social Media Tracker Wave 4." [Online] Available at : <http://universalmccann.bitecp.com/wave4/Wave4.pdf>, 5 เมษายน 2554.

Wildbit, LLC. "Social Networks Research Report." [Online] Available at : <http://wildbit.com/wildbit-sn-report.pdf>, 5 เมษายน 2554.

Salaway, Gail., Caruso, Judith Borreson, and Nelson, Mark R. The ECAR Study of Undergraduate Students and Information Technology, 2008. 8th. Colorado : EDUCAUSE, 2008.